Rec.

Rev. J. A. Alexander, D.D.

SERMONS:

DOCTRINAL AND PRACTICAL,

BY

SEVERAL AUTHORS.

WAẒ:

TAẒLÍM O ḤIDÁYAT KE LIYE,

KAÍ EK MUSANNIFOṈ KE.

J. Warren, editor

ALLAHABAD:
PRESBYTERIAN MISSION PRESS.
1846.

As principal Editor of this volume of Sermons, it is proper to say, that some of the authors gave me permission to curtail, or otherwise alter their performances; and I have, to a small extent, availed myself of this permission. Others gave me no discretionary power, and their Sermons are given as sent.

The delay in publishing the work has arisen partly from the promised sermons, in some cases, not having been sent promptly, and partly from the fact that the work could only be carried on in the intervals of other engagements.

My best thanks are due, and offered, to those who have so kindly contributed to the work.

JOS. WARREN.

Allahabad, 2 *March*, 1846.

ERRATUM.

The initial of the Christian name of the Rev. Mr. Hœrnle is by mistake printed P. It should be T.

FIHRIST.

MASI'H KE MANSAB.

I.

ḲHUDÁ KÍ ḲHÁSSIYAT AUR SIFATOṈ KÁ BAYÁN.

Rev. J. Wilson kí tasníf.

Kyá tú talásh karne se Ḳhudá ko daryáft kar saktá? yá Al Qádir ko kullí daryáft karne ke qábil hai? Wuh ásmánoṉ se únchá hai; tú kyá kar saktá? pátál se bhí níchá hai; tú kyá pahchán saktá hai?— Aiyúb, 11: 7, 8.

Jo ádmí ki kisí bádsháh, yá sardár, yá áqá kí ḳhidmat qabúl kare, jis ke háthoṉ meṉ us kí zindagí aur ḳhairiyat haiṉ, agar ạqil aur shuúrwár ho, albatta apne áqá ke mizáj aur marzí, aur ạdatoṉ ke daryáft karne meṉ baṛí koshish karegá. Yúṉ us ke ihsán aur razámandí ke hásil karne ká wasíla háth átá hai. Aur isí tarah ḳhádim ko mạlúm ho játá hai, ki kaun kaun kám us ke áqá ko ḳhush áte haiṉ, aur wuh kin kámoṉ se bezár hotá hai. Aur jo ḳhádim ki in bátoṉ kí daryáft karne men gáfil ho, nádán aur qusúrwár ṭhahre; aur muddat na guzre jab tak us ká áqá us se bezár hokar use tádíb aur sazá degá.

Wuhí bát sachchí aur sábit hai baní ádam aur un ke Ḳháliq ke darmiyán. Wuh hamárá Málik aur Áqá hai, aur ham us ke bande. To ham par farz hai, ki hattal maqdúr Málik kí marzí aur sifatoṉ ko daryáft kareṉ. Kyúnki jo jo in se náwáqif rahe, albatta bahut bár jab samajhtá, ki apne Ḳháliq kí marzí bajá látá hai, bajáe us ke wuh us kí behukmí kartá howe; aur sawáb aur razá ke badle ạzáb aur sarzanish us se páwegá.

Lekin insán, jo kotáh nazar aur qásir ul ạql hai, kis tarah se apne Ḳháliq ko daryáft kare? Wuh Rú́h hai, wuh "Mubárak, Qádir i wáhid, bádsháhoṉ ká Bádsháh, aur ḳhudáwandoṉ ká Ḳhudáwand hai: baqá faqat usí ko hai; wuh us núr meṉ rahtá, jis tak koí pahunch nahíṉ saktá; aur use kisí insán ne na dekhá hai, na dekh saktá." 1 Tim. 6: 16. To bashar kyá hai, ki apní ạql i qásir se us kí zát aur sifát kí tahqíqát aur máhiyat ko daryáft kare! Is amr meṉ ek hí bát hamáre iḳhtiyár meṉ hai; yạne jaháṉ tak Ḳhudá ne apní zát aur sifát ká izhár kiyá hai, wuháṉ tak khojte khojte daryáft kar sakte haiṉ. Alláh kí marzí na hotí, ki apná izhár kare, to baní ádam qiyámat tak táríkí aur maut ke sáye meṉ rahá karte. Ạql ká maqdúr to hai, ki ḳhilqat par nazar karne se bạzí báteṉ us ke haqq meṉ daryáft kare. Kyúnki "Aflák Ḳhudá ká jalál bayán karte haiṉ, aur ásmán us kí dastkárí dikháte haiṉ. Ek din dúsre din se báteṉ kartá hai, aur rát rát ko mạ-

rifat bakhshtí hai. Un ká qaul nahín, un kí báten nahín, un kí áwáz nahín, ki suní jáwe. Sárí zamín men un kí raftár záhir hotí hai, aur dunyá ke kináron tak un ká kalám pahunchtá hai." Zab. 19 : 1—4. Aur "Khudá ká gazab ásmán se ádmíon kí sárí bedíní aur badkárí par záhir hotá hai, ki we sachchái ko badkárí men band karte hain. Kyúnki Khudá ká hál jo kuchh malúm ho saktá hai, un par záhir hai, ki Khudá ne un par use záhir kiyá hai. Kyúnki us kí jo sifaten nádídaní hain, yane us kí azalí qudrat, aur Khudáí, áfrínish i álam se us ke kámon men aisí dikhláí játí hain, ki we beuzr hain." Yane Khudá ne ásmán aur zamín ke banáne men apní qudrat, aur hikmat, aur mihr ke ásár yahán tak záhir kiye, ki jo koí ánkhen aur aql rakhtá hai, beuzr hogá, agar Iláhí qudrat, aur hikmat, aur mihr ke ásár un men na dekhe. Pas, jo jo gurohen, ki "Khudá kí sachchái ko jhúṭh se badal ḍálkar Kháliq ke badle makhlúq kí parastish aur bandagí" karte hain, apní ánkhon aur aql par jabr karte hain ; aur Khudá wájiban un ko ruswáí kí khwáhishon aur náqábil aql men chhoṛtá hai, ki we náláiq kámon men rahen. Yún, har ek guroh aur har ek shakhs, jo Khudá apne Kháliq ko chhoṛ aur kisí chíz kí parastish kare, qiyámat aur adálat men beuzr aur mujrim ṭhahregá ; kyúnki unhon ne apne maqdúr tak us ko nahín ḍhúnḍhá, aur ján bújhke makhlúq ke píchhe paṛe.

Khudá kí pák zát rúhání aur nádídaní hokar wuh insán kí pahchán aur shinákht se báhar hai. Aur bagair ilhám i Iláhí kí kumak ke, us kí sifát insán kí tahqíq aur daryáft se baíd hain. Aql i qásir aur mahdúd ká kyá maqdúr, ki wajúd i bepáyán ko mápe, aur hudúd us ke liye ṭhahráwe ? Isí sabab se hai, ki jahán kahín baní ádam men se kisí ne apní aql aur fahm se Khudá kí khássiyat aur sifát ká bayán karne cháhá, aur jis tarah ki khidmat aur parastish se razá i Iláhí hásil howe, us kí talím aur tadbír men saho aur galatíán milí húí hain.

Khudá ne aiyám i qadím men waqt ba waqt apní marzí aur ahkám baní ádam par izhár kiyá. Us men se kam o besh hadís aur riwáyaton ke wasíle se sárí qaumon aur qabílon ke taríqon men dakhl payá hai. Yún aksar har ek mulk aur mazhab kí kitábon men bazí báten hain, jo sachchí aur durust hain ; lekin sáth un ke bahut saho aur galatíán milí húí hain. Hindúon ke Shástaron aur Puránon ke mutábiq Khudá Taálá bhalí burí sifaton se mausúf hai. Wuh bhalá aur burá bhí kartá hai. Wuh gunáh kartá, aur auron se bhí karwátá hai. Wuh gunáh se nirálá aur gunáhon men milá húá hai. Wuh ek makán men gunáh aur badí se nafrat rakhtá, aur us kí sazá bhí detá hai : dúsre makán men us se khush hotá, aur us ke karnewále ko dilásá detá hai. Wuh ek makán men jhúṭh aur daghá se ghin rakhtá hai : dúsre makán men wuh áp hí jhúṭhá, aur farebí, aur daghábáz ṭhahartá hai. Ek makán men wuh lálach, aur shahwat, aur jhagṛe kí mamánaat kartá hai : aur kai ek makánon men wuh áp hí lálchí, aur shahwatí, aur jhagṛálú ṭhahartá hai. Qatá nazar baní ádam ke darmiyán kisú tarah kí galat aur kám i karíh maujúd nahín hai, ki jis men Khudá Taálá áp mubtalá na húá hai, agar Hindúon kí díní kitáben mání jáen. Aur is ká sabab yih hai, ki un ke shair aur kabiton ne apne atkal par dauṛke Ilhám i Iláhí kí hidáyat na páí. Yún ek ek ne jo

kuchh ki us kí samajh men munásib thá, yá us ke matlab baham pahuncháne ko kám áwe, so likhá.

Qurán men chándní sí roshní Tauret Injíl kí taraf se chamaktí hai. Mahammad Yahúd aur Nasráníon ke darmiyán jítá thá. Us kí qaum bhí hazrat Ibráhím ko apná báp jánkar us nisbat men tafákhur karte the. Us kí jorú i auwal, aur ghar ke rishtadár, Tauret Injíl ko parhte the. Ba sabab is ke Qurán men Iláhí khássiyat aur sifát Hindúon kí kitábon se niháyat khássa, aur bartar, aur bahál nazar áte hain. Taubhí Mahammad ne apne atkal par takiyá karke, aur apne maqsad ko pahunchne ke liye Iláhí sifaton men khalal áne diyá. Us ne Alláh kí bazí sifaton ká bayán nahín kiyá, aur bazon men ikhtiláf záhir kiyá. Apne pairauon kí jamíyat ke barháne aur kasír karne kí khátir, un se qaul kiyá, ki Alláh un sabhon se yahán tak rází hai, ki albatta *unhen* bihisht men qabúl karegá; aur wuhán un ke wáste nafs pálnewálí khushíán kasrat se árásta karegá. Yún us kí sachchái aur pákí ke úpar parda phailáyá játá, aur bhale bure ká imtiyáz dafa kiyá játá hai. Aur Alláh kí sifaton kí roshní mánind súraj kí kiran kí, jab abr i siyáh us par phaile, sáf nazar nahín átí hai.

Lekin Tauret Injíl men, jahán sachche nabíon ne ilhám i Iláhí kí hidáyat se likhá, aur khud garazí ká dakhl un ke kám men na húá, Alláh kí sifaten mel aur muwáfiqat ke sáth tajallí kartí hain. Un se malúm aur sábit hai, ki Khudá wuh Rúh hai, jis ká wajúd be páyán hai, aur *hikmat*, aur *qudrat*, aur *pákí*, aur *adl*, aur *mihr*, aur *sachchaí* men wuh be páyán; aur azal se abad tak be tabaddul hai. In sab achchhí achchhí sifaton men muwáfiqat i kámil hai. Un men burí sifat ká dakhl hargiz nahín hai. Un ke darmiyán koí ek dúsrí se muqábil nahín, aur na use us ke dawá i haqq se zara bhí roktí hai.

Dunyá men baze hain, jo kahte, ki Dunyá makrí ká jálá sá hai. Ki jis tarah makrá us sámán se, jo us ke andar hai, apná jálá phailátá hai, aur apní khushí par use báz látá, aur apne andar phir jama kartá hai; usí tarah Khudá us sámán se, jo apne andar rakhtá hai, dunyá ko us sab samet, jo us men hai, phailátá, aur jab us kí marzí ho, phir apne hí andar sab kuchh jama karegá. Lekin yih mansúba faqat ek jálá hai, jo insán ke atkal ne phailáyá hai, aur jab Kalám Ulláh kí roshní men láyá játa, jhat zái hotá hai. Aur misl us kí thík nahín. Kyúnki makrá apne jále ko phir apne andar lá nahín saktá. Jálá jab banáyá jáe, ek muddat tak rah játá, phir zái ho játá, lekin makre ke pet men phir nahín samátá. Lekin Khudá ne biná sámán, aur biná hathyár, faqat ek bát kahne se sab kuchh khalq kiyá.

Aur baze sikhláte hain, ki insán Khudá ká azo yá ans hai, aur jab us ká kám dunyá men tamám howe, wuh Khudá hí men phir nigalá jáegá. Yih khiyál i karíh Alláh kí pák zát ko insán kí zát i nápák ke barábar kartá, aur use baní ádam ke sáre gande aur makrúh kámon men mubtalá kartá hai. Us ke mutábiq nápákí, aur badí, aur kharábí, jo dunyá men hain, sab Alláh hí se nikle hain, aur sab ke sab us hí men phir mil jáenge. Nekí aur badí, bhalá aur burá, sach aur jhúth, sab barábar hain, sab Alláh hí ke pák zát se paidá húe, aur Alláh kí pák zát hí men phir shámil honge.

Lekin insán kí aisí wáhiyát aur makrúhát se phirke ham Khudá kí

ke kalám par mutawajjih hon̲, tá ma̤lúm karen̲, ki us hí ne apní sifaton̲ ká kyá izhár kiyá hai.

I. Us kí *Pákí* ke báb men̲ yún̲ likhá hai, ki firishte, jo gunáh aur badí se nirále hain̲, us ke huzúr men̲ saná ḳhwání karke kahte, "Terá nám a̤zím hai, aur hairatafzá, aur Ḳhudáwand Ḳhudá zábit ul kull; terí ráhen̲ rást aur durust hain̲, ai muqaddason̲ ke Bádsháh. Ai Ḳhudáwand, kaun tujh se na d̤aregá, aur tere nám kí taqdís na karegá? kyúnki tú tanhá Quddús hai; ki sárí qaumen̲ áwengí, aur tere áge sijda karengí, ki terí a̤dálaten̲ áshkárá húí hain̲." Mush. 15: 3, 4. Aur "Ek dúsre se pukár kahte hain̲, Quddús, quddús, quddús hai Rabb ul a̤lamín; sárí zamín us ke jalál se ma̤múr hai." Yas. 6: 3. Aur "Tú quddús hai, jo Isráíl kí madh men̲ sukúnat karnewálá hai." Zab. 22: 3. Aur Ḳhudá Ta̤álá ḳhud farmátá hai, ki "Tum pák hoo, is liye ki main̲ quddús hún̲." Aur "agar tum us ko, jo har ek ke kám ke muwáfiq, tashaḳhus par nazar nahín̲ karke insáf kartá hai, Báp kaho, to apne a̤lam i musáfarat men̲ d̤arte húe auqát káto." 1 Pat. 1: 16, 17. Aur "ánkhen̲ terí pák hain̲, ki tú badí ko dekh nahín̲ saktá, aur tú sharárat par nazar kar nahín̲ saktá hai." Hab. 1: 13. Aur "Dekh, wuh apne qudsíon̲ par bharosá nahín̲ rakhtá hai; us kí ánkhon̲ men̲ ásmán bhí pák nahín̲ hai; to ghinaune aur bigre ádmí ká kyá zikr, jo badí ko páni kí mánind pítá hai?" "Phir, insán Ḳhudá ke áge kyúnkar sádiq hogá, yá a̤uratzadá kyúnkar pák sáf t̤hahregá? Dekh máhtáb tak—wuh roshan nahín̲, aur sitáre us kí nazar men̲ pák nahín̲; to kitná kam insán, jo kírá hai, yá ádamzád jo kirm hai!" Aiyúb, 15: 15, aur 25: 5, 6. Yún̲ sachche nabí hamáwáz hokar sábit karte hain̲, ki Ḳhudá apní sárí ráhon̲ men̲ rást, aur apne sáre kámon̲ men̲ sádiq hai. Ki wuh har tarah ke gunáh, aur nápáki ke har ek darje ke nám o nishán se nirálá aur mubarra hai. Aur kisí tarah kí badkárí biná badlá liye hargiz ma̤a̤zúr na jánegá. Súraj ke liye apne kiran ko apne se judá karná, aur roshní ke badle táríkí ko chamkáná, us se ásántar hotá, ki Ḳhudá kí pák zát men̲ gunáh yá badí milí húí howe. Súraj kí máhiyat roshní hai, aur us kí zát se ḳhiláf hai, ki táríkí se mel rakhe. Alláh kí zát pákí hai, aur us se ḳhiláf hai, ki nápákí se mel rakhe. Tis par bhí baní ádam aksar in báton̲ se gáfil rahte hain̲, aur ek ek apní hí hálat men̲ kuchh na kuchh pahchántá hai, ki jo gunáh kí badí ko dafa̤ kartá, yá uzr ká ba̤is hotá hai. Aur ek ek apne wáste ḳhiyál kartá hai, ki Ḳhudá kí ánkhen̲ aisí pák sáf nahín̲ hain̲, ki *us kí* badkárí ma̤a̤zúr na jáne. Hán̲, bahutere apne kámon̲ fi̤lon̲ se, aur ba̤ze apní apní zubán se bhí yih kahte hain̲, ki "Ḳhudá kyá jántá hai? aur Ta̤álá ke pás kyá pahchán hai?" Yih Iláhí zát kí ek sifat hai, jo baní ádam kí hálat aur ḳhwáhishon̲ men̲ imtiyáz kartí hai. Jo jo ki us ke kalám aur fazl se naupaidá húe hain̲, Alláh kí pákí se ḳhush o ḳhurram hote hain̲, aur us ke muwáfiq hone kí barí árzú rakhte hain̲. Jo jo ki apní zátí nápákí men̲ rahte hain̲, so Alláh kí pákí se náḳhush hote, aur us se d̤arte, aur tá maqdúr us sifat ke dafa̤ karne yá chhipáne men̲ koshish karte hain̲; aur apní chál se yih kahte, "Kásh ki Ḳhudá hamárí mánind hotá, ki ham biná dahshat yá rok t̤ok apne jí kí cháh par chalne páte."

II. Phir, *Hikmat* i be páyán Khudá kí wuh sifat hai, ki jis se wuh azal se sab kuchh jántá hai, aur apná ijlál aur khalq kí bhaláí ke barháne ke wáste sab chízon ko intizám detá hai. Is sifat ke ásár us ke háthon kí kárígarí men sab kahín záhir hote hain. Ambíyá ne us sifat ko yún saráhá: "Ai Khudáwand, terí sanaten kyá hí bahut hain! Tú ne un sabhon ko hikmat se banáyá; zamín tere mál se pur hai." Zab. 104: 24. "Khudáwand ne hikmat se zamín kí bunyád kí, aur khirad se ásmán sábit kie. Us ke ilm se gahráíán phút niklín, aur badlíon se shabnam kí búnden tapkín." Amsál, 3: 19, 20. "Us ne zamín ko apní qudrat se banáyá hai, aur qura i zamín apní hikmat se qáim kiyá, aur ásmán ko apní aql se phailáyá. Jab wuh apní áwáz detá hai, páníon ká hangáma ásmán men hotá hai; aur wuh bádalon ko zamín kí sarhaddon se uthátá hai; wuh bijlián pání ke sáth kartá hai, aur hawá apne makhzanon se nikáltá hai." Yaram. 51: 15, 16. Yún ásmán aur zamín ke banáne aur pailáne men, ek ek chíz us ke kháss kám ke liye árásta karne men, mausimon kí gardish men, ásmán se bárish aur shabnam ke intizám men, insán aur haiwán kí paidáish aur guzrán kí áráish aur un kí har hálat men, Iláhí hikmat ke ásár nazar áte hain, aur insán se mutálaba hain, ki apne Kháliq aur Parwardígár kí hikmat ká shukrána aur saná khwání kare.

Lekin us tadbír men, ki jis se ásí insán kí naját hásil hotí, Iláhí hikmat kí aur bhí ajab tarah kí numáish hai. Us tadbír ká ek Hawárí ne rúh i ilhám se yún bayán kiyá: "Aur sab par yih bát roshan karún, ki us ráz men shirkat kyúnkar hotí hai, jo azal se Khudá men nihán thí, jis ne sárí chízen Ísá Masíh kí wasálat se paidá kiyán; táki ab kalísiyá ke wasíle se Khudá kí gúnágún hikmat arbáb i hukm, aur asháb i qudrat par, jo ásmán ke maqámon men hain, záhir howe." Afasí, 3: 9, 10. Yih hikmat kí aisí numáish hai, ki firishte bhí us ká khoj karne cháhte, lekin un ke fahm aur daryáft se báhar hai. Pahlí áfrínish men Khudá ne insán aur haiwán ke taín, jo maujúd nahín the, zinda kiyá, aur us kí zindagí, aur khush guzrán kí sab zarúriyát ko árásta kiyá. Lekin is dúsrí áfrínish men, yane insán kí naját kí tadbír, jo Masíh kí maut se hásil húí, Khudá ne un ko, jo áge khatáon aur gunáhon men murda the, sar i nau jiláke unhen haiyát i abadí aur jalál ke wáris aur ummaidwár kiyá hai. Yih mumkin nahín, ki koí sáhib i shuúr us tadbír par soche, aur láiq samajh páwe, aur mustaid na howe, ki Púlús ke sáth pukáre, "O Khudá kí hikmat aur khirad kí be páyání! us kí tadbíren kaisí hí daryáft se báhar, aur us kí ráhen pahchánne se dúr!" Rúmí, 11: 33. Aur Dáúd ke sáth, "We, jo terá nám jánte hain, terá bharosá rakhte hain; ki tú ne, ai Khudá, un ko, jo terí talásh men hain, tark nahín kiyá." Zab. 9: 10.

Hindú Shástaron aur Puránon ke mutábiq, we, jin kí púјá baní ádam karte hain, hamadán nahín. Bahuterí báton men we nádán hain; aur jo karná munásib hai, so nahín jánte. Aur isí liye saikaron aur hazáron muámalon men saho aur galatíán kí hain. Haqíqt i hál yih hai, ki we aksar *ádmí* the, jo wahshí aur ummí qaumon men rahte the, aur bad un kí maut ke jáhilon ne unhen deote kar máná hai. Lekin sachche kalám Ulláh men Khudá kí hikmat, aur hamadání aur tarah kí hain. "Khudá ko ibtidá i álam se us ke sab kám malúm

hain." "Aur koí makhlúq us se chhipá nahín; balki jis se ham ko kám hai, us kí nazar men sab kuchh nangá aur khulá hai."

III. Phir, *Qudrat i mutlaq* ek sifat hai, jis se Ḳhudá akelá mausúf hai. Apne kalám men us ne is sifat ká bahut bár izhár aur ishtihár kiyá hai. Un men se baze ye hain: yane, "Aflák Ḳhudá ká jalál bayán karte hain, aur ásmán us kí dastkárí dikhlátá hai." "Sári zamín Ḳhudáwand se ḍartí rahe, aur jahán kí sárí ábádí us ká ḳhauf máne; ki us ne *kahá*, aur ho gayá; us ne farmáyá, aur barpá húá. Ḳhudáwand qaumon kí mashwaraton ko náchíz kartá hai; wuh logon kí tadbíron ko bátil kar detá hai. Ḳhudáwand ke mansúbe abad tak sábit rahenge; us ke dil ke muhásaba sárí naslon men rahenge." Zab. 19: 1, aur 33: 9—11. "Wuh dil men aqlmand, aur zor men pahlawán hai; kaun us ke muqábala men uṭhá aur bachá? Wuh paháṛon ko ṭáltá hai, aur we nahín jánte; wuh gazab se unhen ulaṭ detá hai. Wuh zamín ko uskí jagah se larzátá hai, aur us ke sutún thartharáte hain. Wuh áftáb ko farmátá hai, aur wuh tulú nahín hotá; aur wuh táron par muhr karke band kartá hai. Wuh akelá hí ásmán ko bádal se chhátá, aur samundar kí lahron par chaltá hai. Wuh ajáib kartá hai beqiyás, aur garáib beshumár." Aiyúb, 9: 4—10. "Ai Ḳhudáwand, ásmán tere ajáib kámon kí sitáish karen; muqaddas logon kí jamáat terí wafádárí kí bhí. Ki ásmán par Ḳhudáwand ká nazír kaun? baní jabbáron men Ḳhudáwand kí mánind kaun hai? Ḳhudá muqaddas logon ke majma men niháyat muhíb hai, aur un sab ká, jo us ke gird hain, ihtirám ke láiq hai. Ai Ḳhudáwand, lashkron ke Ḳhudá, tujh sá kaun hai? Tú, ai Yahowáh, qawí hai, aur tere áspás terí sachái. Tú daryá kí josh o ḳharosh par farmán-rawá hai; tú us kí maujon ko, jis waqt ki we uṭhtí hain, sukúnat baḳhshtá hai. Tú ne apne zor i bázú se apne dushmanon ko parágandа kiyá. Ásmán tere, aur zamín bhí terí, jahán aur us kí ábádí tú ne banáí. Uttar aur dakkhin ká íjád karnewálá tú hai; Tábúr aur Harmún tere nám se ḳhushwaqt hain. Terá bázú qawí, terá háth zabardast, terá dahiná háth buland hai. Tere aurang kí bunyád adálat aur sadáqat hai; fazl aur wafá tere peshrau hain. Mubárak wuh guroh, jo tere shukr kí ḳhush áwází kí shinásá hai; ai Ḳhudáwand, we tere chihre ke jalwa men ḳhirámán honge." Zab. 89: 6—15. "Kis ne pánion ko apne háth ke chullú se nápá, aur ásmán ko bálisht se paimáish kiyá, aur zamín kí gard ko paimáne men bhará, aur paháṛon ko palṛon men wazn kiyá, aur ṭílon ko tarázú men taulá? Kis ne Ḳhudáwand kí Rúh ko tarbíyat kiyá hai, aur us ká mushír hoke use sikhláyá? Us ne kis se mashwarat lí hai, aur kis ne us kí hidáyat kí, aur adálat kí ráh dikhláí, aur use dánish sikhláí, aur hikmat kí ráh use batláí? Dekh, qaumen ḍol kí ek búnd kí mánind hain, aur tarázú ke dhúl kí mánind giní játín; dekh, wuh jazíron ko ek zará kí mánind uṭhá letá hai. Sárí qaumen us ke áge kuchh chíz nahín, balki we us ke nazdík batálat aur nachíz se bhí hisáb men kamtar hain." Yas. 40: 12—17.

Us kí qudrat i mutlaq ká izhár aur ishtihár, jo Tauret Injíl men hai, so badkáron ke ḍaráne aur pher áne ke liye, aur nekon ke sambhálne aur dilásá dene ko hai. Ki nek aur díndár, jis qadr mazlúm aur maj-

búr hon, aur dunyá se satáe jáwen, un ko malúm hai, ki Haqq Taalá un ká hámí aur madadgár hai, aur ákhir ko, jab un ká sabr aur ímándárí khúb táe aur ázmáe jáen, wuh unhen har áfat se rihái bakhshegá. Aur sharír aur zálim ko bhí malúm howe, ki jitná hí we Khudá ke logon par gálib hon, aur apne matlab ko pahunchne qaríb malúm howen, taubhi Haqq Taalá un ká dushman aur mukhálif hai; aur jis waqt us ko achchhá lage, wuh un ke sáre mashwaron aur mansúbon ko nest nábúd karegá.

Bahut log qudrat i Iláhí ke báb men saho karte hain. Yih kaháwat yá qáida, jo aksaron kí zubán men hai, ki "Khudá málik hai, jo cháhtá so kar saktá hai," sach hai, aur tahqíq, jo achchhí tarah samjhá jáe. Lekin jáhilon ke háth men wuh mugálata kí bát ho játí. Aksaron ko us qáide se malúm hotá, ki jo kuchh un ke hál men wáqi ho, so Khudá hí ká kiyá hai; aur harchand, ki we har tarah kí badkárí men apne auqát basrí karen, taubhí agar Khudá cháhe, wuh un kí sab badkáríon par darguzar kare, aur apní pákí aur sachái ko náchíz jánkar unhen bihisht kí mírás men pahuncháegá. We is bát par gáfil hain, ki Khudá jhúth nahín kah saktá hai; aur apní kisí sifat ká inkár yá dafiya kar nahín saktá hai. Khudá jhúth ko nahín kah saktá, aur nápákí se khush ho nahín saktá hai. Yih to qudrat kí kamí yá kotáhí ke sabab se nahín, balki *ikhtiláf i zát se* hai. Is bát ke na bújhne se bahut log dhokhe men daurte, aur samajhte hain, ki agar Khudá cháhe, to un ko un ke lálach, aur mastí, aur bad khwáhishon samet apní bádsháhat ke wáris baná saktá hai.

IV. Phir, *Adl* Iláhí sifaton men wuh sifat hai, ki jis se Khudá badkárí ká intiqám letá, aur makhlúqon men har ek ko us ká haqq pahunchátá hai. Intiqám lene, aur badle dene men wuh apní hikmat i Iláhí aur be páyání kí ráh par chaltá hai. Ek se jald intiqám letá, aur ek ke báb bahut muddat tak dar guzartá; ek ko ek taur par, dúsre ko dúsre par us ká haqq pahunchátá hai. Aur har ek sazá o jazá jo detá hai, apní hukúmat i azlí aur abadí ke anjám i nek se aur sáre makhlúqon kí bihtarí se nisbat rakhtá hai. Baze auqát wuh mazlúm aur majbúr kí faryád sunne aur zálim se intiqám lene men der kartá, yahán tak ki bazon kí samajh men wuh insán kí chál par tawajjih hone se báz rahá hai. Lekin jis waqt us kí hikmat i Iláhí ko achchhá lage, wuh donon jahán ko záhir aur sábit karegá, ki us ne ek zará bhí farámosh nahín kiyá, aur us ke makhlúqon ke darmiyán bagair us kí tawajjuh ke ek bál bhí zamín par girne na páyá. Aur jis waqt aur jis hálat men kull jama kí bihtarí ho, wuh faisal karke apná insáf ko záhir kartá hai. Insán apní kotáh bíní ke sabab se Iláhí hukúmat ká faqat ek thorá sá hissa daryáft kar saktá hai, aur is sabab se us ke qiyás aur tajwíz bahut bár galatí hain. Lekin Khudá tamám dáira ke auqát aur hálát kámilan dekhtá aur jántá hai; aur har ek faisale men tamám makhlúqon kí ákhirí aur bartar bihtarí par tawajjuh kartá hai. Aur jis qadr wuh zálim aur ahl i badmash par sabr kare, yaqínan intiqám lene se na dar guzregá. Us ne apne kalám men aur intizám i dunyá men bhí apní adálat ke ásár aur daláil záhir kie hain. Kalám men is tarah kí khabar hai, ki "Khudá ká gazab ásmán se ádmíon kí sárí

bedíní aur badkárí par záhir hotá hai, jo sachái ko badkárí men band karte hain." Rúm. 1 : 18. "Tere aurang kí bunyád *ạdálat* aur *sadáqat* hai ; fazl aur wafá tere peshrau hain." Zab. 89 : 14. "Ḳhudáwand abad tak taḳht nashín hai, wuh apní ạdálat ke liye masnad taiyár kartá hai; wuh sadáqat se jahán ká insáf karegá, aur rástí se ḳhalq kí ạdálat. Ḳhudá mazlúmon ke liye panáh hai, aur musíbat ke waqt men himáyat. We, jo tere nám jánte hain, terá bharosá rakhte hain ; ki tú ne, ai Ḳhudáwand, un ko, jo terí talásh men hain, tark nahín kiyá. Zabúr, 9 : 4—10. Ḳhudá kí is sifat se bhí, jaisá salúk kalám Ulláh men záhir kí gaí, díndáron ke liye aman o chain aur ḳhátirjamạí hásil hotí hain, par sharír aur badmạsh ke liye dahshat aur ḳhatra. Kyúnki wuh rásti se insáf karegá, aur har ek ko us ke *kiye ke muwáfiq* degá.

Hindúon ke mạbúdon ke darmiyán koí nahín, jis ko sachchí ạdálat yá haqq guzárí kí ḳhwáhish yá maqdúr hai. We ḳhud zálim, aur badmạsh the, aur un kí sárí ráhen haqq guzárí se bạid. To mazlúm aur majbúr díndáron ko un se kyá ummaid yá tasallí ho saktí hai?

Aur Mahammad ká kahá sábit ho, to Alláh apne *ạdl* aur *haqq guzárí* ko farámosh karke apní sárí qudrat ko muslimín hí ke nawázne men sarf karegá. Lekin sahíh kalám Ulláh us parde ko uṭhátá hai, aur sábit kartá, ki wuh har kisí ká, ḳhwáh *musalmán*, ḳhwáh aur koí ho, us ke kiye ke muwáfiq rástí aur sachchái se ạdálat karegá.

V. *Mihr* bhí Ḳhudá kí ek sifat hai, jo us ke kámon men záhir, aur us ke kalám men sábit hai. Wuh zát hí se nek hai, aur nekí karne men ḳhush hotá hai. Tauret Injíl men us ká izhár is taur par hai, ki "Ḳhudá us ke áge (Músá ke) guzrá, aur manádí kí, ki Yahowáh, Ḳhudá, *rahím* aur *karím* aur niháyat *halím*, aur nekí aur rástí men wafúr ; hazáron par rahm rakhnewálá, gunáh, aur jurm aur badí ká baḳhshnewálá, aur jo hargiz gunahgáron ko maạzúr na jánegá." Ḳhur. 34 : 6, 7. "Ḳhudáwand bhalá aur sídhá hai ; wuh is liye gunahgáron ko ráh kí bát sikhlátá hai. Wuh halímon ko ạdálat kí ráh batátá hai, aur miskínon ko apní ráh dikhátá hai. Ḳhudáwand kí sarí ráhen un ke liye, jo us ke ạhd o paimán ko yád rakhte hain, *rahmat* aur *sadáqat* hain." Zab. 25 : 8—10. "O kyá hí barí terí ḳhúbí, jo tú ne apne ḍarnewálon ke liye chhipá rakhí hai ; hán, un ke liye, jin ká tawakkul baní ádam ke áge tujh par hai ! Tú hí unhen ádmíon ke mansúbon se apní himáyat ke parde men chhipátá hai ; tú hí unhen zabánon ke jhagre se apne ḳhíme ke andar poshída kartá hai." Zab. 31 : 19, 20. "Ki ibtidá i álam se kisí ne na suná, na kánon se pahchání, aur na ánkhon se, siwá tere, ai Ḳhudá, jo kuchh ki apne mutawakkilon ke liye taiyár kiyá hai." Yas. 64 : 4.

VI. Aur *Ráhmat*, aur *Sachchái* Iláhí sifaten hain, jo nekkár aur díndáron kí taskín aur ḳhátirjamạí ke liye kalám men izhár kí gain. We azalí, aur abadí, behadd, aur bepáyán hain. "Ḳhudáwand kí sárí ráhen un ke liye, jo us ke ạhd o paimán ko yád rakhte hain, *rahmat* aur sadáqat hain." "Ki Ḳhudáwand bhalá hai, us kí *rahmat* abadí hai, aur us kí sachchái pusht dar pusht." Zab. 25; 10, aur 100:

5. Khudá kí rahmat us ke sáre kámon par hai, aur us kí sachchái un sabhon men záhir hotí hai. "Us ke háthon ke kám rástí aur sachchái hain, aur us ke ahkám mustahqím. We abad ul ábád qáim hí rahenge, ki sachchái aur sadáqat se kie játe hain." Zab. 111 : 7.

Pas, Khudá kí pák zát men har ek achchhí sifat milí hai. *Pákí*, aur *Qudrat*, aur *Hikmat*, aur *Mihr*, aur *Rahmat*, aur *Sachchái*. We sab us kí zát men kamál o tamán, aur azalí aur abadí hain, we be tabaddul aur be páyán hain. We sab muttafiq aur hamáwáz hain. Un ke darmiyán khalal yá námuwáfiqat hargiz ráh nahín pátí. We sab ke sab bhale logon ke sambhálne aur dilásá dene, aur ásmání bádsháhat kí ráh men pahuncháne ke liye, aur badkár aur gumráhon ke daráne, aur ghabráne, aur phiráne ke liye muttafiq hain. Badkár, jo Tauret aur Injíl se Khudá kí khássiyat aur sifaton kí haqíqat daryáft kare, aur un ke láiq samajh páwe, albatta apne hál se ghabráegá, aur ánewálí sazá se thartharáke apne dil men kahegá, Kásh ki main us kí náfarmání na kartá! Kásh ki main us kí sídhí ráh par chaltá, aur us ke gazab ko apne úpar nahín kamátá! Aur nekkár aur ímándár jis qadr un kí láiq samajh páwe, us qadr tasallí aur bharosá hásil karegá, aur itminán i khátir se apne sir buland karke jánegá, ki Merí mukhlasí ká din nazdík chalá átá hai.

Pas, ai baní ádam, jo koí hon, ki in báton ko muláhaza karte ho, wuh kaisá Khudá hai, ki jis se tumhen kám hai! Wuh sab kahín, aur har hálat men tumháre ás pás hai, aur har ek bát ko suntá hai, har ek kám ko dekhtá, aur har ek khiyál ko jánchtá hai. Wuh tumhárí ráh aur khwábgáh ko ghertá, aur tumhárí sárí rawishon ko pahchántá hai. Us kí Rúh se tum kidhar jáoge? yá us kí huzúrí se kahán bhágoge? Agar ásmán ke úpar charh jáo, to wuh wahán hai; agar pátál men bichháo, wahán bhí wuh hai. Agar urke tum súraj kí jot bano, yá daryá ke muntahá men já raho, to wahán bhí us ká háth tumhárá surág páwegá, aur us ká dahná háth tumhen pakregá. Agar kaho, ki Main andhere men chhip jáúngá, to rát tumháre ás pás roshní ho jáegí; tárikí us se chhipá nahín saktí, ki rát din us ke nazdík donon barábar hain.

Kyá tumháre wáste yih ek amr i ahamm nahín, ki us kí khássiyat aur sifaton kí láiq samajh páo, aur wuh khidmat, jo us ko khush áwe, aur jis se us kí razá hásil howe, jáno? To us kí Tauret aur Injíl men dhúndho, ki unhín men tumháre liye haiyát i abadí hai; we hí hain, jo Khudá Taālá kí khássiyat aur sifaton ká izhár karte hain. Unhín men Khudá ne apní marzí aur sifaton ká, jis qadr ki baní ádam ko darkár hai, bayán kiyá hai. Jahán kahín baní ádam men koí apní aql ke zor se, yá riwáyaton kí madad se us kí sifaton ká bayán karne lagá, wuh saho aur galaton men pará hai. Unhon ne bad ko nek, aur nek ko bad thahráyá, aur roshní kí jagah tárikí, aur tárikí kí jagah roshní kí, aur míthái ke badle karwái, aur karwái ke badle míthái rakhí hai. "We apne ko dáná samajhkar nádán ho gae, aur Khudá i gairfání ke jalál ko fání insán, aur parindon, aur charindon, aur kíre makoron kí súrat badal dálá." Aur Khudá i mubárak kí sifaton ká aisá bayán kiyá, jaisá ki wuh bhalí burí sifaton se barábar

mausúf hotá; aur goyá ki us kí zát i pák men bhalí burí, pákí nápákí milí húí hotín. Tauret Injíl men waisá nahín hai. Un ke likhnewálon ne ilhám i Iláhí kí madad aur hidáyat se likhá, aur Iláhí sifaton ká bayán kiyá. Un ke mutábiq Iláhí sifaton men ḳhalal yá iḳhtiláf nahín hotá, balki kamál muwáfiqat un men záhir hotí hai. *Rahmat adl* be dawe ko bátil nahín kartí, aur *qudrat mihr* par jabr nahín kartí; aur burí sifaton ká nám o nishán un men hargiz daḳhl nahín pátá. Har ek ḳhúbí aur kamáliyat wafúr i be páyán ke sáth us kí ḳhássiyat men miltí hai. Aur we sab bhale logon ke sambhálne, aur un ke maqsad ko pahuncháne men muttafiq hotí hain.

Pas, Tauret Injíl men ilm aur irfán ke ḳhazáne hain, Iláhí ilm aur irfán ke. Us ḳhazáne ká khoj karo. Din rát us par taammul karo. Ki we sab, jo Ḳhudá kí sharíat aur shahádaton men masrúr hote hain, ilm i Iláhí, aur apne Ḳháliq kí razá ke husúl men apne sikhlánewálon se dánátar ho jáenge.

II.

ḲHUDÁ KÍ SIFATON MEN.

Ludhiyáne ke Bábú Golaknáth kí tasníf.

Main Ḳhudá hún, aur mujh sá koí nahín.—Yas. 46 : 9.

Ḳhudá, ki jis kí kamáliyat bayán karne ká irádá main rakhtá hún, haqíqat men gairmafhúm hai. Firishton men se, jo ki sardár hain, aur hamesha us ke huzúr men rahte hain, aur us ke sab ahkám o intizám se bakhúbí wáqif hone kí táqat o liyáqat rakhte hain, nahín jánte aur na malúm kar sakte hain, ki wuh kaisá álá o afzal, bará o buzurg Ḳhudá hai. Ham log, jo ki un se kitne hí darje chhoṭe, aur aql o dánáí men niháyat kam hain, aur phir gunáh ke sabab Ḳhudá se dúr ho gae hain, kahán tak us kí ḳhúbíon kí talásh kar sakte hain? Par Ḳhudá ne ham ko is bát men bilkull nádán nahín chhorá; us ne apní pák kitábon men apne sáre ausáfon ká bayán kiyá, táki ham unhen parhke apní liyáqat ke muwáfiq samjhen, aur un ke mutábiq chalen. Albatta baze masle, jin ke jánne se hamen is zindagí men kuchh fáida nahín hotá, un ká zikr isháratan kiyá gayá hai; lekin aur ausáf, jin par ḳhabardár hone se hamáre dilon men Ḳhudá ká ḳhauf o mahabbat paidá hotí hai, ímán mazbútí aur ummaid taraqqí pátí hai, Ḳhudá kí buzurgí o izzat barhtí hai, aise sáf o mufassal likhe gae hain, ki anparhe o kund zihn bhí ásání se samajh lewen.

Ab main yih púchhtá hún, ki ham gunáhgár o láchár, aur adne bandon par Ḳhudá ke is qadr mutawajjih hone ká báis kyá hai? Haqíqat men Ḳhudá hamárí kisí bát ká ihsánmand nahín thá; us ne sirf apní mihrbání se ham sabhon par apne taín záhir kiyá. Us ne apní hikmat i kámil se malúm kiyá, ki insán kí aql aisí náqis hai, ki we

bagair sikhláne ke Ḳhudá ko pahchán nahín sakte; balki apne námaqúl ḳhiyálon se námunásib sifaten us kí zát o ḳhássiyat par mansúb karenge. Aur is wáste ki dín kí bunyád Ḳhudá hai, aur us ke farzon ká adá karná, aur nek chál chalná bagair us kí kamáliyat se wáqif hone ke nahín ho saktá hai, to zarúr húá, ki ham us kí ḳhássiyat se bakhúbí wáqif howen. Ḳhudá ne farmáyá, ki "Tum pák ho, kyúnki main pák hún." Phir Ḳhudáwand Ísá Masíh ne bhí us bát ko qáim karke farmáyá, ki "Tum kámil bano, jaisá tumhárá Báp, jo ásmán par hai, kámil hai." Ab agar ham Ḳhudá kí pákízagí se wáqif na hon, to kis tarah pák banne ká qasd kar saken? Ḳhudá kí kamáliyat us kí sab aḳhláqí ḳhúbíon ká majmuạ hai; aur jo koí kámil baná cháhe, use munásib hai, ki Ḳhudá kí sárí aḳhláqí ḳhúbíon par nazar rakhe, aur unhen apní chál ká namúná banáwe; unhen mízán ṭhahráke apní niyat o tabiyat ko wazn kare. Yih sabab sab se baṛá hai. Ḳhudá ne isí wáste ham garíbon par mutawajjih hoke apne ausáfon ko izhár kiyá, táki jis qadr ham us kí kamáliyat se wáqif hote jáwen, usí qadr apní chál o chalan sudhárte jáwen, aur bạd marne ke us kí pák suhbat ke láiq banen. Har ek mazhab men ek yá bahut mạbúdon ká zikr kiyá gayá hai; aur un sab mazhab wálon ne, apní apní ạql se, Ḳhudá kí ḳhássiyat daryáft karke, apní ibádat ká dastúr o rasm muqarrar kiyá hai, aur apní chál o chalan ko sudhárte hain; isí wáste yih naql mashhúr húá, ki jaisá mạbúd, waisíhí bandon kí chalan. Koí shaḳhs apne Ḳhudá se kisí bát men bihtar nahín ho saktá hai; par Ḳhudá kí kamáliyat ke nishán us ke har ạbid men zarúr páe jáwenge. In sab báton se sáf yih natíja nikaltá hai, ki Ḳhudá kí kamáliyat se wáqif honá insán ko niháyat zarúr hai.

Agarchi dunyá ke log bahut mạbúdon ko pújte hain, taubhí Ḳhudá ek hai. Us kí wahdániyat ká ilm agle zamáne kí har qaum men bahaqq jári rahá; par din ba din, jis qadr log Núh ke zamáne se dúr hote gae, usí qadr Ḳhudá ko farámosh karte gae. "Unhon ne Ḳhudá shinásí ko apne dilon men jagah dene ko na cháhá." "Unhon ne bahut hí nau íjád kiyá." "Ḳhudá kí sachchái ko jhúṭh se badal ḍálá, aur ḳháliq se ziyáda maḳhlúq kí parastish aur bandagí kí; jo abad tak mubárak hai."

Us áyat men, jis ko main ne pahle paṛhá, yih likhá hai, ki "Main Ḳhudá hún, aur mujh sá koí nahín." Pas, ab cháhiye, ki usí kí kamáliyat ká bayán karún; par is liye ki us kí kamáliyat kí ḳhúbíán ziyáda áshkárá hon, main ne yih irádá kiyá, ki Hindúon ke Devton kí bạzí ḳhássiyaton ko, jo shástron men bayán kí gaí hain, sachche Ḳhudá kí kamáliyat ke sáth zará sá muqábala karún; táki Yahowáh kí buzurgí ziyáda záhir ho. Is tadbír se tumháre dil ká yih shubha, ki Hindúon ká but bhí Ḳhudá hai, sáf uṛ jáegá; aur yaqín karoge, ki dunyá men we beḳhúdá aur be ummed auqát basar karte hain: par tumhare liye Yahowáh hai: wuh sachchá aur zinda Ḳhudá hai: us kí pairawí karne se abadí zindagání hásil hotí.

Kitáb i muqaddas men Yahowáh ko sachchá aur jítá Ḳhudá kahke bayán kiyá, jo ki kamáliyat men behadd, niháyat pák rúh, nádída, be jism, bejuz aur bebadal, bepáyán, azalí o abadí, gair mafhúm, qádir i mutlaq, bahut ạqil o pák, ḳhudmuḳhtár, baṛá habíb, karím, rahím,

mutahammil, nek, sachchá, aur bará gaffár hai; wuh nekon ko ajr detá hai, aur badon ko, ạdil munsif hokar, sazá dene men ḳhaufnák hai; wuh sab gunáh se nafrat kartá hai, aur ạdálat ke din taqsírwáron ko kisí tarah muạf na karegá. Wuhí áp sab chízon ká ḳháliq hai; sárí chízen usí se, aur usí ke sabab, aur usí ke liye paidá húín; un ke haqq men wuh jo cháhtá hai so kartá hai. Us se koí chíz chhipí nahín, aur us kí dánish bepáyán aur sahíh hai. Us ke iráde, aur kám aur hukm bahut pák hain. In sifaton ke sabút men, kaí ek áyaten be betartíbí se nikálke tumhen sunátá hún: chunánchi, "Yahowáh hamárá Ḳhudá akelá Ḳhudá hai." "Tum buton se Ḳhudá kí taraf phiro, ki jíte aur sachche Ḳhudá kí bandagí karo." "Kyá tú Alláh ká hál daryáft kartá hai? yá alqádir ke kamál ko pahunchtá hai? wuh ásmán se úncha hai; tú kyá kar saktá? pátál se nichá hai; tú kyá jántá? us ká náp zamín se lambá, aur samundar se chaurá hai." "Ḳhudá rúh hai, aur us ke bandagí karnewálon ko cháhiye, ki rúh aur sachchái se us kí bandagí karen." "Zamánon ke bádsháh ko, jo gairfání, nádídaní, wáhid Ḳhudá hai, izzat aur jalál zamánon tak howe." "Tum áp se bahut ḳhabardár raho; kyúnki jis din Ḳhudáwand ne, Horeb ke darmiyán, ág men se tumháre sáth báten kín, tum ne koí shakl nahín dekhí." "Núron ká Báp, jis ke nazdík kuchh gardish nahín, balki zawál ká sáyá bhí nahín." "Kyá main Ḳhudá i nazdík, aur Ḳhudá i baíd nahín?" "Peshtar us se ki pahár paidá húe, aur zamín aur dunyá baní, azal se abad tak tú hí Ḳhudá hai." "Ḳhudáwand buzurg hai, aur wuh niháyat sitáish ke láiq hai; aur us kí buzurgí tahqíq karne se báhar hai." "Main Ḳhudá hún; main badaltá nahín." "Main qádir Ḳhudá hún; tú mere huzúr men chal." "Aur ek ne dúsre ko pukárá aur kahá, Quddús, quddús, quddús, Rabb ul afwáj hai, sárí zamín us ke jalál se mạmúr hai." "Ḳhudá apní marzí ke muwáfiq sab kuchh kartá hai." "Ḳhudáwand ne sárí chízen apne liye banáí hain." "Us se, aur us ke wasíle aur us ke liye sab kuchh hai." "Jis men piyár nahín, so Ḳhudá ko nahín jántá; ki Ḳhudá mahabbat hai." "Yahowáh, Yahowáh Ḳhudá, rahmán aur hannán, zú ul túl aur Rabb ul fazl o wafá, hazár pushton ke liye fazl rakhnewálá, gunáh aur taqsír aur ḳhatá ká bakhshnewálá; lekin wuh har hál muạf na karegá, balki bápon ke gunáh un ke farzandon se, aur farzandon ke farzandon se, tísrí aur chauthí pusht tak, mutálaba karegá." "We, jo murakh hain, terí ánkhon ke sámne khare nahín rah sakte; tú badkirdár se ạdáwat rakhtá hai. Tú un ko, jo jhúṭh bolte hain, nábúd karegá; Yahowáh ḳhúní aur dagábáz se nafrat kartá hai." "Ḳhudáwand gaiyúr Ḳhudá hai; Ḳhudáwand apne dushmanon se intiqám letá hai, aur apne dushmanon ke liye qahr ko rakh chhortá hai." In ke siwá aur bhí bahut áyaten chunke sunátá; lekin cháhtá hún, ki sab koí apne áp kalám i muqaddas men dekh lewen. To main jo kuchh ki Yasaiyáh nabí ne Ḳhudá kí wahdániyat o fauqíyat, kámálíyat o saltanat bayán kiyá hai, kal sunátá hún. Us ne cháhá, ki Ḳhudá kí sifaton ká ḳhiyál ádmíon ke dilon men dunyáwí chízon ke wasíle se paidá kare. Aur isí wáste us ne aisí misálen Ḳhudá ke haqq men istiạmál kín, ki Ḳhudá ke haqq men koí námunásib tasauwar na karen. Dunyá kí sárí chízon par nazar karo,

aur dhiyán karke dekho, ki un men se kaun sá bará hai: albatta baron men samundar bará hai; us ke gahráo kí tháh áj tak kisí ne na páí, aur na kisí ne hikmat se us ká bhed málúm kiyá; lekin nabí kahtá hai, ki wuh ʿamíq samundar Ḳhudá kí nazar men niháyat adní chíz hai: "Us ne us ke pánion ko apne háth ke chullú se nápá." Súraj, chánd o sitáre, jo ki daur i ásmán men phirte hain, aur apní roshní se ham logon ko manauwar karte hain, un kí tásír se dunyá men rut badaltí rahtí hai, aur jándár chízon ko zindagí miltí, par Ḳhudá ke sámhne we aise adne hain, ki us ne unhen "bálisht se paimáish kiyá." Is dunyá men kitne hí jazíre, kitne hí pahár, kitne hí jangal, kitní hí naddián, kitní hí zamín, kitne hí ádmí baste hain! par Yahowáh kí nazar men we sab mutthí bhar hain: "zamín ke gard ko paimáne men bhará, paháron ko palron men wazn kiyá, aur tílon ko tarázú men taulá;" "us ke sámhne zamín kí qaumen dol kí ek búnd kí mánind hain, aur tarázú kí ek dhúl kí mánind giní játín; wuh jazíron ko ek zarre kí mánind uthá letá hai: pas tum Ḳhudá ko kis se tashbíh deoge, aur kaun sí chíz us kí misl thahráoge?"

Hindú o Mahammadí bhí Ḳhudá se munkir nahín hain. We iqrár karte hain, ki Ḳhudá hai. Mahammadí to ḳháss karke ek sachche aur bare Ḳhudá ke qáil hain; lekin us kí zát o sifát men Yahowáh se bará farq hai. Hindúon ke ḳhiyál bhí is bát ke haqq men bahut hí muḳhtalif hain. Un ke baze shástaron men ek barí rúh aur ḳhudmaujúd, behadd, nádída, bejism, bejuz, bebadal, azalí o abadí, aur gairmafhúm Ḳhudá ká zikr kiyá gayá hai; lekin jitní ki aḳhláqí ḳhúbián hain, maslan aql, hikmat, dánáí o qudrat, adl, sachcháí, bhaláí, rahmat, nekí, pákízagí, aur parhezgárí, in sab ko us Ḳhudá kí sifton men nahín ginte; wuh in sab ausáfon se alag hai; aur agar koí miláyá cháhe, to Hindúon ke gyánion ke sámhne nipat agyání thahregá. Lekin siwáe is barí Rúh ke, un ke bích men aur deote bhí hain, jin par ye sab sifaten mansúb ho saktí hain, balki un deoton kí taríf men ye sab sifaten bayán karte hain; par un ká kahná bilkull abas hai. Un deoton kí chalan shástaron ke muḳhálif hai. Is kahne se kyá fáida hogá, ki merá Ḳhudá áqil hai, agar wuh Ḳhudá nádán kí mánind kám kare? Agar wuh nápák kámon se ḳhush howe, pák kahne se kyá hotá hai? Pas, na to Púran Brahm, jis ká faḳhr Hindú bahut hí karte hain, Yahowáh kí mánind hai, aur na us ke autár, jin ko Hindú log aksar karke mánte, aur púјte hain, Ḳhudá ho sakte hain. Is mazmún ká ḳhulása tab baḳhúbí málúm hogá, jab main ek ek sifat ká bayán judá judá karke muqábila karúngá.

I. Hindúon ke shástaron men ek Púran Brahm ke siwá aur tentís karor deote hain, aur we apní apní jagah men ulúhiyat ká dawá rakhte hain. Ye hí deote log zamín o ásmán ká bandobast kiyá karte hain. Insán ko inhín se ziyáda kám partá hai. Púran Brahm kisí kí kuchh ḳhabar nahín liyá kartá. Lekin Yahowáh kahtá hai, "Main Ḳhudá hún; mujh sá koí nahín." "Tum mere gawáh ho, Ḳhudáwand farmátá hai, aur merá banda, jise main ne barguzída kiyá, táki tum jáno, aur mujh par ímán láo, aur samjho, ki main wuhí hún. Mujh se áge koí Ḳhudá na baná, aur mere bad bhí koí na hogá.

Main̲, main̲ hí Ḵhudáwand hún̲ ; mere siwá koí bachánewálá nahín̲." "Ibtidá se main̲ hí hún̲ ; aur main̲ jo kám karún̲, to roknewálá kaun hai ?"

II. Qudrat o jalál kí taraf rujú hoke dekho, ki Púran Brahm Yahowáh kí mánind hai, ki nahín̲ ? Púran Brahm kí zát men̲ qudrat ká ittiláq nahín̲ diyá játá. Qudrat jo hai, so máyá ká zuhúr hai, aur Brahm ká nabí. Wuh apní auqát apne hí soch men̲, nínd kí hálat par, guzártá hai. Wuh na to paidá kartá, aur ná paidáish ke kám men̲ kuchh bhí daḵhl detá hai. Sansár ke pálne se bhí us ko kuchh garaz nahín̲, aur na ạlam ká intizám us ke qábú men̲ hai. Wuh insán ke kám o káj par bilkull ḵhiyál nahín̲ rakhtá ; kyúnki wuh un ká insáf nahín̲ kartá. Wuh apní auqát bekárí kí hálat men̲ káṭne se ḵhush hotá hai. Hindú log deoton̲ ko qudrat o jalál wále kahte hain̲. Un ke darmiyán paidá karnewálá Ḵhudá Brahmá, pálnewálá Vishnú, insáf karnewálá Yam, aur márnewálá Shiw hai. Intizám ke liye koí nahín̲ muqarrar húá, is liye ki dunyá apní taqdír yá bhág par chaltí hai. Ye deote agar dánáí, ạql, o hikmat men̲ Yahowáh ke barábar hote, yá unkí bhaláí, sachcháí, nekí, ạdl, o rahm kámil hotá, to albatta muqábala ke liye jagah hotí ; lekin un ke kámon̲ men̲ un sifaton̲ ke nishán páná to kináre rahá, balki aksar un ke baraks záhir hote hain̲. Maslan, paidáish kí bábat, Ved men̲ Púran Brahm ke haqq men̲ likhá hai, ki wuh áp sárí chízon̲ ká mádda baná, yáne apní rúhání zát ko jismání chízon̲ ke banáne ke liye tabdíl kar ḍálá ; aur áḵhir ke din sáre ạlam usí kí jot men̲ samá jáwenge ; kyúnki we sab usí se the. Phir Brahmá ke haqq men̲ likhá hai, ki wuh jis waqt dunyá paidá karne ká qasd karne lagá, to us waqt us kám kí mushkilát par gaur karke bahut se án̲sú baháe ; is liye ki us ne samjhá, ki aisá baṛá aur mushkil kám mujh se honá muhál hai. Tab us ne Shiw kí madad mángí ; aur jab Shiw se bhí wuh kám saranjám na ho saká, tab Brahmá ne phir us kám par kamar bándhí. In ahwál se mạlúm hotá hai, ki we deote qudrat o jalál, dánáí aur hikmat men̲ niháyat kam the ; aur jab ki ye sifaten̲ un men̲ kamál na ṭhaharín̲, tab we Ḵhudá kis tarah kahlá sakte hain̲ ? Sach hai, ki Yahowáh Ḵhudá hai, jis ne apní qudrat o hikmat, ạql aur dánáí, is dunyá kí paidáish, aur is ke intizám ke kámon̲ men̲ záhir kí hai.

Us ke haqq men̲ Yasaiyáh ne jo kuchh kahá, so main̲ ne áge hí kah sunáyá. Ásmán o zamín Yahowáh kí nazar men̲ náchíz hai. Dunyá o ásmán ká paidá karnewálá bhí wuhí hai. "Ibtidá men̲ Ḵhudá ne ásmán o zamín ko paidá kiyá." "Us ne kahá, aur ho gayá ; us ne farmáyá, aur barpá húá." "Ḵhudáwand, Isráíl ká Quddús, aur us ká ḵháliq, yún̲ farmátá hai, main̲ ne zamín banáí, aur insán us ke sath par ḵhalq kiyá ; main̲ ne apne hí háth se ásmán táne, aur un ke sab lashkaron̲ par main̲ ne hukm kiyá." "Us ne apní qudrat se dunyá ko banáyá hai ; us ne apní hikmat se jahán ko qáim kiyá hai, aur apní ạql se ásmánon̲ ko phailáyá hai." Yahowáh ne sárí chízen̲ nábúdagi men̲ se búd kín̲. Un ká pálnewálá bhí wuhí hai. "Ḵhudá ádmí aur haiwán ká parwardigár hai." "Ḵhudáwand un sab ko, jo girte hain̲, thámtá hai ; aur un sab ko, jo nihuṛ gae hain̲, uṭhá khaṛá kartá

hai. Sab kí ánkhen tujh par lagí hain; tú unhen waqt par rozí detá hai. Tú apní mutthí kholtá hai, aur har ek jándár ká peṭ bhartá hai." Un ke intizám ká iḳhtiyár bhí usí ko hai. "Ḳhudáwand ązím Ḳhudá hai; wuh Sháhansháh bádsháh sab deoton par." "Us kí bádsháhat abadí bádsháhat hai, aur us kí hukúmat sáre ąlam par abadí hai." Áḳhir ádmíon ká insáf bhí wuhí karegá. "Ḳhudá har ek fiąl ko, aur har ek maḳhfí kám ko, kyá bhalá kyá burá, ądálat men láwegá." "Har burí bát, jo ádmí bolte hain, un ke wáste un ko ądálat ke din hisáb dená paṛegá." "Us ne ek din ṭhaharáyá hai, jis men wuh sadáqat se dunyá kí ądálat karegá, ek mard ke wasíle se, jise us ne muḳhtár kiyá."

III. Agar tum pákízagí, aur gunáh se nafrat, Púran Brahm ke sifaton men, ḍhúnḍho, to nahín páoge; aisí aisí sifaten Brahm kí zát men mansúb nahín ho saktín. Pákízagí sárí aḳhláqí ḳhúbíon ká majmúą hai: is wáste Púran Brahm kí zát men zeb nahín detí hai. Gunáh aur nekí se us ko kuchh garaz nahín hai: wuh na to gunáh se nafrat rakhtá, aur na nekí se rází hotá hai. Pas, báqí rahe deote, jin kí pákízagí aur parhezgárí bahuton par ąyán hai. We gunáh ke rahbar hoke us se nafrat kis tarah karenge? Brahm kisí kí ibádat talab nahín kartá; lekin deote sab se karte hain. We nahín cháhte hain, ki un kí ibádat rúh aur rástí se ho; balki wuh ibádat talab karte hain, jo bilkull jismání hai, aur jismání shahwaton se adá hotí hai. Brahmá kí pákízagí aur parhezgárí, aur us kí gunáh se nafrat Purán ke paṛhnewálon ko mąlúm hogí; wuh shahwat ká banda thá. Vishnú ká luchpan, ṭhagí, aur chorí sab Hindúon par baḳhúbí záhir hai; aur Shiw ká kaifípan aur nápák shahwat ká bayán kis ne nahín suná, ki main bayán karún? Un kí bábat shástaron men aisí aisí báten likhí hain, ki paṛhnewálon ko mąlúm hogá, ki we bewaqúf, kamzor, haqír, magrúr, kínakash, jhagṛebáz, zinákár, jhuṭhe, bemunsif, berahm, bedard, aur paráí bhaláí men náḳhush, aur apní bihtarí ke liye sargarm hain. Pas, Yahowáh Ḳhudá ke siwá aur sab jhúṭhe hain. Yahowáh kí pákízagí, aur gunáh se nafrat, aur us kí rúhání ibádat, jo wuh apne ąbidon se talab kartá hai, niche kí áyaton se sáf záhir hogá. "Ḳhudáwand apní sárí ráhon men sádiq hai; apne sab kámon men pák hai." "Mąbúdon men, Ḳhudáwand, tujh sá kaun hai jalál wálá? pákí men kaun hai tujh sá baṛá?" "Ánkhen terí pák hain, ki tú badí ko dekh nahín saktá; tú sharárat par nazar kar nahín saktá hai." "Ḳhudáwand ne farmáyá, ki main apní muqarrabon ke darmiyán apní taqdís karúngá, aur main sárí jamáąt ke áge apná jalál záhir karúngá." "Ḳhudá muqaddas logon ke baṛe majmą men niháyat muhíb hai; aur un sab ká, jo us ke gird hain, ihtirám ke láiq hai." "Ḳhudá rúh hai, aur us kí bandagí karnewálon ko cháhiye, ki rúh aur sachcháí se us kí bandagí karen." In báton se tum sab daryáft kar sakoge, ki Yahowáh Ḳhudá hai, aur us kí mánind koí nahín hai; balki wuhí akelá sachchá Ḳhudá hai; aur sab jhúṭh hain. Ulúhiyat kí kamáliyat sirf us hí men bharpúr hai. "Haqíqat men Yahowáh mąbúdon ká Ḳhudá, aur málikon ká Ḳhudáwand, aur logon ká kashsháf hai."

FA'IDA.

Ḳhiyál karo, ki is viláyat meṉ, Yahowáh kí jagah, kitne hí mạbúd púje játe haiṉ. Hindúoṉ kí ạql meṉ ásmán ke sitáre aur zamín kí sab chízeṉ, kyá jaṟ, kyá haiwán, pújne ke láiq haiṉ. We haqíqat meṉ unheṉ har roz pújte haiṉ; aur jo tạzím, ki málik o ḳháliq ko dená cháhiye, maḳhlúq ko dete haiṉ. Yih táríkí un logoṉ ke diloṉ meṉ kaháṉ se chhá gaí hai? Yih un kí gumráhí kí sazá hai. "Jaisá unhoṉ ne Ḳhudá ká ilm rakhná qabúl na kiyá, waisáhí Ḳhudá ne bhí un ko námạqúl ạql meṉ chhoṟá, ki náláiq kám kareṉ." Par ab Ḳhudá apne kalám ke wasíle se cháhtá hai, ki us ilm ko phir un ke diloṉ meṉ paidá kare: isí liye wuh farmátá hai, "ki Áj agar tum us kí áwáz ko suno, aur apne diloṉ ko saḳht na karo," aur wáhid, sachche aur zinda Yahowáh ko pújo, to tumhárí dunyá o ạqibat bhalí hogí.

Yahowáh ká azal se abad tak betabdíl honá insánoṉ ke diloṉ meṉ bahut hí muạssir hai. Gunahgár o sharír, jab apne diloṉ meṉ ḳhiyál karte haiṉ, ki Ḳhudá azal se hai aur abad tak rahegá, aur wuh betabdíl hai, tab un ke diloṉ meṉ ḳhauf aur náummedí á játí. We sazá se bachne kí ummed kabhí nahíṉ kar sakte. Agar Ḳhudá gunáh ká muḳhálif hai, aur us ne gunahgároṉ ko sazá dene kí dhamkí kí hai, to zarúr wuh hamesha waisáhí rahegá, aur kabhí nahíṉ badalegá. We Ḳhudá ke ạzáb ke din kis tarah ṭhahrenge? Wuh un par apná qahr, aur ạzáb, aur gazab ḍálegá. Wuh kisí ko bhí nahíṉ bhúlegá.

Nek logoṉ ke liye Ḳhudá kí ye sifateṉ tawakkul paidá karnewálíáṉ haiṉ. Ḳhudá agar pákízagí ko dost rakhtá hai, to wuh hamesha use waisáhí manzúr rakhegá; aur pák logoṉ ko barkat degá; aur kabhí nahíṉ badalegá. "Us ke nazdík kuchh gardish nahíṉ; balki zawál ká sáya bhí nahíṉ." Us ke wạde sab betabdíl haiṉ. Wuh jo kuchh kahtá hai, so púrá kartá hai; isí wáste nek log us kí bát par iạtimád i kullí rakhte haiṉ. Un kí ummed unheṉ mahrúm nahíṉ karegí. "Wuh Yahowáh badaltá nahíṉ; us kí sachcháí baṟe paháṟ kí mánind qáim, aur us ke wạde hamesha púre honge." Áj agar us ne kisí ko piyár kiyá, aur us kí duạ suní ho, to kal us se nafrat nahíṉ karegá, aur na us ke iltimás ko radd karegá. Pas, un ke ímán kí bunyád ek bhárí chaṭṭán par rakhí hai; wuh kabhí nahíṉ ukhaṟegí.

Yahowáh házir názir, o ạlim ul gáib hai. Wuh kahtá hai, ki "Kyá maiṉ nazdík ká Ḳhudá húṉ, aur baíd ká nahíṉ? kyá koí poshída jagahoṉ meṉ apne taíṉ chhipá saktá hai, jis se maiṉ na dekhúṉ? kyá ásmán aur zamín mujh se mạmúr nahíṉ?" Is masle ke mutábiq Yahowáh ham ko farmátá hai, ki us kí parastish ham har jagah kiyá kareṉ; kyúnki wuh har jagah maujúd hai. Wuh hameṉ jántá hai, dekhtá hai, aur hamárí nigahbání kartá hai, aur hamárí hájateṉ rafạ kartá hai, aur hamárí ibádateṉ qabúl kartá hai.

Ḳhudá ko házir názir jánke gunahgároṉ ko ḍarná cháhiye; kyúnki wuh un ke har gunáh ke karte waqt waháṉ maujúd hai. Jab un ke diloṉ meṉ sarkashí, kufr, náshukrí, magrúrí, ạdáwat, chhal, beinsáfí, aur berahmí paidá hotí hai; jab we Ḳhudá ke pák qánún ke muḳhálif chalte haiṉ, aur nápák o berahmí kámoṉ par kamar bándhte haiṉ, aur us ke Beṭe kí behurmatí karte haiṉ, aur Rúh Quds ko gamgín karte haiṉ, us ke sabt ko toṟte haiṉ, us kí ibádatgáh se gair házir

rahte hain̲, aur us kí kalísyá kí rasmon̲ ko náchíz o haqír jánte hain̲, tab bhí Ḳhudá házir o názir hai, aur ták rakhtá hai, ki hashar ke roz un ká badlá dewe. "Us kí ánkhen̲ ág ke shuạla kí mánind hai. Us kí nazar se kaun chhip saktá hai?" Ḳhudá ke lepálakon̲ ko bhí cháhiye, ki yih bát yád rakhen̲, ki un ká ásmání Báp hamesha un ke kámon̲ ko dekhtá rahtá hai. We agar cháhen̲, to apne dilon̲ men̲ áp ko haqír, náchíz, garíb o jáhil jánen̲. We apní ibádaton̲ par nazar karke unhen̲ aisí ná kámil o gunáh álúda samjhen̲, ki Ḳhudá ke qabúl karne ke láiq nahín̲ hain̲; aur apne gunáhon̲ ko aisá burá o badtar jánen̲, ki apne tain̲ bilkull dozakhí samjhen̲, aur dil se yún̲ kahen̲, "Ham kíṛe hain̲, aur ádmí nahín̲;" lekin báwajúd is ḍar o shakk ke, Yahowáh kí yád se we farámosh na honge. "We Ḳhudá ke honge, jis roz wuh apne ḳháss guroh ko jamạ karegá." Ánsú, jo unhon̲ ne apne gunáhon̲ ke liye baháe; duạen̲, jo unhon̲ ne guzránín̲; do kauṛí, jo unhon̲ ne Ḳhudá ke nám par garíbon̲ ko bántín̲; pání ká piyála, jo unhon̲ ne Masíh ke nám se us ke shágird ko piláyá, Ḳhudá un ko nahín̲ bhúlegá, aur na un ke ajr dene men̲ kuchh der karegá. Ḳhudá un ke sab kámon̲ ko dekhtá hai, aur apní yád kí kitáb men̲ likh chhoṛtá hai.

Ḳhudá qádir i mutlaq aur ḳhudmuḳhtár hai. "Zamín ke sáre báshinde náchíz kí mánind mahsúb hote hain̲; aur wuh ásmán ke lashkaron̲ aur zamín ke báshindon̲ ke sáth apní mashíyat ke muwáfiq kám kartá hai, aur koí nahín̲, jo us ke háth ko roke, aur us se kahe, ki tú kyá kartá hai?" "Us ká mansúba qáim rahegá, aur wuh apní sárí marzí ko púrá karegá." Jaisá ki us ne ạlam ko paidá kiyá, aur use páltá hai, waisáhí us ká intizám kartá rahegá. Qádir i mutlaq ke barḳhiláf chalná kyá hí ḳhaufnák aur bahut burá hai! Wuh apne dushmanon̲ se intiqám legá; aur jo us se kíná rakhte hain̲, unhen̲ sazá degá; aur us ká háth koí nahín̲ rok saktá hai. Tum, jo is nasíhat ko sunte ho, apne dil se púchho, ki Ḳhudá ko piyár karte ho, ki nahín̲? Us ko ḳhush kiyá cháhte ho, ki nahín̲? Us ke hukm ke tábidár rahte ho, ki nahín̲? Us kí rasmon̲ par garíbí aur ímán se chalte ho, ki nahín̲? Wuh kahtá hai, ki "Main̲ un par ạshiq hún̲, jo mujh par ạshiq hain̲; táki main̲ un ko, jo mujhe piyár karte hain̲, achchhe mál ke wáris karún̲." Sháyad ki tum, agle aur ab ke zamáne ke sharíron̲ ke sáth milke, apne dil men̲ Ḳhudá ko kahte ho, ki "Mujh se dúr ho; main̲ terí ráhon̲ ke ilm kí parwá nahín̲ kartá; Qádir i mutlaq kaun hai, ki main̲ us kí bandagí karún̲? aur us se duạ mángne se mujhe kyá fáida hogá?" Agar tum aise ḳhiyál karte ho, to tum par afsos hai. Main̲ tum se kahtá hún̲, ki us ke háth se chhuṛáná kisí bashar ká kám nahín̲ hai. "Dunyá yá ásmán men̲, Ḳhudá kí mánind, bázú kaun rakhtá hai? aur us kí áwáz sá kaun garaj saktá hai?" Us kí ánkhen̲ sab chízen̲ dekhtí hain̲; aur us ke háth sab jagah men̲ pahunchte hain̲. Gunahgár us ke gazab se kahán̲ bhág sakte hain̲? "Terí Rúh se main̲ kidhar jáún̲? aur tere huzúr se main̲ kidhar bhágún̲? Agar main̲ ásmán ke úpar chaṛh jáún̲, to tú wahán̲ hai; aur agar main̲ pátál men̲ bichháún̲, to tú wahán̲ bhí hai; agar main̲ uṛke súraj kí jot banún̲, yá daryá ke muntahá men̲ já baiṭhún̲, to wahán̲ bhí terá háth merí súrág páegá, aur terá dahiná háth mujhe pakaṛ legá." Yih bát yád rakho, ki Ḳhudá kí qudrat se tum

jíte ho, chalte phirte ho, nigahbání kie játe ho, bipat se bacháe játe ho; tum áp sarásar nátawá o kamzor ho. "Ham usí se jíte, aur chalte phirte, aur maujúd haiṉ." Wuh nekokároṉ ká kaisá baṟá dost hai! Us kí qudrat kí kuchh hadd nahíṉ! Wuh sab de saktá hai, aur hamáre liye sab kuchh kar saktá hai.

Dánáí kí jaṟ bhí Yahowáh hai. Ásmán ke firishte us ke sámhne sijda karke kahte rahte haiṉ, ki "Barakat, aur jalál, o dánáí, aur shukrguzárí, aur izzat, aur qudrat, aur qúwat, hamáre Ḳhudá ko abad se abad tak howe; ámín." Ásmán ke saiyáre, zamín ke har aqsám kí chízeṉ, nabátát, mạdaniyát, o haiwánát kí banáwat kí tarkíb meṉ Ḳhudá kí dánáí záhir hotí hai; aur agar insán ke badan ká imtihán kar sako, to tạjjub se kahoge, ki sach much Ḳhudá baṟá Hakím o Ạlím hai. Dekho, ki in sab chízoṉ meṉ kaisí mutábiqat, fáida, bandobast o mel páyá játá hai; goyá ki Ḳhudá ne har chíz ko ek dúsrí kí muhtáj banáyá hai. Har mausim apne apne waqt i muạiyan par maujúd hotá hai. Mausim ká phal bhí kabhi nahíṉ ru tá. Siwá Ḳhudá ke aisá kaun hai, ki ek dil íjád karke use jism se ámezish de, táki un se kalám o ḳhiyál sádir ho? "Ai Ḳhudáwand, kaise kaise beshumár tere kám haiṉ! tú ne dánáí se unheṉ paidá kiyá." Dunyá kí paidáish ke siwá, gunahgároṉ ko bacháne meṉ Ḳhudá kí dánáí ziyáda matlúb hai. Us ne dánáí se Masíh ko dunyá meṉ bhejá, táki wuh gunahgároṉ ke badle meṉ maslúb howe; jis se us kí ạdl o rahm, bhaláí aur sachcháí, faiyází aur mahabbat be ḳhalal áshkárá ho. Masíh ke haqq meṉ Púlús kahtá hai, ki wuh "Ḳhudá kí *hikmat*, aur pákízagí, aur ázádagí hai." Phir Afsíoṉ ko likhtá hai, ki "Masíh kí beqiyás daulat kí ḳhushḳhabarí dúṉ, aur sab par roshan karúṉ, ki us bhed kí *hikmat* kis qadr hai, jo azal se sab ke banánewále Ḳhudá meṉ poshída thá." Injíl bhí Ḳhudá kí hikmat kahlátí hai. Yahowáh kaisá baṟá aur buzurg Ḳhudá hai! us kí mánind aur kaun ho saktá hai! kyá Hindúoṉ aur Mahammadíoṉ ke mạbúd Yahowáh kí mánind honge? nahíṉ: we sab jhúṭhe haiṉ. "Yahowáh ke áge maláik log apne muṉh par parda ḍálte haiṉ, aur tájoṉ ko us ke qadam tale ḍálke rát o din pukárte rahte haiṉ, ki Quds, quds, quds! Ḳhudáwand Ḳhudá, qádir i mutlaq, jo thá, aur hai, aur hamesha rahegá." Agar insán kí tabíạt firishtoṉ kí mánind ho, aur un ká kamál iráda sirf Yahowáh hí ke ḳhush karne, aur usí se ḳhushí hásil karne ká ho, to ásmán aur zamín meṉ, ek hí áwáz se, hamd o tạríf aur saná Báp, Beṭe aur Rúh Quds ke liye hamesha húá karegá.

Ihsán, o piyár, o rahm, aur bhaláí Yahowáh kí ḳháss sifateṉ, aur ạin zát hai. Ḳhudá apní zát meṉ kámil hai, aur is bát meṉ, ki kisí ke piyár yá bhalá karne se kuchh hásil kare, muhtáj nahíṉ. Lekin wuh apne maḳhlúqoṉ ko piyár kartá hai, aur un ká bhalá kartá hai; is wáste ki is meṉ us ká jalál baṟhtá hai, aur maḳhlúq kí bihtarí hotí hai. Ḳhudá cháhtá hai, ki us ke bande us ke piyár, aur us kí bhaláí ko apne úpar dekhke gunáh se tauba kareṉ, aur Ḳhudá ko izzat aur buzurgí deweṉ, baṟáí kareṉ, aur dil se us ke tábidár bane raheṉ. Ḳhudá ká piyár aur bhaláí, is dunyá ke logoṉ par, har jagah meṉ, záhir hai. Púlús kahtá hai, ki Ḳhudá ne "bhalá karke ásmán se barwaqt barsát aur phal lánewálí mausim deke, aur tumháre diloṉ ko

ásúdagí aur ḳhushí se bharke, apne ko begawáh na chhoṛá hai." Kitne hí árám o ạish kí chízeṉ Ḳhudá ne insán ke liye is dunyá meṉ paidá kí haiṉ. Agar tandurustí rahe, to hamárí ḳhurák o poshák har roz ham ko ḳhushí detí hai. Bahár apne mausim par phúl nazar meṉ, aur áwáz kánoṉ meṉ, balki sárí chízeṉ apní apní jagahoṉ meṉ ḳhushí baḳhshtí haiṉ. Áṉkhoṉ se dekhke, kánoṉ se sunke, zubán se bolke, nák se súṉghke maza hásil karte haiṉ. Hamárí ḳhushíoṉ ká bayán is muḳhtasar meṉ ho nahíṉ saktá. Ham ko munásib hai, ki Dáúd ke sáth muttafiq hoke kaheṉ, "Ai ádmío, Ḳhudá kí bhalái ke liye us kí tạríf karo; us ke ạjáib kámoṉ ke liye, jo us ne baní ádam ke liye kie haiṉ." Ḳhudá apní barakat sirf nekoṉ hí par nahíṉ, balki badoṉ par bhí ináyat kartá hai. "Wuh apne súraj ko badoṉ aur nekoṉ par charhátá hai, aur sharíroṉ aur rástbázoṉ par meṉh barsátá hai." Nekoṉ ke sáth har koí bhalá kartá hai; magar badoṉ se nekí karná baṛá kám hai. Chunánchi Ḳhudá ne apní ihsán ham logoṉ ko us waqt dikháyá, jab ki ham us ke muḳhálif aur nipaṭ dushman the. Jab ham us se laṛte the, tab us ne hameṉ bacháne cháhá, aur is ke liye tadbír kí. "Us ne dunyá ko aisá piyár kiyá, ki apne eklaute beṭe ko baḳhshá."

Ḳhudá ká rahm bhí us ke piyár o bhalái, sabr o wafádárí se alag nahíṉ hai. Un ke nám jude jude haiṉ, lekin kám meṉ sab ek hí hai. "Ḳhudáwand rahím aur hannán hai, zú ul túl aur Rabb ul fazl haiṉ: us ká jhúṉjhláná dáimá nahíṉ; wuh apne gusse ko abad tab nahíṉ rakh chhoṛegá." Rahm is tarah mạlúm detá hai, ki wuh hamesha un logoṉ par hotá hai, jo ki ạdl ke rú se sazá ke láiq hai: maslan baní ádam, gunáh ke sabab, az rú i ạdl ke, dozaḳhí haiṉ, lekin Ḳhudá ne un par rahm kiyá; un kí bahut bardásht kí. "Us ne hamáre gunáhoṉ ke muwáfiq ham se sulúk nahíṉ kiyá, aur hamárí ḳhatáoṉ ke mutábiq sazá nahíṉ dí." Balki Ḳhudáwand Ísá Masíh ko bhej diyá, táki wuh hameṉ gunáhoṉ se chhuṛáwe, dozaḳh se bacháwe, aur áḳhir ham ko bihisht meṉ pahuncháwe. Jis tarah báp beṭoṉ par tars khátá hai, usí tarah Ḳhudáwand, jo us se ḍarte haiṉ, un par rahm kartá hai. Ḳhudá kí sab sifatoṉ se yih sifat insán ko niháyat piyárí mạlúm detí hai; kyúnki we gunahgár haiṉ, aur Khudá rahm baḳhshnewálá hai. Masíh ká autár lená aur márá jáná, Rúh Quds ká ináyat karná, sab rahm se húá hai. Ab ham logoṉ ko munásib hai, ki apne bháíoṉ ko waise hí piyár kiyá kareṉ; apne qarzdároṉ ko baḳhshá kareṉ; jo ki bure aur ná shukrguzár haiṉ, un par mihrbání kiyá kareṉ; bhúkhe ko roṭí khiláweṉ, piyáse ko pání piláweṉ, nange ko kapṛá pahináweṉ, aur yatím ko parwarish kareṉ. Hameṉ cháhiye, ki apne dushmanoṉ ko piyár kareṉ; jo lạnat bhejeṉ, un ke liye barakat máṉgeṉ; jo satáweṉ aur dukh deweṉ, un ke liye duạ́ kareṉ; sab se ziyáda, us rahm kí ḳhabar, jo Ḳhudá ne Ḳhudáwand Ísá Masíh meṉ záhir kiyá hai, sab ko jáke kah sunáweṉ. Tab ham apne Báp ke, jo ásmán par hai, beṭe kahláwenge. Us ká piyár ham sabhoṉ par hogá, aur sab koí, jo hamáre kámoṉ ko dekhenge, hamáre ásmání Báp kí tạríf karenge. Par jitne log ki in kám o ḳhásíyat se bilkull mahrúm haiṉ, un ká kyá hál hogá? Ḳhudá jis din rástí se dunyá kí ạdálat karne ko áwegá, us din wuh sirf unhíṉ ko qabúl karegá, jo ki piyár, rahm o bhalái meṉ Ḳhudá

ke mushábih hain ; aur jo un ke baraks ádaten istiamál karte hain, we Khudá ke gazab ke láiq honge. Khudá agarchi rahím hai, taubhí wuh apne adl ko chhorke, gunahgáron par rahm nahín karegá.

Khudá ne apne kalám men apne taín sachchá Khudá kahke záhir kiyá hai. "Sachchái Khudá kí hamesha qáim hai." Bahut sí báten us ne kahín, jo haqíqat men waisíhí niklín: us kí peshkhabaríán hamesha púrí hotí áín, aur áyande ko waisíhí púrí hotí jáengí. Maslan Masíh kí paidáish aur zindagí, maut o jí uthná, aur ásmán par charh jáná, Rúh Quds ko názil karná, aur Injíl ke phailne ke haqq men jitní báten áge kahí gaí thín, sab ke sab púrí hain. Yahúdíon aur Ísáíon ke haqq men bhí sab sach niklá. Khudá ne kaí ek ádmíon se ahd o paimán kiyá thá, aur un iqráron ko barwaqt púrá kiyá. Ye sab us kí sachchái par gawáhí detí hain. Aur phir apne shara men bhí us ne mana kiyá, ki koí shakhs, kisí sabab se, jhuth na bolá kare : hán, us ne kahá, ki "Sab jhúthíon ká hissa us jhíl men hogá, jo ág aur gandhak se jaltí hai." In báton se malúm hotá hai, Yahowáh wafádár o sachchá Khudá hai. Cháhiye ki us ke bandagí karnewále us ko rúh aur sachchái se bandagí kiyá karen ; us kí sab báton par ímán láwen ; kyúnki bagair ímán ke koí Khudá ko khush nahín kar saktá hai. Jo koí Khudá kí bát par ímán nahín látá, wuh Khudá ko jhuthá thahrátá hai. Jab ki us ne farmáyá, ki gunahgár dozakh men dále jáwenge, tab gunahgáron ko is bát par yaqín láke darná cháhiye. Zarúr hai ki we gunáhon se tauba karen aur báz rahen. Phir Khudá ne wada kiyá, ki jo koí Masíh par ímán láwegá, aur baptismá páwegá, so bach jáegá. Pas cháhiye ki ímán láwen aur baptismá lewen. Khudá sachchá hai, aur mumkin nahín ki wuh jhúth bole. Isí tarah cháhiye, maut, hashar o qiyámat ke haqq men, jo kuchh likhá hai, sach mánen.

Khudá ká adl bhí us kí zát par niháyat zeb detá hai. "Wuh chattán hai, aur us ká kám kámil hai ; us kí sab ráhen rást hain ; wuh wafádár Khudá hai, aur dagá se mubarrá hai ; wuh sádiq aur amín hai." Is sifat ke bedún Khudá izzat o piyár ke láiq nahín ho saktá thá. Wuh agar cháhtá, to apní qudrat se logon ko tábidár banátá, aur apne hukm ko manátá ; lekin is bát se us ká hukm bilkull zulm ke taur par insán ke dil men asar kartá. Koí bhí dil se khush hoke us kí tábidárí na uthátá, shauq se us kí khidmat koí bhí na kartá, balki gulám kí mánind us kí bandagí kartá aur us ke hukmon ko mántá. Ab us sifat ke hone se Khudá ke log beinsáfí aur zulm se bachke amn men rahte hain. So sharíron ko cháhiye, ki Khudá ke beríyá adl se niháyat khauf karen ; kyúnki us ká gazab jalánewálí ág hai. Agarchi wuh is dunyá men har gunáh kí sazá usí waqt nahín detá, aur nek o bad donon ko ekatthe rakhtá hai, lekin Khudá intiqám lenewálá hai. Ek din aisá hogá, ki wuh sabhon ká insáf karegá ; sharíron ko sazá degá, aur nekon ko un ke amalon ká ajr degá. Jab ki us ne apne Bete ko de diyá, ki wuh gunáh ke wáste apní ján de, tab sharíron ko kahán thikáná hai ? Un ko cháhiye ki apne dil se púchhen, ki ham, jo umr bhar Khudá ke mukhálif kám karte rahe, yane us ke kalám ko nahín máná, aur us ke Bete ko nahín qabúlá, aur Rúh Quds ko gamgín kiyá, is ke iwaz hamen kyá milegá ?

Úpar kí báton se yaqín hogá, ki Yahowáh ke siwá aur koí Khudá

nahín hai. Wuh akelá aur lásání hai. Us kí sifaten aisí hain, jo ki Ulúhíyat men húá cháhiye. Wuh azím o jalál wálá,—wuh is sarkash gunahgár, beadab o náfarmánbardár dunyá ke bádsháh o hákim hone ke láiq hai. Is liye ádmíon ko har tarah se us kí bandagí aur farmánbardárí karní wájib hai; kyúnki wuh un se rúhání aur jismání ibádat hamesha talab kartá hai.

III.

TASLÍS KE BAYÁN MEN.

Rev. C. G. Pfander kí tasníf.

Khudáwand Ísá Masíh kí niamat, aur Khudá kí mahabbat, aur Rúh ul Quds kí rifáqat tum sabhon ke sáth hamesha howe. Ámín.—2 Kar. 13: 14.

Yih áyat barakat kí duá hai, Khudá ke, aur Masíh ke, aur Rúh i Quds ke nám men; aur is bát se, ki tínon ká nám zikr húá, záhir o sabit hai, ki ímándár Khudá kí púrí barakat—na akele Khudá Báp se, na akele Bete se, aur na akele Rúh ul Quds se—balki majmúa Báp, Bete, aur Rúh i Quds se—pátá hai; aur isí sabab se Masíhí ádmí, injíl ke mazmún ke muwáfiq, Khudá ko *tín-ek* mántá, aur us kí sitáish aur bandagí kartá hai; yane wuh *Taslís* ká muataqid hai; aur aise iatiqád ko naját ke liye zarúr o lázim jántá hai. Magar *Wahdat* ko bhí mántá hai; kis wáste, ki muqaddas kitábon men sáf sáf bayán húá hai, ki Khudá ek aur wáhid hai; chunánchi Istisná, 6: 4 men likhá hai, ki "Ai Isráíl, sun: hamárá Khudáwand Khudá ek hai." Aur Yasaiyáh, 5: 5 men zikr hai, ki "Main parwardigár hún; koí aur nahín; mere siwá koí Khudá nahín hai." Aur injíl men 1 Kar. 8: 4 men likhá hai, ki "Ham jánte hain, ki jahán men but kuchh nahín, aur koí Khudá nahín magar ek." Aur Afs. 4: 6 men bhí likhá hai, ki "Ek Khudá hai, jo sab ká Báp, ki sab ke úpar, aur sab ke darmiyán, aur tum sab men hai." Pas, Masíhí wahdat se kabhí inkár nahín kartá, balki dil o ján se us ká muataqid hai; magar yihí kahtá, ki wahdat men taslís hai; aur taslís ká iatiqád Khudá kí púrí barakat páne, aur naját hásil karne ke wáste zarúr o lázim hai.

Ab Taslís kí talím *tín* bát men bayán karenge:

I. Is talím ko kalám Iláhí se sábit karenge.
II. Us ke bayán kí bábat kuchh kuchh zikr karenge.
III. We barakaten bayán kí jáengí, jo is talím se hásil hotí hain.

I. *Taslís kí subút men kalám Iláhí se.*—Jáná cháhiye, ki taslís sirf Khudá ke kalám se sábit ho saktá hai. Khudá kí zát aql kí daryáft

se báhar hai; aur is liye us kí kaifiyat ke wáste aql ke rú se bát karná beaqlí hai. Aur fázilon aur gyánion ko mạlúm o yaqín hai, ki ádmí Khudá kí zát se sirf itná jántá aur samajhtá hai, jitná Khudá ne apne kalám men bayán o ayán farmáyá hai; aur kutub i muqaddas men Khudá ne apní zát i wáhid ko taslís ke sáth bayán kiyá hai; yạne apne taín Khudá Báp, aur Betá, aur Rúh i Quds záhir kiyá hai.

Aur yih, ki Betá, jo murád Ísá Masíh se hai, Khudá hai, kalám Iláhí kí áyaton se sáf sábit hai; jin se ham yahán sirf do ek mazkúr karenge. Yúh. 1: 1—3 yún likhá hai, ki "Ibtidá men Kalima thá, aur Kalima Khudá ke sáth thá, aur Kalima Khudá thá. Yihí ibtidá men Khudá ke sáth thá. Sab chízen us se maujúd húín, aur maujúdát men bagair us ke koí chíz maujúd nahín húí." Aur chauthí áyat men sáf bayán húá, ki wuh Kalima, jo in áyaton men Khudá kahá gayá, Ísá Masíh hai; chunánchi mazkúr hai, ki "Kalima mujassam húá, aur wuh fazl aur rástí se bharpúr hoke hamáre darmiyán rahá, aur ham ne us ká aisá jalál dekhá, jaise Báp ke iklaute ká jalál." Aur Kal. 1: 13—17 likhá hai, ki Khudá ne ham ko táríkí ke qabze se chhuṛáyá, aur apne piyáre Beṭe kí bádsháhat men dákhil kiyá. Us men ham us ke lahú ke sabab se naját, yạne gunáhon kí muạfí, páte hain. Wuh andekhe Khudá kí súrat hai; aur wuh sárí khilqat men pahlauṭá hai; kyúnki us se sárí chízen, jo ásmán aur zamín par hain, dekhí aur andekhí, kyá takht, kyá kháwindíán, kyá riyásat, kyá mukhtáríán, paidá kí gaín. Sárí chízen us se, aur us ke liye, paidá húín; aur wuh sab se baṛá hai; aur us se sárí chízen bahál rahtí hain." Aur Rúm. 9: 5 men hai, ki "Jism ke rú se Masíh bhí un men se (yạne Yahúdíon men se) niklá: wuhí sab se buzurg Khudá hai; abad tak mubárak ho; ámín." Phir 1 Tim. 3: 16 mastúr hai, ki "Yaqínan saláhiyat ká bhed baṛá hai; ki Khudá jism men záhir húá, aur Rúh se tasdíq kiyá gayá." Aur phir 1 Yúh. 5: 20 likhá hai, ki "Ham to us men, jo sach hai, rahte hain, yạne Ísá Masíh men, jo us ká Beṭá hai. Khudá i haqíqí aur hayát i abadí yih hai." Pas, in áyaton men sáf kahá gayá, ki Masíh Khudá hai.

Aur Masíh ne khud bhí sifát i Iláhí apne sáth mansúb kí hain; jaisá Yúh. 5: 17, 19 men farmáyá hai, ki "Merá Báp ab tak kám kartá hai, aur main bhí kám kartá hún. Jo kám ki wuh kartá hai, Beṭá bhí usí tarah wuhí kartá hai"—jis ká mazmún yih hai, ki jaisá Báp, yạne Khudá, qádir hai, main bhí qádir hún. Aur usí báb kí 21, 22, 23 men kahá, ki "Jaisá Báp murdon ko zinda kartá, waisá Beṭá bhí murdon ko jilátá hai." Aur yih, ki roz i qiyámat ká hákim wuhí hogá; aur jaisá Báp kí, waise Beṭe kí sitáish karná cháhiye, phir Yúh. 1: 3 Masíh ne farmáyá hai, ki "Main aur Báp ek hain;" aur 11: 25 kahá, ki "Qiyámat aur hayát main hún." Záhir hai, ki wuh, jo qiyámat, aur hayát, aur Khudá se ek hai, so Khudá hai. Pas, Masíh kí Ulúhiyat zikr kí húí áyaton se sáf sáf ayán aur bayán húí hai.

Aur Tauret men bhí Masíh kí Ulúhiyat ká zikr hai; chunánchi Yas. 9: 6, 7 men mazkúr hai, ki "Ek Beṭá hamáre liye paidá húá, aur ek laṛká ham ko bakhshá gayá, jis ke kándhe par sardárí hogí; aur jis ke nám Ajíb, Mushír, Qádir Khudá, aur Abadí Báp, aur Salámat ká Sardár honge; aur us kí bádsháhat aur salámat kí afzáish kí intihá na

hogí." Aur phir Míkhá, 5: 2 meṉ likhá hai, ki "Ai Baitlaham Afrátá, har chand ki tú Yahúdá ke hazároṉ (yạne shahroṉ) meṉ chhoṭá hai, par tujh se mere liye wuh áwegá, jo Isráíl meṉ bádsháhat karegá, jis kí barámad qadím, balki azal se thí." Záhir hai, ki yih áyat Masíh par marjú hai; kis wáste, ki wuh Baitlaham meṉ paidá húá; aur Baní Isráíl ká rúhání aur haqíqí bádsháh wuhí hai.

Ab yih bát báqí rahí, ki sábit kareṉ, ki Rúh ul Quds bhí Ḳhudá hai. Sifatoṉ se mansúb húá, aur Ḳhudá kahá gayá. Zab. 104: 30 likhá hai, ki "Tú apní Rúh ko bhejtá hai; we paidá hote haiṉ; aur tú rú i zamín ko táza kartá hai." Pas, is súrat meṉ, ki is áyat ke mazmún ke muwáfiq ạlam kí paidáish Rúh ul Quds ke wạsíle se bhí húí, to záhir hai, ki wuh bhí qádir hai; jaisá ki wuh Ulúhiyat kí is sifat se, injíl, yạne 1 Kar. bárahweṉ báb meṉ mausúf húí hai; jis báb meṉ un niạmatoṉ aur karámatoṉ ká, jo hawáríoṉ aur pahle Masíhíoṉ ko pahunchíṉ, zikr hokar 11 áyat likhá hai, ki "In sab ạmaloṉ ká báis wuhí ek Rúh (yạne Rúh ul Quds) hai, ki har kisí ko apne iráde ke muwáfiq bánṭtí hai." Aur phir 1 Kar. 2: 10 meṉ ạlimiyat kí sifat bhí Rúh ul Quds se mansúb húí; chunánchi likhá hai, ki "Ḳhudá ne apní Rúh ke wasíle se ham par záhir kiyá; kyúnki Rúh sab chízoṉ ko, balki Ḳhudá ke gahiráo ko bhí, tahqíq kartí hai." Aur is sifat ko Masíh ne bhí Rúh ul Quds se nisbat deke Yúh. 16: 13 apne shágirdoṉ se wạda kiyá, ki "Jab wuh, yạne Sachchái kí Rúh, áwe, wuh tum ko sárí sachchái kí ráh dikhlawegí; kyúnki wuh apní na kahegí, balki jo kuchh sunegí, so kahegí; aur tum ko áyande kí ḳhabar degí." Aur Afs. 1: 17 meṉ hikmat aur izhár kí Rúh kahí gaí. Pas, dar hále ki Rúh ul Quds sab chízoṉ ko tahqíq, aur Ḳhudá kí zát kí gahráíoṉ ko daryáft kartí hai; aur hawáríoṉ ko sab haqíqatoṉ kí taraf rahnumái kí; aur áyanda bátoṉ ká izhár un se kiyá hai, to sáf záhir hai, ki wuh ạlim, aur Ulúhiyat ke martabe meṉ hai. Aur is liye injíl kí áyanda áyatoṉ meṉ Rúh ul Quds Ḳhudá bhí kahlátí hai; jaisá ki Ạ́mál, 5: 3, 4 meṉ likhá hai, ki Patras hawárí ne Hanániyás se, jis ne makr aur riyá kí ráh se use jhuṭhláyá thá, taqrír karke farmáyá, ki "Ai Hananiyás, Shaitán tere dil meṉ kyúṉ samá gayá hai? ki tú ne Rúh ul Quds kí nisbat jhúṭh kahá hai; tú ne ádmí se nahíṉ, balki Ḳhudá se jhúṭh kahá;" yạne Rúh ul Quds, jise Hanániyás ne jhuṭhláyá, ádmí nahíṉ, balki Ḳhudá hai. Phir 1 Kar. 3: 16 meṉ likhá hai, ki "Kyá tumheṉ mạlúm nahíṉ, ki tum Ḳhudá kí haikal ho, aur Ḳhudá kí Rúh tum meṉ rahtí hai?" Pas, haqíqí Ísái is sabab se, ki Rúh ul Quds un ke dil meṉ sákin rahtí hai, Ḳhudá kí haikal kahláte haiṉ; to záhir o áshkár hai, ki Rúh ul Quds Ulúhiyat ke martabe meṉ, Ḳhudá hai. Pas, in áyatoṉ se sáf záhir o sábit húá, ki Rúh i Quds bhí kutub i muqaddas meṉ Ḳhudái sifat se mausúf húá, aur Ḳhudá kahá gayá hai.

Aur is ke siwá, injíl meṉ waisí áyateṉ bhí haiṉ, jin meṉ Báp, aur Beṭá, aur Rúh ul Quds ek jagah mazkúr húí hai; chunánchi is áyat meṉ, jis ko ham ne is nasíhat kí asl ṭhahráyá, likhá hai, ki "Ḳhudáwand Ísá Masíh kí niạmat, aur Ḳhudá kí mahabbat, aur Rúh i Quds kí rifáqat tum sab ke sáth hamesha howe; ámín." Pas, is áyat meṉ Báp, aur Beṭe, aur Rúh i Quds ká zikr hai; aur tínoṉ ko wuhí martaba mansúb karke ạin hikmat o barakat kahá gayá, ki Ḳhudái sifat-

on se hai. Aur jab Masíh ne Yúhanná nabí se istibág páyá, to jaisá ki Matí, 3: 16, 17 men mazkúr hai, "Ásmán ke darwáze khul gae, aur us ne Khudá kí Rúh ko kabútar kí mánind utarte, aur us par áte dekhá; aur ekáek ásmán se ek áwáz áí, ki Yih merá piyárá Betá hai, jis se main rází hún." In áyaton men phir Báp, Bete aur Rúh i Quds ká zikr hai—Báp ásmán se boltá, aur Ísá Masíh ko piyárá Betá kahtá hai; aur Rúh i Quds asmán se Masíh par utartá hai. Aur 1 Yúh. 5: 7 men yún bayán húá hai, ki "Tín hain, jo ásmán par gawáhí dete hain, Báp, aur Kalima, (yane Betá), aur Rúh i Quds; aur ye tínon ek hain." Khulása, mazkúra áyaton se sáf bayán o ayán hai, ki injíl ke mazmún ke muwáfiq Báp, aur Betá, aur Rúh i Quds ek hain; aur ye tínon, yane Báp, Betá, aur Rúh i Quds, wuhí Khudá i wáhid aur haqíqí hain, jis ko abad ul ábád hamd o jalál ho; ámín.

Magar Tauret men bhí taslís ká ishára húá hai; chunánchi Gintí, 6: 22—27 likhá hai, ki "Phir Khudáwand ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki Harún aur baní Harún ko farmá, aur unhen kah, ki Tumhen cháhiye, ki baní Isráíl ke haqq men yún duá karo, aur unhen kaho: Khudáwand tujhe barakat bakhshe, aur terá nigahbán rahe; Khudáwand apne chihre ká jalwa tujhe dikháwe, aur tujh par rahm kare; Khudáwand apne chihre ko tujh par mutawajji kare, aur tujhe salámatí bakhshe. We merá nám leke baní Isráíl ke liye duá karen, aur main unhen barakat bakhshúngá." In áyaton men Khudáwand lafz, jo Khudáe wáhid se garz hai, tín bár zikr húá; aur dúsre aur tísre dafa chihre ke lafz ke sáth; aur chihra dil ko bayán kartá; aur us ke bamújib Khudá kí zát ká káshf, yane zát ke bayán karnewále se garz hai; aur is wáste Bete, yane Masíh par, aur Rúh i Quds par ishára kartá hai; kyúnki Khudá kí mugaiyab zát Bete aur Rúh i Quds ke wasíle se bayán húí hai. Aur waisá hí tauret kí we áyaten bhí taslís par ishára kartí hain, jin men Khudá ká nám síga i jama ke sáth mazkúr húá hai; chunánchí Paid. 1: 26 men yún likhá hai, ki "Khudá ne káhá, ki Ham ádmí ko apná shabíha aur apní súrat banáwen." Aur isí tarah we áyaten bhí taslís par dalálat kartí hain, jin men kahá gayá, ki Khudáwand ká firishta Abirahám, aur Músá, wagaira par názil húá; aur phir wuhí firishta Khudá kahá gayá; chunánchi Paid. 18: 2 men likhá hai, ki tín ádmí, yane tín firishte Abirahám ke pás áe; aur 13, 17, o 20 áyaton men un firishton men se ek firishta Khudáwand, yane Khudá kahá gayá. Aur Khur. 3 báb men likhá hai, ki "Khudáwand ká firishta ek búte men ág ke shuale men Músá par záhir húá;" aur 4 o 6 áyaton men yún bayán hai, ki jab Khudáwand ne dekhá, ki wuh, yane Músá dekhne ko ek taraf phirá, to Khudá ne use búte ke andar se pukárá, aur kahá, ki "Main tere báp ká Khudá, Abirahám ká Khudá, aur Izháq ká Khudá, aur Yaqúb ká Khudá hún." Pas, záhir o áshkár hai, ki tauret men bhí taslís ká ishára o bayán hai. Ab agar tum púchho, ki taslís ká kyá mane hai, aur taslís Khudá i wáhid men kis tarah ho sake? to is ke bayán men yahán chand kalame zikr karenge; tum kán dhar suno, aur dil se mutawajji ho.

II. Taslís ke mane yih nahín, ki goyá tín Khudá hokar Báp, aur Betá, aur Rúh i Quds, har ek ek alag Khudá ho; balki matlab yih

hai, ki zát kí *wahdat* aur yaktáí men taslís hai. Aur agar koí kahe, ki Tín kis tarah ek ho sakte? to ṭhík hai, ki tín chízen ek chíz nahín ho saktín; magar Ḳhudá chíz yá makhlúq nahín hai. Us kí zát i pák makhlúq kí zát se niháyat pák aur ạlá hai; aur is sabab se us ko in kí zát ke sáth muqábil karná na cháhiye; aur gumán mat karná, ki us kí sifát in kí sifát se barábar ho. Makhlúqát men jis bát ká honá muhál hai, us zát i pák mutlaq men mumkin hai; magar is súrat men ki Khudá kí zát ạql kí daryáft se báhar hai, to us kí sifaten bhí samajh se báhar hain. Jo jo Ḳhudá ne apní zát o sifát kí bábat apne kalám men bayán aur záhir kiyá hai, us ko mánná aur qabúl karná cháhiye, agarchi ạql us ko daryáft na kar sake. Aur is hálat men, ki taslís kí tạlím injíl kí áyaton se sáf záhir aur sábit hai, to ạqil aur ímándár ko dil o ján se us ká muạtaqid honá aur qabúl karná kuchh mushkil nahín.

Aur injíl ke mazmún ke muwáfiq Ḳhudá kí zát i pák ke is baṛe mushkil bhed kí bábat itná hí kah sakte hain, ki agarchi Báp, aur Beṭá, aur Rúh i Quds ek zát i pák yaktá hai, chunánchi tín nahín, balki haqíqat men sirf ek hí Ḳhudá hai; phir Báp, aur Beṭe, aur Rúh i Quds ke darmiyán haqíqí farq hai: magar ek aisí tarah se ki wahdat bátil nahín hotí, aur nuqsán nahín pátí. Aur *Báp ká farz* mutlaq, aur mugaiyab zát se garaz hai; is liye Yúhanná ke 4: 24 men Ḳhudá ko Rúh, yane Rúh i mutlaq kahá hai. Aur *Beṭe ke farz* se kalima, yane kalima i mutlaq, aur ilm i ạzlí garaz hai, (jis men goyá Ḳhudá apne taín musháhida kartá aur dikhátá hai), aur jis ke wasíle se apní mugaiyab aur poshída zát ko záhir kartá hai; chunánchi Yúhanná ke 1: 1—4 tak likhá hai, "Ibtidá men kalima thá, aur kalima Ḳhudá ke sáth thá, aur kalima Ḳhudá thá; yihí ibtidá men Ḳhudá ke sáth thá; sab chízen us se maujúd húín, aur maujúdát men bagair us ke koí chíz maujúd nahín húí. Zindagí us men thí, aur wuh zindagí insán ká núr thí." Aur Sulaimán ke Amsál kí kitáb ke 8: 12, 22, 23, 24, 27, o 30 áyaten Masíh par ishára hokar aisá likhá hai, ki "Main, jo hikmat húṇ, hoshyárí ke sáth rahtí húṇ, aur dánish ke mashware hásil kartí húṇ. Ḳhudáwand ne mujhe apní ráh kí auwala banáyá, apne kámon se peshtar qadím se. Main azal se muqarrar húí, zamín kí paidáish kí ibtidá se pahle. Main us waqt paidá húí, ki na gahráo the, aur na chashme, aur na páníon ke baṛe baṛe makán. Main us waqt thí, ki us ne ásmán banáe, aur samundar kí sath ihátá kiyá. Us waqt main us ke pás sána thí, aur main roz roz us kí ḳhushnúdí thí, aur har waqt us ke huzúr shádí kartí thí." Aur *Rúh i Quds* ká lafz núr i Iláhí, aur núrí hidáyat se garaz hai, jo Beṭe kí mạrifat Báp se záhir hotí hai, aur jis ke wasíle se Ḳhudá ímándáron ko roshan kartá, aur apní mahabbat un ke dilon men detá, aur qáim kartá hai. Pas Masíhí log Ḳhudá ko sab chízon ká bạis, aur sárí nekíon aur saạdaton ká qásim jánke is mazmún se us kí ibádat aur bandagí karte hain, ki wuh sárí niạmaten aur nekíán, sirf Beṭe ke wasíle se bandon par pahunchátá hai, aisá ki wuh faqat ạlamon ko us ke wasíle se paidá karke un kí rakhwálí kartá hai; balki usí kí mạrifat se bandon ko gunáh se bhí chhuṭákar hamesha kí naját, aur haqíqí nekbaḳhtí un ko baḳhshtá hai; aur Rúh i Quds kí mạrifat se un ko roshan karke, aur

haqíqí mạrifat kí taraf hidáyat farmáke, Masíh par ímán láne aur nekí karne kí táqat bakhshtá hai. Khulása, Khudá kí zát i pák ká wuh bayán, jis ko Masíhí taslís kahte hain̲, aise umda o ạ́lí mazmún par hai; aur agarchi ádmí ạql kí rú se is iláqa ko, jo Báp, aur Beṭe, aur Rúh i Quds ke darmiyán wáqi hai, nahín̲ jántá; phir injíl ke mazmún ke muwáfiq us kí nisbat itná hí kah saktá hai, ki Beṭe kí hastí aur wajúd Báp men̲ chhipá aur poshída hai; jaisá ki khud Masíh ne Yúh. 5 : 26 men̲ farmáyá hai, ki "Jaisá Báp áp men̲ zindagání rakhtá, Beṭe ko bhí dí hai, ki wuh áp men̲ zindagání rakhe;" aur Yúh. 1 : 1 men̲ Beṭe ko Khudá ká kalima kahá; is tafsíl se, ki "Ibtidá men̲ kalima thá, aur kalima Khudá ke sáth thá, aur kalima Khudá thá." Pas in áyaton̲ se mạlúm hotá hai, ki Beṭe kí zát Báp kí pák zát men̲ chhipí aur poshída hai; aur shibáhat aur azlí iláqa, ki Beṭá Báp ke sáth rakhtá, us iláqa aur mel kí mánind hai, jo kalima fikr ke sáth, aur fikr ádmí kí rúh ke sáth rakhtí hai; yạne jaise ki kalima fikr men̲, aur fikr ádmí kí rúh men̲ poshída hai, aur isí se záhir hotí, par asl ke muwáfiq rúh ke sáth ek hai, yún̲ hí Beṭá bhí Báp men̲ hai, aur azal se usí se záhir aur mutawallid húá; lekin phir haqíqat men̲ Báp ke sáth ek hai. Aur phir, jaisá ki ádmí kí rúh fikr aur kalima men̲ apne ko súrat aur shakl men̲ látí hai, aur is wasíle se apne tain̲ záhir aur bayán kartí, yún̲ hí Khudá i mutlaq ne bhí, jo daryáft men̲ nahín̲ átá, áp ko Beṭe, yạne azlí kalima men̲ taswír, aur tạbír, aur záhir o bayán kiyá hai, ki is kalima ke wasíle má-siwá, yạne makhlúqát ko paidá karke, apne tain̲ khilqat i mahdúd par záhir o bayán kare; aur Beṭe ke wasíle se un kí samajh aur khiyál men̲ qaríb o nazdík howe; aur is liye Masíh andekhe Khudá ke jalál kí chamák aur us kí zát ká naqsh aur súrat kahá gayá. Aur injíl men̲ likhá hai, ki us men̲ tamám Ulúhiyat qáim aur ṭhaharí rahtí, aur wuh tamám khilqat se pahle mutawallid húá, yạne zát pák i mutlaq se záhir húá; chunánchi yih matlab Ibr. 1 : 3 men̲, aur Kal. 1 : 15, aur 2 : 9 men̲ likhá hai; aur isí sabab se áp Masíh ne farmáyá hai, ki "Beṭe ke siwá Báp ko koí nahín̲ pahchántá, magar jis par Beṭá záhir kare; aur koí Báp ke pás bagair mere wasíle ke nahín̲ átá;" is wáste jo shakhs ki Beṭe ká munkir hai, so Báp ko, yạne Khudá ko inkár kartá, aur nahín̲ pahchántá hai; jaisá ki ye báten̲ Matí, 11 : 27 men̲, aur Yúh. 14 : 16 men̲, aur 1 Yúh 2 : 23 men̲ likhí hain̲. Lekin is liye ki log gumán na le jáwen̲, ki sháyad har ek Báp aur Beṭe se alag alag Khudá ho, Masíh ne khud farmáyá hai, ki "Main̲ aur Báp ek hún̲. Jis shakhs ne mujhe dekhá, Báp ko dekhá hai. Aur ai Báp! jo merá, so terá hai, táki sab ádmí Beṭe kí izzat karen̲, jaisá ki Báp kí izzat karte hain̲." Chunánchi ye matlab Yúh. 10 : 30 men̲, aur 14 : 9 men̲, aur 17 : 10 men̲, aur 5 : 23 men̲ likhe hain̲. Pas, in áyaton̲ ke muwáfiq Khudá kí chhipí aur poshída pák zat ká káshif, yạne záhir karnewálá, Beṭá hai; aur wuh Báp ke sabab se tamám qudrat, aur kamál, aur hikmat, aur jalál men̲ Báp ke sáth ek aur barábar hai; aur Báp, aur Rúh i Quds ke sáth wuhí ek aur sachchá Khudá hai, ki use hamesha tak shukr aur tạríf hújiyo.

III. *Un barakaton̲ ke bayán men̲, jo taslís kí tạlím se hásil hotí hain̲.* —Aur we hamárí asl áyat ke muwáfiq tín hain̲: *Ísá Masíh ká fazl,*

Khudá kí mahabbat, aur *Rúh ul Quds kí rifáqat*; aur in tín bát men we sab niạmaten jama hain, jo ádmí ko naját ke liye zarúr o lázim hain.

1. Masíh ká fazl gunáh kí muạfí, aur Khudá kí razámandí, aur khushnúdí hai; aur yih pahlí bát hai, jo ádmí ko naját ke liye cháhiye, is súrat men ki ádmí gunahgár hai; to Khudá kí marzí aur khushnúdí us par kahán se ho? balki gunáh ke sabab us ke gazab aur qahr ke níche húá hai. Pas, cháhiye ki ádmí pahle gunáh se pák ho, aur muạfí hásil kare, to us ke bạd Khudá ká fazl aur razámandi us par hogí. Is wáste wasíla aur kafára lázim húá; magar gunahgáron ká wasíla aur gunáh ká kafára ádmí yá nabí nahín ho saktá; kis wáste, ki we sab bande hain, aur apní bandagí kí shart, jaisá ki cháhiye, púrí nahín kar sakte, to auron ke wáste kahán se bandagí, yá neki aur pun karen? balki ádmí sab ke sab pápí hain, jaisá ki Rúm. 3: 12, 13 men likhá hai, ki "Koí nekokár nahín, ek bhí nahín; sabhon ne gunáh kiyá hai, aur Khudá ke jalál se qásir hain." Aur záhir hai, ki pápí pápíon ke liye wasíla, o kafára, aur naját denewálá ho nahín saktá; aur shukr Khudá ká, ki us ne apní barí rahmat se láchár bandon ke liye ek chára paidá kiyá, aur khud autár liyá, yạne apne Beṭe ko dunyá men bhej diyá, aur us ne ádmí kí súrat pakarke, aur gunahgáron ká zámin hokar, apní ján ko kafára men de diyá, tá us ke kafára, aur us kí nekí, aur pun ke sabab se ímándár ká gunáh muạf, aur us ká dil gunáh ke mel se sáf ho; chunánchi Rúm. 8: 3, 4 men mazkúr hai, ki "Jo sharíạt se jism kí kamzorí ke sabab na ho saká, so Khudá se húá, ki us ne apne Beṭe ko gunahgár jism kí súrat men gunáh ke sabab bhejkar gunáh par jism men sazá ká hukm diyá, táki ham men, jo jism ke taur par nahín, balki Rúh ke taur par chalte hain, sharíạt kí rástbází púrí ho;" aur 2 Kar. 5: 21 men likhá hai, ki "Us ne us ko, jo gunáh se wáqif na thá, hamáre badle gunáh ṭhahráyá, táki ham us ke sabab rástbáz i Iláhí ṭhaharen." Pas, Ísá Masíh ke sabab ímándár Masíhí muạfí pákar Khudá ke yahán rástbáz, aur nek aur kámil bantá hai; aur ye sab Masíh kí niạmaten taslís kí pahlí barakat hain.

2. 1 Yúh. 4: 8 men likhá hai, ki "Khudá mahabbat hai." Agar Khudá, jaisá bạzon ne gumán kiyá, wahdat i mutlaq, yạne ek aisá yaktá ho, jis men do nahín, to cháhiye, ki us men mahabbat, aur gun, aur sifat na ho; is liye ki jab us men mahabbat yá ek aur sifat milí, to khális ek na húá. Pas, agar ádmí taslís ko na máne, to cháhiye, ki Khudá kí mahabbat ko bhí inkár kare. Magar aisá Khudá, jo mahabbat, aur gun, aur sifat se khálí ho, ádmí ko kahán se piyár kare, aur ádmí kyúnkar us se mahabbat rakhe, aur us nekbakhti ko pahunche, jo Khudá kí mahabbat men hai? Magar Masíhí, jo dil o ján se taslís ká qáil hai, us Khuda par ímán láyá, jo mahabbat hai; aur yaqín kiyá, ki Khudá habíb aur rahím hai; aur is súrat men, ki us ko Ísá Masíh kí niạmat milí, yạne Masíh ke wasíle se us ká sab gunáh muạf húá, aur Khudá ke yahán wuh pák, aur nek, aur kámil ṭhahará, to aur kuchh rok nahín, ki Khudá kí púrí mahabbat us par aur us ke sáth na ho, aur wuh us barí nekbakhti men na pahunche, jo mahabbat i Iláhí men hai; aur is sabab se ímándár Masíhí log Kal. 3: 12 men Khudá ke barguzíde, aur muqaddas, aur mahbúb kahe gae hain; aur 1 Pat. 2: 9 men ímándáron kí nisbat yún likhá hai, ki "Tum khándán

i maqbúl, aur sháhí káhin, aur ummat i muqaddas, aur qaum i makhsús húe;" aur 1 Yúh. 3: 1 men mastúr hai, ki "Dekho, kyá mahabbat Báp ne ham se kí, ki ham Khudá ke farzand kahláwen; is wáste dunyá ham ko nahín jántí, ki us ne usí ko nahín jáná;" aur Rúm. 8: 16, 17 men likhá hai, ki "Wuh Rúh, (yane Khudá kí Rúh) hamárí rúh ke sáth hoke gawáhí detí hai, ki ham Khudá ke farzand hain; aur jab farzand húe, to wáris thahare; yane Khudá ke wáris, aur mírás men Masíh ke sharík hain." Pas, taslís kí dúsrí barakat yih húí, ki Masih kí niamat aur fazl ko pákar Khudá Báp kí mahabbat ham par hai, aisá ki ham us ke mahbúb aur barguzíde húe, aur wuh ham ko apní ásmání bádsháhat men apne abadí jalál aur nekbakhtí men mírás aur hissa degá. Aur is súrat men, ki Khudá ham gunahgáron ko Masíh men aisá piyár kartá hai, to us kí mahabbat hamáre dil men Rúh i Quds ke wasíle se ishq i Iláhí ká shuala roshan kartí hai.

3. Rúh i Quds kí madad aur rifáqat taslís kí tísrí barakat hai.

Jaisá Báp aur Bete kí, waisáhí Rúh i Quds kí madad bhí ádmí ko naját ke liye zarúr hai. Báp ne azal se naját kí tadbír kí; Bete ne apne autár lene, aur marne, aur jí uthne se naját ko taiyár aur púrá kiyá; aur Rúh i Quds apní madad aur rifáqat se ádmí ko naját ke pás pahunchátá; is sabab se Rúh i Quds Yúh. 14: 26 men dilásá denewálá kahá gayá, aur Yúh. 16: 13 men Rúh i Sidq, yane sacháí kí Rúh kahláyá hai, is wáste ki Rúh i Quds ímándár ke dil ko roshan kartá, aur sab sacháí us ko batlátá hai. Phir wuh jaisá ki usí báb kí 8 men mazkúr hai, jahán ko, yane jahán ke logon ko gunáh se, aur rástí se, aur sazá se muzlim karegá, yane ádmíon ko un ke gunáh batláwegá, aur un ko tauba aur ímán kí taraf khínchegá. Phir Rúh i Quds ke wasíle se Khudá kí mahabdat ímándár ke dil men dálí játí, aur qáim hotí hai, aur us ke dil men gawáhí detá hai, ki terá gunáh muaf, aur tú Khudá ká piyárá, aur ásmán ke jalál ká wáris húá; aur us ko dil kí duá sikhlátá, aur aisí aisí báton se ímándár ko tasallí detá, us ko haqíqí khushí se khush kartá hai; chunánchi ye sab bát Rúm. 8: 14—27, aur 14: 17 men bayán húí hai. Aur 1 Pat. 1: 2 men Rúh i Quds taqaddus kí Rúh, yane pákízagí kí Rúh kahá gayá hai; is sabab se, ki Rúh i Quds ímándár ko pák khwáhish bakhshtá hai, aur har nek kám ke wáste us ko uskátá, aur us ko qúwat o qudrat detá hai; aur jaisá ki Gal. 5: 22, 23 men likhá hai, ki "Rúh ke phal ye hain, mahabbat, aur sarúr, aur árám, aur sabr, aur muláimat, aur khushkhoí, aur ímán;" dekho, ye sab barakaten ímándár Masíhí Rúh i Quds kí madad aur rifáqat se pátá hai.

Khulása sáf záhir aur ayán húá: ki taslís Injíl kí barí umda talím hai, jis ko naját ke wáste dil o ján se mánná cháhiye; aur us ne, jo us ko nahín mántá, Khudá ko nahín páyá, aur nahín pahcháná, aur gunáh kí muafí o naját use na milegí; chunánchi 1 Yúh. 2: 23 men mazkúr hai, ki "Jo koí Bete ká inkár kartá hai, so Báp ká inkár kartá hai;" aur 2 Yúh. 9 áyat men kahá hai, ki "Jo koí Masíh kí talím men nahín rahtá hai, Khudá us ká nahín hai;" aur phir Yúh. 3: 36 men likhá hai, ki "Jo ki Bete par ímán látá hai, hayát i abadí us kí hai; aur jo Bete par ímán nahín látá, hayát ko na dekhegá, balki Khudá ká ga-

zab us par rahtá hai." Magar wuh, jis ne púre iạtiqád, aur dilí ạjizí, aur farotaní se Ḳhudá kí zát ke us bhed ko máná aur qabúl kiyá, to *Tríyak* Ḳhudá kí púrí baraḳaten use milengí, aur Ísá Masíh ká fazl, aur Ḳhudá kí mahabbat, aur Rúh i Quds kí rifáqat hamesha us ke sáth hogí. Ámín.

IV.

ḲHUDÁ KE SÁTH INSÁN KÍ NISBAT.

Rev. Jos. Warren kí tasníf.

Kyúnki ham usí se jíte, aur chalte phirte, aur maujúd hain.—Ámál, 17 : 28.

Jab Pulús hawárí shahr i Atene men thá, tab us ne wahán ke ạlimon se ye báten kahín. Wuh dalíl kartá thá, ki Yahowáh Ḳhudá ke siwá kisí kí pújá, aur buton kí tạzím bhí na karná cháhiye. Aur us kí dalíl i ḳháss yih thí, ki "ham *usí* se jíte, aur chalte phirte, aur maujúd hain;" is wáste na cháhiye, ki ham Ḳhudá ko kisí maḳhlúq kí mánind samajhen; bahut munásib hai, ki ham usí kí parastish karen; aur us kí abadiyat, aur ruhániyat yád karke us kí bandagí men házir hon; na us kí bábat náláiq ḳhiyál karen, na us ke iwaz men apne qiyás kí parastish karen.

Pulús ke matlab baham pahuncháne ke liye úpar kí dalíl bahut mufíd thí; kyúnki wuh us nisbat se, jo Ḳhudá se ham se hai, aur jis ko ạql sábit kartí hai, dalíl láyá. Aur isí dalíl se sirf butparastí ká gunáh sábit nahín hotá hai, balki yih bhí, ki hamen har tarah se Ḳhudá kí ḳhidmat men házir honá cháhiye.

To ham is waqt kí nasíhat do hisson men taqsím karte hain; yạne—

I. Us nisbat ko, jo Ḳhudá se ham se hai, sochen.

II. Un farzon ká tasauwar karen, jo us nisbat se hote hain.

Aur áḳhir ko yih natíja láwen, ki

Jo kuchh ham karen, sab Ḳhudá ke *jalál* ke liye karen.

I. To áo, ham wuh nisbat, jo Ḳhudá se ham se hai, sochen.

1. So yih, ki wuh hamárá *Ḳháliq* hai. Ham, usí se maujúd hain. Jaisá likhá hai, ki "Ḳhudáwand Ḳhudá ne zamín kí miṭṭí se Ádam ko banáyá, aur us ke nathnon men zindagí ká dam phúnká: so Ádam jítí ján húá." "Usí ne ham ko banáyá, aur us ke ham hain." Ạql yih bát sikhátí hai, ki kisí ne ham ko banáyá. Agar koí kahe, ki ham apne má báp se paidá húe, aur we apne wálidain se, aur silsila se sab báp dáde bhí usí tarah se hote áe hain: to ạql se yih qiyás jhaṭ se hotí hai, ki pahle má báp kis se paidá húe? kyúnki záhiran yih

sach hai, ki koí shai apne ko baná nahín saktí hai. To hamáre *aslí* má báp banáe gae. Aur ạql yih bhí sikhátí hai, ki ham sab Ḳhudá kí qudrat se paidá hote hain; kyúnki agarchi chízon ká silsila ho, aur ek se dúsrí paidá howe, taubhí sab chízon ko phal dene, aur apní apní qism barháne kí táqat Ḳhudá detá hai; nahín, to us ke siwáe kaun denewálá hai? Aur agar koí kahen, ki yih tásír áp se áp hotí hai, to yih námumkin hai; kyúnki jab *koí* shai apne ko baná nahín saktí hai, to yih tásír kyúnkar áp se áp paidá howe? To mạlúm hai, ki ham sab banáe gae. Us ki bábat, jo áp se áp sábit hotá hai, aur dalíl na karná cháhiye.

Bạze kahte hain, ki dewton ne ádmí ko banáyá; ḳháss karke Brahman yih qiyás karte hain; lekin we hí apní is himáqat ká jawáb dete hain, jab kahte hain, ki ek hí Ḳhudá Qádir i Mutlaq hai. Ham is bát ko yihán chhore dete hain; kyúnki is waqt Ḳhudá kí wahdániyat aur ḳhássiyat ke bayán karne ká iráda nahín hai; aur jahán us kí wahdániyat aur ḳhássiyat sábit hon, to yih bhí sábit hogá, ki wuh Ḳháliq hai.

2. Wuh hamárá *háfiz* hai. Ham usí se jíte hain. Jo koí zará sá ḳhiyál kartá hai, yih iqrár kartá hai, ki agar Ḳhudá na hotá, to aur kuchh maujúdát na ho saktí. Wuhí sárí zindagí kí bunyád hai. Wuhí sáre ạlam kí zindagí ká sotá hai, jis kí har taraf se dháren bah nikaltí hain. Jab us ko Ḳháliq samajhá, tab yih bát bhí sábit húí. Lekin wuh sirf paidá nahín kartá. Wuh paidá karke, aur har ek ko us ke daur par chaláne ká shurú karke nahín chhor detá. Mạlúm hai, ki bahut log samajhte hain, ki Ḳhudá beshakk paidá karnewálá hai, lekin háfiz nahín; yạne, un kí chál aur báton se mạlúm hai, ki we áp apne ko háfiz samajhte hain; aur yád nahín rakhte hain, ki agar Ḳhudá kí wuhí táqat, jis se we paidá húe, har dam unhen na sambháltí, to un kí ján fauran nest ho játí. Ham us se faqat maujúd hí na húe, balki usí se jíte bhí hain. Ham is wáste jíte hain, ki wuh jítá hai.

Úpar kí sanad ká tarjuma is tarah se ho saktá hai, yạne, Ham usí *men* jíte, wagaira. Matlab nahín hai, ki Ḳháliq ḳhilqat se judá nahín hai. Bạze Hindú failsúf kahte hain, ki Ḳhudá faqat ạlam kí Rúh hai,—ham men boltá, kám kartá, bichár kartá hai. Beshakk Ḳhudá har kahín maujúd hai, aur har chíz men; lekin na har chíz men, na kisí chíz men aisá házir hai, ki wuh chíz us ká hissa ho; kyúnki agar yih hál ho, to Ḳhudá aur ḳhilqat ek hí shai mạlúm hote; aur agar Ḳhudá aur ḳhilqat ek hí hote, to Ḳhudá kí kuchh ḳhássiyat nahín hotí; aur jis kí kuchh ḳhásiyat nahín hai, wuhí chíz i nest hai. To jo kahte hain, ki sárí chízen Ḳhudá ke hisse hain, so Ḳhudá ko nest ṭhaharáte hain.

Munásib hai, ki jab ham Ḳhudá ká tasauwar karen, to us ko ḳháliq jánen;—na sirf maujúdát ká aisá asl, ki jaisá daraḳht ká bíj, jis ke iḳhtiyár men barhná yá na barhná nahín hai. Us ko ek hast i jalálí, jis ke iḳhtiyár men hai, ki ḳhalq kare, yá na kare, samajhná cháhiye;—jo sáre maḳhlúq se nirálá hai;—jo jaisá ká taisá hotá, ḳhwáh ḳhilqat ho, ḳhwáh na ho. Pas, aisá Ḳháliq apní ḳhilqat ká háfiz hogá; aur wuh paidáish aur intizám kartá rahegá, jaisá ki ḳhalq kí hifázat ke liye darkár ho.

3. Wuh hamárá *Parwardigár* hai. Ham usí se chalte phirte hain̲. Hamen̲ kuchh táqat nahín̲ hai, jo usí ne nahín̲ dí. Ab is bát men̲ bhúlná na cháhiye. Jo koí Ḳhudá kí hastí yaqín kartá hai, so use Parwardigár bhí jántá hai; lekin bahut logon̲ ke dil par yih ímán kuchh asar nahín̲ kartá hai. Jab ki we ạql se sachchí dalílen̲, is muqaddame men̲, karte hain̲, tab hí apne dil kí magrúrí aur gaflat se bhúl chúk men̲ par̲ játe hain̲; aur aisí chál chalte hain̲, ki goyá zihn aur jism kí táqat, zindagí kí hálat aur fursat, ham jins kí suhbat, mál aur daulat, sukh aur árám ke liye kisú ke shákir na honá cháhiye;—go ki we áp apní parwardigárí karte—apní ḳhairiyat o salámatí qáim karte—aur apne liye har hálat men̲ áp káfí hote. Is tarah dil áp ko fareb de saktá hai; aur jab ạql durust hai, to ádmí apne gumráh dil kí ḳhabar na leke samajh saktá hai, ki main̲ durust hún̲, aur us ká dil sheḳhí aur gaflat se bilkull bhará, aur Pák Parwardigár se niháyat dúr ho. To use Parwardigár kahná káfí nahín̲ hai; dil men̲ mánná cháhiye, ki wuhí akelá hamen̲ sab kuchh detá hai. Munásib hai, ki hamárí ạql, aur dilí mahabbat o ḳhwáhish, bataur rasm ke, us kí parwardigárí har hálat men̲ har dam yád rakhen̲. "Us kí ánkhen̲ har já hain̲, aur bhale bure ko dekhtíán̲ hain̲." "Wuh apná háth khol detá, aur har jándár ko rasad pahunchá detá hai." Wuh ádmíon̲ kí buráí se apne khojíon̲ ká fáida nikáltá hai. Wuh har tarah se hamárí ḳhabar letá hai; aur peshbíní se tadbír kartá hai; aur hamáre liye dunyá ke sáre kárḳhána chalátá hai.

II. Ab un farzon̲ ká tasauwar karen̲, jo us nisbat se hote hain̲.

1. To, pahlá, záhir hai, ki agar Ḳhudá hamárá ḳháliq hai, to *ham us ke mál* hain̲. "Usí ne ham ko banáyá, aur us ke ham hain̲." Jab koí ádmí ek chíz banátá hai, aur apne mál se use árásta kartá hai, to wuh usí kí hai. Ham isí tarah se Ḳhudá ke mál ṭhaharte hain̲. Aur koí aisí qiyás nahín̲ kar saktá hai, ki ádmí ke banáne men̲ Ḳhudá ká koí iráda yá matlab na thá. Us ne beshakk ádmí ko apní koí murád púrí karne ke liye banáyá. To us kí kaun sí murád húí hogí? Agar kitáb ul quds men̲ is kí ḳhabar na hotí, to ạql is ká jawáb de saktí. Jo use pahchán sakte hain̲, us kí ḳhidmat karne ke liye banáe gae. Us ke mál hoke unhen̲ munásib hai, ki us ke háth se bhalá aur burá, jazá o sazá, nasíhat o tambíh adab se páwen̲; áp ko apná na samajhen̲; aur apní hálat se qanaạt karen̲; kyúnki us ká haqq hai, ki apne mál ko us hálat men̲ rakhen̲, jo us kí samajh men̲ bihtar ho.

2. Phir, jab wuh hamárá ḳháliq ṭhahará, to *Báp* bhí ṭhahará. Hamárí asl usí se hai. Kitáb ul quds se mạlúm hotá hai, ki us ne Ádam ko apní súrat par paidá kiyá, yạne use ạql aur sadáqat o pákízagí dí; aur us ne apní mihr se ham ko bahut báton̲ men̲ haiwánon̲ se farq o fazílat baḳhshí. Farz kiyá, ki ham ne gunáh se sadáqat aur pákízagí kho dí, aur ạql men̲ bhí beshakk nuqsán páyá hai; lekin Ḳhudá kí súrat kuchh ham men̲ báqí hai; kyúnki ham use pahchán sakte, aur piyár kar sakte hain̲, aur ạql bhí rakhte hain̲. Ádmí ujṛí pujṛí imárat kí mánind hai, jo agarchi wírán húí, taubhí jhompṛí se kitní ạlá hai. Ham to Ḳhudá ke bhed ko samajh nahín̲ sakte hain̲; aur itná faḳhr nahín̲ karte hain̲, ki samjhen̲, ki ham Ḳhudá se niháyat dúr nahín̲

haiṉ; taubhí ham Ḳhudá kí mánind haiṉ; yạne, hamárí ạql us kí ạql ke muwáfiq hai—darje aur qudrat meṉ nahíṉ, par qism meṉ. Is se sábit hai, ki us ne ham ko apne farzand ká sá darja diyá. To thoṛásá us kí mánind hone se hameṉ cháhiye, ki use apní asl samajhke us kí aisí izzat kareṉ, jaisí báp kí. Is ke siwáe us ne apní mihr se hameṉ apne ko Báp kahne diyá hai, jaise ki pák nawishtoṉ kí kaí jagah se mạlúm hotá hai. Is wáste us ko piyár karná, us kí tạzím karná us ke nám kí tạríf záhir karná, aur jo kuchh beṭe par báp ke huqúq haiṉ, we hi ham par farz haiṉ.

3. Isí tarah se Ḳhudá ke *bádsháhí huqúq* sábit hote haiṉ; aur ye huqúq kámil haiṉ. Koí na samajhe, kí ádmí par kuchh farz nahíṉ hai, jab tak ki wuh áp qabúl na kare. Agar ham kisí mulk meṉ jáke waháṉ ke bádsháh ká amal qabúl kareṉ, to us ke haqq ham par chalte haiṉ; aur jab tak ki ham na jáeṉ, tab tak us ke haqq kuchh nahíṉ haiṉ. Lekin hamárí hálat Ḳhudá kí bábat aisí nahíṉ hai. Ham us ke amal meṉ paidá hote haiṉ; aisí jagah nahíṉ hai, jaháṉ us ká hukm mánná zarúr nahíṉ hai. Shaitán ko bhí cháhiye, ki us ká mahkúm ho; aur agarchi mahrúm hai, taubhí us ká har ek gunáh aisá hí bhárí hai, jaisá pahlá gunáh thá, jis ke sabab se wuh mahrúm aur malạún húá. Aur jab ham apni taqsíroṉ ko chhoṛne meṉ derí karte, to ham ján bújhke sarkashí meṉ rahte. Bahut aise Ísáí haiṉ, ki samajhte haiṉ, ki jinhoṉ ne ạsha i Rabbání meṉ sharík hone se pák zindagí basar karne ká wạda kiyá hai, unheṉ bahut parhezgárí ke sáth chalná cháhiye; aur jinhoṉ ne aisá wạda nahíṉ kiyá, unheṉ apní marzí par chalne kí ijázat hai;—lekin yih baṛí ḳhatarnák bhúl hai. Ḳhudá sabhoṉ ká sultán hai; aur díndároṉ par koí aisá hukm nahíṉ hai, jo bedíoṉ par bhí farz nahíṉ. Ai bháí, maiṉ tujh se puchhtá húṉ, Kyá tú Ḳhudá ko apná bádsháh jántá hai? Kyá tere dil ke iráda aur mansúba us ke mahkúm haiṉ? Agar yih hál ho, to tú mubárak hai;—na ho, to terí kyá hí badbaḳhtí! Ḳhudá terá, aur tú us ká dushman hai!

4. Ḳhudá taạlá hamárí *parwarish* kartá hai; aur is se munásib hai, ki us ke dạwa socheṉ; aur shukrguzárí ke sáth farz adá kareṉ. Is liye use piyár bhí karná cháhiye. Roz roz kí niạmateṉ sochne se bahut fáida hai. Hameṉ mạlúm na hogá, ki Ḳhudá kí parwardigárí se hameṉ kaisí aur kitní barakateṉ miltí haiṉ, jab tak ki ham un ká shumár aur qadr samajhne kí koshish na kareṉ. Is hisáb meṉ nátedároṉ, aur ján pahchánoṉ ko, aur mál asbáb, aur badan kí durustí, fursat, ázádagí, ilm, sab kuchh láná cháhiye.

Aur ḳháss karke Masíhíoṉ ko zarúr hai, ki un barakatoṉ ko, jo injíl se miltí haiṉ, socheṉ. Agar ham apní hálat un kí hálat se, jo injíl ko nahíṉ jánte, muqábala kareṉ, to mạlúm hogá, ki hameṉ shukr karne, aur Ḳhudá ko piyár karne ká sabab beniháyat hai. Ḳhudá kí pahchán rakhne se insán ko aise fáida hásil hote haiṉ, ki un ká koí ádmí bayán kar nahíṉ saktá hai. Usí se aisá hilm, aur burdbárí, aur bardásht, aur sabr, aur wafádárí, aur tamíz, aur imtiyáz, aur sachái, aur har tarah kí nekí, ki aur mazhab wáloṉ meṉ kabhí nahíṉ páí jáengí, paidá hote haiṉ. Usí se hazároṉ dastúr aur rasm, jin ke sabab se zindagí ḳhushí se kaṭtí hai, hote haiṉ;—háṉ, ye rasúm yaháṉ tak jári haiṉ, ki un kí ḳho ḳhaslat par asar karte haiṉ, jo injíl ke sachche

muataqidd nahíṉ haiṉ ;—is wáste Farangíoṉ meṉ jhúṭh, aur aur kaí gunáh niháyat púchh aur ghinaune haiṉ, agarchi we díndár na hoṉ.

Aur jab ham in bátoṉ ko chhoṛke un ká, jo in kí nisbat se bahut baṛí haiṉ, tasauwar karen, to ádmí kí zubán se un kí jalálat aur khúbí ká kyúnkar bayán ho sake ? Jab ham yád kareṉ, ki Khudá ne injíl kí khushkhabarí hamáre kánoṉ tak pahuncháí hai, aur apni parwardigárí se us kí hifázat kartá hai, aur us ke wasíla ham ko beshumár wada detá hai, aur us kí ummaid i shírín se hameṉ dilásá bakhshtá hai, tab cháhiye ki ham dil se us ke shákir hoke us kí mahabbat sab chízoṉ se ziyáda cháheṉ, aur us ki khidmat kull jánfishání se kareṉ.

Ek gumán i khâss yih hai ; yane, Khudá in sab barakatoṉ ko hameṉ detá hai, jab ki ham har waqt us kí taqsíreṉ kiyá karte haiṉ. Paidáish aur parwarish dene se us ká haqq i kámil yih hai, ki ham us kí khidmat meṉ, ba dil o ján, har waqt, har hálat meṉ, kamáliyat ke sáth, házir raheṉ ; aur ham ne us kí khidmat is tarah se na kí, balki ham us se phir gae, apní marzí par chale, aur bárhá us kí náshukrí kí ;—taubhí wuh hamárí bardásht karke diyá kartá hai ;—aur jab ham apne ko us ke gazab ke láiq kar chuke, tab bhí wuh mihr kartá hai. To hameṉ sharmáná cháhiye, ki ham aisí mihrbání ká aisá badlá dete haiṉ. Afsos, afsos ! ádmí kí kaisí sakht-dilí hai, ki koí aise Málik kí náshukrí kar saktá !

Ek zará sá sochná cháhiye, ki in barakatoṉ ká kyá sabab hai. Kis sabab se Khudáe ádil gunahgároṉ par aisí rahmateṉ kartá hai ? Suno, ai asmáno, aur kán lagá, ai zamín ! kyúnki wuh, jo daulatmand thá, hamáre liye muflis húá, ki ham us kí muflisí se daulatmand ho jáweṉ. Masíh Ísá ne áp ko khálí kiyá, banda kí súrat pakṛí, aur maut tak farmánbardár húá, ki hamáre liye in niamatoṉ ko apne beshqímat lahú se mol lewe ! Ab kaun us ká náshukr ho saktá hai ! Ai bhái, agar *tú* aisá ho, to terí kharábí kí ziyáda isbát kí kyá zarúrat hai ?

Ab natíja is ká yih hai :—Hameṉ munásib hai, ki ham apne sab kám kareṉ, aur apní sab zindagí káṭeṉ, aur apne sáre iráda aur mansúba rujú kareṉ, ki Khudá ká jalál ham se záhir howe, aur hamáre sabab se us kí taríf kí jáwe ;—yá jaisá ki yih bát injíl meṉ mundarj hai, " Pas tum kháte, píte, sab kuchh karte húe, sab kuchh Khudá ke jalál ke liye karo."

Jo kuchh maiṉ ne is nasíhat meṉ kahá hai, so sab ke sab dalíl ke taur par kahá, isí bát kí isbát meṉ, ki hameṉ Khudá ke jalál ke liye sab kuchh karná cháhiye. Agar wuh hamárá Kháliq, aur Báp, aur Bádsháh, aur Parwardigár, aur Naját-dihinda hai, to kyá báqí hai ? Kyá kisú tarah se us ká haqq aur mazbút aur kámiltar ho saktá hai ?

To un kí kyá hálat hai, jo Khudá ko farámosh karte haiṉ ? Sháyad we koí baṛá gunáh záhiran nahíṉ karte ; is wáste nahíṉ samajhte, ki ham gunahgár haiṉ. Lekin jo koí apne sáre dil se, aur apní sárí táqat se Khudá ko piyár nahíṉ karte,—aur jin ká iráda i kámil nahíṉ hai, ki us kí marzí par chaleṉ,—aur jo dil meṉ dunyáwí, jismání, nafsání, aur khud-garazí haiṉ,—ye sab Khudá ká jalál záhir nahíṉ karte,—ye sarkashí meṉ garq ho gae, aur Khudá ke dushman haiṉ ! Koí áp ko fareb na dewe ! Khudá un sab bátoṉ ko, jo ham apne ham.

sáeon se, hán, áp se, chhipáte hain, dekhtá hai. Sháyad koí kahe, Main ṭhag nahín, main zinákár nahín, main jhúṭh nahín boltá; mujhe kyúnkar bará qusúrwár kah sakte ho? to jawáb yih hai, ki Tú apne Ḳháliq, aur Báp, aur Bádsháh, aur Parwardigár, aur Naját-dihinda ke haqq adá nahín kartá; tú use farámosh kartá; tú apní marzí par chaltá; terí garaz terí hí ḳhushí hai,—us ká jalál nahín; tú us ká dushman hai! Tú aisá ek gunáh kiyá kartá hai, jis kí nisbat se ḳhún-rezí aur zinákárí chhoṭe gunáh hain! Tú Ḳhudá kí mihrbání haqír jántá, aur Masíh ke lahú ko páemál kartá hai!

Ab tú pák nawishton se aise hí gunáhgáron kí, jaisá tú hai, sazá ká hukm suniyo: "Gunahgár jahannam men ḍale jáenge, aur sárí qaumen, jo Ḳhudá ko faramosh kartí hain." Aur Ḳhudá tujhe fazl de, ki jaisá likhá hai, (50 Zabúr kí 22 áyat), "tú, Ḳhudá ke farámosh karnewále, soche; na ho ki wuh tujhe pára pára kare, aur koí chhuránewálá na ho!"

V.

INSA'N KI' BURA'I'.

Rev. A. Sternberg ki' tasni'f.

Aur Ḳhudáwand ne dekhá, ki zamín par ádmíon kí badí bahut baṛh gaí, aur un ke dil ke tasauwar aur ḳhiyál roz ba roz sirf badhí hote hain. —Paidáish, 6:5.

Ibtida' men jab ádmí paidá húá thá, tab nek aur pák thá; chunánchi wuh Ḳhudá kí súrat par banáyá gayá thá. Lekin jab se Ḳhudá ke hukm ko ṭál diyá, tab se us kí aslí nekí aur pákízagí játí rahí; aur is ke badle badí aur nápákí us men dáḳhil húí. Is bát kí kuchh kuchh ḳhabar sab koí rakhte hain; lekin jo us ko ṭhík daryáft kiyá, aur yih bát jáná cháhtá hai, ki ádmí kí buráí kis qadr kí hai, so Ḳhudá ke kalám ko dekhná hai. Jaisá ki likhá hai, (Yar. 17: 9, 10), ki "Dil sab chízon se farebí hai, aur wuh fásid hai; use kaun ján saktá hai?" "Main Ḳhudáwand, dil ko jánchtá hún, aur gurdon ko ázmátá hún." So is waqt Ḳhudá ke kalám se aise maqámon ko nikálte hain, jin se daryáft hotá hai, ki *A'dmí kí buráí kaisí aur kis qadr hai.*

I. Ḳhudá ke kalám se sábit hotá hai, ki *sab ádmí bad aur gunahgár hain.*

Dekho Zabúr 14: 2, 3, "Ḳhudáwand ne ásmán par se baní A'dam par nigáh kí, tá dekhe, ki un men koí dánishwálá hai, jo Ḳhudá ká tálib hai, yá nahín; we sab beráh ho gae; koí nekokár nahín, ek bhí nahín." Phir Zab. 130: 3, "Ai Ḳhudá, agar tú gunáh ká muwáḳhaza kare, to kaun ṭhahar saktá hai?" aur Zab. 143: 2, "Kyúnki

koí jándár tere huzúr begunáh nahín ṭhahar saktá hai." Aur Khudáwand, Matí 19 : 17, kahtá hai, ki " Achchhá to koí nahín, magar ek, yane Khudá."

Ai sunnewálo, yihán tum ne suná hai, ki tum bhí bure aur gunahgár ho; chunánchi tum bhí ádmí aur baní Ádam men se ho; aur agarchi tum paigambar aur rasúl hote, taubhí tumhen Dáúd ke sáth yih iqrár karná hotá, ki Ai Khudáwand, apne banda se hisáb mat le; kyúnki main bhí tere huzúr begunah nahín ṭhahar saktá hún.

Lekin agar tum apne taín gunahgár ṭhaharáte ho, to tum tauba ke muhtáj ho. So main tum se púchhtá hún, ki tum tauba karte ho, yá nahín? Jab Yúhanná istibág denewálá áyá, aur tauba ká istibág dene lagá, tab bahut log us ke pás áke aur apne apne gunáhon ká iqrár karke istibág mángte the; lekin un dinon men aise bhí bahut the, jo us ká istibág qabúl nahín karte—kis wáste? ki we apne taín gunahgár nahín samajhte the, balki apne dil men yih kahte the, ki Ham to Abiráhám ke farzand hain; hamen tauba karne kí hájat kahán hai? Magar Yúhanná un se kyá kahtá thá? " Ai sampolion ke bachcho, kis ne tumhen ánewále gazab se bhágne ko batláyá hai?" We apne taín bhale aur nek jánte the; lekin Yúhanná un ko sámpon ke bachcha kahtá thá—jaisá ki wuh kahtá, ki agar tum Abiráhám ke farzand hote, to tum apne taín gunahgár aur tauba ke muhtáj jánte; lekin jab ki tum apne taín begunáh jánte, to tum jhúṭhe, aur us sámp ke bachche ho, jo ibtidá se jhúṭh bolá, yane Shaitán.

II. Áge Khudá ke kalám se jáná játá hai, ki ádmí kí buráí aur nápákí *us kí paidáish ke wasíle se us men maujúd hai.* Chunánchi Dáúd, Zab. 50 : 5, kahtá hai, ki "Main ne buráí men súrat pakṛí, aur gunáh ke sáth merí má ne mujhe peṭ men liyá." Aur Masíh, Yúh. 3 : 5, kahtá hai, ki " Jo jism se paidá húá hai, so jism hai." Aur Púlús, Afas. 2 : 3, " Ham sab, dúsron kí mánind, tabiyat se gazab ke farzand the." In maqámon se do báten nikaltí hain.

1. Pahlí yih, ki jab ham log tabiyat aur janam se bure hain, to hamen bhaláí aur nekí mutlaq báqí nahín rahí. Kyúnki paidáish to jaṛ hai; so jaṛ bigṛí, to sárí ḍálíán bigṛín, aur achchhe phal láne ke qábil nahín. Lekin bahut log kahte hain, ki Hamen káhe ko nekí nahín? ham to khairát, roza, ibádat karte hain; kyá yih sab nek kám nahín hain? Nahín; kyún, ki jo kuchh ki ádmí apní tabiyat aur apní paidáish kí táqat se kartá hai, so sab burá hai, aur Khudá ko pasand nahín; hálánki ádmí kí tabiyat paidáish se burá hai. Pas, ham log bure hoke achchhá kám kahán se kar sakenge? Burá darakht achchhá phal nahín lá saktá hai.

2. Dúsrí yih, ki jab ki ham log paidáish ke wasíle se bure hain, to siwá naí paidáish ke wasíle se, aur kisí tadbír se achchhe nahín ban sakte hain. Bahut log yih samajhte hain, ki we ek yá do bad fail chhoṛne se nek aur pák ho jáenge. Lekin yih galat hai; kyúnki babúl ke darakht ke ek yá do kánṭe toṛne se wuh anjír to nahín ho jáegá; yá sher ke do ek dánt nikálne se wuh to bakrí nahín banegá? Jab tak zát ká subháo nahín badal játá hai bhítar se, tab tak báhar ke sudhárne se burá ádmí achchhá nahín ho játá hai.

Nikúdímus nám ek bhalá ádmí thá; wuh na butparastí, na zulm, na zinákárí, na koí aise bad fạil kartá thá, balki ḳhairát karne, aur namáz paṛhne aur roza rakhne men̲ bahut mashgúl thá. Taubhí jab Masíh ke pás áyá, Masíh ne us se yih kahá, ki agar tú sir i nau paidá na ho, to Ḳhudá kí bádsháhat dekh nahín̲ saktá. Is se jáná játá hai, ki agarchi ham bahut achchhe aur nek aur láiq ádmí hon̲, lekin naí paidáish nahín̲ páí, to achchhe nahín̲ húe.

Ab jo koí púchhtá hai, ki kyá karen̲; dúsre bár to má ke peṭ men̲ kaise já sakte hain̲? So jáná cháhiye, ki yih kám Ḳhudá ká hai; chunánchi Ḳhudá ne iqrár kiyá hai, ki hamen̲ naí paidáish baḳhshegá. Dekho Yar. 31: 33, "Main̲ apní sharíạt ko un ke andar rakhúngá, aur un ke dil par likhúngá." Is qaul i Iláhí dharke Dáúd ke sáth bintí karo Ḳhudá kí, ki (Zab. 51: 10), "Ai Ḳhudá, mere andar ek pák dil paidá kar, aur ek mustaqím rúh mere bátin men̲ phir ḍál;" aur Yaramiyáh ke sáth, (31: 18), ki "Tú mujhe pherá, to phiráyá jáúngá."

Siwá bintí karne ke Ḳhudá ká kalám, ḳháss karke pák injíl, suná cháhiye; chunánchi Ḳhudá apne kalám ke wasíle se ham ko nae sir se paidá kartá hai. Is sabab se us ká kalám hayát i abadí ká bíj kahlátá hai. Aur jaisá bíj se daraḳht paidá hotá hai, waisáhí Ḳhudá ke kalám se nayá dil aur tabiyat paidá hotí hai. Kyúnki Ḳhudá ká kalám ek ḳhálí yá sust bát nahín̲ hai, balki Ḳhudá kí qudrat hai, jo naját denewálí hai sabhon̲ ko, jo us par ímán láte hain̲. Pas, Ḳhudá ká kalám suno, aur apne apne dil men̲ rakho; tab is kalám kí qudrat se tumháre andar ek nayá dil aur tabiyat paidá hogí, jo áp se áp sárí buráí chhoṛegá, aur ṭhík nekí karne lagegá.

III. Áge dekhá cháhiye, ki jo buráí hamen̲ paidáish se hai, *us ke kyá kyá phal hain̲;* táki daraḳht phal se pahcháná jáwe.

Is bát men̲ Ḳhudá kí sharíạt, yạne das hukm kám áte hain̲; kyúnki yih ek áína ke muwáfiq hain̲, jis men̲ hamáre dil ká chihra nazar átá hai. Is áíne men̲ pahile to butparastí nazar átí hai; tab kufr aur makr; tab Ḳhudá ká roz aur kalám kí hiqárat karní; má báp ke náfarmánbardár honá; ḳhún aur kína; ziná aur harámkárí; chorí aur zulm, aur dagábází; jhúṭh bolna aur chuglí ḳháná; lálach karná, wagaira—aise aise dág ham logon̲ ke dil men̲ maujúd hain̲, aur das hukmon̲ ke wasíle se nazar áte hain̲; yihí us daraḳht ke phal hain̲, jo paidáish se ham sab men̲ lagáyá húá hai.

Bạze ádmí to kahte honge, Hamen̲ aise aise dág nahín̲ hain̲; ham chorí, chanḍálí, wagaira se pák hain̲. Bhalá, bure fạil se tum pák ho, to ho; lekin bure ḳhiyál aur tasauwar se bhí pák honá cháhiye; nahín̲, to kuchh nahín̲ pák húá. Kyúnki is se kyá fáida, agar tú ne háth yá talwár se ḳhún nahín̲ kiyá hai, lekin terá dil kína bugz se bhará húá hai? Yá kyá fáida, agar tú kasbíbází se parhez kartá hai, lekin bure shahwat aur burí nazar se nahín̲? Yá is se kyá fáida, agar tú chorí nahín̲ kartá hai, lekin lálach men̲ phan̲sá húá hai? Is súrat par agar ham log apne apne dil ko jánch lenge, to mạlúm hogá, ki dason̲ hukm men̲ ek bhí nahín̲ hai, jis se ham bequsúr ṭhaharte. Pas, Ḳhudá kí sharíạt ke sámhne sab ká mun̲h band ho játá; aur sárí dunyá gunah-

gár ṭhahartí hai, yiháṉ tak, ki ham sab meṉ kuchh faraq nahíṉ, balki ham sab ḳhúní, ham sab chor, ham sab zinákár, ham sáb káfir, ham sab butparast; aur aise gunahgár ham sab janne hí se haiṉ, is se bhí peshtar, ki ham koí bure kám karne ke qábil the; chunánchi yih ham sab kí tabíạt hai. So is meṉ shubha nahíṉ, ki ham log, auroṉ kí mánind, paidáish se gazab ke farzand haiṉ.

Lekin yih ek dahshatnák hál insán ká hai, jis ko agar koí ek zara sá soche, to munkin nahíṉ, ki phir befikr yá chain se rahe; kyúnki agar maiṉ apne taíṉ Ḳhudá ke huzúr ḳhúní, yá zinákár, yá chor ṭhahárátá húṉ, yá Ḳhudá kí sharíạt se maiṉ ḳhúní aur chor janam hí se ṭhahartá húṉ, to phir Ḳhudá ke gazab se maiṉ kyúnkar nahíṉ ḍartá húṉ? Agar maiṉ ne dunyá kí kisí ạmaldárí meṉ ḳhún kiyá, to mere giriftár aur qatl hone kí dahshat har waqt mere sáth rahtí hai, yaháṉ tak ki kháne píne ho jí bhí nahíṉ cháhtá hai. To kitná ziyáda ham sab ko ḍarná cháhiye Ḳhudá ke gazab se, hálánki ham sab us ke hisáb se sab hukmoṉ ke udúl karnewále ṭhaharte haiṉ! Lekin yih bhí ádmí kí buráí ká ek nishán hai, ki ádmí aisá sakht dil ho gayá, ki gunahgár aur badkár hoke Ḳhudá ke gazab se nahíṉ ḍartá hai, balki dạwá kartá hai, ki apne nek kám se Ḳhudá ko ḳhush karegá.

IV. Ek bát aur hai, jis se insán ke gunáh kí buráí pahcháná játá hai, yạne *us kí sazá;* kyúnki sazá ká yih hál hai, ki jis qadr gunah hai, us qadr sazá hai. So agar kisí qasúr kí sazá mạlúm hai, to mạlúm bhí hai, ki qasúr kitná baṛá hai. Ab Ḳhudá ke kalám se sábit hai, ki gunáh kí sazá maut hai. Chunánchi Ḳhudá ne Ádam se kahá, ki (Paid. 2: 17) "Jis din tú us daraḳht se kháegá, tú maregá." So jis din Ádam ne kháyá, us din maut us meṉ dáḳhil húí, aur us ke wasíle se sáre baní Ádam meṉ phailí; is liye ki sab ne gunáh kiyá, Rúm. 5: 12.

Ab maut do tarah kí hai; ek badan kí, jab badan miṭṭí meṉ mil játá hai; dúsrí ján kí, jab ádmí Ḳhudá ke huzúr se mahrúm hotá, aur dozaḳh ke ạzáb meṉ qaid hotá hai.

Ab ḳhiyál kiyá jáe, ki gunáh Ḳhudá ke hisáb se kaisí burí bát aur bhárí qasúr hai, ki us ke badle meṉ aisí haulnák sazá Ḳhudá kí taraf se muqarrar kí gaí hai, ki ádmí na ek lahza bhar jíne, na Ḳhudá ke huzúr meṉ rahne ke láiq samjhá játá hai, balki hamesha ke ạzáb ká wáris ṭhaharáyá játá hai.

Isí wajh se, jab Ḳhudá ká Beṭá hameṉ naját dene áyá, us ko bhí marná thá; kyúnki siwá maut ke aur kisí tadbír se Ḳhudá ká gazab ṭhanḍá nahíṉ hone ká. Jab Ḳhudá ne dunyá paidá karne cháhá, so sirf ek bát bolná zarúr thá, to sárí ḳhilqat paidá húí. Lekin jab dunyá ko gunáh se bacháne cháhá, to apne eklaute Beṭe ko de dená aur salíb par qatl karáná thá.

Pas, agar koí apní buráí ṭhík pahchánne cháhtá hai, so Masíh kí salíb par nigáh kare, aur us kí musíbateṉ dekh le, aur yih jáne, ki jis qadr Ḳhudá ke Beṭe kí musíbateṉ haiṉ, is qadr mere gunáh haiṉ; chunánchi Masíh "hamáre hí gunáhoṉ ke liye gháyal kiyá gayá, aur hamáre hí badkárioṉ ke liye kuchlá gayá hai." Masíh kí salíb sab se bihtar áína hai; jo is meṉ apne gunáh ko dekhtá hai, so sach much apní buráí pahchánegá.

[Ai bháío, fareb na kháo : apne farebí dil se ḳhabardár raho ! Apne dil men apní buráí halkí mat ṭhaharáo ; lekin apne ko mulzim samajhke Masíh kí salíb ke níche apne gunáh kí sazá ke ḍar se panáh leo. Phiro, aur wuh tum par rahm karegá. Us ká fazl tumháre sáth ho !] Ámín.

VI.

MASÍH KÁ KAFÁRA KARNÁ.

Rev. Th. Schorisch kí tasníf.

Har shaḳhs is bát se ágáh hai, ki apní ạqibat aur naját kí ummed náqis wasíle par rakhná baṛí jahálat aur himáqat hai, aur ạql aur Ḳhudá ke kalám kí kasautí par sachche wasíle ko parakhná aur tahqíq karná har tarah se munásib hai.

I. Bahut ádmí is ḳhiyál men hain, ki tauba ke zaríe se ham ko naját milegí. Lekin is bát ko koí ạqlmand pasand nahín kar saktá hai. Tauba i haqíqí sazá ke ḳhauf se nahín, balki gunáh kí sharm se kiyá játá hai. Phir ádmí ká dil gunáh kí sharm se is qadr shikasta ho, ki áyande gunáh se báz rahe, aur nahín, to tauba karná aur na karná donon barábar hain. Pas yahán se daryáft karná cháhiye, ki aisá taubá kaun kar saktá hai ?

Aur bahut log afạál i nek ko apní naját ká wasíla jánte hain. We Ḳhudá ká nám lete, ḳhairát karte, namáz paṛhte, roza rakhte hain, is ummed par, ki nek kám ham ko Ḳhudá ke pás bacháwenge. Lekin yih ḳhiyál bhí bátil hai, kis wáste, ki Ḳhudá sirf aise afạál i nek se rází hai, jo kámil mahabbat se paidá hote hain. Pahlá, Ḳhudá ká hukm yih hai, ki apne Ḳhudáwand Ḳhudá ko sáre dil o ján se, aur sárí qudrat se piyár karo ; aur dúsrá hukm, jo us kí mánind hai, ki apne paṛosí ko apní mánind piyár karo. Ab aisí kámil mahabbat ham gunahgáron se kyúnkar ho saktí hai ? Likhá gayá hai, ki sabhon ke dil ká ḳhiyál laṛkáí se burá hai. Gen. 8 : 21.

Aur bạze Ḳhudá kí ḳhátir mihrbání ko apní naját ká zarịạ jánte, aur samajhte hain, ki Ḳhudá ká nám gafúr o rahím hai ; jis ko cháhtá hai, tis ko bachátá hai. Par sháyad yih nahín jánte hain, ki Ḳhudá ạdil hai, aur apne taḳht ko ạdálat ke liye taiyár kiyá hai. "Wuh rástí se jahán ká insáf, aur kharáí se ḳhalq kí ạdálat karegá." Zabúr 9 : 8, 9. Phir likhá gayá hai, ki "Har ek shaḳhs, jo un sab báton par, jo sharíạt men likhí gaí hain, ạmal karne men páedár nahín rahtá

hai, malạún hai." Gal. 3 : 10. Pas Ḳhudá apná ạdl kyúnkar chhoṟ degá, aur apná kalám jhúṭh kar degá ?

II. Phir, agar koí yih uzr kare, ki Ḳhudá gunáh ká sazá de karke naját degá, jaisá ki qaidíon ko, jab un kí miyádát guzrí, tab rihái hotí hai. Par, ai piyáro, aisí bát se gunahgáron ká dil kyúnkar bharegá ? Sazá kí jagah jahannam hai, ki jis kí ek lahze kí saḳhti dunyá ke tamám ranj o musíbat se ziyáda hogá. Phir, Ḳhudá ke kalám se sáf mạlúm hai, ki jahannam *kí* sazá lá intihá hai ; chunánchi likhá hai, ki " Wahán kíṛá nahín martá, aur ág nahín bújhtí hai." Mark. 9 : 48.

In súraton men dúsrí naját kí ráh talásh karná zarúr hai, ki nahín ? Aur agar zarúr hai, to kaun ráh báqí hai ? Piyáro, agar Ḳhudá gunáh ko be sazá die muạf na karegá, to koí ráh báqi nahín magar yih, ki koí shaḳhs gunahgáron ká iwazí ho jáe, aur un kí sazá apne úpar uṭhá le. Agar Ḳhudá us ká kafára qabúl kare, to bhalá, wuhí najat ká zaríạ hogá. Aur jo shaḳhs us kí marzí ke muwáfiq howe, yaqín hai, ki us ko naját milegí.

Par aise zaríạ ke wáste chand nisháníán zarúr hain, ki jin se wuh sábit ho, aur har shaḳhs i ạqlmand us ko qabúl kare.

1. Zarúr hai, ki wuh insán ho ; kis wáste ki insán insán kí sazá uṭháne ke láiq hai. Jánwaron kí qurbáníon se insán ko chandán fáida nahín. Chunánchi likhá hai, " Muhál hai, ki bailon aur bakron ká ḳhún gunáh ko miṭá de." Ibrání 10 : 4. " Sharíạt jis men ánewáli achchhí chízon ká sáya, na un kí haqíqí súrat hai, un qurbáníon se, jo we baras baras hameshe láte hain, un ko, jo ibádat karte hain, kabhí kámil nahín kar saktí hai." Ibrání 10 : 1.

2. Phir, zarúr hai, ki wuh gunáh se pák ho. Agar wuh ḳhúd apne hí gunáh kí sazá ke tale dabá ho, to auron ká bojh kyúnkar uṭhá sakegá ? Chunánchi likhá hai, " Aur aisá sardár káhin hamáre láiq thá, jo pák, aur bebad, aur ná álúda, aur gunahgáron se judá, aur ásmánon se buland hai." Ibrání 7 : 26.

3. Naját ke zaríạ ká nishán yih hai, ki us ko Ulúhiyat se bhí iláqạ ho ; nahín, to sirf insán hoke ek shaḳhs sabhon ká gunáh kyúnkar uṭháwegá ? Is wáste likhá hai, ki " Sharíạt kamzor ádmíon ko káhin ṭhahrátá hai, par qasam wálá kalám, jo sharíạt ke bạd thá, aise ko, jo hamesha kámil hai, káhin ṭhahrátá hai." Ibrání 7 : 28. Wuh sharíạt ke taur par nahín, balki hameshe kí zindagí kí qudrat ke taur par hogá. Ibrání 7 : 16.

Ab, agar insáf karo, to aisá zaríạ siwáe mazhab i Masíhí ke aur kisí mazhab men nahín páyá játá ; kis wáste, ki Ḳhudáwand Ísá Masíh men insáníyat aur Ulúhiyat donon pái játí hain. Chunánchi likká hai, ki " Ibtidá men kalám thá, aur kalám Ḳhudá ke sáth thá, aur wuh kalám Ḳhudá thá. Wuh kalám mujassam húá." Yúh. 1 : 1, 14. Phir, Ísá Masíh khwáh janam, ḳhwáh chál ke haqq men har tarah se pák aur kámil ṭhahartá hai. Chunánchi likhá hai, ki " Us ne ḳhatá na kí, aur us kí zubán men fareb na thá." 1 Patras 2 : 22. Pas, har gunáh se pák aur hamesha kí zindagí kí qudrat se bharpúr hoke Masíh gunahgáron ká iwazí hone ke qábil thá.

Ab, is men bhí kuchh shakk nahín, ki Ísá Masíh ne niháyat taklíf

uṭháí, aur ákhir apní ján salíb par qurbání ke taur par dí hai. Bág i Jatsaman meṉ ham use aisí sankaṭ meṉ paṛe húe dekhte haiṉ, ki us ká pasíná lahú kí mánind hokar girá, aur maut se kushtí karte meṉ us ne kahá, ki Ai báp, agar ho sake, to yih piyála mujh se guzre; lekin merí marzí nahíṉ, terí howe. Sardár káhin ke díwán kháne, aur hákim kí kachahrí meṉ wuh káfir aur qatl ke láiq ṭhaharáyá gayá. Sarkár ke piyádoṉ aur barqandázoṉ ne us ke sir par kánṭoṉ ká táj rakhá, us ke muṉh par thúká, us ke píṭh par koṛe máre, us ke kándhoṉ par salíb diyá, aur khopríoṉ kí jagah ko use le gayá. Waháṉ pahunchke wuh do khúníoṉ ke darmiyán meṉ chhah ghanṭe tak salíb par laṭká rahá. Us ke háth páṉw kíl se chhede gae, aur dukh kí shiddat se wuh pukárá, ki "Ai mere Khudá, ai mere Khudá, túne mujhe kyún chhoṛá hai?"

III. Aisí maut kí shiddat Masíh ne uṭháí. Cháron injíleṉ us kí charchá se mamúr haiṉ. Lekin is wáste ki bahut aur ádmíoṉ ne bhí záhirí meṉ aisí aisí musíbateṉ uṭháíṉ, to cháhiye ki ham ab un qawí dalíloṉ ko bhí pesh kareṉ, jin se Masíh kí maut naját ká sabab sábit hotí hai.

1. Masíh kí maut par sab paigambaroṉ ne yih gawáhí dí, ki wuh naját ká wasíla hogí. Chunánchi Yasaiyáh ne kahá, ki "Wuh hamáre gunáhoṉ ke liye zakhmí húá, aur hamárí badkáríoṉ ke liye kuchlá gayá. Hamárí salámatí ke liye sazá us par paṛí, aur us ke már kháne se ham change húe." Yasaiyáh 53 : 4, 5. "Ham sab bheṛoṉ kí mánind bhaṭak gae, ham meṉ se harek apní apní ráh par mutawajjih húá, aur Khudáwand ne ham sabhoṉ kí badkárí us par ládí." Yasaiyáh, 53 : 6. Aur Masíh ne kahá, "Kyá lázim na thá, ki Masíh yih ranj uṭháke apní hashmat meṉ dákhil ho? Aur us ne Músá aur sáre nabíoṉ se shurú karke sárí kitáboṉ kí jo báteṉ apne haqq meṉ thíṉ un ke áge bayán kíṉ." Luká, 24 : 26, 27.

2. Masíh kí maut kí taraf sárí sharíạt ne hidáyat kí. Jinhoṉ ne sharíạt ke wasíle se apní kharábí aur kamzorí pahchání, aur jahannam se tharthará kámpne lage, un ke wáste us naját ke siwá, jo Masíh kí maut ke wasíle se ímándároṉ ko muft meṉ miltí hai, báqí kyá rahá? Chunánchi likhá hai, "To sharíạt kis kám kí hai? Wuh gunáhoṉ ke sabab dí gaí, jab tak ki wuh nasl, jis ke liye wạdá kiyá gayá, na áwe." Gal. 3 : 19. Pas, "sharíạt hamárá hádí ṭhahará, ki ham ko Masíh tak pahuncháwe, táki ham ímán se nek gine jáweṉ." Gal. 3 : 24.

3. Masíh apne nám se, jo Khudá ke hukm se milá, aur apní sárí karámát se naját kuninda ṭhahartá hai. Likhá hai, ki firishta Jabráíl ne Yúsuf se khwáb meṉ kahá, ki "Ai Yúsuf ibn Dáúd, tú apní jorú Mariyam ko apne pás rakhne se mat ḍar, is liye ki us ká jo haml hai, so Rúh Quds se hai. Aur wuh beṭá janegí, aur tú us ká nám Ísá, [yạne naját denewálá,] rakhná, ki wuh apne logoṉ ko un ke gunáhoṉ se naját degá." Mat. 1 : 20. Aur karámát ke haqq meṉ Masíh ne khud yih gawáhí dí—"Táki tum jáno, ki ibn Ádam ko zamín par gunáhoṉ ko muáf karne kí qudrat hai, us ne us maflúj ko kahá, ki Uṭh, apná chárpáe uṭháke chalá já. Wuh uṭhkar apne ghar chalá

gayá." Mat. 9: 6. Pas jo Masíh apne nám aur karámát se naját ká zaria ṭhahartá hai, to zarúr hai, ki us kí maut bhí naját ke liye húí.

4. Masíh kí ḳháss báton se nikaltá hai, ki us kí maut naját ke liye húí hai. Us ne sáf kahá, ki "Ádmí ká beṭá is liye nahín áyá, ki apní ḳhidmat karáwe, balki ki wuh ḳhidmat kare, aur bahuton ke liye apní ján fidá men de." Mat. 20: 28. "Yihí merá lohú nae ahdnáme ká lohú hai, jo bahuteron ke gunáhon kí baḳhshish ke liye baháyá játá hai." Mat. 26: 28. "Wuh jítí roṭí, jo asmán par se utrí, main hún. Agar koí is roṭí se kháwe, wuh hamesha jítá rahegá. Aur jo roṭí main dúngá merá sarír hai, jise main dunyá kí zindagí ke liye dúngá." Yúh. 6: 51—53.

5. Masíh ke martaba se sábit hotá hai, ki us kí maut naját ká wasíla thí. Jis waqt Masíh salíb par ṭangá thá, "do pahar se leke tísre pahar tak us sárí zamín par andhiyárá chhá gayá. Haikal ká pardá úpar se níche tak phaṭ gayá. Zamín kámpí, patthar tarak gae, qabren khul gaín, aur bahut láshen pák logon kí, jo árám men the, uṭhín." Phir kaun jántá nahín, ki Masíh tín roz marne ke bad murdon men se jí uṭhá, aur jí uṭhne ke chálíswen roz apne shágirdon ke rúbarú ásmán par gayá? Aisá martaba Masíh ne páyá hai. Pas, agar Masíh ne dunyá ke wáste apní ján nahín dí hotí, aur us kí bát sach na hotí, ki yih merá lohú bahuteron kí baḳhshish ke liye baháyá játá hai, to Ḳhudá ne us ko aisá martaba kyúnkar diyá hotá?

6. Masíh qurbání kahlátá hai. Likhá hai, ki "Jaisá Masíh ne ham ko piyár kiyá, aur ḳhushbú ke liye hamáre iwaz men apne taín Ḳhudá ke áge nazr aur qurbání kí hai, waisá hí tum mahabbat men chalo." Afasí, 5: 2. "Dekho, yih Ḳhudá ká memná hai, jo dunyá ká gunáh le játá hai." Yúh. 1: 29. Qurbání ká haqíqí matlab yih hai, ki gunahgár ke badle men koí begunáh ján kafára ho. Chunánchi Masíh bhí begunáh hoke gunahgáron ke iwaz men Ḳhudá ke áge kafára húá. "Us ne salíb par hamáre gunáh apne badan par uṭhá liyá." 1 Pat. 2: 24.

7. Masíh sardár káhin kahlátá hai. Likhá hai, ki "Masíh ánewálí ḳhúbíon ká sardár káhin hoke bakron aur bachhron ke lohú se nahín, balki apne hí lohú ke sáth hamesha kí ázádagí hásil karke páktar makán men ek bár dáḳhil húá." Ibrání, 9: 11, 12. Puráne ahd ke zamáne men yih Ḳhudá ká hukm thá, ki Yahúdíon ká sardár káhin har sál men ek bár sab Yahúdíon ká gunáh miṭáwe. Wuh ek bakre ko sáre mulk ke wáste qurbání men charháke us ke lohú ke sáth haikal ke páktar makán men gayá, aur use ahdnáme ke sandúq kí taraf chhirakke, yih kahke phir niklá, ki Ab tumhárá gunáh muaf hai. Isí tarah se Masíh bhí tamám ḳhalq ká gunáh apne úpar uṭháke bakron ke lohú se nahín, balki apne hí lohú ke sáth ásmán men Ḳhudá aur firishton ke huzúr men dáḳhil húá hai, aur maqbúl hoke ab tak gunáh kí baḳhshish aur naját kí ḳhabar apní Rúh aur shágirdon ke wasíle se tamám dunyá men phailátá hai.

8. Masíh shafí kahlátá hai. Likhá hai, ki "Ai mere bachcho, main tumhen likhtá hún, táki tum gunáh na karo; aur agar koí gunáh kare, to Báp ke pás nek Ísá Masíh hamárá shafí hai. Wuh hamáre gunáhon ká kafára hai; aur faqat hamáre gunáhon ká nahín, balki tamám dunyá

ká." 1 Yúh. 2 : 1, 2. Shafí ká kám yih hai, ki apní dánishmandí aur hoshiyárí se hákim ke rúbarú apne mawaqqalon kí shafáạt kare. Isí tarah se Masíh Ḳhudá ke huzúr men gunahgáron kí shafaạt kartá hai. Wuh un ke liye kafára hoke aur un ká ạib miṭáke ab sabhon ko, jo us ke wasíle se Ḳhudá ke pás játe hain, áḳhir tak bacháne saktá hai.

Ai piyáro, kitne dalílon se sábit hotá hai, ki Masíh kí maut naját ká zaríạ hai. Lekin is bát se sirf wáqif honá bas nahín hai. Injíl kí hidáyat se mạlúm hai, ki jo shaḳhs ímán láwegá, so hí naját páwegá; aur jo ímán nahín láwegá, so naját bhí nahín páwegá. Mark. 16 : 16. Masíh ne Nikudímús se kahá, "Main tujh se sach sach kahtá hún, agar ádmí pání aur Rúh se paidá na howe, to wuh Ḳhudá kí bádsháhat men dáḳhil ho nahín saktá hai. Yúh. 3 : 8. Is wáste iltimás merí yih hai, ki Ḳhudá se Masíh ke wasíle se duạ karo, ki tumhárá ímán Rúh i Quds kí tásír se durust aur mazbút ho jáe. Jis waqt Ḳhudá apní Rúh se Masíh ke maslúb hone ká ráz tum ko khol degá, usí waqt tumhári ánkh ká parda giregá, tumhárí saḳht dilí miṭegí, aur tumhárá ímán kámil aur naí paidáish ká zaríạ hogá.

Par agar tum ko yih bát yaqín se mạlúm húí, ki Masíh ke lohú se hamárá gunáh muạf húá, balki is wáste ki tum se phir gunáh húe tum phir hairán pareshán húe, to main tumhárí bintí kartá hún, ki apne gunáhon ká bojh uṭháke phir Masíh ke salíb ke sáye men jáo. Ánkh men ánsú bhar láe húe rákh men mat baiṭho. Tharthará, kámpte húe dúr mat khaṛe ho. Masíh ke zaḳhm tumháre agle aur pichhle sab gunáhon ke liye máre gae hain. Us ká lahú sáre gunáhon se pák kartá hai. Ai piyáro, is ḳhushḳhabarí par ímán láke apná dil ḳhátir jamạ karo. Duạ kí mạrífat se yih zindagí ká pání apne dil men pí lo, aur tum ko mạlúm hogá, ki paháṛ játe rahenge, aur koh hil jáenge, par us kí mihrbání men, jo tum par hai, kuchh faraq na paṛegá, aur us kí sulh ká ạhd jumbish na karegá.

Baraks piyáro, mat kaho, Kyá ham gunáh karen, táki fazl ziyáda howe? Aisá na howe. Jitne jo aisá kahte hain, is se záhir karte hain, ki we us naját se ná wáqif hain, jo Masíh men hai; kyúnki we ab tak gunáh ke bas men hain. Jo log naját ke sharík húe, áge Rúh Quds kí hidáyat se ạmal karte hain. Un ke dilon men yih fikr hai, ki áge apne liye nahín, balki us ke liye jíte rahen, jo un ke wáste mar gayá, aur phir zinda húá. So piyáro, tum bhí rúhání taur par ạmal karo. Agar tum jismání taur par guzrán karo, to záhir o bátin har tarah se maroge; par agar tum Rúh kí madad se jismání kámon par gálib ho, to hamesha kí zindagí páoge. Kyúnki jo Ḳhudá kí Rúh kí hidáyat se chalte hain, we Ḳhudá ke farzand hain. Pas, jaisá ki Masíh ne ham ko piyár kiyá, aur apne taín hamáre iwaz men Ḳhudá ke áge qurbán kiyá hai, waisá hí tum bhí mahabbat men chalo, aur pasandída o pák o zinda qurbání ke liye apne badanon ko nazr karo. Yihí tumhárí munásib ḳhidmat hai. Rúm. 12 : 1.

Par, sulh denewálá Ḳhudá, jo hamesha ke ạhdnáme ke ḳhún se bheṛon ke charwáhá hamáre Ḳhudáwand Ísá Masíh ko murdon men se phir láyá, tumhen har nek kám men kámil kare. Usí ko, Báp aur Rúh Quds ke sáth, hamesha buzurgí howe. Ámín.

VII.

MASI'H KI' SADA'QAT GUNA'H KI' MUẠFI' KI' BUNYA'D.

Rev. Levi Janvier ki' tasni'f.

Mubárak hai wuh, jis ká gunáh bakhshá gayá, aur khatá ḍhámpí gaí.—Zab. 32 : 1.

Ḳhudá' ke nazdík ek hí qism ke log mubárak hain. Yih bát us ke kalám se bakhúbí záhir hotí hai. Un logon ká zikr tarah tarah kí sifaton aur ḳhitábon se Ḳhudá ke kalám men miltá hai; magar un sab shaḳhson men se har ek kí ḳhássiyat men we sárí sifaten shámil hain. Un kí saạdatmandí ke kaí ek sabab bayán kie gae hain, aur ye sáre sabab un sab logon se nisbat rakhte hain.

Mubárak logon ko aur tamám ádmíon se kitní ek báton men baṛá faraq hai: ḳhusúsan tín báton men; yạne 1. mizáj aur chalan men; 2. dil ke maqsad men; 3. un ke anjám men.

1. Mubárak log pák hain: bilkull pák to nahín; balki un kí pákízagí bahut náqis hai. Tau bhí kuchh pák hain: pákízagí ko dost rakhte hain: aur Ḳhudá ko is liye piyár karte hain, ki wuh pák hai: bihisht men, is liye ki pák jagah hai, we hissa hásil kiyá cháhte hain. Aur ádmí dil kí safáí ko achchhí tarah se dost nahín rakhte: balki haqíqat men nahín jánte, ki safáí dil kí kyá chíz hai. Bahutere un men se baṛí sharárat se ḳhálí hain: chorí, mastí, harámkárí, zulm, kufr bakne, ḳhún, aur aise aise bad kámon se parhez karte, balki un se bilkull nafrat rakhte hain: na un logon kí, jo aise kám karnewále hain, suhbat karne cháhte hain: un ádmíon se suhbat rakhte hain, ki jin ká záhirí chalan durust hai, aur ḳhusúsan nek niyat aur sídhe dil wálon ko pasand karke, un kí baṛí izzat karte hain. Magar pákízagí kí zátí ḳhúbí se aise bekhabar hain, jaise ki gunáh kí aslí ḳharábí se. Kalám i muqaddas kí gawáhí ke bamújib ye log sarásar pákí se ḳhálí hain: aur un kí chalan har chand ki insán kí nazar men har tarah se durust aur pasand ke láiq ho, tau bhí we taqsíron aur gunáhon men murda hain.

2. Dil ke maqsad men mubárak logon ko aur ádmíon se baṛá faraq hai. Un ke dil abadí zindagí se lagáe húe hain: aksar insan ká bharosá is dunyá par mauqúf hai. Ummaid to rakhte hain, ki maut ke píchhe ham bhí bihisht men jagah páwenge: magar is bát men ki un ke ḳhiyál, un kí ḳhwáhishen, un ke ḳhauf, aur un kí koshishen, faqat is fání zindagí se iláqa rakhtí, koí nahín inkár kar saktá hai. Ḳhudá ká kalám un ká yih nám rakhtá hai, "Dunyá ke log, jin ká baḳhrá isí zindagání men hai." Zab. 17 : 14. Ab un logon ká, jinhen Ḳhudá ne mubárak kahá hai, bilkull aur hál hai. Har chand dunyá is bát

se taajjub kare, ki kisí shakhs ká dil un chízon par, jo andekhí hain, aur maut tak na dekhí jáengí, is tamáshagáh i dunyá kí sárí khúbíon se ziyáda máil howe, tis par bhí is dunyá men aise bahut log hain. Isráel ká bará bádsháh, us sárí shán o shaukat ko, jo us ke ás pás chamaktí thí, farámosh karke, yún bolá, "Par main jo hún, sadáqat men terá munh dekhúngá; aur jab main terí súrat par hoke jágúngá, to main ser húngá." Zab. 17 : 15. Us ne samjhá, ki merá dil tab tak púrá árám na páwegá, aur main apne kháss maqsad ko tab tak na pahunchúngá, jab tak ki ásmání haikal ká phátak nazar na áwe, aur jalál ke Bádsháh ke huzúr men dákhil na hoún. Bihisht ke tamám wáris aise hí hain. We to aur ádmíon ke muwáfiq kamzor, náqis, náláiq makhlúq hain; aur afsos hai, ki bár bár aise kám karte hain, jo un kí buland ummaidon ke láiq nahín hain: tis par bhí un ke dil úpar kí taraf máil hain: un ká khazána wahán hai, un kí khwáhishen us taraf rujú hain: ján o dil se yáqín karte hain, ki sárí dunyáwí chízen aisí behúda aur abas hain, ki insán kí rúh se bilkull námuwáfiq hain: balki un ke dil is ummaid se bhare húe hain, ki hamárí tamám árzúen ánewálí hashmat se púrí ho jáengí, aur us se ziyáda ki zubán bayán kare, yá khiyál men á sake, ham ko khushí hásil hogí.

3. Mubárak logon aur aur logon ke anjám men bará faraq hai. Mubárak un ko kahte hain, ki jin ko ákhir men Khudá apná dost ginegá. Dúsre ádmíon ko us din dushman thahráwegá: balki ab bhí dushman jántá hai. Yih nahín ki Khudá kisí ke úpar sakhtí kartá hai; kyúnki "Yahowáh sab ke liye bhalá hai, aur us kí latíf mihrbání us kí sárí khilqat par hai." Zab. 145 : 9. "Wuh hamárí máhiyat ko pahchántá hai; wuh yád raktá hai, ki ham mittí hain." Zab. 103; 14. Wuh rahím, aur mihrbán, aur halím hai; us kí rahmat aur sachchái kí kuchh hadd nahín. Tau bhí sach hai, us ne un sabhon ko, jo ímán láke us ke fazl ke ahd men sharík na húe, malaún kahá hai: aur apne kalám men sáf sáf yih bhí farmáyá, ki Agar we tauba karke aur apní bad ráh chhorke us kí taraf na phiren, to jahannam men dále jáenge: apná hissa us ág men, jo kabhí nahín bhujhegí, páwenge. Par apne logon ko yih tasallí kí bát sunátá hai, "Main ne tujhe hamesha ke piyár se piyár kiyá: is liye main ne tujh ko rahmat ke sáth khainch liyá." Yar. 31 : 3. Aur phir kahtá hai, ki "Pahár játe rahenge, aur koh hil jáenge, par merí mihrbání men, jo tujh par hai, kuchh faraq na paregá, aur merí sulh ká ahd jumbish na karegá; Yahowáh, jo terá rahm karnewálá hai, yún farmátá hai." Yas. 54 : 10. Har kisí sochnewále par zarúr záhir hogá, ki Khudá ká maqbúl banná kisí aur bát se, balki aur sab báton se, munásib aur bhárí hai; kyúnki Khudá Qádir i mutlaq aur Hákim ul hákimín hai. Jitne ádmíon ko wuh apne fazl ke fáidon men sharík banáwe, beshakk wuh aisí qudrat rakhtá hai, ki un ko kámil aur abadí khushí bakhshe; aur we, jo us kí niamat haqír jánen, aur us ke hásil karne men gáfil aur befikr rahen, un ko sazá dewe; jaisá ki us ne apne azlí kalám aur farmán men iqrár kiyá hai, ki main aisá karúngá. Aur us talwár kí burrish aur haibat, jo ki gunáhgáron kí sazá ke liye chaláí jáegí, kaun bayán kar saktá hai? Jo kírá, ki kabhí na maregá, aur wuh ág, jo kabhí nahín bujhegí, un ke dukh dardon ko kaun batáwe? Lekin yih wuhí sazá hai, jis ko

bahutere páwenge ; sab ke sab isí ke sazáwár hain̲, "ki sabhon̲ ne gunáh kiyá hai, aur Ḳhudá kí buzurgí zahir nahín̲ kí," Rúm. 3 : 23 ; aur "gunáh kí mazdúrí maut hai." Rúm. 6 : 23. Zabúr ke likhnewále ne ḳhúb kahá hai, "Mubárak hai wuh, jis ká gunáh baḳhshá gayá, aur ḳhatá ḍhámpí gaí."

Pas, gunáhon̲ kí muạfí kyúnkar hásil hogí ? Yih ek niháyat munásib sawál hai. Gire húe insán ke har ek farzand ko cháhiye, ki is sawál men̲ apní sárí ạql ḳharch kare. Is bát se sab log iláqa rakhte hain̲ : is bát men̲ na sirf dil ká árám aur Ḳhudá kí razámandí is dunyá kí zindagání tak shámil hai, balki abadí dukh se chhuṭkára aur abadí sukh men̲ sharákat bhí usí se ḥai. Hamáre Yahowáh ká nám mubárak howe, ki us ne hamen̲ is bhárí kám men̲ bekas aur bemadad nahín̲ chhoṛá hai ; na gunáh kí baḳhshish hásil karne ke liye aisí ráh batái hai, jo be fahm kí samajh se bhí báhar ho, na jis ko sab se kamzor aur náláiq gunáhgáron̲ kí koshish na pahunch saken̲ : balki aisí hai, ki har ek sachchá mutaláshí us ko samajh saktá hai, aur us ke fáida berok sabhon̲ ke pesh kie gae hain̲, ki us kí lazzat páke hamesha kí ḳhushí ke wáris banen̲.

I. Pahile to main̲ yih kahtá hún̲, ki gunáhon̲ kí muạfí agar ho sake, to zarúr aise taríqe se hogí, ki jis se Ḳhudá kí ạdálat qáim rahe. Ḳhudá koí bhí aisá kám karne ká nahín̲ hai, ki jis se us kí sifaton̲ men̲ se kisí sifat kí beizzatí howe. Bahutere is bát ko bhúl játe hain̲. Un ká yih gumán hai, ki jab ki Ḳhudá Qádir i Mutlaq aur sárí maujúdát ká Bádsháh hai, to use ikhtiyár hai, ki sabhon̲ ke gunáh baḳhsh dewe, agarchi tauba ke siwá koí wasíla na howe. Jo aisá hotá, to us ká insáf kahán̲ rahtá ? Us kí sachái kahán̲ ? Kyá ye sifaten̲ sirf un wạdon̲ ko púrá karne se, jo us ne sáf begunáh rúhon̲ ke sáth kie hain̲, záhir hain̲ ? Kyá dunyáwí hákimon̲ ke haqq men̲ aisá ḳhiyál karte hain̲, ki un par is ke siwá koí farz nahín̲, ki jitne wạde farmánbardáron̲ se kie hon̲, so púre karen̲ ; aur un kí parwá na rakhen̲, jo hukm udúl karen̲, aur ráj ke muḳhálif záhir howen̲ ; balki un ko aisí niạmaton̲ men̲ hissadár banáwen̲, jaisí ki farmánbardáron̲ ke liye muqarrar hain̲ ? Is ke jawáb men̲ sháyad koí kahe, ki aisí saḳhtí aur parhezgárí dunyáwí hákimon̲ ko zarúr cháhiye ; lekin Khudá kí hukúmat men̲ kuchh zarúr nahín̲. Yih bát siwá behúdagoí ke nahín̲ hai ; aur yih behúdagoí, áqibat kí taiyárí karne men̲, aur naját kí ráh khojne men̲, kyá hí bejá hai ! Aisá kahná Ḳhudá ke kalám ke barḳhiláf bhí hai ; kyúnki us ne apne kalám men̲ kitní jagah apne taín̲ ạdil aur insáf karnewálá záhir kiyá hai. Ye gawáhíán̲ aisí sáf sáf likhí hain̲, ki agar koí unhen̲ na samjhe, to beímání aur dil kí táríkí beshakk us ke na samajhne ke bạis hongí, aur wuh beuzr ṭhahregá. Kalám áp hí gawáhí detá hai : "Ai Ḳhudá, terá taḳht abad ul ábád hai, terí saltanat ká ạsá rástí ká ạsá hai. Tú ne sidq se dostí, aur sharr se dushmaní kí hai." Zab. 45 : 6, 7. Phir, "badlíán̲ aur andhiyárá us ke ás pás hain̲, sadáqat aur ạdálat us ke taḳht ká makán : ek shuạla us ke áge áge játá hai, aur us ke dushmanon̲ ko har taraf jalátá hai." Zab. 97 : 2, 3. Apní ḳháss ummat men̲ se bhí, jitne náfarmánbardár húe the, un ke haqq men̲ yih farmáyá, ki "Main̲ ne apne gusse men̲ qasam kháí, ki

we mere árám ke makán meṉ dákhil na honge." Zab. 95 : 11. Phir likhá hai, ki "Wuh zamín kí ạdálat karne átá hai; wuh sadáqat se dunyá kí, aur insáf se logoṉ kí ạdálat karegá." Zab. 98 : 9. Agar Ḳhudá, insáf ke dạwá se beparwá hoke, apní toṛí húí sharíạt ke liye badlá nahíṉ letá, balki mutlaq muạfí baḳhshtá, to in áyatoṉ se kyá murád hotí? kyá ye bemạní na ṭhahartíṉ? Wuh to ạdil Ḳhudá hai, agarchi bachánewálá hái; haqíqat meṉ insání ạql kí yihí áwáz hai. Us se, jo maujúdát ká baṛá Ḳháliq o Málik hai, beshakk sárí ḳhilqat yih dạwá rakhtí hai, ki us ká insáf beạib aur betarafdárí howe; nahíṉ, to us se kyúnkar bharosá rakheṉ, kyúnkar ḍareṉ? Agar Ḳhudá is sifat se ḳhárij hotá, to ek aisá ḳhiyálí mạbúd bantá, jaisá ki andhe butparast púјte haiṉ. Aur Ḳhudá ká jalál us ke har kám meṉ rástí par shámil hai. Us kí har ek harakat aur har ek iráde ko is sifat se mausúf honá zarúr hai: aur agar us kí taraf se gunáhoṉ kí muạfí howe, to zarúr aise taríqe se hogí, jo ki us kí ạdálat ke muwáfiq ho, balki us ko záhir kare. Mubárak howe us ká pák nám, us ke sáth gunáhoṉ kí muạfí hotí hai: aur us ne hamáre samjháne ko, ki yih muạfí kis ráh se muqarrar howe, hameṉ apná pák kalám baḳhshá hai. Pas, insán Khudá ke nazdík kyúnkar rástbáz ṭhahre? Ki yih bát nae ạhdnáme kí sárí barakatoṉ kí ḳháss shart aur pahilá qadam mạlúm hotí hai. Is ká ek hí jawáb nazar átá hai: yạne,

II. Ki Ḳhudá kí ạdálat meṉ insán ke rástbáz ṭhaharne ke liye, ek rástbází, ki jis ko Ḳhudá ke huzúr meṉ guzránná zarúr hai, táki Ḳhudá us guzrání húí rástbází kí ḳhátir gunahgár ko rástbáz ṭhahráke áp bhí rástbáz záhir howe. Kalám i muqaddas se ham ko ḳhabar húí, ki dánáoṉ ne qadímí zamánoṉ meṉ is zarúrat ko daryáft kiyá thá; aur bamújib is ke baṛá shauq rakhte the, ki Rúh Pák ke matlab se, jo is bát meṉ hai, wáqif howeṉ: is liye ki we bhí yih inạm hásil kiyá cháhte the. Kyúnki un par záhir húá thá, ki ham áp hí nekí se ḳhálí haiṉ; aur tis par bhí bagair nekí ke Ḳhudá ke sámhne áne ke láiq na ṭhahar sakte haiṉ. Chunánchi Aiyúb ke ek dost ne, jo us se kahá, "Agar tú Ḳhudá ko ḍhúṉḍhegá, aur Alláh Taạlá se duạ mángegá; agar tú pák dil aur rástkár banegá, to wuh albatta tere liye jág uṭhegá, aur tere sádiq ghar ko phir bahál karegá." Us buzurg ne jawáb diyá, "Sach, maiṉ jántá húṉ, ki yúnhíṉ hai; lekin insán Ḳhudá ke áge kyúnkar sádiq ṭhahregá? Agar wuh us se bahs karne ko utre, to wuh us ko hazároṉ meṉ ek ká jawáb na de sakegá." Aiy. 8 : 5 ; 9 : 3. Aur phir bolá, "Kásh ki maiṉ jántá, maiṉ use kaháṉ páúṉ, to us ke masnad tak játá; maiṉ apná muạmala us ke áge bayán kartá, aur apná muṉh dalíloṉ se bhartá. Tab rástkár us ke sáth mubáhasa kartá, aur maiṉ abad tak apne hákim se bach játá." Aiy. 23 : 3, 4, 7. Bildád Suḳhí ne, jo us ká dúsrá dost thá, kahá, "Saltanat aur dahshat us pás hai; wuh apne báláḳhánoṉ meṉ sulh farmátá hai; kyá us ke lashkaroṉ ká kuchh shumár hai, aur us ká naiyir kis par tulú nahíṉ hotá hai? Phir insán Ḳhudá ke áge kyúnkar sádiq hogá, yá ạurat bachcha kyúnkar pák sáf ṭhaharegá? Dekh—máhtáb tak, wuh roshan nahíṉ, aur sitáre us kí nazar meṉ pák nahíṉ: to kitná kam in-

sán, jo kírá hai, yá ádamzád, jo kírá hai!" Aiy. 25. Us hí barí bát kí Elihú ne bhí, us satar men, jo abadí yádgárí ke láiq hai, gawáhí dí, ki us shakhs kí taraf ishára kartí malúm detí hai, jo ki waqt ke púrá hone par záhir honewálá thá ; yane baní ádam ká bachánewálá : us ká mazmún yih hai : "Agar us par ek firishta, ek tarjumán, ek un hazáron men se utar jáwe, ki insán ko us kí rástí batáwe, to wuh us par rahm kartá hai, aur kahtá hai, ki Gor men wárid hone se bachá rakh, ki mujhe kafára milá hai : tab us ká badan phir jawání se tar o táza hotá hai, wuh apní bulúgat ke dinon men phir jáegá : wuh Khudá se duá kartá hai, aur wuh us se rází hotá hai, aur khushí se us ká munh dekhtá hai, aur wuh insán ko us ká haqq phir detá hai." Aiy. 33 : 23—26. Míkah nabí ke dinon men yih sawál karte the, "Main kyá leke Yahowáh ke huzúr men áún, aur Haqq Taalá ke áge kyúnkar sijda karún? Kyá charháwon aur ek sál ke bachhron ko lekar us ke áge áúngá? Kyá Yahowáh hazár mendhe se, yá tel kí das hazár nahr se khush hogá? Kyá main apne pahlaute ko apne gunáh ke iwaz, apne pet ke phal ko apní ján kí khatiyat ke liye de dálúngá? Mík. 6 : 6, 7. Agar hál ke zamáne, balki ab kí gharí kí áwáz sunen, to yihí mazmún nikaltá hai. We sárí tadbíren, ki kambakht butparast Khudá ko rází karne ke liye amal men láyá karte hain, kyá hí bátil, befáida, aur tars ke láiq hain : tau bhí ye is barí bát ke sábit karne men, ki insán apne taín kisí chíz ká muhtáj jántá hai, ki jis se Khudá ke huzúr men apní sifárish karwáe, madad kartí hain. Insán Khudá ke qabúlne ke láiq nahín hai ; aur us ke andar aisá kuchh hai, jo ki us ko yihí khabar diyá kartá hai. Is liye sijda karke, tírth jáke, ashnán karke, khairát deke, aur tarah tarah kí záhirí rít rasmon ko barí mihnat se adá karke, we rástbází batorá cháhte hain, ki jise Khudá un ke hisáb men ginke unhen rástbáz thahráwe : tis par bhí

III. Námumkin hai, ki insán apne kisí kám yá koshish se aisí rástbází banáwe, jo Khudá kí razámandí ká bais howe. Is kí subút kaí ek báton par mushtamil hai.

1. Khud is takrár kí jar par. Kháliq makhlúq se kámil farmánbardárí cháhtá hai. Us kí lanat us kí sharíat kí sab se chhotí khatá par mansúb kí gaí hai. Us ne kahá hai, "Wuh ján, jo gunáh kartí hai, soí maregí." Hiz. 18 : 4. Yih nahín, ki jo shakhs bahut aur bare bare gunáh kare, usí ko marná hogá : kyúnki us ne sáf sáf farmáyá hai, ki "Har ek shakhs, jo un sab báton par, jo sharíat men likhí hain, amal karne men páedár nahín rahtá, malaún hai." Gal. 3 : 10. Phir likhá hai, ki "Jo koí tamám sharíat par amal kare, aur ek bát men khatá kare, to wuh sab bát men khatá karnewálá hai." Yaq. 2 : 10. Is se malúm hotá kai, ki agar koí gunahgár apne gunáh ko chhor saktá, aur bilkull pák banke kámil farmánbardárí adá kar saktá, tau bhí jaunsí rástbází ki is nekokárí se jama howe, so us ke pichhle gunáhon ko mitá nahín saktí ; balki is kám men bilkull bekár thahartí. Ki Khudá na sirf púrí farmánbardárí, balki sárí zindagí kí púrí farmánbardárí cháhtá hai.

2. Qurbáníon ke hukm se sábit aur záhir hotá hai, ki insán na ap-

ná kuchh rakhtá hai, na kuchh aisá hásil kar saktá, ki jis se us pák aur ạdil Ḳhudá ko razamand kare. "Muhál hai ki bailoṉ aur bakroṉ ká ḳhún gunáhoṉ ko miṭá de." Ibr. 10: 4. Taubhí Ḳhudá ne un ká lahú baháne ká hukm diyá; is liye nahíṉ, ki wuh jánwaroṉ ke dukh aur maut sahne se ḳhushí pátá hai, magar is liye ki insán ko samjháwe, ki tú bilkull láchár hai, aur koí bhí aisá kám nahíṉ kar saktá hai, ki jis se merí toṛí húí sharíạt kí izzat bahál kí jáwe; aur wuh maut bhí, ki jise begunáh jánwar tere badle sahtá hai, teráhí haqq hai. Ḳhusúsan we qurbáníáṉ us baṛí qurbání ká namúna thíṉ, jo ki áinde zamánoṉ meṉ záhir honewálí thí, aur gunáhoṉ kí baḳhshish ibtidá i ạlam se us honewálí qurbání par munhasir húí hai; jaisá ki Rúh Quds ne Púlús Rasúl kí mạrifat us ḳhatt meṉ, jo ki us ne Ibráníoṉ ko likhá, mufassal bayán karwáyá hai. Chunánchi dasweṉ báb kí pahilí ayat meṉ yúṉ likhá hai: "Sharíạt, ki jis meṉ ánewálí achchhí chízoṉ ká sáya, na un kí haqíqí súrat hai, un qurbáníoṉ se, jo we baras baras hamesha láte haiṉ, un ko, jo ibádát karte haiṉ, kabhí kámil nahíṉ kar saktí." Aur phir likhá hai, ki "I'sá ne ek bár qurbání guzránne se unheṉ, jo pák hone cháhte haiṉ, hamesha kámil kiyá." 10: 14.

3. Tísrí dalíl is takrár meṉ yih hai, ki Ḳhudá ne apne pák kalám kí bahuterí jagahoṉ meṉ gawáhí dí hai, ki koí insán apní karníoṉ se rástbází nahíṉ baṭor saktá hai. Chunánchi aisá likhá hai, "Koí ádmí sharíạt par ạmal karne se Ḳhudá ke huzúr nek ṭhahar nahíṉ saktá, kyúnki sharíạt se gunáh kí pahchán hai." Rúm. 3: 20. "Maiṉ sharíạt ke wasíle se sharíạt ke pás múá húṉ, táki Ḳhudá ke áge zinda ho jáúṉ." Gal. 2: 19. "We sab, jo sharíạt par ạmal karne ká bharosá rakhte haiṉ, lạnat meṉ giriftár haiṉ." "Par koí Ḳhudá ke nazdík sharíạt se nek nahíṉ giná játá: yih is se záhir hai, ki nek ádmí ímán se jíegá." Gal. 3: 10, 11. Isí tarah Ḳhudá ne rasta band kar diyá hai, ki insán apní bátil koshishoṉ ká, naját ke liye, bharosá na rakhe.

Hamáre kalám kí bunyád yih hai, ki gunahgároṉ ke mubárak hone ká ek taríqa hai; yạne gunáhoṉ kí baḳhshish hásil karne se: jaisá likhá hai, "Mubárak hai wuh jis ká gunáh baḳhshá gayá, aur ḳhatá ḍhámpí gaí." Is bát par bunyád rakhe, maiṉ ne Ḳhudá ke kalám ke bamujib bayán kiyá hai, 1. Zarúr hai ki gunáhoṉ kí muạfí aisí tadbír se howe, jo Ḳhudá ke insáf ke barḳhiláf na ho: 2. ki insán ko ek rástbází zarúr cháhiye, ki jise apne gunáh miṭáne ke liye Ḳhudá ke huzúr guzráne: 3. ki insán áp hí aisí rástbází nahíṉ jamạ kar saktá hai.

Ha'sil i kala'm yih hai, ki Ḳhudáwand I'sá Masíh kí mahsúb rástbází ke siwá aur koí taríqa nahíṉ, ki jis se gunahgároṉ ko naját hásil howe. Jo kuchh ki ham se nahíṉ ho saká, so us ne hamáre wáste kiyá. "Jism ke sabab se sharíạt kamzor hoke, jo kám na kar sake, Ḳhudá ne apne Beṭe ko gunahgároṉ kí súrat meṉ bhejkar gunáh ke liye, us ke jism par gunáh kí sazá deke, wuh kám kar liyá." Rúm. 8: 3. "Ki Ḳhudá ne jahán ko aisá piyár kiyá, ki us ne apne eklaute Beṭe ko baḳhshá, táki jo koí us par ímán láwe, halák na howe, balki hamesha kí zindagí páwe." Yúh. 3: 16. Wuh "dín ká baṛá ráz yih

hai, ki Khudá jism men záhir húá, Rúh se nek giná gayá, firishton ko nazar áyá, gair mulkíon men us ká waz kiyá gayá, dunyá men us par ímán láe, bihisht men uṭháyá gayá." 1 Tim. 3 : 16. Jitne ádmí us ke ímándár hain, un ke haqq men we tínon sharten, ki jin ká zikr kiyá, púrí kí gaí hain : kyúnki un kí naját men (1) Khudá kí ádálat aur sachchái, aur us kí sárí sifaton men kuchh khalal ráh nahín pátá : balki us kí sifaten bakhúbí záhir aur bayán hotí hain : kis liye ? ki un ko, (2) ek rástbází milí hai, ki jise Khudá ke pás le jáwen : aur wuh rástbází un kí sárí hájaton ke muwáfiq hai, kyúnki púrí aur bedágh hai : ṭhík aisí hí rástbází hai, jaisí ki Khudá ne un se talab kí thí : aur wuh us ko bilkull khush átí hai : ki wuh rástbází tísrí bát ke bamujib, (3) us kí baṭorí húí nahín hai, balki Khudáwand Ísá Masíh kí. Wuh zuljalál aur lámisál shakhs, jo gunáhgáron ko bacháne ke láiq hai, so yihí hai. Us ká wada Khudá ne hamáre pahle má báp se yih kahke, ki "Aurat kí nasl sámp ká sir kuchlegí," kiyá thá, Paid. 3 : 15 ; aur un hí ke waqt se le, "us ke haqq men sab nabí gawáhí dete hain, ki jo koí us par ímán láwegá, so us ke nám se gunáhon kí muáfi páwegá," Ámál, 10 : 43 ; "aur kisí dúsre men salámatí nahín, is liye ki ásmán ke tale aisá aur dúsrá nám logon ko nahín bakhshá gayá, ki jis se naját pá saken." Ámál, 4 : 12. Abiraham us ká din peshbíni se dekhkar khush húá. Aiyúb ne kahá, "Main jántá hún, ki merá bachánewálá jítá hai, aur wuh pichhle dinon men zamín par khaṛá hogá." Aiy. 19 : 25. Yasaiyáh ne kahá, "Hamáre liye ek farzand paidá húá, aur ham ko ek Beṭá bakhshá gayá, aur saltanat us ke kándhe par hai, aur us ke ye nám honge, Ajab, Muslih, Khudá i Qádir, Ab i Abadiyat, Sháh i Salámat." Yas. 9. 5. Isí tarah sab nabí peshingoí karte chale áe hain : aur isí tarah bhí Khudá ke sáre bandon ne zamána ba zamána un wadon se, ki jin ká anjám Ísá Masíh hai, ummaid rakhí hai ; aur usí ke áne ke waqt se le áj tak sáre ímándáron ne is chaṭṭán par apne bharose kí bunyád ḍálí hai.

Garaz Khudá ke sáre kalám ká anjám, siwáe Ísá Masíh ke aur us naját ke, jo ki usí se hai, aur kuchh nahín hai. Is ke bamújib Púlús rasúl ne kahá, "Main ne muqarrar kiyá, ki Ísá Masíh ke aur us ke maslúb hone ke siwá aur kisí bát ko tum men na jánún." 1 Kar. 2 : 2. Phir likhá hai, "Har ek ímán lánewále kí nekí ke liye Masíh sharíat ká saranjám hai." Rúm. 10 : 4. Khusúsan do báton men Masíh sharíat ká saranjám hai. 1. Us ne sharíat ko, ki jise ham ne udúl kiyá thá, hamáre badle púrá kiyá. Khudá ke kalám men yih likhá hai, "Jis waqt tak ki ásmán aur zamín nest na hon, ek nuqtá yá ek shosha tauret se hargiz mansúkh na hogá, jab tak sab púrá na howe." Matí 5 : 18. Achchhá, hamáre Khudáwand Ísá Masíh men yih bát púrí húí : ki us ne sharíat ke sáre farzon ko adá kiyá : kuchh bhí báqí na chhoṛá. 2. Khudáwand Ísá ne hamáre badle sharíat kí sazá bhí uṭhái. Jo kuchh ki ham ko sahná wájib thá, so us ne áp hí sah liyá. Adl i Iláhí ne us ke sir par talwár márí. Gazab i Iláhí ká piyálá us ne sárá pí liyá, aur dukh ke bhárí bojh ke níche jhukke chilláyá, "Ai mere Khudá, ai mere Khudá, kyún tú ne mujhe chhoṛ diyá hai ?" Matí 27 : 46. "Us ke már kháne se ham ne shifá pái." Yas. 53 : 5. Wuh "Khudá ká barra, jo dunyá ká gunáh uṭhá le játá hai," kahá gayá : Yúh. 1 :

29 : garaz hamáre wáste qurbán húá. Khudá ne kahá thá, " Shariát ko púrá kar, to tú jíegá." Lúká 10 : 28. Masíh ne us ke taín hamárí khátir púrá karke, farmánbardárí ke phal hamáre liye batore. Khudá ne farmáyá thá, ki " Gunáh kí mazdúrí maut hai." Rúm. 6 : 23. Ísá ne hamárí jagah maut sahí. Isí tarah us ne kámil rástbází hásil kí, ki jis se hamáre gunáh dhámpe jáwen : rástbází ká pairáhan hamáre wáste banáyá, ki jis ko pahinke ham rástbáz thaharen. Is ke bamújib Rúh Quds ne Púlús kí marifat usí áyat ke mane, ki jise main is waqt bayán kartá hún, khol die hain. Púlús ká kalám is taur par hai : " Dáúd bhí us ádmí kí mubárakbádí ká bayán kartá hai, jise Khudá bagair kámon ke nek gintá hai : ki mubárak we hain, jin ke gunáh muáf kie gae, aur khatá chhipáí gaí." Rúm. 4 : 6, 7. Is se kyá murád hai, ki Khudá faláne faláne shakhson ko bagair nek kámon ke nek gintá hai? Kyá Khudá sachái ke bamújib sab chízon ko nahín gintá ? Be shakk o shubha sachái ke bamújib sab kuchh kartá hai : balki ímándár gunahgáron ko nek ginke rást kartá, is liye ki wuh apne piyáre Bete Masíh kí rástbází un ke hisáb men likhtá hai : aur we ímán ke wasíle se is rástbází men hissadár bane hain ; chunánchi likhá hai, " Wuh, jo kám nahín kartá, balki us par, jo gunahgár ko nek thaharátá hai, ímán látá hai, usí ká ímán neki ká wásta giná játá hai. Rúm. 4 : 5. " Pas, jab ki ham ímán ke sabab rástbáz thahare, to ham men aur Khudá men, hamáre Khudáwand Ísá Masíh ke wasíle, mel húá : aur usí ke wasíle se ham us fazl men, jis par qáim hain, ímán láke dákhil húe, aur Khudá se jo buzurgí milegí, us kí ummaid par fakhr karte hain." Rúm. 5 : 1, 2.

Is kalám se kaí ek fáide hásil hote hain,

1. Khudá ne kyá hí khúb tadbír insán kí naját ke liye nikálí hai, ki jis se gunáh kí muáfí howe, aur bhí Khudá kí adálat qáim rahe ! Is tarah us kí adálat aur us kí mihrbání sárí maujúdát par ba ifrát záhir húí hai. Us kí aisí mihrbání hai, ki us ne apne piyáre Bete ko niháyat beizzatí, aur dukh, aur taklíf, balki salíbí maut bhí sahne ke liye saumpná bihtar jáná, banisbat is ke ki wájibí sazá baní ádam ko dewe. Aur us kí aisí adálat hai, ki bagair is ke, ki Ulúhiyat insániyat ko qabúlke insán kí zámin bane, aur us ke badle shariat kí lanat aur sazá utháwe, ek gunahgár bhí muáf nahín ho saktá thá.

2. Masíh ne ádmí ká zámin bankar Shaitán par khúb fath páí. Shaitán ne hamáre pahle má báp ko wargalánkar samjhá hogá, ki ' ab main ne be shakk Khudá ká kám barbád kar diyá hai : insán se gunáh karwáyá, aur use gazab i Iláhí ká sazáwár banwáyá : is ke siwá aur kuchh nahín sújhtá hai, ki wuh sárí aulád samet dozakh men hissa páwe.' Lekin Shaitán us kám men kámyáb na húá. Aurat kí nasl ne sámp ká sir kuchlá. Ahd ke firishte ne us shikár ko khúnkhwár ke panje se chhuráyá liyá : aur us puráne sámp ne apní hí sazá dasguní ziyáda bhárí karwáí.

3. Masíh ne hamárí khátir aisí rástbází kamáke ham par kyá hí bará ihsán kiyá hai ! Hamen lázim hai, ki apne sáre dil se, aur apní sárí ján se, aur apne sáre zor se, aise bachánewále ká shukr mánen, us kí pairawí karen, us kí marzí par chalen, un sárí chízon se, ki jin se us

ne mana kiyá hai, parhez karen, aur nae sire se pák chalan men koshish karen. Chunánchi Púlús ne likhá hai, "Ham to kyá kahen? kyá ham gunáh kiyá karen, táki fazl ziyáda howe? aisá na howe; ham to gunáh ke haqq men múe hain: phir kis tarah us men jíenge? Kyá tum ne yih malúm nahín kiyá, ki ham men se jis kisí ne Ísá Masíh ke nám par báptismá páyá, us kí maut men bhí báptismá páyá? Is wáste ham is báptismá páne se us ke sáth maut men gáre gae, táki jis tarah Masíh Báp kí qudrat se marke jí uthá, waisá hi ham ko bhí naí tarah guzrán karní hogí. Jab ki ham us ke marne men sharík hain, to ham us ke jí uthne men bhí sharík honge. Ki ham yih jánte hain, ki hamárí aglí kho us ke sáth salíb par khainchí gaí, táki gunáh ká badan halák howe, aur ham gunáh kí bandagí aur na karen." Rúm. 6 : 1—6. Aur pák banne men Khudá hamárí madad karegá, balki hamárá kám khud karwáegá. Ki us ne wada kiyá hai, ki "Main tum par sáf pání chhirkúngá, aur tum pák sáf hoge; aur main tumhárí sárí nápákí aur tumháre sáre buton se tum ko pák karúngá." Hizq. 36 : 25. Is ke bamújib Masíh ne áp hí kahá, "Main apne Báp se darkhwást karúngá, aur wuh tumhen dúsrá tasallí denewálá bakhshegá, jo hamesha tumháre sáth rahegá:" "wuh tumhen sab kuchh sikhláegá:" Yúh. 14 : 16, 26. "Wuh tumhen sárí sachchí báten batáwegá:" "jo kuchh merá hai, use leke tumhen khabar degá." Yúh. 16 : 13, 14.

Isí tarah Khudá ne ham naláiq, palíd, muflis gunahgáron ke liye ek aisá bandobast kiyá hai, ki jis se hamáre beshumár gunáh mit jáwen, hamárí nápák rúhen dhoí jáwen, aur ham gunáh kí palídí, aur dozakh ke khatre se bachke hamesha kí zindagí ke wáris, aur bihisht kí khushíon ke liye taiyár banen. "Khudá kí daulat i hikmat aur aql kí gahráí kaisí hai! Us ká fatwá talásh se, aur us kí ráhen milne se kyá hí báhar hain! Usí se, aur usí ke sabab, aur usí ke liye sárí chízen húí hain: usí ko hamesha kí buzurgí howe." Ámín. Rúm. 11 : 33, 36.

VIII.

MASÍH KÍ MAHABBAT KÁ BAYÁN.

Rev. Th. Schorisch kí tasníf.

Ai azízo, agar koí shakhs Masíh kí rawaiya se ágáh ho, aur sádiq aur munsif mizáj bhí ho, to hargiz us kí mahabbat ká munkir nahín ho sakta. Tahqíq karnewále, harek díndár aur bedín, zarúr is bát ke qáil aur gawáh honge, ki Masíh ne niháyat mahabbat se nekokárí aur auron kí khidmat men apní umr guzrání hai. Injíl ke bamújib Masíh aksar

har tarah ke ranjídon ko madad dene, aur bímáron ko changá karne men mashgúl thá. Usí se andhon ko ánkh, langron ko pánw, bahron ko kán, lúlon ko háth, gúngon ko zubánen milín. Usí se korhí pák, mirgí wále achchhe, lunje change, díwáne bhúton ke háth se ázád, aur murde zinde húe. Aur siwáe sihat i jismání ke hazár hazár tarah kí barkát i rúhání ká bhí bakhshnewálá thá. Náwáqifon ko nasíhat, gumráhon ko hidáyat, kamzoron ko táqat, dilgíron ko tasallí har waqt detá rahá, aur kisí tarah khwáhán mazdúrí ká na thá. Garíbí aur nek niyatí se ibtidá se intihá tak us kí auqát guzrí. Lomríon ko mánden, aur chiríyon ko basere the; lekin us ke liye ek jagah nahín, ki jis par apná sir dhare. Aur is qadr josh i mahabbat thí, ki din rát mihnat kartá, aur tarah tarah ke dushmanon se muqábil hotá, tau bhí hargiz us ke mizáj men mándagí ko dakhl na thá, aur na kisí se dartá thá. Agarchi har tarah kí farágat o árám us ko Khudá kí taraf se hásil thá, lekin tau bhí saikaron tarah ke ranj o musíbat apne úpar ikhtiyár karke, wáste hidáyat gumráhon ke, jagah ba jagah safar kartá, aur har ek kúch aur maqám men khalq Ulláh ke sáth apní mahabbat záhir kartá thá. Sach hai, ki aisá dost kaun hogá, jis ne hamárí mahabbat men apní ján tak dareg na kí? jaisá ki kitáb i muqaddas se záhir hai; aur jis waqt ki gunahgáron kí naját ke wáste, siwáe apní maut ke, chára na dekhá, barí bahádurí karke Yarúshalam ko gayá, aur jis tarah se nabíon men us kí maut kí peshkhabarí thí, usí tarah se shiddat sukarát kí uthái hai.

Pas, is men shakk nahín hai, ki Masíh kí sárí rawaiya niháyat mahabbat se mamúr thí. Lekin us kí mahabbat kí aslí súrat, jo ímándáron kí nazar men átí, aur Khudá ke kalám se sábit hotí hai, is se niháyat afzal aur tuhfa, aur billaur kí mánind hai, jo áftáb kí roshní men hazár hazár rang se chamaktá hai. Khudá fazl kare, ki ham bhí Masíh kí mahabbat ko haqíqat kí roshní men ímán kí ánkh se dekhen, aur pahchánen. Maqsad hai, ki is risále men Masíh kí niháyat mahabbat kháss karke do báton se sábit karen: *pahlí*, ki us ne sárí dunyá ke wáste naját aur barakat i rúhání taiyár kí; aur *dusrí*, ki us ne dunyá ke shurú se use ímándáron ke nazdík pahunchá diyá hai, aur dunyá kí ákhir tak pahuncháwegá.

I. Masíh kí mahabbat is sabab se beniháyat hai, ki us ne naját aur tarah tarah kí barakat i rúhání sárí dunyá ke wáste taiyár kí hai. Agar Masíh sirf apne mulk, yá apne zamáne ke logon ke wáste nasíhat aur rahnumáí kartá, to kuchh barí bát na hotí; kyúnki aksar nabí aur hádí ek ek firqe ke rahnumá aur nasíhat-kuninde húe; lekin Khudá ke kalám se sáf nikaltá hai, ki Masíh ne jo kuchh kiyá, so sárí dunyá ke wáste kiyá hai; aur is jihat se fard bashar aisá nahín, ki jis par us kí mahabbat ká sháyán na ho. Chunánchi Yasaiyáh nabí ke 49wen báb, 6wín áyat men yih peshkhabarí hai, ki Khudá farmátá hai, Yih to kam hai, ki tú Yaqúb ke firqon ke utháne, aur Isráíl ke bache húon ke phirá láne ke liye merá banda ho, balki main tujh ko gair qaumon ke liye bhí roshní bakhshúngá, aur apní naját zamín kí ákhir tak pahuncháúngá. Aur Masíh ne khud Yúhanná, 8: 12 ke bamújib apne haqq men yih gawáhí dí, ki Dunyá kí roshní main hún.

Pas, in báton ke bamújib Masíh ne sárí dunyá ke wáste apná kám anjám kiyá hai. Sach to hai, ki us ne kháss karke Yahúdíyá mulk ke bímáron ko changá, aur us ke ranjdon ká ranj dafą kiyá hai; lekin us ne apní mihr un par aisí záhir kí hai, ki ab un ká hál daryáft karne se, har mulk aur har zamáne ke ímándáron ko yih himmat hotí hai, ki we bhí har ek áfat o musíbat men us ká dáman pakren, aur apní murád ko pahunchen. Har chand ki Masíh ne Yahúdíon ke darmiyán men apní kámíl nekí záhir kí hai; lekin is se, ki har tarah se un ke darmiyán men gunáh se pák rahá, aur Khudá kí marzí par har imtihán men kámíl ṭhahará, wuh bhí sárí dunyá ke wáste rahnumá húá hai. Us kí pákízagí, farotaní, muláimat, burdbárí, mihr, aur dánáí kí roshní men ab har zamáne ke log ánkh kholke chal sakte hain.

Phir, yaqín hai, ki munsif is bát par bhí shakk na láwenge, ki Masíh ká kalám har zamáne ke logon ke láiq hai. Jitní Yahúdiyá mulk aur zamáne kí bhúl chúk thín, un se us ká kalám pák thá; aur naját ke wáste us ne aisí nasíhat dí, ki har zamáne aur har mulk ke fázilon kí ąql us ke radd karne men láchár hotí hai; lekin ímándáron ká dil sacháí aur tasallí se mąmúr ho játá hai. Is men bhí shakk nahín hai, ki Masíh ne aksar apne zamáne ke ímándáron ko barakat dí, aur un ke liye duą kí hai. Chunánchi yih bát us duą se sábit hotí, jo Yúhanná ke 17wen báb men miltí hai, "Main un ke liye duą mángtá hún, ki jinhen tú ne mujhe dunyá se diyá hai. Main yih duą nahín mángtá, ki tú unhen dunyá men se uṭhá le; par yih, ki tú unhen badí se bachá le." Lekin isí duą men Masíh har zamáne aur har mulk ke shágirdon ká zikr bhí kartá hai. Bíswín áyat men wuh yih kahke baṛhtá hai, ki "Main sirf un ke liye nahín duą mángtá hún, balki un ke liye bhí, jo un kí bát se mujh par ímán láwenge, táki we sab ek howen, jaisá ki tú, ai Báp, mujh men, aur main tujh men, táki we bhí ham men ek hon."

Pas, Masíh kí mahabbat zarúr beniháyat thí; nahín, to us ne sárí dunyá ke liye barakaten rúhání taiyár karne ko aisí mihnat aur mashaqqat nahín uṭháí hotí; lekin us kí beniháyat mahabbat kí muhr us kí maut húí hai. Chunánchi likhá hai, ki "Wuh hamáre gunáhon ká kafára húá hai, aur faqat hamáre gunáhon ká nahín, balki tamám dunyá ká." Masíh Khudá ká eklautá farzand hoke sárí dunyá kí sazá se ágáh thá, àur aisí sazá se wuh bhí pareshán aur dilgir hoke cháhtá thá, ki yih piyálá guzre; lekin phir dekh karke, ki dunyá kí naját ke liye koí tadbír nahín magar yih, ki Main us kí sazá apne úpar uṭhá lún, us ne kahá, ki "Ai mere Báp, tú sokhtaní qurbáníon se, aur gunáhon kí qurbáníon se rází na thá; mere liye badan ko taiyár kiyá hai. Dekh, main terí marzí par chalne ko átá hún; mere haqq men kitáb men yih likhá hai." Yih kahke Masíh ne apne badán par sárí dunyá ká gunáh aur sazá chaṛhá lí, aur salíb par apní ján qurbání men dí hai.

Ai ązízo, is hál par gaur karke sach kaho, kyá koí Masíh kí mahabbat kí únchái aur chauṛáí, lambáí aur gahráí, daryáft aur bayán kar saktá hai? Ądálat ká takht nishín jo hai, so gunahgáron ke shumár men giná játá; ásmán zamín ká parwardigár gunáh ke bojh ke tale kíṛe ke

muwáfiq pa̱rá rahtá ; jalál aur martaba ká málik lohú luhán la̤nat kí lakṟí par ṭángá húá nazar átá ; aur qadím o qádir Ḳhudá maut kí sukarát uṭhátá hai !

Kyá us ká is me̱n kuchh fáida thá, ki ham láchár gunahgáro̱n ke liye itná dukh uṭháwe ? Us ká fáida kahá̱n húá hogá ? Ḳhudá kisí chíz ká muhtáj. aur us ko kisí fáide se garaz, nahí̱n. Yá kyá kisí ne us ko kuchh diyá thá, ki aisí ráh se us ko phir diyá jae ? So bhí nahí̱n. Ham sab ke sab gunahgár aur tabía̤t se sazá ke láiq the. Lekin fáida dunyá ko albatta húá hai. Is se ki Ḳhudá ká farzand salíb par kafára húá, ham gunahgáro̱n ke liye naját, ya̤ne gunáh kí baḳhshish, Ḳhudá kí Rúh Pák, ek naí rúhání paidáish, Ḳhudá ke nazdík lepálakpan, aur marne ke ba̤d hameshe kí zindagí aur buzurgí taiyár húí hai. "Ḳhudá ne dunyá ko aisá piyár kiyá hai, ki us ne apne eklaute Beṭe ko bhejá, táki jo koí us par ímán láwe, halák na howe, balki hameshe kí zindagí páwe." Phir is dunyá kí chíze̱n, ya̤ne ḳhurák, poshák, ghar bár, wagaira bhí faqat Masíh kí maut kí badaulat hásil hai̱n ; kis wáste, ki agar wuh gunahgáro̱n ká kafára na húá hotá, to Ḳhudá is dunyá par burdbárí nahí̱n kartá, balki us ko apní a̤dálat se nest o nábúd kar ḍáltá.

Ai a̤zízo, Masíh kí beniháyat mahabbat is me̱n dekh karke, ki us ne sárí dunyá ke wáste naját aur tarah tarah kí barakate̱n taiyár kí hai̱n, ham ab áge baṟhe̱n, aur

II. *Dusre* muqaddama par bhí gaur kare̱n, ki Masíh ne niháyat mahabbat se apní naját aur barakat dunyá ke shurú se ímándáro̱n ke pás pahuncháí, aur dunyá kí áḳhir tak pahuncháwegá.

Pahle, Ḳhudá ke kalám se sábit hotá hai, ki Masíh baliház Ulúhiyat ke dunyá se pahle apne ásmání Báp ke nazdík házir thá, jaisá ki Míkah nabí ne, 5 báb, 2 áyat me̱n, yih peshḳhabarí kahí hai, ki "Ai Baitlaham Afráta, tujh me̱n se mere liye wuh shaḳhs niklegá, jo Isráíl me̱n hukúmat karegá, jis ká nikalná *qadím se, ayám ul azal se* hai." Aur Yúhanná ke 1 báb, 1, 2, aur 14 áyat me̱n, Masíh ke haqq me̱n yih ḳhabar miltí hai, ki "Ibtidá me̱n Kalima thá, aur Kalima Ḳhudá ke sáth thá, aur Kalima Ḳhudá thá. Sab kuchh usí se paidá húá. Wuh Kalima mujassam húá." Pas, in áyato̱n se sábit hotá hai, ki Masíh banisbat Ulúhiyat ke hamesha Ḳhudá ke nazdík thá, aur dunyá bhí usí se paidá húí hai.

Ab us ne dunyá ke shurú se kyá kiyá hai ? A̤zízo, yihí us kí mahabbat ká kám thá, ki jis waqt se Ádam aur us kí aulád gunáh ke qábú me̱n pa̱re, wuh shafáa̤t karne, aur apní naját kí peshḳhabarí dilwáne par maujúd rahá. Sab paigambar usí ke bheje húe áe, zamán i hál aur istiqbál ke logo̱n kí tasallí ke wáste ; aur usí kí Rúh kí hidáyat se ek ánewále naját-kuninda kí ḳhushḳhabarí phailáte rahe. Chunánchi likhá gayá hai, (2 Patthras, 1 báb, 20 áyat me̱n), "Aur yih jáno, ki nabúwat kí bát ádmí kí ḳhwáhish se kabhí nahí̱n, balki Ḳhudá ke pák log Rúh Quds kí tásír se bolte the :" (1 Patthras, 1 báb, 10, 11 áyat me̱n), "Masíh kí Rúh un me̱n thí." Par koí aise wa̤de se ḳhush nahí̱n húá hotá, agar apní láchárí aur muhtájí se pahle wáqif na hotá. So yih bhí Masíh kí mihr ká kám thá, ki Yahúdío̱n aur

gair mulkíon donon ko apne áne kí taraf mutwajjih aur muntazir kare. Yahúdíon ke darmiyán men us ne Músá ke wasíle se apní sharíạt bhejí, aur majlison men sabton ko násihon se tạlím karwáyá, táki sab ke sab us ke wasíle se apní láchárí aur kharábí pahchánen, aur ázurda khátir hoke wạda kie húe naját-kuninda kí intizárí karen, aur us par apná ásrá lagáwen. Chunánchi, (Gal. 3: 24), likhá hai, "Par sharíạt hamárá hádí ṭhaharí, ki ham ko Masíh tak pahuncháwe, táki ham ímán se nek gine jáwen." Gair mulkíon ko Masíh ne un kí marzí men supurd kiyá, táki we is se pahchánen, ki gunáh ádmíon kí halákat hai, aur na ilm, na fasáhat, na zor, na bahádurí, na bádsháhat, na daulat, na nám, kuchh kám átá hai. Yún we naját-kuninda ko qabúl karne ko taiyár húe. Is ke siwá Masíh ne gair mulkíon ke muqarrarí waqton ko, aur rahne ke maqámon ko yún muạiyan kiyá, ki us kí naját kí roshní bakhúbí sárí dunyá men phailne páwe, aur jaldí karke mulk mulk ke ímándáron tak pahunchne sake, (dekho Ạmál, 17: 26).

Yún apne áne kí taiyárí karke Masíh ne apne jalál ke takht ko chhoṛ diyá hai, aur dunyá men á karke naját aur tarah tarah kí barakaten taiyár karne ko bahut mihnat kí, aur ákhir ko apní ján bhí qurbání men dí hai. Par Masíh kí mahabbat sirf us kí maut par mauqúf na thí; balki wuh murdon men se zinda hoke phir apne jalál ke takht par chaṛh gayá hai. Chunánchi Ạmál ke 1 báb 9 áyat men likhá hai, "Aur ye báten kahke, jab ki us ke shágird dekhte the, wuh úpar uṭháyá gayá, aur badlí ne use un kí nazar se áp men chhipá liyá." Par jis mahabbat se wuh ásmán se áyá, usí se wuh bhí ásmán par gayá, aur ab tak apní naját sárí dunyá ke logon ke pás pahunchátá hai. Beniháyat mahabbat se wuh ab apne ásmání Báp ke huzúr men gunahgáron ká wakíl hoke shafáạt kartá hai, aur un ke liye Khudá kí burdbárí aur mihrbání ká aslí sabab hai. Chunánchi likhá hai, ki "Khudá ke maqbúlon par kaun dạwá karegá? kyá Khudá, jo unhen nek gintá hai? kaun sazá ká fatwá degá? kyá Masíh, jo un ke liye mar gayá, balki jíyá, aur Khudá kí dahiní taraf baiṭhke hamárí shafáạt kartá hai?" (Rúm. 8: 32, 33). Phir, Masíh beniháyat mahabbat se Rúh Quds ko gunahgáron ke dil men bhej karke unhen us kí tásír aur hidáyat se apní taraf pher látá hai; aur un men ḍerá karke apní naját aur barakaten rúhání bakhshtá hai. Jis tarah se ek hí áftáb hazár hazár taláo aur naddíon men apní súrat banátá hai, waisá hí Masíh sab ímándáron ke dil men Rúh Pák kí tásír se muláqát aur ḍerá kartá hai, aur unhen Rúh Quds kí dánáí, nekí, rahm, aur sabr ináyat karke apne hamshakl banátá hai. Dekho Yúh. 14: 21, 23. Musháhada, 3: 20.

Ákhir men, yih bhí Masíh kí baṛí mahabbat kí subút hai, ki wuh apne shágirdon ke wasíle se sab mulkíon ko apní bádsháhat ke sharík kartá hai; chunánchi us ne unhen yih hukm diyá hai, ki "Tum já karke sab mulkíon ko mere shágird karo," (Mat. 28: 18); aur khud yih wạda kiyá hai, ki "Merí aur bhí bheṛen hain, jo is bheṛkháne kí nahín; unhen bhí láná mujhe zarúr hai; aur we merí áwáz sunengí; aur galla ek aur charwáhá ek hogá." Masíh kí naját kí khabar in dinon men ek sau saintís zubánon men sunáí játí hai. It-

ne mulk men̲ Masíh achchhe charwáhe kí mánind roz apní bheron̲ kí hidáyat kartá hai. Jo bhúle bhaṭke hain̲, unhen̲ wuh nasíhat kí ráh se apne pás bulátá hai; jo imtihán men̲ láchár aur mánde húe hain̲, unhen̲ apní burdbárí ke kándhon̲ par uṭhátá hai; dilgír aur ázurda ḳhátir jo hain̲, unhen̲ tasallí detá hai; kamzoron̲ ko wuh sambháltá aur táqat baḳhshtá hai; diyánatdáron̲ kí hifázat kartá hai; aur jo marne tak wafádár ṭhaharte hain̲, unhen̲ wuh apne ásmání jalál ke sharík banátá hai; jaisá ki us ne kahá hai, ki "Ai mere Báp, main̲ cháhtá hún̲, ki we bhí, jinhen̲ tú ne mujhe diyá hai, jahán̲ main̲ hún̲, mere sáth howen̲; táki we merí buzurgí, jo tú ne mujhe dí hai, dekhen̲; kyúnki tú ne mujhe dunyá kí paidáish se áge piyár kiyá hai." (Dekho Yúhanná, 17: 24).

Ab ạzízo, Masíh kí ḳhushḳhabarí tum tak bhí pahunchí hai. Is mulk men̲ bhí Masíh kí niháyat mahabbat kí ḳhabar phailtí, aur hazár hazár kitábon̲ se záhir hotí hai. So mere kahne kí garaz yih hai, ki duạ́ karo, táki tum par Masíh kí mahabbat záhir howe, aur tum bhí us kí pahchán se naját aur hamesha kí zindagí ke wáris bano. Lekin tum, piyáre bháío, ki jo Masíh kí mahabbat men̲ jar̲ paidá karke, aur neo ḍálke sáre pák logon̲ ke sáth Masíh kí mahabbat par nigáh karte, aur usí se himmat aur ḳhushwaqtí hásil karte ho, mahabbat men̲ páedár aur chálák bano. Wájib hai, ki tum Ḳhudá ko Masíh ke wasíle se sáre dil o ján se, aur sárí qudrat se piyár karo; kyúnki us ne tum ko pahle piyár kiyá hai. "Tum ạzíz farzandon̲ kí tarah Ḳhudá ke pairau ho. Aur jaisá Masíh ne hamen̲ piyár kiyá, aur ḳhushbú ke liye hamáre iwaz men̲ apne taín̲ Ḳhudá ke áge nazr aur qurbán kiyá, waisá hí tum bhí mahabbat se chalo." (Afsíon̲ ká ḳhatt, 5: 2). Lekin agar koí kahe, ki Main̲ Ḳhudá ko piyár kartá hún̲, aur apne bháí se dushmaní rakhe, to jhúṭhá hai; ki agar wuh apne bháí ko, jise us ne dekhá hai, piyár nahín̲ kartá, to Ḳhudá ko, jise us ne nahín̲ dekhá hai, kyúnkar piyár kar saktá hai? So, ai piyáro, yih bhí zarúr hai, ki tum apne bháíon̲ ko piyár karo. Jo koí unhen̲ piyár kartá hai, so is se záhir kartá hai, ki wuh Masíh ká shágird hai; chunánchi Masíh ne apne shágirdon̲ ko yih nayá hukm diyá hai, ki "Tum ek dúsre ko piyár karo, jaisá ki main̲ ne tumhen̲ piyár kiyá hai. Agar tum ek dúsre ko piyár karoge, to is se sab log jánenge, ki tum mere shágird ho." (Yúh. 13: 34, 35).

Garaz, ai mere bháío, Ḳhudáwand se aur us kí qúwat kí qudrat se zoráwar bano, aur har imtihán men̲ Masíh kí niháyat mahabbat par nigáh karke diyánatdár aur qáim raho; táki tum bhí misl Púlús ke yih faḳhr kar sako, ki "Ham sab mushkilát aur saḳhtíon̲ men̲, us ke wasíle se, jis ne ham se mahabbat kí hai, gálib hain̲; aur ham ko yaqín hai, ki na maut, na zindagí, na firishte, na sardár, na zoráwar rúhen̲, na hál ke, na áinde ke májare, na bulandí, na pastí, na aur koí chíz, ham ko Ḳhudá kí us mahabbat se, jo hamáre Ḳhudáwand Ísá Masíh men̲ hai, judá kar saktí hai." Ámín.

IX.

I'MA'N KI' BA'BAT.

Rev. J. L. Scott ki' tasni'f.

" *Aur bin ímán us kí (yane Khudá kí) razámandí mumkin nahín.*—Ibr. 11 : 16.

Sab log iqrár karte hain, ki Khudá ko rází karná ádmíon ko niháyat wájib o lázim hai. Lekin un ke hálát dekhne se záhir hai, ki bahut thore hain, jo apne dil se us kí razámandí cháhte hain. Aksar ádmí aisí zindagí basar karte hain, ki goyá koí un ká paidá karnewálá, aur kisí tarah kí jawábdihí un ke zimme men nahín hai ; aur na bihisht hai, na dozakh. Is hál men faqat aql se qabúl karná káfí nahín hai, balki cháhiye ki dil se bhí mánen. Mumkin hai, ki ádmí apní aql se Khudá ká wajúd qabúle; aur samjhe, ki wuh rást o sádiq hai, aur har jagah házir o názir hoke nek o bad daryáft kartá hai ; aur us ne ek din muqarrar kiyá hai, ki jis men wuh rástí aur sadáqat se dunyá kí adálat karegá, aur us waqt sab ádmí apne dilí hál ke mutábiq, yane nekokár hayát i abadí, aur badkár maut i abadí, ajr páwenge : tis par bhí yih záhir hotá hai, ki ye bhárí matálib un ke dilon par, jaisá kí cháhiye, asar nahín karte hain.

Is bare taajjub ká sabab kyá hai ? Sabab yih hai, ki un ká ímán nahín; aur " bin ímán Khudá kí razámandí mumkin nahín."

Pas, jab ki ham Khudá kí razámandí cháhen, aur us kí razá ká ajr, jo hayát i abadí hai, hásil karen, zarúr se zarúr hai, ki hamáre dil men wuhí ímán ho, ki jis ká bayán aur zarúrat Injíl men mundarj hai. Lázim-bal-alzam hai, ki ham mutábiq hukm us rasúl ke, jis ke maktúb men yih áyat hai, " ímán se chalen, aur bínáí se nahín."

Pas, yihi merá manshá hai, aur isí par hamárí naját mauqúf hai. Dhiyán karke, suno. Khudá madad de, ki jo main kahún, tum us se fáida utháo.

I. I'mán kyá shai hai ?
II. Kis wáste zarúr hai ? aur
III. Ham kis tarah us ko hásil karen, aur barháwen.
In báton ká bayán main ab kartá hún.

I. Injíl men bahut sí báten aisí hain, ki logon ko bakhúbí mutahaqqiq aur malúm nahín. Un men se ek yih bát *ímán,* ki jis ká matlab thorá sá gaur karne, aur dil lagáne se khul játá hai ; aur agar koí us se náwáqif rahe, to usí ká qusúr hai.

I'mán ke aslí mạne *yaqín láná* haiṉ. Maslan ham apne hawáss kí gawáhí par *ímán* rakhte haiṉ; yạne, ham un chízoṉ kí haqíqat par, jo ki hamáre hawássoṉ par asar kartí haiṉ, yaqín láte haiṉ. Phir, ham kisí tawáríḳh ke bayán par *ímán* rakhte haiṉ; yạne, ham ko yaqín hai, ki jin bátoṉ ká us meṉ bayán hai, so sach haiṉ. Maslan Yúnání tawáríḳhoṉ se ham ko sábit hai, ki qaríb tín sau baras ke I'sá Masíh se áge Sikandar bádsháh, bahádurí ke sáth, taḳht-nishín thá.

Lekin wuh ímán, jis kí zarúrat Injíl meṉ bayán hai, na faqat yihí mạne, balki is se bahut ziyáda, rakhtá hai. Wuh sirf yaqín láná nahíṉ, balki aisá yaqín láná, ki un bátoṉ ke haqq meṉ, jo yaqíní haiṉ, tamám chál chalan par asar kartá hai. Aur is asar ke bagair Khudá ke nazdík wuh ímán nahíṉ kahlátá hai.

Dekho Injíl muạtabar hai, aur bahut log us ko muạtabar jánte haiṉ. Apní samajh meṉ we ímándár haiṉ; aur sach to hai, ki we ạql o fahm ke taur par ímán rakhte haiṉ. Jo bayán Injíl meṉ hai, so sach jánte; aur jo koí un se kahe, ki tum beímán ho, to niháyat gusse hote. We girja karne, aur Ḳhudá kí ibádat bajá láne meṉ shámil haiṉ, aur nekbaḳhtí ke sáth sabhoṉ se achchhá sulúk sháyad karte haiṉ; lekin Ḳhudá ke nazdík un ká ímán durust nahíṉ; kis wáste, ki ḳhúbí i ímán un kí chalan meṉ dikhái nahíṉ detí. Wuh betásír aur láhásil hai, aur un ke ạmál se kuchh záhir nahíṉ hotá hai.

Is betásír hone ká sabab áshkára hogá, jab ki ham thoṛá áge sachche ímán kí wajh tahqíq karenge; yạne, wuh ímán, jis ke wasíle se injíl ke ahkám ke bamújib ham bachenge; aur jo mazmún i muqaddame ímán ká Púlús rasúl ne Ibráníoṉ ke ḳhatt meṉ likhá hai, so ham us se shurú karte haiṉ. Wuh yúṉ farmátá hai, ki "I'mán yih hai, ki un bátoṉ par, jinká intizár kiyá játá hai, iạtamád kiyá jáe, aur un chízoṉ ká, jo dekhne meṉ nahíṉ átíṉ, yaqín howe." Us ká matlab yih hai, ki ímán ke zor se ham un májaroṉ aur ạmaloṉ ko, jin ká bayán hai, agarchi ham ne áp nahíṉ dekhá, lekin aise yaqíní samajh sakte haiṉ, ki jaise ham ne apní ánkhoṉ se dekhe hoṉ; aur un chízoṉ ko, jin ká bharosá rakhte haiṉ, aisí bilkull muạtabar aur yaqíní ján sakte haiṉ, ki maslan we abhí hamáre háth áíṉ. Pas, ímán rúh ke nazdík aisá hai, jaise ánkh badan meṉ. Jis tarah ham badan kí ánkh se maujudát ko dekhte haiṉ, usí tarah ham rúh kí ánkh, yạne ímán se, rúhání chízoṉ par nazar karte haiṉ. Ham ne to un baṛe muạmaloṉ ko, jin ká Injíl meṉ bayán hai, yạne I'sá Masíh ká tawallud, aur us ke muạjazát, aur mar jáná, aur jí uṭhná, aur ásmán par jáná, apní ánkhoṉ se nahíṉ dekhá, aur na us kí nasíhateṉ apne kánoṉ se suníṉ, aur ásmán kí ḳhúbíáṉ, aur dozakh kí haulnák chízeṉ ham ko dikhláí nahíṉ detíṉ; lekin ímán kí táqat se, yạne rúh kí ánkh se, we hamárí nazar meṉ átí haiṉ, aur hamáre dil par asar kartí haiṉ.

Pas, sabab záhir hai, ki kis wáste bahut I'sáí apne ímán se kuchh fáida nahíṉ hásil karte haiṉ. Un ká ímán sahíh nahíṉ hai. Asmání aur rúhání bátoṉ kí sáf nazar un ko nahíṉ hai. We ạqibat ko safáí se nahíṉ dekhte haiṉ, goyá ki wuh un se kuchh nisbat nahíṉ rakhtí hai. Apní nápákí, aur Ḳhudá kí rástí aur sadáqat un kí samajh meṉ sáf nahíṉ átí haiṉ; is liye hukm Injíl ká, ki us nápákí ko dúr kareṉ, un ke dil meṉ asar na kartá. Aur I'sá Masíh, aur jo us ne ham logoṉ

kí naját ke liye kiyá, un ko pasand nahín átá hai. Injíl ko, haqíqatan un ke zihn men, un se kuchh iláqa nahín. We samajhte hain, ki auron ke haqq men wuh achchhí hai, lekin hamen us kí kuchh hájat nahín. Aise log aksar yih khiyál karte hain, ki agar ham apní chalan men beaib, aur khalíq, aur ádil, aur mihrbán hon, to hamárá ákhirí hál albatta achchhá hogá. Pas, is ummaid par takiyá karke we apne ko áráam dete hain.

Lekin batákíd jáno, ki wuh ímán, jo injíl kí haqíqaton par yaqín láná hai, bizzarúr ímándáron kí chál chalan men dikhái degá. Wuh un par beasar kabhí na hogá. Kyá wuh shakhs, jis kí ánkhen hain, un kí gawáhí na mánegá? Wuh beparwá kúe men já giregá? yá khandaq men apne taín girá degá? Kyá jis ke kán hain, wuh sher i babar ká garj sunke na bhágegá? Koí aisá bewaqúf nahín hai, ki apne hawásson ke barkhiláf kare. Alá-ház-al-qiyás kyá is se kuchh kam yaqín hai, ki wuh shakhs, jo jahannam ke azáb par ímán rakhtá hai, aur bihisht kí khúbián báwar kartá hai, pahle se kyún na bháge, aur dúsre ko hásil karne kí koshish kyún na kare? Kyá wuh apní rúhání ánkh kí gawáhí na mánegá? Us ká ímán beasar rahegá? Kabhí nahín. Wuh to barí fikr aur koshish karegá, aur khushí aur tamám dil se naját kí us tadbír ko, jise Khudá ne muqarrar kiyá, qabúl karegá.

Jo báten Injíl men bayán hain, aisí wajh kí hain, yane hamáre ab kí aur ákhirí hál se aisí mutassil aur paiwasta hain, ki yih námumkin hai, ki koí un par ímán láke un se gair mutaassir rahe. Tawáríkh kí báton men aisá albatta ho saktá hai. Maslan ham Yúnání tawáríkhon ko parhke yaqín karte hain, ki ek shakhs Leonidas námí ne apne tín sau sipáhíon ke sáth Tharmápile kí ghátí men qáim hokar Fárs kí tamám fauj ká sámhná kiyá, aur dilerí se, apne mulk ke liye, apni ján dí. Lekin mujh ko kyá parwá hai, ki yih tawáríkh sach ho, yá nahín? Us kí sachái yá jhuthái mujh ko kuchh fáida yá nuqsán ká báis na hogí. Wuh mujh se kuchh iláqa nahín rakhtí hai. Lekin, ai Ísáío, agar yih tawáríkh kí bát sach ho, ki Ísá Masíh ne, Khudá ke qahr aur ádmí ke gunáhon ke bích men qáim hoke, dunyá ke logon ko, Khudá ke qahr ke sailáb se bacháne ke liye apní ján dí; aur agar ye sab báten, jo us wáqia kí bábat likhí hain, sach hain, aur ham un kí sachái par ímán láte hain, to kyá yih kisi taur se mumkin hai, ki ham un se gair mutaassir rahen? Kyá ham sirf aql kí ráh se us ko qabúl karke apní taraf se aláhida kar saken, ki wuh aisí chíz hai, ki jis se ham ko kuchh kám nahín? Nahín, kabhí nahín. Aql o dánish sikhátí hai, ki aisá nahín ho saktá hai.

Pas, hásil kalám ká yih hai, ki jo báten muqaddas kitáb men likhí hain, so ham se niháyat iláqa rakhtí hain, aur ímán wuh amal i zihní hai, ki jis se na faqat un báton kí haqíqat malúm hotí hai; balki jo iláqa un ko ham se hai, zihn ko sáf záhir hotá hai, aur basabab is ke we dil par asar kartí hain:—yane, jo shakhs ki ímán látá hai, wuh bihisht aur dozakh kí haqíqaton ko samajhtá hai, ki we aisí haqíqaten hain, ki ham se nisbat rakhtí hain. Wuh yaqínan jántá hai, ki yih dunyá hamáre árám ká takiya nahín hai, balki ham us men tamáshái aur musáfir hain. Wuh apná khiyál thorá áge daurátá hai, jab "yih

fání jáma i baqá ko pahinegá, aur yih marnewálá hayát i abadí ko." Wuh apne taín gunahgár, aur Ḳhudá kí ạdálat ká mulzim jánke apne gunáhon se tauba karegá, aur shádmání se yih injíl kí ḳhushḳhabarí, yạne ki gunáhon se ek naját denewálá taiyár hai, sunegá; aur us ko apní ján kí zindagí samajhkar qabúl karegá. Tab I'sá Masíh us ko ạzíz hogá. Wuh us kí buzurgí záhir karne kí ḳhwáhish karegá; aur maqdúr bhar auron ko us ke pás láwegá, ki we bhí us kí sitáish karen. Wuh dil se cháhegá, aur koshish bhí karegá, ki sab ádmí naját kí un baṛí niạmaton aur barakaton men, jo us ko milí hain, sharík howen. Wuh Ḳhudá kí buzurgí sab báton se ạzím o ạzíz samjhegá, aur is ko záhir karne ke liye, agar us kí marzí aisí ho, to apná watn, aur má báp ká ghar, aur dost áshná, aur jo kuchh us ko ạzíz hai, chhoṛke dúr mulkon men jáegá, aur apne úpar saḳhtíán uṭháke maut tak apne Ḳhudáwand kí pairawí karegá. *Yih ímán láná hai.*

II. Aur dúsrí wajh, main púchtá hún, ki wuh kis liye aisá zarúr hai? Pahlá jawáb yih hai, ki Ḳhudá ne farmáyá hai, ki "bin ímán koí mujh ko rází nahín kar saktá hai;" aur ímándáron ko Ḳhudá ká hukm albatta káfí hai. Aur ek dúsrá jawáb ạql sikhátí hai, aur guzre húe bayán se wuh ab bhí tum ko mạlúm hogá; yạne, ímán wuh wasíla hai, ki jis se ham Ḳhudá kí farmánbardárí karte hain. Jo kuchh us ne ham ko farmáyá, aur hamárí naját ke liye kiyá hai, so ham ímán hí se mánte aur qabúl karte hain. Biná ánkhen ádmí ṭhokar khátá, aur ḳhandaq men girtá hai. Pas, jaise badan men ánkh zarúr hai, waisá hí rúh ko ímán; kyúnki wuh biná ímán Ḳhudá ke ahkám ke mutábiq nahín chal saktí hai. I'mán rúh kí ánkh hai, ki jis ke bagair ham Ḳhudá ke hukmon kí safáí, aur muwáfiq Injíl ke naját kí rahnumáí, aur I'sá Masíh kí fazílat, aur gunáh kí badí, aur bihisht kí ḳhúbíán, aur dozaḳh kí ḳharábíán nahín dekh sakte hain. Agar ye báten beímánon kí ạql men sháyad áwen, taubhí we apne dil men un kí haqíqat nahín mánte. Yih jahán un kí ánkhon ko áftáb kí mánind aisá roshan kartá hai, ki jahán i áyanda misl sitáre ke gaib rahtá hai. Lekin ímán se yih hál badal játá hai, ki jahán ánewálá misl áftáb, aur zamán i hál, yạne dunyá, muwáfiq sitáre ke kamtar ho játí hai. Pas, jab ki ímán se yih asar hai, to us kí zarúrat sáf záhir hai; kyúnki ạql sikhátí hai, ki ádmí kí zindagí marne se munqaṭạ nahín hotí, balki áḳhir ko abad ul ábád rahegí. Pas, is hálat men muqábala us ká, is dunyá se ham ko kyá kám? Agar yih sab sach hai, ki hameshagí Ḳhudá ko aur ádmí ko hai; aur maujúd honá bihisht aur dozaḳh ká; aur hamárá gunáhgár hoke dozaḳh ke láiq honá; aur agar injíl men wuh tadbír záhir hai, ki jis se hamáre gunáh muạ́f howen, aur ham Ḳhudá ke maqbúl howen, to yaqínan wuh wasíla, yạne *ímán*, jis se ham un haqíqaton ke hál ke mutábiq zindagí kar sakte hain, niháyat lázim aur zarúr hai.

III. Tísrí wajh, jo wasíle ímán baṛháne ke hain; we báqí hain; so ham un ko bayán karte hain. Aur is hál men yád rakhá cháhiye, ki ímán bamújib i hukm Injíl ke "Ḳhudá kí baḳhshish hai." Biná Rúh i Quds kí madad ke ham kuchh nahín kar sakte hain. Lekin us kí madad ham ko miltí hai, jis waqt ham sidq i dil se use mángte hain.

Anjám i maqsad ko pahuncháná kám us ká hai, aur wasíle ḍhúnḍhná hamárá. Jaisá dunyáwí báton̲ men̲, waisá hí rúhání men̲ hai. Misl is ke, jab kisán zamín ko jotke taiyár kartá hai, aur bíj boke pání se sínchtá hai, aur jo kuchh karná hai, so bhí kartá hai, tab Ḳhudá anáj ko paidá kartá hai. Lekin agar wuh apne dil men̲ kahe, ki Main̲ bíj ko paidá nahín̲ kar saktá hún̲, is wáste mujh ko kuchh karná na cháhiye, to kyá us ko fasl káṭne ke waqt kuchh hásil hogá? Isí tarah rúhání báton̲ men̲ ham ko wasíla ḍhúnḍhná cháhiye, aur bạd is ke Ḳhudá par bharosá rakhná.

Pas, wasíle ímán mazbút karne ke kyá hain̲? Jab ki ímán men̲ do báten̲ hain̲, yạne ạql se samajhná, aur dil se mánná, to wasíle bhí do tarah ke honge.

Pahle, we wasíle, ki jin ke hásil karne se ham muqaddas kitáb ko ziyáda báwar karen̲; yạne, jo dalílen̲, ki muqaddas kitáb ká Ḳhudá kí taraf se honá sábit karen̲, un se wáqif honá cháhiye. Par in dalílon̲ ke ab bayán karne kí jagah nahín̲. Ham yihí bát ab sach mánte hain̲, ki *Baibal* muqaddas kitáb Ḳhudá kí taraf se hai, kyúnki wuh apná muqaddas honá záhir kartí hai. Tahqíq karne ke waqt wuh sachchí ṭhaharegí, aur bahut ạqlmandon̲ ne tahqíq karke us ko sachchí páyá. Lekin hamárá matlab ab yih hai, ki sab log, aur ḳháss karke I'sáíon̲ ko, un dalílon̲ se wáqif honá cháhiye, ki jin se us ká Ḳhudá kí taraf se honá sábit ṭhahare. Faqat un dalílon̲ ko ạql se samajh lená, wáste naját ke, káfí nahín̲; tis par bhí zarúr hai; kyúnki agar ạql kí roshní na howe, to dil kyúnkar máne? Agar ham ko kuchh shakk ho, ki Baibal Ḳhudá kí taraf se hai, yá nahín̲; to us ke bhárí matálib hamáre dilon̲ par kuchh asar na karenge.

Pas, sabhon̲ par lázim hai, ki dalílon̲ se jitná ho sake wáqif howen̲. Ye dalílen̲ bahut sí aur tarah tarah kí hain̲, aur un ko bilkull samajhne ke liye bahut sí kutub i tawáríḳh paṛhná zarúr hai; aur yih paṛhná sab ko mumkin nahín̲ hai; lekin ek tarah kí dalíl hai, ki us ko sab samajh sakte hain̲; yạne, we dalílen̲, ki jin se kitáb kí ḳhúbíán̲ nikaltí hain̲. Jo kuchh us men̲ likhá hai, so nek, aur pák, aur Ḳhudá ke láiq hai, aur bahut log faqat us ke paṛhne se ímán láe hain̲. Aur beshakk ạql sikhátí hai, ki jo kitáb Ḳhudá kí taraf se hai, koí us par ạib i haqíqí nahín̲ lagá saktá. Aur ạql yih bát bhí mántí hai, ki agar ye log, jinhon̲ ne Baibal ko likhá hai, Ḳhudá ke bheje húe na the, to baṛe dagábáz the; kyúnki unhon̲ne yih dạwa kiyá, ki ham Ḳhudá kí taraf se áe hain̲. Aur dalíl un ke dạwe kí yih hai, ki jo dagabáz, aur apní baṛáí ḍhúnḍhnewále hain̲, we kyúnkar achchhe aur ímándár ho sakte, yá achchhí kitáb likh sakte hain̲? Isí bát par dhiyán karke cháhiye, ki ham muqaddas kitáb ko paṛhen̲; aur agar ham dekhen̲, ki us kí báten̲ achchhí nahín̲, aur ápas men̲ nahín̲ miltí hain̲, aur Ḳhudá ke láiq nahín̲ hain̲, to us ko radd karen̲; nahín̲, to yih hamáre wáste dalíl i káfí hai, aur cháhiye ki ham us ko qabúlen̲. Pas, hásil kalám ká yih hai, ki agar ham se ho sake, to sab dalílon̲ ko daryáft karen̲; aur jab ki yih sab ádmíon̲ se nahín̲ ho saktá hai, to cháhiye ki we kitáb hí ko paṛhen̲, aur us kí safáí aur nekí ke muwáfiq ímán láwen̲; aur na bhúlen̲, ki jab tak kitáb kí báten̲ yaqíní mạlúm na howen̲, tab tak hamárá ímán mazbút nahín̲ ho saktá hai. Pas, koí na samjhe, ki dalílon̲ ko dekhná farz

F

nahíṉ. Wuh sabhoṉ par farz hai, balki ḳháss ímándároṉ ko; kyúnki agar un ko kuchh shakk na ho, tauhbí cháhiye ki we apne kamzor bháíoṉ ko mazbút kareṉ.

Dúsre wasíle, ímán mazbút karne ke, dil se nisbat rakhte haiṉ, yạne we wasíle, ki jin se Ḳhudá kí bátoṉ ká asar dil par gaṛ jáwe. Yih baṛí bát hai. Is ke bagair ạql kí roshní kuchh fáida na karegí. Wuh us peṛ ke muwáfiq hai, jis ká kuchh phal nahíṉ hai. Aur is liye, ki dil par asar howe:—

Pahlá wasíla *duạ́ mángná hai.* Jab ki ímán "Ḳhudá kí baḳhshish" hai, to us kí taraf nazar karná cháhiye; aur ham ko dilásá dene ke liye yih wạda hai, ki "Jo ham mángeṉ, to diyá jáegá; jo ḍhúnḍheṉ, to milegá." Kaisí baṛí tasallí is meṉ hai! Aur taạjjub kí bát yih hai, ki kitáb kí báteṉ itná thoṛá asar hamáre diloṉ par kartí haiṉ, ki ham ásmání chízoṉ ko aisá dhundlá dekhte haiṉ. Hamárá ímán kis wáste aisá kamzor rahtá hai, jab Ḳhudá apne wạde ke muwáfiq hamáre mángne par dene ko taiyár hai? To us se rujú kareṉ, aur us ke sámhne ghuṭne ṭekke baṛí minnatoṉ se mángeṉ, ki Ai Ḳhudá, hamárá ímán ziyáda kar! aur wuh bilá shakk sunegá, aur mihrbání se baṛháwegá.

Dúsrí wajh, ímán kí bátoṉ par aksar gaur karne se ham apne ímán ko mazbút kareṉ. Cháhiye ki ham apná dil un par lagáweṉ, aur un par bahut soch aur tasauwar kareṉ; kyúnki jis chíz ko ham aksar aur nazdíkí se dekheṉ, wuh dil par munaqqash hotí hai; aur jis ko kam aur dúr se dekhte haiṉ, us kí yád nahíṉ rahtí hai. Pas, jo ham ko karná hai, so yihí hai, ki rúhání chízoṉ ko apne nazdík láweṉ, aur un par yúṉ hí taammul kareṉ; aur samjheṉ, ki ye chízeṉ ham se iláqa rakhtí haiṉ. Jo ham I'sá Masíh ko naját denewálá apná aur dúsroṉ ká samjheṉ, to hamárí use kuchh bahut parwá nahíṉ hogí, lekin jab ham us ko apná ḳháss naját-dihinda jáneṉ, aur jo kuchh ki us ne hamárí ḳhátir kiyá, yád kareṉ, aur us ko ásmán meṉ baiṭhá húá waháṉ bhí ham apní hí naját hásil karne ke liye samjheṉ, tab us par tamám bharosá hogá, aur ham ímán kí mazbútí meṉ, mánind Thomá kí, us ko apná "Ḳhudáwand aur Ḳhudá" kahne sakenge. Jab tak ham bihisht ko bahut bạíd aur apne se gair mutạalliq samjhenge, tab tak us kí haqíqat ham par kuchh asar na karegí. Lekin jab ham us meṉ ḳhiyál se dáḳhil hokar us kí sone kí saṛakoṉ par qadam máreṉ, aur us ke báshindoṉ ke sáth mutakallim hoṉ, aur un ke sáth Ḳhudá ká sijda kareṉ, aur us ko apná hamesha ká maskan jáneṉ, tab jahán i nádída ke ásár hamárí chál se záhir honge, aur úsí se afzáish i ímán hogí.

Tísre ek *aur* wasíla bhí ham batáweṉ, yạne *muqaddas kitáb ká aksar paṛhná.* Is kitáb meṉ we bhárí báteṉ, ki jin par ímán láná cháhiye, záhir kí gaí haiṉ, ki us ke paṛhne se we ạql meṉ samátíṉ, aur dil par naqsh kí játí haiṉ. Lekin cháhiye, ki yih paṛhná bagaur ho, aur jo báteṉ us meṉ haiṉ, ham un ko istiạmál kareṉ; aur biná is ke kuchh fáida na hogá. Agar ham roz ba roz muqaddas kitáb ká koí hissa paṛheṉ, aur us par gaur kareṉ, aur ạmal meṉ láweṉ, to beshakk hamárá ímán baṛhtá jáegá.

Maiṉ kah chuká húṉ, ki ímán kyá chíz hai, aur us kí zarúrat kaisí

bahut, aur kis tarah ham us ko hásil karen. Ab do ek báten báqí rahín, ki ham un se bayán tamám karenge.

1. Sháyad koí samjhe, ki jab ímán aisí barí chíz hai, ki jis ke bagair naját nahín ho saktí, to sábit hogá, ki naját ká báis aur bunyád wuhí hai. Lekin Injíl ke rú se aisá samajhná durust nahín. Wuh faqat wasíla hai. Khudáwand I'sá Masíh ká kafára naját kí bunyád hai. "Us ne apne taín hamáre gunáhon ke wáste diyá." Gal. 1 : 4. "Wuh hamáre gunáhon ke wáste múá." 1 Kar. 15 : 3. "Wuh hamáre gunáh apne badan par utháke súlí par charh gayá." 1 Pat. 2 : 24. "Us ne apní bheron (yane pairauon) ke wáste apní ján dí." Yúh. 10 : 15. "Us ke khún ke sabab, jo salíb par bahá, us ne sulh kí hai," yane hamáre aur Khudá ke bích wásta húá. Kalas. 1 : 20. Isí tarah Injíl saikaron jagah farmátí hai. Pas, yihí kám Khudáwand I'sá Masíh ká hamárí naját kí bunyád hai. Ham us ke marne se jíte hain. Aur ímán, is hál men sirf wasíla hai, ki jis se ham us ká kafára honá báwar karte hain. Hál yihí hai, ki us ne hamáre wáste mál i beshqímat mol liyá hai, aur ímán háth hai, ki jis se ham us mál ko pakarte, aur apná kar lete hain.

2. Aur *dúsrí* wajh men záhir hai, ki ímán láne se kuchh ham ko liyáqat nahín hotí. Liyáqat sab I'sá Masíh kí hai. Jab kisí sáhib i faiyáz ne faqíron ke wáste gehún batorá hai, aur we us ke pás játe, aur us se parwarish páte hain, to kyá un kí kuchh liyáqat hai? Koí aisá na kahegá. Isí tarah I'sá Masíh ne ham láchár gunahgáron ke liye bará dher jama kiyá hai, ki ímán ke háth se ham us men se lekar kháwen, aur faqíron kí mánind parwarish páwen. Pas, us ko sab liyáqat hai; us ko sab sitáish ho.

3. Aur *tísrí* wajh men, záhir hotá hai, ki jo ham ne ímán ká thík bayán kiyá hai, to ímán rú i zamín par bahut thorá hai; balki *I'sáíon* men bhí thorá hai. Aur jo ham apne apne dilon men dekhen, to dar kí jagah hai, ki hamáre darmiyán bhí kam hai. Kyá ham rúhání báton kí yádgárí hamesha kiyá karte hain? Aur ye báten hamárí chál par hamesha asar kartí hain? aur hamáre khiyálon men hamesha rahtí hain? Kyá ímán ham men nae hiss i bátiní ke muwáfiq hai, ki ham us ke wasíle se, ásmání chízon ko dekh sakte hain? Kyá ímán kí táqat se ham Khudáwand I'sá Masíh ko pesh i nazar hamesha rakhte hain, ki us par bharosá karen, aur us ke muwáfiq zindagí basar karen? Kyá ham us ko apní naját ká "báni aur tamám karnewálá" samajhte hain? Kyá ham Khudá ká maujúd honá hamesha yád karte hain, aur ki us kí jawábdihí hamáre zimme men hai? In sawálon ká jawáb har ek apne liye dewe; lekin dánáí sikhátí hai, ki dil-pasand jawáb filfaur dená cháhiye, kyúnki *ímán* hí par hamárí naját muqarrar hai. Biná ímán ke ham díndár nahín ho sakte, aur Khudá ko rází nahín kar sakte hain. Mumkin hai, ki ham I'sáíon men gine jáwen, aur bazáhirí achchhe aur díndár howen, aur dunyá ke logon ko dil-pasand howen; lekin agar ímán na howe, to naját ke liye yih sab kuchh kám na áwegá; kyúnki ilhám hí se ham ko khabar hai, ki "*Bagair ímán ke Khudá ko rází karná mumkin nahín.*"

X.

LU'T KI' JORU' KA' AHWA'L.—Pahla' Hissa.

Rev. James Kennedy ki' tasni'f.

Lu't kí joru' ko yád karo.—Lúká, 17 : 32.

Jis waqt I'sá ne is haulnák májare ká zikr apne shágirdon ko sunáyá, wuh máre jáne par thá. Khudá ne Yahúdíon par niháyat mihrbání kí. Un ke darmiyán Khudá kí bandagí muqarrar húí thí. Un ke háth men Khudá ká kalám rakhá gayá. Unhen samjháne aur Khudá kí ráh par chaláne ko waqt ba waqt nabí bheje gae, jinhon ne Khudá ká paigám un pás pahuncháyá. Jaisá báp apne larke bálon ko cháhtá aur har súrat se un kí parwarish aur tarbiyat kartá, waisá hí Khudá ne Yahúdíon kí bihtarí cháhí. Par we náláiq thahare. Unhon se bedíní hotí chalí játí thí. Ek waqt butparastí par, aur gairqaumon ke dastúr mánne par máil the. Khudá kí bandagí se nafrat rakhke gairqaumon kí rasm niháyat pasand karte the. Bábul kí asírí se apne des men phir áne ke bad we butparastí se ghin kháne lage, aur záhirí sachche Khudá kí bandagí men sargarm rahe. Tadbhí Khudá kí pák nazar men un ke dil durust nahín the. Báhirí kámon par un ká bharosá thá, aur dil pák karne ko kuchh mihnat na kí. Jaise un ke bápdáde sakhtgardan aur bagí the, we waise hí nikle. We dáh, aur gazab, aur gurúr, aur dushmaní se bharke apne bápdádon se sabqat le gae. Bápdádon ne nabíon ko qatl kiyá, aur nabíon ke Khudáwand ke khún ke liye un kí aulád ghát men baithí. A'newálí báton se Isá khúb wáqif thá. Us ne apne shágirdon ko batáyá, ki Yahúdí us kí badsulúkí karenge, aur salíb par use khínchenge. Is bát se, ki Isá kí maut se Khudá ká irádá púrá húá, aur gunáh ke liye kafára kiyá gayá, Yahúdíon kí burái kuchh ghat nahín játí. Un ke dilon men sirf bedíní aur dushmaní maujúd thín. Na I'sá kí pák chál, na us kí pák nasíhat kí bardásht kar sakte the, aur isí liye us kí ján ke khwáhán ho gae. I'sá ne batáyá, ki gunahgáron ke háth men pakarwáyá jáke un se maslúb húngá, par mere khúní besazá na jáenge. Us ne peshkhabarí dí, ki Rúmíon se Yarúsalam gárat kí jáegi, aur us ke báshindon par aisí áfaten parengí, ki jin ke sunne se kán jhanjhaná uthenge. In áfaton ke áne ke kai pate I'sá ne batáe. Jis waqt ye nihsán dikhlái dewen, usí dam Masíh ke logon ko Yarúsalam se bhágá cháhiye. Nahín, to bedínon ke sáth halák ho jáenge. Sáf hukm milá, ki nishán dekhte hí kuchh derí na karen. Lekin khatra thá, ki baze shágird bhágne ká hukm na mánke halák ho jáwen. Shágird Yarúsalam ko bahut cháhte the. Wahán Khudá ke log pusht há pusht se us kí bandagí kar rahe the. Wahán us kí haikal thí, jahán us ká jalál záhir húá thá, aur we aur un ke bápdáde us kí khid-

mat meṉ házir rahá karte the. Yarúsalam meṉ Dáúd Sulaimán aur kitne bádsháh taḳht nishín húe the. Bahut dinoṉ se un ke des ká dárulsaltanat húá thá, aur jo sachche Yahúdí the, jaháṉ kahíṉ játe the, Yarúsalam ko ạzíz jánte the. Is sabab se shágirdoṉ ko ḳhatra húá, ki Yarúsalam se jaldí bhág na nikleṉ. Unheṉ hoshyár karne ko I'sá ne kahá, ki "Lút kí jorú ko yád karo." Píchhe dekhne se wuh namak ká khambhá ho gaí, aur derí karne se we waise hí halák ho jáenge. Shágirdoṉ ne I'sá kí bát máni. Rúmíoṉ ne Yarúsalam ká muhásara kiyá. Usí waqt Yarúsalam meṉ I'sá ke shágird bahut the. Us kí báteṉ yád karne se unhoṉ ne daryáft kiyá, ki Yarúsalam ke gárat hone ká waqt á pahunchá. Waháṉ se bhágne cháhte the, par ráh na páí. Itne meṉ Rúmíoṉ ká sardár apní fauj leke Yarúsalam se zará haṭ gayá, aur I'sá ke shágird fursat páke shahr se bhág nikle, aur salámatí kí jagah meṉ pahunche. Jo bedín the, Yarúsalam meṉ rahke bahut dukh uṭháyá, aur máre paṛe. Ai bháío, ham, jo I'sáí kahláte, is ḳharáb dunyá kí taraf píṭh karke bihisht kí taraf qadm baṛháte. Dunyá Sadúm sí hai. Jo ham us se na bhágeṉ, to halák ho jáenge. Píchhe dekhne aur jáne se rúh ká nuqsán hotá. Dil kí buráí ke sabab se aur dunyá kí phusláhaṭ se ham ḳhatre meṉ hain, ki dunyá meṉ phir shámil ho jaweṉ. Ḍará cháhiye. I'sá kahtá, "Lút kí jorú ko yád karo." Ham chet kareṉ. I'sá ke pahle shágird in bátoṉ kí yád karke Yarúsalam se bhágke bach gae. Ham waise hí chet karke I'sá se madad mángeṉ, aur is dunyá ke hamshakl phir kabhí na baneṉ. Jis waqt ham in bátoṉ ko sochte, Rúh i Quds házir howe, ki nasíhat har dil par naqsh kare!

I. Lút kí jorú kí hálat yád karo, jis waqt Sadúm meṉ basí. Sadúm kí taráí bahut phaldár thí. Likhá hai, ki "Sárí taráí Ḳhudáwand ke bág, aur Misr ke mulk kí mánind, ḳhúb seráb thí." Paidáish, 13 : 10. Aisá ittifáq húá, ki Abirahám aur us ke bhatíje Lút ke charwáhoṉ meṉ jhagṛá hone lagá. Un ke bheṛ bakrí, gáe bail bahut baṛh gae, aur un kí bahutáyat ke sabab se Abirahám aur Lút báham rah nahíṉ sakte the. Abirahám ne Lút se kahá, ki "Mere aur tere darmiyán, aur mere aur tere charwáhoṉ ke darmiyán jhagṛá na howe, ki ham bháí haiṉ. Kyá tamám mulk tere sámhne nahíṉ? Tú mujh se alag ho! Agar tú báyeṉ taraf jáwe, to maiṉ dahní taraf jáúngá: aur agar to dahní jáwe, to maiṉ báyeṉ jáúngá." Paidáish, 13 : 8, 9. Lút ne Sadúm kí taráí ko apne liye chun liyá, ki waháṉ já base. Us taráí ke báshindoṉ par Ḳhudá ne baṛí mihrbání kí. Sab kuchh jo un kí hájat ke láiq thá, so bahutáí se miltá thá. Zamín ḳhúb seráb thí; isí liye un logoṉ ko mihnat kam paṛtí thí, aur fasl bahut hotí thí. Kháne kí kuchh fikr na thí. Un logoṉ ko dunyá ke kám ke sabab rukáo na thá. Jo cháhe, to din bhar Ḳhudá kí yádgárí meṉ rahe, aur us kí siftoṉ se wáqif ho jáwe. Rúháni ilm hásil karne ko bahut fursat milí. Jis par bahut mihrbání hotí, use apne baḳhshinde ká shukr karná cháhiye. Wájibí hai, ki jaisá ihsán waisí hí shukrguzárí howe. To Sadúm ke báshindoṉ ko kaisá lázim thá, ki Ḳhudá kí yádgárí karne se, aur us kí bandagí bajá láne se báz na áweṉ, balki roz roz us kí ibádat meṉ sargarm raheṉ. Ḳhudá ne un ká piyálá barakatoṉ se bhará; aur yih baṛí bát nahíṉ, ki un ke dil us ke piyár se bhar jáweṉ. Par unhoṉ ne Ḳhudá kí bandagí ko iḳhtiyár

na kiyá. Un ke dil Khudá se phir gae, aur yahán tak bigre, ki Khudá ká ḍar aur ádmí kí sharm uṭháke gunáh kí kíchar men loṭne lage. Khudá kí mihrbání yahán tak barh gaí, ki sab kuchh un ko miltá thá, jis se un kí bihtarí howe, aur un kí bedíní yahán tak barh gaí, ki sarkashí aur bagáwat ke siwá kuchh aur páyá na játá thá. Jo un ke parosí the, we bhí kharáb the, aur butparastí men phanse the; par un ke barábar aur log bure na the.

We Khudá ko bhúl gae, par wuh unhen na bhúlá. Us kí ánkhen ág ke shuala kí aisí hain. Us kí nazar se gunahgár na apne ko, na apne kámon ko chhipá sakte. Us ko gunáh se nafrat hai. "Us kí ánkhen pák hain, ki wuh badí ko dekh nahín saktá, aur wuh sharárat par nazar kar nahín saktá hai." Habaqqúq, 1 : 13. Khudá sábir hoke gunahgáron kí bardásht kartá, aur apní taraf rujú hone kí fursat detá; par jo apne dilon ko sakht karke phir áne ká inkár karte, halákat men parenge. Sadúm aur Amúrah ká bará shor húá, aur un ke gunáh barh gae. Khudá ne ṭháná, ki unhen nest o nábúd kare. Tín firishte ádmí kí súrat par bheje gae, ki pahle Abirahám ko khabar dewen, aur bad us ke Lút ko us ke gharáne samet Sadúm se nikálen. Sadúm ke rahnewále unhen pardesí jánke un se bejá kám kiyá cháhte the. Firishton ne unhen andhá kar diyá, aur subh hote hí Lút ká háth, aur us kí jorú ká háth, aur us kí do beṭíon ká háth pakarke unhen shahr se nikálá. Tab Khudáwand ne Sadúm aur Amúrah par gandhak aur ág ásmán se barsáín; aur jahán áge bare shahr the, wahán ek bahr baná, jo áj tak maujúd hai, aur jis ká pání namak aur gandhak kí ziyádatí se niháyat khárá hai. Paidáish ke aṭhárahwen aur unníswen bábon ko dekh lo.

Ham dekh chuke, ki Sadúm, jis jagah men Lút kí jorú rahí, niháyat burá shahr thá. Khudá ne us ke báshindon par barí mihrbání kí. Unhon ne dil o ján se Khudá ke hukmon ko torá. Khudá ne sazá kí ráh se unhen halák kar diyá. Sadúm se dunyá ko muwáfiqat hai. Khudá dunyá ke úpar barí mihrbání kartá. Ham kahán tak us kí rahmat ká bayán karen. Wuhí sabhon ká parwardigár hai. Us kí barakaten beshumár hain. Sab kuchh, jis se hamárí bihtarí hotí, us ke bandobast se hai. Wuh súraj ko tulú kartá, ki ham logon ko roshan kare. Us ne din rát ko ṭhahráyá, ki din ke waqt kám chale, aur rát ke waqt árám howe. Wuh pání ko barsátá, aur bíj ko ugátá, ki zamín phal láwe, aur sab, kyá insán, kyá haiwán, ásúda howen. Us ne ádmí ko ilm aur hunar die, jin se ham kitne fáida uṭháte. Wuh tandurustí detá, aur mandurustí bhí detá hai, ki hamárá sukh aur bhalá howe. Har barakat jo hai, kyá jismání, kyá rúhání, usí kí taraf se átí aur ham ko bahut munásib hai, ki apne ko us ke ihsánmand jánen. Par log aisá nahín karte. Sabhon ne Khudá ko chhor diyá. Yihí pahlá aur bará gunáh hai. Sab ke dil nápák hoke pák Khudá kí bandagí ko nápasand karte. Ádmí cháhte, ki Khudá kí yád un ke dil se bilkull miṭ jáwe; aur mihnat bhí karte, ki apná maqsad púrá karen. Jo un ká kháliq aur parwardigár hai, aur jis kí sifaten sab piyár aur tarif ke láiq hain, we us se náwáqif ho gae, aur apne liye bahut mazhab banáe, jo un ke bure dil ko pasand áe. Khudá ko chhorke ádmí har tarah kí burái karne ko taiyár hain. Jab ham tawáríkh ko parhte,

aur dunyá kí hálat ko dekhte, to nazar meṉ átá, ki beshumár buráíáṉ ádmíoṉ se húíṉ. Log Ḳhudá ke dushman haiṉ. We apne bháíoṉ ke dushman haiṉ. We apne hí dushman haiṉ. Dil, bol chál sab bigaṛ gaíṉ. Ai bháío, haṁ taạjjub meṉ haiṉ, ki Ḳhudá is dunyá kí bardásht kartá, aur aise ḳhatákároṉ kí ḳhabar letá. Ek din ke gunáh kitne honge. Hamárí gintí meṉ nahíṉ áte, tad bhí Ḳhudá sab kuchh dekhke dunyá ko halák nahíṉ kartá, balki us kí bihtarí cháhtá. Par Ḳhudá hamesha sabr nahíṉ karegá. Dunyá lạnatí ṭhaharí; aur Ḳhudá ke munh se farmán niklá, ki dunyá halák ho jáegí. Wuh jaldí nahíṉ kartá. Wuh tauba karne kí fursat detá, aur sabhoṉ ko sáf jatátá, ki bach nikleṉ; par wuh din ánewálá hai, jis meṉ us ká qahr gunahgároṉ par bhaṛkegá, aur unheṉ bhasam kar degá. Jo gunahgár bane rahe, aur Ḳhudá ke kalám ko na máná, un kí hálat Sadúm kí hálat kí mánind, balki aur badtar hogí. 'Gunahgár jahannam meṉ ḍále jáenge, we sárí qaumeṉ, jo Ḳhudá ko farámosh kartí haiṉ.' 'Ḳhudá sharíroṉ par angáre, aur ág, aur gandhak barsáwegá, aur bád i samúm un ke piyále ká hissa hogá.' 'Ḳhudáwand I'sá ásmán se apne zoráwar firishtoṉ ke sáth, lau kí ág meṉ záhir hogá, aur un se, jo Ḳhudá ko nahíṉ pahchánte, aur hamáre Ḳhudáwand I'sá Masíh kí ḳhushḳhabarí ko nahíṉ mánte haiṉ, intiqám legá: we Ḳhudá ke huzúr se aur us ke tez jalál se halákat i abadí kí sazá páwenge.' 'Shakkíoṉ, aur harámkároṉ, aur jádúgaroṉ, aur butparastoṉ, aur sab jhúṭhoṉ ká hissa us jhíl meṉ hogá, jo ág aur gandhak se jaltí hai; yih dúsrí maut hai.' Zabúr, 9: 17. Zabúr, 11: 6. 2 Tasalaníkí, 1: 7, 8, 9. Musháhada, 21: 8.

Ai bháío, tum jo I'sá ke shágírd ho, us hálat ko yád karo, jis meṉ tum áge the. Tum is ḳharáb dunyá ke taur par chalte the, aur Ḳhudá kí lạnat ke tale paṛe the. Agar ham haqiqat men dunyá se bach nikleṉ, to Ḳhudá ke hazár shukr kareṉ. Un logoṉ kí hálat kaisí haulnák hai, jo ab tak dunyá meṉ rahte, aur us kí ráh o rasm ko mánte. Ham unheṉ jatáweṉ, aur un kí ḳhátir Ḳhudá se duạ mángeṉ, ki we narm dil hoke dunyá se bhí bach nikleṉ.

II. Lút kí jorú ká Sadúm se nikalná yád karo. Jis waqt Lút ne firishtoṉ ke munh se suná, ki Sadúm gárat kiyá jáegá, apne dámádoṉ ke yaháṉ jáke unheṉ samjháne lagá, ki baṛí áfat ánewálí hai, jis se bhágá cháhiye. Jo báteṉ firishtoṉ ne farmáíṉ, Lút ne unheṉ sunáíṉ; par unhoṉ ne na máná. Sháyad yih samajhke kahne lage, ki 'Ye log pardesí haiṉ. We gusse hoke ham ko ḍaráne ke liye, aur ham ko adab karáne ke liye apne ko firishte kahte, aur tum ahmaq hoke un ke phandoṉ meṉ á paṛe ho. Pardesíoṉ kí bát sunne se ham kyúṉ apne ghar aur apne logoṉ ko chhoṛke bhág nikleṉ? Ghandhak aur ág kaháṉ se áwengí, jo ham ko bhasam karengí? A'newálí áfatoṉ ke koí nishán nahíṉ haiṉ. Jaisá áge húá, waisá hí abhí hotá; aur jaisá abhí hotá, waisá hí hogá. A'p bhágeṉ, to bhágeṉ. Ham aise págalpan meṉ nahíṉ phaṉsenge. Ham nahíṉ jáne ke.' Lút ke dámád use ṭhaṭṭhoṉ meṉ uṛáne lage, aur us kí beṭíáṉ apne ḳhasamoṉ kí sharík thíṉ. Likhá hai, ki Lút ne derí kí. Us kí derí ká sabab bayán nahíṉ kiyá játá. Hamárí samajh meṉ ek sabab yih húá, ki apne gharáne kí salámatí bahut cháhtá thá. Firishtoṉ kí bát sach jánke us ká dil ranjída húá, ki jo mere ḳhándán ke

log hain bhasam kie jáenge. Aisí haulnák áfat se unhen bacháne ke liye un se minnat karne lagá, ki bhág ke bach niklo. Jab we na mánte the, to un pás se jáná na cháhtá thá, balki ziyáda minnat se unhen jatátá rahá. Unhen samjháne men derí húí, aur halákat kí gharí nazdík áne se khatra húá, ki wuh áp bedínon ke sáth halák ho jáwe. Lekin Khudáwand mihrbán húá, aur firishte Lút ká háth, aur us kí jorú ká háth, aur us kí do anbyáhí beṭíon ká háth pakar ke unhen shahr se báhar le gae. Isí tarah Lút kí jorú Sadúm se niklí.

Aksar karke dunyáwí log aise hain, jaise Lút ke dámád the. Un ko khabar miltí, ki Khudá gunahgáron se bezár hai, aur sabhon ko jahannam men ḍálegá, jo apne gunáh se nahín phirenge. We samjháe játe, ki har dam Khudá unhen dekhtá aur jántá. Agar cháhen, to jíte jí Khudá kí taraf phiren, aur Ísá ke wasíle se naját páwen. Un se sáf kahá játá, ki har ek se Khudá hisáb legá, aur har ek ko us ke kám ke muwáfiq phal degá. Agar dunyá ko qabúl karen, aur us kí ráh par chalen, to Khudá sáf batátá, ki dunyá ke sáth halák ho jáenge. Lekin log nahín mánte. Is des men kitne hain, jo ye báten sunke apní burái se zarrá bhí nahín haṭte, na kuchh dahshat kháte. We kahte, ki yih aur wiláyat ká mazhab hai. Jo ham se ye báten sunáte, so pardesí hain, aur unhen mánná ham ko munásib nahín. Ham apne hí mazhab men rahenge, aur apne mulk kí rasm par chalenge. Isí tarah apne kánon ko band karke log halákat kí ráh par barhte. Jo Ísáí kahláte, aur zubán se iqrár karte, ki jahannam gunahgáron ke liye taiyár hai, aksar karke man hí man men is bát par ímán nahín láte, aur apne ko fareb deke burái se báz nahín áte. Lekin sab log gaflat men nahín sote. Tarah tarah kí báton se logon ke dilon men asar hotá hai. Baze bímár parkar hoshyár hote. Un se dunyá gáib ho játí, aur us kí dhúm dhám sunne men nahín átí. Apní hálat ko sochne lagte, aur apne gunáhon ko dekhke hairán ho játe, aur Khudá kí rahmat kí duhái dete. Iráda karte, ki jo Khudá ham ko shifá bakhshe, hamárí zindagí daráz kare, to jíte jí ham us kí bandagí men rahenge. Jab tandurust hote, tab iqrár karte, ki is waqt se leke hamesha tak Khudá wuhí hamárá Khudá hogá, aur us kí ibádat se ham báz na áwenge. Kitne log apne mál ká nuqsán uṭháke taklíf páke dunyá ko náchíz jánte, aur díndárí kí ráh par charhte. Kháss karke Khudá ká kalám sunne se log gunáh kí nínd se jág uṭhte, aur Sadúm sí dunyá se bach nikalte. Jis waqt log sunte, ki un ke gunáh beshumár hain, aur Khudá kí nazar men gunáh niháyat burá hai, to baze qáil hoke yaqín jánte, ki ham gunáh se lade húe hain, aur apne beshumár gunáhon men se ek ke liye Khudá ko kuchh jawáb de nahín sakte. To gamgín hoke púchhne lagte, ki Ham kyá karen, ki hamárá bojh utar jáwe? We sunte, ki jahannam ká dukh aisá hai, jo insán kí zubán se bayán nahín ho saktá, na us kí samajh men átá; to ḍar ke máre apne man hí man men sochte, ki is haulnák jagah se ham kyúnkar bhágen? We jánte kí bihisht kí khúshí ke barábar is dunyá men khushí nahín hai, aur us khushí ke hásil karne ko jí bahut cháhtá. Log sunte, ki Ísá ne, jo sabhon ká Khudáwand hai, ahl i dunyá ko yahán tak piyár kiyá, ki un pás utrá, aur mujassam hoke ádmíon ke háth se aur ádmíon ke badle men ni-háyat dukh uṭháyá, balki salíb par khínchá gayá. We sunte hí narm

dil ho játe, aur apne ko I'sá ke supurd karte. Jo log rúhání báton ká kuchh asar páke is dunyá kí ráh o rasm se alag játe, aur Khudá kí jamáat men dákhil hote, aise hain, jaise Lút aur us kí jorú, jis waqt Sadúm se nikle. Kyá haqíqat men sab dunyá ke piyár ko chhorte, jo iqrár karte, ki ham dunyá ke nahín hain? Kyá sab díndárí kí ráh men páedár hain, jo dekhne men us ráh par charhte? Jin logon ne bihisht ká safar ikhtiyár kiyá, kyá sab bihisht men pahunchenge? Háe, háe! un men se, jo apne ko díndár samajhte, aur dekhne men Khudá ke bande hain, kitne thokar kháke dunyá kí taraf phir játe, aur halákat men parte, jaisá Lút kí jorú se húá!

XI.

LU'T KI' JORU' KA' AHWA'L.—Du'sra' Hissa.

Rev. James Kennedy ki' tasni'f.

Lút kí jorú ko yád karo.—Lúká, 17: 32.

In báton se ham ne áge batáyá, ki tum ko cháhiye ki I. Lút kí jorú kí hálat yád karo, jis waqt Sadúm men basí. II. Lút kí jorú ká Sadúm se nikalná yád karo. Ab ham yih kahte, ki

III. Lút kí jorú ká Sadúm kí taraf dekhná yád karo. Jis waqt Lút apne gharáne samet Sadúm se niklá, un ko sáf hukm milá, ki derí na karen, aur píchhe na dekhen. Lút aur us kí do betíán tábidár thín, par us kí jorú sarkash thí. Khudá ká hukm torke Sadúm kí taraf nazar kí. Dar ke máre use chhor diyá thá, aur shahr se bhágtí chalí játí thí; par us ká dil wahán rahá; aur agar khatra na hotá, to jaldí laut játí. Píchhe dekhne se malúm húá, ki Khudá ke dushmanon ke darmiyán rahná Lút kí jorú ko pasand thá. Un kí burái men sharík hoke un kí sazá men sharík ho gaí.

Afsos kí bát hai, ki bahut se log Lút kí jorú ke qadam par chalte. We iqrár karte, ki I'sá wuhí bachánewálá hai, aur us kí ráh par ham sábit qadam rahenge. We báptismá páke Khudá kí jamáat men dákhil hote. Thore dinon tak un kí chál durust hai, aur un kí díndárí sargarm hai. Sirf apní díndárí kí fikr nahín karte, balki mihnat bhí karte, ki aur logon ko Khudá kí ráh batáwen. Dekhne men we dunyá se bhágte, aur bihisht kí taraf sídhe chalte. Lekin thokar kháte. Bár bár húá, ki jo záhirá díndárí kí ráh par daurte the, dunyá men phir laut áe. Apne dil se bekhabar hoke apne ko Khudá ke sachche

bande jánte, lekin haqíqat men̲ díndárí ne un men̲ jár nahín̲ pakṟí. Jaisá bíj jaldí ugtá, jo pathrailí zamín men̲ boyá játá, aur jaṟ na rakhne ke sabab jaldí súkh játá, waisá hí bạzon̲ kí díndárí jaldí dikháí detí; par Ḳhudá ká kalám dil men̲ na láne ke sabab páedár nahín̲ hai. Auron̲ kí díndárí dekhne men̲ jaṟ pakaṟtí—un ke dil men̲ baṟá asar hai, aur Ḳhudá ke kalám kí ḳhúb pahchán hai; par jaisá bíj, jo kánṭon̲ men̲ boyá játá, un se dab játá, waisí hí in logon̲ kí díndárí dunyá ke andeshe, aur daulat ke fareb se dabí játí. Kitne isí tarah bedín ho gae. Rafte rafte bedíní kí ráh par utarte. Ḳhudá kí ibádat karne men̲ we aise ḳhush dil nahín̲ hain̲, jaise áge the. Jis waqt Ísá kí jamáạt men̲ dáḳhil húe the, Ḳhudá kí bandagí bajá láne se un kí ḳhátir jamaí hotí thí. Jab dunyáwí kám men̲ mashgúl the, Ḳhudá kí yád karte the, aur apná man us ke úpar lagáte the. Lekin tabdíl húí. Díndárí ghaṭne ke waqt dunyá ke andeshe dil men̲ paidá hote hain̲, aur un se dil yahán̲ tak bhar játá, ki Ḳhudá kí yád ke liye jagah nahín̲ rahtí. Áge ḳhilwat men̲ Ḳhudá se duạ́ mángte the, aur apní duạ́ ke muwáfiq fazl páke mazbút ho játe the; lekin abhí ḳhilwat men̲ duạ́ mángne ko jí bahut nahín̲ cháhtá. Ek hí martaba is achchhí rasm ko bilkull nahín̲ chhoṟte. Pahle sust hoke us men̲ aise sargarm nahín̲ rahte, jaise áge the. Dunyáwí ḳhiyál dil men̲ paidá hote, aur we un kí muḳhálifat nahín̲ karte. Bạd us ke jab kuchh uzr miltá, is kám ko chhoṟ dete. Kabhí ḳhilwat men̲ duạ́ mángne ko játe, kabhí nahín̲ játe. Rafta rafta us se bilkull báz áte; aur jis waqt ḳhilwat kí duạ́ chhoṟ chuke, dil se dunyá men̲ phir lauṭ chuke. Ai bháío, Ísá ke hukm ke muwáfiq darwázá band karke yá goshe men̲ jáke Ḳhudá se duạ́ mángná, aur us ke sáth sharákat rakhná; yihí díndárí ká ḳháss patá hai; aur ḳhilwat kí duạ́ se báz áná, aur use nápasand karná, yihí díndárí ke ghaṭne ká baṟá nishán hai. Agar ham ḳhilwat kí duạ́ men̲ sust hain̲, to apne ko baṟe ḳhatre men̲ jánná cháhiye, aur jhaṭ paṭ Ḳhudá se fazl mángná cháhiye.

Jab duạ́ nápasand átí, bedíní ke kaí nishán jaldí dikháí dete. Jo dunyá kí taraf játe, Ḳhudá ke kalám ko soch ke sáth nahín̲ paṟhte. Sháyad thoṟe dinon̲ tak dastúr mánne ko use kuchh paṟhte, lekin us kí báten̲ samajh men̲ nahín̲ átín̲, na dil men̲ gaṟ játín̲. We log Ḳhudá ke bandon̲ ke sáth bahut muláqát nahín̲ karte. Muláqát hote hí koshish karte, ki dunyáwí báton̲ kí bábat guftagú howe, aur rúhání báten̲ gáib rahen̲. Lekin jitná ho sake díndáron̲ kí suhbat chhoṟte. We bedínon̲ ke sáth ulfat karte. Bedínon̲ ke sáth bát chít karná, aur un se milansár honá Ḳhudá ke bandon̲ ko manạ nahín̲ hai, balki farmáyá játá. Ḳhudá ke log dunyá ke namak hain̲; par agar dunyá ke nazdík kabhí na jáen̲, we kyúnkar dunyá ko saṟ jáne se mahfúz rakhen̲? We dunyá kí roshní hain̲; par dunyá andhiyáre men̲ rahegí, agar Ḳhudá ke log alag jáke ḳhilwat men̲ rahen̲. Hamárá Ḳhudáwand apní musáfirí ke waqt har tarah ke logon̲ ke sáth guftagú kartá thá, aur unhen̲ samjhátá rahá, lekin un ke sáth ulfat na kí. Us kí sárí ḳhushí zamín ke muqaddas logon̲ aur kámilon̲ se thí. Zabúr, 16: 3. Us ke sachche shágird waisá hí chalne cháhte hain̲. Bedínon̲ ko sikhláne ke liye, aur un ke dilon̲ ko Ḳhudá kí taraf rujú karne ke liye we un ke yahán̲ áte, aur har súrat se un ko nasíhat dete; lekin un se

ulfat nahín karte, na un ke sáthí ho játe. Logon ke sáth bát chít karná aur bát hai, aur un ke sáth ulfat karná aur bát.

Jo dunyá kí taraf játe, apne liye uzr banáne ko hamesha taiyár hain. Unhon se sháyad báhirí burái nahín húí—unhon ne chorí nahín kí, na zinákár, na matwále húe; isí liye apne ko beqasúr jánte. We kahte, ki Ham ázád hain, aur jo kám ham ne kie, koí unhen bure ṭhahrá nahín saktá. Bahut sí báten hain, jo bilkull burí nahín hain, tad bhí gairwájibí hain; aur jo nek níyat hain, sirf burái se nahín, balki burái ke dekhne se bhí báz áte. Jo gairwájibí kám karte, aur apní chál chalan durust batáne ko dalílen láte hain, un ko burái men phans jáne ká ḳhatra baṛá hai. Jo mail ko chhúte, kyá we bedág rahenge? Jo ág se khelte, kyá jalne se bachenge? Jo báṛh ko dekhke us se nahín bhágte, balki gáfil rahte, jab tak ki aur nazdík na áwe, kyá we ḍúo na jáenge? Waisá hí jo log gunáh se khelte, agar hosh men na áwen, aur gaflat se na jágen, to us ke qabze men paṛenge. Ai bháío, jis waqt dil kí narmí jáne aur dunya ke piyár áne ká zarrá nishán máḷúm dewe, usí waqt ḍaro, aur biná derí us kí rahmat ká asá pakaṛo. Wuhí tumhárí sunegá, aur tumháre páon ko phisalne se bacháwegá. Jab ghar men ág lagtí, to use jaldí bujháná cháhiye. Pahle us ká asar bahut nahín, aur jaldí mihnat karne se ghar bach jáwe. Par jab tamám ghar men phailtí, aur mál asbáb sab ko pakṛá, to use bujháná niháyat mushkil hai. Waisá hí bedíní ko haṭáná, aur us ke úpar fath páná, jis waqt Ḳhudá ke bande men pahle dikhláí detí hai, aisá mushkil nahín hai, jaisá píchhe hotá hai, jab bedíní ne baṛh jáne se bahut zor páyá. Afsos, afsos, ki log ásmání ziyáfat chhoṛke is ḳharáb dunyá ke chhilke kháen! Afsos, afsos, ki log jism kí ḳhushí ke liye jism aur rúh donon ká nuqsán uṭháwen!

Un logon men se, jo dunyá kí taraf phirte bahut aise hain, jo jamáạt ko chhoṛke dunyá se mil játe, aur har tarah kí burái men phans játe. Un kí bábat shakk ho nahín saktá. We sabhon ke sámhne Shaitán ke sachche bande ṭhaharte. We log Sadúm kí taraf sirf apní nazar nahín lagáte, balki qadam uṭháke Sadúm men phir dáḳhil hote, aur us ke kámon men mashgúl ho játe. Aur log hain, jo jamáạt ko nahín chhoṛte, na Ísá ke nám ká inkár karte. Áge kí tarah Ísáí kahláte, aur Ísáí rasmon ko mánte. Par un ke dil dunyá par lag játe, Ḳhudá par nahín; aur bahut báton men un kí chál bhí dunyáwí ho játí. We dunyá ke hamdam hoke dunyá ke sáth halák ho jáenge. Lút kí jorú Sadúm men phir dáḳhil na húí, par us ká dil wahán thá, aur isí sabab se us ne sazá uṭháí. Jab dunyáwí báṭon par dil lag játá, to Ḳhudá kí jamáạt men rahne se salámatí nahín hotí. Ḳhudá dil ko cháhtá hai, aur dil ke badle men wuh kuchh qabúl nahín karegá. Jo iqrár se Ḳhudá kí jamáạt ke hain, par haqíqat men dunyá ke hain, Lút kí jorú kí mánind hain, jis ne Ḳhudá ká hukm toṛke píchhe dekhá.

IV. Áḳhirí bát yih hai, ki Lút kí jorú kí halákat yád karo. Us ne píchhe dekhá, aur kyá húá? Usí dam ján niklí, aur jahán us ne Ḳhudá ká hukm toṛá, wahán namak ká khambhá ho gaí. Píchhe dekhne ká phal yihí húá. Jo log is ḳharáb dunyá kí taraf phirte ha-

lák hone ke khatre men hain. In logon ká khatra Khudá ke kalám men bayán kiyá játá. Púlús rasúl kyá kahtá hai, ki Jo ek bár roshan húe, aur ásmání inám ke chakhnewále, aur Rúh i Quds men sharík, aur Khudá kí achchhí bát, aur honewále zamáne kí qudraton ke chakhnewále, tad bhí bigar jáen, to unhen phir nayá karná, aisá ki tauba karen, anhoná hai; ki we apne liye Khudá ke Beṭe ke salíb denewále, aur ruswá karnewále húe. Ibráníon ke khatt ká chhaṭhwán báb dekh lo. Is muqám men likhá, ki unhen phir nayá karná, aisá ki tauba karen, anhoná hai. Is ká matlab kyá hai? Khudá ke nazdík kuchh anhoná nahín. Jo cháhe wuhí kar saktá. Ádmí ke nazdík apne ko nayá karná har waqt anhoná hai. Áge parhne se matlab kuchh khultá, ki 'we apne liye Khudá ke Beṭe ke salíb denewále hain.' Ísá wuhí darmiyání hai. Salíb par khínche jáne se sharíat púrí húí, aur Khudá ke huzúr men ráh taiyár kí gaí. Ísá ke siwá koí aur darmiyání Khudá men aur ádmíon men nahín hai, aur jo use haqír jánke us ke salíb denewálon ke sharík ho játe, un ko anhoná hai, ki Khudá ke huzúr men jagah páwen. Jab ham Ísá kí taraf apní píṭh karte, ham kyúnkar bach jáwen? Us ke siwá kaun hai, jo ham ko Khudá ke huzúr men pahunchá saktá? Ye áyaten bahut mushkil hain, par un se yih natíja sáf nikaltá, ki Jo apne Khudáwand ká inkár karke dunyá kí taraf játe, apní anmol rúh ke nuqsán uṭháne ke niháyat khatre men hain. Phir Patthras rasúl kahtá, ki Agar we, jo Khudáwand aur bachánewále Ísá Masíh kí pahchán ke sabab dunyá kí áláish se bhág nikle, us men phir phans jáwen, aur maglúb howen, to un ká pichhlá hál pahle se badtar ho chuká. Ki rástí kí ráh na jánni un ke liye us se bihtar thí, ki jánke us muqaddas hukm se, jo unhen sompá gayá, phir jáwen. Par yih sachchí masal un ke hál ke mutábiq hai, ki 'Kuttá apní qai par mutwajjih húá,' aur 'Dhoí húí súarní kíchar men phir loṭne lagí.' Dúsre khatt ke dúsre báb ko dekh lo.

In logon ká hál, jo Ísá ko chhorke dunyáwí phir ho játe, kaisá haulnák hai! Dar bahut hai, ki kabhí tauba na karenge. Un ke dil patthar se aur sakht ho játe. Na sharíat kí dhamkíán, na mahabbat kí minnat un par asar kuchh kartí. We sab kuchh sunte, aur jaise ke taise rahte. We yahán tak bigar játe, ki apne dil ke changá hone ká iláj nahín cháhte. Aur agar Khudá kí taraf na phirenge, to jahannam ke azáb men parenge. Wuhí dukh kí jagah hai, lekin us ke báshindon ká dukh barábar nahín hai. Gunahgáron kí burái barábar nahín hai, aur un kí sazá barábar na hogí. Kaí hain, jo auron se bare khatákár hain, aur Khudá munsifí karke un ko ziyáda sazá degá. Kaun sab se bure hain? Albatta un kí burái sab auron kí burái se barí hai, jinhon ne Ísá kí ráh ko aur us kí jamáat ko chhor diyá, ki is kharáb dunyá ko hásil karen. We dunyá ko Ísá se bihtar jánte, aur Shaitán kí bandagí ko Ísá kí bandagí se aur pasand karte. Un logon kí sazá kaisí bhárí hogí? Ham jánte, ki dozakh men rúh aur badan donon dukhí hain, lekin rúh ká dukh badan ke dukh se ziyáda hogá. Jab we log sochenge, ki Ham ek waqt bihisht ke pháṭak tak pahunche the, aur us men dákhil hone kí ummed rakhte the, par dunyá kí taraf phir gae, aur us kí khushí ke liye bihisht ko kho diyá, to un ko aisá ranj hogá, jo samajh se báhar hai. Apní burái aur ná-

dání kí yád yihí kírá hai, jo kabhí nahín maregá ; aur Khudá ká gazab, jo un par bharkegá, wuhí ág hai, jo kabhí nahín bujhegí. Ai bháío, jíte Khudá ke háthon men parná kyá hí haulnák hai ! We haqíqat men Khudá ke háthon men parte, jo I'sá ke shágird hone ká iqrár karte, phir us ke munkir ho játe, aur dunyá ká píchbá karte.

Is áyat se, jis par ham ne soch kiyá, bahut nasíhat nikaltí. Khudá ke sachche bandon ko Lút kí jorú yád karná cháhiye. Ai bháío, ham ne bihisht ká safar ikhtiyár kiyá. Ham sabhon ke áge iqrár karte, ki I'sá hamárá Khudáwand hai, aur cháhe dunyá burá máne, cháhe bhalá, ham I'sá kí ráh par qáim rahenge. Ham ummedwár hain, ki Khudá ke fazl páne se hamárá maqsad púrá hogá. Ham dunyá ká píchhá na karen. Lálach ke máre Lút Abirahám ko chhorke Sadúm men gayá, aur wahán áne se us ne kaisá nuqsán utháyá. Ham farotan rahen. Agar Khudá ham ko chhore, ham jaldí thokar kháenge. Kitne húe, jo hamáre barábar dekhne men díndár the, balki ham se ziyáda díndár the, jin ke dil bigre, aur jo bilkull dunyáwí ho gae. Un ká hál sochne se hamen bará fáida hogá. Yih nasíhat miltí, cháhiye ki díndárí dil men jar khúb pakre. Díndárí báharí bát nahín hai ; dastúron aur rasmon kí bát nahín hai. Khudá apne kalám men farmátá, ki Nayá janam páná cháhiye—ki nayá makhlúq honá cháhiye. Yihí sabab hai, ki bahut logon kí díndárí játí rahtí, ki us ne dil men jar khúb nahín pakrí—ki we nae makhlúq nahín húe. Ham log báharí díndárí se kabhí rází na howen, balki dil ko jánchen, ki us ká hál kaisá hai, aur apná hál daryáft karke apne ko I'sá ke supurd karen. Jo ham logon ká bharosá thík us par ho, to tamám dunyá ham ko zarar pahunchá nahín saktí. Ham logon ko ubhárne ke liye, aur bihisht kí taraf khínchne ke liye Khudá ne apne kalám men wade die ; aur ham ko jatáne ke liye, aur jahannam se bacháne ke liye us ne bhí ham ko dhamkáyá. Ham wade, dhamkíán donon ko qabúl karen, aur un par soch karne se díndárí kí taraqqí páwen. Ham thík jánte, jo Khudá ke sachche bande hain, kabhí halák na honge. I'sá ne kahá, ki Main unhen hayát i abadí detá hún, aur we hargiz halák na honge, aur koí unhen mere háth se chhín na legá. Ham kis tarah jánen, ki ham Khudá ke sachche bande hain ? Khudá kí ráh par qáim hone se. Jaisá darakht apne phal se pahcháná játá, waisá hí ham log apní chál chalan se pahcháne játe. Agar ham Khudá kí ráh par chalte, ham Khudá ke hain ; agar ham dunyá ke taur par chalte, ham dunyá ke hain. Ham Khudá ká chhipá húá irádá nahín jánte, par díndárí ko jánchne ke liye Khudá kí taraf se thík patá milá. "Wuh, jo Khudá se paidá húá, gunáh nahín kartá, ki us ká bíj us men thahartá hai : aur wuh gunáh nahín kar saktá, ki wuh Khudá hí se paidá húá hai." 1 Yúh. 3 : 9. Ai bháío, jab dunyá tum ko phuslátí hai, jab Shaitán zor se átá, usí waqt daro—Lút kí jorú ko yád karo, aur jaldí I'sá kí panáh men áo.

Tum ko, jo bihisht ká safar shurú karte ho, aur ímán men kamzor ho, Lút kí jorú yád karná bahut zarúr hai. Apne ko mazbút mat jáno. Hamesha yád karo, ki tumháre dushman bahut hain, aur sirf I'sá ke fazl se tum un ke úpar fath pá sakoge. I'sá kí bábat kahá gayá, ki Barron ko apní god men utháke le chalegá. Jab us kí god

men̲ ho, tab tumhárí salámatí hai. Agar dunyá tum ko phusláwe, Lút kí jorú yád karke Ísá kí panáh men̲ raho.

Tum log, jo Ḳhudá kí taraf se phir gae, ham kyá kahen̲? Ḳhudá ke kalám se sábit hotá, ki tumhárá ḳhatra bara̲ hai. Ḳhudá sab gunahgáron̲ ko, jo tauba karte, aur Ísá par ímán láte, qabúl karne ko taiyár hai. Ísá Masíh ká lahú sab gunáh se pák kartá hai. Par bara̲ ḳhatra hai, ki tum Ísá ke lahú par kabhí na áoge. Ai bháío, jágo, jágo. Lút kí jorú yád karo. Tum jahannam ke kaṛáre par khare̲ ho. Derí karo, to ummaid bilkull játí rahegí. Isí waqt Ísá kí panáh men̲ bhágo, aur wuhí tum ko apní bádsháhat men̲ jagah degá. 'Agarchi tumháre gunáh qirmizí howen̲, par barf kí mánind sufed ho jáwenge; aur har chand we argawání howen̲, par ún kí tarah ujle honge.'

Tum logon̲ kí hálat kaisí burí hai, jo bilkull gáfil ho! Us halákat ko socho, jo Sadúm aur Amúrah par paṛí, aur us se síkho, ki Ḳhudá ká gazab gunahgáron̲ par bhaṛkegá, aur unhen̲ hamesha tak bhasam karegá. Ḳhudá tum ko jatátá, aur salámatí kí jagah batátá. Us kí áwáz suno, aur us kí nasíhat máno. Ísá kí jamáạt men̲ tumháre liye jagah bahut hai, aur wahán̲ sab kuchh miltá, jis se tumhárí bihtarí howe. Derí mat karo, par isí waqt ánewále gazab se bhágke Ísá par bharosá rakho. Nahín̲, to tumháre liye bihtar thá, ki tum kabhí paidá na hote. Ḳhudá aisá kare, ki ham sab is ḳharáb dunyá se bachkar bihisht men̲ pahunchen̲, aur wahán̲ hamesha tak Ḳhudá kí taríf aur bandagí karte rahen̲! Ámín.

XII.

SAR I NAU PAIDÁ HONE MEN̲.

Rev. J. C. Rankin kí tasníf.

Ísá ne jawáb men̲ use kahá, Main̲ tujh se sach sach kahtá hun̲, ki agar koí phir paidá na howe, to wuh Ḳhudá kí bádsháhat dekh nahín̲ saktá. —Yúh. 3: 3.

Qaul us ká, *Ḳhudá kí bádsháhat*, bihisht se murád hai; yạne, wuh pák jagah, ki jis men̲ Ḳhudá ke chune húe log marne ke bạd dáḳhil hokar gunáh kí álúdagí aur mahabbat se kamál ázádagí páte hain̲; aur wahán̲ rát din Alláh kí ibádat men̲ mashgúl hokar ḳhush rahte

hain̲. Pas, is áyat men̲, jo úpar likhí gaí hai, hamáre Ḳhudáwand I'sá Masíh ne sáf farmáyá hai, ki Wahán̲ kisí ko daḳhl nahín̲, jab tak ki phir paidá na howe. Yihí ḳhabar bhí Ḳhudá ke pák kalám ke bahut maqámon̲ se záhir o roshan hai, yaʿne ki naját ke wárison̲ ko naí paidáish zarúr hai. Aur is kí zarúrat in do báton̲ se baḳhúbí záhir hogí :—

Pahlí yih, ki insán, jo tabíʿat se gunahgár i mahz hai, usí gunáh álúda tabíʿat ke sabab bihisht men̲ dáḳhil hone ke láiq nahín̲ ; kis wáste, ki us jagah Alláh Taʿálá, jo quddús i mutlaq hai, apná jalál apne ḳháss bandon̲ par záhir kartá hai. So jis tarah ki is dunyá men̲ baʿze apní badzátí ke báis nek ádmíon̲ kí suhbat ke láiq nahín̲ ; isí tarah insán apní badzát, yaʿne nápák, tabíʿat ke sabab bihisht men̲ jáne ke láiq nahín̲, jab tak ki yih tabíʿat tabdíl hokar naí na ho jáwe.

Aur dúsrá sabab is zarúrat ká yih hai, ki agar insán apní aslí nápákí kí hálat men̲ kisí tarah Ḳhudá kí bádsháhat men̲ pahunch játá, tau bhí use wahán̲ kuchh ḳhushí o tasallí hásil na hotí ; kis liye, ki wahán̲ ke kámon̲ se, aur gunahgáron̲ kí ʿádaton̲ se kuchh mel nahín̲ hai. Maslan, jis tarah machhlí ḳhushkí men̲ jítí nahín̲, aur na ádmí machhlí kí tarah pání men̲ zindagí kar saktá hai, isí tarah gunahgár bhí Ḳhudá ke huzúr ḳhush na rahegá, is liye ki ba sabab apní nápák tabíʿat ke wuh sirf gunáh men̲ ḳhush rahtá hai ; hálánki Ḳhudá kí bádsháhat men̲ gunáh ke kámon̲ ko daḳhl nahín̲. So agar mumkin hotá, ki gunahgár kisí taur se bihisht men̲ pahunche, to us ko wahán̲ kyá kám, aur kyá ḳhushí hotí ? Barḳhiláf is ke gunahgár us ko dekhkar niháyat pashemán o sharminda hogá. Jaisá ki chor, yá jhúṭhá, yá dagábáz nekon̲ ke rú ba rú, jo ki aise kámon̲ ko niháyat burá o haqír jánte hain̲, sharminda ho, waisá hí nápák ádmí Ḳhudá ke sámhne sharminda hogá. Hán̲, agar aisá shaḳhs us ke jalál o kamál par nazar kare, o yá firishton̲, yá rástbázon̲ kí ḳhushí kí áwáz sune, tau bhí us se us shaḳhs ko na faqat sharmindagí hásil hogí, balki gam aur pashemání bhí ; kyúnki use zarúr yád áwegá, ki agar merí aslí nápákí o badzátí mujhe na roktí, to main̲ bhí pák o sáf hokar in ká sharík hotá. Afsos ! merí hálat kyá hí tabáh hai ! Main̲ to ṭhík us mihmán kí mánind hún̲, jis ká zikr Matí ke 22 báb, 11 áyat men̲ hai, ki jo bagair muqarrar húí poshák ke ziyáfat men̲ gayá ; aur jise bádsháh ne kahá, ki Ai miyán̲, tú shádí kí poshák se mulabbas na hokar kyún̲ yahán̲ andar áyá ? Aur jab us kí zubán band rahí, tab bádsháh ne ḳhádimon̲ se kahá, ki Us ke háth pán̲w bándhke le jáo, aur báhar andhere men̲ ḍál do ; wahán̲ roná aur dánt písná hogá. Bas : is bayán se un kí gumráhí ḳhúb záhir húí, ki jo bihisht kí ḳhushíon̲ ke muntazir hain̲, lekin un kí tabíʿat hargiz tabdíl na húí. Yih bhí záhir hai, ki ádmí ke wáste na faqat záhirí rasm aur badan kí pákízagí cháhiye, magar aisá mazhab i haqíqí zarúr hai, ki jis se ek nayá dil, jo ki Ḳhudá kí pák o rúhání ḳhidmat men̲ ḳhush rahe, paidá ho. Aur wuh mazhab, ki jis se yih tabíʿat paidá na ho, bilkull náláiq o náchíz hai. Wuh to ek khoṇṭe meḳhí rupae kí mánind hai, ki jo bázár men̲ nahín̲ chaltá. To yaqín hai, ki aise mazhab ke qabúl karnewále Alláh i bartar ke rú ba rú maqbúl na honge. Lekin afsos, hazár afsos hai, ki aksar qaumon̲ ke log aise náqis mazhabon̲ ko ra-

wá rakhkar apní beshqímat ján ko halák karte haiṉ; ḳhusúsan Hunúd o ahl i Islám, jo ki apne rasmoṉ o ạmaloṉ par takiya karke dil kí pákízagí aur Ḳhudá kí ạdálat se hargiz wáqif nahíṉ. Par barḳhiláf is ke, bihisht ko, ki ek maqám i rúhání hai, goyá shahwat ḳhána gumán karte haiṉ, ki jis meṉ baṛí shán o shaukat ke sáth tamám shahwat parast apne bad iráde o bad ạdatoṉ ke púrá karne ke sámán páwenge. Par yih sab ke sab is galatí se náummaid honge; aur áḳhir unheṉ baḳhúbí mạlúm hogá, ki Ḳhudáwand Ísá Masíh ká yih kalám rást o durust hai, yạne ki sirf we log, ki jo phir paidá hokar dil kí tabdíl se sar i nau pák húe haiṉ, bihisht meṉ mírás páwenge.

Ab in tín bátoṉ par gaur kiyá cháhiye.

Pahlí yih, ki *phir paidá honá kyá mạne rakhtá hai?*

Dúsrí yih, ki *ádmí kis tarah phir paidá ho saktá hai?*

Tísrí yih, *kis tarah ham ko mạlúm ho, ki ham phir paidá húe haiṉ, yá nahíṉ?* Ḳhudá i mihrbán o rahím madad o roshní baḳhshe!

I. *Nae janam se kyá murád hai?* Jawáb yih, ki ádmí kí rúh, jo ki asal se nápák hai, tabdíl kí jáwe, yaháṉ tak ki banisbat us kí pahlí hálat i nápákí ke wuh to goyá ek naí rúh hai, ki us kí haqíqí hálat naí hai; maslan, gunahgár andhere meṉ paidá hokar us rúhání táríkí ke báis apne parwardigár ko, ki jis se us kí haqíqí bihtarí hai, pahchántá nahíṉ; is liye Ḳhudá ke kalám meṉ likhá hai, ki Ḳhudáwand Ísá Masíh áyá, táki andhoṉ kí ánkheṉ kholkar unheṉ naí aur andekhí ráh par chaláwe. Phir, gunahgár Shaitán o gunáh ke gulám kahláte haiṉ; is liye injíl i muqaddas meṉ likhá hai, ki Ísá ul Masíh bandhúoṉ ko zindán se nikáltá hai; aur bhí agar Beṭá, yạne Masíh, tum ko ázád kare, to albatta tum ázád hoge.

Aláwa is ke, gunahgár murde kahláte haiṉ, yạne jaisá ki murda tamám dunyáwí wáqiát se náwáqif hokar un meṉ mashgúl hone kí táqat nahíṉ rakhtá, aise hí gunahgár bhí nekíoṉ meṉ mashgúl nahíṉ ho saktá; kyúnki wuh murda hai. Pas, naí paidáish ke waqt yih táríkí, jo ki mazkúr húí, gum hokar rúh roshan kí játí hai, táki wuh Ḳhudá kí pák sifateṉ, aur wuh nek chál, ki ham sabhoṉ par farz hai, pasandída o dil chasp jáne. So is naí hálat meṉ Shaitán o gunáh kí gulámí se chhúṭkar, phir murde kí mánind nek chál se be ḳhabar o be parwá nahíṉ rahtá; lekin wuh nek hone kí baṛí árzú rakhtá hai, aur us kí tahsíl ke liye bahut mihnat bhí kartá hai.

Ab gaur kiyá cháhiye, ki naí paidáish meṉ na faqat rúh ká *aslí hál* tabdíl kiyá játá, magar jo chízeṉ, ki use áge bihtar nahíṉ mạlúm hotí thíṉ, ab pasandída haiṉ; aur jo ki pahle pasandída thíṉ, ab nafratí haiṉ; maslan, agle hál meṉ wuh sirf gunáh meṉ, yạne khel, o tamásha, aur nafsaní o jismání shahwatoṉ kí parastish meṉ ḳhush thá; ab in sab kámoṉ ko haqír jántá hai. Phir aglí hálat meṉ Ḳhudá kí zát i pák o safát par gaur karná, aur apne farzoṉ ko adá karná, yih kám use pasandída na the; lekin ab unheṉ ḳhushí se bajá látá hai. Háṉ, wuh to zubán i Dáúd meṉ pukártá hai, Ai mere Ḳhudá, maiṉ terí razámandí bajá láne par ḳhush húṉ; terí sharíạt to mere dil ke bích hai. Ásmán par kaun hai, jo merá hai, magar tú? aur zamín par koí nahíṉ, jis ká maiṉ mushtáq húṉ, magar tú. Aur merá jism,

aur merá dil ghaṭá játá hai, par Alláh mere dil ká bútá, aur merá abadí hissa hai. Pas, itne hí men Khudá ká yih kalám, jo dúsre khatt i Karantíon ke 5 báb, 17 áyat men mastúr hai, khúb roshan húá, ki Agar koí Masíh men hai, to wuh nayá makhlúq hai; puráná guzar gayá; dekho, sab kuchh nayá ho gayá, alkh. Khudá i karím apne kamál fazl o mihrbání se aisá nayá dil tamám gunahgáron ko bakhsh de. Ai azíz parhnewále, kyá yih tabdíl tere dil par wáqa húí? Kyá tujhe gunáh kí pairawí se Alláh kí tábidárí men ziyáda khushí hásil hotí hai, yá nahín? Ai bháí, tú in báton par khúb gaur karke insáf kar; kis liye, ki chand roz ke bad tujh ko isí báb men Alláh kí adálat ke sámhne hisáb dená hogá.

II. Ab dúsrí bát par gaur kiyá cháhiye; yane, ki *Ádmí kis tarah do bára paidá ho saktá hai?* Bará afsos hai, ki aksar log is kí bábat bhúl karte hain; is liye áyande kí tín báton par khiyál karke un tínon kí tardíd karenge. Bad us ke Khudá ke kalám se is ká wázih bayán likhenge, ki nai paidáish kis tarah hásil hotí hai.

1. Pahlí yih, Aksar ádmí gumán karte hain, ki báptismáe jáne ke waqt zarúr dil kí tabdílí hotí hai. Par is khiyál ko hargiz Khudá ke kalám se sábit nahín kar sakte. Barkhiláf is ke Injíl i muqaddas men bazon ká zikr hai, ki jinhon ne báptismá páyá, lekin un ká dil na badlá; chunánchi Shamaún, ki jis ká zikr Ámál ke 8 báb men hai; aur Deotarfís, ki jis ká zikr Yúhanná ke 3 khatt ke 1 báb, 9 áyat men hai. Aur phir Yahúdá ke 1 báb, 4 áyat men likha hai, ki Baze ádmí, jo áge se is taur par mulzim hone ko likhe gae, á ghuse; we bedín hain, aur hamáre Khudá ke fazl ko kharábí men pherte hain, aur us Málik i wáhid aur hamáre Khudáwand Ísá Masíh ká inkár karte hain.

Bas, sáf záhir hai, ki báptismáe jáne se dil nahín badaltá. So, ai parhnewálo, yih gumán mat karo, ki báptismá páke ham zarúr bachenge. Bilá shakk bahut log hain, ki jinhon ne báptismá páyá, lekin marne ke bad dozakh men dále gae; kis wáste, ki is rasm i záhirí par iktifá kiyá, aur un ká dil nahín badlá. So tujhe bhí hogá, jo tú un kí mánind in záhirí báton par takiya karegá.

2. Dúsrí yih, ki ashá i rabbání men sharík hone se yih barakat, yane dil kí tabdílí hásil nahín hotí; kyúnki aksar ádmí, ki jo faqat nám men Masíhí hain, us men sharík hokar phir gunáh kí pairauí karte, aur ákhir ko jahannam men dále játe hain. Lekin agar ashá i rabbání men aisí kuchh qudrat hotí, ki us kí tásír se dil nayá ho jáwe, to yih anjám hargiz na hotá, ki koí us men sharík hokar phir dozakh men dálá jáwe. So is par bhí ummaid rakhná munásib nahín. Magar púchhá jáegá, ki Agar báptismá o ashá i rabbání kí tásír se dil nahín badaltá, to un se kyá fáida aur kyá matlab hai? Jawáb yih, Báptismá se yih murád hai, ki Khudáwand Ísá Masíh par ímán lákar, aur gunáh ke kár o bár chhorkar apne iatiqád ko sabhon ke rú ba rú iqrár karen. Aur ashá i rabbání ká yih matlab hai, ki Khudáwand Ísá Masíh ká dukh, jo us ne hamáre badle salíb par utháyá, táki ham apne gunáhon kí sazá se bach jáwen yád rakhen. Aur koí us men sharík hone ke láiq nahín, ki jis ká dil phir paidá na húá hai. Kyún-

ki 1 khatt i Karintíon ke 11 báb, 29 áyat men hai, ki Jo koí námunásib taur se khátá aur pítá hai, so Khudáwand ke badan ká imtiyáz na karke apní tambíh ko khátá aur pítá hai.

3. Aur tísrí bát yih, ki koí ádmí apne kám yá apní qudrat se dil ko nayá nahín baná saktá. Kyá Habshí apne chamre ko, yá chítá apní chittíon ko badal saktá hai? Tab tum bhí, jin ne burí ádat síkhí hai, nekí kar sako; dekho Yarmiyáh ke 13 : 23. Algaraz záhir hai, ki in tínon báton se dil nahín badaltá, aur na un par takiya karná lázim hai. So is hálat men ek bhárí sawál yih hai, ki dil kí tabdílí kis tarah ho saktí hai?

Yaqínan yih kám faqat Rúh ul Quds kí tásír se hotá hai. Jaisá ki Títus ke 3 báb, 5 áyat men hai, ki Khudá ne ham ko rástbází ke kámon se nahín, jo ham ne kie, balki apní rahmat ke sabab, nae janam ke gusl, aur *Rúh ul Quds ke nae banáne ke sabab,* bacháyá. Phir Yúhanná ke 3 báb, 6, 7, 8 men Khudáwand yún farmátá hai, Jo jism se paidá húá, jism hai; aur jo rúh se paidá húá, rúh hai. Taajjub a kar, ki main ne tujhe kahá, ki sar i nau paidá honá zarúr hai. Hawá jidhar cháhtí hai, chaltí, aur tú us kí áwáz suntá: par nahín jántá, ki kahán se átí, aur kidhar ko játí hai. Har ek, jo Rúh se paidá húá, aisá hí hai. Aur phir Amál ke 2 báb men likhá hai, ki Pintikost ke din *Rúh ul Quds tamám shaukat o qadrat* se utrá, *aur usí roz* tín hazár ádmí us kí tásír se Masíhí ban gae. Siwá is ke Baibal i muqaddas ke aur bahut maqámon se záhir hai, ki nayá dil faqat *Khudá hí* se hai. Lekin *Rúh ul Quds Khudá hai, is liye ye áyaten us se bhí murád rakhtí hain.* Dekho Hizqiel, 11 báb, 19, 20 áyat men hai, Aur main unhen ek dil bakhshúngá, aur rúh i jadíd tumháre andar men ináyat karúngá, aur sangín dil un ke gosht men se dúr karúngá, aur unhen ek goshtín dil bakhshúngá, táki we mere haqqon par chalen, aur mere hukmon ko hifz karen, aur un par amal karen; aur we mere log honge, aur main un ká Khudá húngá. Phir Yarmiyáh ke 32 báb, 39 áyat men hai, Aur main ek dil aur ek ráh un kí bhaláí ke liye, aur un ke bad un kí aulád kí bhaláí ke liye unhen dúngá, ki we mujh se hamesha daren. Pas sábit húá, ki yih tabdíl qudrat i Iláhí se hai; aur jo koí ki bihisht men jáne ká iráda rakhtá ho, to Khudá kí taraf rujú ho; nahín, to be madad i Iláhí markar wuh jahannam men dálá jáegá.

Phir, naí paidáish ke izhár men, Baní Isráel ke ahwál par zará gaur karen; ki jab we Misr men gulámí karte the, kis tarah Khudá ne apní ajíb qudrat o mihrbání se ún ko us burí hálat se nikálkar mulk i Kanán men dákhil kiyá. Isí tarah insán bhí tabíat se gunáh kí gulámí men hain. Lekin Khudá i Qádir, jo ki mihrbán o rahím hai, insán ko is haibatnák hálat se bachákar apní ásmání bádsháhat kí mírás ináyat kartá hai. Aur is liye, ki insán bihisht kí nek khushíon ke wáste taiyár hon, Alláh unhen nayá dil detá hai, yane apní qudrat o fazl se un ke dilon ko badaltá hai, ki we badí se nafrat karke, nek kámon men kamál khushí se mashgúl rahen.

Ab jáná cháhiye, ki yih tabdíl aisí nahín, ki bár bár ek hí shakhs par wáqa ho. Wuh to Rúh ul Quds kí tásír se jab ki wáqa hotí hai, to dúsrí bár us kí zarúrat nahín rahtí. Jis tarah ki

koí chíz jab ki paidá hotí hai; phir wuh chíz paidáish kí muhtáj nahíṉ hotí, magar himáyat o parwarish kí, táki usí hál meṉ sábit qadam raheṉ; usí tarah gunahgár bhí phir paidá hokar fazl i Iláhí o madad ká muhtáj hai, táki wuh nekí o rástí meṉ afzáish kare. Is liye niháyat munásib hai, ki ham sab gurúr o ḳhud garazí chhoṛkar kamál ḳhushí se Alláh par bharosá rakheṉ; kyúnki Lúká ke 11 báb, 9—13 áyatoṉ meṉ yúṉ likhá hai, Mángo, to tum ko diyá jáegá; ḍhúnḍho, to tum páoge; khaṭkhaṭáo, to tumháre liye kholá jáegá; kyúnki *jo koí mángtá hai, letá hai;* aur jo koí ḍhúnḍhtá hai, pátá hai; aur jo koí khaṭkhaṭátá hai, us ke wáste kholá játá hai. Aur agar tum meṉ kisí báp se beṭá roṭí mánge, to kyá wuh us ko patthar degá? aur agar machhlí mánge, to kyá machhlí kí jagah use sámp degá? yá agar wuh anḍá mánge, to kyá wuh use bichchhú degá? Pas agar tum, jo bure ho, apne laṛkoṉ ko achchhá ínám de jánte ho, to kitná ziyáda tumhárá ásmání Báp apná *Rúh ul Quds* unheṉ, jo us se mángte haiṉ, degá. Ai ązízo, in bátoṉ par gaur karo. Kyá hí ḳhushí o tasallí kí báteṉ haiṉ, ki Ḳhudá i bartar ham ko goyá apná farzand samajhkar hamárí ihtiyáj ke muwáfiq, ham ko sab kuchh ináyat kartá hai. Ai hamáre Báp, terá hí shukr o tąríf ho hamesha tak. Ámín.

Áge záhir o sábit ho chuká, kí ádmí apná dil apne hí kámoṉ se badal nahíṉ saktá, magar yih kám Rúh ul Quds kí tásír se hai. Tau bhí jáná cháhiye, ki Injíl i muqaddas ke mutábiq hamárí naját kí tadbír aisí nahíṉ, ki ham sustí o gaflat meṉ baiṭhe raheṉ, yih gumán karke, ki hamáre kámoṉ se kuchh bantá nahíṉ; is liye áo, gunáh kareṉ, aur apní jismání ḳhushíáṉ manáweṉ. Hargiz nahíṉ. Magar kisí ne wájib tarah se kahá hai, ki Ham sabhoṉ ko Alláh kí tábidárí meṉ is qadr mihnat karní cháhiye, ki goyá apní naját apne hí kámoṉ par mauqúf jánte haiṉ; hálánki yih bhí yaqín jánte haiṉ, ki basabab apní nápákí ke ham koí kám kar nahíṉ sakte, ki jis se yih barakat i mazkúr, yąne naját hásil ho. Aur yih bhí, ki ham par mihnat karná farz hai, agarchi us mihnat se naját hásil nahíṉ hotí, kuchh tąajjub ká muqám nahíṉ, kyúnki aksar amúrát i dunyáwí aise hí haiṉ, ki Ḳhudá bawasíle ádmí kí koshishoṉ ke unheṉ saranjám kartá hai; par tau bhí bagair us kí barakat o fazl ke insán kí koshishoṉ se kuchh fáida nahín hotá. Maslan, kisán baṛí mihnat karke bíj botá, sínchtá, aur har tarah kí ḳhabardárí kartá, goyá ki usí kí koshish se wuh bíj ugtá, aur phal bhí látá; lekin us ke dil meṉ yih bát muqarrar hai, ki phal dená Alláh hí kí mihrbání o qudrat par mauqúf hai. Aur phir bádsháh o umrá har ek sarzamín ke apne apne shahroṉ ko chaukidár o pásbánoṉ se hifázat karwáte haiṉ. Par haqíqatan un ká nigahbán Ḳhudá hai; kyúnki jab tak wuh nigahbání na kare, to chaukídár o pásbánoṉ se kyá hogá? jaisá ki 127 Zabúr meṉ likhá hai, "Jab ki Ḳhudáwand ghar na banáwe, to un kí mihnat, jo use banáte haiṉ, záyą hai; agar Ḳhudáwand hí shahr ká nigahbán na hotá, to pásbán kí hoshyárí ąbas hai." Isí tarah bhí banisbat i naját aur dil kí naí paidáish ke, yih kám bilkull Ḳhudá kí mihrbání o qudrat se hai; tau bhí is amr meṉ sust o gáfil ho baiṭhná mahz nádání o gumráhí hai: goyá kisán kahe, ki Maiṉ bíj ko ugá nahíṉ saktá; mujh meṉ aisí qudrat nahíṉ, ki phal ko paidá karúṉ; to maiṉ bíj na boúngá, magar sáya meṉ baiṭhkar árám

karúngá; Alláh cháhe, mujhe phal de, yá na de; us ko ikhtiyár hai. Yih kyá hí bewaqúfí hai? Lekin, afsos, afsos, yih ṭhík un kí masal hai, jo ki basabab láchárí ke apne ko mązúr samajhkar gunáh kí hálat men beparwá baiṭhe rahte hain. Magar púchhá jáegá, ki insán apní naját ke liye kyá kar saktá hai? Jawáb yih, ki Ḳhudá ke kalám ko paṛhe, aur apne gunáhon par gaur kare, aur un se báz áke rát din duạ́ mángtá rahe, ki Rúh ul Quds us par názil ho. Farz kiyá, ki jis tarah yih kám un se bajá láe játe hain, ki jin par yih tabdíl wáqa húí, isí tarah us se, ki jis ká dil badlá na ho, na ho sakegá. Tau bhí yaqín hai, ki Alláh i mihrbán aise shikasta dil kí duạon ko qabúl karke apne kamál fazl o qudrat se use madad baḳhshegá. Baibal i muqaddas men likhá hai, ki Wuh maidán kí ghás ko árásta kartá hai, aur bhí qism qism ke jánwar usí kí mihrbání o qudrat se kháte aur píte hain; to filhaqíqat aise garíb dil gunahgár kí, jo apní tabáhí o ḳharábí ke báis sharminda hokar Ḳhudá se panáh cháhtá hai, sunegá. Pas sábit húá, ki gunahgár basabab apni láchárí o ḳharábí ke apni naját ke muạ́male men koshish o mihnat karne se mązúr nahín. Kyá bímár yún guftagú kartá hai, ki Main apne taín changá nahín kar saktá, is liye dawá na píúngá? Hargiz nahín. Aisí báton se na sirf apní bewaqúfí záhir karná, balki apní ján ko bhí ḳhatre men ḍálná hai. Isí tarah gunahgár gáfil hokar apní ján halákat men ḍáltá hai; kyúnki wájib hai, ki aisá sang dil badzát Ḳhudá ke gazab men paṛá rahe.

Ai paṛhnewále, agar terí hálat yih hai, to Alláh ká kalám sun: Ai sonewále, jág, aur murdon men se nikal, to Masíh tujh ko roshan karegá. So ai ạzíz, uṭh ke Ḳhudáwand Ísá Masíh kí taraf rujú ho; kyúnki bachánewálá aur barhaqq wuhí hai; aur tamám gunahgáron ko pukártá hai, (dekho Matí ke 11 báb, 28, 29, 30 áyaton men), Ai sab mihnatí o zerbár logo, mere pás áo, ki main tum ko árám dúngá. Merá júá apne úpar le lo, aur mujh se síkho; kyúnki main halím o dil se garíb hún: to tum apní jánon ká árám páoge.

III. Ab tísrí bát par gaur karen, yạne *kis tarah ham ko mạlúm howe, ki ham phir paidá húe hain, yá nahín?* Dekho, Ḳhudáwand Ísá Masíh ne Matí ke 16 báb, 24 áyat men farmáyá hai, Agar koí mere píchhe áyá cháhtá hai, to apná inkár kare, aur apní salíb uṭháwe. Aur Lúqá ke 14 báb, 27 áyat men hai, Jo koí apní salíb na uṭháwe, aur merí pairawí na kare, wuh merá shágird nahín ho saktá hai. Pas, in áyaton ke mutábiq nae janam ká ek nishán yih hai, ki ham apná inkár karen, aur apní salíb uṭákar Ḳhudáwand kí pairawí karen. Aur jo ki yún kartá hai, to us makkár se, jo ki faqat nám men Masíhí hai, bahut tafáwat rakhtá hai; kyúnki apne ímán ká iqrár karke, jahán sharír log us par hanste, yá Ḳhudáwand ká nám haqír jánte hain, wuh sharminda nahín hotá; magar apní jismání ḳhwáhishon ko, ki jo use Ḳhudá kí rúhání ḳhidmat se roktí hain, inkár karke apne ko, be riyákárí ke, Alláh ke supurd kartá hai; balki is men bhí baṛí mihnat kartá hai, ki ba madad i Iláhí apne tamám wájibát adá kare. Chunánchi un ímámdáron kí chál par nazar karo, jo ki ḳháss Ḳhudáwand ke waqt i zahúr men ímán láe; ki jab Yahúdí Ḳhudáwand ko haqír jánkar us ko satáte the, kyúnkar unhon ne apná ímán záhir karke apná

ghar bár, mál asbáb, yár dost, sab kuchh chhoṛ diyá, aur baṟí ḳhushí se Ḳhudáwand kí ḳhidmat ko iḳhtiyár kiyá; kis liye, ki we durust gumán karte the, ki aise badzáton̲ ko chhoṛná, balki un kí hiqárat hásil karná us se bahut bihtar hai, ki ham ḳhauf i Ḳhuda ko tark karke us ke gazab men̲ paṟen̲.

Phir yih bhí jáná cháhiye, ki jo koí Ḳhudáwand par dil se ímán lákar phir paidá húá hai, aisá shaḳhs káfir o badzáton̲ men̲ apná ímán kuchh der tak na chhipá sakegá. Hargiz nahín̲. Jis tarah ki ham apne ạzíz rishtadáron̲ ko piyár karte, aur us piyár ke záhir karne men̲ hargiz sharminda nahín̲ hote, aise hí ímándár ádmí Ḳhudáwand Ísá Masíh ko goyá apná bháí samajhkar, aur niháyat piyárá jánkar, hargiz us ke nám se sharminda na hogá. Barḳhiláf is ke jis tarah ki koí hamáre bháí kí badgoí o beizzatí kare, to hamárá dil is bát par garm hotá hai, waisá hí wuh ádmí, ki jis ká dil tabdíl ho, un ke bích men̲, jo ki Ḳhudáwand ko haqír jánte, aur us kí badgoí karte hain̲, us kí mahabbat se garm dil hokar ḳhámosh na rah sakegá. Hargiz nahín̲. Wuh to shád o ḳhush hokar apná ímán aur us mahabbat ko jald záhir karegá; kis liye, ki us ko yaqín i kámil hai, ki Ḳhudáwand hamáre wáste múá, aur mujhe is zindagí men̲ us kí salíb se bahut tasallí o taskín hásil húí, aur áḳhir hayát i abadí hásil hogí. Main̲ us kí tạríf o shukrguzárí men̲ hargiz ḳhámosh na rahkar, baṟí ḳhushí o mahabbat se mashgúl rahúngá. Hán̲, agarchi mujhe, mere ímám ke sabab, má báp, aur ghar bár, sab kuchh, chhoṟná paṟe, balki un ke satáne aur ízá dene se mujh ko bahut taklíf ho, tau bhí ḳhush rahúngá, Ḳhudá ke pák ḳhádimon̲, yạne Púlús o Sílás kí mánind, jo ki qaid men̲ rát ko gít gáte, aur Alláh ká shukr bhí adá karte the; aur phir Yúhanná o Yạqúb kí mánind húngá, ki jinhon̲ ne bahut már khákе Ḳhudá ká shukr kiyá, ki we Ḳhudáwand ke nám ke wáste dukh uṭháne ke láiq gine játe the. Pas, ai ạzíz paṛhnewále, baḳhúbí jáná cháhiye, ki sachche ímándáron̲ ke dil par ímán kí tásír yún̲ hí hai. Aur we log, jo ki sharm ke sabab se Masíh ká iqrár nahín̲ karte, kisí tarah us kí bádsháhat men̲ dáḳhil na honge; kyúnki Lúqá ke 9 báb, 26 áyat men̲ likhá hai, Jo koí mujh se aur merí báton̲ se sharminda howe, us se ádmí ká beṭá bhí jab apne, aur báp, aur muqaddas firishton̲ ke jalál ke sáth áwegá, sharminda hogá. So ai bháí, bhúl mat kar. Bahut log ba sabab ḍar aur sharm ke apná ímán poshída rakhte hain̲; lekin isí se sáf roshan hai, ki un ká ímán durust nahín̲. Jo durust hotá, to we hargiz sharminda na hote. Aur agar terá ímán tujhe itní himmat na de, ki tú ádmíon̲ ke ḍar ko tark karke Ḳhudáwand ká shágird bane, to terá ímán durust nahín̲; kyúnki sachche ímán ká ek nishán i sachchá yihí hai, ki us ká lánewálá ádmíon̲ se sharminda nahín̲ hotá. Par koí kahe, ki Main̲ sharminda nahín̲ hotá; to kyá is se sábit húá, ki merá dil badal gayá, aur merá ímán durust hai? Jawáb yih, ki jo wuh kisí lálach, yá garúr, yá aur kisí badḳhwáhish se apná ímán záhir kare, to us záhir karne se us ko kuchh fáida na hogá, kyúnki Ḳhudá i barhaqq, jo ki ạlim o daná hai, aise kám ko niháyat nafratí jántá hai, aur apne pák kalám men̲ farmátá hai, ki tamám jhúṭhe o makkár sáre badkáron̲ ke sáth apná hissa jahannam men̲ páwenge. So jáno tum, ki faqat wuh shaḳhs, jo dil kí halímí o Ḳhudá

ki mahabbat se ímán lákar usí ímán ko záhir kartá hai, Alláh ká pasandída hogá.

Dúsrí ạlámat naí paidáish kí yih hai, yạne Rúh ul Quds kí gawáhí; jaisá ki Rúmíoṉ ke 8 báb, 16 áyat meṉ hai: Rúh áp hamárí rúh ke liye gawáhí detí hai, ki ham Ḳhudá ke farzand haiṉ. Pas is ke yih mạne nahíṉ, ki Rúh ul Quds buland áwáz se pukárke gawáhí de; hargiz nahíṉ. Magar us ká matlab yih hai, ki Rúh ul Quds un nek phaloṉ ko, jo ki kalám i muqaddas meṉ Rúh ke phal kahláte haiṉ, ham meṉ paidá kartá hai. Aur wuh phal yih haiṉ, (dekho Galatíoṉ ke 5 báb, 22, 23 áyat meṉ,) mahabbat, ḳhushwaqtí, salámatí, burdbárí, mihrbání, nekí, ímándárí, muláimí, parhezgárí; koí sharíạt aisoṉ ke barḳhiláf nahíṉ. Pas, jis tarah ki ham aur logoṉ ko un ke kámoṉ se pahchánte haiṉ, so usí tarah apne hí dil kí hálat ko us kí ạdatoṉ se daryáft kar sakte haiṉ. Maslan, in áyatoṉ meṉ marqúm hai, ki Rúh ká ek phal mahabbat hai. Yạne jis ká dil tabdíl húá, wuh zarúr Ḳhudá se mahabbat rakhegá; aur balki sab ádmíoṉ ko bhí piyár karegá; kyúnki we gunahgár hoke naját ke muhtáj haiṉ, aur Ḳhudáwand Ísá Masíh par ímán láne ke bagair we hameshe ke ạzáb meṉ paṛenge. Yih ján kar wuh ádmí, ki jis ká dil tabdíl húá, us mahabbat ke báis un ko us burí hálat se bacháne ke liye sargarm hokar bahut mihnat o koshish karegá. Pas, jo shaḳhs ki apní haqíqí hálat ko daryáft karná cháhe, to apne dil se yúṉ sawál kare: Kyá yih mahabbat ham meṉ páí játí hai, ki nahíṉ? Agar yih mahabbat kisí meṉ maujúd ho, to zarúr is se záhir hogá, ki wuh shaḳhs Ḳhudá ká kalám, yạne injíl ke paṛhne se ki jis meṉ us kí sifateṉ ḳhúb roshan haiṉ, ḳhush o ḳhurram hogá. Ạláwa is ke us ke dil meṉ yih baṛá iráda bhí maujúd hogá, ki maiṉ Alláh i bartar kí mánind gunáhoṉ se mubarra hokar kámil banúṉ, jaisá ki Mat. ke 5 báb, 48 áyat meṉ hukm hai, ki Tum kámil ho, jaisá ki tumhárá Báp, jo ásmán par hai, kámil hai. So cháhiye ki ham chashm i insáf se apne dil kí hálat par gaur kareṉ; to ásání se mạlúm hogá, ki yih phal ham meṉ páyá játá hai, yá nahíṉ.

Phir Rúh ul Quds ká dúsrá phal salámatí hai, yạne dil kí ásúdagí o tasallí, jo ki naí paidáish meṉ hásil hotí hai. Naí paidáish se peshtar ádmí ko bahut sí ghabráhaṭeṉ o ḍar; par bạd us ke árám o tasallí dil meṉ maujúd hotí hai; is liye cháhiye ki ham sab apne apne hál par ḳhiyál kareṉ; tab to ásání se mạlúm hogá, ki yih barkat hameṉ hásil húí, yá nahíṉ; yạne naí paidáish. So kyá hí munásib o bihtar hai, ki ham apní hálat par áp hí gạur karnewále hoṉ; kyúnki we, jo befikr haiṉ, bhúl meṉ paṛke áp ko halák karte haiṉ. Ai paṛhnewálo, kyá tum befikr o beparwá hokar halákat kí ráh par chalte ho? Aisá na howe. Bihtar to yih hai, ki tum apne hál par be tarafdárí ke insáf se socho, táki apní kamzoríoṉ aur tabíạt kí buráíoṉ se ḳhabardár hokar tum apne ko madad i Iláhí ke muhtáj samjho, aur Alláh par bharosá rakho. Tab to is ummed se tumheṉ niháyat ḳhushí o tasallí hásil hogí, yạne ki jis ne hamáre dil ko badal ḍálá, so hí hamáre badan ko goyá apne rahne ká ghar samajhkar ham meṉ rahegá, aur zarúr waqt i aḳhir ham ko apní bádsháhat i ásmání meṉ dáḳhil karegá.

Bas, úpar ke bayán se yih tín natíje nikalte haiṉ.

1. *Ruh ul Quds Khudá hai;* kyúnki gunahgáron ká dil phir paidá karná aisá mushkil hai, ki faqat qudrat i Iláhí se waqú men átá hai. So jab ki yih kám, yạne naí paidáish, Rúh ul Quds ke fazl se hotí hai, to us ke Khudá hone men shakk nahín. Aur jo log ki us se inkár karke us kí beizzatí karte hain, so halák honge: jaisá ki Marqas ke 3 báb, 29 áyat men likhá hai, ki Jo koí Rúh ul Quds kí zidd men káfir ṭhahare, us kí muạfí abad tak na hogí, balki wuh ạzáb i abadí kí sazá uṭháwegá. Ai ạzíz paṛhnewálo, apní besh qímat ján ko halákat men na ḍálo; balki Rúh ul Quds kí Ulúhiyat ko qabúl karke us kí minnat karo, táki us kí tásír se tumháre dil tabdíl hokar pák hon.

2. Záhir húá, ki *bihisht niháyat pák maqám* hai, ki jis men gunahgár dákhil hone ke láiq nahín. Agar wuh láiq hotá, to phir paidá honá kyá zarúr thá? Lekin is liye ki wahán nápák chíz ko dakhl nahín, Khudáwand áp farmátá hai, Agar koí phir paidá na howe, to wuh Khudá kí bádsháhat ko dekh nahín saktá. Hán, har ek qaum kí ạql is bát par qáil hai, ki nápák Alláh ke huzúr na rahne páwegá. Bhalá, is ká kyá zikr hai, ki bihisht aisá nápák maqám ho, ki jis men burí khwáhishen o bad iráde púre ho saken! Lekin mutábiq mazhab i Hunúd o ahl i Islám ke, bihisht ek shahwat khána hai, ki jis men nápák o shahwat parast apní khwáhishon ko púrá karen. Afsos, afsos hai! Aur isí bhúl se ye donon mazhab galat ṭhaharte hain. Pas, un sabhon se hamárí iltimás yih hai, ki aise náláiq mazhab par bharosá na rakhen, par unhen chhoṛkar hamáre Khudáwand se rujú hon, jo ki tumháre gunáhon ko muạf karke ba wasíle Rúh ul Quds ke tumhárí burí ạdaton ko bhí dúr karegá.

3. *Ádmí ko munásib nahín, ki apne kámon par bharosá rakhe, yá fakhr kare,* goyá ki wuh áp apne dil ko badal saktá hai. Hargiz nahín. Yih tabdílí sirf Rúh ul Quds kí tásír se hai, aur usí ká shukr o tạríf karná wájib hai. So baṛá afsos hai, ki aksar log apne kámon par magrúr hokar, apne dil se yún guftagú karte hain: Main ne is qadr Alláh ká nám liyá; main ne pánchon waqt namáz paṛhí; main ne itne rúpae khairát men diye; main to Alláh kí nazar men bahut nek hún. Par afsos hai, ki yih log apne dil kí haqíqí khaslaton se náwáqif hokar basabab gurúr ke apne ko halák karte hain; jaisá ki Khudá ke kalám men likhá hai, ki halákat se pahle takabbur, aur zawál se áge dil ká gurúr hai. Hán, aise log to zarúr dozakh men ḍále jáenge; kyúnki Alláh ke nazdík gurúr niháyat nafratí chíz hai, jaisá ki phir us ke kalám, yạne khatt i Yạqúb ke 4 báb, 6 áyat men hai, ki Khudá magrúron se muqábala kartá, par garíbon ko fazl bakhshtá hai.

Pas, cháhiye ki ham sab apne dil se ạjiz o farotan hokar, apne taín be takalluf o riyá ke Alláh ke supurd karen; aur jo kuchh nekí yá pákízagí ham men maujúd ho, us ke wáste Alláh ká shukr bajá láwen; kyúnki bakhshnewálá wuhí hai. Ámín.

XIII.

TAQADDUS KÍ BA'BAT.

Rev. J. H. Budden kí tasníf.

Taqaddus kí pairauí karo ; us bagair koí Khudáwand ko na dekhegá.—
Ibr. 12: 14.

Insa'n kí rúhání hálat is zindagí men aisí hai, jaise koí shakhs, jism ke haqq men niháyat bímár, balki jánkandaní ke álam men pará ho; aur hakím ke taur par mazhab ; aur dín ká kám yih hai, ki is bímár adhmuá ko bhalá changá aur bahál kar rakhe ; aur jis tarah kachche tabíb aur ním hakím, jo bímár ke marz se kuchh wáqif nahín, aur ilm i tib kuchh nahín rakhte, tau bhí sihat bakhshne ká wáda karte, is dunyá men bakasrat milte hain, is hí tarah bahut jhúthe aur náqis dín bhí is jahán men phail gae hain, jo "Khudá ki bint i qaum ke gháo ko yih kahke záhir men changá karte hain, ki Salámatí, salámatí, jab kí salámatí nahín hai:" aur jis tarah sachche aur pakke hakím ká dastúr yih hai, ki pahle hí pahal bímárí kí asl aur jar ko daryáft karke pakar lewe, aur kisú na kisú dhab se dafa kare, us hí tarah sachche dín ká bhí kháss nishán yih zarúr hogá, ki taba i insán ke rúhání marz kí jar, yane gunáh ko ukháre, aur sab se pahle us ke nest karne ke liye tashkhís farmáwe.

Chunánchi ham apne páktarín ímán men dekhte hain, ki pahle to amalí gunáhon ke aur un kí tásíron ke nest karne ke liye wuh hamáre Khudáwand Ísá Masíh ke kafára ko muqarrar kartá hai, jo ek aisí hairat afzá aur hikmat ámez tadbír hai, ki jo koí us par ímán láne se us ko qabúl kartá hai, zarúr us ke sáre amalí gunáh jitne húe hon, ek lakht muáf ho játe hain. Lekin is par to qanáat nahín kartá hai, balki áge barhke yih tajwíz bhí kartá hai, ki wuh kharáb aur gunáh álúda tabíat ko, jo bizzátihí harek insán rakhtá hai, nae sir se paidá kare, jab tak ki gunáh ká harek nám o nishán bilkull nest na ho jáe. Kyúnki jab tak yih burí tabíat bahál rahe, to faqat guzre gunáhon kí muáfí se kyá hásil ? Áge kí tarah is hí jar se beshumár gunáh phir barhenge. Aláwa is ke hamárí áyat se yih bhí khabar miltí hai, ki aisí tabíat ke sáth koí Khudáwand ko na dekhegá. So is waqt ham is bát ká charchá karte hain ; aur Khudá apná fazl bakhshe táki is ke wasíle se hamáre sust dil uskáe jáen. Ámín.

I. Is charcha kí tartíb men pahlí bát yih hai, ki taqaddus ke kyá mane hain ?

II. Dúsrí bát, ki insán us ko kis tarah hásil kar saktá hai.
III. Tísrí bát, ki us ke hásil na karne se kyá natíja niklegá.

I. Pas, taqaddus se kyá murád hai? Is lafz kí asl quds hai, aur quds ke mąne aslí pákízagí, yąne wuh, jo har tarah kí nápákí aur gunáh se bahut dúr hai: chunánchi Ḳhudá kí Rúh, Rúh ul Quds kahlátí hai. Is se ek ism i sifat nikaltá, yąne Quddús, jis ke mąne wuh, jo yih quds apní zát men̲ rakhtá hai: chunánchi pák firishte Ḳhudá ke huzúr men̲ tąríf karte húe yih pukárte hain̲, ki "Quddús, quddús, quddús, Ḳhudáwand Ḳhudá, zábit ul kull, jo thá, aur jo hai, aur jo ánewálá hai." Phir siwá is ke ek aur lafz hai, yąne muqaddas, jis ke mąne pák kiyá gayá hai; yąne, wuh jo bizzátíhí pák nahín̲ hai, par kisí wasíle se pák kiyá gayá ho: mislan, insán jo gunáh ke sabab se nápák húá, par Ḳhudá ke fazl se, aur ímán láne se pák ho játá hai, tad wuh muqaddas bantá hai. Phir is hálat ká ek nám yąne yihí lafz taqaddus hai; so us se kyá murád hai, yąne wuh us shaḳhs kí hálat ká nám hai, jo pák kiyá gayá ho. Quds ke mąne wuh pákízagí, jo aslí hai, mislan Ḳhudá kí: taqaddus, wuh pákízagí, jo paidá húí, mislan insán kí.

Par agar ham is maktúb ke musannif ke mutábiq Músá kí sharíąt par zarrá gaur karen̲, to yih bát aur roshan ho jáegí; kyúnki us men̲ is taqaddus ká zikr aksar kiyá játá hai. Ham parhte hain̲, ki wuh maskan, jis men̲ Ḳhudá kí bandagí kí jätí thí, aur we káhin, jo bandagí karte the, aur qurbángáh aur bartan bhí sab muqaddas the. Músá ne hukm farmáyá, ki fuláne rasm bajáláne se yih sab chízen̲ muqaddas kí jáen̲; aur ki muqaddas hone ke bąd we faqat is hí kám, yąne Ḳhudá kí ḳhidmat aur bandagí men̲ ḳharch howen̲. So is ká aslí matlab yih hai, ki we ádmí aur we chízen̲, jo Ḳhudá kí ḳhidmat par muqarrar hon̲, sáre aur kámon̲ dunyawí aur jismání se alag kí jáen̲, táki faqat Ḳhudá kí ḳhidmat men̲ istiąmál kí jáen̲; aur is tarah we muqaddas ban gaín̲.

Pas, yih sab jismání báten̲, jo Músá kí sharíąt men̲ ṭhahráí gaí thín̲, Masíhí zamáne men̲ rúhání taur par samjhá cháhiye. Chunánchi Pathras ke pahle ḳhatt men̲ likhá hai, ki ahl i Masíh "káhinon̲ kí muqaddas jamáąt ho játe, táki rúhání qurbáníán̲, jo Ísá Masíh ke wáste se Ḳhudá ko pasand hain̲, guzránen̲." Phir Timtáús ke dúsre ḳhatt men̲ likhá hai, ki "Agar koí apne taín̲ zalíl istiąmál se sáf pák kare, to wuh hurmat ká bartan aur mumtáz, aur Ḳhudáwand ke pás ązíz, aur harek achchhe masraf ke liye muhaiyá hogá." So in báton̲ se sáf záhir hai, ki kámil Masíhí taqaddus ke aslí mąne yih hain̲, ki jis tarah sharíąt ke waqt koí bartan, yá jagah, yá ádmí, dunyawí aur jismání kámon̲ se alag kiyá gayá, táki Ḳhudá hí kí ḳhidmat men̲ ḳharch ho, usí tarah Masíhí zamáne men̲, ímándár shaḳhs apne taín̲ dunyawí garazon̲, aur jismání ḳhwáhishon̲ se alag karke rúhání qurbángáh par tasadduq kare, táki faqat Ḳhudá hí kí ḳhidmat men̲ masrúf ho. Chunánchi Púlús rasúl Rúmíon̲ ke maktúb men̲ kahtá hai, ki "Pas, ai bháío, main̲ Ḳhudá kí rahmaton̲ ká wásta deke tum se iltimás kartá hún̲, ki tum apne badanon̲ ko Ḳhudá par taqdís karo, táki qurbán i zinda o muqaddas o pasandída ho, ki yih tumhárí jání ḳhidmat hai."

Lekin is muqaddame men̲ ek aur bát ká zikr cháhiye; yąne, ki puráne ąhd men̲ koí bartan, bajuz muqarrar húe hukm ke mutábiq, pák o

muqaddas nahín ho saktá thá. Agar koí is bát kí jurat kare, ki kisí dúsre taur par kisí chíz ko muqaddas ṭhaharáwe, aur maskan ke kám men láwe, to wuh námanzúr hotá, aur siwá is ke maurid i gazab ṭhahartá. Chunánchi Ahbár ke 10 báb men likhá hai, ki "Nádáb aur Abihú donon beṭe Hárún ke, har ek ne un se apne údsoz liye, aur us men ág bharke us par bakhúr ḍálá, aur ek ajnabí ág, jis ká Khudáwand ne un ko amr na kiyá thá, rúbarú Khudáwand ke guzrání. Tab ág Khudáwand ke huzúr se niklí, aur un donon ko khá gaí, aur we Khudáwand ke sámhne mar gae." Is tarah bhí, Masíhí ahd men ek ráh ṭhahráí gaí hai, ki jis se insán rúhání qurbání guzránne ke liye Khudá ke pás jáen; yane, Ísá Masíh ke wasíle se, jis ne kahá hai, ki "Main ráh hún," "koí Báp ke pás nahín já saktá hai, magar mere wasíle se." So kámil taqaddus kí khássiyat yih hai, ki Ísá Masíh par ímán láne kí ráh se howe, "jo hamáre liye Khudá se hikmat, aur sadáqat, aur taqaddus, aur ázadagí hai." Pas in báton se malúm hotá, ki agar koí Khudá kí muqarrar kí húí ráh ko tark karke kisí dúsrí ráh se apne taín Khudá par taqdís kare, to wuh hargiz manzúr nahín ho saktá.

Gharaz, ki yih taqaddus ímándáron kí ek khássiyat hai, jo Khudá ke fazl se dil men paidá hotí hai, aur amal men nazar átí. Jis waqt ki fikrmand gunahgár, Ísá Masíh par ímán láne se, apne gunáhon kí muáfí hásil karke apne dil men árám o tasallí pátá hai, aur yih bhí dekhtá hai, ki yih sab fazl Ísá Masíh kí mahabbat se ináyat húá hai, to us ke dil men is hí tarah kí mahabbat bhí paidá hotí hai, aur wuh niháyat árzúmand ho játá hai, ki kisí tarah se apní mahabbat záhir kare. Chunánchi jis tarah ki Ísá Masíh ne us kí khátir apní ján de dí, us tarah wuh Ísá Masíh kí khátir apní ján de dene par taiyár hai: aur haqíqat men wuh ek rúhání taur par aisá hí to kartá hai; "Kyúnki Masíh kí mahabbat us ko khainchtí hai; ki wuh yih samjhá, ki jab ek sab ke wáste múá, to sab murda ṭhahare: aur wuh sab ke wáste múá, táki jo jíte hain, so na apne liye, balki us ke liye, jo un ke liye múá aur phir uṭhá, áge chalke jíen." 2 Karantíon ká 5 báb, 14 áyat. Phir "wuh apná nahín hai, kyúnki wuh qímat se mol liyá gayá hai; pas apne tan se aur apne man se, jo Khudá ke hain, wuh Khudá kí taqdís kartá hai." 1 Karantíon ká 6 báb, 20 áyat.

Muwáfiq is ke aise kámil muqaddas kí garaz yih hai, ki apní harek bát se aur har kám se Khudá ká jalál záhir kare. Us ke amal kí nok jhonk to yihí hai; us ke sáre khiyál aur harek khwáhish is hí bát par mutawajjih hotí hain. "Zindagí us ke liye Masíh hai." Baliház is ke us ká harek kám muqaddas hotá, goyá ek rúhání qurbání hai, jo Khudá ko manzúr aur pasandída hai. Balki jo gairon ke haqq men taqaddus se khálí ho, us ke haqq men us kí garaz kí badaulat muqaddas ho játá. Kyá muzáyaqa ki wuh past hálat men ho, yá kamíne ashgál men mustaid rahe? Ek hí bát hai, ki wuh muqarrab firishta ká kám kare, yá qaidí ke taur par sarakon men mihnat uṭháwe; kyúnki "kháte píte sab kuchh karte húe, wuh sab kuchh Khudá ká jalál záhir karne ke liye kartá hai."

II. Pas, taqaddus ká bayán ho chuká; aur ab dusrí bát yih hai, ki insán taqaddus i mazkúr ko kis tarah hásil kar saktá hai.

Hamárí áyat men likhá hai, ki us kí pairauí karo; ki jis se yih dalálat kí játí hai, pahle, ki bagair pairauí kiye wuh hásil nahín ho saktí; aur dúsre, ki pairauí karne se wuh zarúr hásil hogí; warna, to yih báten ek tarah ká tanz hotín, jaise ki koí kisí langre se kahe, ki Uṭh, aur mere sáth chal, to main kuchh kuchh dúngá, jis hál ki wuh chal nahín saktá hai, aur aisí bát to shán i Ḳhudá se bahut baíd hotí.

Lekin pairauí karne men sháyad ek bhárí matlab poshída hai, jis ká kholná ham ko lázim hai. So ab ham tahqíq karte hain, ki pairauí karne men kaun kaun sí báten miltí hain. Aur

Pahlí, taqaddus ke pairau men zarúr yih bát hogí, ki wuh apne taín is taqaddus se ḳhálí jánegá, kyúnki agar wuh abtak muqaddas ho chuká, to kis wáste taqaddus kí pairauí kartá hai? Aur haqíqat men yih insán kí aslí hálat hai. Kaun aisá shaḳhs hai, jo áp se apní marzí ko tark karke Ḳhudá kí marzí par chaltá hai? Barḳhiláf is ke har koí jab tak ki Ḳhudá ke fazl se us ká dil nae sir se paidá na ho, faqat apní hí marzí par chaltá hai, balki yih bhí gumán kartá hai, ki aisá karná wájibí hai.

Dúsrí bát, ki taqaddus ke pairau kí samajh men us se ḳhálí honá ek gazab hogá; aur isí wáste wuh us kí pairauí kartá hai. Aur yih ṭhík samajh hai; kyúnki is men ki koí ḳhilqat taqaddus se ḳhálí ho, kaisí buráíán miltín! Aisá shaḳhs goyá Alqádir ko angúṭhá dikhlátá hai. Jis waqt ki Ḳhudá hukm farmátá hai, ki merí marzí par chalo, yih jawáb men, sháyad zubán se nahín, magar dil aur ąmal ke muháwara se kahtá hai, ki Kyá muzáyaqá! main apní marzí par chalúngá. Ḳhudá Taąlá ko yih haqír jántá hai. Jis waqt kí Ḳhudá Taąlá kahtá hai, ki merí marzí par chalne se tujh ko bará fáida hogá, yih jawáb detá hai, ki Nahín to, apní marzí par chalne se ziyáda fáida hogá; aur yún Ḳhudá Taąla kí dánáí yá sachái ko haqír jántá hai. Balki is men Qádir i Mutlaq kí qudrat ko bhí haqír jántá hai; kyúnki yih gumán kartá hai, ki us hí se us ká haqq chhín lene men wuh besazá ṭhaharegá. "Kyá insán Ḳhudá ko lúṭegá?" Mal. 3: 8. "Kyá ham Ḳhudá ko rashk khiláyá cháhte hain? Kyá ham us se qawítar hain?" 1 Kar. 10: 22. Albatta is men bará gazab hotá. Chunánchi taqaddus ká pairau aisá bhí jántá hai, aur ḳhiyál kartá, ki agar main is hí hálat men marún, to kyá qiyámat ṭúṭegí! Aur is liye basar o chashm taqaddus kí pairauí kartá hai.

Tísrí bát, jo tálib i taqaddus men záhir hogí, so yih hai, ki us ke hásil karne men apne taín nátawán aur náchár samjhegá. Hán, báwajúde ki us kí pairauí kiyá kartá hai, balki us kí pairauí karne se bhí yih bát daryáft hogí. Sháyad ibtida men us ne aisá ḳhiyál nahín kiyá, balki yih gumán kiyá, ki abhí to main apní tajwíz aur koshish ke zor se muqaddas ban jáúngá; magar fauran yih mąlúm húá, ki jis qadr wuh koshish kiyá kartá, usí qadr wuh maglúb ho játá. Us ke dil kí nápákí jo thí, so dil hí ke ḳhilwat ḳhána aur mándonm en poshída rahí; par jis waqt ki wuh us ke nikálne kí koshish kartá, to jhaṭ afąíon ke bachchon kí mánind cháron taraf bakasrat uṭhtí hai, aur us kí mihnat náummed aur ąbas mąlúm hotí. Par aisí hálat men zarúr ek aur, yąne

Chauthí bát, nazar áwegí, ki is muqaddame men wuh apná iláj faqat Khudá hí kí qudrat, aur fazl aur marzí par mauqúf jánegá. Sach hai, ki harek dunyawí niamat ke liye ham Parwardigár i álam kí marzí par mauqúf hain ; agarchi asámí apní zamín jote aur bowe, bagair barakat i Khudá ke kuchh phal nahín niklegá. Báwajúde ki bímár saikaron tadbíren kare, biná fazl i Iláhí ke kuchh nahín ban partá. Par kitná ziyáda Rúh kí bárík báton men us kí madad zurúr hai ! Alalkhusús aise muqaddame men, ki jis men insán ko apní khwáhish aur tabíat ke barkhiláf barábar laráí karní partí. Aisí hálat men insán kyá kar saktá hai ? Kaun bagair madad i Iláhí ke apní marzí ko tark kar saktá hai, táki dúsre kí marzí par chale ? Yih bhí taqaddus ká pairau jántá hai. Chunánchi apná sárá muqaddama Khudá ke hawála kartá hai, aur is hí sabab se us men

Pánchwín bát páí játí hai, yane ki jo tadbíron aur wasílon ko is muqaddame men Khudá Taálá thaharátá hai, so khushí aur shukrguzárí ke sáth wuh qabúl kartá, aur kám men látá hai. Wáste gunáhon kí magfirat ke Isá Masíh ke kafáre aur beshqímat lahú par púrá bharosá rakhtá hai. Rúh ul Quds kí madad aur fazl ke liye us hí ke kám aur sifárish ká zikr kartá hai. Duá mángne men mashgúl rahtá hai. Pák kitábon ká charchá aur gaur kartá hai. Buzurg muqaddason ke, aur kháss karke Khudáwand Isá Masíh ke kámil namúna par bare shauq aur shafqat ke sáth nit muláhaza kiyá kartá hai. Fázil ímándáron se dostí aur suhbat tá maqdúr apne rakhtá hai. Gunahgáron kí mashwarat par nahín chaltá, khatakáron kí ráh par khará nahín rahtá, thatthá karnewálon kí majlis men nahín baithtá. Harek bát se, jis ká záhir bad ho, dúr rahtá hai, táki Khudá, jo sulh ká báni hai, áp hí us ko bilkull pákíza kare, aur us ká sab kuchh, yane us kí rúh, aur nafs, aur badan, hamáre Khudáwand Isá Masíh ke áne tak, be ilzám mahfúz rahe.

Pas, is taqaddus ke hásil karne ke liye yih pánch báten, jin ká zikr úpar huá, zurúr hain ; yane pahlí, ki ham apne taín bizzátihí taqaddus se khálí jánen ; dúsrí, ki ham yih hálat ek bará gazab samjhen ; tísrí, ki ham is kám men apní nátawání aur náchárí se wáqif howen ; chauthí, ki ham apná iláj Khudá ke fazl par mauqúf jánen ; aur pánchwín, ki ham us hí kí tadbíron ko is muqaddame men dil o ján se qabúl karen, aur jidd o jihd karke kám men láwen. Haqíqat men taqaddus kí pairauí karná yihí hai ; aur biláshakk agar koí is taur par us kí pairauí kare, to Khudá ká fazl us ko ináyat hogá ; aur zurúr ákhir ko us ká matlab bar áwegá ; sháyad ekáek nahín ; balki yaqín hai, ki aisá bará kám fauran tamám nahín ho jáegá, lékin darja ba darja áge barhke, aur taraqqí pátá chalá jáegá. " Agar wuh in báton par taammul kare, aur unhín ká ho rahe, to us kí taraqqí sabhon par záhir hogí," aur " wuh jo hai, so sadáqat men Khudáwand ká munh dekhegá ; aur jab wuh us kí súrat par hokar jáge, to wuh ser hogá."

III. *Tísrí bát,* ki is taqaddus ke hásil na karne se kyá natíja niklegá ; yane, jo hamárí áyat men likhá hai, ki us bagair koí Khudáwand ko na dekhegá ; ham us ká charchá karte hain.

Yih bát to ham ko nahín malúm, ki kyá muqaddas log jo Khudáwand ko dekhenge, so jis tarah kí filhál ham jismání ánkhon se kisí par

nazar karte hain, dekhenge, ki nahín. Is men to ek bará bhed hai; kyúnki wuh, jo mahz aur khális rúh hai, jaisá ki Khudá, so kisí kí nazar men nahín átá. Par Khudá kí qudrat se baíd nahín hai, ki apne taín muqaddason kí rúh par aise taur se záhir kare, jo bínái ke barábar howe; aur Khudá ke kalám men sáf khabar hai, ki isí tarah se muqaddas aur sharír donon adálat ke din us ko dekhenge. Magar is men sharíron ko kuchh farhat yá nekbakhtí nahín hogí; aur gáliban yih to is áyat ke mane howen. So ham bayán karte hain, ki yih kis wajh se hai,—

Pahlí, ki Khudá Taalá kí mutbarrak zát aisí qudús hai, ki har tarah kí nápákí aur gunáh se niháyat nafrat rakhtí hai: apne rubarú men us kí bardásht nahín kar saktí. Is jahán men albatta Khudá Taalá gunahgáron par bhí tars khátá hai, aur un ko halák karne se baz rahtá; par yih to is liye hai, ki sháyad we tauba karen, aur ímán láne se muqaddas ban jáen. Lekin jis waqt ki qabúliyat ká din guzar gayá, aur ázmáish tamám húí, aur we hanoz farmánbardár na húe, tad yih mihrbání mauqúf hogí. Khudá Taalá ke dil men un ke liye kuchh tars bhí báqí na rahegá, aur na un ke dil men ummed. Sad afsos, ki befikr gunahgár apní áqibat par gaur nahín karte!

Dúsrí wajh, ki agar ham gumán karen, ki Khudá Taálá apní zát kí dushmaní aur mukhálifat báz rakhe, aisá ki gunahgár aur nápák rúh us ke huzúr men khará hone pawe; tau bhí wuh áp us quds ke huzúr kí bardásht nahín kar saktá. Us quds kí raunaq kí jot se wuh yá to andhá ho játá, yá us kí chamak se apní nápákí aur makrúh hálat ko aise taur par dekhtá, ki sharm aur ghin ke máre wuh martá. Aur yih bát to na faqat khúní, aur zání, aur matwále, aur chor ke haqq men sach hai; balki aksar ádmíon kí bábat bhí jo dekhne men nek hon, aur sháyad apne taín sádiq, aur rástbáz, aur Khudá tars jánte hain; magar haqíqí taqaddus se khálí hain. Mumkin to hai, ki dunyá ke muámalon men we sachche thaharen; jismání shahwaton se parhez karen; insán kí mahabbat se mamúr howen; khairát aur sakháwat men mustaid rahen; balki namáz aur bandagí men bhí nit házir howen. Par Khudá kí haqíqí mahabbat un ke dil men nahín hai; us kí marzí par we nahín chalte hain; us kí sachchí farmánbardárí nahín karte hain. Aison ke haqq men ham kahte, ki agar we Khudá ke huzúr men khare hone páwen, to fauran un kí khud pasandí játí rahtí; un kí nekí ke khiyál gáib ho játe, aur we apne taín khud aise makrúh aur ghinaune dekhte, jaise ki filhál Khudá un ko dekhtá hai. Aisí hálat men kyá ján báqí rahtí?

Tísrí wajh, ki agar ham gumán karen, ki na faqat Khudá un kí bardásht kare, balki we bhí us kí pákízagí ke pás rah saken, taubhí us men aur un men kuchh muwáfiqat nahín hotí, aisá ki us kí taraf se un par fazl názil nahín ho saktá; aur agar ho, to un men nahín samá saktá; kyúnki un ke mel kí jagah kahín nahín hotí. Khudá aur gunahgár, yane wuh shakhs, jo haqíqí taqaddus se khálí hai, ápas men zidd hain. Aisí rúh, jo Khudá kí sachchí mahabbat se khálí hai, rúhání taur par murda hai, aur murda rúh zinda Khudá se kis tarah muláqát kar sake? Ásmán men, jo núr aur zindagí se bhará huá hai, wuh goyá

ek kálá beján aur gair shaffáf pindá hotá, ki jis par sárí bihisht ki roshní kuchh asar nahín kartí.

Chauthí wajh, ki aisí rúh, jo taqaddus se khálí ho, agarchi Khudá ke huzúr men howe, taubhí ásmán ke ashgál aur khushí ke qábil nahín hotí. Un kí asl aur matlab yih hai, ki Khudá kí marzí púrí howe. Wahán to mahz aqlí khushí pái nahín játí ; koí khilqat kisí qadr áqil, yá álim, yá roshan taba kyún na ho, bagair taqaddus ke wahán ek haulnák khilqat nazar átí, aur ásmání kámon ke liye kuchh liyáqat nahín rakhtí. Khudá kí marzí púrí karná, is kám men khushí páná, aur is sabab se us men khushí páná, ki yihí to Khudá kí marzí hai ; aise kám men ahl i ásmán mashgúl aur garq hote. Lekin wuh, jis kí khaslat apní marzí par chalne kí ban gaí, kyúnkar aise ajnabí aur mukhálif kámon men khushí pá saktá ?

Pánchwín wajh, ki aisí nápák rúh pák ahl i ásmán se bhí mel nahín rakhtí ; aur is liye us ko ásmán men hone se kuchh farhat nahín hotí. Jis tarah ki koí púch, aur najis aur bhayának khilqat hamárí nazar men ghinauní aur haibatnák hai, usí tarah nápák rúh ásmán kí pák jamáat kí nazar men nafratí aur makrúh hotí. Kyá aisá shakhs un ká sámhná kar sakegá ? Yá sáre muqaddason o firishton kí munsífí haqír jánegá ? Is jahán men to yih mumkin hai, ki fásid o khúní tanhá jangal men bhág jáe, aur wahán se intiqám ke liye nekon kí rifáqat par, ki jis ne us ko apní god men se khárij kar diyá ho, apní hiqárat aur adáwat kí áwáz buland kare. Par ásmán men to yih kyá imkán hai ? Wahán unhín kí hiqárat se wuh bilkull shikasta khátirí, máyúsí men dubáyá játá. Kyúnki likhá hai, ki ákhir ko sharír zamín kí khák men se ruswáí aur nafrat i abadí ke liye jág uthenge.

Hásil i kalám, ki dín i Masíhí kí khúbí aur fazílat yih hai, ki us ke rú se Khudá Taálá mutlaq quddús hai, us kí sharíat quddús, us kí bihisht quddús ; aur ki ahl i Masíh ká farz aur nekbakhtí yih, ki dil o ján se taqaddus kí parauí karen, jis bagair koí Khudáwand ko na dekhegá.

XIV.

ASHÁ I RABBÁNÍ, YÁ FASAH I MASÍHÍ.

Rev. J. Wilson kí tasníf.

Tum puráne khamír ko nikál phenko, táki tum tází lu'í bano ; kyúnki tum bekhamír ho ; is liye ki hamárá bhí Fasah, yane Masíh *hamáre liye qurbán kiyá gayá hai.*—1 Kar. 5 : 7.

Ahl i Masíh jo us waqt Karinth men rahte the, aksar naumuríd the, aur Masíhíon kí hálat aur huqúq se kam wáqif the. Is liye baz dastúr i

bemauqa un kí kalísiyá men̲ dákhil húe. Bazon̲ ne gumán kiyá, ki ápas men̲ wájib hai, ki bhái log sab chízen̲ sharákat men̲ rakhen̲. Ek shakhs us saho men̲ yahán̲ tak barhá, ki apne báp kí jorú ko lekar apní thaharáí, aur gumán kiyá, ki Injíl ke rú se yih Ísáíon̲ ká ain haqq hai. Jab yih hál Púlús ko malúm húá, us ne kamál koshish se un ko jatáyá, ki yih ain sharárat hai, aur Injíl kí har ek bát ke khiláf. Us ne farmáyá, ki Us shakhs ko zurúr kalísiyá se khárij karná, jab tak us kí chál se malúm howe, ki wuh us harakat kí badí se ágáh húá, aur us se khúb pachhtáyá ho; aur unhen̲ chitáyá, ki "Thorá sá khamír sárí lúí ko khamír kartá hai;" yane, agar thorí sí sharárat yá bad maáshí tumháre darmiyán jagah páwe, aur mazúr jání jáwe, to tumháre taríqa ko bigáregí, aur tumháre díní iqrár ko bátil aur befáida karegí. Phir un ko jatáyá, ki "Puráne khamír ko nikál phenken̲, táki tází lúí banen̲; is liye ki *Masíh*, jo un ká *fasah* hai, un ke liye qurbán kiyá gayá." Is men̲ Yahúdíon̲ kí ek íd i azím ká ishára hai. Mufíd hogá, ki us íd ke ahwál par zará gaur karen̲; to Fasah i Masíhí, yane Ashá i Rabbání ke hál aur haqíqat ko achchhí tarah se samjhe.

Músá ke áge, jab baní Isráíl úpar do sau baras ke Misr kí sakht asírí men̲ rahe the, Khudá ne un kí sakht mihnaton̲ par nazar kí, aur un ke gam aur áh bharne par kán dhará, aur un kí rihái kí tadbír thaharáí. Us kár i azím ke izhár aur yáddásht ke liye us ne Firaún aur Misríon̲ par kaí ajíb májare aur baláen̲ názil kín̲. Har chand ki Firaún ne dekhá, aur un se niháyat harj utháyá, tau bhí hirs aur takabburí ne us ke dil ko sakht kiyá. Baní Isráíl kí mihnaton̲ se us ko nafa bará thá, aur us ne un ko jáne na diyá.

Ákhiran Khudá ne Músá ko farmáyá, ki "Isráíl ke sáre guroh se kah, ki Is mahíne ke dasweṉ din har ek shakhs apne báp ke gharáne ke wáste ek barra, ghar píchhe ek barra, apne liye lewe:—Tumhárá barra be aib cháhiye, nar aur ek sálah ho. Aur tum use is mahíne kí chaudahwín̲ tak rakh chhoriyo: aur Isráílíon̲ ke firqe kí sárí jamáat, darmiyán zawál aur gurúb ke, use zabh kare. Aur we lahú ko lewen̲, aur un gharon̲ men̲ jahán̲ we use kháwen̲, us ke darwáze kí dahní aur báín̲ aur úpar kí chaukhat par chhirakeṉ. Aur we usí rát ko us gosht ko bhúná húá bekhamírí rotí, aur karwí tarkárí samet kháwen̲. Aur tum use yún̲ kháiyo, kamren̲ bándhke, apní jútián̲ pánw men̲ pahine húe; apná asá apne háth men̲ liye húe; aur tum use jald khá líjiyo, ki fasah (yane guzarná) Khudáwand ká hai. Is liye ki main̲ áj rát mulk i Misr men̲ guzar karúngá, aur sab pahlauthe insán ke, aur haiwán ke, jo us men̲ hain̲, márúngá; aur Misr ke sáre mabúdon̲ ko muazzab karúngá; ki main̲ Khudáwand hún̲. Aur wuh lahú tumháre liye un gharon̲ par, jahán̲ jahán̲ tum ho, nishán hogá; aur main̲ wuh lahú dekhke tum se darguzarúngá; aur jab main̲ Misr kí zamín ke rahnewálon̲ ko márúngá, to wabá tum par na áwegí, ki tumhen̲ halák kare. Aur yih din tumháre liye ek yádgár hogá; aur tum Khudáwand ke liye is din men̲ íd kí mudáwamat kíjiyo, aur tum apne sab qarnon̲ men̲ is íd ko abad tak ádat muqarrar kíjiyo." Pas, usí rát Khudá ke firishte ne Misr ke mulk men̲ guzarkar har ek gharáne men̲, jis kí chaukhaton̲ par us chhirake húe lahú ko na dekhá, un ke pahlauthe bete ko ján se márá; ek bhí na bachá. Par jitnon̲ ne Alláh

kí báten sach mánín, aur apne darwáze kí chaukhaṭon par ṭhaharáe húe lahú ko chhiṛká, we sab sahíh salámat rahe ; un men kisí ko harj na húá. Us balá se Firaún ne hairán aur tarsán hokar baní Isráíl ko jáne kí ijázat dí. Aur unhon ne apne sáre qarnon men bamújib i hukm Khudá ke, us Íd i fasah, yane guzarne, kí hifázat kí, aur áj tak un kí sárí pareshání aur shikasta hálí men us kí hifázat kiyá karte hain. Us íd i fasah, yá guzarne, kí hifázat se baní Isráíl kí us baṛí rihái kí yád dunyá men qáim aur tází rahí. Lekin us men bazí chízen tamsílí thín, jin ke mane Masíh ke áne tak kullí wázih na húe. Injíl men un ká khulása miltá hai. Un men se bazon par liház karná mufíd hogá. Us barre ke báb men lázim thá, ki *beaib*, yane khúb bhalá changá ho. Injíl men Masíh ek barra i bedág aur beaib kahlátá hai. "Tum yih jánte ho, ki tum ne fání chízon ke, yane rupe sone ke sabab se apní maurúsí ádat i behúda se rihái nahín pái, balki Masíh ke besh qímat lahú ke sabab se, jaisá ki bedág aur beaib bare ke. Ki wuh pesh az biná i álam muqarrar húá, lekin zamán i ákhir men tumháre liye záhir húá." 1 Pat. 1 : 18, 19. Agar barra kisí tarah se maríz yá aibdár ho, to us fasah ke láiq na hotá. Agar Masíh gunáh ke aib se nirálá mubarrá na hotá, to baní ádam ká fidá hone ke láiq na hotá. Lázim thá, ki us barra ká lahú darwáze kí chaukhaṭon par chhiṛká jáwe, aur jitne ki us ghar ke andar the us ke sabab se bacháo páte the. Injíl men Masíh ká lahú "khún i chhiṛkáo" kahlátá hai. Ibr. 12 : 24. Us barre ke báb men hukm húá, ki "us kí ek haḍḍí toṛí na jáe ;" so Masíh ke ahwál men uská khulása hai, ki jab wuh salíb par ṭangá rahá, pyádon ne sardáron ke hukm se us ke ham-maslúbon kí ṭángen toṛ ḍálín, par Ísá kí ek haḍḍí na toṛí.

Barre ke báb men farmáyá gayá, ki us ká ek ṭukṛá saṛne na páwe ; jo kuchh kháyá na jáwe, ág se jaláyá jáwe. Masíh ká badan qabr men saṛne na páyá.

Yún sáf malúm hai, ki agarchi us íd i fasah ká pahlá aur harfí matlab us Misrí bacháo se mutalliq thá, par us ká ain matlab Masíh ke kafára yá fidá se talluq rakhtá thá. Yih bát Injíl ke bahut makánon se sábit hotí hai. Wuh íd i fasah, yá guzarná, Masíh ke maslúb hone tak járí rahá, aur bajá húá. Aur Masíh ne áp sál ba sál Yahúdíon ke sáth us kí muháfazat kí. Aur us arse men waqt ba waqt ímá aur ishára detá rahá, ki nazdík thá jab haqíqí aur aslí fidá nazar áwe ; aur wuh, jo zamání aur guzarnewálí thí, us men, jo haqqí aur dáímí hai, apná anjám páwe.

Jab Ísá ko malúm thá, ki pahlí aur zamání íd ká ahwál púrá húá, aur apne anjám tak pahunchá, us ne apne shágirdon ke sámhne naí, aur haqíqí aur dáímí us ke badle ṭhaharáí. Usí rát, ki jis men wuh pakaṛwáyá gayá, us ne shágirdon par záhir kiyá, ki yih pichhlí dafa hai, ki main tumháre sáth íd i fasah kí hifázat karúngá. Aur jab fasah ká kám tamám húá, us ne "roṭí lí aur us par duá kí, aur torí, aur shágirdon ko dí, aur kahá, Leo, kháo, yih merá badan hai. Tab piyále ko bhí (yane sharáb ká) liyá, aur shukr kiyá ; phir yih kahke un ko diyá, Tum sab is men se pío ; kyúnki yih nae ahd ká merá lahú hai, jo bahuton ke gunáhon kí muáfí ke liye baháyá játá hai." Matí 26 : 26. Is kám ká matlab us waqt un se chhipá rahá. Lekin bad us ke, ki wuh

maslúb húá, aur jí uṭhá, aur ásmán par charhke Rúh Pák ká inám un par undelá, tab us kám ká matlab roshní men áyá. Áge se us ne bár bár un ko ishára dekar sáf kahá thá, ki wuh "khidmat *lene* ke wáste nahín, balki khidmat *karne*, aur apní ján ko bahuteron ke fidá men dene ke wáste dunyá men áyá." Matí 20 : 28. Us ne sáf kahá thá, ki us ká jáná un ke liye mufíd hai; ki jab tak wuh na jáwe, Tasallí-denewálá un pás na áwegá. Yuh. 16 : 7. Lekin bad us ke jí uṭhne ke thá, ki "us ne un kí samajh ko kholá, ki nabíon kí kitáben samjhen, aur un se kahá, ki Yún hí likhá hai, aur yún hí zarúr thá, ki Masíh dukh uṭháwe, aur tísre din murdon men se jí uṭhe; aur Aurshalím se leke sárí qaumon men tauba aur gunáhon kí bakhshish us ke nám se manádí kí jáwe." Aur yún hí sab kuchh, jo Músá kí Tauret, aur nabíon kí kitábon, aur Zabúr men us ke báb men likhá hai, púrá húá. Lúká, 24 : 44—48. Tab un ko sújh parí, ki íd i fasah apná anjám aur insirám tak pahunchá, aur áge ko fasah i Masíhí, yane Ashá i Rabbání, jis men roṭí aur sharáb Masíh kí fidái maut kí nisháníán hain, us ke badle men mastamal hogá.

Pas, yih ek rasm i zikarí hai. Lekin kis chíz ká tazkira? In do chízon ká tazkira; yane, Masíh ne hamáre badle gunahgár mahsúb hokar kaisá bhárí bojh *hamáre gunáhon* ká uṭhá liyá—aur hamáre liye kaisí barí naját ko apne beshqímat lahú se mol liyá.

In do báton kí isbát men baze nabí aur hawáríon kí gawáhí suniye. "Wuh hamáre gunáhon ke liye gháyal kiyá gayá, aur hamárí badkáríon ke wáste kuchlá gayá; hamárí salámatí ke liye us par siyásat húí, aur us ke zakhmí hone se ham change húe. Ham sab bheron kí mánind bhaṭak gae; ham men se har ek apní apní ráh par mutawajjih húá, aur Khudá ne ham sab kí badkárí us par ládí." Yas. 53 : 4—6. "Aur main Dáúd ke gharáne par, aur Aurshalím ke báshindon par fazl aur duáon kí rúh undelúngá, aur we mujh par, jise unhon ne chhedá hai, nazar karenge, aur we us ke liye mátam karenge, jaisá koí apne eklaute ke liye mátam kartá hai; aur us ke liye gamgín howenge, jis tarah koí apne pahlauṭhe ke liye gamgín hotá hai." Zak. 12 : 10. "Wuh *hamárí khatáon* ke wáste hawála kiyá gayá, aur hamárí tasdíq ke wáste jiláyá gayá." Rúm. 4 : 25. Khudá ne "us ko; jo gunáh se wáqif na thá, hamáre badle gunáh ṭhaharáyá, yane gunahgár sá sulúk kiyá, táki ham us ke sabab Iláhí rástbází ṭhaharen." 2 Kar. 5 : 21.

"Ab ákhirí zamáne men wuh ek bár záhir húá, táki apne tain qurbán karne se gunáh ko nest kare. Aur jaisá ádmíon ke liye ek bár marná muqarrar hai, aur bad us ke adálat; aisá hí Masíh ek bár sabhon ke gunáhon ká bojh uṭháne ke liye qurbán kiyá gayá; aur un ke liye, jo us ke phir áne ke muntazar hain, bagair gunáh ke, wuh naját ke liye phir záhir hogá." Ibr. 9. "Us ne áp apne badan men hamáre gunáhon ko salíb par uṭhá liyá, táki ham gunáhon se chhúṭke rástbází men chalen; jis ke már kháne se tum change húe." 1 Pat. 2 : 24. "Kyúnki Masíh ne bhí ek bár gunáhon ke wáste dukh uṭháyá, rástbáz nárástọn ke liye, táki wuh ham ko Khudá ke nazdík pahuncháwe." 1 Pat. 3 : 18. "Aur Ísá Masíh kí taraf se, jo sachchá gawáh, aur un men se, jo marke jí uṭhe, pahlauṭhá, aur

dunyá ke bádsháhon ká sardár hai; jis ne ham ko piyár kiyá, aur *apne lahú se hamáre gunáhon ko dho dálá*, aur ham ko bádsháh aur káhin Khudá ke, yane apne Báp ke liye banáyá." Musháhadát, 1 : 5.

Aisí áyaton se, jo Injíl men bahut hain, wázih hai, ki us ke sáre ímándáron ke gunáhon ká bojh us par ládá gayá. Aur yih kaisá bojh! Har ek gunáh ek badí i beniháyat hai. Bashar ká maqdúr nahín, ki ek hí gunáh ká andáz kare. Aur har ek ímándar, jo apne ahwál par dhiyán kare, pahchánegá, ki us hí ke gunáh shumár men lákhon hain, jo yád men áwen; aur jo yád se guzre hain, beshumár. Aur unmen bahutere hain, jo niháyat bhárí aur beqiyás thaharte hain. So un ká kull jama kyá hogá? Har ek zamáne, aur har ek mulk ke sáre bache húon ke gunáh us ke mahsúb húe, aur un ká bár us par ládá gayá, aur un kí siyásat us par parí! Ai sunnewále, tere gunáhon ká shumár kitná, aur un kí láiq siyásat kaisí! Agar sabhon ká bár tujhí par ládá játá, aur Khudá tujhí se un sabhon ká intiqám letá, to anjám i kár kyá hotá? Masíh i mubárak ne terí khátir un sabhon kí siyásat páí. Us kí zát i Iláhí ne use sambhálá, jab us ká jism i insání tere gunáhon ke bojh ke níche gor tak dabáyá gayá! Agar wuh faqat *insán* hotá, to aise bojh ke níche kyá kartá! Khudá kí pák zát har ek qism kí badkárí ke liye "ek bhasam karnewálí ág hai." Aur us ke nazdík tere bad fial aur bad tasauwur kitne hain? Aur har ek kí siyásat abad ul ábád tak barháí jáe, to un kí haqíqat kyá hotí? Aur terí riháí aur salámatí ke liye Khudá ne un sab kí siyásat us par pahuncháí. Isí bát ke tazkira aur yádgárí ke liye Ashá i Rabbání muqarrar húá. Yahúdíon ke nazdík íd i fasah men us Misrí naját i zamání aur majází ká yádgár, aur haqíqí, aur abadí naját ká, jo Masíh kí fidáí maut se hásil húí, ishára thá. Masíh ko malúm thá, ki Iláhí ihsán ko bhúlná yá haqír jánná insání hai. Pas, apne sab pairauon ke liye farmáyá, ki waqt ba waqt we thorí sí rotí aur sharáb ke istiamál men us kí fidáí maut aur us ká muhásil apní apní yád men láwen.

Us ne kuchh hukm nahín diyá, ki sál men kitní bár us kí muháfazat howe. Faqat yihí thaharáyá, ki bár bár howe. "Yih merí yádgárí ke liye *kiyá karo*."—yane jitní bár kalísiyá ke ámilon kí samajh men indal waqt munásib aur mufíd howe. Taklíf aur tangí ke dinon men albatta fáidamand hai, ki us kí kasrat howe. Kyúnki aisá karke ímándár us se tasallí aur dilásá hásil kartá hai.

Maháfizat us kí *kab tak* baní rahegí? Jab tak dunyá qáim rahegí, yá koí ímándár us kí musáfirat kí taklífon men mubtalá howegá: muwáfiq us ke, jo Injíl men hai, "Kyunki jab jab tum yih rotí kháte, aur yih piyálá píte ho, to tum Khudáwand kí maut ko, jab *tak ki wuh á jáwe*, dikháte rahte ho." 1 Kar. 11 : 26. Jab Khudáwand ke guzídon ká shumár kámil ho, aur wuh dunyá ke insáf ke liye phir áwegá, tab yih sunnat tamám aur mauqúf hogí. Tab tak us ke sáre pairauon par farz, aur un ke liye niháyat faidamand hai, ki us kí maháfizat kiyá karen.

Par jis sunnat kí maháfizat yahán tak qáim aur bhárí hai, bare taammul aur tasauwur ke láiq hai, ki us kí hifázat kaisí karen, aur us kí taiyárí kyá hai? Yih bát us ke kalám hí se síkhá cháhiye.

1. *Pahlá*, ashá i rabbání men sharík hone se áge lázim hai, ki har

koí apne dil ke jánchne se, apne sáre gunáhon, taqsíron, bad ádaton ko daryáft kare, mánind Injíl kí is saláh aur hukm ke, "Tum puráne khamír ko nikál phenko, táki tází lúí bano; kyúnki tum bekhamír ho; is liye ki hamárá fasah, yane Masíh, hamáre liye qurbán kiyá gayá hai." Yane Yahúdíon par farz húá, ki íd i fasah kí hifázat bekhamír roṭí se karen. Un ká dastúr thá, ki íd kí taiyárí men battí jalákar apne apne ghar ke har ek goshe aur kone men khamír ke wáste khúb talásh karen; na ho, ki zará bhí kahín chhipá húá rahe. Pas, agar us íd men, jo faqat zamání aur isháradár thí, aur qurbán us ká adná jánwar thá, aisí talásh chhipe khamír ke wáste láiq aur lázim thí, to kitná ziyáda is íd i haqíqí, jis ká qurbán aur fidiya Masíh hai, dil ko jánch lená, gunáh aur badí ke chhipe húe khamir ke wáste, zarúr hotá hai. Aur íd kí hifázat karná "puráne khamír se nahín, aur na badí na sharárat ke khamír se, balki dil kí safáí aur sacháí kí bekhamírí roṭí se." Har ek ko, jo us men shirkat páwe, yih jáná cháhiye, ki us ká badan Rúh Quds ká maskan hai, jo us men rahtá hai, jise us ne Khudá se páyá; aur wuh apná nahín hai, balki wuh mol se mol liyá gayá; aur farz us ká hai, ki apne jism aur ján se Khudá ká ijlál kare. 1 Kar. 6: 19. Phir Injíl use yún chitátí hai, "Kyá tum nahín jánte, ki nárást Khudá kí bádsháhat ke wáris na honge? Fareb na kháo, ki harámkár, aur but parast, aur zání, aur gándú, aur laundebáz, aur chor, aur lálchí, aur maiparast, aur fahhásh, aur zálim, Khudá kí bádsháhat ke wáris na honge. Aur baze tum men se aise hí the; lekin tum Khudáwand Ísá ke nám se, aur hamáre Khudá kí Rúh se naháe, aur pák kie gae, aur sádiq ṭhahare." 1 Kar. 6: 9—11.

"Aur jism ke kám to záhir hain, ki ye hain, ziná, harámkárí, nápákí, shahwat, butparastí, jádúgarí, dushmaníán, jhagre, tundíán, gazab, takráren, judáíán, bidaten, hasad, qatl, mastíán, shor o shar, aur jo kám ki un ke mánind hain; aur un kí bábat main tumhen áge hí kahtá hún, jaisá main ne áge yih kahá hai, ki Aise kám karnewále Khudá kí bádsháhat ke wáris na honge." Gal. 5: 19—21. Yane jo koí apne dil men yá chál men in men se kisí ke ásár páwe, wuh Khudáwand kí ziyáfat se mahrúm hai, aur chitáyá játá hai, ki jab tak fazl i Iláhí kí madad se in sab ko na dabáwe, tab tak Ashá i Rabbání men baiṭhne kí jurat na kare. Wuh us se fáida nahín, balki ilzám hásil karegá. "Pas, ádmí pahle apne taín ázmáwe, aur yúnhí us roṭí se kháwe, aur us piyále se píwe; kyúnki jo koí náláiq taur se khátá aur pítá hai, wuh Khudáwand ke badan ká liház na karke apná ilzám khátá aur pítá hai. Isí sabab se tum men bahutere kamzor aur bímár hain, aur kitne so gae. Agar ham apne taín jánchte to sazá na páte. Aur Khudáwand hamen sazá deke tarbiyat kartá hai, na ho ki ham par dunyá ke sáth sazá ká hukm howe." 1 Kar. 11: 28—32. Par jo jo apne dil men aur chál men Rúh ke phal páte hain, is ziyáfat men un ke liye dawat aur rasáí hain. Aur "Rúh ke phal jo hain, so ye hain, yane mahabbat, aur surúr, árám, aur sabr, aur muláimat, aur nek chálí, aur ímán, aur farotaní, aur parhezgárí; aur koí sharíat in kámon ke mukhálif nahín hai. Aur unhon ne, jo Masíh ke hain, jism ko jismí hawá o hawas samet salíb par márá hai." Gal. 5: 22—24.

Un par, jo sazáwárí se is ziyáfat meṉ dákhil hoṉ, lázim hai, ki apní azmáish kareṉ, tá jáneṉ, ki un meṉ shinákht hai, jo Khudáwand ke badan ko us meṉ pahcháneṉ; aur *ímán*, jo us kí pahcháṉ se zor pakaṛe—aur *tauba* ke wáste, aur *mahabbat*, aur ạin *tábidárí*; tá na howe ki náláiq taur par ákar we apná ilzám kháweṉ aur píweṉ.

Ki agar un meṉ aisí shinákht na ho, ki us roṭí aur piyále meṉ Khudáwand ke toṛe húe badan, aur baháe húe lahú ko pahcháneṉ, to yih ziyáfat un se palíd aur zalíl kí játí, aur us ká ạin mạne záyạ hotá hai.

Agar un ke dil meṉ *ímán* na ho, to is ziyáfat meṉ na sihat na shifá bakhshnewálí qúwat hogí. Ki *ímán* hí hai, jo in nishánoṉ meṉ Khudáwand ko pahchántá hai, aur us ke fáidoṉ ko apne wáste takhsís karne, aur us se rúhání khurish hásil karne kí qúwat detá hai.

Aur sachchá *tauba* na ho, to un ko *gunáh kí ạin badí* kí láiq pahchán na hotí, aur na Masíh ke dukhoṉ kí qadr ká láiq andáz, na is sunnat ke ạin mạne un ko kullí mạlúm hote. Kyúnki jaháṉ gunáh kí ạin badí kisí ko khúb mạlúm ho, aur yih bhí ki us badí ke dafaiya ke liye Masíh i mubárak ne aise dukh, jo be andáz haiṉ, bardásht kie, aur apní ján i ạzíz ko niyáz karne se us ke liye is ziyáfat kí rasáí aur ummaid ko hásil kiyá, albatta wuh apne gunáhoṉ ke sabab pachtáwegá, aur pashemán hogá.

Agar *mahabbat* na howe, to un kí pahchán aur idrák us ke haqq meṉ tíra aur náqis hongí. Kyúnki yih kis tarah se mumkin ho, ki ham *us* kí mahabbat ke láiq andáz páweṉ, aur us par taammul kareṉ, aur mahabbat kí jumbish hamáre dil meṉ na howe? "Use piyár karte haiṉ ham is liye, ki us ne pahle ham ko piyár kiyá," aur hamáre wáste apne taíṉ niyáz kiyá. "Is se baṛí dostí koí nahíṉ rakhtá, ki ádmí apne dostoṉ ke wáste apní ján de." Yuh. 15: 13. Agar hameṉ yaqín ho, ki hamárá aisá dostdár hai, jis ne hamáre fidá meṉ apní hí ján ko diyá, albatta us ko piyár karenge, aur mahabbat aur shukrána ke sáth us dost ká tazkira karenge. Lekin us ne na faqat hameṉ piyár kiyá, aur apne taíṉ hamáre fidá meṉ diyá; balki yih sab kuchh kiyá, jab ham us ke dushman the, aur dil o ján se us kí dushmaní karte chale játe! Phir ham us ke wasíle se miláe jákar, aur apní dushmaní se khálí hokar, kyúnkar us ko piyár na kareṉ? Aur jab ạshá i Rabbání meṉ us kí mahabbat aur fidáí maut ke nishánoṉ ko apne háth meṉ leweṉ, to kyá hamáre diloṉ meṉ mahabbat kí ján aur jumbish na hogí?

Aur naí aur ạin tábidárí ká iráda dil meṉ na ho, to us shakhs ko is ziyáfat meṉ na rasáí, na maqbúliyat howegí. Jab tak koí Masíh ko qabúl na kare, aur na us kí panáh pakṛe, tab tak agar tábidárí kí koshish kare, yá khwáhish bhí rakhe, wuh ḍar ke máre—siyásat ke ḍar ke máre, yih koshish kartá hai. To us kí tábidárí faqat *gulám* kí tábidárí hai—láṭhí kí már kháne ká ḍar. Aisí tábidárí Khudá ke nazdík pasand nahíṉ átí. Lekin bạd us ke ki Masíh ko qabúl kiyá, aur jab us meṉ páyá gayá, tab Khudá ko Masíh meṉ dunyá ke sáth miláyá aur manáyá húá dekhkar us ko apná Báp kah saktá hai; aur us kí tábidárí ummaid aur dilásá se milí húí hogí. Tab us kí tábidárí *beṭe* kí sí hogí.

Jo ádmí ki bagair in chízoṉ ke ạshá i Rabbání meṉ shámil ho, fáida

na páwegá, balki siyásat ko kháegá píegá; wuh náláiqána us men̲ shámil hotá. Us ke dil aur ạzúon̲ men̲ gunáh ạmal aur tasallut kartá rahegá. Dil us ká ạlbatta us ráh ko, jo ḳharábí aur maut ke ḳhánon̲ tak pahunchátí hai, pasand karegá.

Lekin jo shaḳhs ki sachái aur sidq i dil se, aur láiq taiyárí ke sáth Ḳhudáwand kí ziyáfat men̲ áwe, aur ạshá i Rabbání men̲ shámil ho, Ḳhudáwand ko bahut hí nazdík jántá hai. Wuh yaqínan jántá aur pahchántá hai, ki Isá i mubárak harchand jismání taur par gair házir, par rúhání taur par házir o názir hai, aur apní bharpúrí se un ke dilon̲ ko bhar detá hai; aur us ke wạde ke wafá aur itmám ko, ki "jahán̲ kahín̲ us ke shágirdon̲ men̲ se do yá tín us ke nám se ekaṭṭhe hon̲, wuh un ke sáth házir hai," hásil kartá hai. Wuh us kí bharpúrí aur parwardigárí se sab kuchh, jo donon̲ jahán ke wáste darkár ho, hásil kartá hai. Dunyá kí musáfirat kí taklíf, aur imtihán, aur andeshon̲ ke wáste qúwat, aur dilásá, aur hidáyat, aur muạfí, aur maqbúliyat, aur miláp Ḳhudá ke sáth, aur rasáí us kí huzúrí tak, aur rástbází i abadí, ki jis ke sabab se us ke gunáh phir tazkire men̲ na áwenge.

Ḳhulássa is muqaddame ká yih hai, ki jo koí is ziyáfat i Rabbání men̲ shámil hone cháhe, us par lázim hai, ki apne hál ko jánch le, aur láiq taiyárí ko ḍhúnḍhe. Farz hai, ki Masíh kí chál ko apná namúna jánkar aisá chale jaisá wuhí chalá, jab dunyá men̲ thá; aur apne taín̲ jismání ḳhwáhishon̲ kí tasallut se pák rakhe, jaisá Masíh pák hai. Kyúnki is men̲ hamen̲ rúhání taur par I'sá hí ke sáth, aur us ke sáre shágird aur múminon̲ ke sáth, sájhá aur ham suhbat hai. Pas, aisí suhbat aur sájhá ke láiq chál chalan kiyá cháhiye.

Ạshá i Rabbání men̲ Masíh kí ḳhássiyat aur kám hamárí án̲khon̲ ke áge záhir kie játe hain̲. Ham phirke us ko apní ján bahuteron̲ ke fidá men̲ dete húe dekhte hain̲. Us ká badan phirke toṛá játá, aur us ká lohú ádmíon̲ ke gunáhon̲ ke wáste baháyá játá. Us kí shafaqat is dunyá i ḳharába par hamáre áge záhir kí játí. Hamen̲ phir yád átá hai, ki us ne ham ko piyár kiyá, aur apne tain̲ hamáre wáste niyáz kiyá; ki "wuh jo Báp kí shán kí shaukat hai, aur sab chízon̲ ko apne suḳhan kí qúwat se sambháltá hai, apne ko niyáz karne se hamáre gunáhon̲ ko dafạ karke, Janáb i A'lí ke dahne já baiṭhá." Hamen̲ yád átá hai, ki us hí se, jis ke ham píchhe píchhe salíb tak játe, "sab chízen̲, jo ásmán men̲, yá zamín men̲, kyá dekhí, kyá andekhí,—sab us hí se ḳhalq kí gain̲, aur us hí se sambhálí játí hain̲." Hamárí yád men̲ zurúr áwegá, ki "Wuh ab sab chízon̲ par kalísiyá ke liye sir hai; aur aisá nám páyá, jo har ek nám se, jo dunyá men̲, yá ạqibat men̲ námída hai, afzal hai;"—aur ek bádsháhat men̲, jo dáimí hai, saltanat kartá hai, aur hukúmat i be zawál men̲. Zarúr hamárí yád men̲ áwegá, kí wuh din nazdík hai, jis men̲ wuh ásmán ke bádalon̲ men̲ apne firishton̲ ke sáth zuhúr karegá, aur sáre murdon̲ ko un kí qabron̲ men̲ se buláwegá, aur murdon̲ aur zindon̲ ká insáf karegá; aur us ke chihre se ásmán, aur zamín bhágenge, aur un ke wáste jagah kahín̲ na milegí. Yih wuhí hai, jis ne hamáre fidá ke liye apne taín̲ niyáz kiyá; aur jo hamárí riháí ke wáste salíb par ḳhún-basta laṭká, aur zaḳhmí, aur kuchlá jákar mar gayá. Wuh kaun hai, jis ke dil men̲

ásmání rúh kí shirkat yá jumbish zara bhí ho, lashkar i bacháe húon ke sáth pukárne men mustaid na ho, ki "Láiq hai wuh Bara, jo zabh kiyá gayá, ki qudrat, aur daulat, aur hikmat, aur qúwat, aur izzat, aur jalálat, aur barkat ká málik howe;—ki us ne har ek qabíle, aur zubán, aur guroh, aur mamlukat se ham ko Alláh ke liye apne lohú se mol liyá, aur ham ko hamáre Khudá ke wáste salátín, aur asháb i kahánat banáyá hai."

Yih ziyáfat i Rabbání, ki jis men yád kiyá jáná us ko khush átá hai, us hí ne muqarrar kí. Is ke matlab men kuchh nahín, jo mushkil ho, balki sáda dil use sahaj se samajh saktá hai. Jab jab ham us kí hifázat ke liye ekatthe hote, wuh kár i azím, ki jise us ne hamáre wáste kiyá, hamáre rú ba rú dikháyá játá hai. Hamárí ján bhí auron kí mánind nápák, aur bigrí, aur mujrim thí. Ham bhí kinár i tabáhí par khare the, aur us kafára aur fidá i azím ke beniháyat hájatmand the. "Koí ánkh na thí, ki shafaqat kare, na bázú, ki hamen bacháwe." Aur ham ne apne khatre ko nahín dekhá, aur na us se riháí ke liye khwáhish rakhí. Us khatra i azím ke waqt ankhojá, aur ná matlúb wuh shafí i zúljalál hamáre aur hamárí tabáhí ke darmiyán áyá, aur áp hamárá badlá ho gayá. Tab Khudá ne hamárí rúhon ke haqq men farmáyá, ki "Gor men parne se bachá, ki main ne fidá ko páyá." Hamáre gunáhon kí najásat ko us ne apne lohú se dho dálá. Hamáre dil kí kharábí, us "jar i karwáhat" ko, ki jis se ham palíd kie játe the, us ne dúr kiyá; aur apne sáre khális aur sachche pairauon ke wáste ásmání bádsháhat ke darwáze ko kholá. Us ne maut ke nesh, aur gor ke galbe ko nest kiyá, aur gor ke sunsán aur udás makán se, jahán i baqá kí roshní aur jalál ko rasta dikhláyá. Aur wahán ek takht i buland par baithke, un sabhon ke liye shafáat kartá hai, tá we dushmanon se panáh, aur apne gunáhon ke zor se riháí pákar, ákhir tak pákízagí aur sáfdilí men taraqqí karte jáwen. Aur us jahán i ráhat se un ko pukártá rahtá hai, ki "Ai sab koí, jo thake, aur zerbár ho, mere pás áo; main tumhen árám dúngá." Wuh un kí sárí ráhon par nigáh rakhtá hai, aur un ke pánw ko thokar se, aur un ki ánkhen ánsúon se, aur un kí jánon ko balá se bachátá hai. Un kí sárí kamzoríon, aur imtihánon, aur khatron, aur dushmanon par nigáh rakhtá hai. Aur ek ek ko yih kahtá hai, "Tú yahán hí tak á, par is se áge nahín." Aur un ke háth ko sambhálke haiyát kí ráh men unhen le chaltá hai. Wuh un ke áh bharne ko suntá, un ke ánsúon ko shumár kartá, aur un kí mihnat, aur mashaqaton ko apní kitáb i yádgár men marqúm kartá hai. "Wuh masle húe senthe ko na toregá, aur na san ko, jis se dhúán uthtá hai, bujháegá, aur rástí ko amn ke sáth záhir karegá." Yas. 42 : 3. Wuh unhen ákhiran, har ek dushman ke úpar galba bakhshegá, aur har ek khatre se riháí. Zill i maut kí wádí men dilásá aur salámatí ke sáth wuh un kí rahnumáí karegá; aur apní charí aur láthí se un ko sambhálke, aur us zamín i roshan aur sulh men, jo maut ke pár hai, unhen pahuncháwegá. Wahán unhen harek khatá, aur galatí, aur bhúl chúk, aur najásat, aur aib, aur taqsír se kullí pák karke apne huzúr men jagah detá hai, jahán pur khúshí o shádmání tá abad hain.

Pas, ai mere bhái, yá bahin, jo ye báten parhtá, yá suntá hai, aur

is ziyáfat i Rabbání men hissadár hone ká muntazar hai, agar terá iqrár haqíqí, aur dil terá taiyár hai, to úpar mazkúra ummaid aur huqúq tere hí hain. Agar terí ummaid yihí ho, to tujhe bedár honá, aur jatan kiyá cháhiye, ki "haqq kí tábidárí karke Rúh ke wasíle se apne dil ko pák kare, yahán tak, ki tujh men bháíon kí beriyá mahabbat paidá howe. Kyúnki agar bháíon ko, jinhen tú ne dekhá hai, piyár na kare, to Khudáwand ko, jise nahín dekhá hai, kis tarah se piyár karegá?"

Aur saláh aur nasíhat kí bát, jo Injíl se átí hai, sun le, aur apní khátir men rakh. "Ki tum tukhm i fání se nahín, balki gair fání se, yane Khudá ke kalám se, jo hamesha zinda aur báqí hai, sar i nau paidá húe. Is wáste tum har ek badí, aur har ek dagá, aur makr, aur dáh, aur sárí badgoíon ko chhorke, nanhe bachchon kí mánind Kalám ke khális dúdh ke mushtáq ho, táki tum us se barhte jáo; agar aisá ho, ki tum ne maza páyá, ki Khudáwand mihrbán hai. Ki tum ek khándán i maqbúl, aur sháhí kahánat, aur ummat i muqaddas, aur qaum i makhsús húe ho, táki tum us kí fazílaton ko, jis ne tumhen táríkí se apní ajíb roshní men bulává, záhir karo. Ai piyáro, main tum se yún, jaise pardesíon, aur musáfiron se iltimás kartá hún, ki tum jismání shahwaton se, jo ján ke muqábil larte hain, parhez karo. Aur apní chalan gair qaumon ke bích nekí ke sáth rakho; táki we jo tumhen badkár jánke tumhárí badgoí karte hain, tumháre bhale kámon par nazar karke, tawajjuh ke din Khudá ká ijlál karen. Aur chaukas hokar aglí chalan kí bábat, us purání insániyat ko, jo fareb denewálí shahwaton ke sabab se kharáb húí hai, utáro. Aur apne dil, aur tabíat kí nisbat men nae bano. Aur naí insániyat ko, jo Khudá ke muwáfiq rástbází, aur sachái kí pákízagí men paidá húí, pahino. So daroggoí chhorke, har ek apne qaríb se sach bole, is liye ki ham to báham ek dúsre ke azú hain. Gusse hokar gunáh mat karo; aisá na ho, ki áftáb gurúb ho, aur tum khafá ke khafá raho. Shaitán ko jagah na do. Koí gandí bát tumhare munh se na nikle, balki wuhí, jo nek chálí ke liye mufíd ho, táki sunnewálon ko fáida bakhshe. Aur Khudá kí Rúh i Quds ko, jis se tum par chhutkáre ke din tak muhr húí, ranjída na karo. Sárí karwáhat, aur gazab, aur gussa, aur gul, aur badgoí, tamám bad khwáhíon samet tum se dúr ho jáwen. Tum ek dúsre par mihrbán ho, dardmand, aur ek dúsre ko bakhshá karo; chunánchi Khudá ne bhí Masíh ke liye tumhen bakhshá hai."

Agar tumhárí chalan aisí ho, aur ye chízen tumhárí chál men mashhúr aur wufúr hon, to tumhárí ummaid aur díní iqrár tumháre liye aisá hogá, jaisá chashma hayát ká; aur dhárá us kí tumháre hamsáyon men se saikaron ko barakaten pahunchálwengí, aur bahutere uthenge, aur tumháre namúna, aur nek chálí ke liye Khudá ká ijlál karenge.

ASHA' I RABBA'NI' kí hifázat karte waqt tasauwar aur taammul is taur par mufíd aur munásib honge, yane, "Ai merí ján, yih matlúb aur mubárak waqt á pahunchá hai, lekin jald guzregá! Tú use azíz ján,

aur us se nafa hásil kar. Apní ánkhen dunyá kí fání aur bátil chízon se uthá le, aur Masíh, apne Khudáwand i shafíq par tawajjuh kar: takrím aur tawázú i kámil se us kí mahabbat aur shafaqat par gaur kar. Tere tasauwar báham, aur sanjída hon; terí sárí qúwaten aur hawáss apne Rabb ke milne ko kamar-basta howen. Main apne bár i khátir us ke huzúr batáún, aur utárún.

Ai Khudáwand, jo akelá har ek dil ká jánchnewálá hai, merí kamzoríon par tawajjuh aur yáwarí kar. Har ek achchhá bíj, ki tere kalám aur terí Rúh se mere dil men boyá gayá hai, ugáiye, phailáiye. Har ek khiyál i bátil aur hiss i bejá, ki mere dil men jumbish kare, yá jagah páwe, dabáyá jáe, dúr kiyá jáwe.

Dekh, ai merí ján, "Khudá ke barre ko, jo jahán ke gunáhon ko uthá le játá hai." Durustí se wuh *barra* kahlátá hai, ki masúmiyat us kí be dág aur be aib thí, aur halímí, aur sabr be tabaddul aur be intihá. Durustí se wuh *Khudá* ká barra kahlátá hai, ki us ke qurbán aur fidá ká muhásil, mánind Khudá kí mahabbat kí, sárí qaumon ke liye hai. "Wuh mazlúm thá, aur gamzada, tau bhí apná munh nahín kholí. Use barre kí mánind zabh karne le gae; aur jis tarah bher apne bál katarnewálon ke áge gúngá hai, us ne apní zubán nahín kholá." Yas. 53 : 7. Na dagá, na gálí, na lanat, na karwáhat us kí zubán men thí. Kyá tú us ká pairau hai, aur is khitáb par fakhr kartá hai? To us hí kí tarah be dagá aur be dág ho: us hí kí tarah halím aur kháksár ho; us hí kí mánind badí, aur jhagre, aur jabr se dúr rah. Aur jabr, aur bad sulúkí ke sah lene men, mánind us kí mustaid ho.

Lekin Khudá ká yih barra gunáh ko kis tarah se dúr kartá hai? Apne hí jism men us kí láiq sazá bardásht karne se us ne gunáh ke zor ko dafa kiyá. Wuh hamárí khatáon ke liye gháyal kiyá gayá, aur hamárí changáí, aur sulh i sání kí siyásat us par parí. O, bár i azím, jo Rabb hí ko jism men gor tak dabáyá! Háe, bár i azím, gunáhon ká, ki agar Khudáwand áp use na uthátá, to jahán ko gor tak, hán, jahannam tak dabátá! Lekin jab gunáh kí, hán, mere gunáhon kí siyásat púrí húí, tab mere Rabb ne apní ain qudrat se, gor ke bandhan ko torá, aur jí uthkar haiyát ká Peshwá húá. "Láiq hai barra, jo zabh kiyá gayá, ki qudrat, aur daulat, aur hikmat, aur qúwat, aur izzat, aur jalálat, aur barakat ká málik ho." Kyá tú, ai Khudáwand Ísá, jis ke muqábil dunyá, aur us kí mamúrí náchíz hai, kyá tú ne apne taín mere liye salíb par niyáz kiyá! Aur apní maut ke muhásil ká girau, aur baiána is ziyáfat men mere áge rakhtá hai! To main apne taín terí khidmat aur ijlál ke liye niyáz kartá hún. Kásh ki main terí tawajjuh ke láiq hotá; par jaisá main hún, waisá tujhe detá hún. Mujhe qabúl kar, aur merá mizáj apná sá baná. Apní khúbián mujh par atá kar. Mere dil aur azúon ko pák aur táhir kar, táki har ek hálat aur muamalat men tere ahkám bajá láún, aur ain tábidári men apní umr basar karún. Bakhsh, ai mere Rabb, ki main shikasta aur píse húe dil ko tujhe nazr karún, ki tú aisí qurbání kí tahqír na karegá.

Mere Rabb i mubárak ne na faqat apne jism men dukh utháyá; balki us ká báharí aur jismání dukh, har chand ki hamáre qiyás se báhar, tau bhí us ke dukhon men thorá hí hissa thá. Ján us kí marne

tak gamnák húí. Us bág men ranj us kí *rúh* ká yahán tak shadíd húá, ki pasíná us ká lahú ke bare bare qatre kí mánind zamín par ṭapaktá játá thá. Aur jánkaní men hokar us ne yún duạ́ mángí, "Agar mumkin ho, ai mere Báp, to yih piyála mujh se guzre!" Lekin agar wuh piyála us se guzartá, to mere gunáhon ká kafára na hotá, aur naját kí ummaid kuchh bhí na rahtí. Mere gunáhon ke dafạiye ke liye us ne yih sab ranj aur dukh ko sah liyá. Ai merí ján, apne Rabb kí mahabbat aur gam ko dekhkar, kyá tú us se phir kabhí bezár, yá sharminda howegí?

Yaqíqan, ai mere Ḳhudáwand, main terá banda hún; paidáish se, ḳharíd se, ạhd se main terá hí hún. Aur is nisbat men main surúr aur tafáḳhur kartá, aur us ke sáre farzon ko qabúl kartá hún. Main ne ạhd bándhá hai tere sáth, aur us se na haṭúngá. Ai mere Rabb, mujhe kyá karná hai? Mujh se, aur mere se, jo terí nazar men bihtar ho, so kar. Terá kám hai, farmáná; aur merá hai, bajá láná. Tú hí ne mujhe ḳharídá hai apne lahú ke mol se. To main apne taín, jism aur ján samet, terí ḳhidmat ke liye ek "zinda qurbán" sá niyáz kartá hún, ki yih merí láiq aur ạqlí ḳhidmat hai." Is men apne fazl kí yáwarí baḳhsh, aur merí nazar ko qabúl kar.

XV.

MASI'HI'ON KI' JAWA'BDIHI'.

Rev. J. Warren ki' tasni'f.

Tum zamín ke namak ho: par agar namak phíká ho jáwe, to kis se namkín kiyá jáegá? Wuh phir kisú kám ká nahín: wuh báhar phenká, aur ádmíon se latáṛá jáwe. Tum dunyá ke núr ho. Jo shahr paháṛ par baná hai, poshída nahín ho saktá. Aur log chirág raushan karke paimáne ke níche nahín, balki chirágdán par rakhte hain; tab wuh sab ko, jo us ghar men hain, raushní detá hai. Tumhárí raushní ádmíon ke sámhne waisíhí chamke, táki we tumháre achchhe kámon ko dekhen, aur tumháre Báp kí, jo ásmán par hai, sitáish karen.— Matí, 5: 13—16.

Yih sanad us ibárat men se, jo Masíh kí pahárí wạz kahlátí hai, lí gaí hai. Us wạz ká iráda yih hai, ki sab logon ko, aur ḳháss karke apne shágirdon ko, sharíạt ká rúhání matlab, aur sachchí díndárí kí sifat, aur díndáron kí jawábdihí, sikhláwe. Merá iráda is waqt hai, ki *Masíhíon ke jawábdih hone* ká mazmún kholún.

Aur is men lafz i *jawábdihí* se yih murád hai, ki Ḳhudá ham se sá-

rí munásibat aur farz kí bábat hisáb legá ;—us ne hamen kuchh supurd kiyá, aur bahut kuchh farz ṭhahráyá hai ;—aur ham se sab kí bábat *jawáb* legá. Is se ham *jawábdih* ṭhaharte hain. Itná bayán karne ke bad ham daryáft karen, ki

I. *Masíhí kyúnkar jawábdih malúm hote hain ?*

1. Is ke jawáb men, *pahle*, main kahtá hún, ki *aql se* sábit hai, ki Masíhí jawábdih hain.

(1.) Yih bát is se záhir o raushan hai, ki insán ko ek dúsre ko piyár karná lázim hai. Pák nawishton ká hukm is muqaddame men yih hai, ki jo kuchh tum cháhte ho, ki dúsrá tum se kare, tum us se waisahí karo. Aur is qánún kí tafsír, jo unhín pák nawishton men mundarj hai, yih hai, ki piyár se parosí ko kuchh nuqsán nahín hotá hai. Is tafsír se malúm hotá hai, ki agar ádmí sabhon ko piyár karte, to koí kisí ká kuchh nuqsán nahín kartá ;—par aur ek tafsír kitáb ul quds men hai, ki jo koí apne bháí ko (kisí baní Ádam ko) hájatmand dekhtá, aur us kí hájat rafa nahín kartá, balki rahm ke síne ko band kartá hai, us men piyár kyúnkar sukúnat kartá hai ? Is se malúm hotá hai, ki sirf nuqsán na karná káfí nahín hai ; balki madad aur mihrbání karní lázim hai. Aql se ye sab báten miltí hain. Dunyá men aksar log sirf báton se is kí durustí ká iqrár karte hain. Afsos ki yih piyár dunyá men bahut kam hai ; lekin is kí kamtí is sabab se nahín hai, ki log is kí bábat shakk karte hain. We shakk nahín karte hain ; lekin lálach aur ḳhud-garazí ke sabab se yih farz adá karne nahín cháhte hain. Áláwa is ke yih raushan hai, ki agar yih piyár ḳhúb járí ho, to bhúkhon ko khiláná, aur nangon ko pahináná us ká sárá kám nahín hai. Jis qadr piyár ho, us qadr ḳhwáhish hogí, ki jitne fáide ham ko milte hain, un men aur insán sharík howen. Agar koí shakhs, jo baní Ádam ko piyár kartá hai, koí naí dawáí tajwíz kartá, jis se kisí burí bímárí se chhuṭkárá ho sake, to wuh zarúr fauran us ká bhed mashhúr kartá ; nahín, to wuh apne hamjins kí bhaláí kyúnkar cháhtá ? Aur agar koí ádmí kisí tarah ká kall tajwíz kartá, jis se ádmí kí bahut mihnat bache, aur un ká fáida howe, to us par farz hotá, ki apní tadbír na chhipáwe, balki aur logon ko sikhláwe, táki we bhí us se árám páwen.

(2.) Ádmí bahut báton men ek dúsre ke muhtáj hain—larká chhoṭpan men má báp ká, aur má báp burhápe men larkon ke ; chákar málik kí parwarish ká, aur málik chákar kí ḳhidmat ká ; larke ustád ke ilm ke, aur ustád larkon ke chande aur mahabbat ká ; nádán hoshyár kí saláh ká, aur hoshyár nádán kí madad ká ; garíb daulatmand kí parwarish ká, aur daulatmand garíb kí mihnat ká ; mahkúm hákim kí panáh ká, aur hákim mahkúm kí tábidárí ká. Is se úpar kí bát sábit hai, yane ki har ek ko aur sabhon ko piyár karná cháhiye. Aur is ká aur ek natíja yih hai, ki jo kuchh ek ke pás hai, ki muhtájon ko de saktá hai, so dená zarúr hai. Ḳhairát, panáh, madad, parwarish, saláh, rahnumáí, talím—sab ke sab maqdúr bhar dená sáre insán par farz hai. Aur agar kisí ko Ḳhudá kí pahchán ho, to áyá munásib hai, ki yihí sab se latíf ḳhazána band karke auron ko us men sharík na hone de ? Yihí bát aisí záhir aur raushan hai, ki dalíl karne kí

jagah nahín hai ; áp se áp sábit hai, ki jo naját kí ráh jántá, use nihäyat munásib hai, ki auron ko sikhláwe. Jab Masíh ne apne shágirdon ko bashárat dene ko bhejá, to un se kahá, ki "Tum ne muft páyá ; muft do." Matí 10 : 8.

Pas, aql se munásib thahará, ki sab Ísáíon ko farz hai, ki Injíl phailáwen, aur ádmíon ko kaj ráhon se phiráwen ; kyúnki aql sikhlátí hai, ki hamen ek dúsre ko piyár aur madad karná hai. Aur jab yih sábit húá, tab natíja lázim húá, ki ham maqdúr bhar dunyá ko pák aur raushan karne men jawábdih hain. Khudá ham se hisáb legá, aur yih hisáb hamáre maqdúr se mutalliq hogá. Lekin hamárí aql bahut báton men qásir hai ; aur ádmí, lálach aur khud-garazí ke sabab, is bát men aqlí talím ke mutábiq nahín chalte hain ; is wáste Khudá ne apne pák kalám men hamen bakhúbí sikhláyá hai. Pas,

2. *Pák nawishton se* sábit hai, ki Masíhí jawábdih hain.

Hamárí sanad se sábit hai. Khulása us ká yih hai, ki Tum zamín ke namak, aur dunyá kí raushní ho :—khabardár, ki tum phíke aur andhiyáre na hoo, tá na howe, ki Alláh Taala tumhen phenk dewe. Khudá kí sárí paidáish men us ká koí matlab hai. Us ne koí chíz abas nahín banáí ; jaisá ki us ne iráda se sab kuchh sirjá, aur ittifáqan kuchh nahín húá, waisáhí har ek chíz se Kháliq ká koí matlab anjám pátá hai. Pas, jab ki Khudá ne ham ko Masíh ke ímándár kar diyá, tab us ká koí iráda thá. Kyá iráda ? Sirf yih, ki ham naját páwen ? Kabhí nahín. Kyá wuh darakht paidá kartá hai, sirf is liye ki wuh darakht howe ? yá ki ádmí ke kám aur fáida us se howen ? Beshakk jándáron ke kám ke liye use paidá kartá hai. Us ke sáe se, aur us ke phal se, aur us kí lakrí se insán o haiwán fáida páte hain. Agarchi aql i qásir faqat thorí sí chízon ká kám samajh saktí hai, tau bhí sárí chízon ke koí koí kám hain ; aur ham itnon ká matlab jánte hain, ki unhen bhí, jinhen nahín samajhte hain, bematlab aur befáida kabhí nahín kahne ke. Pas, jab sab chízon ke koí koí kám hain,—jab ásmán, zamín, súraj, chánd aur sitáre, darakht aur nabátát, insán o haiwán, aur kíre makore, goyá apne apne kám karte hain, aur Khudá in sab ke wasíla apná maqsad púrá kartá hai,—to kyá faqat Masíhí ká kuchh kám nahín hai ? Khudá ne hamen zamín ká namak thaharáyá hai ; to cháhiye ki ham zamín par tásír karen. Khudá ne hamen dunyá kí raushní thaharáyá hai : to cháhiye ki ham dunyá ko raushan karen.

Is mazmún ke subút men Lúká 12 : 42 se jo likhá hai, kám átá hai. Masíhíon ká bayán us men khánsámán kí misál se húá. Aur is dalíl ko us maqám se taraqqí miltí hai, jahán gumáshta kí misál mundarj hai, Matí 25 : 14—30, aur Lúká 19 : 11—26. Khánsámán aur gumáshta is liye jawábdih hain, ki un ke kháwind un ke háth mál supurd karte hain. Jab Khudá ne insán ko yih dunyá aur us ke kárkháne aur muamale die, tab us ne bahut kuchh hamáre supurd kiyá, aur bahut mál o asbáb par hamen khánsámán aur gumáshta thaharáyá. Hamárí táqat o qudrat, zihn o aql, mál o asbáb, dost aur kunba, iqbál o fazílat, darja o martaba, tandurustí o hoshyárí, amn o chain, fursat o ráhat, mahabbat o sharákat, sab ke sab usí kí taraf se hamáre supurd men áe hain, aur ham goyá us ke mukhtár is khazána par hain. Pas, Khudá ne ádmí ko jis jis chíz par mukhtár kar diyá, unhín chízon

kí bábat use jawábdih ṭhaharáyá ; aur jis tarah ki ham dunyáwí aur zátí barkaton kí bábat jawábdih hain, beshakk usí tarah se díní barakaton ke istiạmál kí jawábdihí karní hogí.

Yih bát us se, jo Mush. 2 : 4, 5 men likhá hai, záhir hotí hai, ki "Tú ne apní aglí mahabbat chhoṛ dí : so yád kar ;.......... aur agar tú tauba na kare, to tere shamạdán ko já se be já karúngá." Mahabbat díndárí kí ján hai ; aur díndárí dunyá kí raushní aur namak hai, to jis díndár men mahabbat nahín páí játí, so goyá phíká namak aur ḍhámpí húí raushní hai ; aur dunyá us se kyá fáida pá saktí hai? Pas jab Ḳhudáwand kahtá, ki Tere shamạdán ko já se be já karúngá, to matlab hai, ki terí mahabbat kam ho gaí ; is wáste terí raushní játí rahí, aur tere ás pás ke log tujh se mazạ nahín páte hain ; is liye terí fazílat nest karúngá. Is se mạlúm hotá hai, ki jab koí kalísiyá apná wuh kám, jis ke liye Ḳhudá ne use muqarrar kiyá, nahín kartí, to Ḳhudá use qusúrwár ṭhaharake sazá detá, balki kabhí kabhí nest bhí karta hai. Aur yih us bát se, jo Ams. 11 : 25 likhá hai, muwáfiqat rakhtá hai, ki " Wuh, jo seráb kartá hai, áp hí seráb hogá." Jo bakasrat raushní auron par chamkátá hai, so aur raushní Núr se páwegá.

II. Ísáí *kis kis bát men* jawábdih hain ? Agarchi kaí báton ká ímá ho chuká hai, jin men Masíhí jawábdih hain, taubhí is bát ká sáf sáf bayán karná cháhiye ; ki koí na kahne páwe, ki hamárá jawábdih honá to sábit kiyá, lekin nahín batláyá, ki ham is muqaddama men kyá karen.

1. Ísáí ko munásib hai, ki *jitní nekí kar saktá hai, utní kare.* Aksar log púchhte hain, ki kis wáste nekí karen ? Sawáb ke liye ? Hargiz nahín ; ham kyá sawáb kar sakte hain ? Hamáre sab se achchhe kám gunáh se álúda hain ; aur agar ham janam bhar koshish karen, to kabhí aisá koí kám na kar sakenge, ki jo bagair Masíh ke kafára ke maqbúl hogá. Pas, ham apne nek kámon se naját páne kí ummaid na rakhen. Beshakk we, jo Ḳhudá kí ḳhidmat aur bandagí men ziyáda mashgúl hain, bihisht ke liye ziyáda taiyár honge ; aur Ḳhudá ke fazl se apní nekí ká phal páwenge ; lekin yih wuh bát nahín hai, jo aksar karke qaul i *sawáb* se murád hai.

Nekí kyá hai, jise karne ke ham jawábdih hain ? Bahut ádmí samajhte hain, ki badí na karná nekí hai. Lekin hamárá matlab yahán aisá nahín hai, balki is se pare hai. Masíhí ko munásib hai, ki har tarah kí nekí ká píchhá karen. Agar hamáre mulk, aur dúsre mulk ke bádsháh ke darmíyán laṛáí howe, aur hamárá bádsháh ham se kumak aur koshish cháhe, to hamen ghar par rahne aur dúsre bádsháh kí kumak na karne ke siwáe aur kuchh karná hogá ; agar ham bích men paṛe rahen, aur na ek kí na dúsre kí taraf howen, to wuh hamen kah saktá, ki Tú ne mere wáste kyá kiyá, jo us ke wáste na kiyá ? Aur agar ham uzr karte, ki Ai Ḳhudáwand, ham ne áp ká kuchh nuqsán nahín kiyá, aur na áp ke dushmanon kí kumak kí ; aur wuh kahtá, ki Aur hamárí bhí kumak na kí ; to ham lájawáb hote. Isí tarah se hamen na sirf gunáh se báz rahná cháhiye, par har tarah kí nek chál chalná cháhiye ; nahín, to ham kis tarah se Ḳhudá ke dost ho sakte ? Ḳhudá haqq ká bádsháh hai, aur Shaitán sharárat ká.

Agar ham sirf sharárat se báz rahen̲, to ham bích men̲ paṛ gae; na idhar na udhar hain̲; to kis tarah se mạlúm hogá, ki ham Ḳhudá ko Shaitán se ziyáda piyár karte hain̲?

Lekin yih hál i muhál hai. Jo koí Ḳhudá kí taraf nahín̲ hai, so us ká dushman hai. Ham sab Ḳhudá ke dushman paidá hote hain̲; aur agar sachche Masíhí ho gae, to ab na cháhiye, ki ham men̲ dostí ká kuchh nishán na páyá jáwe; aur agar nekí na páí jáwe, to aur kaun nishán hai, ki jis se hamárá us ke dost ho jáná áshkára howe?

2. Is se yih bát bhí nisbat rakhtí hai, ki Masíhí ko *sab ádmíon̲ kí bhaláí aur fáida ḍhúṇḍhná cháhiye.* Kisí chíz ko do taraf se, yá do tarah kí raushní men̲, dekhne se use ḳhúb daryáft kar sakte hain̲.

Masíh auron̲ ke fáida ke liye áyá. Jab tak ki ham us ke muwáfiq na ho jáwen̲, tab tak us ke sáth ḳhush nahín̲ ho sakte hain̲. To jab tak ki hamárá dil auron̲ ká fáida na cháhe, aur ham unhen̲ piyár kar-ke un kí bhaláí ke liye nit koshish na karen̲, tab tak ham us ke mu-wáfiq nahín̲ ho gae; aur Ḳhudá un sifaton̲ ko ham men̲ na páwegá, bagair jin ke ham bihisht men̲ dáḳhil nahín̲ ho sakte.

Ḳhudá ne hamen̲ kalísiyá men̲ buláyá, ki ham dunyá ko raushan karen̲, aur use bigaṛne se bacháwen̲, jaisá ki main̲ is wạz ke pahle hisse men̲ kah chuká hún̲. To zurúr hai, ki hamárí tásír har taraf mạlúm howe. Raushní súraj se sídhí átí, palaṭ játí, sab chízon̲ par lagke tirchhí játí, yihán̲ tak ki us kí joten̲ har kahín̲ pahunchtín̲, aur sab chízon̲ ko raushan kartín̲. Isí tarah se kalísiyá ko zurúr hai, ki dunyá ko raushan kare. Hamárá súraj, I'sá Masíh, ham par chamaktá hai; kyá ham us kí raushní aur chízon̲ par palaṭ dete hain̲? Kalísiyá to apná yih kám kartí hai; kyá ham us men̲ kuchh karte hain̲? Kyá ham cháhte hain̲, ki sachcháí kí raushní, jo ham par chamaktí hai, auron̲ par chamke? Ḳhulása yih hai, ki agar ham auron̲ kí bhaláí ke liye unhen̲ sachche dín men̲ láne kí koshish nahín̲ karte hain̲, to ham apní buláhaṭ ká iráda púrá nahín̲ karte hain̲, aur is náfarmání ke liye jawábdihí karní hogí.

Phir, jab Ḳhudá ne hamen̲ zamín ká namak ṭhaharáyá, to yih sirf fasáhat o balágat kí bát nahín̲, balki is se hamáre farz bayán hote hain̲. Namak ke kyá kám hain̲? Auwal, aur chízon̲ ko maza dená; doim, chízon̲ ko saṛne se rokná. Munásib hai, ki kalísiyá dunyá men̲ namak ká sá kám kare. Jab kalísiyá dunyá par aisí tásír kartí hai, ki us ká maza sab kámon̲ men̲ páyá jáe, tab wuh apná wájibí kám kartí hai. Aur dunyá kí mailán bigaṛne ko hai: cháhiye ki kalísiyá us par hifázatgar tásír kare, jaisá ki namak bahut chízon̲ kí hifázat kartá hai.

Pas, jab ki kalísiyá ke aise kám hain̲, to sáf záhir o báhir hai, ki har ek ko, jo us men̲ shámil hai, yihí kám karná cháhiye. Jo jamáạt par farz hai, so us ke har ek shaḳhs par. Ek ḳhatra yih hai, ki jo kám jamáạt par farz hai, so us ke kisí akele ádmí ko bahut zurúr mạ-lúm na howe. Shayad koí I'sáí kahegá, ki Beshakk kalisíya ko mu-násib hai, ki injíl kí raushní har kahín̲ phailáwen̲, aur afsos kí bát hai, ki yih farz aur phurtí se adá kiyá nahín̲ játá; lekin tau-bhí na yád kare, ki mujhí par yih farz hai. Ek Angrezí masal yih hai, ki Jo sabhon̲ ká kám hai, so kisí ká nahín̲; yạne, har

ek kahtá hai, ki kám ham sab par farz hai, lekin khháss karke mujh par nahín ; aur jab sab isí tarah kahte hain, aur kuchh nahín karte, to kám bilkull nahín hotá hai. Aur is sabab se, ki koí Masíhí is bahána se uzr na kare, injíl ke hukm kháss karke jamáat par nahín, balki har ek wáhid shakhs par hain. Púlús nahín kahtá hai, ki kalísiyá par wáwailá howe, agar wuh injíl na sunáwe ; lekin Mujh par wáwailá, agar *main* injíl na sunáún ! Kalísiyá ko bhí hukm die gae hain ; aur beshakk jo kalísiyá is tarah se phal nahín látí hai, so súkhí dálí ke muwáfiq ho játí hai ; par ham logon ko yád karná cháhiye, ki kalísiyá milke khwáh apná farz adá kare, kháwh na kare, ham hí par farz hai, ki ham apní raushní ko dikháwen, aur dunyá ke bích lon kí mánind rahen. Aur kalísiyá apná farz adá nahín kar saktí hai, jab tak ki har ek, jo us men sharík hai, maqdúr bhar koshish na kare. Jab har ek, jo kuchh us se ho saktá hai, sab kuchh karegá, tab kalísiyá "máhtáb kí mánind hasína, aur áftáb kí mánind jamíla, aur jhandadár fauj kí mánind muhíba" hogí. Tab us kí raushní har kahín pahunchegí. Tab wuh pání kí satah se chamkegí, aur koh se wádí kí taraf palat jáegí ; aur jaisá kí áftáb se, jab ki wuh apní táqat i kámila se raushan hai, koí chíz nahín chhiptí hai, waisáhí tamám dunyá us se raushan ho jáegí, yahán tak ki koí qaum, kaisí hí wahshí aur jangalí kyún na ho, jihálat aur táríkí i rúhání men na rahegí. Sab se barí nahren chhote chhote soton se ban játí hain ; kalísiyá kí koshish athámbh bárh ho jáegí, jab sabhon ke chhote chhote sote bahte jáenge, aur ekatthe hoke dunyá ko qabze men láne ko rujú howenge.

Phir, agar sab Masíhon ko zurúr hai, ki aur logon kí naját cháhen, aur us ke liye mihnat karen, to is bát ká yih natíja i zurúrí hai, ki aur báton men sabhon kí bhaláí dhúndhná cháhiye ; kyúnki yih muhál hai, ki koí ádmí barí barí báton men dúsre kí bihtarí cháhe, aur chhotí chhotí chízon men us se gáfil aur beparwá rahe. Agar sachchá piyár dil men ho, to wuh apne taín roz ba roz chhotí aur barí báton men záhir karegá. Agar koí bhúkhá ho, aur Khudá kí ráh se bhí dúr, aur koí Ísáí us se kah de, ki Ísá par ímán lá ; lekin us kí jismání hájat ká kuchh fikr na kare ; to kaun samajhegá, ki us ká piyár sachchá hai ? Beshakk wuh, jo ádmíon ko haqíqat men piyár kartá hai, un ke sab dukh dard men hamdard hogá, aur un kí har tarah kí muflisí par ranjída hogá, aur un kí sárí lácháragí par tars kháegá. Pas, wuh jánfisháni, jo sirf ádmíon ko dín men láne se kám rakhtí hai, so aisí nahín hai, jaisí ki Masíh har waqt, jab dunyá men mujassam thá, dikhátá thá. Dekho, ki us ne bhúkhon ko kis tarah se khiláyá, aur bímáron ko changá kiyá, aur ranjídon ká hamdard húá. Use Lázar kí qabr par rote dekho. Use gunahgáron ko qabúlte dekho, jab we tauba karke us ke pás áte the. Use salíb par apne dushmanon ke liye duá karte suno. Yihí tumhárá namúna hai. Ádmí duhrí hastí hai ; yane, wuh rúh aur jism hai ; aur jo koí us kí rúh kí bhaláí ke liye jánfisháni karke jism ke dukh dard se beparwá hai, us ke fikr aur jánfisháni men shakk hai—sháyad wuh sirf bahána hai, ki jis ke sabab se ádmí us kí sakht-dilí ko daryáft na karen.

Baraks is ke aur ek buráí hai. Bahut Masíhí dunyáwí pareshání aur jismání tasdía par tars kháte hain, par kabhí ádmíon kí rúhání

muflisí ká kuchh fikr nahín karte hain. Yih niháyat barí chúk hai, jis se sábit hotá hai, ki ímán kí barí kamtí hai; kyúnki jis ke nazdík áqibat kí chízen haqíqí hain, wuh kyúnkar jismání dukh ke liye tadbír karke rúhání hálat ko farámosh kar saktá hai? Aur yih chúk us se, jo úpar bayán húí hai, aur ziyáda hotí hai. Aisí hai, jaisá chhilke ko barí khabardárí se rakhná, aur gúde ko phenk dená. Jab tak ki gúdá pak jáwe, tab tak chhilká rakhná cháhiye. Badan chhilká hai, aur rúh gúdá; aur we Masíhí, jo jismání hájaton ko yád karke rúhání muflisí ko farámosh karte hain, gúde ko phenk dete hain.

Pas, ai bháío, hamen cháhiye, ki ádmí kí bhaláí, is dunyá men, aur áqibat men dhúndhen, aur nit koshish karen, ki har ánsú ko ponchhen, aur har dil ko árám pahuncháwen, aur har ádmí ko sachcháí men láwen. Is tarah se hamárí raushní ádmíon ke sámhne aisí chamkegí, ki we hamáre nek kámon ko dekhke hamáre Báp kí, jo ásmán par hai, taríf karenge; aur hamárí paidáish ká matlab púrá hogá; aur hamáre kalísiyá men buláe jáne ká iráda anjám páwegá. Tab ham beímán khánsámán aur gaflatkár gumáshta na thaharenge, aur hamárá hisáb khushí se kiyá jáegá.

Hásil i kalám.

1. Is mazmún se daryáft ho saktá hai, ki un ká kyá hál hogá, jin kí raushní is tarah se chamaktí hai. *We mubárak hain.* "Rahím insán apne hí sáth nekí kartá hai," Ams. 11 : 17. Áqibat men "dáná falak kí chamak kí mánind chamakenge, aur we, jo bahuteron kí sadáqat ke bais húe, sitáron kí mánind, abad ul ábád tak," Dán. 12 : 3. In do áyaton se sábit hai, ki haqíqí díndárí isí dunyá ke liye sab se achchhí daulat hai, aur áqibat ke liye sab kuchh; kyúnki agar wuh, jo aur logon ko piyár karke rahm kartá hai, apne hí sáth nekí kartá hai, to har waqt mubárakbádí us ke qabze men hai; koí use ranjída kyúnkar kar saktá hai, jab ki wuh áp táqat rakhtá hai, ki apne taín khush kare? Agar koí muflis o láchár us ko mile, to wuh use tasallí dene se apne taín shádmán kartá; agar koí us ká nuqsán kare, to wuh us ke badle men nekí karne se apne dil se nuqsán ke khiyál bhulá detá; agar koí use satáwe, to wuh us ke liye duá mángne se apná jí bahlátá hai. Us ko aisá jaushan hai, ki sharíron ke tír kabhí nahín lagne ke. Aur áqibat men us ke hál ká bayán ham kyúnkar kar saken? Jo Dániel ne ilhám se kahá hai, so jalál ke aise manzar ká ímá detá hai, ki jis ke barábar ádmí kí zúbán kyá kah saktí hai!

2. Aur un ká kyá hál hai, jin kí raushní is tarah nahín chamaktí? *Un ke liye ek wada nahín hai.* Baraks is ke likhá hai, ki jo phal nahín látá hai, "wuh shákh kí tarah phenká játá, aur súkh játá hai; aur log unhen batorte, aur ág men jhonkte hain, aur we jalte hain," Yúh. 15 : 6. To har ek Masíhí bakhúbí aur barí fikr o andesha se daryáft kare, ki us kí raushní chamaktí hai, ki nahín. Hán, agar nahín chamaktí hai, to sháyad nahín hai. Agar chirág raushní na de, to kaun kah saktá hai, ki jaltá hai? Hán, sháyad jaltá hai; lekin kaun kah saktá hai? Fauran use kholo; dekho, ki jaltá hai, ki nahín. Mat kaho, ki Hai hamáre pás, lekin dhámpí húí. Yih nahín ho saktá hai. Log chirág bálke nahín chhipáte hain. Aur agar abhí tak

jaltá hai, to jaldí kholke kám men láo; nahín, to bujh jáegá, aur tum phíká namak aur andhere hoke náqis thaharoge, aur báhar phenke jáoge. Aur agar tumhárá hál aisá bilkull kharáb na ho, magar tum goyá mushkil se bacho, to tumhárá kaisá nuqsán hogá. Tum yahán díndínárí kí kuchh khushwaqtí hásil nahín kar sakoge; aur áqibat men sitáron kí mánind na chamakoge; aur tumhárí wuh niháyat khushí na hogí, jo bahuteron kí sadáqat ke bais hone se miltí hai. Agar sharm aur afsos bihisht men ho sakte, to beshakk we Masíhí, jin kí raushní se is dunyá men kuchh fáida na húá, sharminda aur ranjída hote. Khudá ká shukr, ki us maqám i mubárak men sharm o ranj dakhl nahín páte; lekin ímándáron men wahán faraq hogá; jo apne Naját-dihinda se is dunyá men ziyáda muwáfiqat rakhte hain, wahán ziyáda izzatdár honge; aur wuh dáaya muqaddas hai, jis ká maqsad díndárí aur bihisht kí mubárakbádí men álá martaba hai.

3. Is dunyá men *kis kí izzat karní cháhiye?* Khúss karke un kí, jo apne Málik kí sí raushní ziyáda dikhláte hain. Dunyá unhen izzatdár nahín samajhtí hai; lekin dunyá hamáre liye qánún na howe. Ham áqibat kí raushní se chalen; tab sab chízen apní apní haqíqat ke muwáfiq nazar áwengí.

Ai bháío, ham aisí chál chalen, aur aisí raushní dikhláwen, aur aisí tásír karen, ki hamáre ásmání Báp kí taríf howe, aur hamárá árám is dunyá men, aur khushwaqti áqibat men, barhái jáwe.

"Ai achchhe diyánatdár naukar, shábásh! tú thore men diyánatdár niklá, main tujhe bahut par mukhtár karúngá; tú ápne kháwind kí khushí men dákhil ho."

"Ai bure aur sust naukar! .. .. Tum us nikamme naukar ko báhar andhere men dálo: wahán roná aur dánt písná hogá."

In do báton men se, hashar ke din, kaun *tujh se* kahí jáegí?

XVI.

MASI'H HAMA'RI' RA'STI', PA'KI'ZAGI' AUR KHALA'SI'.

Rev. A. Kreiss kí tasníf.

Masíh hamáre liye hikmat i Iláhí, aur rástí, aur pákízagí, aur khalásí hai.—1 Kar. 1 : 30.

Ye báten injíl ká khulása hain; aur un se na faqat hamárí láchár aur pareshán hálat, balki naját kí ráh bhí záhir hotí hai. Jis tarah Khudá ne ádmí ko paidá kiyá thá, ab wuh us aslí hálat par nahín hai; kyúnki

Khudá ne us ko apní súrat par banáyá; so jaisá Khudá pák hai, waisá hí us ne ádmí ko bhí pák aur begunáh paidá kiyá. Wuh apne Kháliq aur us kí marzí ko jántá, aur qudrat rakhtá thá, ki us kí marzí par chale. Garaz wuh us kí yagánagat men niháyat nekbakht aur mubárak thá; par náfarmánbardárí se Khudá ke hukm ko torke gunahgár húá. Is tarah Khudá kí súrat, jis par ádmí banáyá gayá thá, bigar gaí; yane, ádmí kí pákízagí játí rahí; us ká dil aur aql, jo Khudá kí pahchán se raushan thí, tárík ho gaí; aur wuh Khudá se judá hoke na faqat bahut dukh aur tasdíá páne lagá, balki maut ke qabze men bhí pará, aur hamesha kí halákat ke láiq húá; lekin jaise bure darakht ke achchhe phal nahín, waise hí gunahgár ádmí ke farzand bhí pák nahín ho sakte; balki gunáhgár hain. Is liye Dáúd ne kahá, ki "Dekh, main ne burái men súrat pakrí, aur gunáh ke sáth merí má ne mujhe pet men liyá." So ham apne janam se Khudá ke gazab ke farzand aur jahannam ke láiq hain. Áh, áh! pareshán ádmí, jo ham hain! kaun ham ko is badaní maut aur hamesha kí halákat se bacháegá? Ham apne taín bachá nahín sakte hain; lekin injíl se malúm hotá hai, ki ham kis tarah maut se chhútke zindagí ko pahunchen; kyúnki wuh ek naját denewále kí khabar detí hai, jo na faqat qádir, balki mushtáq bhí hai, ki hamárí pareshán hálat se hamen khalásí dewe; aur is liye dunyá men áyá thá, ki gum húon ko dhúndhe aur bacháwe. Is khush-khabarí ká khulása yih hai, ki "Masíh hamáre liye hikmat i Iláhí, aur rástí, aur pákízagí, aur khalásí hai."

Ham in báton se záhir karenge, ki ham Masíh ke wasíle se phir in sab chízon men, jin ke ham naját páne ke liye muhtáj hain, sharík ho sakte hain.

I. *Masíh hamáre liye hikmat i Iláhí hai.*—Jab tak ádmí Khudá ke mel men thá, us kí pahchán us ke dil aur aql ko raushan kartí thí, aur wuh us kí talím se us kí pahchán men barhtá játá thá. Is tarah us ne sachchái aur zindagí kí ráh par hidáyat páí. Lekin gunáh ke sabab Khudá se judá hoke us ke dil aur aql yihán tak tárík ho gae, ki us ne apne Bání ko nahín pahcháná. Is dunyá ke hakímon ne bhí, jo dunyáwí chízon men barí aql o hikmat záhir karte the, us Khudá ko, jo ásmán aur zamín ká paidá karnewálá hai, aur us ráh ko, jo zindagí ko pahunchátí hai, apní hikmat se na pahcháná. Un kí hálat se, jo butparastí ke gunáh aur nádání men giriftár hain, záhir hotá hai, ki ádmí bagair madad i Iláhí ke kahán tak Khudá kí pahchán hásil kar saktá hai. Sabab kyá hai, ki ádmí, jise Khudá ne aql dí hai, patthar, aur lakrí, aur aisí fání chízon ke áge jhuktá, aur un ko apná málik jánke pújtá, aur un kí Khudá kí sí bandagí kartá hai? Púlús hawárí ne is sawál ke jawáb men likhá hai, ki "Unhon ne Khudá ko pahchánke us kí Khudáí ke láiq tazím na kí, aur na shukrguzárí kí; par apne khiyálon men behúda ho gae; aur un ke besamajh dil andhere húe. We apne taín dáná thaharáke nádán ho gae; aur unhon ne gairfání Khudá kí buzurgí ko fání ádmí, aur parinde, aur chárpáe, aur kíre makore kí súrat se badal dálá. Isí sabab se Khudá ne un ke dilon kí shahwaton kí nápákí par un ko chhor diyá, ki we ápas men apne apne badan ko behurmat karen. Unhon ne sachche Khudá ko bátil buton se badalá,

aur Ḳháliq ko, jo hamesha mubárak aur barhaqq hai, chhorke makhlúq kí parastish aur bandagí kí." Is se záhir hai, ki ádmí ne aise wasíle se, jo badan aur ján ko halák kartá hai, apne taín bacháne cháhá. Agarchi hakímon men aise log the, jo but-parastí kí nádání par hanste the, taubhí apní ạql o dánish se jhúṭh ke badle apne bháíon ko sachchái na sikhá sake. A'dmí apní qudrat se naját páne ke liye dánáí nahín hásil kar saktá; par jo kuchh ádmí ke nazdík námumkin thá, so Ḳhudá ne kiyá, jo chahtá hai, ki ádmí bachen, aur sachchái kí pahchán páwen. Us ne apne iklaute Beṭe ko dunyá men bhejá, táki dunyá us ke wasíle se sachchái kí ráh páwe. Jo koí hakím apne haqq men nahín kah saká, so us ne apne haqq men kahá, ki "Dunyá kí raushní main hún; jo merí pairawí karegá, so andhere men na chalegá, balki zindagí kí raushní us kí hogí. Ráh, aur haqq, aur zindagí main hún: koí bagair mere wasíle ke Báp pás nahín á saktá hai." Us ne apní tạlím aur kámon se un chízon kí, jin ká naját páne ke liye jánná zurúr hai, ek kámil aur sachchí pahchán dí; yane, hamáre bacháne ke liye Ḳhudá kí tadbír hamen batáí, ki ham kisí tarah nahín, magar us ke Beṭe I'sá Masíh ke dukh aur maut ke wasíle se, naját pawen; jaise us ne Nikúdímus se kahá, ki "Jis tarah Músá ne sámp ko bayábán men bulandí par uṭháyá, isí tarah zurúr hai, ki Ibn i A'dam bhí uṭháyá jáwe;" yane, salíb par mare—malạúnon ke liye malạún howe—aur apní ján kafára men dewe—"táki jo koí us par ímán láwe halák na howe, balki hamesha kí zindagí páwe."

In báton se Masíh ne záhir kiyá, ki naját kí ráh kyá hai, aur ham kis tarah us par chalne kí qudrat páwen. Yih hikmat i Iláhí is dunyá ke hakímon ke madrason men nahín sikhláí gaí; kyúnki yih soch kisí ádmí ke dil men nahín áyá, ki Ḳhudá áp hamáre gosht aur lahú men sharík hoke hamárí naját ke liye apne taín qurbání guzráne. Agarchi Ḳhudá kí aur naját kí ráh kí pahchán sárí hikmat se barí aur achchhí hikmat hai, taubhí is dunyá ke bahutere hakím us ko haqír jánte; aur is tạlím par, ki ham faqat ek maslúb Masíh ke wasíle se naját pá sakte, hansí karte hain; lekin dunyáwí aur Iláhí hikmat ke muqábala men likhá hai, ki "Main hakímon kí hikmat ko nábúd, aur dánáon kí dánáí ko nest karúngá. Kahán hakím? kahán kátib? kahán is dunyá ká bahs karnewálá? Kyá Ḳhudá ne dunyá kí hikmat ko bátil nahín kiyá? ki jab hikmat i Iláhí se yún húá, ki dunyá ne apní hikmat se Ḳhudá ko na pahchána, to Ḳhudá kí yih marzí húí, ki wạz kí nádání se ímán lánewálon ko bacháwe. Aur Masíh un ke liye, jo buláe gae hain, kyá Yahúdí kyá Yúnání, Ḳhudá kí qudrat aur hikmat hai." So koí hakím, jo Masíh ko nahín jántá, apní hí hikmat par faḳhr na kare; kyúnki us ne ab tak itná bahut nahín síkhá, ki hamen naját páne ke liye kis par ímán láná, aur is dunyá men kis tarah guzrán karná cháhiye. Lekin jis kí hikmat Masíh hai, us ne aisí hikmat páí, jo naját kí bábat use bhúlne nahín detí. Yih hikmat sab qímatí chízon se beshqímat hai, aur chhoṭon aur baṛon ko árásta kartí hai. Jo ujiyále aur sachchái se ziyáda andhere aur jhúṭh ko piyár kartá hai, so us se nafrat rakhtá, aur us kí tarbiyat aur tạlím ko nahín cháhtá hai. Lekin ab rát bahut guzar gaí, aur subh nazdík hai; is liye hamen cháhiye, ki nínd se jágen, aur murdon

men se uthen, táki Masíh ham ko raushan kare, aur hamáre liye hikmat i Iláhí howe.

II. *Masíh hamáre liye rástí hai.*—Hamen rástí i Iláhí cháhiye is liye, ki bagair us ke ham Khudá kí adálat ke takht ke áge khare nahín ho sakenge; kyúnki wuh haqq o insáf karnewálá hai, aur be tarafdárí ke har kisí ko, us ke kámon ke muwáfiq, phal degá.

Aisá shakhs, jo záhirí men badí nahín kartá, aksar log use rástbáz jánte hain; lekin, yih aisí rástí nahín, jo Khudá ko rází kare. Us ke huzúr faqat wuh rástbáz hai, jis ne begunáh hoke tamám shariat ko aisá púrá kiyá, ki ek hukm ká bhí taqsírwár na húá. Lekin ádmíon men, jo gunáh ke sáth paidá hoke bure khiyálon, aur kámon, aur báton se us ko roz roz barháte hain, kaun hai, jis kí rástí kámil hai? Jo jism se paidá húá, so jism, yane gunahgár hai; is liye hamárí is hálat kí bábat Púlús hawárí ne likhá hai, ki "Koí nek nahín, ek bhí nahín; sab gumráh hain; sab ke sab nikamme hain; koí nekokár nahín, ek bhí nahín." Is se záhir hai, ki agar Khudá ham se adálat ke sáth hisáb lewe, to us ke huzúr koí betaqsír thahar nahín saktá. Pas, kis tarah ham rástbáz i Iláhí banen? Masíh hamáre liye rástbází i Iláhí hai. Us kí nekí kámil hai; kyúnki us ne begunáh hoke tamám shariat ko púrá kiyá, aur is kámil nekí ko apne dukh aur maut ke wasíle se hamáre wáste hásil kiyá; chunánchi likhá hai, ki "Khudá ne us ko, jo gunáh se kuchh iláqa nahín rakhtá thá, hamáre liye gunáh thaharáyá, táki ham us ke sabab se Khudá kí rástí banen." Wuh hamárí taqsíron ke sabab se pakrá gayá, aur hamáre sádiq hone ke wáste jiláyá gayá; so kámil rástí hamáre liye taiyár hai; lekin us men koí sharík nahín ho saktá, magar wuh, jo Masíh par ímán látá hai; chunánchi likhá hai, ki Khudá se jo nekí hai, wuh Ísá Masíh par ímán láne se miltí hai, aur un sabhon ke liye, aur un sabhon men hai, jo ímán láte hain; kyúnki un men kuchh tafáwat nahín; wuh, jo kám nahín kartá, yane apne nek kámon par bharosá nahín rakhtá, balki us par, jo gunahgár ko rástbázon men shumár kartá, ímán látá hai, usí ká ímán rástbází men giná játá hai; kyúnki har ek ímán lánewále kí nekí ke liye Masíh shariat ká saranjám hai; is liye un par, jo Masíh men hain, kuchh sazá ká hukm nahín, balki Khudá kí maqbúliyat un par hai. Par jo log apní hí nekí par fakhr karke samajhen, ki ham bagair Masíh kí nekí ke ásmání bádsháhat men dákhil honge, un kí bábut Khudáwand ne farmáyá, ki "Un ke háth pánw bándhke báhar andhere men dál do, jahán roná aur dánt pisná hogá." Lekin we, jo nekí ke bhúkhe piyáse hoke Masíh kí nekí ko páte hain, so mubárak hain; kyúnki we ser honge, aur apne Báp kí bádsháhat men súraj kí mánind chamkenge.

III. *Masíh hamáre liye pákízagí hai.*—Khudá ne farmáyá hai, ki "Tum pák ho, kyúnki main pák hún;" aur jo niamaten Masíh ne hamáre liye hásil kín, so bhí ham men tásír paidá kartí hain, ki gunáh kí gulámí men giriftár na rahen, balki aglí chalan kí bábat us purání kho, jo fareb denewálí shahwaton ke sabab se bigar gaí hai, tark karen, aur apne jí ján men nae banen; aur naí kho, jo Khudá ke

muwáfiq nekí meṉ, aur haqq kí pákízagí meṉ paidá húí, ikhtiyár kareṉ ; kyúnki ásmání Yarúshálam meṉ koí nápák aur makrúh dákhil nahíṉ hogá. Lekin kis tarah ham, jo apní zát se gunáh se álúda haiṉ, aise pák baneṉ, jaisá Khudá pák hai ? Injíl se záhir hai, ki Masíh, jo hamáre liye pákízagí hai, hamáre diloṉ ko sab buráioṉ aur gunáhoṉ se sáf o pák kar saktá hai.

Wuh apní *pák chalan* se hameṉ pákízagí ke liye bulátá hai ; kyúnki wuh hamesha apne *Báp* kí marzí par chalá, yaháṉ tak ki us ne apne dushmanoṉ se kahá, ki " Tum meṉ se kaun hai, jo mujh par ek gunáh sábit kar saktá hai ?" Us ne khatá na kí, aur us kí zubán meṉ fareb na thá ; aur is tarah " us ne hamáre liye ek namúna rakha hai, ki ham us ke naqsh i pá par chaleṉ."

Wuh apní *talím* se ham ko pákízagí ke liye bulátá hai ; kyúnki us ne sáf sáf záhir kiyá, ki faqat we, jo pák dil haiṉ, Khudá ko dekhenge. So us ne Nikúdímus se kahá, ki " Agar ádmí Rúh aur pání se phir paidá na howe, to wuh Khudá kí bádsháhat meṉ dákhil nahíṉ ho saktá." Aur Patras hawárí ne likhá hai, ki " Tum farmánbardár farzand bankar un hirsoṉ ke, jin meṉ tum nádání ke waqt giriftár the, hamshakl na bano ; balki jis tarah tumhárá bulánewálá pák hai, apní sab chalan meṉ pák raho."

Ísá Masíh hamárí pákízagí ke liye *Rúh i Quds ko bhejtá hai,* ki hamáre diloṉ ko raushan aur pák kare, aur hameṉ gunáh kí ráh se phiráke ásmání niamatoṉ se árásta kare ; kyúnki jin ke dil meṉ Rúh i Quds bastá hai, un kí chalan se us ke phal záhir hote haiṉ, jo mahabbat, aur khushí, aur árám, aur sabr, aur muláimat, aur nek-khoí, aur ímándárí, aur burdbárí, aur parhezgárí haiṉ.

Ísá Masíh ne hamárí pákízagí ke liye *apná lahú baháyá,* jo ham ko hamáre gunáhoṉ se pák kartá hai ;—ki " agar bailoṉ aur bakroṉ ká lahú aur bachhiyá kí rákh nápákoṉ par chhiṛkne se badan ko pákíza kartí hai, to Masíh ká lahú, jis ne azlí Rúh se Khudá ke áge apne taíṉ qurbání guzráná, hamáre diloṉ ko murde kámoṉ se Khudá kí ibádat karne ko kyá ziyádatar pák nahíṉ karegá ?" Aur " we kaun haiṉ, jo safed pairáhan pahine, aur khurme kí ḍálíáṉ háthoṉ meṉ lie, us takht aur Barra ke áge khaṛe haiṉ ? Ye we haiṉ, jo baṛí áfat se áe haiṉ ; aur unhoṉ ne apne pairáhan Barre ke lahú se dhoke unheṉ safed kiyá." Pas, koí gunáh aisá baṛá nahíṉ, jo us ke lahú se miṭáyá nahíṉ já saktá. Aur agarchi hamáre gunáh khún kí tarah hote, taubhí barf kí mánind safed ho jáenge.

Agarchi ham apní insání tabíat kí kamzorí ke sabab roz roz gunáh karte haiṉ, lekin agar ham ímán se Masíh ke miláp meṉ raheṉ, to wuh ham ko pák karegá, táki ziyáda phal láweṉ, aur pákízagí meṉ baṛheṉ ; aur hamárá sab kuchh, yane hamárí rúh, aur nafs, aur badan, us ke áne tak begunáh salámat rahe. Par adálat ke din khulá khulí záhir hogá, ki Masíh hamáre liye pákízagí hai ; kyúnki us ke ímándár log us kí pákízagí meṉ sharík hoke aise pák o sáf záhir honge, jaise ki unhoṉ ne kabhí gunáh na kiyá. So we Masíh kí pákízagí ko pahinke adálat ke din Khudá ke áge sharminda na honge ; balki beaib aur bedág páe jáenge. Is liye hameṉ cháhiye, ki Masíh kí pákízagí kí talásh kareṉ, táki ham is láiq ṭhahareṉ, ki Khudá ko dekheṉ.

IV. *Masíh hamáre liye ḳhalásí hai.*—Baní Isráel kí ḳhalásí, jo unhon ne Músá ke wasíle se Misr se nikalne men̤ pái, us ḳhalásí ká, jo Masíh ke wasíle se ímándáron̤ ke liye taiyár hai, ek nishán hai: ki jaisá baní Isráel Misr kí saḳht gulámí men̤ afsos karte the, waisá hí díndár log bhí is dunyá men̤, apne dushmanon̤ ke sabab, jo gunáh, Shaitán, maut, aur jahannam ká ḳhauf hain̤, aur unhen̤ satáte hain̤, áh márte aur afsos karte hain̤. Lekin injíl se záhir hai, ki Masíh ḳhalásí denewálá hai, jo unhen̤ sáre dukhon̤ aur un ke dushmanon̤ ke zor se bacháegá.

Wuh un ko gunáh se ázád kartá hai; kyúnki un ke gunáhon̤ ko muáf kartá, aur apne lahú se un ke dilon̤ ko sáf kartá, aur unhen̤ qudrat baḳhshtá hai, ki jismání taur par nahín̤, balki rúhání taur par chalen̤. Aur agarchi gunáh un par hamla kare, taubhí un ke fání badan men̤ bádsháhat nahín̤ karne pátá; kyúnki jis ko Beṭá ázád kare, so tahqíq ázád hai. Lekin hamesha kí zindagí men̤, jahán̤ koí nápák chíz nahín̤ hai, we gunáh se aise ázád honge, ki kabhí phir imtihán men̤ na parenge, aur gunáh se na satáe jáenge.

Masíh Shaitán se, jo garajnewále sher kí mánind phirtá, aur cháhtá hai, ki har kisí ko kháwe, ham ko bachátá hai; kyúnki wuh is liye záhir húá, ki Shaitán ke kámon̤ ko nest kare. Us ne apní maut ke wasíle se Shaitán ko fath kiyá, aur sardárion̤ aur muḳhtárion̤ ko nangá karke ibrat ke liye záhir men̤ dikháyá; aur us ne áp se un par fath kí shádmání kí. So hamárá zoráwar dushman maglúb hai; aur Masíh kí fath ke sabab ham bhí us par gálib ho sakte hain̤.

Phir, wuh maut se hamen̤ bachátá hai. Agarchi wuh salíb par mar gayá, taubhí tísre din jí uṭhá; aur is tarah us ne maut ko nest kiyá, aur zindagí aur baqá ko injíl se raushan kiyá hai; kyúnki yih mumkin na thá, ki wuh, jo qiyámat aur zindagí hai, maut ke phande men̤ rahe. Aur us kí qudrat se ham bhí jiláe jáenge; jaise us ne kahá, ki "Waqt átá hai, jis men̤ we sab, jo qabron̤ men̤ hain̤, Ḳhudá ke Beṭe kí áwáz sunenge, aur nikal áenge;" kyúnki cháhiye, ki "yih fání badan baqá ko pahine, aur yih murda zindagí ko pahine: aur jab yih fání baqá ko, aur yih murda zindagí ko pahin chukegá, tab wuh bát, jo likhí hai, púrí hogí, ki Fath ne maut ko niglá. Ai maut, terá ḍank kahán̤ hai! ai qabr, terí fath kahán̤ hai! Shukr Ḳhudá ko, jis ne hamen̤, hamáre Ḳhudáwand Ísá Masíh ke wasíle se, fath baḳhshí." Us ke ímándár ḳhushí se us din ke muntazir hain̤; kyúnki jánte hain̤, ki wuh un ke kasíf badan kí shakl ko tabdíl karke apne jism i latíf kí mánind banáegá.

Wuh jahannam aur hamesha kí halákat se chhuṛátá hai; kyúnki "us ne hukm ke dastḳhatt ko, jo hamáre barḳhiláf thá, miṭá ḍálá, aur bích men̤ se leke salíb par meḳh se ṭhonká." So "Ḳhudá ke barguzídon̤ par kaun daʻwá karegá? un ká rástbáz ṭhaharánewálá Ḳhudá hai. Kaun sazá ká hukm degá? Masíh, jo mar gayá, aur jí bhí uṭhá, aur Ḳhudá ke dahne háth baiṭhá hai, hamárí sifárish kartá hai." Wuh ʻadálat ke din un ko, jo us ke hain̤, apne Báp ke mubárak log záhir karegá, aur unhen̤ kahegá, ki "Áo, wuh bádsháhat, jo dunyá kí paidáish se áge tumháre liye taiyár kí gaí hai, mírás men̤ lo." Aur we hamesha kí zindagí men̤ dáḳhil honge.

Yih khalásí is dunyá men shurú hotí hai, lekin us dunyá men kámil hogí ; ki tab Masíh ke log aisí khushí karenge, jo bayán se báhar aur jalál se bharí hai ; kyúnki "Khudá un kí ánkhon se sab ánsú ponchhegá, aur phir maut na hogí, aur na gam, na nála, aur na phir dukh hogá ; ki agli chízen guzar gaín." Is se záhir hai, ki injíl hamárí láchár hálat ke muwáfiq wuh wasíla batátí hai, jis ke ham naját páne ke liye muhtáj hain ; kyúnki aise naját denewále ko záhir kartí hai, jo qádir hai, ki ham ko sárí buráíon se bacháwe, aur ásmání bádsháhat tak mahfúz rakhe. So ham, jo apní zát se Khudá ke dushman hain, us ke wasíle se Khudá ke farzand ban sakte hain ; aur jab farzand howen, to wáris thaharen, yane Khudá ke wáris, aur mírás men Másíh ke sharík hain ; kyúnki Khudá, "jis ne apne Bete hí ko dareg na kiyá, balki ham sabhon ke badle use diyá, to wuh us ke sáth sab chízen kyúnkar hamen nahín degá ?" Is liye agar Masíh hamáre liye hikmat i Iláhí, aur rástí, aur pákízagí, aur khalásí hai, to ásmán ká darwáza hamáre wáste khulá hai ; aur sab kuchh, jo Ádam ke gunáh ke sabab kho gayá, so ham Masíh kí nekí aur maut ke sabab se phir pá sakte hain.

Pas, ham aur kis chíz ke muhtáj hain ? Sab kuchh hamáre liye taiyár hai ; par us men sharík hone ke liye cháhiye, ki ham ímán se Masíh ko aisá qabúl karen, jaisá injíl us kí khabar detí hai. Tab ham bhí, apne kúch ke waqt, Púlús hawárí kí tarah, kah sakenge, ki "Ham achchhí laráí lar chuke ; ham daur kar chuke ; ham ne ímán ko nigáh rakhá ; ákhir nekí ká táj hamáre liye dhará húá hai, jo Khudáwand, hamárá rástbáz hákim, us din hamen degá ; aur faqat hamen nahín, balki un sabhon ko, jo us ke záhir hone ke mushtáq hain."

XVII.

ADÁLAT KÁ DIN.

REV. F. SCHNEIDER KÍ TASNÍF.

Ham sab ko zurúr hai, ki Masíh kí masnad i adálat ke áge házir howen, táki har ek jo kuchh us ne badan men kiyá, kyá bhalá kyá burá, us ke muwáfiq páwe.—2 Kar. 5 : 10.

Is áyat men is bát ká bayán hai, ki *Khudáwand Ísá Masíh dunyá kí adálat karegá.*

Ham is talím par gaur karke is ká pánch báton se bayán karenge : yane,

I. Ísá Masíh Khudáwand aur bádsháh kí súrat men dunyá kí adálat karegá.
II. Yih adálat sabhon ke sámhne hogí.
III. Is adálat men bhale bure logon se alag kie jáenge.
IV. Yih adálat Khudá ke kalám ke muwáfiq hogí.
V. Har ek kí adálat us ke kám ke muwáfiq hogí.

I. Yih bát, ki Masíh dunyá kí adálat karegá, us bát ke barkhiláf nahín, jo Masíh ne Yúhanná 12 : 47 farmáí : " Main is liye nahín áyá, ki dunyá kí adálat karún, balki is liye ki dunyá ko bacháún." Kyúnki malúm hai, ki Yúhanná kí áyat men Masíh apne pahle áne kí bábat boltá ; aur albatta yih sach hai, ki Masíh *us waqt* is liye nahín áyá, ki dunyá kí adálat kare, balki is liye ki gunahgáron ko bacháwe, aur apne khádimon se sab qaum, kyá Yahúdí, kyá but-paraston ko, tauba karne aur ímán láne ke liye buláwe.

Lekin jab Masíh dunyá kí adálat karne ko áwegá, tab aur súrat se áwegá ; kamzorí se nahín, balki qudrat se—beizzatí aur hiqárat se nahín, balki buzurgí aur jalál se—naukar kí súrat se nahín, balki Khudáwand aur Bádsháh kí súrat se. Jab Khudáwand phir áwegá, tab apní ján gunáhgáron ke liye phir nahín degá, balki dunyá kí adálat karegá ; apne díndár logon ko is dunyá ke ranj, dukh, aur musíbaton se bacháwegá ; aur apne dushmanon ko, jo us ke tábi men rahná nahín cháhte the, taqsírwár thahráwegá, aur sazá degá insáf se : jaisá Púlús ne likhá, 2 This. 1 : 6—10, " Kyúnki Khudá ke nazdík insáf yih hai, ki jo tumhen aziyat dete hain, unhen aziyat ; aur tumhen, jo aziyat páte ho, hamáre sáth árám dewe ; us waqt ki Khudáwand Ísá ásmán se apne zabardast firishton ke sáth bharaktí ág men záhir hogá ; aur un se, jo Khudá ko nahín pahchánte, aur hamáre Khudáwand Ísá Masíh kí Injíl ko nahín mánte, badlá legá. We Khudáwand ke chihre se, aur us kí qudrat ke jalál se abadí halákat kí sazá páwenge ; us din jab wuh áwegá, ki apne muqaddason se jalál páwe, aur apne sab ímándáron men taajjub ká báis ho." Jab Masíh bádsháhí súrat men adálat karne ko áwegá, tab us ká áná bilkull malúm aur záhir hogá. Tab log nahín kah sakenge, Dekh, yahán Masíh ! yá wahán ! balki " jis tarah se bijlí púrab men chamaktí hai, aur pachchhim tak raushan kartí hai, Ibn i Ádam ká áná isí tarah se hogá." Us waqt harek us ko dunyá ká bádsháh aur Khudáwand jánegá ; hán, we bhí, jo us ke nám ká inkár karte the, soí bhí jo us kí bádsháhat ke phailáo dunyá men rokte the, aur jo gunáh kí gulámí ko us kí bandagí se ziyáda piyár karte the ; ye sab us ko dekhenge, jaisá Musháhada kí kitáb men likhá hai, " Dekho, wuh bádalon par átá hai, aur har ek ánkh us ko dekhegí ; aur we bhí, jinhon ne use chhedá ; aur zamín kí sárí gurohen us ke liye chhátí pítenge ; aur we kahenge pahá<u>r</u>on aur pattharon se, ki Ham par giro, aur ham ko us ke chihre se, jo takht par baithtá hai, aur Barre ke gazab se chhipáo ! kyúnki us ke qahr ká roz i azím á pahunchá ; ab kaun thahar saktá hai ?" Wuh Qádir i mutlaq bádsháh aisí ham se adálat karegá, ki us ká fatwá, hukm, qazá barqarár rahegá hamesha tak. Koí dawa yá appíl nahín ho saktá hai. Afsos un par, jinhon ne fazl ká waqt befáida guzárá, aur Masíh kí naját qa-

búl nahín kí; kyúnki un ke liye bạd us ke naját kí kuchh ummaid báqí nahín rahí. Lekin mubárak we, jinhon ne Ḳhudáwand ká kalám mán liyá, jo ásmán ke báshindon ke ham-watn the, jahán se naját baḳhshnewále Ḳhudáwand Ísá Masíh kí ráh takte the. Un ko Ḳhudáwand kí sháhansháhí buzurgí ḳhaufnák na hogí, par we sídhe hoke sir úpar uṭháwenge, is liye ki un ká chhuṭkárá á pahunchá. Lúká, 21 : 28.

II. Ísá Masíh ạdálat karegá záhiran, áshkárá, sabhon ke sámhne. Aisá hogá, ki sab kuchh, jo poshida hai, záhir hogá. Likhá hai: "Aur sab qaum us ke áge házir kí jáengí, tab us kí áwáz sunenge murde aur jíte." Kyúnki murdon kí qiyámat ạdálat ke áge hogí. Jaisá Yúhanná kí Injíl 5 : 25—29 likhá hai, "Main tum se sach sach kahtá hún, wuh waqt átá hai, aur ab hai, ki murde Ḳhudá ke Beṭe kí áwáz sunke jíenge. Isí liye, ki jis tarah Báp áp men zindagí rakhtá hai, usí tarah us ne Beṭe ko dí hai, ki áp men zindagí rakhe. Aur use iḳhtiyár diyá hai, ki ạdálat kare, is liye ki wuh Ibn i Ádam hai. Is se taạjjub na karo; kyúnki wuh waqt átá hai, jis men we sab, jo qabron men hain, us kí áwáz sunenge; aur jinhon ne nekí kí hai, zindagí kí qiyámat ke wáste niklenge; aur jinhon ne badí kí hai, sazá kí qiyámat ke liye niklenge." Jaisá koí murda qabr ke andhiyáre men Ḳhudá ke Beṭe kí áwáz se nahín rah saktá hai, waisáhí us ke huzúr men kuchh bhí poshída na rahegá, jo jo ádmí ne is dunyá men kiyá; tamám dunyá, firishton, aur ádmíon ke sámhne, sab gunáh záhir aur áshkár honge. Andhiyáre ke sab kám, dagábází, fareb, chorí, harámkárí, zinákárí, jhúṭh, riyá, kufr, záhir hogá. Jo jo kisí ko mạlúm na howe; jo jo bilkull poshída hai; hán, dilon ke bhed, mansúbe, ḳhiyál aur árzú; wuh sab kuchh Masíh záhir dikhláwegá. Kyúnki likhá hai, (2 Kar. 5 : 10), "Ham sab ko zurúr hai, ki Masíh kí masnad i ạdálat ke áge házir howen, táki har ek jo kuchh us ne badan men kiyá, kyá bhalá kyá burá, us ke muwáfiq páwe."

III. Is ạdálat men har ek jald mạlúm karegá, ki merá hál Ḳhudáwand ke fatwá ke muwáfiq kaisá hogá. Kyúnki likhá hai, "Aur jis tarah garariyá bheron ko bakríon se judá kartá hai, wuh ek ko dúsre se judá karegá. Aur bheron ko dahne, aur bakríon ko báen khará karegá." Bhale ádmí bure logon se alag kie jáenge. Badan qiyámat men jánon kí hálat ke muwáfiq honge. "Wuh, jo faná men boyá gayá thá, baqá men uṭhegá; jo behurmatí men boyá gayá thá, wuh jalál men uṭhegá; jo kamzorí men boyá gayá thá, wuh qudrat men uṭhegá." Díndáron ke badan jalálí aur rúhání honge. Rástbáz apne Báp kí bádsháhat men áftáb kí mánind núrání honge. Matí, 13 : 43. Aur badan ásmání bhí hain, aur ḳhákí bhí hain; par ásmáníon ká jalál aur hai, aur ḳhákíon ká aur. Áftáb ká jalál aur hai, máhtáb ká jalál aur, sitáron ká jalál aur hai. Ki sitára sitáre se jalál men faraq rahtá hai. 1 Kar. 15 : 40, 41. Murdon kí qiyámat men mạlúm hogá, ki wuh mihnat aur koshish, jo ádmí ne pák hone parkí, befáida nahín hai. Kyúnki jaisá ḳhákí, waise we bhí, jo ḳhákí hain; aur jaisá ásmání, waise we bhí, jo ásmání hain. Aur jis tarah

ham ne khákí kí súrat páí hai, ham ásmání kí súrat bhí páwenge. 1 Kar. 15 : 48, 49. Lekin bure log, jinhon ne Khudá ke fazl aur Khudáwand I'sá Masíh ko haqír jáná, aur Masíh kí kalísiyá ko satáyá, apne báp, yane Shaitán kí súrat rakhenge.

Un sab ko, kyá bhale kyá bure, jo apní súrat se záhir honge, Khudáwand ek dúsre se judá karegá, jaisá garariyá bheron ko bakríon se judá kartá hai. In ko tasallí, mahabbat, khushí kí báten kahegá; aur un ko khaufnák sazá kí báten.

IV. Tum púchhte ho, ki Ibn i A'dam hamárí kis sharíat se adálat karegá? Jawáb yih hai, ki Wuh hamárí adálat karegá ek shara ke muwáfiq, jo ham ko malúm thí. Agar aisá na hotá, to Khudá na farmá saktá, ki Tum us ke muwáfiq chalo. Yih shara, jis ke muwáfiq adálát kí jáegí, Khudá ká pák kalám hai. Yih thaharegá, harchand amr is zamín par tamám ho játá hai. Jaisá ki Masih ne farmáyá, "A'smán aur zamín tal jáenge, par merí báten hargiz na talengi." Matí, 24 : 35. Harchand sab kuchh, jo abhí khúbsúratí aur zindagí rakhtá, jism kí ráh par chalá gayá; hán, "jab súraj andherá ho jáegá, aur chánd apní raushní na degá, aur sitáre ásmán se gir jáenge, aur ásmán kí qúwaten hil jáengí;" (Lúká, 24 : 29); "jab ásmán sannáte ke sáth játe rahenge, aur anásir jalkar gudáz ho jáenge, aur zamín un kárígaríon samet, jo us men hain, gal jáengí;" (2 Pat. 3 : 10); tad bhi Khudá ká kalám wuh shara aur qánún hogá, jis ke muwáfiq Khudáwand dunyá kí adálat karegá; jis ke muwáfiq ajr aur sazá degá; jaisá Masíh ne farmáyá, "Jo mujhe haqír jántá, aur merí báton ko qabúl nahín kartá, us ke liye adálat karnewálá hai—kalám, jo main ne kahá hai—wuhi us kí pichhle din adálat karegá." Yúh. 12 : 48. Aur jaisá us ne Yahúdíon se kahá, "Gumán na karo, ki main Báp pás tumhárí faryád karúngá. Ek hai, jo tumhárá faryád karnewálá hai, yane Músá, jis par tumhárá bharosá hai." Yúh. 5 : 45. Jaisá Yahúdí aur I'sáíon ne Khudá ká kalám mán liyá, yá radd kiyá, us ke farmánbardár yá náfarmánbardár húe, waisá hí un kí adálat kí jáegí. Lekin gair qaumon kí us sharíat ke muwáfiq adálat kí jáegí, jo un ke dilon men likhí húí hai; jaisá likhá hai, Rúm. 2 : 5, 16, "Is liye jab gair qaumen, jinhen sharíat na milí, apne liye áp hí sharíat hain. We sharíat ká khulása apne dilon men likhá húá dikháte hain, aur un kí tamíz bhí gawáhí detí, aur un ke khiyál ápas men ilzám dete yá uzr karte hain." Is liye, ai piyáro, tum, jo Khudá ká kalám rakhte ho, us ko achchhí tarah se daryáft karke us par amal karo; kyúnki is ke muwáfiq tumhárí adálat kí jáegí.

V. Khudáwand apní adálat men har ek ko us ke kám ke muwáfiq degá. "Tab wuh unhen, jo us kí dahiní taraf hain, kahegá, Ai mere Báp ke mubárak logo, us bádsháhat ko, jo dunyá kí paidáish se tumháre liye taiyár kí gaí, mírás men lo. Kyúnki main bhúkhá thá, tum ne mujhe khána khiláyá; main piyásá thá, tum ne mujhe pání piláyá; main pardesí thá, tum ne merí khátirdárí kí; nangá thá, tum ne mujhe kaprá pahináyá; bímár thá, tum ne merí khabar lí; qaid men thá, tum mere pás áe. Us waqt rástbáz use jawáb men kahenge, Ai

Khudáwand, kab ham ne tujhe bhúkhá dekhá, aur kháná khiláyá? yá piyásá, aur pání piláyá? Kab ham ne tujhe pardesí dekhá, aur khátir-dárí kí? yá nangá, aur kaprá pahináyá? Ham kab tujhe bímár, yá qaid men dekhkar tujh pás áe? Tab bádsháh un se jawáb men kahegá, Main tum se sach kahtá hún, jo jo tum ne mere un sab chhote bháíon men se ek ke sáth kiyá, wuh mere sáth kiyá. Tab wuh báen taraf wálon se kahegá; Ai malaúno, mere sámhne se us hamesha kí ág men jáo, jo Shaitán aur us ke lashkar ke liye taiyár kí gaí hai. Kyúnki main bhúkhá thá, par tum ne mujhe kháne ko na diyá; piyásá thá, tum ne mujhe pání na piláyá; pardesí thá, tum ne merí khátir-dárí na kí; nangá thá, tum ne mujhe kaprá na pahináyá; bímár, aur qaid men thá, tum ne merí khabar na lí. Tab we bhí jawáb men kahenge, Ai Khudáwand, kab ham ne tujhe bhúkhá, yá piyásá, yá pardesí, yá nangá, yá qaidí dekhá, aur terí khidmat na kí? Tab wuh unhen jawáb men kahegá, Main tum se sach kahtá hún, ki jo jo tum ne mere in sab se chhote bháíon men se ek ke sáth na kiyá, wuh mere sáth bhí na kiyá. Aur we hamesha ke azáb men jáenge, par rástbáz hamesha kí zindagí men." Is se sáf záhir hotá, ki Khudáwand ádmíon kí kis taur se adálat karegá. "Wuh har ek ko us ke kámon ke muwáfiq badlá degá. Un ko, jo nek kám par qáim rahke buzurgí, aur izzat, aur baqá ke cháhnewále hain, hamesha kí zindagí degá; magar un par, jo fasádí, aur sachchái se mukhálif, aur nárástí ke tábi hain, qahr aur gazab hogá." Rúm. 2: 6, 7, 8. Yih bát, ki Khudá har ek ko us ke kámon ke muwáfiq badlá degá, us talím se mukhálif nahín, ki "har ek sharíat ke kámon ke bagair rástbáz ho játá hai, sirf ímán kí ráh se." Is bát ke bhí barkhiláf nahín hai, jo Masíh ne farmái, "Jo ki ímán látá, aur báptismá pátá hai, naját páwegá; aur jo ímán nahín látá, us par sazá ká hukm kiyá jáegá." Lekin yih talím albatta is gumán ke barkhiláf hai, ki ádmí aise ímán se, jo murda aur sab achchhe kámon se khálí hai, sirf Khudá ke fazl kí pahchán se rástbází aur naját páwe; kyúnki sachche ímán men mahabbat ká kám bhí zurúr hai. Sachche ímán ká bayán Gal. 5: 6 hai; aisá ímán, jo mahabbat kí ráh se tásír kartá hai. Sakht dilí ká ádmí, jo auron kí láchárí, ranj, dukh, musíbat par rahm aur madad nahín kartá, aisá ádmí Khudá ko bhí piyár nahín kartá. Ímándár log Khudá kí mahabbat ko pahchánte hain, aur is mahabbat se ubháre játe hain, ki sab ádmion se mahabbat rakhen; aur kháss kar láchár, kangál, bímáron par rahm karte, aur maqdúr bhar Khudá kí bádsháhat ke phailáo ke liye koshish karte hain. Us mahabbat par, jo ham ne Masíh ke liye auron par záhir dikhlái, Khudáwand apní adálat men kháss kar nazar karegá; jaisá Masíh ne apne shágirdon se farmáyá, Matí 10: 40, 41, "Jo tumhen qabúl kartá, mujhe qabúl kartá hai; aur jo mujhe qabúl kartá, use, jis ne mujhe bhejá, qabúl kartá hai. Jo koí nabí ke nám se nabí ko qabúl kartá hai, nabí ká ajr páwegá; aur jo rástbáz ke nám se rástbáz ko qabúl kartá, rástbáz ká ajr páwegá. Aur jo koí un chhoton men se ek ko shágird ke nám se faqat ek piyálá thandá pání piláwegá, main tum se sach kahtá hún, ki wuh apne ajr se mahrúm na rahegá." Is mahabbat ke kámon men, jo adálat ke din men aisá fáidamand honge, sirf rahm aur khairát shámil nahín hain; balki mihrbání bhí, farotaní,

sabr aur ádmíon ke sulúk men zarúr hain; jaisá Lúká 6 : 37 men likhá hai; "Aib na lagáo, to tum par bhí aib lagáyá na jáegá; aur gunáh sábit na karo, to tumháre bhí gunáh sábit kie na jáenge; bakhsho, to tum bhí bakhshe jáoge."

Ai piyáro, apne dilon ká hál khúb parakho; kyúnki malúm hai, ki ádmí, jo sakht dili ká hai, jo tauba nahín kartá, jo auron par rahm aur mihrbání nahín záhir dikhlátá, us par Khudá ká qahr adálat ke din men paregá. Bhárí báten hain, jo likhí hain,—"Aur we hamesha ke azáb men jáenge, par rástbáz hamesha kí zindagí men." Is liye har ek ham men apne dil ko sakht na kare, balki fazl ke waqt men Ísá Masíh aur us kí naját ko páwe, táki adálat ke din men us ká qahr us par na pare. Ámín.

XVIII.

ROZA I HAQÍQÍ KÍ KAIFIYAT.

Rev. J. Wilson kí tasníf.

So we áke us se kahne lage, ki Yúhanná ke aur Farísíon ke shágird roza rakhte hain, par tere shágird rozá nahín rakhte. Ísá ne un se kahá, Kyá barátí jab tak dúlhá un ke sáth hai, roza rakh sakte hain? Jab tak dúlhá un ke sáth hai, we roza rakh nahín sakte. Par din áwenge, jab dúlhá un se liyá jáegá, aur we un dinon men roza rakhenge.—Markus, 2 : 18—20.

Un sárí qaumon men, jo sachche Khudá se zará bhí wáqif húín, yih rasm jári húí hai, ki khatar, yá khauf, yá tangí ke waqt roza rakhen. Aur yih munásib hai. Yih insán ke taba aur Alláh kí marzí ke muwáfiq hai. Insán kamzor, aur ási, aur ájiz hai; aur Alláh rahmán. Jis waqt us ke chihre kí raushní un se báz rakhí jáe, aur bezárí ke ásár un par nazar áwen, kyá hí wájib hai, ki we kháná kháne se báz rahen, aur aish o ishrat ko dúr karke apní ján ko taklíf dewen, aur apní apní khata aur bechároagi ká iqrár karen. Jab we aisá karte, aur Alláh un ke tauba aur pachhtáwe ko dekhtá, ki haqíqí hai, wuh un par tars khákar rahm farmátá hai.

Lekin koí ádat, jo áp se bahut hí achchhí ho, jab begaur aur befikrí se istiamál kí játí, tab nákára aur láhásil hotí hai. Is taur par Ya-

húd log bahutere roza i muạiyan kí hifázat karte the, par roza kí haqíqat aur matlab se gáfil rahte the. Háṉ, unhon ne apní rozadárí ke sabab apne taíṉ baní Ádam meṉ afzal aur nihàyat Ḳhudá-parast ṭhaharáyá; aur Masíh aur us ke shágirdoṉ par shikáyat kí, aur sábit karne cháhá, ki we dín ke faráiz meṉ káhil aur gáfil haiṉ. Masíh ne apne shágirdoṉ kí muạzarat kí, aur roza rahne ke haqíqí matlab ko bayán kiyá. "Kyá barátí jab tak dúlhá un ke sáth hai, roza rakh sakte haiṉ? Jab dúlhá un ke sáth hai, we roza rakh nahíṉ sakte. Lekin din áwenge, jab dúlhá un se liyá jáegá, aur we un dinoṉ meṉ roza rakhenge." Yạne, roza rakhná mátam aur zárí karne ke waqt munásib hai. Lekin ḳhiláf i ạql aur ḳhiláf i tabạ bhí hai, ki ḳhushhálí ke aiyám meṉ, jab báhar bhítar sab kuchh bahál hai, roza rakhne aur mátam karne kí súrat banáweṉ. Shádí ke waqt jab dulhá házir hai, aur barátí us ke sáth ḳhush o ḳhurram hote haiṉ, sab koí kahte, ki mátam aur záríáṉ karná bejá hai. Yih us bewaqúf kí mánind hotá, jo puráne aur phaṭe húe kapṛe par nae thán ke paiwand lagáwe, yá naí sharáb ko puráne chamṛe kí mashkoṉ meṉ ḍále. Nayá thán puráne kapṛe ke muwáfiq nahíṉ, aur naí sharáb purání aur saṛí húe mashkoṉ ko pháṛegí, aur bah jákar zái hogí. Masíh us waqt tak apne shágirdoṉ ke sáth thá. Un ká sab kuchh bahál rahá. Un kí har ek ḳhwáhish us ke huzúr bar átí thí. Us hálat meṉ roza rakhná bajá na hotá. Lekin Ísá ko mạlúm thá, ki we chand barasoṉ ke bạd dunyá meṉ akele rah jáenge; dúlhá un se judá kiyá jáegá; aur dunyá un ko pareshán aur tabáh karne ke liye darpai howegí. Us hálat meṉ we roza ke mạne pahchánenge, aur us ká fạida bhí hásil karenge. Is bát kí haqíqat is wạz ke silsile meṉ mạlúm hogí.

Is amr kí haqíqat daryáft karne ke liye in do bátoṉ par gaur kiyá cháhiye. Yạne,

Pahlí, Roza rakhne ká matlab aur sabab kyá hai?

Dúsrí, Us kí hifázat kis tarah kí cháhiye?

Do qism kí rozadárí rawá haiṉ. *Ek* jo ạmúm, yạne ḳháss o ạmm ke liye hai. Jis waqt kisí mulk yá sarzamín par áfat, yá akál, yá Alláh kí náḳhushí ke ásár kisí súrat se nazar áweṉ, us waqt roza rakhná aur mátam karná bajá hai; aur us ká ishtihár bhí sab kahíṉ karná jáiz aur rawá hai.

Dúsrí qism yih hai, jaháṉ roza rakhne aur mátam karne kí zurúrat faqat ek gharáne yá ek hí shakhs par ho. Tab us ká ishtihár karná bejá hotá. Jaisá ki Masíh ne apne pairauoṉ ke wáste farmáyá, ki "Jab tum roza rakho, makkároṉ kí mánind turshrú mat ho; kyúnki we apne muṉh bigáṛte haiṉ, táki ádmíoṉ kí nazar meṉ rozadár howeṉ," wagaira, Matí, 6: 16—18. Is hálat meṉ roza kí manádí yá ishtihár bejá hotá. Roza kí haqíqat rozadár aur Ḳhudá hí ko mạlúm howe. Yúṉ roza i nihán, aur roza i ạmm ke darmiyán imtiyáz kiyá cháhiye.

Jo roza, ki láiq aur haqíqí hai, us meṉ ye tín báteṉ zurúr páí jáengí. Yạne *pahlí,* ki rozadár kháne, aur píne, aur har qism kí nafsání lazzatoṉ se ba qadr i maqdúr báz rahtá hai. *Dúsrí* yih, ki wuh Ḳhudá ke áge farotaní se apne gunáhoṉ ká iqrár kartá, aur kamál ạjizí ke sáth iltimás kartá, ki Ḳhudá rahm khákar siyásat karne se darguzare. *Tísrí*

yih, ki minnat kartá, ki Khudá we sab díní aur dunyáwí barakaten, jin kí us ko yá auron ko ihtiyáj hai, bakhshe.

Jahán ye sab báten pái játín, rozadárí haqíqí aur fáidamand hogí. Par jis ke roze men ye báten pái na játín, wuh roza bátil aur befáida hai.

Bahut log us ko roza kahte hain, jahán faqat ek muddat tak kháne píne se báz rahte hain, aur jánte nahín, ki báz rahne ká sabab, yá roza rakhne ká matlab kyá hai. Yún ahl i Islám aksar roze ke báb men barí galatí men pare hain. Qurán ke mutábiq jáiz yih hai, ki "Kháo, aur pío, jab tak sáf nazar áwe tum ko dhárí safed judí dhárí siyáh se fajr kí; phir púrá karo roza rát tak, aur na lago un se—yane *auraton* se—jab itikáf men baithe ho masjidon men." Yún un par jáiz hai, ki rát bhar aish o ishrat men káten; ki kháte píte rahen, aur mastí, yá jo jí cháhe, us men rát ko sarf karen, aur fajr ko phir roze men rahen; goyá, ki Alláh ko rát men sújh nahín partá, yá insán ke kámon par liház nahín kartá! *Aise* roze par Alláh yún sawál kartá hai: "Jab tum ne roza rakhá, aur mátam kiyá, to kyá mere liye, *hán, mere liye* roza rakhá thá?" Zakariyáh, 7: 5.

Jáhil aur jalsázon ká dastúr hai, ki aise kámon men mátam karne aur ishrat karne ke hudúd thaharáwen, aur kahen, ki Fulání gharí tak mátam karo, aur apní ján ko taklíf deo; phir us ke bad fulání gharí tak dil bahlákar aish o ishrat karo. Sachche ambiyá aur Alláh ke bheje húon ne aisá nahín kiyá. We is bát men muttafiq húe, ki baní Ádam jab roza rakhen, to roza ke sabab, aur zurúrat, aur munásibat par gaur karen, aur dil us men yahán tak fikrmand howe, ki achchhe se achchhe kháne men, aur aish o ishrat men bhí lazzat na howe. Unhon ne qánún ke taur par nahín thaharáyá, ki kis qadr, yá kitní muddat tak kháne píne se báz rahá cháhiye. Is bát men baní Ádam kí hálat aur táqat men tafáwat hai. Un ke amal se, jo Tauret Injíl ke kaí maqámon men manqúl hai, malúm hogá, ki we kis qadr báz rahte the, aur ham ko bhí kis qadr báz rahná munásib hai.

Yún Tauret men sahífa i Yashúa ke 7 báb men hai, ki jis din baní Isráíl kí fauj shahr i Ai kí fauj se shikast húí: "Logon ke dil pighal gae, aur páni se ho gae. Tab Yashúa aur Isráíl ke sáre buzurgon ne apne kapre pháre, aur Khudáwand ke ahdnáme ke sandúq ke áge shám tak aundhe pare rahe, aur apne siron par khák uráí. Aur Yashúa bolá, Háe, ai Khudáwand Taálá, tú in logon ko kis liye Ardan pár láyá, ki ham ko Amúríon ke háth men giriftár kare, tá we ham ko nábúd karen? Ai, kásh ki ham qanáat karte, aur Ardan ke pár rahte! Ai Khudáwand, ab jo Isráílí apne dushmanon ke áge se bhágte hain, main kyá kahún? Ki Kanaání aur is zamín ke sáre basnewále sunenge, aur ham ko gher lenge, aur hamárá nám zamín par se mitá dálenge, aur tú apne buzurg nám ko kyá karegá?" Us hálat men malúm hotá hai, ki na kháne píne men, na aish o ishrat men kuchh lazzat thí.

Phir, Samúel ke pahle sahífe ke 7 báb men hai, ki sandúq i shahádat aur ahdnáme ká Filistíon ke háthon men pará, aur bís baras ke arse tak bad hálí men rahá, "Tab sáre baní Isráíl ne Khudáwand ke huzúr nále kie. Aur Samúel ne Isráíl ke sáre gharáne ko kahá, ki agar tum apne dilon se Khudáwand kí taraf phiro, to un ajnabí

mạbúdon ko aur Istárat ko apne darmiyán se nikál phenko, aur Ḳhudáwand se dil lagáo, aur usí akele kí ibádat karo, to wuh Filistíon ke háth se naját baḳhshegá. Aur baní Isráíl ne Baạlím, aur Istárat ko nikál phenká, aur akele Ḳhudáwand kí bandagí karne lage. Phir, Samúel ne kahá, ki sáre baní Isráíl Misfá men jamạ howen, táki main tumháre liye Ḳhudáwand se duạ mángún. So we sab Misfá men faráham húe, aur pání nikálá aur Ḳhudáwand ke áge chhirkáo kiyá, aur us din roza rakhá, aur wahán bole, ki ham Ḳhudáwand ke gunahgár hain." Aur Ḳhudá ne un ke istigfár aur záríán suníu, aur un ká roza qabúl kiyá, aur unhen un ke dushmanon ke háth se riháí baḳhshí.

Phir, Tawáríḳh ke dúsre sahífe ke 20 báb men likhá hai, ki "Baní Moạb, aur baní Amún, aur un ke sáth bahut log jang ke liye Yahusafát par chaṛh áe.—Tab Yahusafát ḍar gayá, aur Ḳhudáwand kí talásh ko apná ruḳh kiyá, aur *tamám Yahúdáh men roza rakhne kí manádí karwáí.* Aur baní Yahúdáh jamạ húe, ki Ḳhudáwand se madad mángen, aur we Yahúdáh ke sáre shahron men áe, ki Ḳhudáwand ko ḍhúnḍhen. Aur Yahusafát Yahúdíáh aur Aurshalím kí jamáạt ke darmiyán Ḳhudáwand ke ghar men nae sahn ke áge khaṛá húá, aur kahá, ki Ai Ḳhudáwand, hamáre bápdádon ke Ḳhudá, kyá ásmán men tú Ḳhudá nahín? Aur tú qaumon kí sárí mamlukaton ká hákim nahín? Aur tere háth men aisá zor aur qudrat hai, ki koí terá sámhná nahín kar saktá. Kyá tú ne, ai hamáre Ḳhudá, is sarzamín ke báshindon ko apní guroh Isráíl ke áge se ḳhárij nahín kiyá, aur use apne dost Ibráhím kí nasl ko hamesha ke liye nahín diyá? Aur we us men base, aur tere nám ke liye us men ek maqdis banáyá; kyúnki unhon ne kahá, Agar balá, jaisá ki talwár, aur áfat, aur marí, aur kál ham par á paṛe, to ham is ghar ke áge aur tere huzúr á khaṛe honge, ki terá nám is ghar men hai, aur ham apne dukh men tujh se faryád karenge, aur tú hamárí sunegá, aur hamen naját baḳshegá. Aur ab, dekh, ki baní Amún, aur ahl i Moạb, aur koh i Sạír ke log, jin men tú ne baní Isráíl ko, jab we zamín i Misr se nikal áe, áne na diyá, balki we un se phir gae, aur unhen halák na kiyá; dekh, we ham ko yih badlá dete hain, ki chaṛh áte hain, táki ham ko hamárí mírás se nikálen, jis ká tú ne ham ko wáris kiyá! Ai hamáre Ḳhudá, kyá tú un ká insáf nahín karegá? Kyúnki is baṛe amboh ke muqábil, jo ham par chaṛh átá hai, ham kuchh táqat nahín rakhte; aur kyá karen, so bhí nahín jánte; balki hamárí ánkhen *tujh* par hain. Aur tamám Yahúdáh apne ál o ạyál, yạne apní joruán aur laṛkon samet, Ḳhudáwand ke áge khaṛe húe." Aur Ḳhudá ne un ke roza aur záríán qabúl kín, aur un ke dushmanon ko hazímat dekar un ko riháí baḳhshí. Un ke ahwál se mạlúm hotá hai, ki un ke roze ke dinon men achchhe se achchhá kháná un ke liye mazadár na thá, aur rát ke waqt ạish o ishrat ke nám o nishán bhí un ke darmiyán na the.

Phir, Azrá ne (Azair) apne sahífe ke 13 báb men likhá, ki "Main ne Aháwá kí nadí par manádí karwáí, ki *Roza rakho*, ki ham apne Ḳhudá ke huzúr ájizí karen, aur us se duạ mángen, ki safar men ham ko aur hamáre bálbachchon, aur hamáre mál ko ba salámat rakhe. Kyúnki mujhe sharm áí, ki bádsháh se sipáhí aur sawár máng lún, ki we ráh men ham ko dushman se panáh dewen; kyúnki ham ne bádsháh se

kahá thá, ki hamáre Ḳhudá ká háth panáh dene ko un sabhon par hai, jo us ke tálib hain; par us ká jabr, aur qahr un sabhon par jhúm rahtá hai, jo use chhorte hain. So, ham ne roza rakhkar is bát ke liye apne Ḳhudá se duá mángí; aur hamárí duá qabúl húí." Un kí us sarguzasht se bhí malúm hai, ki we roza rakhne ke sabab jánte the, aur un ke roze ke dinon men we achchhe kháne yá ishrat ká khiyál nahín rakhte the. We Aurshalím, apne watan ko phir jáne par the, lekin ájiz, aur kamzor, aur bechára the; aur guzar un ká dushman aur wahshí qaumon kí sarhadon men se thá. Unhon ne Fáras ke bádsháh se kahá thá, ki Alláh hí par hamárá tawakkul hai, ki hamárí panáh kare, aur dushmanon ke háth se hamen mahfúz rakhe, ki us ká háth panáh dene ko, un sabhon par hai, jo us ke tálib hain. Isná i ráh men we mushkil men par gae. Áge jáne se dahshat aur khatar thá; píchhe phirne men sharm aur zarar. Un ká chára na rahá. We roza rakhne, aur Alláh apne Ḳhudá ko dhúndhne lage; us ne qabúl kiyá, aur un ke safar ke saranjám ko sahíh salámat pahuncháyá. Unhon ne kuchh fikr na kiyá, ki subh yá shám ko *kis waqt* "dhárí safed aur dhárí siyáh ká faraq nazar áwe." Balki apne khatar aur mushkil par fikrmand húe, aur Khudá kí razámandí ke hásil karne par, yahán tak, ki achchhe kháne aur píne, aur aish o ishrat ki lazzat se bhí farámosh húe.

Aur Dáúd ne, jab us ká larká bímár ho maut ke qaríb pahunchá thá, "us larke ke liye Ḳhudá se arz kí, aur roza rakhá, aur ghar men jákar sárí rát zamín par pará rahá." 2 Samúel, 12: 16.

Phir, Dáníel nabí ke waqt jab Fáras ke bádsháh ne saláhkár i badbátin ke fareb se Dáníel ko, biná qusúr kiye, sher i babar kí mánd men dálá thá, "Tab bádsháh apní bárgáh men gayá, aur sárí rát fáqe men rahá, aur báje ká manch us ke áge láyá na gayá, aur nínd us se játí rahí." Dán. 6: 18.

Phir Dáníel ke 10 báb men yún likhá hai, "Main Dáníel un dinon men tín hafte tak gam kartá rahá. Main ne tín hafte ke guzarne tak lazzat kí rotí na kháí, aur mere munh men gosht, yá sharáb na áyá, aur main ne apne par tel na malá." Aur aglab hai, ki us ke mulk kí wíráni, aur apne Ḳhudá kí haikal aur kalísiyá kí be hurmatí par gaur karne se, gam aur malálat us ke dil par yahán tak gálib húe, ki achchhe se achchhá kháná us ko nágawár húá.

Aur Yúnas nabí ke sahífe ke tísre báb men hai, ki jab unhon ne nabí kí zubán se Ḳhudá kí tahdíd aur waíd apne shahr par suná, "Tab Nainawe ke báshinde Ḳhudá par ímán láe, aur roza kí manádí kí, aur sáre chhote baron ne tát pahine. Aur yih khabar Nainawe ke bádsháh tak pahunchí, aur wuh apne takht par se uthá, aur bádsháhí libás ko utár dálá, aur tát orhkar rákh par baith gayá. Aur us ne bádsháh, aur amíron ke farmán se, Nainawe men manádí aur ishtihár karwáyá, ki na insán, aur na haiwán, na galle, na mawáshí kuchh chakhen, aur na kháwen, na pání píwen. Lekin insán aur haiwán tát pahinen, aur Ḳhudá kí taraf dil se faryád karen; balki har koí apní apní burí ráh se, aur apne apne zulm se, jo un ke háthon men hain, phir jáen. Kyá jáne Ḳhudá phire, aur thahar jáe, aur apne bare qahr se báz rahe, táki ham log halák na hon! Aur Ḳhudá ne un

ke ạmál ko dekhá, ki we apní apní búrí ráh se phir gae; tab Khudá us badí se, jo un kí bábat tahdid kiyá thá, phirá, aur use na kiyá." Un ká roza mạnawí aur haqíqí roza thạ. Us men kuchh tiflagí, "kálá aur safed dhárí" ke faraq nazar áne, yá aise kuchh butlánon ke haqq men, dákhil na húí. Un kí badkáríon kí yád, aur Alláh kí rahmat aur pákízagí, aur sachái kí pahchán, un ke dilon men gálib húí, aur aise sab bátil aur be fáida khiyálon ko un se dúr kiyá. Yún in sab roza i mazkúr se, aur bahutere in ke siwá, jo Tauret men mundarj hain, yih bát mạlúm hai, ki jis roza i mạnawí aur haqíqí se Khudá rází húá, aur use qabúl kiyá, rozadár ká dil kisí tarah ke gunáh se, khwáh apne, khwáh apní qaum ke gunáh se yahán tak gamgín húá, ki roza ke waqt achchhe se achchhe kháne píne men us ke liye lazzat na húí.

Aur Nahamiyáh ke sahífe ke 1 báb, aur Yúel nabí ke 2 báb, 12—17 áyaton ko bhí yahán parho.

Injíl men bhí roza rakhne ká tazkira jo hai, usí tarah ká hai. Ạmál ke 10 báb men Karnelius apná ahwál yún bayán kartá hai, ki "Chár roz húe main ne is waqt tak roza rakhá; aur tísre pahar ko apne ghar men duạ mángtá thá; aur kyá dekhtá hún, ki ek mard núrání libás men mere sámhne khará húá, aur kahá, Ai Karnelius, terí duạ qabúl húí, aur terí khairát Khudá ke huzúr yád men áí." Karnelius Rúm kí fauj men ek súbadár thá. Us ke log butparast the, aur wuh áp butparastí men parwarda húá. Jab us kí paltan Yahúdíáh men áí, aur wuh Tauret Injíl kí tạlím se wáqif hone lagá, tab apní jihálat aur gunáhon se ágáh hone lagá, aur dil us ká barí ghabráhat men par gayá. Tab *roza rakhne*, aur duạ mángne, aur apne gunáhon ke qabúl karne se sachche Khudá, aur sachche dín ko dúndhne lagá. Us dil tangí men wuh apne kháne kí lazzat par albatta khiyál na kartá. Phir, Ạmál ke 13 báb men likhá hai, ki "Antákiyá kí kalísiyá men bạze nabí aur ustád the; un men Barnabás, aur Shamaún, aur Lukius, Mánáen, aur Sáúl the. Aur jis waqt we Khudáwand kí bandagí karte, aur roza rakhte the, Rúh i Quds ne kahá, ki Mere liye Bárnabás aur Sáúl ko ạláhida karo, us kám kí khátir, jis ke wáste main ne unhen buláyá. Tab unhon ne roza rakhke, aur duá máng ke, un par háth rakhá, aur unhen rukhsat kiyá." Yih wuhí bát, jo Masíh ne kahá, ki "Dulhá un se liyá jáegá, tab we un dinon men roza rakhenge." Hawárí, aur shágird Masíh ke, shumár men thore, aur yatímon kí mánind dunyá men rah gae. Un kí kalísíyáen kam húín, aur dúr dúr shahron men ạláhida thín. We sab kahín mazlúm aur majbúr the. We dushman aur butparast káhin aur ạmilon ke ạmal aur ikhtiyár men the. So, we aksar auqát tangí, aur taklíf, aur khatar men the; aur koí nahín jántá thá, ki wuh kis din kore kí már kháe, yá qaid men pare, yá már bhí dálá jáe. Us hálat men albatta khatar aur andeshamandí un ke dilon par gálib hotí, tab roza rakhná bajá hotá.

Aur Púlús aur Barnabás usí safar men, jab bahutere mulk aur shahron men manádí kar chuke, tab un kí kalísiyáon men phirá kiye, aur shágirdon ke dilon ko taqwiyat dí, aur tákíd kí, kí ímán par sábit rahen, aur kahá, Zurúr hai, ki ham barí musíbaton se Khudá kí bád-

sháhat men̲ dákhil howen̲. Aur har ek kalísíyá men̲ buzurgon̲ ko muqarrar karke, aur roza ke sáth duá mángke, unhen̲ Khudá ko, jis par ímán láe the, supurd kiyá. Yahán̲ bhí roza i manawí murád hai. Kyúnki un kalísíyáon̲ ke bháí band aksar ímán men̲ nau záda, aur Injíl ke mazmún aur qánún se kam wáqif the. Aur un ke buzurgán bhí apne apne nae kám se tajribakár na húe; is sabab se bhí andesha thá, na ho, ki khalal, aur bidat, aur beráhí men̲ paren̲. To us khatar aur andesha kí khátir roza rakhná, aur duá mángná bahut hí munásib thá. Aur un kí rozadárí aur duáen̲ maqbúl húín̲.

Aur Injíl men̲ roza rakhne ká tazkira hai, jo námaqbúl aur lá hásil húá. Lúká ke 18 báb men̲ hai, ki "Do shakhs namáz karne ko haikal men̲ gae, ek Farísí, dúsrá bájdár. Farísí alag khará hokar yún̲ duá mángtá thá, ki Ai Khudá, main̲ terá shukr kartá hún̲, ki auron̲ kí mánind luterá, zálim, zinákár, yá jaisá yih bájdár hai, main̲ nahín̲ hún̲. Main̲ *hafte* men̲ *do bár* roza rakhtá, aur apne sáre mál kí dahyakí detá hún̲. Par bájdár ne dúr se khará hoke itní bhí na jurat kí, ki apní ánkhen̲ ásmán kí taraf utháwe, balki yih kahke apní chhátí pittá thá, ki Ai Khudá, mujh gunahgár par rahm kar. Main̲ tum se kahtá hún̲, ki yih shakhs dúsre se sádiq thaharke apne ghar gayá." Farísí ne bahut roza rakhá—hafte ke do din fáqon̲ men̲ kátá, lekin roza i haqiqí na rakhá; kyúnki apne roze ke sabab yá mújib par gaur nahín̲ kiyá. Apne gunáhon̲ ko nahín̲ pahcháná, balki samajhtá thá, ki apne roze se bará sawáb hásil kartá thá. Yún̲ haqíqí aur manawí roze ke muhásil ke badle us ká roza faqat us kí magrúrí, aur khudbíní, aur námaqbúlí ko barhátá thá.

Mahammad ke báb men̲ baz musannifon̲ ne likhá hai, ki "Wuh *hafte men̲ do bár roza rakhtá thá*." To us ká roza us Farísí ke roze ke barábar thá, aur us ká muhásil barábar. Lekin us kí mánind Mahammad *apne haqq men̲* nahín̲ kah saktá, ki "luterá, aur zálim, aur zinákár main̲ nahín̲ hún̲."

Pas, Tauret aur Injíl se malúm hai, ki roza rakhná bahut hí munásib, aur fáidamand hai, jab achchhí tarah se kiyá jáe. Lekin jab gáfilí, yá galatí se kiyá jáe, tab fáida ke badle zarar aur nuqsán hásil hotá hai. Aur jis jis waqt kisí ká roza fáidamand aur maqbúl húá, rozadár ká dil apne gunáhon̲, aur apne bháí band aur qaum ke gunáhon̲ kí pahchán se yahán̲ tak gamgín̲ thá, ki kháne píne men̲ lazzat na rahí. Aur ímándáron̲ ke dilásá aur rahnumáí ke wáste Khudá taálá ne apne kalám men̲ manqúl karwáyá, ki gae guzre zamánon̲ men̲ jis jis waqt roza rakhne ká báis húá, yá zurúrat parí, Khudá-paraston̲ ne duá, aur záríán̲, aur itiráf i gunáhon̲ ke sáth roza rakhá; aur Rahmán ne kán deke suná, aur unhen̲ un kí sárí mushkil aur musíbat, aur khatron̲ se bacháyá. To wájib hai, ki Hindústán men̲ jo jo Khudá-parast hain̲ in báton̲ par gaur karke soch karen̲, ki un par kyá faraz hai? Kyá roza rakhne, aur duá aur záríán̲ karne ke bahut hí báis nazar nahín̲ áte hain̲?

1. *Pahlá* báis, jo sachche ímándáron̲ ke dil men̲ bhárí ho, so yih hai, ki aksaron̲ ke darmiyán, khawáss hon̲ yá awám, jahán̲ haqíqí Kalám Ulláh phailáyá játá, chhote bare use haqír jánte hain̲; aur us se darguzar kar aur kitábon̲ aur taríqon̲ ko bartar jánte hain̲, jin men̲ nafs pálne,

aur jí kí cháh par chalne páwen. Yún, Masíh kí báten un ke hál men púrí hotí hain, ki " Núr jahán men áyá, aur ádmíon ne táríkí ko núr se ziyáda piyár kiyá; kyúnki un ke kám bure the. Ki jo koí burá kartá hai, wuh núr se dushmaní rakhtá hai, aur núr ke pás nahín átá; na ho, ki us ke kám záhir hon." Yúh. 3: 19, 20. "Agar main na áyá hotá, aur unhen na kahtá, un ká gunáh na hotá; lekin ab un pás un ke gunáh ká uzr nahín" Yúh. 15: 22. Yih waisá hai, jaisá ki koí, jis ke háth men áb i haiyát diyá jáwe, aur wuh use náchíz jánkar kisí táláb i kasíf se pítá rahe. Jab tak Khudá kí ráh un ko malúm na húí, aur us ká kalám un ko diyá nahín gayá, tab tak us se gáfil rahne ká aib un par nahín lagtá. Lekin jab se unhon ne Khudá kí shariat ko páyá, aur ján bújhke apne taín haiyát i abadí ke náláiq thaharáyá, tab se we us kí gaflatí aur tahqír karne se mazúr na rahenge. Aur yih ímándáron, aur Khudátarson ke liye roza rakhne, aur duá, aur zárián, aur istigfár karne ká bhárí sabab hai.

2. Aur *dúsrá* sabab yih hai, jab laráíán, aur wabáen, aur qahtsálián, jo Khudá kí nákhushí aur gusse kí nishánián hain, zamín par nazar átín, aur baní Ádam ko gher letín, aur záil kartí hain, bahut hí thore hain, jo in chízon ko apní khátir men láte hain.

3. *Tísrá* sabab yih hai, ki ahl i Hind, jo fazl i Iláhí se Khudá ke kalám aur us kí ráh kí pahchán tak pahunche hain, aksar jis qadr un ke haqq men intizár karná munásib hai, dánish, aur díntáí, aur safái i dil men taraqqí nahín kartí hain. Yahán wahán do ek nazar áte hain, jin kí chál aur ahwál se malúm hai, ki we dunyá kí bandhan se chhút gae, aur Shaitán aur dunyá kí suhbat aur pairawí se wida karke unhon ne sidq i dil se Khudáwand Ísá kí pairawí ikhtiyár kí hai. Tis par bahutere hain, jo ek háth aur ádhe dil se dunyá se lage rahte hain. Lút kí jorú kí mánind, we us Sadúm par, ki jis se báhar nikle hain, píchhe nigáh kar rahte hain. We butparaston, aur bátilparston ke darmiyán rahte hain, aur un kí qurbat aur sangat men un ke tariqon se wáqifiyat rakhte hain. Is sabab se hirs i dunyá, aur dagá, aur hila hawála, jo din rát un ke ás pás nazar áte hain, bahut bár un ke dilon men jagah páte hain; aur " us fasád aur saráhat se, jo dunyá men hain, chhútkar phir us ke dhasáo men phans játe hain." Aur jis qadr we dunyá kí lílá krírá, khel o tamáshá, aur rasúm i bátilparaston kí qurbat men rahte, yá un men shámil hote, us qadr Khudá ká kalám un ko be maza malúm hotá, aur tásír us kí un ke dilon se dafa ho játí hai. Aur usí qadr parhezgárí, aur ikhlásmandí, aur sáfdilí, aur sachche dín ke faráiz unhen nápasand áte hain. Aur kabhí kabhí aisá hotá, ki we dunyá kí qurbat aur lazzaton se farefta hokar sachchí sídhí ráh ko tark karke un men já shámil hote hain; aur un ke hál men yih masl thík átí hai, ki " Kuttá *apní* qai kí taraf, aur dhoí húí súar apne daldal men lotne ko phirí hai." Un ká hál Masíh ki ek tamsíl ke muwáfiq hai, yane "Jab palíd rúh ádmí se niklí, to súkhí jagahon men phirtí, aur árám gáh dhundhtí hai, aur nahín pátí. Tab kahtí hai, Main phir apne ghar men, jahán se niklí hún, jáúngí; aur áke use khálí aur jhárá buhárá sáf suthrá pátí hai. Tab jákar aur sát rúhen, jo us se badtar

hain, sáth látí, aur wahán já rahtí hai; so, us ádmí ká pichhlá hál agle se badtar hotá hai." Matí 12: 43—45.

Lekin un men se, jinhon ne is qadr apní náo ímándárí kí na torí, bahutere hain, jo dunyá kí qurbat aur sangat ke khwáhán hain. We is bát se gáfil rahte hain, ki we dunyá ke logon men se buláe gae hain, táki "Khándán i guzída, aur ek sháhána kahánat, aur ummat i muqaddas, aur qaum i makhsús howen, aur us kí fazílaton ko, jis ne unhen táríkí se apní ajíb roshní men buláyá, záhir karen." 1 Pat. 2: 9. We is bát ko bhúl játe, ki we "jahán ká núr hain," aur "jahán ká namak," aur ek "shahr, jo uncháí par dhará hai;" ki un par hukm húá, ki "beilzám aur bebad hoke terhí tirchhí qaum ke darmiyán Khudá ke beaib farzand bane rahen; aur haiyát ká kalima liye húe *núr kí mánind dunyá men chamken.*"

Yún báhar ke log un kí chál se thokar kháte, aur dushman un ke zaría se kufr aur takabbur karne ká qábú páte, aur Injíl kí ain fazílat par parda dálá játá hai.

Kyá roza rakhne aur záríán karne ká báis is men páyá na jáe?

4. Aur *chauthá* sabab is men páyá játá, ki Hindústán men bahutere hain, jo Ísáí kahláte hain, tau bhí sachchhe dín kí ráh aur rasmon ko haqír jánte hain, aur un kí tahrím aur hifázat se dúr rahte hain. We áp haiyát kí ráh men nahín játe, aur un ke liye bhí, jo dákhil hone cháhte, thokar kháne ká báis hote hain. Aur un ke wasíle se jáhil aur gumráhon ke darmiyán Khudá ke nám aur us kí ráhon kí tahqír kí játí hai.

5. Aur *pánchwán* sabab un kí khátir hai, jo Wiláyat se kalám Ulláh ká ishtihár dene ko firistáda hokar áe hain. Un kí kamzorí, aur kam iatiqádí, aur mihnat aur mashaqaton kí kamí ká bhí fikr karná hai. Kyúnki kalísiyá ke peshwáon, ámilon ko munásib nahín, ki auron ke hál men roza rakhne, aur záríán karne ke sabab i kullí dhúndhen, Balki un ko wájib hai, ki apne gunáhon, bhúl chúkon kí talásh karen, aur unhen qabúl karke Khudá ke chihre kí roshní ko cháhen, aur us kí báz rakhí húí niamaton kí khoj karen. Ambiyá i Alláh ne yúnhí kiyá. Maslan Dáníel ne jab Aurshalím aur Khudá ke kalísiyá kí wiráníon par gaur kiyá, tab apná hál yún bayán kiyá, ki "Main ne Khudáwand apne Khudá kí taraf apná munh pherá, táki namáz aur duá se roza, aur rákh aur tát ke sáth us se darkhwást karún. Aur main ne Khudáwand apne Khudá ke huzúr duá mángí, aur iqrár kiyá, aur kahá, ai Khudáwand, jo Khudá i azím aur muhíb hai, aur un sabhon ke liye, jo use piyár karte, aur un ke liye, jo us ke ahkám ko mánte hain, paimán aur rahmat ko mahfúz rakhtá hai. Ham ne khatá kí hai, ham ne gunáh kiyá, ham ne sharárat kí, ham ne bagáwat kí, ham tere hukmon aur tere sunnaton se phir gae hain. Aur ham nabíon tere bandon ke shinawá na húe, jinhon ne tere nám se hamáre bádsháhon, aur hamáre amíron, aur hamáre báp dádon, aur hamáre mulk ke sáre logon ko, waz kiyá. Ai Khudáwand, sadáqat tujh ko hai, aur zardrúí ham ko, jaisá áj ke din hai; hán, Yahúdáh ke logon, aur Aurshalím ke báshindon ko, aur sáre Isráílíon ko, jo qaríb hain yá baíd, un sab mulkon men jahán kahín tú ne un ke gunáhon ke sabab unhen hánká. Ai Khudáwand, chihre kí zardrúí

ham ko hai, hamáre bádsháhon̲, hamáre amíron̲, aur hamáre bápdádon̲ ko, ki ham tere gunahgár húe. Ḳhudáwand hamáre Ḳhudá ko rahmat aur ámurzish hai, ki ham us se phir gae hain̲." Aur usí tarah sáre ambiyá, jab roza rakhne aur záríán̲ karne lage, tab *apne* aur apní ummat ke gunáhon̲ ko yád men̲ láe. Aur *ham logon̲* ko wájib aur zurúr hai, ki aisáhí karen̲.

Aur jo koí úpar mazkúra kí báton̲ par gaur kare, aur sidq i dil se un ke ahwál ko daryáft kare, albatta us ko roza rakhne, aur duạ́ mángne ke bạ́is kí kamí na hogí.

Ai parhne yá sunnewálo, kyá tum ne kabhí usí tarah roza rakhá hai? Mat samjhiyo, ki agle zamánon̲ men̲ roza rakhne ke múјib aur zurúrat ab se ziyáda thín̲. Yashúạ, yá Nahamiyáh, yá Dáníál ke waqt men̲ koí sabab yá múјib na thá, jo ab maujúd nahín̲ hai. Kyá tum is mulk ke hál par gaur kar sakte ho, aur roza rakhne ká sabab aur zurúrat na dekho? Agar úpar mazkúra kí báton̲ par gaur kar sakte ho, aur mátam aur záríán̲ karne ká sabab na mạlúm karo, aur dil men̲ sakete na jáo, to múјib hai shubhe ká, na ho, ki tumhárí ánkhen̲ gunáh kí ḳharábí ke dekhne ko kholí nahín̲ gaí hain̲. Tum ne abhí tak un sárí makrúhát ke liye, jo zamín men̲ kí játí hain̲, gamgín hone aur áh bharne na síkhá na jáná hai! Lekin agar is mulk ke hál aur ạmál par, ḳhwáh ahl i Masíh, ḳhwáh gairon̲ ke, gaur karne se ḳhilwat men̲ gam kháte, aur ranjon̲ ká hámil hote, ki kabhí kabhí tumháre kháne píne men̲ lazzat na rahí hai, aur isí tarah se roza rakhte ho, to kalám Ulláh tumháre dilásá aur ḳhátir jamạí ke wáste wạdon̲, aur barakaton̲ se bhará húá hai. Ḳhudá taạ́lá un par, jo ḳharábí aur bhuláwe ke dinon̲ men̲ apne, aur apne ham-jins kí badí aur bhúl chúkon̲ kí ḳhátir gamgín hote, aur roza, aur záríán̲, aur iạtiráf i gunáh karte hain̲, tawajjuh i ḳhair kartá hai; aur un ke námon̲ par likhá hai, ki "We mere honge us din, jis men̲ main̲ apní guroh i ḳháss ko jamạ karúngá."

XIX.

ḲHUDÁ KÍ MAHABBAT.

Rev. Gopínáth Nandí kí tasníf.

Is liye ki Ḳhudá ne jahán ko aisá piyár kiyá hai, ki us ne apná eklautá Beṭá baḳhshá, táki jo koí us par ímán láwe, halák na ho, balki hayát i abadí páwe; kyúnki Ḳhudá ne apne Beṭe ko jahán men̲ is liye nahín̲ bhejá, ki jahán ke qatl par fatwá dewe, balki is liye ki jahán us ke sabab se naját páwe.—Yúh. 3: 16, 17.

Is báb ke shurú men̲ mutálạ karne se wázih hotá hai, ki yih áyaten̲ un dilchasp aur zurúrí nasíhaton̲ ká, ki jin ko hamáre Ḳhudáwand ne

ek shaḳhs Niqúdímus námí se, rát ke waqt, irshád kí thín, ek hissa hai. Aur bạzí tạlímen, jo us ne shahr i Aurshalím aur berúnját ke logon ko dín, aur we bạrí karámaten, ki jo us ne wahán dikhláín, albatta us shahr i buzurg ke aksar ádmíon ko mạlúm húín. Agarchi us waqt janáb Masíh ne bahut muạjaze na dikhláe hon, tispar bhí jo kuchh ki us se wahán par barmalá wáqi húe, zurúr aur yaqín i kullí hai, ki un kí shuhrat un sab logon, ḳháss karke Farísíon ke ạlimon aur fázilon men baḳhúbí ho gaí thí.

Pas, mạlúm hotá hai, ki Niqúdímus Farísí, aur sháyad ki us barí majlis, yạne sanhedrim ká ek sardár thá. So wuh hamáre Naját-dihinda ke wạz se ḳhwáh áp hí musharraf húá, yá us majlis ke aur kisí shaḳhs se uskí tạlím kí wazạ aur zarúrat kí bábat daryáft karke, ạlam i tanháí men, sunne yá síkhne ko, magar baliház khauf lạn tan qaum i Yahúd ke, táki use ilzám na den, rát ke waqt áyá, aur kamál ḳhushí o ḳhurramí se us kí ḳhidmat men házir hoke, barí tázím aur takrím ke sáth us se iltimás kí, ki "Ai Rabí, ham jánte hain, ki tú Ḳhudá kí taraf se muạllim hoke áyá; kyúnki koí shaḳhs yih muạjaza, jo ki tú dikhátá hai, jab tak Ḳhudá us ke sáth na ho, nahín dikhá saktá." Al-hásil muarriḳh muqaddas ne ham par yih záhir na kiyá, ki shaḳhs i mazkúr ká kyá sawál thá, magar ham apne Naját denewále ke mạqúl jawáb se us ke sawál kí kaifiyat ko, jo haqíqat men bálátar thí, daryáft kar sakte hain, yạne ki "Main tum se sach sach kahtá hún, agar koí ádmí sar i nau paidá na ho, to wuh Ḳhudá kí mamlukat ko dekh nahín saktá." Niqúdímus ká dil, sháyad ki barí fazílat ke báis niháyat ghamand o gurúr se pur thá; is sabab se wuh apne us bare mushkil sawál ká yih jawáb sunkar mutạjjib huá, o isrár i mạní ko na pákar, kamál taạjjub o hairat se bol uthá, ki "Ádmí jab búrhá ho gayá, to kyúnkar paidá ho saktá hai? Kyá use yih qudrat hai, ki do bárah apní má ke pet men dar áwe, aur paidá howe?" Pas, Ḳhudáwand Ísá Masíh ne yih sunkar, aur us ko niháyat mushtáq dekhkar, aur sachche dín kí máhiyat se use beḳhabar pákar, wuh us jawáb ke mạne batláne men rujú húá; lekin iqtidár ke taur par ḳhitáb farmáke muḳhátib húá: yạne, "Main tujhe sach sach kahtá hun, agar ádmí pání aur Rúh se paidá na howe, to wuh Ḳhudá kí mamlukat men dáḳhil ho nahín saktá:" aur us ne us kí diljamạí karne ke liye yih farmáyá, ki dunyáwí tadbíren, o yá ki madad i insání faqat dunyáwí chízon kí tagír tabdíl par tásír kartí hain, par ján kí rúhání o haqíqí tabdílí men kárgar nahín hotín; kyúnki Ḳhudá hí kí Rúh Pák ká kám hai, ki us se insán ásmán kí aish o ishrat ke láiq thahartá hai, tásír kare. Phir istarah se irshád kiyá; yáne "Jo jism se paidá húá hai, jism hai; aur jo Rúh se paidá húá hai, rúh hai." Niqúdímus agarchi ilm i dunyáwí men chá-lák o mustạid thá, magar hamáre Ḳhudáwand kí tạlím ke bhed ko daryáft na karne ke báis us kí kaj fahmí us ke chup rahne se záhir húí; is liye Masíh ne us ko is fikr o taammul men ḳhámosh dekh-kar farmáyá, ki "Taạjjub na kar, jo main ne tujhe kahá, ki tumhen sar i nau paidá honá zurúr hai." Pas gaur kiyá cháhiye, ki wuh tabdíl dilí kí tạlím, ki jis ká daryáft karná qiyás i insání se ḳhárij hai, aur Ḳhudá hí kí Rúh ká kám hai, ki insán ke bátin ko sáf kare; so ek hawá kí tamsíl láke mai us kí tásír ke samjháyá, yih ki "Hawá jis taraf

chahtí hai, us taraf chaltí hai, aur tú uskí áwáz suntá hai, lekin nahín jántá, ki wuh kahán se átí hai, aur kidhar ko játí hai : harek, jo Rúh se paidá húá hai, aisá hí hai." Shaḳhs i mazkúr, agárchi sardár o sharíạt sikhlánewálá, aur sháyad kí baṛá fázil aur buzurg Farísí thá, lekin us ne tạlím i mazkúr se kisí ko tạlím na kiyá ; aur na wuh áp us tásír aur tabdílí ke taur se wáqif thá. Is liye hairat aur fikr men paṛke Ḳhudáwand se kahne lagá, ki "Yih chízen kyúnkar ho saktí hain?" Ġaraz us dam phir hamáre Naját-dihinda ne use farmáyá, ki tere aur sáre gumráh gáratí maḳhlúqát ke wáste is tarah kí tabdílí niháyat zurúr hai ; kyúnki wuhí, jis ko ki tú Ḳhudá kí taraf se ek muạllim samajhkar hamkalám húá, ḳháss Masíh mauúd aur Ḳhudá ká eklautá Beṭá hai. Chunánchi us rahím o karím Báp ne apní ḳháss mahabbat o niháyat mihrbání se apná eklautá Beṭá baḳhshá, ki kámil naját us hí par ímán rakhne se hai. In áyaton mazkúr se irshád kiyá," Is liye ki Ḳhudá ne jahán ko aisá piyár kiyá hai, ki usne apná eklautá Beṭá baḳhshá, táki jo koí us par ímán láwe, halák na howe, balki hayát i abadí páwe. Kyúnki Ḳhudá ne apne Beṭe ko jahán men is liye nahín bhejá, ki jahán ke qatl par fatwá dewe, balki isliye ki jahán us ke sabab se naját páwe."

Ab is ḳháksár kí iltimás us Janáb i Bárí se yih hai, ki wuh apne Rúh i Quds kí tásír se hamárí is náqis fahm ko roshan kare, táki ham us ke muqaddas kalám ke samajhne, aur samjháne men dil o ján se rujú hon, ki jis se tumhárí aur hamárí ján kí naját ho, aur hamesha tạríf aur jalál us ke pák nám ká ho. Hásil i kalám áyaton mazkúr ke mạne baḳhúbí daryáft karne ke wáste un ko tín hisse men bayán karenge ; chunánchi,

I. Ḳhudá kí mahabbat, ki lásání o láintihá hai.

II. Dunyá, yạne tamám Ádamzád basabab gunáh ke gazab i Iláhí men giriftár hain ; kyunki Alláh Tạálá ne, ki jis ká rahm behadd hai, apne ạzíz Beṭe ko bhejá, ki ạzáb uṭhákar márá jáwe. Pas, is se mạlúm húá, ki sirf wuhí gunahgáron ká Naját-dihinda i ḳháss hai.

III. Kisí insán ko is qurbání se fáida nahín, magar us ko, ki jo ímán láwe ; aur us ímán láne ká samra hayát i abadí hai.

I. *Ḳhudá kí mahabbat ke bayán men, ki lásání o láintihá hai.* Agarchi har fard is farḳhunda Taslís ká kamál rahmat o mihrbání se ạlaihada ạlaihada uhda rakhtá hai ; tis par bhí báwajúd un ạlaihada uhdon ke harek ká jalál us tadbír i naját ke ḳhátima par eksán hai ; aur mahabbat, jo ki tadbír i naját se záhir húí, us Taslís men se har ek kí hai ; aur gunahgár kí naját hásil karne se Taslís ká jalál i abadí záhir húá. Pas, hamen lázim nahín, ki aisá gumán karen, ki Báp, yạne Ḳhudá i Quds ne apná insáf qáim rakhne ke liye bagair Beṭe kí razámandí ke us ko baḳhshá ho, yá naját, ki bihtarín niạmaton se hai, zabardastí se hásil kí gaí ho ; hargiz nahín ; balki yih púrá honá naját ke kám ká sirf us kí láhadd o láintihá mihrbání o mahabbat ká báis húá, ki us ne apne Beṭe, yạne hamáre Naját-dihinda ko baḳhshá, jaisá ki áyat i mazkúr se záhir hai. "Is liye Ḳhudá ne jahán ko aisá piyár kiyá, ki us ne apná eklautá Beṭá baḳhshá." Ḳhudá kí mahabbat, jo ki hamárí tamám o kamál ạish o ishrat kí ibtidá o bunyád hai, bilá zuhúr

us mahabbat ke koí us uaját se bahramand na hotá, aur na ásmán ká darwáza i rahmat khultá; balki us darwáze se báhar be husúl i naját ke zár o náláṉ máyús rahte. Is wáste us Ḳhudá i karím o rahím ne is jahán i fání par aisí mahabbat kí, yạne Yahowáh ká piyár aisá behadd o láintihá thá, ki báwajúd hamáre is qadr ziyádatí gunáh o sharárat ke, us ne uiháyat mihrbání o kamál shafaqat se apní rahmat záhir kí, jaisá ki likhá hai, 1 Yúh. 4: 9, "Aur Ḳhudá kí mahabbat, jo ham se hai, is se záhir húí, ki Ḳhudá ne apne eklaute Beṭe ko dunyá meṉ bhejá, ki ham uske sabab se hayát i abadí páweṉ." Pas, záhir húá, ki mahabbat wuh shai hai, yạne jis dam ki insán se ạmal meṉ áwe, to beshtar uske ḳhawás i nek, jo ki uskí ḳhássiyat hai, paidá hotí hai; kyúnki wuh mahabbat jab ki nekoí se milkar wáqi hotí, to haqíqat meṉ us se Ḳhudá ká jalál záhir hokar ham ko aur hamáre hamsáyoṉ ko ạish o árám bakhshtí hai; magar jab ki sharárat kí taraf targib howe, to haqíqataṉ us kí tásír mạkús hokar, ízá o ranj záhir kartí hai. Ạlalḳhusús jis waqt ki ham yih báteṉ Ḳhudá kí zát i pák se nisbat kareṉ, to zurúr uskí zát i pák se ináyat o marahamat áshkár hogí, jaisá ki kitáb i muqqaddas meṉ mastúr hai, yạne ki "Ḳhudá mahabbat hai." Albatta Ḳhudá kí mahabbat ádmí kí mahabbat ke taur par nahíṉ; kyúnki insán us chíz kí ragbat, jo ki nafs ko ḳhush kare, o yá ki us ke nafạ o árám ká báis ho, aur un chízoṉ par, ki us kí nazar meṉ bihtar mạlúm hoṉ, iltifát kartá hai; lekin Ḳhudá ká rahm is tarah par nahíṉ, ki faqat nekokároṉ hí ká hissa ho, balki badoṉ o gumráhoṉ par bhí namúdár hotá hai; kyúnki báwajúd hukm udúlí ke ham us ke pák hukm ko radd karke, aur uskí ráh i rást se gumráh hoke, apne bure dil kí ḳhwáhish par chalte, aur balki us hí ke sabab áj tak us ke gazab ke níche haiṉ; tis par bhí us Ḳhudá i rahím ne aisá piyár kiyá. To kyá ham meṉ kisí tarah kí bhaláí yá nekí páí játí hai, ki jis se ham us kí mahabbat ke tálib húe? Kyá ham sab ke sab gunáh o badzátí se bigaṛ nahíṉ gae? Kyá ham sabhoṉ ne apne dil ko saḳht karke apní ánkheṉ band na kíṉ? Kis liye apní baṛí mahabbat us ne ham sab gunahgároṉ par namúdár kí? Aur kis wáste wuh un par, jo us se sarkashí aur dushmaní rakhte the, mihrbán húá? Par taạjjub hai, ki us ne ek dam meṉ sabhoṉ ko halák na kiyá, is liye ki sab ke sab maut ke láiq aur jahannamí the! Pas, is se sáf saríh hai, ki us rahím o karím Báp ne is qadr mihrbání o ḳhush sulúkí kí, ki us láintihá mihrbání ká ham gunahgároṉ se adáe shukr nahíṉ ho saktá; aur us hí behadd mahabbat ke sabab us ne apne eklaute Beṭe ko hamáre gunáhoṉ ke kafáre meṉ diyá. Agar aisí mahabbat záhir na hotí, to gunahgár filwáqi us árám o chain se mahrúm rahte; is liye ki hamáre pás kyá hadiya aur kyá kafára thá, jo us lásání mahabbat, yá apne gunáhoṉ ke iwaz guzránte? Turfá yih, ki us ne apní ináyat o rahmat ke us beshqímat motí ko, iwaz meṉ ham gunahgároṉ ke, ạtá kiyá; jaisá ki Hús. 14: 4 meṉ hai, ki "Maiṉ un ke aṛne ko sadháúngá, aur maiṉ kusháda dilí se un ko taiyár karúngá; kyúnki merá gussa us se dúr húá." Garaz yih mahabbat láintihá sab gunahgároṉ ko bulátí, aur pukártí hai, ki áweṉ, aur us sote se, bagair zar aur beqímat leṉ, aur píeṉ. Yas. 55: 1 meṉ hai, ki "Ai sab piyáso, pání pás áo; aur jis ke pás naqdí na ho, áo,

mol lo, aur kháo; aur wain aur dúdh be rupae aur be qímat ḳharído." Pas, záhir húá, ki yih mahabbat har mulk, o har qaum, o har ek zamáne ke gunahgároṉ ke wáste káfí hai; kyúṉki us ke rú ba rú kisí tarah ká farq, buland o past, kále o gore, Hindú, Musalmán, Yahúd o I'sáí meṉ nahíṉ; balki jo shakhs apne gunáh ke bojh se dabá ho, us ke pás jáwe, aur us mahabbat kí barakat ká fáida bidún qímat o bagair rupae ke hásil kare. Ạláwá is ke aur bhí us kí mahabbat se hameṉ niháyat ḳhushí o ḳhurramí miltí hai, aur hamárí zindagí kí harkát o saknát usí kí muhabbat se roshan o hawedá haiṉ; to pas, us ạlíshán mahabbat ká, ki jis ne ibtidá meṉ sab chízeṉ, yạne ásmán, aur zamín, aur jo kuchh ki us meṉ hai, paidá kiyá, aur us kí ḳhabargírí bhí kartá hai, aur hamárí roz marra kí hájatoṉ kí wuhí muhabbat kafil hai; aur jis dam ki ham sote yá jágte haiṉ, to hamárí nigahbání kartí. Pas, us kí yih mahabbat ạzímusshán ḳháss hilm o farotaní se wábasta hai; aur na sirf insán hí ke liye, balki tamám ạlam par, yạne haqír se haqír maḳhluqát us kí mahabbat ke iháte se ạlaihada nahíṉ; lekin yih mahabbat i ạm banisbat us mahabbat ke, jo us ne hamárí naját ke báb meṉ záhir kí, azbaski kamtarín o haqír hai; kyúnki yih naját Yahowáh kí us kamál mahabbat aur iráde ko, jo ki us ke apne logoṉ ko árám meṉ dáḳhil karne ke liye hai, záhir kartí kai; balki us kí takmíl ke liye Ḳhudá i rahím jism meṉ záhir hoke hamárá Najátdihinda húá, aur dukh uṭháne aur máre jáne ko qabúl kiyá. To ab ham sawál karte haiṉ, kyá is se bhí aur koí ziyádatar mahabbat ho saktí hai, ki jab ham gunahgár hokar dushman i Ḳhudá the, tab hamáre Ḳhudáwand Masíh ne hamáre wáste maslúb hokar apne beshqímat lahú ko baháyá, aur us hí lahú ke sabab ham se aur Ḳhudá i rahím o ạdil se mel húá? jaisá ki likhá hai, ki "Koí shaḳhs us se ziyáda dostí nahíṉ kartá, ki apní ján apne dostoṉ ke liye de. Par Ḳhudá ne apní mahabbat ko hamáre sáth is taur se áshkára kiyá, ki jab ham gunáh karte chale játe the, Masíh hamáre wáste múá." Phir dekho 1 Yúh. 3: 1, "Dekho, kyá mahabbat Báp ne ham se kí, ki ham Ḳhudá ke farzand kahláweṉ."

Pas, ab hamárí iltimás harek se yih hai, ki us mahabbat par, jo ki Ḳhudá i zuljalál ne záhir kí, apní tamám ạql o qiyás se gaur farmáweṉ; yạne, ai ạzízo, us mahabbat ne faqat tumhárí naját ke wáste zuhúr pakṛá, aur tum par us áftáb i mahabbat ká núr chamká hai; to is hál meṉ lázim hai, ki us kí tahsíl meṉ is qadr koshish o saí karo, táki us áftáb i daraḳhsháṉ kí mahabbat ke sáe tale baiṭhkar ḳhush ho; aur us ko har ek baní A'dam, yạne Hindú, Musalmán, qabúl karke, wuh árám, jo Ḳhudá i Sádiq ká apne bandoṉ se wạda ho chuká, mírás meṉ le.

II. Algaraz us mahabbat i Iláhí ko, jis qadr ki ham se ho saká, izhár kiyá, táham dalíl i doim meṉ tum ko fikr o taammul zurúr hai, ki is zuhúr i muhabbat ká natíja kis ke wáste ḳháss húá; magar áyat mazkúr se yih mạlúm hotá hai, ki "Us ne dunyá ko aisá piyár kiyá, ki apne eklaute Beṭe ko baḳhshá;" aur kitáb i muqaddas meṉ lafz i dunyá se bahut mạne murád haiṉ, ki jin ká bayán is muḳhtasar meṉ gunjáish nahíṉ rakhtá; magar ham us mạne par, ki áyat i maz-

kúr se wázih hai, rujú karte haiṉ ; kyúnki dunyá se tamám maḳhlúq Ádamzád se murád hai, jo ki dar asl gunahgár o tabahkár haiṉ ; kyúnki gunáh ne uṉ par gazab i Iláhí kí ág ko bhaṛkáyá, aur gunáh hí se un par dukh aur musíbat ái ; aur us gunáh se we náláiq o náchíz ṭhaharkar us marz i gunáh ká iláj bhí na kar sake. We to is qadr kamzor o nátawáṉ ho gae, ki us ạish o árám meṉ daḳhl na páyá, ki jis ạish meṉ un ká báp Ádam tawallud húá thá ; magar Ḳhudá ne insán ko us hálat i náummedi meṉ nazar i rahmat se dekhkar apne eklaute aur ạzíz Beṭe ko is irshád se bhejá, ki jo koí us par ímán láwe, halák na howe, balki hayát i abadí páwe ; aur us Ḳhudá i Qádir ne kull maḳhlúqát se niạmat i naját ká wạda kiyá ; aur yih ḳhush-ḳhabarí naját kí har qaum o har firqe ke logoṉ ko dí gaí ; to haqíqat meṉ yih naját agarchi ináyat i ạ́m hai, par sirf we hí us se fáida páwenge, jo ki us ko qabúl kareṉ ; jaisá ki Matí, 22 : 14 meṉ mazkúr hai : "Is liye ki bahut haiṉ, jo buláe gae haiṉ ; lekin barguzída thoṛe haiṉ." Ḳhudá ibtidá se wáqif hai, ki kaun us ke ạzíz Beṭe kí mahabbat kí panáh legá, aur us kí qurbání se fáida uṭháwegá. Báwajúde ki hamáre gunáh kí álúdagí dhone ke liye hamáre Naját-dihinda ká ḳhún baháyá gayá ; lekin jo ki uske ḳhún ko apne gunáh kí bímárí ke liye istiạmál na karegá, haqíqatan us ke liye asar na baḳhshegá. Wáqi yih, ki kafára i gunáh ḳháss unhíṉ ke wáste, ki jin ko wuh Parwardigár i ạ́lam ibtidá se jántá thá, ki yih log marz i gunáh se sihat pákar jíenge ; algaraz jin logoṉ ko, ki us marz i gunáh se shifá pánewáloṉ meṉ jántá thá, so kaun haiṉ ? Yih wuhí log haiṉ, ki ḳháss Masíh kí qurbání ke lahú ke sabab barguzída i Ḳhudá, aur pesh az biná i ạ́lam hayát i abadí meṉ muqarrar kie gae. Aur bittaḳhsís o bittahqíq dunyá ke mạne áyat i mazkúr se faqat us hí qaum o qabíla se, jo ki ímán láweṉ o bach jáweṉ, murád húí ; aur aisoṉ hí ke wáste Masíh ne yih ạ́líshán qurbání guzrání, jaisá ki Yúh. 17 : 9, 10 meṉ Ḳhudáwand ne farmáyá, "Maiṉ un ke liye sawál kartá húṉ ; maiṉ dunyá ke liye nahíṉ, magar un ke liye, jinheṉ tú ne mujhe diyá hai, sawál kartá húṉ ; ki we tere haiṉ ; aur sab mere tere, aur tere mere haiṉ ; aur maiṉ un meṉ jalál se muzaiyan húṉ."

Ai bháío, dunyá ke lafz ke mạne, is áyat meṉ bayán ho chuká ; to ham ko lázim hai, ki gaur kareṉ, ki yih dunyá sab kí sab gárat o tabáh ho gaí ; kyúnki Ḳhudá ke kalám i muqaddas se sáf záhir hotá hai, ki tamám Ádamzád gunahgár hokar apní ráh i rást se bhaṭak gae, aur ek laḳht gunáh kí álúdagí se nápák ho gae ; jaisá ki Rúm. 3 : 23 meṉ marqúm hai : "Is wáste ki sabhoṉ ne gunáh kiyá hai, aur itne na húe, ki Ḳhudá ke sitúda hoṉ." Pas, us gunáh ne insán ke bátin ko ḳharáb kar diyá ; aur sáf wázih hai, ki insán waisá hí na rahá, jaisá Ḳhudá ne us ko apní súrat par banáyá thá ; balki wuh pákízagí aur kámiliyat se, ki jis meṉ wuh paidá huá thá, gir paṛá hai. Filhaqíqat agarchi kitáb i muqaddas is muqaddame meṉ záhir na kartí, to zurúr hai, ki is báb meṉ ạql i ạ́m ko dalálat hotí, ki Ḳhudá i quddús, jo ki beniháyat pák hai, aise nákámil o nápák ko, jaisá ki insán hai, paidá na kare ; par tahqíq yih hai, ki insán ká Ḳhalíq wuhí Ḳhudá i qádir hai ; aur wuh kalám i muqaddas meṉ farmátá hai, ki us ne insán ko apní súrat par banáyá, jaisá ki

Paid. 1 : 27 men̲ marqúm hai. Aur yih bhí záhir hai, ki kull makhlúqát unhín̲ gunahgár wálidain se paidá húe ; is wáste ki kisí qaum o firqa se aisá nek kám wáqi na húá, ki bilkull gunáh se mubarrá ho. Ab tamám o kamál subút ho chuká, ki wálidain i auwal ham sab ke wuhí the ; to yaqín hai, ki ham bhí unhín̲ ke pairau hon̲ ; kis wáste, jab ki darakht burá ho, to us ká phal ḳharáb hogá ; aur chashma zahardár ho, to us ká sotá bhí zarar pahunchávegá. Ġaraz sachchá kalám, jo ham kitáb i muqaddas men̲ paṛhte hain̲, yih hai, ki tamám baní Ádam us aslí safái o pákízagí se gir gae, aur us kí sadáqat sirf rozmarra ke tajruba se malúm hotí ; balki sáf záhir hotá hai, ki ádmí dar asl gunáh kí taraf ziyádatar ragbat karke barkhiláf is ke nekí se is qadr rujú na hone ke apne hí nuqsán ke ḳhwáhán̲ hote hain̲. Yih bhí rást hai, ki insán tabáhkár apne men̲ koí irádat o qudrat apní táqat men̲ aisí nahín̲ rakhtá, ki us ke sabab is badí se pák ho ; balki us ke dil ke sab ḳhiyál, aur háth ke kám, aur us ke iráde bilkull Ḳhudá kí pákízagí o sadáqat se barḳhiláf hain̲.

Pas, jab ki insán aise hál men̲ giriftár húe, to us se siwá qahr i Rabbání ke tale píse jáne, aur us gár ke láiq rahne ke, ki jahán̲ roná aur dánt písná hogá, kyá záhir hotá hai ? Lekin Ḳhudá ne un ke sáth aisá sulúk na kiyá. Us ne jaisá mihrbán báp apne ná farmánbardár beṭe se kartá hai, ba taríq i aulá kiyá. Han̲, us se bhí bihtar sulúk kiyá : us ne apne eklaute Beṭe ko bhejá, táki apne úpar hamárí aziyaten̲ leke márá jáwe. Aur bhí us hí áyat men̲, ki jis ká mazkúr ho rahá hai, yún̲ likhá hai, ki Ḳhudá ne apná eklautá Beṭá baḳhshá ; to kyá ham yih gumán karen̲, ki Ḳhudá Báp ne apne Beṭe ko, bagair us kí razámandí ke bhejá ho ? kyá is se yih sábit hotá hai, ki Ḳhudá i rahím ne jabr se, yá bagair us kí ḳhushí ke aisá kám kiyá ho ? Hargiz nahín̲ ! balki wuqú is wáqiát ká kamál ulfat o razámandí ko wázih kartá hai ; kyúnki Masíh kí halímí, o mujassam honá, aur dukh uṭháná, aur márá jáná, yih sab us kí ḳháss rúhání ḳhwáhishon̲ ke mutábiq thá ; aur wuh farmátá hai, Matí, 20 : 28 men̲, "Chunánchi Ibn i Ádam is liye nahín̲ áyá, ki makhdúm bane ; balki is liye áyá, ki ḳhádim ho, aur apní ján ko bahuton̲ ke liye fidiya men̲ de." Phir Yúh. 10 : 15 men̲ hai, "Dekho, jis tarah Báp mujhe jántá hai, main̲ usí tarah Báp ko jántá hun̲ ; aur main̲ bheron̲ ke liye apní ján detá hún̲." Aur Púlús 1 Tím. 2 : 6 men̲ ilhám se kahtá hai, "Jis ne, yạne Masíh ne, apne taín̲ sab ke kafára men̲ diyá ; ki barwaqt us par gawáhí ho ;" aur Titus, 2 : 13, 14 men̲ zikr hai : "Aur us mubárak ummed ke, aur buzurg Ḳhudá aur apne bachánewále Ísá Masíh ke zuhúr i jalíl ke muntazir rahen̲ ; ki us ne áp ko hamáre badle diyá, ki hamen̲ mol lekar sárí badkárion̲ se chhuṛáwe, aur ummat i ḳháss ko, jo nekokárí men̲ baján o dil masrúf howen̲, apne liye táhir kare."

Aur baḳhshne ke lafz se murád hai, ki Ḳhudá Taạlá ke wuh iráde, jo us ne áge se muqarrar karke apne pák nabíon̲ kí marifat záhir kie the, púre hon̲ ; ki Masíh hamáre wáste dukh uṭháke hamáre gunáhon̲ ká kafára ho. Bagair us ke ráh i naját wá na hotí, aur insán ká ab tak Ḳhudá se mel na hotá ; balki is dam tak Ḳhudá ke dushman rahte ; chunánchi agle Yahúd, jo ḳhatá kí qurbání guzránte the, to kyá

un qurbáníon meṉ yih matlab bátiní na thá? Yạne ki Masíh ne ḳháss qurbání apne jism kí nisbat guzrání, is liye ki haiwánát ká lahú mufíd na thá, jaisá ki Ibr. 10: 4 meṉ hai, "Muhál hai, ki bailoṉ aur bakroṉ ká ḳhún gunáhoṉ ko miṭáwe." Algaraz ab ham tahqíq se qabúl kar leṉ, ki Ísá Masíh kí qurbání hamáre gunáhoṉ kí magfirat ke liye mufíd hai. To ham ko yih natíja nikálná lázim hai, ki Masíh ne hamáre wáste aisá dukh sahá, jaisá ki ham sab par apne gunáhoṉ ke iwaz meṉ zurúr thá. To yih wájib hai, ki ham bakhúbí jáneṉ, ki barguzídagán i Ḳhudá ke liye wuhí Naját-dihinda aur ḳhalásí denewálá hai. Algaraz yih bacháo mahz hai, ki insán siwá us ke, yạne Khudáwand Masíh ke, ki jis kí bábat muqaddas kitáb meṉ likhá hai, aur koí naját kí tadbír kare; jaisá ki Ạ́m. 4: 12 meṉ mazkúr hai: "Aur kisí dúsre meṉ salámatí nahíṉ; is liye ki ásmán ke tale aisá aur dúsrá nám nahíṉ, jo insánoṉ ko baḳhshá gayá ho, ki ham us se naját pá sakeṉ." Pas, subút húá, ki tamám baní Ádam apní badkárí se táríkí meṉ giriftár haiṉ; aur be táíd i Haqq ke us táríkí meṉ phanse haiṉ; kyúnki gunáh ne un kí ánkhoṉ ko tárík karke un ke diloṉ ko niháyat saḳht kar diyá. Isí tarah ham bhí bizzatihí us gunáh kí táríkí ke sabab Yahowáh ke núr ko kisí hálat meṉ imtiyáz nahíṉ kar sakte. Par Ḳhudáwand Ísá Masíh dunyá kí roshní hokar wuh táríkí záil karne ko raunaq afroz húá; jaisá ki Yúh. 12: 4—6 meṉ farmátá hai: "Maiṉ jahán meṉ núr áyá húṉ, táki jo koí merá muạtaqid howe, andhere meṉ na rahe." Aur Yasaiyáh ne bhí ham sab ko gum-shuda bheṛoṉ kí mánind, jo bagair chaupán ke áwára húí hoṉ, mushábihat dí hai Par dekho, ki Ḳhudáwand Masíh kaisá dilsoz gaṛariyá hai, ki jis ne apne galle kí ján ke liye apní ján dí; jaisá ki Yúh. 10: 11 meṉ marqúm hai: "Achchhá chaupán maiṉ húṉ; achchhá chaupán bheṛoṉ ke liye apní ján detá hai."

III. Tísre, yạne kisí ko us qurbání se fáida nahíṉ, magar us ko, jo ímán láwe; aur us ímán láne ká samra hayát i abadí hai.

Hameṉ aisá ḳhiyál karná lázim nahíṉ, ki Masíh ne apní ján tamám ạlam ke wáste qurbání kí, aur ki us qurbání se har ek naját páegá, is ịtibár se ki kafára i gunáh ho chuká, aur ham sab ke sab naját kí ráh par qadam márte haiṉ. Aisá gumán karná wájib nahíṉ; is liye, ki hamáre Ḳhudáwand ne batákíd is ạqída kí tạlím ko áyat i mazkúr meṉ farmáyá, yạne, "Jo koí us par ímán láwegá, halák na hogá, balki hayát i abadí páwegá." Aur yih ímándárí kyá hai? Us par ímán láná do taur par: pahlá yih, ki jab kisí chíz kí bábat suná játá hai, to sirf us ko záhirí qiyás se mán lená; aur dúsrá yih, ki na sirf iqrár karná, balki us kí ráh ko sadáqat i dilí se iḳhtiyár karke us meṉ qadam baṛháná, aur ímán meṉ mustahkam honá. Áyat i mazkúr meṉ yih tafsír hai, qabúl karke naját ke wáste us par ímán láná. Par matlab us farmáe ká yúṉ ḳhiyál kareṉ, jis se wuh haqíqatan dil nishín ho, yạne ek zinda o sachchá Ḳhudá hai, jo Rúh hai, aur bilkull quddús o qádir i mutlaq, ạlim ul gaib, rahm o jalál meṉ kámil, aur us ká ạdl mukammal, aur us kí zát pák, házir o názir. Dúsre yih, ki ham ímán se is qadr mạmúr hoṉ, ki wuh áp hí Ḳhudá i Qádir sab ká Ḳháliq hai, aur áp hí us baṛí qudrat se sab dunyá ko qáim

karke apní dánái se us ko anjám detá hai. Us Ḳhudá i wáhid ne hamáre wálidain ko paidá kiyá; par we apní burái ke sabab Ḳhudá Taạ́lá ke hukm radd karke gunahgár ho gae; aur wuh pákízagí, ki jo unhen̲ pahle baḳhshí gaí thí, záil ho gaí. Tísre yih, ki hamárá ímán is tarah par ho, ki ham unhín̲ ke farzand aur bizzátihí hamárá ḳhamír gunáh hai; aur basabab is hí ke us ke qahr aur sazá kí mírás ke wáris ho gae. Chauthe, ki ham láchár ho gae, aur apní táqat qudrat se wuh kámiliyat aur pákízagí, ki jis ke bagair bihisht men̲ dáḳhil na ho saken̲, hásil nahín̲ kar sakte. Pánchwen̲, yih bhí farz hai, ki Masíh wuhí hai, jo Ḳhudá se apne pák nabíon̲ kí mạrifat maụúd húá; ki wuh hamáre jism i ḳhátí men̲ mujassam húá; aur ki us men̲ insániyat o Ulúhiyat donon̲ mushtarik hain̲; aur ki wuhí sirf Ḳhudá ká eklautá hai. Chhaṭhwen̲, yih bhí zurúr hai, ki yih qurbání, jo us ne apne jism se guzrání, is qurbání se ḳhạ́ss matlab yih hai, ki jo ạdl Ḳhudá i ạ́dil cháhtá hai, aur hamáre gunáh miṭáne ke liye kámil o bilkull mufíd ho; ki us ká dukh uṭháná nágahání na thá, balki ibtidá i ạ́lam se muqarrar húá thá; aur us ká ḳhún baháná, yạne salíbí maut, ki wuh hamáre gunáhon̲ ke wáste mare, aur hamen̲ rástbáz sábit karne ke liye jí uṭhe; kyúnki yihí us ke mujassam hone, aur dukh uṭháne, aur máre jáne ká sabab thá; ki wuh mará un sabon̲ kí ḳhátir, jo us par ímán láwen̲, tá ba zamán i áḳhir. Sátwen̲, hamen̲ ímán rakhná cháhiye Rúh ul Quds par, ki ek fard i Taslís hai; wuh dil kí safái ká hákim hai; aur jab tak ki insán us ke wasíle se sar i nau paidá na ho, wuh Ḳhudáwand Masíh ke huzúr á nahín̲ saktá; aur na wuh us niạmat ká, ki jo us se wạda kí gaí, sharík ho saktá hai. Ạ́ṭhwen̲, zurúr hai, ki hamárá yih ímán ho, ki ham ímán se bachenge; aur wuh ímán, ki jo sirf Ḳhudá hí ke Beṭe par rakhne se hai.

Jab hamárá Ḳhudáwand Niqúdímus se ham-kalám húá thá, tab us ne yih farmáyá, ki "Jo koí us par ímán láwe, halák na ho, balki hayát i abadí páwe." Is kalám se sirf us ká yihí matlab na thá, ki us ko Ibn Ulláh jánkar ímán láwe, balki us ko Naját-dihinda samajhkar qabúl karen̲; aur jo tạlímát bhí, ki us ne apní zubán i mubárak se irshád farmáín̲, mán len̲; jaisá ki yih ímán Niqúdímus se talab kiyá gayá, aisá hí jo ki naját ká tálib ho, zurúr hai, ki is umda tạlím ko qabúl kare. Pas, jáiz hai, ki yih ạqída sádiq ho, aur us ká kám bhí waisá hí ho. Chunánchi muqaddas kitáb men̲ aise ímán kí bábat Ḳhudáwand ne bárhá irshád kiyá hai; aur we, jo sachái aur rástí se ímán láe, us inạ́m ke, ki jis ke we mutaláshí the, fauran mustafíd húe. Maslan, jab ki Lázar kí bahin Marsá Ḳhudáwand Ísá pás apne bhái kí maiyat se rotí húí ái, tab hamáre mubárak Ḳhudáwand ne is ạqída i ḳháss kí bábat us se sawál kiyá, aur farmáyá, "Aur jo koí jítá hai, aur mujh par ímán látá hai, kabhí na maregá; áyá tú yih yaqín rakhtí hai?" Yúh. 11 : 16; aur jab us ne qabúl kiyá, aur kahá, ki "Yih durust hai; hán̲, ai Ḳhudáwand, mujhe yaqín hai, ki Ḳhudá ká Beṭá Masíh, jo cháhiye thá, ki dunyá men̲ áwe, tú hí hai;" algaraz natíja is ká yih, ki us ká bhái, jo chár din húe, ki mar chuká, aur dafan kiyá gayá thá, jí uṭhá.

Ham wasíqa i qadím se bahut se aur Ḳhudá ke agle logon̲ ke

ímán kí bábat záhir kar sakte hain, magar is maqám par itná hí káfí hai. Púlús hawárí ne Ibráníon ko apne maktúb ke 11 báb men is tarah ke ímán kí bábat Rúh i ilhám se bahut sá likhá hai; magar unhen bhí mundarj karke túl dená na cháhiye; kyúnki us maktúb ke mutála karne se baḳhúbí záhir o roshan hogá.

Is ạqída kí tạlím kí zurúrat i ḳháss kí bábat, jo hamáre Naját-dihinda o ḳhalásí denewále ne áyat i mazkúr men irshád kiyá, záhir karke, ab ham muḳhtasar us ká fáida i ạzím bayán karenge, yạne hayát i abadí ká mazkúr, ki jis hayát i abadí ke barḳhiláf maut i abadí hai; yạne, hayát i abadí ke yih mạne, ki wuh jalál ke sáth, jis ká wajúd hamesha tak maujúd rahtá hai, aur kabhí mạdúm nahín hotá, balki kamál ḳhushí o ḳhurramí se Ḳhudá i pák ke huzúr men basar kartá hai; bas. Aur maut i abadí se yih murád hai, ki us ke qiyám ko faná to nahín, magar us ke ranj kí intihá bhí nahín; aur siwá is ke hamesha ká nálá, o shewan, o ranj, o musíbat, ki jo sazá aur tạzír se matlab hai. Aur roz marra kí zindagí se yih matlab hai, ki har fard i bashar ká wuh waqt, jo paidáish se aur marte dam tak shámil hai, is taur par hai, aur Ḳhudá ke kalám ke aksar maqámát men bhí mazkúr hai; maslan Sulaimán apní Amsál ke 3: 2 men kahtá hai, ki "We pírí aur umr kí darází tujhe baḳhshenge." Magar zindagí, jo ki hayát i abadí se murád hai, aur jo hamáre Ḳhudáwand se hásil hotí hai, wuh hamesha kí ḳhushí Firdaus men páná hai, aur us ke huzúr men hamesha hamesha tak rahná, jo ki hamárí zindagí ká beḳh o bunyád hai. Insán kí ján rúh hai, aur wuh nest nahín hotí; faqat kuchh ạrse tak is jism i ḳhátí se judá rahtí hai; jaisá ki insán i bad kí, waisá hí mard i rástbáz kí bhí; kyúnki Yas. 57: 1 men likhá hai, ki "Rástbáz bhí marte hain." Algaraz us se murád, yạne maut se tabdíl i maqám kí bábat mạne rakhtá hai, yih hain, ki wuh is dunyá i dídaní se us ạlam i nádídaní men, ki wuh bure se bhale men mubaddal hokar Ḳhudá ke huzúr házir kiyá játá hai. Par yih hál fásiq ádmí ká nahín hotá; wuh to martá, aur hamesha ke ạzáb men ḍálá játá; us hí kí maut ko agar púchho, to filhaqíqat maut hai; is liye ki us ká hál jis dam ki kálbud i ḳhákí se judá hotá hai, niháyat ḳharáb ho játá; kyúnki wuh aise gár i jahannam men pahunchtá hai, ki jahán siwá náummedí, o ranj, o musíbat, aur kuchh nahín; aur haqíqat men wuh maqám maut ká hai. Chunánchi sharmindagí ke sáth us ká jism bhí misl i jism mard i rástbáz ke roz i hashr ko uṭhegá. Pas, we log ki bemadad i Naját-dihinda, yạne Ísá Masíh ke marte hain, un ká hál bhí aisá hí haulnák hai; aur we, jo rástbáz hain, hamesha jíte hain, aur wuh ḳhushí, ki jis kí intihá nahín, mirás men páte hain, aur Ḳhudá kí tạríf aur shukrguzárí kiyá karte hain.

Ai ạzízo, kalám i Iláhí se yih bát baḳhúbí záhir o roshan hai, ki hamárá hál kis qadr badtar o ḳharáb hai, aur ham sab kis qadr gazab i Iláhí ke sazáwár hain. Ab merí iltimás un sabhon se, ki jo Ibn Ulláh par ímán rakhte hain, yih hai, ki ḳhúb yád karen, ki kis qímat i ạlá se hamáre liye naját ḳharídí gaí. Hamáre Naját-dihinda o ḳhalásí baḳhshnewále Masíh ke besh qímat ḳhún se ḳharíd húí; to hamen lázim hai, ki ham yád karen, ki ham Janáb Rabb-ul-ạlamín se bilkull dúr uftáda the, aur barạks us kí marzí ke kám kiyá kie; magar

Ḳhudáwand Masíh ne hamáre aur us ke darmiyán wásita hokar ham se aur Ḳhudá i pák se mel karwáyá ; aur wuh rástbázi, ki jo ham ne apní badkirdárí se kho dí thí, az sar i nau hamáre liye hásil kí ; aur us Ḳhudá i rahím ne apná Beṭá hamáre gunáhon̲ ke iwaz men̲ dekar hamáre gunáhon̲ kí magfirat kí. To kyá ham yaqín na karen̲, ki wuh hamen̲ aur sab niạmaten̲, ki banisbat is niạmat i naját ke kamtarín o haqír hain̲, apní ạm rahmaton̲ se ạtá karegá ? Pas, zurúr hai, ki ham apne sáre dil se us ke wạdon̲ par ímán rakhen̲ ; aur us ímán ke sáth yih safar i chand roza dunyá ká baḳhair o ḳhúbí tamám karen̲. Aur ai piyáro, tum, jo ab talak aise ábdár motí se, jo naját ke motíon̲ men̲ anmol hai, benasíb ho, dúsrí bár bhí hamárí guzárish tum se yihí hai, ki Ḳhudá ke wáste apní ján ke bacháo kí tadbír karo ; aur yih hálat, ki jis men̲ tum giriftár ho, yaqín jáno, ki is se tum ko kuchh bhaláí na milegí ; aur na wuh ạish o ishrat, ki jis ke tum mutláshí ho ; to agarchi tum aisí hálat men̲ us hayát i naját kí bihtaríon̲ se dúr raho, to yaqín hai, ki kabhí ḳhazána i naját hásil na kar sakoge.

Afsos, hazár afsos, ki dunyawí muạmalon̲ men̲ bare siyáne ho, ki us men̲ hamárá nafạ yá nuqsán hai ; aur haqíqat men̲ yih dunyá fání hai ; par ján, jo ki beqímat hai, us ke bacháo kí bábat kuchh bhí ḳhiyál nahín̲ karte. Albatta jab ki tum se sawál ho, to kahoge, ki Ham to ján kí naját ke joyán̲ hain̲ ; par, ai bháío, kyá us kirdár se, jo ki haiwán bhí nahín̲ karte, naját ke málik hoge ? Yạne miṭṭí o patthar kí múraten̲ banákar un kí súraton̲ se naját ke tálib ho, to kyá yih mumkin hai ? Pas, tum nahín̲ jánte, ki yih kárígaríán̲ is hí dunyá kí hain̲, aur yahán̲ rah jáengí. Lekin kaun tumhárá rafíq hokar tumháre sáth us ḳhaufnák safar ká ham-safar hogá ? So lázim hai, ki is ḳhiyál o ḳhwáb men̲ gáfil na rahkar bedár ho ; aur Masíh Alláh ke, jo shafí haqíqí hai, dáman i daulat ke zer sáe áo, aur wuh niạmat i mírás, ki jo Alláh Taạlá ne roz i azal se muqarrar kí hai, apní mírás banáo, táki tumhárí ján hamesha kí ạish o ishrat men̲ ḳhushí o ḳhurramí hásil kare ; aur taríf, aur jalál, aur qudrat us ke pák nám ko abad ul ábád ho. Ámín.

XX.

MUSI'BATON̲ MEN̲ TASALLI'.

REV. F. SCHNEIDER KI' TASNI'F.

Jab wuh ye báten̲ un se kahtá rahá, dekh, ek sardár áyá, aur use sijda karke kahá, ki Merí beṭí abhí mar gaí ; par tú ákar apná háth us par rakh, to wuh jíegí. Tab I'sá uṭhkar apne shágirdon̲ samet us ke píchhe chalá. Aur dekho, ek ạurat ne, jis ká bárah baras se lahú járí

thá, píchhe se ákar us ke kurte ká dáman chhúá; kyúnki wuh apne jí men kahtí thí, ki Agar main faqat us ke kurte ko chhúún, to bach jáúngí. I'sá ne phirke use dekhkar kahá, ki Ai beṭí, khátirjama ho; tere ímán ne tujhe bacháyá. Aur wuh aurat us gharí se bach gaí. Aur I'sá us sardár ke ghar men pahunchá, aur bánslí bajánewálon aur dhúm macháte logon ko dekhke un se kahá, ki Kanáre ho; kyúnki larkí nahín marí, balki sotí hai. We us se hansne lage. Par jab we log báhar nikále gae, to us ne andar jáke us ká háth pakṛá: tab larkí uṭhí. Aur is májara kí shuhrat us tamám mulk men phail gaí.— Matı, 9: 18—26.

Bahut log is zindagí ke ranj, dukh, musíbat aur áfaton par aisí kamiạtiqádí se faryád karte aur kurkuráte hain, ki koí samajh sake, ki is zindagí kí musíbaton men tasallí aur khátirjamaí kí bát nahín hai; hán, ki koí khiyál kar sake, ki Khudá bojh rakhtá, lekin sambhálne kí táqat nahín bakhshtá hai. Par aisá nahín hai; kyúnki koí musíbat nahín hai, jis ke wáste Khudá ne díndáron ke liye tasallí aur khátirjamaí taiyár nahín kí. Yasaiyáh nabí kí marifat se Khudá ne farmáyá, Main tujh ko zor bakhshtá, main terí madad kartá, main apní rástbází ke dahine háth se tujh ko sambháltá hún. Is liye malúm hotá, ki agar ádmí musıbat men tasallı, o khátirjamaí aur ummaid nahın rakhtá hai, to sirf us ká qusúr hai; kyúnki we bedínon kí mánind tasallí aur ummaid kí talásh bilkull nahín karte, yá nádánon kí mánind wuhán nahín dhúndhte hain, jahán sirf pái játi hai; yane us ke pás, jis ne wạda kiyá hai, Musíbat men mujhe pukár, to main tujh ko bacháúngá, aur tú merí taríf karegá. Ye kaisí tasallí kí báten hain! Aur jab ham in áyaton par gaur karte hain, jo áge sunáí gaín, tab ham ko malúm hogá, ki kaí ek tasallí aur khátirjamaí hásil hotí hain. Is liye ham in áyaton ke muwáfiq kaí ek tasallí kí báton ká bayán karenge, jin se ham is zindagí kí musíbat sabr ke sáth sah sakenge.

I. Har ek ádmí kisí dukh, ranj, gam, musíbat, yá tangí men hai.

II. Har ek soche, ki merí musíbat sab se barı nahín.

III. Musíbaten ádmí kí aksar Khudá kí taraf hidáyat kartí hain.

IV. I'mán kí ráh se ádmí har ek dukh, ranj, musíbat men tasallí, madad aur bacháo pátá hai.

V. Khudá kí madad aur bacháo ajíb hai.

I. Injíl kí ye báten hamen yád dilátí hain, ki har ek ádmí kisí dukh, ranj, gam, musíbat men hai. Likhá hai: Dekho, ek sardár ne áke use sijda kiyá, aur kahá: Merí beṭí ab tamám húí; par tú chal, apne háth us par rakh, ki wuh jí uṭhegí. Ek sardár thá, jo is dukh men giriftár thá, ki us kí beṭí, sháyad us kí chhoṭí piyárí beṭí, mar gaí. Us ká ikhtiyár, jo logon ke pás rakhtá thá, us kí hoshyárí aur martaba us ko is dukh aur gam men nahín bachá saká; us ne bhí apne ghuṭhne dukh ke máre ṭeke; us ne apná háth gam ke máre minnat karne ko uṭháyá; us ne apná munh madad mángne ke wáste kholá. Ai muhtájo aur kangálo, tum subh ko fikron ke sáth uṭhe, aur sánjh ko andeshon ke sáth leṭe ho; ai garíbo, aur chhoṭe log, jo roz roz apne dukh aur musíbat uṭháte ho, hasad kí ánkhon se amír

aur daulatmandon̲ ke mahallon̲ par nazar mat karo; mat samjho, ki is dunyá ke bare log sirf nekbakht hain̲; dekho, ek sardár áyá, jis kí beṭí mar gaí thí. Ranj, dukh, musíbat, gam aur maut amíron̲ ke mahallon̲ men̲ bhí átí hai. Yaqín hai, ki har ek ádmí kisí dukh, ranj, musíbat men̲ giriftár hai. Pas, ádmí kahán̲ un se panáh legá? Sháyad martaba men̲? Háe, háe! Bahutere aur amír aur bare ádmí, chhoṭe aur garíbon̲ se badalná cháhte the! Sháyad apní daulat men̲? Yaqín jáno, ki daulatmandon̲ kí imáraton̲ men̲ bhí bahut chhipe húe fikr, aur andeshe, aur bahut poshíde gam, dukh, aur taklíf hain̲. Sháyad apní buzurgí aur táqat men̲? Hán̲, ho saktá, ki zoráwar sardár tamám lashkaron̲ par fath páwe, shahr aur mulkon̲ ko barbád kare, balki is zindagí kí taklíf, ranj aur musíbaton̲ se ázádagí nahín̲ pá saktá hai. Hán̲, aur yih bát bhí sach hai, ki sab se bare aur amír ádmíon̲ kí buzurgí, shán aur shaukat aksar jaldí játí rahtí hai; kyúnki yih sab fání hain̲. Har ek ádmí par is dunyá men̲ zurúr paṛtá hai, ki ranj, dukh, gam, taklíf, musíbat uṭháwe; yih sabhon̲ ká hál thá, jo hamáre áge the, aur aisá abhí hai, aur aisá hí hogá. Is liye, ai dukh aur taklíf uṭhánewálo, apne dukh aur ranj ke bojh sabr ke sáth uṭháo; ai gam khánewálo, mazbútí se saho, jo Khudá ká háth tum par rakhtá hai. Khudáwand ne bhí apní salíb apne úpar uṭhái. Us par nazar karo; us kí salíb tum bhí uṭháo; us ke pás jáo, jab musíbat, ranj, dukh tum par paṛtá, aur tum ásání aur sabr ke sáth uṭhá sakoge. Lekin koí kahe: Merí musíbat sab se barí hai, wuh in áyaton̲ se ek aur tasallí kí bát sikhe, yane,

II. Terí musíbat sab se barí nahín̲ hai. Likhá hai, ki Ísá uṭhke apne shágirdon̲ ke sáth us ke píchhe chalá. Aur dekho, ek ạurat ne, jis ká bárah baras se khún járí thá, us ke píchhe áke us ke kurte ká dáman chhúá; aur jí men̲ kahtí thí: Agar main̲ sirf us ká kurtá chhúúngí, bhalí changí ho jáúngí. Kaun kah saktá hai, ki un donon̲ men̲ kis kí musíbat barí thí, is sardár kí, jis kí beṭí mar gaí thí, yá us aurat kí, jis ká bárah baras se lahú járí thá? jis ne, jaisá Markas kí Injíl men̲ likhá hai, bahut se hakímon̲ kí dawáen̲ khái thín̲, aur apná sab mál kharch karke kuchh fáida na páyá thá, balki us kí bímárí aur bhí baṛh gaí thí. Us ne in barason̲ ke ạrse men̲ kaí ek dafá beshakk madad cháhí, idhar udhar chalí gaí, ki wahán̲ yá yahán̲ iláj apní bímárí ke wáste páwe. Betásír tum yih bát sun sakte ho, jo us kí bábat likhí hai?—Agar main̲ sirf us ká kurtá chhúúngí, to main̲ bhalí changí ho jáúngí. Sháyad ki bạze un men̲ se, jo Masíh ke píchhe chalte aur apne ránj, dukh, gam uṭháte the, jab us bímár ạurat ko dekhte the, khiyál kiyá, Haqíqat men̲ merí musíbat sab se baṛí nahín̲. Hán̲, sháyad ki ham men̲ se kaí ek, jo dukh aur ranj men̲ giriftár hain̲, isí tarah kahenge, agar un ko sab musíbaten̲, jo hamáre bháíon̲ aur bahinon̲ par paṛtí hain̲, mạlúm hotí hain̲. Sirf thoṛe shakhs hain̲, jo is ạurat kí mánind bárah baras se madad cháhte, aur duạ́ mángte hain̲; thoṛe hain̲, jo din din, rát rát, hafta hafta, mahíná mahíná, baras baras se dukh aur ranj men̲ hain̲. Ham apne bháíon̲ aur bahinon̲ ke sab dukh, gam, aur musíbaten̲ nahín̲ jánte hain̲; kyúnki we musíbaten̲, jo záhir hain̲, aksar sab se baṛí nahín̲. Sab se baṛí musíbat-

en poshída hain, jo ham ko malúm nahín hotí hain. Hazár hazár apne dukh aur gam dil men chhipáte hain, aur kisí ko malúm nahín hotá hai. Agar tú un ke gam aur dukh ko jántá, to apní musíbat par kurkuráná bará gunáh samajhtá. Ai tú, jo ranj aur dukh uthátá, aur gam khátá hai, yaqín ján, ki un ká shumár, jo tujh se ziyáda sabab se kah sakte hain, Beshumár ranj aur dukh mujh ko gherte hain, bahut hain. Is liye tú sabr, jurat, aur ummaid na chhor de; aur in áyaton se har ek musíbat men yih tasallí hásil kar, ki terí musíbat sab se barí nahín hai. Isí tarah se tú sabr ke sáth Khudá kí shukrguzárí karke kah sakegá, Ai Khudáwand main kaun hún, ki tú mujh ko bahut ranj, dukh, aur musíbaton se bachátá hai? Main tere rahm aur mihrbání ke láiq nahín hún.

III. Ek aur tasallí kí bát, jo ham in áyaton se hásil karte hain, yih hai: ki musíbaten Khudá kí taraf hamárí hidáyat kartí hain. Wuh sardár aur bímár aurat iláj dhúndhte the; madad kí árzú ke sáth Masíh ke pás áte the; aur jab Khudáwand ne barí mihrbání se un kí madad kí, tab we us par ziyáda mazbútí se ímán láe; aur beshakk un ke dilon men mahabbat, aur shukrguzárí, aur bharosá ziyáda húá. Jaisá we musíbat ke sabab se Khudáwand ko dhúndhte the, waisá hí abhí bahutere dukh aur ranj men giriftár hoke Khudáwand aur us kí madad aur tasallí kí talásh karte hain. Yih sachchí aur tajruba se sábit bát hai, ki sirf thore ádmí Khudá ko dil o ján se dhúndhenge, aur piyár karenge, agar musíbat na hotí. Sháyad koí gumán kare, ki khushí ke din ádmí kí bihtar Khudá kí taraf hidáyat karte hain; lekin aisá nahín hai; kyúnki bahutere khushí men apne Khudá kí fikr aur yád bilkull nahín karte hain. Sachchá mazbút ímán, mahabbat, aur ummaid musíbat ke dinon men bihtar paida aur mazbút hote hain. Aksar ádmí Khudá kí niamaten aur fazl sirf us waqt achchhí tarah se kám men láte hain, jab un ká dil ranj, dukh, gam, musíbat ke wasíle se is dunyá kí daulat, shán o shaukat, aish o ishrat kí árzú se khálí ho gayá. To jo bharosá ke sáth, aur tamám dil se kah saktá hai, Ai mere Khudáwand, main tujh ko nahín chhor detá hún; main ne áp ko tujhe bilkull supurd kiyá; tere liye main jítá, tere liye main martá hún; main zindagí aur maut men terá hún: us ne yih bát khushí ke dinon men nahín síkhí, balki musíbat men us ne apne Khudáwand ko páyá. Ek díndár shakhs ne yún likhá,—"Ísá kho dená, sab kuchh kho dená. Is liye Ísá ko na kho de. Lekin kis waqt us ko jaldí kho detá hai? Khushí ke dinon men. Kahán us ko ásání se pátá hai? Musíbat ke dinon men. Jaisá main kisí ke pás ziyáda khush nahín hún, magar Ísá ke pás, waisá hí merá ziyáda bhalá nahín, magar musíbat men; wahán main Ísá ko pátá, aur us men khush hotá hún. Jab main ne is dunyá kí sab chízen kho dín, to Ísá merá sab kuchh hai; merí daulat aur mál játá rahá, lekin Ísá merí daulat hai; merí khushí játí rahí, lekin Ísá merí khushí hai. Main kaisá khush hún, ki Ísá Alifá aur Omegá, auwal aur ákhir hai. Merá dost játá rahá, lekin Ísá merí ján ká dost hai; bihtar dostí dunyá men nahín, sirf terí dostí, ai Khudáwand Ísá Masíh. Ísá ko páná, ásmán ko páná hai. Tú kyá aur cháhtá hai." Pas, agar is zindagí

ke ranj, dukh, gam, aur musíbat kí tásír aisí ho, ki we Khudá kí taraf hamárí hidáyat kartí hain, to ham ko nahín cháhiye, ki sabr aur bharosá ko chhor dewen. Sab díndár ádmí, jo is dunyá men ranj, dukh, taklíf uṭháte, aur gam kháte the, musíbaton ko mubárak samajhte the, aur ham bhí isí tarah karenge, agar ham khiyál karen, ki Khudá ne un ko bhejá. Is liye ek díndár shakhs ne musíbaton kí bábat likhá, "Ai piyárí musíbat, agar koí tujhe nahín cháhe, to tú mere pás á; kyúnki main jántá hún, kis ne tujh ko bhejá hai; main jántá hún, ki tú apne sáth ek rahím Khudá ko le átí hai; aur agar wuh merá, to main aur kyá cháhún."

IV. Tasallí kí bát yih bhí hai, ki ádmí ímán kí ráh se har ek musíbat men tasallí, sabr, madad, bacháo pátá hai. Injíl men likhá hai, —Tab Ísá ne píchhe phirke use dekhá, aur kahá, Ai beṭí, kháṭirjama rakh, ki tere ímán ne tujhe changá kiyá; pas, wuh aurat usí gharí se changí ho gaí. Wuh aurat beiláj nahín rahí; ímán kí ráh se us kí madad húí. Sachche ímán kí kaisí tásír aur ikhtiyár hai! To jo durustí se Khudáwand par ímán látá hai, us kí beshakk hál tak madad kí játí hai. Main kahtá hún, hál tak; kyúnki Ibn i ádam is liye áyá hai, ki sabhon kí madad kí jáwe, jo us par ímán láte hain. Ai piyáro, tum un se, jo is zindagí ke bahut dukh, ranj aur taklíf uṭháte hain, púchho, ki Tum ne kis taur se musíbaton ká bojh uṭháyá, aur sabr ke sáth bardásht kí? we tum ko yih jawáb denge, Ímán kí ráh se hamárí madad, tasallí aur táqat hai. Lekin yih bas nahín hai, ki tum auron ke ímán se síkho, ki ímán aisí tásír rakhtá; balki zurúr bhí hai, ki tum is bát ko apne tajruba se síkho. Jo ímán látá hai, so bachtá hai; ímán se ham sab khatron, dukh, ranj, gam aur musíbat par gálib áte hain. Jaisá tú ímán látá, waisá hí tujhe hogá. Ibráníon ke maktúb 11 báb men yih bát sáf malúm hotí hai. Is liye ímán láo, to tumhárí madad kí jáegí. Khudá se yih minnat karo, ki Hamáre ímán ko ziyáda kar. Ham tujh se dunyá kí daulat, izzat, khushí, shán aur shaukat nahín mángte hain; sirf ímán cháhte; kyúnki is se kyá aur ziyáda hai?

V. Tasallí kí pichhlí bát, jo ham in áyaton se síkhte hain, yih hai, ki Khudá kí madad aur bacháo aksar ajíb hai. Likhá hai,—Aur jab Ísá us sardár ke ghar men pahunchá, aur us ne bánslí bajánewále aur jamaat ko gul macháte dekhá, to unhen kahá, Kináre ho, kyúnki larkí nahín mar gaí, balki sotí hai; we us par hanse. Jab we log báhar nikále gae, us ne andar jáke us ká háth pakrá, aur wuh larkí uṭhí. Tab us kí shuhrat us tamám mulk men húí. Wuh aurat, jo bárah baras se bímár thí, changí bhí húí ek dam se; likhá hai, ki Us ne us ke kapron ko chhú liyá, to changí ho gaí, aur filfaur us ke lahú ká sotá band húá, aur us ne apne badan ke ahwál se jáná, ki us waqt se changí húí. Tab Ísá ne filfaur apne men jáná, ki mujh men se qúwat niklí; us bhír kí taraf mutawajjih hokar kahá, ki Mere kapre ko kis ne chhúá? Us ke shágirdon ne use kahá, Tú dekhtá hai, ki log tujh par gire parte hain; phir tú kahtá hai, mujhe kis ne chhúá? Tab us ne cháron taraf nigáh kí, táki use, jis ne yih kám kiyá thá, dekhe. Aur wuh aurat, jis par yih wáqi húá, jánkar ḍartí aur kámptí áí, aur

us ke áge gir parí, aur sach sach use kahá. Tab us ne use kahá, ki Betí, tere ímán ne tujhe bacháyá; salámat já, aur apní áfat se bachí rah. Wuh larkí mar gaí thí, aur ab ek bát se jí uthí. Tum púchhte ho, Yih kis taur se húá? Ham sirf yih jawáb de sakte hain, Khudáwand kí madad aur bacháo ajíb hai. Us ke nazdík kuchh bhí nahín anhoná hai; jab wuh boltá, to wáqi hotá; jab hukm detá, to maujúd hotá. Us kí ráh aur kám ajíb hain. Kis ne lál samundar men ráh taiyár kí, ki Isráílí log súkhí ráh par guzar sakte the? Kyá us ne nahín kiyá? Kis ne Iliás ko bayábán men gosht aur roṭí bakhshí? Kyá us ne nahín diyá? Ai musíbat uthánewále, tú Khudá kí madad kí ráh nahín dekhtá hai, is liye ki tú madad kí ráh nahín jántá hai; tú in áyaton par gaur kar, aur shakk na kar, ki Khudá terí madad bhí kar saktá hai. Ai gam khánewále, tú kuchh iláj nahín jántá hai, jis se tú apni taklíf se bache; Khudáwand par nazar karke us par bharosá rakh, kyúnki wuh sab kuchh durust karegá. Khátirjama rakhke kah, Khudáwand merá ujiyálá, aur merí naját hai; main kis se darún? Khudáwand merí zindagí ká zor; kis se main darún? Jaisá us waqt Khudáwand kí ajíb madad aur bacháo kí shuhrat tamám mulk men húí; waisá hí abhí us kí shuhrat hai: hamárá Khudá bachátá hai; hamárá Khudáwand maut se bhí chhurátá hai. Khudáwand kí mashwarat ajíb hai, lekin wuh sab kuchh bakhair anjám kartá hai; wuh ham par hamárí samajh aur minnat se ziyáda kar saktá hai.

Ai piyáro, in báton par gaur karke ranj, dukh, gam, musíbat sabr ke sáth utháo, aur saho. Har waqt aur har ahwál men yún kaho, Jo jo mere Khudá kí marzí hai, so so ho; us kí hidáyat ke tábi men main rahúngá; jaisá wuh cháhtá hai, waisá hí main bhí cháhúngá. Aur jab tum ne Khudá ke liye farotaní aur sabr ke sáth apní salíb uthái, to bad us ke tumhárá hál aisá hogá, jaisá Mukáshafát kí kitáb men likhá hai, (7 : 13—17), We, jo sufed jáme pahine hain, kaun hain, aur kahán se áe? Ye we hí hain, jo barí musíbat men se áe; aur unhon ne apne jámon ko Barre ke lahú se dhoyá, aur unhen sufed kiyá. Isí wáste we Khudá ke takht ke áge hain, aur us kí haikal men rát din us kí bandagí karte; aur jo takht par baithá hai, un ke darmiyán sukúnat karegá; we phir bhúkhe na honge, aur ná piyáse; aur we dhúp aur garmí na uthárenge. Kyúnki Barra, jo takht ke bích o bích hai, un kí gallabání karegá, aur unhen pánion ke zinde soton tak pahunchawegá. Shukrguzárí aur taríf us kí, jis ne yahán tak bacháyá, aur jis ne wada kiyá hai, ki Jo jo mujh par ímán látá hai, wuh kabhí nahín sharminda hogá. Ámín.

XXI.

ḲHUDÁ APNE LOGON KÍ JÁ I PANÁH.

Rev. J. Owen kí tasníf.

Main un ke liye maqdis húngá.—Hiz. 11 : 16.

Is wạde ke mazmún ke parhne se mạlúm hogá, ki kaisí latíf, aur mahabbat kí báten ye hain. Pusht dar pusht Baní Isráíl apne Rihái-kuninda, aur Háfiz, aur Hádí ke barḳhiláf tarah tarah ke gunáh karte the. Hálánki us ne unhen Misr kí gulámí se chhurá liyá thá, aur bayábán men un ko khiláyá, piláyá, aur ḳhatron aur dushmanon se bacháyá, aur unhen ạhd ke mutábiq zamín i Kanaạn men pahuncháyá thá ; tau bhí we waqt ba waqt us se kurkuráte the, aur us se gáfil rahte the. Bahut der tak wuh sabr kar rahá ; lekin jab ki un kí sarkashí bardásht se báhar ho gaí thí, un par dúr se dushmanon ko charhá láyá ; aur áḳhir us ne unhen un dushmanon ke supurd kiyá. Peshtar waqt ba waqt kahtá thá, ki agar tauba na karen, albatta we dushman dúr, yạne Bábul se áwenge, aur un ke háth se main apne logon ko tambíh dúngá. Áyat i mazkúr men Alláh kahtá hai, Jab main asbát i Isráíl ko Bábúl men, aur us ke ás pás ke mulkon men, parágandakarúngá, unhen na bhúlúngá ; balki jahán kahín we mujhe ḍhúnḍhenge, aur mere áshiq honge, main házir o názir húngá, aur un ká mujh ko ḍhúnḍhná ạbas na hogá. Har ek jagah men, jahán we howen, aur merí taraf rújú láwen, main un kí sunúngá ; balki "Main un ke liye maqdis húngá."

Agle zamáne, yạne Músá ke ạhd men, maqdis wuh jagáh thí, jo sab se páktarín kahlátí thí, aur jahán ạhd ká sandúq, aur Karúbím the, aur jis men har waqt dáḳhil honá nárawá thá. Sál men sirf ek dafạ us men dáḳhil honá rawá thá ; aur siwá sardár káhin ke koí dúsrá us men já na saktá thá. Jab wuh játá thá, lahú apne liye aur Baní Isráíl ke wáste chhiṛaktá thá, aur dáḳhil hoke bakhúr bhí jalátá thá. Is kám men wuh ánewále Masíh kí maut aur shafáạt ko dikhátá thá. Is maqdis ke nazdík ímándár Ḳhudá kí parastish karte ; aur us ímán ke sabab se, jo Masíh par rakhte, chain o aman men rahte the. So yihí maqdis un ke liye panáhgáh thí ; kyúnki wahán peshnishán us Masíh ke the, jo sáre ímándáron kí panáhgáh hai. Usí maqdis men injíl, yạne ḳhush-ḳhabarí ká tamám matlab maujúd thá ; aur injíl hí men ímándáron kí panáhgáh dikhái játí hai. Isí sabab se maqdis ke mạne kadhí parastish kí jagah, kadhí burj, aur qilạ, panáhgáh hai, jaisá ki áyat i mazkúr se wázih hotá hai.

I. Maqdis ke mane *parastishgáh*, yane *masjid* hain. Ḳhudá ne us áyat men wada kiyá, ki jahán kahín mere ḳháss log parágandá howen, main un ke nazdík rahúngá. Agarchi dúr ke mulkon men titar bitar howen, taubhí merí nazar se chhip na rahenge; aur ḳháss karke jab we mujhe ḍhúnḍhen, main házir o názir húngá; jahán kahín mujh se duá mángen, main un kí sunúngá; har jagah, jahán merí parastish karne cháhen, wuh pák hai. So Púlús Rúh ke ilhám se kahtá hai, "Main cháhtá hún, ki insán *har jagah* duá mángen."

Agle zamánon men pahle ḳhaimagáh, aur bad us ke haikal maqdis thí; jis men we, jo Ḳhudá ke tálib aur áshiq the, jama hote the, ki us kí parastish karen, aur use ḍhúnḍhen. Lekin Ḳhudá kahtá hai: Jab main apne logon ko un ke gunáhon ke bais se zamín i Kanaán men se nikálke unhen Bábul aur us ke ás pás ke mulkon men parágandá karúngá, jahán se waqt ba waqt Aurshalím kí haikal men nahín á sakenge, tab main hí un ke darmiyán honúngá, aur main un kí maqdis húngá. Har shakhs, har waqt, jab dil se cháhe, mujhe páwegá; aur zurúr nahín hogá, ki dúr ká safar karen, táki mujhe páwen; kyúnki main har ek ke dil men rahúngá, jo mujhe ḍhúnḍhtá hai, aur dil o ján se cháhtá, ki main hamesha us ke sáth rahún. Musíbat, tang háli aur bímárí men main apne tálibon ko milúngá. Jahán mere wáste makán banáte hain, yá merí parastish ke liye jagah ṭhaharáte hain, main unhen qabúl karúngá, aur apná fazl un par nihávat baḳhshúngá. Yih kaisá latíf aur dil pazír wada hai! Aur yih ab tak qáim hai, aur sab ke liye hai, kyá Yahúdí kyá gair qaum hon. Isráílí log Bábul ke mulk men parágandá ho gae, jahán se do sibt phir áe, yane Yahúdá aur Binyámín; aur das asbát kho gae, jin ká ab tak patá nahín lagtá, ki we kahán hain; aur kisí ko yaqín nahín, ki kahán rahte hain. Lekin ab un ke liye yihí wada hai, ki jab we Ḳhudá kí taraf phirenge, Ḳhudá un ko milegá, aur unhen apní kalísiyá men shámil karegá. Yahúdá kí aulád, jo Yahúd kahláte hain, agarchi apne watan ko phir áe, tau bhí saḳht dilí aur gardankashí ke sabab se, aur Masíh ke radd karne aur maslúb karne ke bais se we wahán se phir nikále gae, aur ab tak tamám rú i zamín par parágandá, áwára aur sargashta rahte hain. Un kí haikal, jo Aurshalím men thí, barbád ho gaí; aur we wahán já nahín sakte, ki íd yá Ḳhudá kí bandagí kí aur rasúmát bajá láwen. Par yih wada un kí ḳhátir hai. Har ek mulk men, jahán we rahte, agar wahán Ḳhudá kí taraf phiren wuh un ko milegá; balki un ke darmiyán rahegá, agar we use bhar maqdúr ḍhúnḍhen: Ḳhudá un ke liye maqdis hogá; un kí majlison men, un ke gharon men, aur un ke dilon men házir o názir rahegá.

Yih wada Alláh ke sáre pák logon ke liye hai,—sabhon ke wáste, jo ki Abirahám kí rúhání nasl hain. Jo ímándár hain, so haqíqat men *Isráílí* hain; kyúnki *Ḳhudá ke sáth* duá mángne men *gálib hote hain*. Paid. 32 : 28. Duá, aur imtihán, aur ranj, aur ráhat ke waqt, rát din, hamesha, balki har dam buzurg Alláh un ke dilon men rahtá, aur un ke dil us ke liye haikal ban játe hain.

II. Ḳhudá apne logon kí *panáh* hai. Jab Isráílí log maqdis

ke nazdík játe the, tab apne gunáhon̲ kí sazá se panáh ḍhúnḍhte the. Kaí ek log, jab us ke bhítar játe the, mazbah ke síngh ko pakaṟte the; aur jab dushman un ke nazdík áte, to unhen̲ chhúne se báz rahte. Bayábán men̲ jab ki we musáfir the dushmanon̲ se maqdis un kí panáh thí. Wahán̲ ikaṭṭhe hoke Ḳhudá se madad mángte the, aur Ḳhudá un kí sunkar un ká madadgár aur dastgír hotá thá. Ḳhudá maqdis men̲ apne huzúr kí nishániyán̲ dikhátá thá; kyúnki un ke darmiyán wuh us ká maskan thá. Aur jab we zamín i Kanaan men̲ pahúnche, tab Alláh un par haikal men̲ záhir hotá; aur jad we khatre yá musíbat men̲ paṟte, tad wahán̲ jáke us se madad mángte the.

Tamám baní Ádam, ba sabab apní bigṟí húí asl aur ạmal ke, baṟe ḳhatron̲ men̲ rahte hain̲; yane, apní kharábí o badraftárí, aur kajrawí o sarkashí ke bais se Alláh ke gazab ke láiq hain̲.

Ḳhudá pák hai, aur nárástí aur nápákí se nafrat rakhtá hai; is liye un se bhí nafrat rakhtá hai, jo ki gunáh men̲ mulauwas hain̲. "Ḳhudá ká gazab ásmán se ádmíon̲ kí sárí bedíní aur badkárí par názil hotá hai." Rúm. 1: 18. Us kí ánkhen̲ aisí pák hain̲, ki wuh badkárí se rází nahín̲ ho saktá; so gunahgár apne Ḳháliq ke sámhne kaisí ḳhaufnák hálat men̲ rahtá hai! Us ke liye "Ạdálat ká koí haibat-afzá intizár, aur aisá gazab i átashbár, jo muḳhálifon̲ ko khá legá, báqí hai." Ibr. 10: 27. Us hálat se kis tarah chhúṭ jáegá? Alláh Taálá us se náráz hai, aur us ke gazab se kyúnkar bach jáegá? Koí insán us ko rihái nahín̲ de saktá, aur tamám rú i zamín par koí tadbír nahín̲ ho saktí, jis se wuh ḳhátirjamaí aur makhlasí páwe. Ḳhudá ne áp hí ek ráh kholí, aur use ham par záhir kiyá hai. "Tarannum karo, ai ásmáno, ki Yahowáh ne yih kiyá; aur lalkáro, ai zamín ke gaharápo, ki Yahowáh naját detá hai." Alláh, jis ke barḳhiláf insán ne gunáh kiyá, sáre gunahgáron̲ ko, jo tauba karke us ke Beṭe par bharosá rakhte hain̲, gunáh kí sazá se panáh detá hai. Us ne apní dánáí aur tawánáí se aisí tadbír kí, jis se us kí sárí sifaten̲ beaib rahen̲, aur gunahgár lạnat se bachke us men̲ panáh lewe. Har ek, jo gunáh kartá hai, so lạnatí hai; par naját kí tadbír ke mutábiq jo koí Ḳhudá ke Farzand par ímán látá, us ke sabab se rást giná játá hai, aur Ḳhudá use apne gharáne men̲ qabúl kartá hai. "Masíh ne hamen̲ mol lekar sharạ kí lanat se chhuṟáyá, ki wuh hamáre badle maurid i lạn húá." Gal. 3: 13. Isí tarah "Ḳhudá áp hí sádiq (yane rást) ṭhahartá, aur us ko, jo Ísá Masíh par ímán látá hai, sádiq ṭhaharátá hai." Rúm. 3: 26. "Rahmat aur sacháí milnewálíán̲ hain̲; sadáqat aur salámat bos o kanár kartíán̲ hain̲." Zab. 85: 10.

Ḳhudá ke adl se bhí zurúr hai, ki badkár sazá sahe. Har ek kám men̲, har ek shaḳhs kí taraf, aur tamám ạlam men̲ Khudá kí ạdálat zurúr záhir kí jáegí. Agar ạdil na hotá, to kámil na hotá, aur is liye Ḳhudá na ho saktá. Lekin jab gunahgáron̲ ko naját detá, us ká ạdl bilkull be khalal rahtá, balki ziyáda záhir hotá hai. Sab kuchh, jo ki Ḳhudá ká ạdl gunahgár se cháhtá hai, Masíh ne badkáron̲ ke iwaz men̲ púrá kiyá. Isí tarah Ḳhudá ká ạdl abhí gunahgáron̲ kí maqdis hai; us ke ạdl men̲ Masíh ke wasíle se we panáh le

sakte, aur us meṉ amn o chain ke sáth rah sakte haiṉ. Ḳhudá sádiq ul qaul hai. Us ne kahá, ki "Har ek shaḳhs, jo un bátoṉ ke karne par, jo sharạ kí kitáb meṉ likhí haiṉ, páedár nahiṉ rahtá, malaún hai." Gal. 3 : 10. Zurúr yih qaul púrá ho jáwe, kyúnki jab tak ásmán aur zamín ṭal na jáe, na harf, na harakat us ke qaul se ṭal jáegá, jab tak sab púrá na howe Par Ísá Masíh se, agar ham us par bharosá rakheṉ, us ká qaul púrá ho gayá, aur hamesha tak sábit rahegá. Isi tarah ham Ḳhudá kí sachchái meṉ panáh le sakte ; Masíh ke wasíle se Ḳhudá kí sachchái sáre ímándároṉ ká maqdis ban gayá hai.

Zurúr, ki Ḳhudá kí hukúmat aur saltanat kámil raheṉ. Jab koí gunáh kare, to wuh gunáh ká natíja páwe, yạne maut, hamesha kí maut ; nahiṉ, to ḳhatákár shumár meṉ bahut baṛh jáenge. Jab ek shaḳhs gunáh kartá, aur sazá nahíṉ pátá, to aur bhí gunahgár ban jáenge ; aur dahshat hai, ki gunáh isí tarah phail jáegá, yaháṉ tak ki sári ḳhilqat ḳharáb hogí. So zurúr, ki dáná aur mihrbán Hákim pahle se badkár ko gunáh ki tambíh dewe ; tá na howe, ki us kí hukúmat nest ho jáwe. Har tarah se zurúr hai, ki Ḳháliq o Málik sarkashoṉ ko gunáh ká phal dewe, yạne maut. Par naját kí tadbír aisí ạjíb hai, ki Ḳhudá kí hukúmat beạib rahe, aur gunahgár bhí beạib gine jáweṉ. Masíh ke wasíle se gunahgár Ḳhudá kí saltanat meṉ panáh letá hai. Ḳhudá kí saltanat, jo peshtar gunahgár kí muḳhálif thí, ab us kí maqdis ban játí. Har tarah se Ḳhudá un kí maqdis hai, jo us par tawakkul karte haiṉ.

Ímándároṉ ke rúhání dushman bahutere haiṉ ; un ke lashkaroṉ ká sardár, yạne Iblís, "Sher i garáṉ kí mánind ḍhúnḍhtá phirtá, ki kis ko khá jáwe." 1 Pat. 5 : 8. Tarah tarah se we unheṉ gherte, un ká imtihán lete, aur un kí halákat ke tálib hote haiṉ. We hamesha jágte ; muqaddasoṉ ke liye jál aur phande ḍálte haiṉ ; aur cháhte, ki unheṉ giriftár karke barbád kareṉ. Shaitán niháyat ḳhush hotá hai, jab dekhtá, ki koí ímándár gunáh meṉ paṛtá ; kyúnki us ká dil kína aur hasad se bharpúr hai ; aur sadá wuh hamárí barbádi ḍhúnḍhtá hai. Waqt ba waqt sharír ádmí us kí taraf se áte haiṉ, aur hamári burái karne ke ḳhwáháṉ hote haiṉ. Hamáre bad ho jáne ke liye us ke mutálib bahutere aur bahut tarah ke haiṉ. Is sabab se bár bár ham jahannam ke ḳhatroṉ meṉ paṛte haiṉ.

Par agar Masíh ke wasíle se ham Ḳhudá meṉ panáh leweṉ, wuh hamárí maqdis hogá. Jo ham us se mahabbat rakheṉ, wuh "Hamárá chaṭán, hamára gaṛh, hamárá chhuṛánewálá, hamárá Ḳhudá, hamárá patthar, jis par hamára tawakkul hogá, hamári ḍhál, hamári naját ká singh, hamárá únchá burj hogá." Zab. 18 : 2. Díndár bhí áfatoṉ aur musíbatoṉ meṉ paṛte haiṉ, aur tarah ba tarah taklíf páte haiṉ ; lekin har halat meṉ "Yahowáh ká nám ek baṛá burj hai, jis meṉ sádiq dauṛte haiṉ, aur amn meṉ rahte haiṉ." Amsál. 18 : 10. Dunyá meṉ kadhí garíb aur láchár ho játe haiṉ, un ke mál asbáb kho'játe haiṉ, un kí daulat uqáb kí mánind apne liye par banáke ásmán kí taraf uṛ játí hai, yá un ke má báp, bhái bahin, laṛke bále bímár hote, yá mar játe haiṉ. Aisí hálatoṉ meṉ Ḳhudá

par tawakkul karná achchhá hai; kyúnkí wuhí sabhon ke liye maqdis hai, jo us ke pás áte, aur us ká bharosá rakhte hain.

Is bayán se malúm hotá hai, ki Khudá kaisá qádir hai, kaisá mihrbán; ki us kí sárí sifaten kaisí kámil aur bharosá ke láiq hain.

Phir, ki Alláh se alag insán kaisá bemadad aur láchár hai.

Phir, kalám Ulláh kaisá besh-qímat hai, jis se ham malúm karte hain, ki muflis ko kahán se madad mil saktí hai. Us besh-qímat kitáb ko ham apní chhátí par bándhen, apní gardan ká tauq banáwen, aur use apne dil kí takhtí par likhen. Har waqt wuh ham ko batáwegí, ki kahán se tasallí hásil karen, aur kaun ham ko dushmanon se riháí degá. Mubárak hain we sab, jin kí panáh Khudá hai; khushhál hamesha tak honge we sab, jin ká maqdis Alláh hai. Ai parhnewále! Yih nekbakhtí terí howe!

XXII.

RU'HA'NI' BA'ZA'R KI' BA'BAT.

Rev. P. Hœrnle kí tasníf.

A'o, ai sab piyáso, pání pás áo, aur jin ke pás naqdí na ho, áo, mol lo, aur kháo; sharáb aur dúdh beqímat aur berupae mol lo.—Yas. 55 : 1.

Ai mere azízo, ye báten Yasaiyáh nabí kí hain; us ne Khudá Taálá kí taraf se nabí, aur manádí karnewálá hoke yún kahte húe logon ko Khudá ke pás buláyá, ki Ai logo, áo, idhar áo, mol lo, aur kháo; áo, sharáb aur dúdh beqímat aur rupae mol lo. So Yasaiyáh nabí rúhání saudágar húá; kyúnki saudagar ke muwáfiq hamen ek bázár men le jáke apná mál dikhlátá, aur us kí taríf kartá hai, táki us ko mol lene ke wáste hamen targíb dewe. Lekin wuh bázár dunyawí nahín, balki rúhání hai; phir us ká mál is dunyá ká nahín, balki Khudá ká, aur ásmání bádsháhat ká hai.

A'j Khudá ke fazl se us rúhání bázár ko tumháre áge kholke us kí nisbat tín báten bayán kiyá cháhtá hún.

I. Us ikhtiláf ke bayán men, jo us rúhání aur sab dunyáwí bázáron ke darmiyán wáqi hai.

II. Us mál ke bayán men, jo us rúhání bázár men miltá hai.

III. Is bayán men, ki ham us rúhání mál par kyúnkar qábiz ho sakte hain.

I. Suno, ai piyáro, jaisá ki dunyawí, yạne ádmíon̲ ke bázár hain̲, waisá hí ek rúhání, yạne Ḳhudá ká bázár bhí hai. Lekin in donon̲ ke darmiyán baṛá faṛq hai, jo ḳhud bázár kí nisbat, aur us ke mál, aur ádmíon̲ ke ḳharíd o farokht karne se mạlúm hotá hai; kyúnki ádmíon̲ ká bázár bilkull gunáh ká makán hai, jo har tarah kí burái, aur nápákí, lálach, aur behúda bátchít, gálí, aur jhúṭhí báton̲, chorí, aur fareb o makr se bhará hai; aur jo koí is bát ko báwar na kare, us ko zurúr hai, ki thoṛí der kisí bázár men̲ jáwe, aur apní ánkhen̲ kholke pahle Ḳhudá ke das hukmon̲ ke mạne soche, aur pichhe dekhe, ki ádmí us bázár men̲ kyá kyá karte, kyá kyá bolte hain̲; tab us ko jaldí se mạlúm ho jáegá, ki jaisá ki ham ne kahá, ádmíon̲ ká bázár gunáh ká makán hai.

Wuh bázár, jo Yasạiyáh nabí apní kitáb men̲ hamáre áge kholtá hai, aisá nahín̲ hai, balki bilkull dúsrí tarah ká hai. Wuh rúhání aur Ḳhudá ká bázár hai, jo zulm, aur burái, aur gunáh se nahín, balki bhalái, aur rástbází, aur nekí, aur mihrbání, aur rahmat, aur mahabbat se bhará hai. Lálach, aur fareb, aur jhúṭh, aur chorí us se dúr hai; isí sabab se wuh rúhání bázár ádmíon̲ ke bázáron̲ par kullí bartarí aur fauqiyat rakhtá hai.

Aur jaisá bázár, waisá hí us ká mál aur ḳharíd o farokht karná. Pas, jo kuchh ádmí ápas men̲ bechte mol lete hain̲, kyá soná, kyá rúpá, kyá billaur, kyá motí, sab ke sab fání hain̲; kyúnki dunyá aur us kí sab chízen̲ guzartí chalí játí hain̲; sab ghás ke muwáfiq hain̲, jo áj harí hai, kal murjháegí; áj naí hai, kal purání; áj achchhí hai, kal ḳharáb; kyúnki jo dunyá ká hai, so dunyá ke muwáfiq hai; aur dunyá báqí nahín̲, balki fání hai. Is liye Ísá Masíh ne farmáyá hai, ki Mál apne wáste zamín par jamạ na karo; ki wahán̲ kíṛá aur zang ḳharáb kartá hai, aur chor churáte hain̲; balki ásmán par apne liye mál jamạ karo, jahán̲ na kíṛá, aur na zang ḳharáb kartá, aur na chor le játá hai; kyúnki jis jagah tumhárá mál ho, tumhárá dil bhí wahín̲ lagá rahegá.

Par agarchi wuh mál, jo ádmí ápas men̲ ḳharíd o farokht karte hain̲, fání hai, aur ḳharáb ho játá hai, tau bhí log kabhí kabhí us par bahut dám lagáke, bahut se rupae dete, aur lete hain̲; aur use biná rupae paise bázár men̲ koí nahín̲ pá saktá. Ádmíon̲ ke bázáron̲ men̲ naqdí zurúr hai, aur banyá jitná ziyáda rupae letá, aur apne pás jamạ kartá hai, utná hí ziyáda ḳhush hotá hai; par kabhí rází nahín̲ hotá, aur bagair paise kisí ko kuchh nahín̲ detá. Is liye dunyá ke bázáron̲ men̲ aksar sirf daulatmand aur máldár ádmí, jin ke pás bahut rupayá hai, apná kám, aur beohár, aur saudágarí kar sakte hain̲, lekin kangál aur garíb láchár rahte hain̲.

Dekho, jo mál ádmí dunyá ke bázáron̲ men̲ ḳharíd o farokht karte hain̲, aisáhí hai; lekin jo mál Ḳhudá ke, yạne us rúhání bázár men̲ diyá liyá játá hai, bilkull dúsrí tarah ká, aur dunyá ke mál se niháyat bihtar hai; kyúnki wuh fání nahín̲, balki báqí hai; jismání nahín̲, balki rúhání hai; dunyáwí nahín̲, balki ásmání; badan ke wáste nahín̲, balki ján o dil aur rúh ke liye hai; aur do ek din ká, yá baras do baras ká nahín̲, balki qadímí hai; yạne, hamesha tak rahtá hai; kyúnki Ḳhudá se aur ásmán se hai; aur jo Ḳhudá detá hai, so albatta

bahut achchhá, aur khúbsúrat aur fáidamand hai. Aur agarchi wuh mál, jo Khudá ke bázár men miltá hai, ádmí aur dunyá ke mál se bahut achchhá, aur bhalá aur mufíd hai, tau bhí muft men, biná daulat, biná rupae, biná paise diyá játá hai; jaisá ki Yasaiyáh nabí kahtá hai, ki Are áo, jin ke pás naqdí na ho; áo, aur mol lo, aur kháo; sharáb aur dúdh beqímat aur berupae mol lo. Isí sabab se har ek ádmí is bázár men áke beohár kar saktá hai. Kyá daulatmand, kyá kangál, kyá bará ádmí, kyá chhotá, khwáh us ke pás naqdí ho, khwáh na ho, har ek kaisá hí muhtáj ho, is rúhání bázár men apní rúháni zurúriyát pá saktá hai.

II. Dekho, ai mere bháío, Khudá ká bázár aisá hí hai. Kyá yih achchhá bázár nahín hai? Hán, bahut achchhá bázár hai, khásskar kangálon ke wáste; aur jo us men yih dastúr hai, ki sab ko har kuchh muft men diyá játá hai, to khiyál átá hai, ki bahut se bahut ádmí, balki sab ke sab is bázár men kharíd o farokht karne, aur apní zurúriyát páne ke liye áwenge. Suno, jo aisá bázár ho, jis men sab kuchh bahut sastá bike, to kyá sab ádmí wahán na jáenge? Hán, jáenge, yahán tak ki wuh bázár ádmíon se bhar jáegá, aur din rát bhará rahegá, balki sab kí, jo wahán jama hote hain, us men samái na hogí. Ab dekho, Yasaiyáh nabí hamen ek aisá bázár batátá hai, jis men har kuchh na faqat bahut sastá, balki muft miltá hai. Wahán rúpe paise nahín lagte hain, balki nabí pukárke kahtá hai, Jis ke pás naqdí na ho, so yahán áke mol le. Pas, kyá bahut log us bázár men kharíd o farokht karne ke liye ekatthe hote hain? Nahín, afsos! bahut ádmí nahín, balki thore thore áte hain. Kyún? Is liye, ki us bázár ká mál rúhání hai, lekin ádmí jismání, aur khákí, aur bure, aur gunahgár hain; aur us mál kí barí qímat ko nahín pahchánte; aur is liye, ki us ko nahín pahchánte, use haqír jánke nahín mángte hain.

Pas, us bázár men kyá mál hai? Yasaiyáh nabí kahtá hai, ki Sharáb aur dúdh hai. Is ke kyá mane? Dúdh ke mane muqaddas injíl aur us kí khushkhabarí ho saktí hai, jaisá ki Púlús hawárí ne kahá hai, ki "Dúdh tum ko piláyá;" yane, manádí karke tum ko injíl sikháí, aur us kí achchhí aur míthí khabar dí hai; aur sharáb Ísá Masíh ke lahú se murád ho saktí hai, jise us ne apní barí mihrbání se hamárí naját ke wáste baháyá, aur jis ko ham log ashá i Rabbání men rúhání taur par píte hain, táki us kí maut kí yádgárí karen, aur apne gunáhon se muáfí páwen. So in do chízon par sab kuchh shámil hai, jo hamárí naját aur hamesha kí zindagí ke wáste darkár hai; yane, ímán, tauba, gunáhon kí muáfí, Khudá se miláp, dil ká árám, hayát i abadí kí ummed, zindagí men khushí, bímárí men sabr, maut men tasallí, marne ke píchhe ásmán kí khushí, aur abadí nekbakhtí, wagaira.

III. Suno, ai piyáro; yih sab achchhí chízen, jo fání nahín, balki báqí, aur sone, aur rúpe, aur motí, aur billaur, aur sárí dunyá ke mál aur rupae se bahut achchhí hain, us rúhání bázár men taiyár hain. Yih sab chízen har ek ádmí ko zurúr hain; kyúnki jo un ko qabze men láwe, us ká hál achchhá hogá;—wuh naját páwegá. Lekin jo un ko apná na kare, wuh kabhí naját nahín pá saktá; balki wuh us

shakhs kí mánind hogá, jo shádí ká libás pahine bagair áyá, aur báhar us andhere men dálá gayá, jahán roná, aur dánt kirbiráná hogá. Is liye dil se púchhná aur daryáft karná cháhiye, ki ham log kyúnkar un chízon ko, jo Khudá ke bázár men miltí hain, qabze men láwen? Itná to ham sun chuke hain, ki un ke mol lene ke liye rupae aur paise zurúr nahín; is liye ki Khudá ke bázár men sab kuchh muft bakhshá játá hai. Aur jo ham láchár bandon ko dená aur karná munásib hai, so faqat yih hai, ki duá mángen, aur árzú rakhen, aur ímán aur mátam-dili ke sáth áwen. Sust na rahen, baháná na karen; balki áwen, jaldí áwen; dil se mángen; aur jo jo ham ko mile, us ko khushí se qabúl karen, aur Khudá ká shukr karen. Jo koí ímán látá, so pátá hai.

Suno, ai piyáro; main bhí Khudá ke kalám ká khidmat-guzár hoke áj apní rúhání dúkán, yane Khudá kí muqaddas kitáb ko tumháre áge kholtá, us ka qímatí mál tumhen dikhlátá, aur us ke ikhtiyár karne ke liye us kí taríf kartá hún; aur jo us men sab aur báton se ziyáda beshqímat aur maqbúl hai, so yihí khabar hai, jo tum ko aksar dí gaí, aur ab dí játí hai, ki Ísá Masíh autár leke is dunyá men áyá, aur apná lahú baháyá, aur mar gayá, aur phir jí uthá, aur ásmán par gayá; táki jo koí us par ímán láwe, halák na howe, balki hayát i abadí páwe. Hán, asl motí yih sachchí aur maqbúl bát hai, ki Ísá Masíh is liye dunyá men áyá, ki gunahgáron ko bacháwe.

Pas, ai piyáro, is dunyá kí fání chízon se munh pherke idhar áo; in achchhí báton ko, jo muqaddas kitáb men hain, gaur se dekho; unhen ikhtiyár karo, aur mol lo. Sab kuchh tumháre wáste taiyár kiyá gayá hai. Kyúnki Rahím-ur-rahmán Khudá tumhen piyár kartá, aur nahín cháhtá hai, ki koí tum men se rúhání kangál hoke halák ho jáwe; balki yih cháhtá hai, ki har ek Ísá Masíh ke wasíle naját páke sachchá daulatmand aur haqíqí nekbakht howe. Aur Khudá tumháre rupae paise bhí nahín cháhtá, balki apná beshqímat mál muft detá hai; táki har ek, jo kaisá hí kangál aur láchár ho, áke apní zurúriyát pá sake; so áo, ai sab garíbo, mol lo, aur daulatmand ho; aur ai daulatmando, tum bhí áo, mol lo, aur mat kaho, ki ham kisí chíz ke muhtáj nahín; kyúnki is dúkán men aisí chízen maujúd hain, jo tumhárí daulat se bahut bihtar hain, aur tum bhí un ke muhtáj ho. Sach máno, ki har ek daulatmand, jo Khudá aur us ke kalám ká tálib na ho, sach much garíb aur láchár hai; par jo ímán kí ráh se Khudá kí bádsháhat ká sharík húá, wuh yaqínan daulatmand hai. Pas, áo, ai sab piyáso, pání pás; aur jin ke pás naqdí na ho, áo, mol lo, aur kháo; beqímat berupae mol lo.

XXIII.

RU'HA'NI' LAṚA'I' KI' BA'BAT.

Rev. P. Hœrnle ki' tasni'f.

I'mán kí achchhí laṟáí kar; hayát i abadí le le, jis ke liye tú buláyá gayá.—1 Tim. 6: 12.

Ai mere ązízo, yih nasíhat Púlús hawárí ne apne piyáre shágird Timtáus ko kí hai. Wuh Ḳhudá kí bát ká ḳhidmat-guzár hoke is nasíhat ká baṟá muhtáj thá; kyúnki jo Ḳhudá kí bát sikhlátá hai, us ká kám yih hai, ki us hamesha kí zindagí kí manádí kare, jis ká wąda sachche Ḳhudá ne ibtidá i ąlam se ádmíoṉ kí bábat kiyá hai, aur I'sá Masíh kí jagah meṉ ádmíoṉ ko naját páne ke wáste buláwe, aur hayát i abadí meṉ sharík hone ke liye un kí madad aur dildárí kare; par jo us ne áp naját aur zindagí na páí ho, to is kám ko kyúnkar púrá kar sakegá? Aur jab tak ḳhud I'sá Masíh ká sachchá shágird na húá ho, kis tarah auroṉ ko sikhláwegá? Kis tarah un ko buláke kahegá, ki A'o, I'sá par ímán láo, aur us kí pairauí karo? So zurúr hai, ki pahle wuh áp ímán láke I'sá Masíh ke wasíle se hamesha kí zindagí le le, aur us ke bąd apne paṛosíoṉ ko buláke Ḳhudá kí bát aur naját kí ráh un ko sikhláwe; nahíṉ, to wuh andhá rahnumá hai; aur ham log jánte haiṉ, ki jo andhá andhe ko le jáwe, to donoṉ gaṟhe meṉ gir paṟenge.

Lekin is bát ko sach máno, ki Púlús ne yih nasíhat na sirf Timtáus ko, aur us kí mąrifat injíl ke sikhlánewáloṉ, yąne qasísoṉ ko, balki un sab ko bhí kí hai, jo un kí nigahbání ke supurd haiṉ, yąne sab I'sáíoṉ ko. Púlús hawárí un meṉ se aur ham logoṉ meṉ se harek ko nasíhat karke farmátá hai, ki Tú laṟke, tú laṟkí, tú mard, tú ąurat, ímán kí achchhí laṟáí karke hayát i abadí le le, jis ke liye tú buláyá gayá, aur ab bhí buláyá játá hai.

Púlús kí is achchhí nasíhat meṉ tín báteṉ haiṉ, jin ko ham ab Ḳhudá kí madad se daryáft aur bayán karenge.

I. I'mán kí achchhí laṟáí kar.

II. Hayát i abadí le le.

III. Jis ke liye tú buláyá gayá.

I. *I'mán kí achchhí laṟáí kar.* In bátoṉ se Púlús hawárí Masíh ke shágirdoṉ ko sipáhíoṉ se tashbíh detá hai; aur jab ham log is bát ko sochte haiṉ, to ḳhúb mąlúm hotá hai, ki sach much I'sáí sipáhí logoṉ kí mánind, háṉ, rúhání sipáhí haiṉ; aur jab tak is dunyá meṉ rahte

haiṉ, un ko laṟná aur *jhagaṟná* zurúr hai; aur un kí laṛáí kabhí áḳhir na hogí.

Suno, ai piyáro, sipáhí apná kám nahíṉ kartá, balki ek baṟe ádmí, yane kisí sardár, yá rájá, yá bádsháh kí ḳhidmat meṉ hoke us ká kám yá naukarí kartá hai. So sipáhí bádsháh ká naukar hai, aur bádsháh se kháne, píne, aur kapṟe ke wáste talab, aur laṟne ke wáste hathyár pátá hai; aur bádsháh in sab chízoṉ ko is murád se detá hai, ki sipáhí zindagání guzránne ke wáste fikr na kare, apní marzí par na chale, sustí na kare, balki hamesha, din rát apní ḳhidmat meṉ masrúf rahe, aur dil lagáke apne bádsháh ká kám kare; aur us ká kám jo hai, so yih hai, ki mardánagí se apne bádsháh aur watan ke wáste laṛáí kare; háṉ, sipáhí logoṉ ko munásib hai, ki bádsháh ke sáth jhanḍe ke níche apní ján deke, aur jo zurúr ho, to apná lahú baháke maut tak apne bádsháh aur mulk ke dushmanoṉ se, jo un ke dushman bhí haiṉ, laṟá kare.

Dekho, ai piyáro, sipáhí ká hál aur kám aisá hai; aur Ísá Masíh ká shágird rúhání batoṉ meṉ us ke barábar hai. Wuh rúhání sipáhí hai; us ká ḳháwind málik sab bádsháhoṉ ká Bádsháh, rajáoṉ ká Rájá, amíroṉ ká Amír hai; kyúnki us ká Ḳhudáwand Ísá Masíh ásmán o zamín ká málik hai; aur us ká jhanḍá salíb hai, jis par Ísá Masíh, jání dushman se, jo Shaitán hai, muqábala karne, aur ádmíoṉ ko us ke qabze se bacháne ke wáste mar gayá; aur talab, jo rúhání sipáhí pátá hai, so sab barakateṉ, aur fazl, aur niamateṉ haiṉ, jo Ísáí apne Ḳhudáwand Ísá Masíh ke háth se roz roz ján o badan ke wáste páte haiṉ; aur hathyár jo hai, so bandúq, aur pítal kí top, aur lohe kí talwár nahíṉ, balki Ḳhudá ká kalám hai; kyúnki Masíh ká shágird dunyawí nahíṉ, balki rúhání sipáhí hai; so cháhiye ki us ká hathyár bhí rúhání howe, jaisá ki Afsíoṉ ke ḳhatt ke 6 báb meṉ likhá hai. Us maqám meṉ Púlús yúṉ farmátá hai, ki "Ai mere bháio, Ḳhudáwand se, aur us kí qudrat se zoráwar bano, Ḳhudá ke sáre hathyároṉ ko bándho, táki tum Shaitán kí hílabází ko dafa kar sako; kyúnki hameṉ sirf ádmíoṉ se nahíṉ, balki Shaitán, aur burí rúhoṉ se laṛáí hai. Is wáste tum log Ḳhudá ke sáre hathyár pahin lo, táki tum bure din muqábala kar sako, aur sab kám karke khaṟe rah sako. Tum apní kamar sachcháí se kaskar nekí ká zira pahine, aur ímán kí ḍhál lagáke qáim raho, aur naját ká ḳhod, aur rúh kí talwár, jo Ḳhudá ká kalám hai, le lo; aur dil deke har tarah kí duá aur iltimás se har waqt duá mángo; aur hamesha jágte raho."

Dekho, ai mere azízo, yih rúhání sipáhíoṉ, yane Ísáí logoṉ ká hathyár hai. Is ko lagáke dil se apne bádsháh Ísá Masíh kí ḳhidmat, aur ímán kí achchhí laṟáí kiyá cháhiye, táki ham dushman par gálib áke naját páweṉ. Aur dushman jo haiṉ, so jání dushman haiṉ; yane, Shaitán, aur us ke sáre shágird, bure ádmí, Shaitán ke imtihán, dunyá ká lálach, aish o ishrat, dil kí burí ḳhwáhisheṉ, aur hawá o hawas, wagaira—ham sab ká nám nahíṉ le sakte; kyúnki jání aur rúhání dushman behisáb haiṉ. Cháhiye ki Ísá Masíh ká shágird un sab rúhání dushmanoṉ se ḳhúb laṛáí kare; kyúnki we cháhte haiṉ, ki na sirf badan, balki ádmí kí ján ko bhí máreṉ; yane, sáre ádmíoṉ ko jahannam kí us ág meṉ, jo kabhí nahíṉ bujhtí, ḍalwá deṉ; aur azbas

ki we jání dushman zoráwar hain, to cháhiye ki ham log un se laṛáí karne meṉ sustí na kareṉ; aur jab tak ki un par gálib na ho leṉ, laṛáí se báz na raheṉ; kyúnki jo ham log un ká muqábala na kareṉ, to we hamárá karenge; aur jo ham log Khudá kí madad se un par gálib na howeṉ, to we ham par gálib howenge. Jo koí laṛáí kare, lekin dil deke apní sárí qúwat o qudrat, aur baṛí mardánagí aur zor se maut tak laṛ laṛke fath na páwe, wuh hayát i abadí ká táj bhí na páwegá. Gálib honá, aur ákhir tak sabr karná, aur qáim rahná zurúr hai; aur jo aisá kare, wuhí naját páwegá.

II. Isí sabab se Púlús hawárí ne faqat yúṉ na kahá, ki ímán kí laṛáí karo, balki us ne yih bhí kahá, ki *hayát i abadí le lo;* Yih Ísáioṉ kí laṛáí kí murád, aur sabab i ákhir hai. Ham log apní ján kí naját aur hayát i abadí ke wáste Shaitán se laṛte haiṉ. So, ai yáro, áo, achchhí tarah dil o ján se laṛeṉ, táki apne jání dushmanoṉ ko níche karke hayát i abadí le leṉ. Is ke kyá mane haiṉ? Is ke yih mane haiṉ, ki Ísá Masíh ko qabúl karke us kí pairawí karo; kyúnki faqat us meṉ hayát i abadí hai. Ísá Masíh ásmán se dunyá meṉ áyá, ki gunahgároṉ ko, jo gunáh ke sabab murde haiṉ, zindagí kí ráh dikháwe; wuh paidá húá, aur apní ján deke, aur apná beshqímat lahú baháke mar gayá, ki ham láchároṉ ke liye hayát i abadí taiyár kare. Ísá Masíh áyá, aur phir ásmán par gayá, ki ham láchároṉ ke wáste hayát i abadí ke makánoṉ ko taiyár kare, táki jaisá wuh jítá hai, ham bhí, jo sachchá ímán láte haiṉ, hamesha tak jieṉ. Kyúnki yuṉ likhá hai, ki Jo koí us par ímán láwegá, so hayát i abadí páwegá. Phir Ísá Masíh áyá, ki apne muataqidoṉ ká sardár howe; kyúnki jis tarah zurúr hai, ki sipáhioṉ ká ek sardár ho, jo un ko laṛáí ke dastúr sikháwe, hukm aur intizám kare, fauj ke sámhne chalke un ko dushmanoṉ par hamla karne ko le jáwe, usí tarah rúhání sipáhioṉ ko sardár cháhiye. Aur un ká sardár Ísá Masíh hai; wuh na faqat ham ko le játá, hamárí hidáyat aur dildárí kartá, balki áp hamáre wáste laṛtá hai. Sach máno, koí áp se áp Shaitán ko níche nahíṉ kar saktá, is liye ki wuh baṛá zoráwar dushman hai, aur us kí burí faujeṉ beshumár haiṉ; lekin Ísá Masíh un se baṛá zoráwar aur bahádur hai; us ke sámhne Shaitán khaṛá ho nahíṉ saktá, balki bhág játá hai.

III. So, ai mere piyáro, Ísá Masíh ke jhande ke níche áke us ke sáth Shaitán se laṛáí karo; us par apná sab bharosá rakho; us kí madad ke wáste duá mángo, ki wuh tum ko Shaitán, aur sáre jání dushmanoṉ par fath bakhshe. Yih hayát i abadí hai, *jis ke liye ham buláe gae;* aur ab tak roz roz buláe játe haiṉ. Pas, kis tarah buláe játe haiṉ? Jawáb, Khudá ne apní baṛí mihrbání se pahle ham ko hayát i abadí ke wáste paidá kiyá; aur jab ádmí Khudá kí bát na mánke gunahgár húá, aur sazá kí ráh se us ká marná muqarrar húá, tab Khudá ne baṛí mahabbat se wada kiyá, ki aurat kí nasl se Najátdenewálá paidá hogá, jo maut ká dukh uṭháke ádmíoṉ ko maut se bacháwegá. Khudá ne waqt ba waqt díndároṉ aur nabíoṉ ko khaṛá kiyá, jinhoṉ ne Khudá ke ilhám se manádí karke Ísá Masíh kí khabar dí, ki wuh ánewálá hai; aur ádmíoṉ ko ímán láne, aur naját meṉ sharík

hone ke wáste buláyá. Hanúk, Núh, Ibráhím aur us ke beṭe, Musá, Dáúd, aur sab nabí, k͟hásskar Yasaiyáh nabí, yih sab Ísá Masíh ke áne kí k͟habar dete, aur ádmion̲ ko buláte the; aur in sab ke píchhe jab muqarrar waqt púrá húá, Masíh áp áyá, aur zindagí, aur naját láyá; jaisá ki likhá hai, ki Us men̲ zindagí thí, aur wuh zindagí ádmíon̲ kí raushní thí. Aur Ísá Masíh ne áp farmáyá, ki ráh, aur haqíqat, aur zindagí main̲ hún̲; aur isí zindagí men̲ sharík hone ke wáste us ne ádmion̲ ko yún kahke buláyá, ki "Ai sab logo, idhar mere pás áo, to tum apní ján ká árám páoge." So jo koí us kí bát mánke áyá, us ne na sirf árám, balki hayát i abadí páí. Aur jab Masíh ásmán par gayá, us ne apne shágirdon̲ ko hukm kiyá, ki ab tum log jáo, aur injíl kí manádí karke ádmíon̲ ko hayát i abadí ke wáste buláo; un ke píchhe aur díndár ádmí paidá hoke, buláyá kie, aur isí tarah dunyá ke shurú se ab tak ádmí zindagí ke wáste buláe játe hain̲, aur áge ko buláe jáenge. Tum log bhí hayát i abadí ke wáste buláe gae, aur áj phir buláe játe ho. K͟hudá áp apne kalám men̲ tum ko bulátá hai, aur main̲ bhí K͟hudá ke nám se Masíh ke iwaz bulátá hún̲; so suno, aur máno, yád karo; áj naját ká din hai; áj K͟hudá kí bát sunke apne dilon̲ ko sak͟ht mat karo, balki áo, ímán kí achchhí laṛáí karo; rúhání talwár, jo K͟hudá kí bát hai, k͟húb lagáo; Shaitán ko níche karo; hayát i abadí le lo, jis ke liye tum sab log Ísá Masíh men̲ buláe gae. Ámín.

XXIV.

ITWÁR, YÁ SABAT KÍ HIFÁZAT.

REV. J. WILSON KÍ TASNÍF.

"*Agar tú roz i sabat se apná pán̲w phiráwegá, aur mere muqaddas din men̲ apní k͟hushí karne se; aur sabat ko roz i k͟hurram, aur K͟hudáwand ká muqaddas aur mukarram jánegá; aur us kí takrím karke apne kámon̲ ke karne, aur apní k͟hushí ke cháhne, aur apní báton̲ ke kahne se báz rahegá; tab tú K͟hudáwand men̲ masrúr hogá; aur main̲ tujhe zamín ke únche makánon̲ par urúj bak͟hshúngá, aur Yaqúb tere báp kí mírás tujhe khiláúngá; ki K͟hudáwand hí ke munh ne yih farmáyá hai.*"—Yas. 58: 13, 14.

PAIDÁISH ke dúsre báb men̲ likhá hai, ki "K͟hudá ne sátwen̲ din apne sáre kám se, jo kartá thá, árám kiyá. Aur K͟hudá ne sátwen̲ din ko mubárak kiyá, aur use muqaddas ṭhaharáyá, is liye ki us ne usí din apne sab kám se, jo us ne kiyá, aur banáyá thá, árám kiyá." Is se murád nahín̲ hai, ki K͟hudá apní sárí mihnaton̲ se thaká aur mánda hokar

árám-talab húá. Kyúnki wuh "aqsá i zamín ká paidá karnewálá hai, wuh thaktá nahíṉ, aur mánda nahíṉ ho játá; wuh thake húoṉ ko zor bakhshtá hai, aur nátawánoṉ kí tawánáí barhátá hai." Yas. 40; 28. Khudá ne faqat kahne se sab kuchh paidá kiyá. "Us ne kahá, aur ho gayá; us ne farmáyá, aur qáim húá." Zab. 33: 9. Aur jo cháhtá, to saikaroṉ aur jahánoṉ ko, un kí sárí mamúrí samet, ek bát kahne se paidá kar saktá, tau bhí kuchh mánda na hotá. Insán, kamzor aur zaíf *insán* kí khátir thí, ki Rabb ul álamín ne árám kiyá. Wuh jántá thá, ki baní ádam is dunyá kí mihnat aur musibatoṉ meṉ mánde, aur thake, aur zerbár, aur zaíf, aur árám ke muhtáj howenge. Wuh jántá thá, ki baní ádam zaíf i aql, aur qásir ul ilm, aur tarbiyat ke hájatmand honge. Isí liye us ne insán ke aiyám meṉ ek sátwáṉ hissa árám aur tarbiyat i Iláhí ke liye alag ṭhahráyá, aur áp us árám ká ek namúna diyá.

Us din se leke áj ke din tak, jaháṉ kahíṉ, aur jab kabhí, kisí mulk yá zamáne meṉ, baní ádam ne bamújib i hukm Khudá ke us árám kí hifázat kí hai, unhoṉ ne ilm, aur irfán, aur sihat, aur tarbiyat, aur khush akhláqí, aur diyánatdárí meṉ taraqqí kí hai. Lekin un sab mulkoṉ meṉ, jaháṉ jaháṉ sabat i muqaddas kí hifázat haqír jání gaí, yá farámosh kí gaí hai, taháṉ baní ádam jahálat aur zillat meṉ par gae haiṉ; aur ilm aur irfán ghaṭ gae haiṉ—khush akhláqí aur nek chálí bigar gaíṉ, aur záil húíṉ, yaháṉ tak ki insán jahálat aur zalálat meṉ haiwánoṉ kí mánind ho gayá hai. Ittilá kam hai, ki zamán i Ádam se leke Músá ke waqt tak unhoṉ ne sabat kí kis qadr yád rakhí, aur us kí hifázat kí. Lekin imá aur alámatoṉ se, jo háth átí haiṉ, malúm hotá, ki we aksar sabat se gáfil rahe. Kyúnki likhá hai, ki "Khudá ne zamín par nazar kí, aur dekhá ki wuh bigar gaí; kyúnki har ek bashar ne apní taríq ko zamín par bigárá thá." Paid. 6: 12. Aur aisí harkat aur qabáhat hargiz waqú meṉ na átí, jaháṉ baní Ádam aksar sabat kí yád ko hifz karte. Par jaháṉ jaháṉ koí gharáná, yá gáṉw, ki jis meṉ sabat kí hifázat barqarár rahí, taháṉ "Núr i Khudá un ke sir par chamaktá, aur we us ke chihre kí roshní meṉ chalte the."

Músá ke waqt meṉ jab Khudá ne das hukmoṉ ko baní Ádam ke wáste farmáyá, tab chauthe hukm ko auroṉ se dúsre taur par farmáyá, ki "Tú roz i sabat ko muqaddas jánke yád rakhiyo: chhah din tak tú mihnat karke apne sáre kám káj kar, lekin sátwáṉ din Khudáwand tere Khudá ká *sabat* hai; us meṉ kuchh kám na karná, na tú, na terá beṭá, na terí beṭí, na naukar chákar nar o nárí, aur na mawáshí, na mihmán, jo tere pháṭakoṉ ke andar ho; kyúnki Khudáwand ne chhah din meṉ ásmán, aur zamín, aur daryá, aur sab kuchh jo un meṉ haiṉ, banáyá, aur sátweṉ din meṉ árám kiyá. Is liye Khudá ne sabat ke din par duá kí, aur use muqaddas ṭhahráyá."

Is se záhir hotá hai, ki baní Isráíl áge se Itwár ke hukm se wáqif the, aur us waqt sirf ihtiyáj rakhte the, ki us ke haqq meṉ yád diláe jáeṉ.

Phir Khurúj ke 16 báb meṉ, das hukmoṉ ke dene se áge, likhá hai, ki "Khudáwand ne Músá se kahá, ki Dekh, maiṉ ásmán se tumháre liye roṭí barsáúngá: ye log har roz nikalke jitná ek hí din ke liye kifáyat kare, har ek din sameṭ liyá kareṉ. Aur yúṉ hogá, ki chhaṭhe din we

jo le áwenge, so pakáwenge; to wuh jitná ki roz marra jama hotá thá, us ká dúná ho jáegá. Aur yún húá, ki chhathe din unhon ne roṭí se dúná jama kín, do do umar ek ek ke liye. Aur jamáat ke sardáron ne áke Músá ko khabar dí. Us ne unhen kahá, ki Yih wuhí hai, jo Khudáwand ne kahá thá, kal ká din Khudáwand ká sabat i muqaddas hai; jo tumhen pakáná ho, paká lo, aur jo ubálná ho, ubál lo; aur jo bach rahe, so apne liye subh tak mahfúz rakho. Chunánchi unhon ne, jaisá Músá ne kahá thá, subh tak rahne diyá; wuh na sará, na us men kíre pare. Aur Músá ne kahá, ki Use *áj kháo*, kyúnki áj Khudáwand ká sabat hai; áj tum maidán men na páoge. Chha din tak tum use jama karoge, par sátwen din, jo *sabat* hai, kuchh na páoge." Yún malúm hotá hai, ki we das hukmon ke dene ke áge sabat kí hifázat aur taqdis se wáqif the. Phir sahífa i Gintí men (15 : 32—36) hai, ki "Jab baní Isráíl bayábán men the, unhon ne ek shakhs ko dekhá, jo *sabat ke din* lakrián jama kartá thá. Tab we us ko, jo lakrián jama kar rahá thá, pakarke Músá aur Hárún aur sárí jamáat ke pas láe. Unhon ne use qaid men dálá; kyúnki un se bayán nahín kiyá gayá thá, ki us se kyá kiyá jáwe. Tab Khudáwand ne Músá ko farmáyá, ki Yih shakhs már dálá jáwe; sárí jamáat khímagáh ke báhar us par pathráo kare. Chunánchi sárí jamáat use khímagáh ke báhar le gaí, aur use sangsár kiyá, ki wuh mar gayá, jaisá Khudáwand ne Músá ko farmáyá thá." Phir zamán i Músá se pandrah sau baras bad, Masíh ke waqt men, jab we qaríb chár sau baras ke arse tak kisí nabí kí hidáyat se benasíb ho rahe the, Farísí log Masíh ke shágirdon par khafa hue, is liye, ki we "sabat ke din men kheton se guzarkar bálen tor apne háthon se malkar kháne lage." Lúká, 6: 1. In sab báton se malúm aur sábit hai, ki we kis qadr sabat kí hifázat aur taqaddus se wáqif aur mutafakkir the.

Un zamánon men, jo Músá se Masíh tak guzre, kabhí kabhí aisá húá, ki un par sháhán i aubásh saltanat karte the, aur badmásh aur zarparast káhinon ne un kí hidáyat kí; tab butparastí mulk men dákhil húí, aur sab kahín phailí aur apne zahr ko kháss o ámm kí tabíat men tásír dí. Tab sabat i muqaddas gaflatí aur be riwájí men pará. Khudá ne un ke pás bhárí bhárí paigám aur nasíhaten bhejín, aur bár bár us ke báb men unhen chitáyá aur jatáyá, aur us gaflatí aur behukmí ke anjám kí khabar un ko dí.

Músá jítá hí thá, jab Khudá ne hifázat i sabat ke báb men unhen yún jatáyá, "Tum apne liye *but* na banáiyo, aur na múraten taráshí húín, aur na mabúd khará karo, aur na apne liye pathhar kí taswír apní zamín par qáim karo, ki us ke áge sijda karo; is liye ki main Khudáwand tumhárá Khudá hún. Tum mere SABATON *kí muháfazat* karo, aur mere maqdis se daro; main KHUDAWAND hún." Aur agar tum merí na sunoge, aur mere barkhiláf chaloge, to main tumháre sáth mukhálifat se gazab par chalúngá, aur main bhí tumháre gunáhon ke bais tum ko sát bár sazá dúngá. Aur tum apne beton ká, aur apní betíon ká gosht kháoge. Aur main tumhárí únchí jagahon ko dhá dúngá, aur tumháre mabúdon ko kharáb karúngá, aur tumhárí láshen tumháre buton kí láshon par phenkúngá, aur khud main tum se nafrat karúngá. Aur tumháre shahron ko wírán karúngá, aur tum-

háre maqdisoṉ ko ujár dúngá, aur maiṉ tum se khushnúdí kí bú qabúl na karúngá. Aur maiṉ tumhárí zamín ko ujáṛúngá; aur tumháre dushman, jo waháṉ rahte haiṉ, us se hairán honge; aur maiṉ tumheṉ gair qaumoṉ meṉ parágauda karúngá, aur tum par píchhe se talwár chaláúngá, aur tumhárí zamín ujár hogí, aur tumháre shahr wírán. Zamín apne sáre wírán rahne kí muddat meṉ, jab tum dushmanoṉ ke shahroṉ meṉ hoge, SABATON kí ráhat páwegí. Tab zamín árám karegí, aur apne *sabatoṉ* ko adá karegí. Aur zamín apní sárí wíráni kí muddat meṉ árám karegí, kyúnki jab tum us par búdobásh karte the tumháre sabatoṉ meṉ árám nahíṉ páyá." Aur un ke zamánoṉ kí gardish meṉ Ḳhudá ne in sab wạdoṉ aur wạidoṉ ko ạin sihat aur sachchái se un par púrá kiyá, jab jab we us kí sunnatoṉ ko bhúlkar sabat kí hifázat se báz áe the.

Tawáríḳh ke dúsre sahífe meṉ, qaríb ek hazár baras Músá ke bạd, un ke ahwál meṉ yúṉ likhá hai, ki "Káhin aur logoṉ ke sardár bhí gair qaumoṉ ke sáre nafratí kámoṉ kí mánind badkáriáṉ kiyá karte the, aur unhoṉ ne Ḳhudáwand ke ghar ko, jo us ne Aurshalím meṉ muqaddas ṭhahráyá thá, nápák kiyá. Aur Ḳhudáwand un ke bápdádoṉ ke Ḳhudá ne apne rasúloṉ kí mạrifat se un ke pás paigám bheje, balki subh sawere se bhejá kiyá, ki apne logoṉ ko, aur apne maskan ko bachá rakhe. Lekin unhoṉ ne Ḳhudá ke paigambaroṉ ko ṭhaṭṭhoṉ meṉ uṛáyá, aur un kí bátoṉ ko náchíz jáná, aur us ke nabíoṉ se haṉsá kiye, yaháṉ tak, ki Ḳhudáwand ne apná gazab apne logoṉ par názil kiyá, ki chára na rahá. Tab wuh Kasdíoṉ ke bádsháh ko un par chaṛhá láyá; us ne un ke maqdis hí meṉ un ke jawánoṉ ko talwár se már ḍálá, aur kunwároṉ, aur kunwáríoṉ par, aur búṛhoṉ, aur buṛhíoṉ par rahm na kiyá; Ḳhudá ne sab kuchh us ke háth meṉ kar diyá. Aur wuh Ḳhudá ke ghar ke sáre chhoṭe baṛe básanoṉ ko, aur Ḳhudáwand ke ghar ke ḳhazáne ko, aur bádsháh ke aur us ke sardároṉ ke khazáne ko sab ke sab Bábul ko le gayá. Aur unhoṉ ne Ḳhudá ke ghar ko jalá diyá, aur Aurshalím kí díwár ko ḍhá diyá, aur us ke sáre mahalloṉ ko ág se jalá diyá, aur sárí qímatí chízoṉ ko barbád kiyá. Aur wuh unheṉ, jo talwár se bache, Bábul ko asírí meṉ le gayá, aur waháṉ we us ke, aur us ke beṭoṉ ke gulám Fársíoṉ ke musallit hone tak rahe. Táki Ḳhudáwand ká kalám, jo Yaramiyáh ke muṉh se kahá gayá thá, púrá howe, jab tak us zamín ne *apne* SABATON *ko adá na kiyá*. Kyúnki *jitne din wuh ujár paṛí, wuh sabat kartí thí*, jab tak sattar baras púre húe." 2 Tawáríḳh 36 : 14—21.

Is se mạlúm hotá hai, ki qaríb chár sau nauve baras ke wuh tamám qaum Ḳhudáwand ke ṭhaharáe húe sabatoṉ se gáfil rahí thí. Aur us ghaflatí aur be hukmí ke badle Ḳhudá ne un ko sattar baras tak saḳht asírí meṉ bhejá. Lekin sattar baras kí asírí meṉ, jaháṉ butparastoṉ ne un par ạmal kiyá, aur *sabat* kí barakateṉ un par názil na húíṉ, aur un ká watan ujár paṛá rahá, aur haikal i muqaddas wíráni aur behurmatí meṉ rahí, aur maqbare un ke bápdádoṉ ke gairoṉ se latáṛe gae, un ko fursat húí, ki apní ráhoṉ par, aur Ḳhudáwand ke sabatoṉ par jin kí unhoṉ ne tahqír kí thí, dhyán kareṉ. Un kí asírí ke áge Ḳhudá ne bahut cháhá, ki unheṉ bacháwe, aur hosh meṉ láwe, us se áge, ki nácháragí paṛe. Yasaiyáh nabí kí mạrifat se us ne bár bár is tarah kí

dilásá denewálí báten un ke pás bhejín: "Agar tú sabat se apná pánw phiráwegá, aur mere muqaddas din men apní khushí karne se; aur sabat ko khurramí jánegá; aur us kí takrím karke *apne* kámon ke karne, aur apní khushí ke cháhne, aur *apní* báton ke kahne se báz rahegá; tab tú Khudáwand men masrúr hogá; aur main tujhe zamín ke únche makánon par urúj karáúngá, aur Yaqúb tere báp kí mírás se tujhe khiláúngá." Aur "Mubárak wuh insán, jo yih kartá hai, aur wuh ádamzád, jo us men lagá rahtá hai, jo SABAT *ko mántá, aur use nápák nahín kartá*, aur apná háth sárí badkárí se báz rakhtá hai."

Phir, us ne Yaramiyáh nabí kí marifat is tarah ke paigám un ke pás bheje, ki "Já, aur merí qaum ke beton ke phátak par, jis men se Yahúdáh ke bádsháh áyá jáyá karte hain, aur Aurshalím ke sab phátakon par khará ho; aur un se kah, ki Ai Yahúdáh ke bádsháh, aur sab Yahúdah aur Aurshalím ke báshinde, jo in phátakon se guzarte ho! Khudáwand ká kalám suno. Khudáwand yún farmátá hai, Tum áp se chaukas raho, aur *sabat* ke din bojh na utháo, aur Aurshalím ke phátakon se mat láo; aur tum *sabat* ke din apne ghar se bojh mat le jáo, aur kisí tarah ká kám na karo, balki *sabat* ke din ko muqaddas jáno, jaisá main ne tumháre bápdádon ko farmáyá." "Aur aisá hogá, ki agar tum filhaqíqat merí suno, Khudáwand kahtá hai, aur *sabat* ke din is shahr ke phátakon se bojh na láo, balki *sabat* ke din ko muqaddas jáno, yahán tak ki us men kuchh kám na karo; to is shahr ke phátakon se bádsháh aur sardár dákhil honge, jo Dáúd ke takht par julús karenge; we aur un ke sardár, Yahúdáh ke log, aur Aurshalím ke báshinde rathon, aur ghoron par sawár honge; aur yih shahr hamesha tak ábád rahegá." "Lekin, agar tum merí na sunoge, ki *sabat* ke din ko muqaddas jáno, aur sabat ke din Aurshalím ke phátakon se bojh leke dákhil na ho; to main us ke phátakon men ág lagáúngá, jo Aurshalím ke mahallon ko khá jáegí, aur na bujhegí." Yaramiyáh, 17: 19—27. Lekin yih sab un ke wáste mufíd na húá. "Unhon ne na suná, na kán lagáyá, balki apní gardan ko sakht kiyá, ki na sunen, aur nasíhat qabúl na karen."

Phir, bad un kí asírí ke, jab Aurshalím phir ábád húá, Nahamiyáh nabí Khudáwand kí taraf se un ko jatátá rahá. Us ke sahífe men yún likhá hai, "Un dinon men main ne kitnon ko dekhá, jo *sabat* ke din kolhú raundte, aur púle laute, aur gadhe ládte, aur sabat ko bhí sharáb aur angúr, aur anjír, aur sáre bojh Aurshalím men láte the. Aur jis din we kháne kí chízen bechte the, main ne unhen nasíhat dí. Us men Súr ke log bhí baste the, jo *sabat* ke din machhlí aur har tarah ká mál láke Yahúdáh aur Aurshalím ke logon ke háth bechte the. Tab main ne Yahúdáh ke sharíf logon se takrár karke kahá, Yih kyá burá kám hai, jo tum karte ho, ki sabat ke din ko muqaddas nahín jánte ho? Kyá tumháre bápdádon ne aisá nahín kiyá, aur hamárá Khudá ham par, aur is shahr par, yih sárí buráí nahín láyá? Tad bhí sabat ke din ko nápák karke Isráíl par ziyáda gazab bharkáte ho? Phir yún húá, ki sabat se áge, jab Aurshalím ke phátak andhere hone lage, tab main ne phátakon ke band karne ká hukm diyá, ki jab tak sabat na bíte, tab tak we khole na jáen. Aur main ne apne naukaron ko phátakon par rakhá, ki sabat men koí bojh bhítar áne na pá-

we. So, baipárí aur har tarah ke mál ke bechnewále, ek do bár Aurshalím ke báhar shabbásh húe. Tab main ne unhen dhamkáyá, aur unhen kahá, ki Tum log kis wáste shahr panáh ke áge shabbásh ho? Agar phir aisá karoge, to main tum par háth dálúngá. Us waqt se we sabat ke din phir na áe. Aur main ne Lewíon ko hukm kiyá, ki apne ko pák karke phátakon ke darbán hone ko áwen, ki sabat ke din ko muqaddas karen." Nahamiyáh 13 : 15—22.

Is se malúm hotá hai, ki Yahúd log har waqt bátil parast, aur but paraston se ghire húe the, jo un ke sabaton kí tahqír karte, aur unhen bhúláne, aur latárne par mustaid rahte the. Aur unhín kí ummat men aise log the, jo besabr hoke apne dil men kahá karte, "Nau chandí kí íd kab guzar jáegí, ki ham galla bechen, aur *sabat ká din*, táki gehún ko bechne ke liye báhar nikalen!" Ams. 8 : 5. Us hálat men we har waqt khatre men rahe, na ho, ki hifázat i sabat ko bhúlen, yá butparaston, aur bátil paraston kí pairauí karke us kí tahqír karen. Aur jo jo us hálat men ikhlásmandí se sabat kí hifázat par qáim rahe, albatta haqíqí díndárí, aur dil kí istihkámí ke hajatmand húe. Tau bhí Khudá ne sabat ke haqq men apná qánún dhíla na kiyá, aur us kí ghaflatí yá kharábí men kisí ko mazúr hargiz na chhorá.

Ahl i Masíh ke ahwál Hindustán men unhín kí mánind hain. Ki ham bhí butparast. aur bátil paraston se, jo sabat i muqaddas kí qadr se wáqif nahín hain, ghire húe hain. Ahl i Mahammad ke yahán sabat ká *nám* to hai, lekin us ká *kám* aur láiq hifázat un ke pás nahín—aur us ke fáide aur rúhání barakaten un ke háth nahín átín—un ke khiyál men bhí nahín átí hain. Mahammad ne, Yahúdí aur Nasráníon kí taqlíd karke, apne pairauon ke liye sabat ká nám thaharáyá. Lekin wuh khud sabat kí haqíqí qadr aur fáide se wáqif na thá. Is liye faqat sabat ká *nám* apne pairauon men chhor gayá. Pas, ahl i Mahammad áj ke din tak sabat kí qadr aur quddúsí ke shinásá nahín hain; is liye we us kí haqíqí aur rúhání barakaton se mahrúm hain.

Pas, jis qadr Yahúdí log butparaston kí qurbat aur sangat men khatron se ghire húe the, usí qadr ahl i Masíh Hindustán men khatron se ghire húe hain. We shumár men thore hain, aur butparast aur bátil paraston ke darmiyán rahte hain. Un kí qurbat aur sangat se sabat kí qadr aur láiq hifázat ke ghat jáne ká khatra hai. Un sab báton men, jo hifázat ke láiq hain, sabat afzal hai. Jab butparast qaumon ke hál par gaur karke un ko, jo sab se jáhil aur ních hain, nazar karte hain, to kyá dekhte hain, magar ek guroh jahán sabat kí pahchán aur hifázat pái nahín játí, aur us kí barakaten názil nahín hotí hain. Aur jab rú i zamín ká sair karke un mulkon par, jo sab se álim aur fázil aur khush akhláq hain, dekhte hain, to yih kyá hai, magar ek guroh, jis ke darmiyán sabat kí pahchán aur us kí hifázat hai, aur us kí barakat aur niamaten hásil húí hain? Jis jis qaum men sabat i muqaddas kí shinákht aur hifázat maujúd nahín hain, wahán ibádat bhí nahín hai. Wahán ke log díní tarbiyat aur Khudá kí ibádat ke liye ekkatthe hone se báz rahte hain. Wahán insán aur ásmán ke darmiyán muámala mauqúf húá. Wahán zindagí aksaron ke sáth faqat barason ke belazzat aiyám guzárí hai. We biná árám páe, aur biná dil kí tázagí hásil kie apní apní zindagání zái karte játe hain, un kámon men,

jin se na dil kí tarbiyat na khush akhláqí kí taraqqí páí játí hai. Balki tarbiyat aur árám aur dil kí tar o tázagí ke badle gulgula aur bejá tamáshe, aur náláiq hangáme ke manshá hote hain, jo badan ko zaifí o zawál tak shitábí se pahuncháte hain.

Agar, un sab Ísáí mulkon men, jo ab ilm o hunar aur tarbiyat men rú i zamín par sab se afzal aur sharíf hain, sabat kí hifázat ká farz dafa kiyá játá, to pachás baras bhí na guzaren jab tak ki jahálat, aur wahshat aur waswás ká sáya un ke sáre atráf par chhá jáe; aur badmásh aur harís, aur zálim aur badbátin malúm karen, ki wuh qúwat, jis ne áge unhen bándh liyá, so gaí, yá mit gaí hai. Aur aish o ishrat kí khwáhish, aur daulat aur izzat aur martabat kí hirs, aur we sab bad khwáhishen, jo insán ke harís aur tamaí dil men amal karte hain, un ko bare zor aur jaldí se butparaston kí jahálat aur ních hálat kí qurbat men pahunchátín.

Insán, jo janam se gumráh hai, aur ámál o afaál se mujrim, apní khássiyat aur khaslat ke badalne, aur nau paidá hone ká niháyat hájatmand hai; aur us fatwá aur sazá se, jo us par thaharáí gain, rihái páne kí barí ihtiyáj rakhtá hai. Is men sabat kí fursat aur niamaten niháyat kám átí hain. Khudá ne isí kám kí khátir sabat ke árám ko thaharáyá. Har chha roz kí mihnat aur mashaqaton ke ákhir men sabat i muqaddas hamáre úpar apní roshní aur ráhat atá kartá hai, aur áwáz i salím ke sáth hamen Khudá ke ghar kí taraf bulátá hai. Us men hamárá Kháliq i jalíl ham se miltá hai, aur apne takht i fazl ke úpar se apne chibre kí raushní ham ko bakhshtá, aur hamárí faryáden aur duáen suntá hai, aur hamárí tauba aur taríf qabúl kartá, aur Masíh hamáre mukhallis kí khátir hamáre gunáhon ko muáf kartá hai. Har ek zamáne aur har ek mulk men jahán jahán sabat kí hifázat Khudáwand ke liye aur us ke hukm ke bamújib kí gaí hai, ye sab barakaten baní Ádam par názil húí hain. Wahán naját kí khushkhabarí ishtihár kí gaí, aur qabúl bhí kí gaí hai. Wahán baní Ádam ne Alláh apne Khudá ko dhúndhá, aur páyá hai. Wahán unhon ne apne apne gunáhon kí shinákht páí hai, aur pachhtá pachhtáke Khudáwand Ísá Masíh par ímán láe, aur us ke zarie se muáfí aur maqbúliyat pái, aur apne Kháliq kí tábidárí sar i nau karne lage hain. Aur ímándáron ke dil apní muáfí aur maqbúliyat kí pahchán se maut ke dar, aur qahr ke zor par gálib hokar ásmání khushíon ká ágáz zamín hí par tasarruf men láe hain. Jahán kahín shumár men do yá tín tak Masíh ke nám men ekatthe húe hain, wahán wuh bhí apne wade ke muwáfiq un ke sáth házir húá hai, aur apní kháss niamat aur barakaton ko un par atá kiyá hai. Yún sabat i muqaddas ke wasíle se is jahán i pareshán ke aur álam i ásmán ke darmiyán iláqa aur muámala sar i nau barpá kiyá gayá hai.

Lekin jahán kahín baní Ádam ne sabat i muqaddas kí hifázat ko chhor diyá, aur us din men ekatthe hone se báz áe hain, wahán ye sab niamat aur barakaten mauqúf húí hain. Aise sab makánon, aur mulkon men dunyá, aur gunáh, aur Shaitán baní Ádam ke dilon ko tasarruf men láyá hai. Un ke sáre khiyál aur khwáhishen faqat "hirs i jismání, aur hirs i chashmí, aur gurúr i zindagí" se paidá hotí hain. Akhiáb kí mánind we sharárat karne ke liye apne taín bech dálte:

aur Yarubạm kí tarah we áp gunáh karte, aur áspás ke logon ko bhí apní sharárat men phansáte, aur sharik karte hain. Wahán duạ́ aur záríán ásmán kí taraf charhtí nahín. Aur mihr kí áwáz bhí us ạlam se suní nahín játí, jo baní A'dam ko tauba karne, aur Masíh par ímán láne kí taraf buláwe. Wahán Ḳhudá ḍhúnḍhá nahín játá, aur páyá bhí nahín játá. Bahut kam hain, jo rahmat yá mihr kí khoj karte hain, aur bahut hí thoṛe use páte hain. Kam hain, jo darwáza i zindagí par khaṭkhaṭáte, aur bahut kam hain, jinhon ke liye wuh kholá játá hai. Aksar sab ke sab us chaurí aur ṭeṛhí ráh men dáḳhil hote, aur maut ke maḳhfí makánon aur pátál ko ekaṭṭhe játe hain; aur Ḳhudá un ke báb men yih farmátá hai, ki "Afráím apne buton se mil gayá hai, use chhoṛ de."

Jahán kahín sabat i muqaddas kí hifázat nahín hai, wahán sachchí ibádat, aur sachchá dín bhí maujúd nahín hai. Insán apne Ḳhudá aur Ḳháliq ko bhúl játá hai, aur Ḳhudá insán ko chhoṛ játá hai. Wuh sarzamín ḳhush atwárí se ḳhálí hokar sahará ban játí, ki jis men na ḳhushí, na ḳhúbsúratí nazar átí hai. Us wíráni par A'ftáb i sadáqat kí raushní tulú nahín hotí, aur fazl i Iláhí kí os us par názil nahín hotí. Gunáh se sarí húí, aur jihálat se súkhí húí insán kí rúh apní ḳhássiyat ko kho detí, aur ádmíon ke áge, aur Shaitánon, aur haiwánon, aur kíṛon makoṛon, aur taráshe húe lakṛon, aur pattharon ke áge jhuktí, aur un kí bandagí kartí hai. Un ke áge insán apní munáját-en, aur sitáish aur saná ḳhwání kartá; un ke áge apní qurbánián charhátá—hán, unhín ke áge apne laṛke bále, aur apní jorú kí izzat aur safáí ko guzrántá hai! Haiwání but ká haiwání parastish karne-wálá hokar ummed rakhtá hai, ki un se panáh bhí aur barakat bhí páwe, jab ki har ek qism kí ḳhatá aur ḳharábí men masrúf hotá hai! Jahán sabat kí yád aur hifázat játí rahí, insán kí hálat yihí hai.

Yún dunyá ke guzre zamánon men sabat kí qúwat aur qadr par nazar karke, aur us kamál jatan par, ki jis se Ḳhudá ne us kí hifázat ká farz baní A'dam par ṭhaharáyá; ab zará gaur kiyá cháhiye, ki Hindustán men Ḳhudá-paraston par us kí hifázat kaisí lázim aur zurúr hai. Is wạz ká matn, yá múl, us bát ká achchhá naqsha aur namúna hai. Us men Ḳhudá ne farmáyá, aur dunyá ke áḳhir tak baní A'dam ko farmátá hai, ki "Agar tú sabat se apná pánw phiráwegá, aur mere muqaddas din men apní ḳhushí karne se; aur sabat ko roz i ḳhurram, aur Ḳhudáwand ká muqaddas, aur mukarram jánegá; aur us kí takrím karke apne kámon ke karne se, aur apní ḳhushí ke cháhne, aur apní báton ke kahne se báz rahegá; tab tú Ḳhudáwand men masrúr hogá; aur main tujhe zamín ke únche makánon par urúj karáúngá, aur Yạqúb tere báp kí mírás se tujhe khiláúngá."

Yún mạlúm hotá, ki láiq aur jáiz nahín, ki sabat i muqaddas ek bojh yá taklíf samjhá jáe, jo hamen dunyá ke kár o bár aur tasauwar, aur ishraton se báz rakhtá hai. Balki us ke badle yih jáná cháhiye, ki yih ek din ráhat aur barakat, aur árám, aur ạish ká hai, jo Alláh hí ne hamen baḳhshá hai. Aur na faqat ḳhud hamáre wáste, balki hamáre gharáne ke wáste—hamáre laṛke bále, naukar chákar nar o nárí aur mawáshí, aur musáfir, yá mihmán, jo hamáre pháṭakon ke andar hon, táki we hamáre sáth árám páwen. Har ek gharáne ke má

báp yá mawálí ko lázim hai, ki koshish karke dekhen̲, ki sab ke sab, jo un ke pháṭakon̲ ke andar hain̲, sabat kí takrím karke us kí hifázat karen̲. Un ko lázim hai, ki jatan karke un sabhon̲ ko, jo un ke pháṭakon̲ ke andar hon̲, yá un ke shináwá howen̲, Ḳhudá ke ghar men̲ házir karen̲, táki ímándár bandon̲ ke sáth Ḳhudá kí ibádat men̲ shámil howen̲. Un par farz hai, ki chaukas hokar na sustí yá tagáfilí se, na dunyáwí kár o bár yá bát chít se Ḳhudá ke sabat i muqaddas ko behurmat karen̲. Balki us ke badle kamál koshish karke kalám Ulláh, yạne Tauret Injíl ke paṛhne aur sunne men̲, aur tasauwar, aur ibádatguzárí, aur aisí guftagú karne men̲, jis se dil tádíb aur tarbiyat páwe, us din ko sarf kiyá cháhiye. Apní báten̲ kahní, aur apní ḳhushí cháhní manạ hai. Ḳhudá ke chihre kí raushní ḍhúnḍhná, aur us se muạmala karná rawá aur farz hai. Laṛke bálon̲, aur naukar chákaron̲ ko sikhláná, aur paṛháná, aur díní tarbiyat dená, rawá aur farz hai. Zindagí ke faráiz, aur ahwál, maut kí haqíqat, aur ạqibat ká hál—aisí sab báton̲ ká síkhná, aur sikháná, paṛhná, aur paṛháná, aur un men̲ tasauwar aur guftagú karná jáiz aur fáidamand hai ; aur hukm i Alláh ke muwáfiq, har shaḳhs ko, jo Ḳhudá ke hukmon̲ kí hifázat kiyá cháhe, farz hai, ki hoshyár aur bedár ho, tá na howe, ki un logon̲ kí suhbat men̲ baiṭhe, jo sabat i muqaddas ko zalíl jánkar use dunyáwí mansúbe bándhne men̲ sarf karte hain̲. Ki aisí ạdat aur suhbaton̲ kí tásír se sabat kí hurmat aur yád bhí dil se guzartí hain̲.

Ai bháío, aur tum sab, jo Hindustán men̲ Ḳhudáwand se ḍarte ho, in báton̲ par gaur karo. Kyúnki tumhárí ḳhairiyat, aur itminán i ḳhátir inhín̲ par mauqúf hain̲. Jis qadr tum apne dil o diyánat se Ḳhudá ke sabat ko hifz karoge, us hí qadr tum ilm i Iláhí, aur Ḳhudáshinásí, aur ạqibat kí pahchán men̲ taraqqí karoge, aur Iláhí niạmaten̲ aur barakaten̲ tumhárí sárí mihnat aur muạmalon̲ par názil hongí. Tumhen̲ bahut gaur kiyá cháhiye, ki tum dunyá ke logon̲ men̲ se buláe gae ho, táki "Ḳhándán i guzida, aur ek sháhána kahánat, aur ummat i muqaddas, aur qaum i maḳhsús ho, aur us kí fazílaton̲ ko, jis ne tumhen̲ táríkí se apní ạjíb raushní men̲ buláyá, záhir karo." 1 Pat. 2 : 9. Yihí tumháre buláe jáne, aur guzída hone ká matlab hai. Agar tum in báton̲ ko yád karke sabat i muqaddas kí hifázat karo, aur "use Ḳhudáwand ka pák din, aur mukarram jáno, aur us men̲ apní ḳhushí ke cháhne, aur apne kámon̲ ke karne, aur apní báton̲ ke kahne se báz raho," to albatta tumháre pardesí aur bahutere tumháre bháí bandon̲ men̲ se, tumhen̲ durusht aur sáhib i ạibjoí ṭhaharáwenge, aur tumhen̲ dunyáwí chinton̲, aur mansúbon̲, aur kár o bár men̲ phusláná aur miláná cháhenge.

Jahán̲ kahín̲ nazar pherá karoge, tahán̲ insán aur haiwán Itwár i muqaddas ko behurmat karte, aur Ḳhudá ke hukm ko latáṛte dekhoge. Aur tumhen̲ baṛá ḳhatra hai, na ho, ki un ke dekhne se, aur un kí ạdaton̲ kí áshnái se Ḳhudá ká pák din tumháre nazdík haqír jáná jáe. Yih bát qadím se sábit rahí hai, ki "burí suhbaten̲ achchhí ạdaton̲ ko bigáṛtí hain̲ ;" aur ḳháss karke jahán̲ bahut hí thoṛe hain̲, jo Ḳhudá ke sabat i muqaddas kí qadr aur qímat se wáqif hain̲, aur aksar use páemál karte aur haqír jánte hain̲. Lekin us hál se har dam bedár húá cháhiye. Aur jis dam ki baní Ádam ke hál par dekhne se tum-

hárá páṉw ḍig jáne par howe, tab dunyá kí suhbat se báz ákar Ḳhudá ke kalám par gaur karo, aur dekho, ki Ḳhudá hí kí nazar meṉ sabat kaisá muạzziz aur mukarram hai, aur us ne kaise wạdoṉ, aur wạídoṉ se use gherá hai. Aur tum meṉ se jo shaḳhs, ki apne dil meṉ aur chál meṉ sabat ko muạzziz aur mukarram jáne, aur bamújib i hukm Ḳhudá ke us kí muháfazat kare, wuh shaḳhs Ḳhudáwand apne "Ḳhudá meṉ masrúr howegá, aur Ḳhudá use zamín kí únchí jagahoṉ par urúj baḳhshegá, aur use us ke báp Yạqúb kí mírás se khiláwegá."—Yạne us ke dil ko sárí rúhání barakatoṉ, aur niạmatoṉ, aur tasallíoṉ se bharkar use masrúr karegá. Aur us shaḳhs ke liye Itwár yá sabat, jo zamín par hai, us abadí sabat ká, jo ásmán meṉ Ḳhudá ke logoṉ ke wáste rah játá hai, ek nishána aur baiạna hogá.

Us shaḳhs ko tajriba se mạlúm hogá, ki sabat i muqaddas ek din hai, jis meṉ badí aur gunáh se, mihnat aur mashaqqat se, aur ạish o ishrat se báz rahná hai. Ek din, ki jis meṉ Ḳhudá kí ibádat kí játí, aur ilm i Iláhí aur mạrifaṭ hásil kí játí, aur dil kí pákízagí pahchání aur baṛhái játí hai—Ek din, ki jis meṉ Ḳhudá-parast ápas kí ham suhbat, aur Ḳhudá ke huzúr meṉ rúhání ḳhushíoṉ, aur ásmání tasauwaroṉ meṉ masrúr hote haiṉ; aur pahle áfrínish ke ạjáib o garáiboṉ kí, aur us maḳhlasí ke bartar ạjáiboṉ kí, jo Masíh ke wasíle se dunyá meṉ ishtihár kí gaí, tashhír karne meṉ we shádmán hote haiṉ.

Sabt ke tasauwar aur muạmaloṉ meṉ Ḳhudá ḳháss karke házir hotá, aur Masíh meṉ hokar muáf kartá, aur insán ke dil ko pák aur durust kartá hai. Aur Rúh i Sidq ḳháss karke Itwár ke shugloṉ meṉ Iláhí mahabbat ká baiạna dil meṉ bhartá, aur sulh o shádmání kí ráhat baḳhshtá hai. Pas, sabat i muqaddas ek din ummed, aur tasallí, árám aur tasarruf ká hai. Us meṉ Alláh apne chihre ko záhir kartá; aur apne bandoṉ ke majmạ par Iláhí mahabbat ạtá kartá hai. Us din meṉ Masíh, jo Ḳhudá ká Barra, Ḳhudá ká jalál, aur ásmán kí tajallí hai, un ke tasauwaroṉ ko sádá aur sáf kartá, aur un kí mahabbat ko baṛhátá, aur kámil kartá, aur taạm i ásmání se unheṉ khilátá, aur áb i hayát ke chashmoṉ pás unheṉ le chaltá, aur rúhání niạmatoṉ se un ke diloṉ ko ser aur asúda kartá hai.

XXV.

QINÁẠT KÍ BÁBAT.

BÁBÚ JOHN HARÍ KÍ TASNÍF.

Díndárí to qináạt ke sáth baṛá nafạ hai.—1 Tim. 6 : 6.

KHUDÁ Taạ́lá ke kalám se ham ko yih tạlím miltí hai, ki díndárí ke kaí baṛe baṛe ajzá haiṉ, jo sab milke ek badan kí súrat par bante haiṉ, yạne, Ḳhudá ko pahchánná, aur apní haqíqat ko jánná, gunáh kí burái

ko malúm karná, us se pachhtáná, phir us se báz áná, tab ímán, ummed, mahabbat, rástbází, parhezgárí, pákízagí, tawakkul, bardásht, sabr, farotani, milansárí, hamdardí, gamkhwárí, aur qináat, wg.

Jis tarah se ki badan men bahut se ázá hain, aur sab milke ek hí badan bante hain, usí tarah se díndárí ko bhí ham ek badan se mushábihat dete, aur ajzá i mazkúra i bálá ko us ke ązú thaharáte hain. Jis tarah se ki insání badan men agar koí nuqs ho, to wuh kámil badan na kahláegá, balki náqis: maslan, agar ek páńw na ho, to langrá, yá ek háth na ho, to tundá, yá ek ánkh na ho, to káná, yá nák na ho, to naktá, yá kán na ho, to búchá, kahláegá; usí tarah se díndárí ke ajzáon men se agar ek ajzá kí bhí kamtí ho, to wuh díndárí kámil na kahláegí, balki náqis. To ab main díndárí ke un ajzáon men se ek juz, yane qináat ká kuchh mukhtasar bayán karne kí jurat kartá hún, is ummed par, ki Khudá ke fazl se is ke parhnewálon ko kuchh fáida ho.

Hamárí sanad men áyá hai, ki "Díndárí to qináat ke sáth bará nafa hai." Ab ham us ko tin hisson men taqsím karke bayán karte hain, yane

I. Daryáft karen, ki qináat kyá hai?

II. Apní hálat par qináat na karne se kaisí buráíán pesh átín.

III. Apní hálat par qináat karne se kaisí khushí sachche díndar ko hásil hotí hai.

I. Daryáft karen, ki *qináat kyá hai?*

Qináat to Arabí lafz hai, aur us ke mane rází ba razá i Iláhí rahná, yane dunyawí hawá o hawas se alag hoke sirf us hálat se, jis men Khudá Taálá ne ham ko rakhá hai, rází rahná, aur us ká ijlál karná, aur us kí shukrguzárí karná, yihí ham par farz hai.

Tajrube kí ráh se malúm hotá hai, ki qináat to ek haqíqí daulat hai, jis ke hásil karne bágair ham sadá kangál rahte hain, aur us ke hásil hone se ham aise khush rahte, ki agar tamám jahán ká khazána hamáre háth lagtá, tau bhí waisí khushí na hotí, jaisí qináat se ham ko hotí hai. Khilqat ke intizám par gaur karne se ham ko qináat kí talím miltí hai, kyúnki Khudá Taálá ne, jo tamám jahán ká Názim hai, baní A'dam ko apní mashiyat i Iláhí se ek ek hálat men rakhá hai; yane ek ko bádsháh banáyá, aur dúsre ko raiyat; ek ko hákim muqarrar kiyá, dúsre ko mahkúm; ek ko amír, dúsre ko faqir; aur ek ko daulatmand, dúsre ko kangál; aur is intizám se us kí ain hikmat záhir hotí hai; yane, tamaddun ká taur nazar átá, ki kyúnkar ek dúsre kí madad ká muhtáj hai. Dunyá ke intizám hí par liház karne se ahl i dánish ko yih talím miltí hai, ki hamárá ek bará Sháhansháh hai, jo sáre sháhon par bádsháhat, aur sáre hákimon par akelá hukúmat karnewálá hai; wuh to goyá Báp kí sí sifat rakhke is kura i zamín ke tamám báshindon ká ek gharáná banátá hai, aur sabhon ká intizám aur bandobast un kí haqíqí hálat ke muwáfiq kartá hai, aur ek ek ko apní marzí ke mutábiq rozí detá hai; yane, jis tarah se koi báp apne larke bálon kí tabíat pahchánke un kí tabíat ke andáze ke muwáfiq un ko apní daulat men se hissa detá hai, aur un kí chál chalan ko dekhtá, aur un kí guzrán ke taur par liház kartá hai, usí tarah se Khudá Ta-

ạlá hamárí samáí aur bardásht ke mutábiq apní daulat i bepáyán men se hissa detá hai.

Tajruba kí ráh se jáná játá, ki ham to isí jahán ke wáste nahín paidá húe; kyúnki thore dinon tak ham is dunyá men rahte, aur bạd us ke yahán se chale játe. Is se mạlúm hotá hai, ki hamárá ḳháss watan yih nahín hai, par ek dúsrá watan hai.

Yih dunyá to hamáre wáste ek madrasa hai. Madrase men tálib ul ilm sirf is liye játe, ki wahán chand muddat tak rahke ilm tahsíl karen, aur jab fazilat ko pahunch jáwen, to wahán se niklen, aur apne károbár men mashgúl hoke us ilm ko láiq taur par kám men láwen. Ham bhí is dunyá ke madrase men tálib ul ilmon kí mánind hain, aur tamám ḳhilqat hamáre wáste ek jild kitáb hai, jis men Ḳhudá kí kaí sifaton ká bayán ạjíb o garíb súrat ke hurrúf aur tarah ba tarah chamkíle rang ke sáth likhá gayá, jis ko bagaur mutálạ karne se ham us kí qudrat, paidáish, aur parwardigárí, aur hifázat ke kám men, dekhte hain; aur dúsri jild us kí wahí i ásmání hai, jis men we báten, jo ḳhilqat kí jild se náqis aur mubham samjhí gaín, kámil aur sáf nazar áín. Aur siwá in ke aur báten bhí, jin ká insán kí bihtarí ke liye záhir karná zurúr thá, likhí gaín; yạne, us ke parhne se ham apní hastí kí garaz i auwal, aur Ḳhudá kí marzí, aur us ke qánún apni guzrán ke báb men, mạlúm karte hain. Aur tísrí jild us kí hukúmat hai, jis men agarchi wahí ká sá sáf bayán Ḳhudá kí sifaton ká nahín, tau bhí us men bahut sí báten aisí hain, ki jo na wahí, na us kí ḳhilqat kí kitáb men páí játín; yạne, is ke muláhaza karne se ham us ká intizám, aur us kí hukúmat ḳhilqat ke báb men dekhte hain. Pas, jab ham is madrase men chand muddat tak rahke fázil ho játe, to apne ásmání watan ko, jahán jáne ke liye ham taiyár hote hain, chale játe; chunánchi 2 Kar. 5: 1 men likhá hai, "Kyúnki ham jánte hain, ki jab hamárá yih ḳhíma sá miṭṭí ká ghar ujar jáwe, to ham ek imárat Ḳhudá se páwenge. Wuh ek ghar hai, jo háthon se nahín baná, balki abadí aur ásmán par hai." Tálib ul ilm to sirf madrase hí ká nahín ho rahtá, balki kisí umda kám ke liye taiyár hotá hai; aur sháyad bahut mihnat aur bari tangí kí hálat par qináạt kartá; to kyá ham sirf isí dunyá ke madrase ko apná watan samjhen; aur isí se apná dil lagáwen; aur us men bahut ạish o ishrat se rahne cháhen; aur kurkuráwen, is liye ki hamen yahán bahut sukh nahín miltá hai; aur us kí hawá o hawas men giriftár hoke isi ke ho rahen? Nahín, balki qináạt ká jáma pahinke apne ásmání watan ke liye ilm tahsíl karen, táki ham ko yih silá mile, ki "Ham us ko is tarah ján jáwen, jis tarah wuh ham ko jántá hai."

Ham to is dunyá men musáfir hain, aur yih dunyá hamáre liye ek sará hai. To kyá musáfir sará hí ko apná mahall samjhegá, aur us kí zarí zarí sí kotharíon ko apná daulat-ḳháná? Hargiz nahín. Magar wuh to sirf jarídagí ká libás pahinke apní manzil i maqsúd kí taraf safar kartá chalá jáegá, aur jab tak apne makán par na pahunche, ráh men kisí se dil na lagáegá. Musáfir to ráh men apná dil kisí se nahín lagátá, aur na sará ko apná watan jántá, balki rát din manzilen tai kartá húá apne watan kí taraf barhá chalá játá hai; to kyá ham sirf is dunyá hí ko, jo sará kí mánind hai, apná watan samjhen, aur is kí

fání chízon̲ ko apní milkiyat aur gandí daulat ko apná ḳhazána? Kyá ham musáfirat kí tangí se náráz howen̲, aur qináạt na karen̲, jab tak ki apne taín̲ is dunyá ke bojh se na dabáwen̲? Kyá qináạt na karne se hamárá safar halká mạlúm hogá? To kyá ham har ek bojh aur uljhánewále gunáh ko utárke, aur sabr ká libás pahinke, us ráh men̲, jo hamáre sámhne á paṛí hai, dauṛte chale na jáwen̲, táki zindagí ká hár inám men̲ le len̲? Zurúr bizzurúr.

Pas, úpar ke muḳhtasar bayán se sábit húá, ki qináạt kyá hai; ab zurúr dúsrí bát ká gaur kiyá cháhiye; yạne,

II. *Apní hálat par qináạt na karne se kaisí buráíán̲ pesh átí hain̲.*

Apní hálat par qináạt na karne se bahut sí buráíán̲ pesh átí hain̲; magar un men̲ se kai ek ká bayán iḳhtisár ke sáth agar karen̲, to bihtar ho; chunánchi,

Pahlí buráí.—Jab ki ham apní hálat se, jis men̲ Ḳhudá i Bartar ne ham ko rakhá hai, rází na hoke hawá o hawas ká píchhá karte hain̲, to goyá ham Ḳhudá Taạlá ke bandobast aur intizám ko toṛne kí jurat karte; aur hálánki jánte hain̲, ki hamárá kiyá kuchh na hogá, jab tak ki Ḳhudá kí marzí na ho, tis par bhí apne dil kí korí ke sabab aise harís ho játe, ki apne taín̲ hamesha ke imtihán aur har tarah kí námạqúl aur muzirr ḳhwáhishon̲ men̲ ḍálte hain̲, jo insán ko tabáhí aur halákat ke daryá men̲ ḍubá dete hain̲; aur is bát se beḳhabar rahte hain̲, jo likhí hai, ki "Zar-dostí sári buráíon̲ kí jaṛ hai, jis ke bạze árzúmand hoke ímán kí ráh se bhaṭak gae, aur áp ko tarah tarah ke gamon̲ se chhedá; par tú, ai mard i Ḳhudá, in chízon̲ se bhág, aur rástbází, díndárí, ímán, mahabbat, sabr aur farotaní ká píchhá kar." Jab ham apní hálat par qináạt na karke hawá o hawas men̲ giriftár hote hain̲, to goyá ham apní ázádí ko muft bech ḍálte, aur hirs ke bande hoke jidhar jidhar wuh ham ko dauṛáe phirtí, udhar hí dauṛe phirte hain̲, aur yahán̲ tak ki fikr o afkár ke sabab hamárá dil aisá tárík ho játá, ki phir núr i mạrifat ham par kabhí jalwagar nahín̲ hotá; tab wuh tamsíl, jo hamáre Naját-dihinda ne is báb men̲ farmáí hai, hamáre haqq men̲ ṭhík hotí; yạne, "Jo bíj kánṭon̲ men̲ boyá gayá so wuh hai, jo kalám suntá, par is dunyá kí fikr aur daulat ká fareb kalám ko dabá detá, aur wuh bephal hotá hai."

1. Hawas to burí balá hai. Chunánchi hamáre buzurg báp Ádam ne jab bahut jánne kí hawas kí, to apní aslí hálat (pákízagí aur rástí) se gir gayá, aur ziyáda jánne ke barḳhiláf núr i mạrifat ko kho diyá. Sháyad Bábá Ádam ne yih ḳhiyál kiyá hogá, ki agar main̲ ziyáda jánne lagún̲, to ziyáda ḳhushí mujh ko hogí; lekin afsos, ki ziyáda ḳhushí ke iwaz baṛí musíbat men̲ paṛ gayá; kyúnki likhá hai, ki "Tú apne munh ke pasíne se roṭí kháegá."

Ạzíz bháío, dekho, hawasnákí ká kaisá buṛá anjám hai. Jab ki hamáre báp Ádam ne sirf ek bát kí hawas karke apní sachchí ḳhushí ko kho diyá, aur bág i Ạdan se nikálá gayá; to ham, jo tarah tarah kí hawas karte, aur qináạt ke kúche se apne qadam ko uṭháke hirs ke maidán men̲ rakhte hain̲, kis qadr apní sachchí ḳhushí, aur árám i Iláhí, aur bihisht kí abadí niạmaton̲ se dúr paṛte játe hain̲!

2. Hawas to kyá hí burí balá hai. Chunánchi Esau ne ek luqma

khâne kí hawas karke apne pahlauṭhe hone ká haqq, fání ḳhúrák ke liye, apne bhái Yạqúb ke háth bech ḍálá; aur us barakat se, jo pahlauṭhepan ke sabab us ko milne par thí, mahrúm hoke apní umr bhar hasrat o afsos hí meṉ rahá. So, ai ạzízo, ham ḳhabardár raheṉ; kahíṉ aisá na ho, ki ham bhí fání ạish o ishrat kí hawas meṉ phaṉske apne lepálak hone ká haqq, jo hamáre Naját-dihinda ne apná besh qímat lahú baháke mol liyá hai, kho deṉ; aur abad ul ábád tak ásmání niạmatoṉ se mahrúm hoke jahannam kí ág meṉ hasrat-angez o dard-ámez áheṉ o chíkheṉ márá kareṉ; jaisá likhá bhi hai, ki "Agar ádmí sárí dunyá ko hásil kare, aur apní ján ká nuqsán uṭháwe, to use kyá fáida hogá?" Mar. 8: 36, 37.

3. Hawas to burí hí balá hai. Lúṭ kí jorú ko yád karo. Jab Ḳhudá Taạla ne Sadúm aur Ạmúra par un ke báshindoṉ kí badkárí ke sabab ág aur gandhak barsái, to apne bande Lúṭ ko us ke gharáne samet us haulnák áfat se bacháne ke liye do firishtoṉ ko bhejá, jinhoṉ ne, báwajúde ki sáf kholke un se kah diyá, ki Ḳhabardár, tum píchhe phirke na dekhná; tis par bhí Lút kí jorú ne apne ghar kí hawas karke píchhe phirke dekhá, aur namak ká khambhá ban gaí.

So, ai dosto, ham chaukas raheṉ, kahíṉ aisá na ho, ki ham bhí Lúṭ kí jorú kí mánind fání makán kí cháh meṉ paṛke, apní abadí zindagí ko kho deweṉ, aur abad ul ábád tak jahannam kí ág ke kunde ban jáweṉ.

Shiạr.

Hoshyár raho, ai yár, hoshyár;
Dil síne meṉ sámp hai zahrdár.

Dúsrí burái.—Jab ki ham apní hálat par qináạt nahíṉ karte, par apní hawasoṉ ko púrí karne ke liye tarah tarah kí tadbíreṉ karte, aur apní tadbíroṉ par bharosá rakhte, aur samajhte haiṉ, ki is tadbír se ham zurúr apne maqsad i dilí par kámyáb honge, to goyá ham apne taíṉ Ḳhudá Taạlá se ziyáda dánishmand ṭhaharáte haiṉ. Insán kí dánái Ḳhudá ke nazdík himáqat hai. Kyá koí nanhá laṛká, jo dunyá ke mạ́maloṉ se mahz beḳhabar hai, apne báp se, jo baṛá tajrubakár ho, kahe, ki Ai báp, tú ne jo bandobast merá kiyá hai, so náqis hai; is liye maiṉ áp apná bandobast apní ḳhwáhish ke mutábiq karúngá; to log us laṛke ko kyá samjhenge? kyá koí us ke taíṉ ạqlmand kahegá? Nahíṉ; balki jo us kí báteṉ sunegá, use nádán ṭhaharáwegá. Aur agar sháyad us ká báp us apne laṛke ko aisí nádání ká kám karne de, aur us ko na roke, to áḳhir i kár us ká kyá hál hogá? Us ká hál us hí laṛke ká sá hogá, jis ká zikr Lúká 15: 12—16 hai, ki "Un meṉ se chhoṭe ne báp se kahá, ki Ai báp, mál se jo merá hissa hai mujh ko de. Tab us ne mál unheṉ bánṭ diyá. Chand roz ke bạd chhoṭá beṭá sab kuchh jamạ karke dúr mulk ko chal niklá, aur waháṉ apná sab mál badchálí meṉ uṛáyá; aur jab wuh sab kuchh ḳharch kar chuká, us mulk meṉ baṛá kál paṛá, aur wuh muhtáj hone lagá. Tab wuh jáke us mulk ke ek shaḳhs ká naukar baná, jis ne use apne khetoṉ par bhejá, ki súaroṉ ko charáwe; aur use árzú thí, ki un chhilkoṉ se, jo súar kháte the, apná peṭ bhare; aur koí use na detá thá."

Ham to Qádir i Mutlaq, dáná o bíná Khudá ke sámhne larke, balki kíṛe makoṛe hain; ham kyá us ke bandobast men dam már sakte hain, ki kyún aisá kiyá, aur kyún waisá na kiyá? "Kyá kárígarí kárígar se kah saktí hai, ki Tú ne mujh ko kyún aisá banáyá? Aur kyá kumhár miṭṭí par mukhtár nahín, ki ek hí londe men se ek bartan hurmat wálá, aur dúsrá be hurmat banáwe?" Rúm. 9: 20, 21.

Tísrí buráí.—Jab ham apní hálat se rází nahín rahte, magar apní hawas ko baṛháte hain, to goyá ham apne paṛosí par rashk le játe hain. Injíl men likhá hai, ki "Tú apne hamsáe ko apní mánind piyár kar." Lekin hawasnák ádmí aisá nahín kartá, balki wuh to khudgarazí karke us se rashk kartá hai; kyúnki jab wuh kisí shakhs ke mál o daulat ko dekhtá, aur us kí khush guzrán par nazar kartá hai, to hasad se bhar játá, aur háe mártá hai, ki Afsos, main aisá kyún na húá? Chunánchi aksar aisá ittifáq húá hai, ki daulat yá milkiyat kí cháh se beṭe ne báp ko már ḍálá, aur bhaí ne bháí ko. Agar harís cháhe, ki hirs ko baṛháke daulatmand ho jáwe, to námumkin hai; kyúnki hirs karne se daulat hásil nahín hotí; magar Khudá kí bakhshish se, jaisá ki Zabúr men likhá hai, ki "Iqbál na mashríq se átá hai, na magrib se, aur na janúb se; balki Khudá ádil hai. Wuh ek ko girátá hai, aur dúsre ko uṭhátá." Is se málúm húá, ki koí shakhs apní hoshyárí yá chálákí se kámyáb nahín ho saktá hai, magar jis ko Khudá kámyábí bakhshe, wuhí kámyáb hotá hai. Is dunyá men bahut hain, jinhon ne bahut se fann síkhe, aur tarah tarah ke hunar bhí hásil kiye, magar nán i shabína ke liye muhtáj hain; agar iqbálmandí o kámyábí insán kí aqlmandí o hunarwarí par mauqúf hotí, to hunarmand hí baṛe iqbálmand hote. Garaz ki kámyábí aur iqbálmandí hawas karne se nahín hásil hotí, to kyún ham apní beshqímat ján ko púch aur besabát khushion ke wáste khatra men ḍál den, aur rát din fikr kar karke apní zindagí talkh karen, jise Khudá Taálá ne apne jalál ke záhir karne ke liye hamen bakhshá hai?

Chauthí buráí.—Jab ham apní hálat se khush na rahke hawá o hawas kí pairawí karte hain, to goyá ham Khudáwand Ísá Masíh ke us qaul ko jhuṭhláte hain, jo us ne apne shágirdon se farmáyá, ki "Is liye main tum se kahtá hún, ki apní zindagí ke liye fikr na karo, ki ham kyá kháenge, kyá píenge? aur na apne badan kí, ki kyá pahinenge? Kyá zindagí khurák se bihtar nahín, aur badan poshák se? Parindon ko dekho; na we bote, na laute, na koṭhí men jama karte hain; tau bhí tumhárá Báp, jo ásmán par hai, un kí parwarish kartá hai. Kyá tum un se bihtar nahín ho? Tum men se kaun hai, jo fikr karke apní umr men ek gharí baṛhá saktá hai? Aur poshák kí kyún fikr karte ho? Jangalí sausan ko dekho, kaise baṛhte hain; wuh na mihnat karte, na kátte hain; par main tumhen kahtá hún, ki Sulemán, apní sárí shán o shaukat men, un men se ek kí mánind mulabbas na thá. Pas, jab Khudá maidán kí ghás ko, jo áj hai, aur kal tanúr men jhonkí játí, yún pahinátá hai; to ai sust iatiqádo, kyá tum ko is se ziyáda na pahináegá? Is liye fikr na karo, ki ham kyá kháenge, kyá píenge, aur kyá pahinenge." Matí 6: 26—30. In áyaton se sáf záhir hotá hai, ki Khudá aisá qádir aur rahím hai, ki apní sárí khilqat kí parwarish o hifázat har dam kartá rahtá hai, yahán tak ki

ek zarra zarra kí khabargírí wuh kartá hai. Khudáwand Ísá Masíh ne ham ko hawá ke parindon aur ghás se, jo subh ko lahlahátí aur shám ko kátí játí hai, gairat diláí hai; aur sáf tajrube kí ráh se ham ko sikhláyá, ki hamári fikr karne se kuchh nahín hotá; to kyún ham aise hawasnák ho jáwen, ki apne dil ko, báwajúd aisí umda nasíhat sunne ke, sakht kar len, aur unhín báton ká pichhá kiye chale jáen, jo hamare maqdúr se báhar hain?

Pánchwín buráí, jo sab se barí hai, so yih hai.—Jab ham rází ba razá nahín rahte, balki hawá o hawas ke páband hote hain, to goyá ham apní hawas kí parastish karte hain. Shariát men likhá hai, ki "Tú Alláh ko, jo terá Khudá hai, apne sáre dil se, aur apní sárí ján se, aur apne sáre zor se, aur apní sárí idrák aur aql se piyár kar." Lekin jab ham bejá hawason aur burí khwáhishon ko apne dil men jagah dete, to ham unhín ko apne mabúd banáke rát din un ko apne khiyálon men pújá karte hain. Agarchi ham záhiran butparastí nahín karte, yane patthar aur lakri taráshke apne liye but nahín banáte, tis par bhí hawas ko apne dil men jagah dene se ham khiyálon men apne liye but garhá karte, aur unhín kí pújá karte hain; kyúnki jab ham Khudá se ziyáda aur kisí chíz ko piyár karte, to usí waqt ham butparastí kar chuke hain. Khudáwand Ísá Masíh ne sáf farmáyá hai, ki "Koí do kháwindon ká banda nahín ho saktá; kyúnki wuh ek se adáwat rakhegá, aur dúsre se mahabbat; yá ek kí tazím karegá, aur dúsre ko haqír jánegá. Tum Khudá aur daulat donon ke bande nahín ho sakte." Matí 6: 24. Phir Pálús ne farmáyá hai, ki "Kyá tum nahín jánte, ki tum Khudá kí haikal ho, aur Khudá kí Rúh tum men bastí hai?" 1 Kar. 3: 16. Pas, kyá mumkin hai, ki Khudá Taálá kí haikal men koí nápák aur gandí chíz rah sake, yá koí shakhs Khudá aur dunyá donon ko rází kar sake? Raushní ko táríkí se kyá munásibat, aur rástí ko darog se kaun sí muwafiqat, aur Masíh ko Bál se kaun sí mutábiqat? Ai bháio, ham ko barí hoshyárí karní cháhiye, kahín aisá na ho, ki ham fání khushí ke liye, jo chand roza hai, apní abadí khushí aur hayát i jáwidání ko kho dewen. Dil to bará farebí hai; hazáron tarah ke híle o uzr apná matlab púrá karne ke liye dhúndhtá hai; aur kisú na kisú baháne se apní marzí púrí karne ko cháhtá; lekin munásib hai, ki apne maqdúr bhar use dabáwen, aur apne qabze men rakhen; kyúnki tamám mulk ko qabze men kar lená ásán hai, magar dil ko qabze men karná niháyat mushkil hai; aur bará bahádur aur jawánmard usí ko kahiye, jo dil ko apne qabze men rakhtá hai. Cháhiye, ki ham Khudá se duá mángen, ki wuh apne Rúh i Pák kí madad bakhshe, ki ham apne dil ko jít saken, aur us kí hawason aur burí khwáhishon par gálib á saken, táki ham wuh darja páne ke láiq hon, jo gálib ánewálon ke báb men wada kiyá gayá hai, ki "Wuh, jo gálib hotá, aur mere kámon par ákhir tak amal kartá hai, main use qaumon par ikhtiyár dúngá, aur wuh lohe ke asá se un par hukúmat karegá, ki we kumhár ke bartanon kí mánind chaknáchúr ho jáenge; jaise main ne bhí apne Báp se páyá hai; aur main use subh ká sitárá dúngá." Mush. 2: 26—28.

Úpar ke bayán se wázih húá, ki apní hálat par qináat na karne se kaisí buráíán pesh átí hain. Ab tísrí bát ke mukhtasar bayán par zarra liház karne se malúm hogá, ki

III. *Apní hálat par qináʻat karne se kaisí khushí sachche díndár ko hásil hotí hai.* Hamáre sanad meṉ áyá hai, ki Díndárí to qináʻat ke sáth bará nafa hai. Haqíqat meṉ díndárí qináʻat ke sáth ban partí hai; kyúnki díndárí kuchh dunyá hásil karne ke wáste nahíṉ, par áqibat kí khushí aur hayát i abadí hásil karne ke liye hai. Bamújib is ke, jo shakhs ki Masíh par ímán láne ke sabab Rúh i Pák kí hidáyat se sar i nau paidá húá, yane, sachchá Masíhí ban gayá hai, wuh apne tamám dil, aur khwáhish, aur táqat se sirf Khudá ko dost rakhtá hai; aur is dostí ke qáim rakhne par qádir bhí hai, jaisá ki likhá hai, "Kyúnki Rúh i Quds ke wasile se, jo hameṉ milí, Khudá kí mahabbat hamáre dil meṉ jári húí." Aur jab sachche Masíhí ne daryáft kiyá, ki Khudá use Masíh meṉ hoke kis qadr piyár kartá hai, to wuh bhí sab chíz se ziyáda Khudá ko piyár karegá; aur phir dunyá aur us kí murdár lazzat ká dhúndhnewálá na rahke, us ká rágib na hogá, jaisá ki Yúh. 4: 19 meṉ zikr hai, ki "Ham Khudá ko is sabab se piyár karte haiṉ, ki pahle us ne hameṉ piyár kiyá hai;" aur usí khatt ke 2: 15—17 meṉ likhá hai, ki "Dunyá aur dunyá kí chízoṉ kí mahabbat na rakho; jo koí dunyá kí mahabbat rakhtá hai, us meṉ Báp kí mahabbat nahíṉ; kyúnki har ek chíz, jo dunyá meṉ hai, yane jism kí khwáhish, aur ánkh kí khwáhish, aur zindagí ká gurúr Báp se nahíṉ, dunyá se hai, aur dunyá aur us kí khwáhish guzar játí hai; lekin jo Khudá kí marzí par chaltá hai, wuhi abad tak rahegá."

Isí mahabbat ke sabab se, jo Masíhí ke dil meṉ thahrí hai, wuh nit khush rahtá, aur dil se Khudá kí buzurgí kartá hai; yane, jaise larká apne báp kí buzurgí kartá, wuh Khudá kí is qadr izzat o hurmat kartá hai, ki us ká dil aur fikr hamesha Khudá hí meṉ rahtá hai; jaisá ki Dáúd 63 Zabúr meṉ kahtá hai, ki "Ai Khudá, tú merá Khudá hai, maiṉ tujhe tarke dhúndhúngá; ki merí ján terí piyásí hai, aur merá jism khushk aur súkhí zamín meṉ, jaháṉ pání kí búnd nahíṉ, terá mushtáq hai; táki terí qudrat aur terí hashmat ko dekhe, jaisá ki maiṉ ne Bait i Quds meṉ dekhá hai; is liye ki terí rahmat zindagí se bihtar hai; so mere lab terá shukr karte rahenge; jab tak ki maiṉ jítá húṉ, terí sitáish karúngá, aur terá nám le leke apná háth utháúngá. Merí ján yúṉ ser hogí, jaise gúda aur charbí kháke hote haiṉ, aur merá muṉh shigufta laboṉ se terí sitáish karegá." Aur jis waqt ki sachchá Masíhí kisí tarah ke imtihán meṉ pare, to wuh Yúsuf kí mánind kahtá hai, ki Maiṉ kyúṉ aisá burá kám karúṉ, aur Khudá ká gunahgár hoúṉ; kyúnki jo kuchh wuh kartá hai, dunyá ke liye nahíṉ, balki Khudá ke wáste kartá hai. Aur sachchá Masíhí apne har kám meṉ, apní hoshyárí aur chálákí par bharosá nahíṉ rakhtá, aur na dunyá ke kisí martaba yá izzat kí ummed rakhtá hai, balki sirf Khudá kí taraf rujú kartá, aur apní guzrán kí maishat ke liye itná fikrmand aur álúda nahíṉ hotá, balki bakhílí aur daulat jama karne kí fikr apne pás se dúr karke is par qináʻat kartá hai, ki háṉ, Khudá i Bartar ne us ke pesha meṉ itní barakat bakhshí, ki apne rozíne kí khurák aur poshák hásil kare; aur jab ki Ásmání Báp ne Ísá Masíh ke wasile se áqibat ke khazánoṉ ke darwáze us par khole haiṉ, to is muqaddame meṉ bhí albatta bilkul khátir jamaʻ hai, ki dunyawí guzrán ke rozíne ko bhí pahuncháwegá; jaisá ki Zab. 28: 7 meṉ hai,

"Ḳhudáwand merá zor aur merí sipar hai; mere dil ne usí par tawakkul kiyá, aur mujhe usí kí pushtí húí. So merá dil shiddat se ḳhush húá; main gáke us kí madh karúngá." Sachchá Masíhí apne sab andeshon aur fikron ko Ḳhudá par chhoṛ detá hai, ki wuhí jaisá us ke liye munásib jáne, waisá hí kare. Aur sachche Masíhí ko Ḳhudá jis ráh aur raste men chaláwe, khwáh mushkil ho, yá ásán, bahar hál wuh rází, aur tangí, aur sakhtion men sabr kartá; kyúnki wuh jántá hai, ki un ráhon aur matlabon ká maqsad, ki jin men Ḳhudá use chalátá, yih hai, ki us ká dil aur ziyáda Ḳhudá se nazdík ḍhúnḍkar áḳhirat ke jalál ke aur ziyáda láiq ho jáe. Is liye ranjon men bhí ḳhush rahtá. Aur jaisá ki Zab. 27: 3—5 men likhá hai, sachchá Masíhí bhí kahtá hai, ki "Ḳhudáwand par tawakkul kar, aur bhalá kar; tú zamín par zindagí basar kar, aur amánat se phal le. Ḳhudáwand se lazzat ḍhúnḍh, ki wuh tere dil ke matálib púre karegá. Apní ráh Ḳhudáwand par chhoṛ de; us par tawakkul kar; wuh sab baná legá." Aur Ibr. 12: 5, 6 men likhá hai, ki "Mere beṭe, Ḳhudáwand kí tádíb ko náchíz mat ján, aur tú, jab wuh tujhe malámat kare, shikasta dil na ho; ki Ḳhudáwand jise piyár kartá hai, use tambíh detá hai; aur har ek beṭe ko, jise wuh qabúl kartá hai, píṭtá hai." Aur phir 2 Kar. 4: 17, 18 men hai, ki "Hamáre hál ká halká ranj niháyat firáwání se ḳhushí ke abadí bojh ko hamáre liye paidá kartá rahtá hai; aur ham na un chízon par, jo dekhne men átí hain, balki un chízon par, jo dekhne men nahín átín, nazar karte hain. Kyúnki jo chízen dekhne men átí hain, chand roza hain; aur we, jo dekhne men nahín átín, abadí hain." Aur Rúm. 5: 3—5 likhá hai, ki "Ham musíbaton men bhí faḳhr karte hain, ki jánte hain, musíbat se sabr, aur sabr se tajruba, aur tajruba se ummed paidá hotí hai; aur ummed sharminda nahín kartí."

Ġaraz, jo sachchá Masíhí hai, apní hálat par qináạt karke yún hí ḳhush rahtá, aur apní zindagí bhar Ḳhudá kí taríf aur shukrguzárí kiyá kartá hai; aur yún apní chál se sab logon ke liye, jo us ke ird gird rahte, namúna banke dikhlátá hai, ki "Díndárí to qináạt ke sáth baṛá nafạ hai."

XXVI.

MASI'H KA' JU'A' MULA'IM.

Rev. Gopi'na'th Nandi' ki' tasni'f.

Ai sab logo, jo farománda aur zerbár ho, idhar mere pás áo; ki main tumhen árám dúngá. Merá júá apne úpar le lo, aur mujh se síkho; ki main farotan aur dil se ḳháksár hún; aur tum apne jíon men árám páoge: ki merá júá muláim aur merá bojh halká hai.—Matí 11: 28, 29, 30.

Yih áyaten hamáre Ḳhudáwand ne, jab ki wuh is jahán i fání ká rau-

naq bakhsh thá, us waqt apní zubán i mubárak se irshád kín. Is lásání mahabbat ke, jo Khudá ne ham par záhir kí, bayán o adá i shukr men zubán i insán zaíf ul-bunyán kí qásir hai; chunánchi us pák Rúh-ul-Quds kí táíd se ham thorá sá bayán karte hain, táki sunnewálon ko púrá fáida hásil ho. Us hí bab kí ikkiswín áyat se malúm hotá hai, ki hamárá Khalásí Bakhshnewálá o Naját-dihinda Korzain, aur Baitsaidá o Kaparnáhúm ko, ki jin men us kí bahut sí karámaten wuqú men áí thín, bataur tan o tishna ke farmátá hai, ki "Ai Korzain, tujh par wáwailá hai; Baitsaidá, tujh par wáwailá hai; is liye ki agar yih muajaze, jo tumhen dikháe gae, Súr o Saidá men dikháe játe, to we tát pahinkar aur rákh malkar kabke tauba kar chukte." To afsos, ki báwajúd zuhúr aisí karámaton ke un sang-dilon ne tauba na ki; isí wáste hamáre Khudáwand ne farmáyá, ki adálat ke din un kí hálat Súr o Saidá kí hálat se badtar hogí. Pas, us ne gunahgáron ko, panáh ke wáste, barí mahabbat o kamál iqtidár se buláyá: "Ai sab logo, jo farománda aur zerbár ho, idhar mere pás áo: main tumhen árám dúngá. Merá júá apne úpar le lo, aur mujh se síkho; ki main farotan aur dil se kháksár hún; aur tum apne jíon men árám páoge; ki merá júá muláim, aur merá bojh halká hai." Pas, ab hamen lázim hai, ki is áyat ke máne daryáft karne ke liye Janáb Rabb-ul-álamín se madad talab karen. Bad is ke fahmáish is tafsír ko chár hisson par taqsím karte hain:—Pahle yih, ki buláne, yane dáwat kí zurúrat i kháss o matlab kyá hai. Dúsre, ki kis kí dáwat hotí hai. Tísre yih, ki Masih ká júá muláim, aur us ká bojh halká hai. Chauthe, us ke júe ke tábi hone se gunáh ke zerbár apní jánon men árám páte hain.

I. *Buláne, yane dáwat i Masíhí kí zurúrat i kháss o matlab kyá hai?*

Masih ke nazdík áne se yih matlab hai, ki ham apne gunáhon se tauba karke sachche ímán se áp ko us kí itáat men masrúf rakhen, balki jismání taur par nahín; kyúnki aisá hí hotá, to us kí zindagí ke waqt mumkin thá, jab ki wuh is jahán i fání men maujúd thá; lekin jab ki us Khudá i mujassam ne saúd farmáyá, to aisá qiyás karná námumkin hai, ki jismání taur par us ke huzúr házir hon. Pas, jis tarah ki gunáh ham ko us ke huzúr se dúr kartá hai, usí taur tauba aur ímán bhí hamen us ke pás pahuncháte hain. So in áyaton se bhí mere pás áne ke yih matlab o máni samjhá cháhiye, jo áyanda áyaton ke hain; Mujh par tawakkul rakho; Mujh par ímán láo; Mujh par nigáh karo aur bach jáo; aur in sab áyaton men Khudá kí Rúh i Pák ká asar i kámila insán ke dil men záhir hotá hai, jis se ki ham táqat páte hain, ki ham ímán men zabardast hokar us naját ko badil o ján qabúl karen. Alhásil niháyat gaur ká maqám hai, ki injíl i muqaddas kí dáwat Musalmán o Hindúon ke mazhab ke muwáfiq nahín; jaisá kí Rúm. 1: 16 men mastúr hai; "Kyúnki main Masíh kí injíl kí bábat sharmátá nahín; ki us ke wasíle Khudá Qádir hai, ki harek ko, jo ímán látá hai, naját bakhshe, pahle Yahúdí ko aur phir Yúnání ko;" kyúnki us kí khássiyat o sírat muláim hai, aur jab ki us ko durustí se qabúl karen, to zurúr natíja yih hai, ki tamániyat i rúhání o jismání hásil ho. Ab sábit húá, ki yih mazhab i haqíqí us Khudá i qádir o quddús se hai.

Pas, ai bháío, jo kuchh is dáwat i injíl kí sírat o safát kí bábat jahán tak ki ham se ho saká, bayán kiyá; magar yún lázim hai, ki us kí zurúrat par khiyál karen; kis wáste ásán nahín, ki harek ádmí aslí máni o matálib is dáwat ki daryáft kare; hán, magar we log, ki jin kí fahm ko Khudá kí Rúh ne roshní bakhshí hai; kyúnki we us kí hidáyat se apní tabáh hálat ko gaur karke us kí zát i pák ko apní ján kí panáh jánkar us áftáb i naját ke sáye ki taraf daurte hain. Aur insán i khákízád ká ilm kotáh hai; is liye wuh khud bakhud be hidáyat i Iláhí is niamat i dáwat kí zurúrat o tínat ko qiyás nahín kar saktá; 1 Kar. 2: 11, "Ki ádmí kí rúh ke siwá, jo us men hai, kaun us ke ahwál ko jántá hai? isí tarah koi Khudá kí rúh ke siwá Khudá ká hál nahín jántá." Algaraz, ai naját ke tálib, haqíqí rástbází kí shinákht hásil karná dunyawí ilm o izzat o daulat ke maqdúr men nahín; kyúnki qadím tawáríkhon se sábit hai, yane Misríon, o Kaldíon, o Yúnáníon, o Rúmíon kí tawáríkh ke mutála karne se bilkull hál daryáft hotá hai, ki we log ilm i dunyá men niháyat kámil aur mustaid bhí the; tis par bhí sachche dín kí we chízen, yane dín i haqíqí, ki jis ke daryáft se un kí abadí bihtarí thí, mahz jáhil o mahrúm the; aur máhiyat i Parwardigár o Iláhiyat ko daryáft na kar sake; to záhir húá, ki us ilm se un ko kyá fáida; un kí hálat haqíqat men waisí hai, jaisá kí muqaddas Púlús ne Rúm. 1: 21, 22 men bayán kiyá hai, "Kyúnki unhon ne báwajúde ki Khudá ko pahcháná, us kí taqdís us kí Khudái ke láiq na kí, aur na shukrguzárí kí; par apne qiyáson se gumráh ho gae, aur un ke dil náfahmí se tárík húe. We apne taín hakím thaharáke ahmaq ho gae; aur unhon ne gair fání Khudá ke jalál ko Ádam i fání kí, aur parindon, aur chárpáeon, aur rengnewálí chízon kí shakl kí shabíh se badal kiyá." Alhásil is zamáne kí hálat, yane but-parastí, jo ki Ahl i Hind men ráij hai, niháyat qábil i gaur hai; kyúnki un kí but-parastí kí táríkí ne gálib hokar yahán tak un ke dilon ko tíra o tárík kar diyá, ki un ke ayál o atfál bhí us fial i but-parastí men kis qadr sargarmí se mustaid hokar koshish karte hain. Pas yih kharáb hálaten dekhkar kamál yaqín hai, ki is sabab se jalál ke Khudáwand ne apná takht i ásmání chhorá, aur jism i khátí ko qabúl karke ham men sukúnat ikhtiyár kí, aur gunáh ke zerbáron ko kamál rahm o mihrbání se pukártá hai, táki us se apne is marz i gunáh ká iláj talab karen. Pas, kyá hí mubárak hain we, jo apní is tabáh hálat se ágáh hokar us hayát kí panáh ke pás bhágte hain. Ai sunnewálo, agar hamárá Khudáwand mujassam hokar aur dukh uthákar apne beshqímat lahú ko na bahátá, to gunahgáron ká hál kaisá burá hotá; kyúnki Khudá kí shariat i pák, jo torí gaín thín, hargiz púrí na hotí; to lázim hai, ki us ke is jahán men áne kí zurúrat men hargiz shakk na karen. Ab ai piyáre bháío, yih dáwat ham tak pahunchí. Pas, báwajúd is pahunchne ke, jaisá ki Injíl i sharíf men zikr hai, qabúl na karen, to yaqín hai, ki hamárá hál bhí un kí hálaton se badtar hogá, ki jin ko bádsháh ke bete kí shádí men dáwat dí gaí thí, aur unhon ne, jaisá ki wasíqa i jadíd men likhá hai, qabúl na kiyá; lekin ham jo is dáwat ko qabúl karen, to barakat i mauúd hamárá hissa hogá, ki jo Khudáwand Ísá Masíh ne apní zubán i mubárak se irshád farmáyá, jaisá ki Matí 25: 34 men mazkúr hai,

"Tab bádsháh unhen, jo us ke dahní taraf hain, kahegá, ki Ai mere Báp ke saạdatmand logo, idhar áo, aur wuh mamlúkat, jo biná i ạlam se tumháre liye taiyár kí gaí hai, mírás men lo."

II. *Kis kí dạwat hotí hai?* Pas, jab ki is dạwat kí zurúrat aur matlab kí bábat daryáft ho chuká, to lázim hai, ki jin logon ke wáste yih dạwat muqarrar húí, us par gaur karen; kis wáste, ki yih dạwat gunáh ke zerbáron ká hissa húá, aur un ko ináyat kí gaí; aur jis súrat men ki gunáhon ke wáste inạm i dạwat kháss ho chuká, to kisí tarah kí qaum o żát, kále o gore kí qaid na rahí. Dekho ki dunyá kí sab qaumen un hí wálidain i auwal, yạne Ádam o Hawá se paidá húín; to wáqi yih hai, ki is sabab se ham sab bhí gunahgár o tabáhkár hain, aur isí wáste hamáre mubárak Naját-dihinda aur Khalásí Denewále ne yih dạwat i naját ạm ko ạtá kí, na kháss ko: aur Púlús Hawárí ne bhí Kalasíon ke maktúb men Rúh i ilhám se farmáyá, (3 : 11,) ki "Wahán na Yúnání hai, na Yahúdí, na khatna, na námakhtúní, na Barbarí, na Isqútí, na banda, na ázád; par Masíh kull aur kull men hai." Aur yád karo, ki har firqe ke log buláe gae hain, aur wáqi sab ke wáste hai; par we log na yaqín karenge, jo apne dil men magrúr o mutakabbir hokar apní rástí par bharosá rakhte hain; kyúnki Khudáwand farmátá hai, ki Main rástbázon ko buláne nahín áyá, balki gunahgáron ko, táki tauba karen. Ab záhir húá, ki is dạwat se faqat wuhí log fáida páwenge, jo log, ki halımí, shikasta-dilí ke sáth us ko qabúl karen, aur apní rástbází par takiya na rakhkar áp ko past o haqír samajhte, aur cháhte hain, ki un ke dilon par Masíh kí saltanat qáim ho. Poshída na rahe, jin rozon men hamárá Khudáwand is ná-páidár dunyá men guzrán kartá thá, tab apní yih dạwat i ạm farmáí; magar jab ki ásmán par tashríf farmá huá, tab us ne apne Hawáríon ko hukm kiyá, ki is khushkhabarí kí manádí karen; aur wuh hukm yih thá, ki tum tamám ạlam men is injíl kí manádí karo; aur tum ne muft páyá hai, muft do.

Par sháyad bạze jihálat se ittiráz karke kahen, ki agar yih dạwat i ạm hai, to sab log is ko qabúl kyún nahín karte? Lekin is ká jawáb ásán hai; aur sabab is ká yih hai, ki insán ká dil bad hai; aur is muqaddame men kitáb i muqaddas farmátí hai, ki insán ká dil niháyat burá, aur aisá kharáb hai, ki kaun use ján saktá hai? Us kí khássiyat yih hai, ki Khudá aur us kí rahmat se dushmaní rakhtá. Dekho, jo log ki injíl i sharíf se munkir hain, we zurúr dushman i Khudá hokar yih cháhte hain, ki bilá muzáhimat ke zindagí basar karen; aur we hí log ạmál i gunáh se khush hokar khiyál karte hain, ki apní tabáh auqát aur apní daulat nafsání khwáhishon men basar o sarf karen; par Masíh kí itáạt o pákízagí se zindagí basar karná un ke takabbur o gurúr ke barkhiláf hai. Pas, we is khiyál se kitáb i Iláhí ke munkir hain; kyúnki jin logon ne daulat ke sabab se kuchh izzat páí, we to niháyat magrúr hokar nahín cháhte, ki be ạqlon aur sáda dilon kí mánind halímí aur farotaní se Masíh aur us kí naját kí bábat tạlím hásil karen; magar apne hí ạmál o fiạlon par takiya karke apní tahsín o áfrín kí khwáhish rakhte hain. Algaraz, un ká hál haqíqat men aisá hí hai, jaisá ki Púlús ne farmáyá hai, ki We apne taín ạqlmand

samajh kar nádán ho gae. Aur yih bhí Khudá ke kalám se málúm hotá hai, ki aise hí log us táríkí men dále jáenge, jahán roná aur dánt písná hogá. Illá ummed hai, ki ham log jo is dáwat ko qabúl karke mutawajjih hon, to Khudá Taálá aison ke haqq men farmátá hai, ki agarchi hamáre gunáh shahání hon, par barf kí mánind sufed honge; aur agarchi argawání hon, tis par bhí ún kí tarah ujle honge; yane, bilkull muáf kiye jáenge; kyúnki Masíh is liye áyá, ki khoe húon ko dhúndhe aur bacháwe.

III. Ab tísre hissa par tawajjuh lázim hai, ki *Masíh ká juá muláim, aur us ká bojh halká hai.*

Gaur karo, ki is júe se yih murád hai, yane Masíh kí itáat o pairauí karná; kyúnki farmátá hai, ki yih júá ásán hai. Is júe kí halkáí Yahúd kí díní rasmon par gaur karne se málúm hogí. Khúb záhir hai, ki Yahúd kí ibádat ke dastúr, jaisá ki Tauret men mundarij hain, bahut sakht o dushwár hain. Aur we rasúm, jo Yahúdion par farz the, hamáre Naját-dihinda i mauúd ke nishán the. Pas, jab ki Masíh á chuká, aur wuh wada wafá ho chuká, to zurúr hai, ki wuh kámil hokar misl bojh ke ho gaín; aur jis hálat men kámil ho chukín, to kyá zurúr hai, ki Ádamzád un kí qaid men rahe? Is ke subút men ham chand áyát injíl i muqaddas se istikhráj karke bayán karenge. Pattras ne ek majlis i Yahúd men ilhám kí taqwiyat se yún farmáyá, "Pas, tum kyún Khudá ko ázmáte ho, aur shágirdon kí gardan par júá rakhte ho, jis ke utháne par na hamáre ábá qádir the, na ham hain." Ámál 15: 10. Aur Púlús hawárí shahr Galatía ke Ísáíon ko nasíhat kartá hai, ki us se ázád rahen, jo baze jhúthe muallim un par rakhá cháhte; aur yún likhá hai, "Pas, jo ázádagí Masíh ne tumhen bakhshí, tum us par qáim raho, aur asírí ke júe tale do bára na juto." Gal. 5: 1.

Shaitán ek áqá i zálim hai, aur us ke tábidár apní jánon men kuchh chain o árám nahín páte; we roz o shab barí barí mihnaten o mashaqqaten uțháte hain, táki us áqá ko razámand karen. We to kamál mihnat o sargarmí se talásh karte hain, ki daulat ko paidá karen; lekin kyá we aisí mihnaton o mashaqqaton se kuchh chain o árám hásil kar sakte hain? Hargiz nahín. Kyá is ráh men, ki jis ká safar darpesh hai, yih daulat i dunyawí misl kánton ke nahín? Kyúnki jis hálat men kisí taur ká un ko árám is dunyá i fání men hásil na ho, to us álam men, ki baqá hai, kyúnkar árám páwenge? Kyá Shaitán ke tamám dawe bátil nahín? Balki kitáb i muqaddas bhí is bát par gawáh i kámil hai:—"Tum apne báp Iblís se ho, aur pasand karte ho, ki apne báp kí khwáhish ke muwáfiq karo: wuh to ibtidá se qátil thá, aur haqq par sábit na rahá; kyúnki us men haqq nahín. Jab wuh jhúțh kahtá hai, tab wuh apní kahtá hai; kyúnki wuh jhúțhá hai, aur us ká báp hai." Yúh. 8: 44.

Algaraz is bát ká bayán karná ham par niháyat farz hai, ki Khudáwand ká júá un donon mazhabon ke júe se niháyat muláim hai, jo is mulk i Hind men murauwij hain, yane Hindú o Musalmán ke dín; ki jin mazhabon se is jahán men tasallí baráe nám bhí nahín hotí, to áqibat men kyá hál hogá? aur ham men se kitne us júe ke bojh kí taklífát i sharaí ko

ikhtiyár bhí kar chuke hain. Dekho qaum i Hunúd ko,—kitne deotáon kí parastish karke bahut sí rasúmát i díní bajá láte hain. Aur waise hí dín i Mahammadí ke tábaín, ki az bas sakht júe ke tale hain. Afsos, sad afsos ! bhalá, batáo to ki kaun aisá Musalmán apne dín par qáim hogá, ki jo apne dil men yih tasauwarát na kartá ho, ki jo Ramazán ká mahíná na hotá, to bihtar thá ; kyúnki is qadr dushwárí na hotí, aur na is tarah ke hazárhá taklífát i sharaí, ki jin ká mazkúr is mukhtasar men mumkin nahín ; aur we taklífát namúna is sakht júe ke hain, ki jin kí bardásht karke gunáh aur Shaitán kí gulámí se ázád honá niháyat mushkil hai.

Pas, jo in mushkilát se riháí pá chuke hain, un par farz hai, ki hazárhá hazár shukr aur taríf Janáb Rabb-il-álamín ko pahuncháwen, jo ki apne tamám o kamál fazl o karm se un ko Khudáwand Ísá Masíh ke muláim júe ke tale láyá. Aur yih bhí ummed rakhná cháhiye, ki jis ne apne bihtarín amúr ko un ke dilon men paidá kiyá, beshakk o shubha us ko tamám bhí karegá. Lekin jis dam ki yih kahá gayá, ki Masíh ká júá muláim aur us ká bojh halká hai, to sháyad ki koí is sawál ká jawáb púchhe, ki Yih bojh, jo hamárá mubárak Najátdihinda apne shágirdon par rakhtá hai, so kyá, aur halká kis tarah hai ? To jawáb us ká yih hogá, ki halká bojh is se murád hai, ki kamál khushí se un musíbaton o mushaqqaton ke tábi hon, jo ki is dunyá i fání men us par ímán láne se ham par láhaqq honge ; aur zurúr i mutlaq hai, ki Masíhí is bojh ko niháyat sabr o dilerí se uthá len ; kis wáste ki yih jagah ímándáron ke árám kí jagah nahín. Ham to musáfir hain, aur bihisht hamárá ghar hai ; us ghar ko mulk i dushman ke darmiyán guzar karke jáná hotá hai ; is liye is safar men ham ko kamál mushkilát o taklífát darpesh hongí. Aur kitáb i muqaddas bhí aisá hí irshád kartí hai, jaisá ki Ámál 14 : 22 men mazkúr huá, Shágirdon ke dilon ko taqwiyat aur tákíd kí, ki ímán par sábit rahen ; aur kahá, ki ham par wájib hai, ki barí mashaqqaton se Khudá kí mamlukat men dákhil howen. Agarchi sádiq Masíhí Khudáwand Masíh ke khún i mubarak se dhoyá gayá, aur Rúh-ul-Quds kí tásír i álá se pák o sáf kiyá gayá hai, tis par bhí jis dam tak ki wuh is álásh i dunyawí men maujúd rahtá hai, us waqt tak gunáh o kharábí i aslí kí bunyád us men baní rahtí hai ; is liye wuh gamgín hotá hai, ki jo us par farz hain, adá nahín kar saktá ; qazá i kár wuhí us se wuqú men áte, aur us kamzorí ke báis, jo nekíán, ki wuh kiyá cháhtá hai, us se ho nahín saktín ; tab us dam wuh Púlús ke muwáfiq faryád kartá hai, Rúm. 7 : 21, 22, "Garaz main ek qánún pátá hún, ki jab main achchhá kiyá cháhtá hún, tab mujh pás bad maujúd hotá hai ; ki main apní insániyat i mánawí men Khudá kí shara se rází hún, aur dúsrí shara ko apne band band men dekhtá hún, jis ko merí khirad kí shara se jang hai ; aur main gunáh kí shara ká, jo mere band band men hai, asír hún." Algaraz yih laráí gunáh aur pákízagí se hotí hai ; aur záhir men, yane dunyá ke logon se use taklíf pahunchegí. Lekin agar dunyá unhen satáwe, to kuchh muzáiqa nahín ; kyúnki Khudá i Rahím un se barakat i kháss ká wada kartá hai. Matí 5 : 11, "Nekbakht ho tum, jab ki log tumhen mere wáste malámat karen, aur dukh dewen, aur sab tarah kí jhúthí burí báten tumháre haqq

meṉ kaheṉ." Un ko zurúr hai, ki har ek gunáh-ámez ạish o ishrat, o suhbat i bad se hazr kareṉ, aur apní ánkhoṉ ko tamám lazzat i nafsání se band karke ásmání chízoṉ par lagáweṉ. Aur niháyat zurúr hai, ki apní salíb uṭhákar dam ba dam us kí pairauí kareṉ; aur un sazáoṉ ko, jo ki Ḳhudá Báp un par názil kartá hai, sabr se bardásht kareṉ; kyúnki hamárí abadí bihtarí us meṉ hai; jaisí ki Ibr. 12: 6 meṉ hai, ki "Ḳhudáwand, jise piyár kartá hai, use tambíh kartá hai; aur har ek beṭe ko, jise wuh qabúl kartá hai, píṭtá hai." Pas, halká bojh yih hai, ki jo Masíh ne apne shágirdoṉ par rakhá; aur us ká anjám hayát i abadí hai.

Aur yih bojh bhí banisbat aur bojhoṉ ke niháyat ásán aur halká hai. Wuh gunáh, ki jis par abr i magfirat na barsá ho, wuh is dunyá aur uqbá meṉ bhí bojh kí mánind hai; aur wuh gunahgár, ki apní níud se bedár na húá, ek niháyat bhárí bojh rakhtá hai. Wuh jántá hai, ki Ḳhudá ká gazab us par jhúm rahá hai; is liye wuh roz o shab árám nahiṉ pátá. Chunánchi Dáúd nabí bhí aise shakhs kí bábat meṉ bayán kartá hai, Zab. 38: 2—6, ki "Tere tír mujhe chubte haiṉ, aur terá háth mujh par bhárí hai; maiṉ dukh bhartá húṉ, aur kamán ho gayá húṉ. Maiṉ din bhar royá kartá húṉ." Dekho badoṉ kí hálat bhi jahán i áinda meṉ aisí hí ḳharáb hogí, ki qiyás meṉ nahíṉ átíṉ. Badtarín taklífát ki Isáí is dunyá meṉ uṭháte haiṉ, hargiz hargiz us ạzáb se muqábil no hongí, jo ki uqbá meṉ gunahgár jahannam meṉ uṭháweṉge. Aur kalám i muqaddas bhí un hálatoṉ ká bayán niháyat hí haibatnák taur par áshkár kartá hai, (Zab. 9: 17; Matí 8: 12; Mar. 9: 46.) "Gunahgár pátál meṉ ḍále jáenge, aur we sárí qaumeṉ, jo Ḳhudá ko farámosh kartí haiṉ." "Par is bádsháhat ke ye larke báhar andhere meṉ ḍále jáenge: waháṉ roná aur dánt písná hogá." "Jaháṉ un ká kíṛá áḳhir nahíṉ hotá, aur ág nahíṉ bujhtí." Pas, badkároṉ aur gunahgároṉ ká hál jaisá ki marqúm húá, waisá hí hogá, aur bhí wuh bojh, jo bhárí kahá játá hai, yihí gunáh ká bojh hai, ki jis ke níche we dab gae. Ab samjhá játá hai, ki is hál meṉ un ke diloṉ ko kyá chain milegá; kyúnki árám o tashaffí páne kí kyá ummed báqí hai? balki náummedí o ạzáb ke siwá aur kuchh nahíṉ. Agarchi we log is dunyá meṉ magrúr hokar Masíh ke is halke bojh ko haqír jánte the, par is hálat i yás meṉ us bojh ko páweṉ, to háthoṉ se kyá, balki ánkhoṉ se us bhárí bojh ke badle uṭháweṉ, aur badil o ján qabúl kar leṉ. Par us waqt husúl us niạmat ká kamál námumkin hogá, aur un ko apní saḳht dilí aur gardan kashí kí sazá zurúr uṭháni hogí; aur yih sazá is qadr saḳht aur badtar hogí, ki ek búnd pání bhí muyassar na hogá; us waqt daulatmand o Lázar kí tamsíl yád kí cháhiye, ki wuh daulatmand, jo is jahán meṉ rahne ke waqt apní shán o shaukat, ạish o ishrat meṉ masrúf thá, bạd marne ke kis qadr ạzáb i jahannam meṉ paṛá, aur niháyat tang hokar árzú kí, ki wuhí Lázar, jis ko ki wuh us zindagí meṉ haqír o náchíz jántá thá, us ke pás jáke us kí zubán ek qatra pání se seráb kare; phir yih bhi nasíb na húá.

IV. Yih, ki Ḳhudáwand ke júe ke mutahammil hone se gunahgároṉ ko chain o árám hásil hotá hai; yane, ba sabab kasrat gunáh ke, ki

niháyat bhárí bojh hai, zurúr hai, ki we árám ke muhtáj hon; jaise ki nafsání ádmí daulat o aish o ishrat ke husúl karne ke liye, roz o shab mihnat khainchtá hai, aur kuchh bhí árám nahín letá; aur agarchi us mihnat i sháqqa se árám páwe, to apne taín, kamál khush nasíb samajhtá hai; magar yih námumkin mahz hai. Par is bát ká qiyás karná zurúr hai, ki hamáre Khudáwand Naját-dihinda ne kaun se aur kis tarah ke árám ká wada farmáyá hai? ki yih árám i dunyáwí aur jismání nahín, balki abadí rúhání hai; aur hamárá Naját-dihinda kháss yih árám apne ímándáron ko atá kar saktá hai, ki jis ne apná besh qímat khún bahákar us árám ko kharída. Magar sachchá Ísáí is dunyá i fání men musáfir ke taur par hai; par bihisht kí taraf, ki jo us ká watn i kháss, aur us ke Báp ká maskan hai, niháyat chálákí se safar kartá hai; aur us safar ke tamám karne ke liye zurúr hai, ki har nau kí musíbat o tarah tarah kí azíyat, ki jo is musáfirat kí ráh men pesh áwen, un ká mutahammil hokar un kí mushkilát par gálib ákar fathmand ho, aur kusháda ráh ko tark karke tang ráh par qadam máre, Matí 7: 13, 14. Aur is musáfir kí zindagí kí tamsíl daurne se bhí mushábih hai, aur lázim hai, ki jis dam tak is dunyá men zindagí kare, chaltá, balki daurtá hai, itná ki wuh nishán, jo us ke liye thaharáyá gayá hai, wahán tak pahunche; aur jaisá ki Púlús Hawárí ne ilhám se farmáyá hai, Fil. 3: 14, "Par itná hai, ki main un chízon ko, jo pahle chhútín, bhuláke, un ke liye jo áge hain, barhá húá sídhá nishán kí taraf pilá játá hún; táki main us gend ko, jis ke liye Khudá ne mujhí ko Masíh Ísá kí marifat se úpar buláyá, páún." Pas, agar yihí hál hai, to záhir húá, ki sachche Ísáí ko, is nápáidár dunyá men, kis chíz par ummed ho saktí hai; hán, magar siwá us ke, ki us kí zíst ko laráí se tamsíl dí hai; is wáste us ko zurúr, ki jab tak fazl i Iláhí shámil i hál hokar apne tamám dushmanon, misl Shaitán o nafs i ammára par gálib na áwe, lartá, aur un par fathmand hone ke liye sargarm rahe; aur usí ke bayán men Khudáwand ne Matí ke 5: 29 men farmáyá, "Pas, agar terí dahní ánkh tere thokar kháne ká báis ho, to use nikál dál, aur phenkh de; kyúnki tere azúon men se ek azú ká na honá tere liye us se bihtar hai, ki terá sárá badan jahannam men dálá jáwe." Díndár Ísáí ko zurúr hai, ki har taur kí nekokárí men kámil bane, aur apne nuqsán ke khauf se taiyár ho, balki apne hawá o hawas, o kibr o gurúr ká mutí na hokar apne Khudáwand kí tarah halím o farotan rahe; aur apne hawás o khaslat i náqis ko maglúb karke apne jism o rúh ko un sab buráíon se, ki úpar mazkúr ho chukín, pák sáf kare; kyúnki wuh Rúh-ul-Quds ká ghar hai; aur usí ke wáste Púlús Hawárí bhí kahtá hai, 1 Kar. 6: 17 men, "Par wuh, jo Khuuáwand ke sáth milá húá hai, so us ke sáth ek ján húá hai." Aur yih bhí lázim hai, ki har tarah kí musíbat o áfat ká mutahammil ho; agarchi us ke qaríb o rishtadár bhí use satáwen, to satáe jáne kí iwaz koí khiyál i bad apne dil men na láwe, yahán tak ki koí dahne gál par tamácha máre, to báyán bhí us kí taraf pher de, jaisá ki marqúm hai, Matí 5: 39 men. Pas, use cháhiye ki roz ba roz apní salíb apne úpar utháwe, aur apne Naját-dihinda ke píchhe chale. To sábit húá, ki yih sab mazkúr, jo likhá gayá, us kí bardásht se us ko kisí tarah ke árám kí súrat mutasauwar nahín. Wuh un laz-

zát i nafásání o khatrát i jismání se ba nisbat jism ke ek murda hai, ki jin ko dunyawí log kamál sargarmí se just jú karte hain. Us kí khurramí o khushí un rúhání chízon men hai, ki firdaus men muqaddason ke liye maujúd kí gaín. Wuh apní sab musíbaton aur dukhon men, faqat is bát par qináat karke tasallí pátá, jo ki Khudáwand ne wada kiyá, ki main dunyá ke ákhir tak tumháre sáth hún. Agarchi wuh barí barí áfaton men pare, tis par bhí Khudáwand, yane us ká ásmání Báp, apne fazl o karm se use sambháltá hai; aur alákhir Khudáwand Ísá Masíh kí madad se maut par fathyáb hotá hai. Algaraz yih mukhtasar bayán un khushíon ká ho chuká, jo ki rúhání hain; aur mard i nafsání un ko nahín samajhtá, aur mard i díndár ko is khiyál se, ki us ke sab gunáh muáf kie gae, kyá hí árám o chain miltá hai. Jis waqt ki us par sábit ho chuká, ki wuh aish i rúhání, kí bihisht men maujúd hai, shámil húá, tab wuh rúhání taur par zindagí basar karta hai; aur is bát se wáqif hokar kamál khush hotá hai, ki Khudáwand ne us ke dil ko apná maskan banáyá, aur wada bhí kiyá, ki tum apní jánon men árám páoge. Yih ummed i qawí hai, ki jab ham farotaní se us kí dawat ko qabúl kar len, tab wuh biláshakk apne wada ko púrá karegá. Alhásil ham par farz hai, ki apne tamám zor o táqat ko, usí kí itáat men sarf karke apní sárí mihnat o khwáhish i dilí ko us par rujú karen, yahán tak ki jo aisá ittifáq ho, to us ke nám o jalál záhir karne ke liye apní ján bhí dareg na karen, aur janáb Ahdiyat se duá mángkar dil se yih cháhen, ki wuh Púlús kí mánind ham ko un kamzoríon se chhutkárá deke táqatmand kare, khwáh jíen yá maren, wg. Aur díndár log jis qadr lábayán khushí hásil karen, waisí hí izzat bhí un ká hissa hogí. Wuh chashma, ki jis se muqaddas maláik apne liye nekbakhtí o khushí dhúndhte hain, usí chashme se we log, jo muqaddas hain, wuhí khushí, jo ki abadí hai, páwenge. Poshída na rahe, ki janáb Rabb-il-álamín ke farzand wuhí log kahláe jákar jalál i abadí ke táj se sarfaráz kiye jáenge, jo ki us ke azíz aur eklaute Bete mubárak Khudáwand par ímán láte hain, 1 Pat. 5: 4. Pas, wuh chain o árám, jo ki kháss ham gunahgaron ke liye wada húá hai, aur us ká mazkúr bhí úpar ho chuká, cháhiye ki apní tamám o kamál táqat o dars se us kí tahsíl men koshish karen; aur agarchi ham us daulat i naját ke tálib hon, to munásib yih hai, ki us Khudáwand Masíh ke huzúr men házir hon, ki jis ká júá muláim, aur us ká bojh halká hai; aur apne mabúd kí ibádat gulámána mizáj se na bajá láwen, magar mahabbat i farzandána se; aur us ke adá men saí karen, ki us ká anjám jalál o hayát i abadí ho; aur is dawat i haqíqí ko, ki Masíh ne apní álí sarkár se ham gunáh ke zerbáron ko atá kí, aur bulátá hai, qabúl karen, aur apní tamán fikr us men sarf karen, jo ki Málik i hayát aur jalál ke Bádsháh ne irshád kín; aur jis ne apne pák khún aur Rúh-ul-Quds kí tásír se ham ko gunáh kí álúdagí se mubarra kiyá, niháyat zurúr hai, ki apní qudrat i rúhaní o jismání us kí bandagí men kharch karen, ki jis ne apní mihrbání se Shaitán kí gulámí se ázád karke rahmat i Iláhí ke shámil kiyá.

Ai azízo, lázim hai, ki tamám baní Ádam kyá Ísáí, aur kyá Musalmán o Hindú, wagairah, jo ki is kháksár ne bayán kiyá, mutaffiq alaiha hokar ba gosh i dil suno, samjho; kyúnki waqt nazdík, aur maut

muntazir hai, kis dam ham ko apní ágosh men le; aur záhir hai, ki bad us ke kuchh na ban áwegá; kis wáste, ki yih naját kí khushkhabarí ham tak pahunchí, aur bár bár is fazílat i behadd ka bayán, jo ki Khudá Báp ne Rúh ul Quds kí marifat ham par baháyá, sunáyá gayá. Pas, taajjub hai, ki báwajúd us mubárak khushkhabarí ke, jo ki mubárak Naját-dihinda ne hamáre wáste atá kí, shinawá na hon, to yaqín hai, ki kitáb i muqaddas kí wuh áyat hamáre haqq men rást hogí, jaisá ki A'mál 7: 51, "Ai gardan kasho, aur ai dilon aur kánon ke námakhtúno, tum hamesha Rúh ul Quds kí mukhálifat karte ho, jis tarah," wg. To sábit hai, ki aisí sakht-dilí ká ákhir kyá húá; iltijá hai, ki merí iltimás kamál insáf o Khudá ká khauf karke suno, táki wuh wada, jo Khudá i rahím ne apne eklaute Bete kí marifat se tumháre haqq men kiyá hai, hásil ho; phir yih bhí ummed hai, ki Naját-dihinda us mahabbat i lásání se ham ko kahegá, ki Ai mere báp ke saádatmand logo, áo, aur us bádsháhat ko mírás men lo, jo biná i álam se tumháre liye taiyár kí gaí; aur tamám izzat aur shukr us ke pák nám ká ho. A'mín.

XXVII.

RU'HA'NI' DAUR DAURNE KI' BA'BAT.

MUNSHI' MIRZA' JOHN BEG KI' TASNI'F.

Pas, jab ki ham gawáhon ke itne bare abr se ghire húe hain, to áo, har ek bojh aur uljhánewále gunáh ko utárke bardásht ke sáth us ráh men, jo hamáre liye muqarrar kí gaí hai, dauren; aur I'sá ko, jo ímán ká shurú aur kámil karnewálá hai, takte rahen.—Ibr. 12: 1, 2.

ALLA'H Taálá ne baní A'dam kí tabáhhálí par nazar karke apne kalám men apní pahchán aur apne ilm ká taur is andáz par likhwáyá, ki baní A'dam kí aql, jo gunáh ke zor se nátawán ho gaí hai, ba sahúliyat tamám daryáft kar sake. Khusúsan jin shuglon aur dunyawí kár o bár men we ziyádatar mashgúl rahte hain, unhín kámon ko rúhání ishára kanáyon men bayán kiyá, táki un ke dil unhín ke kámon ke wasile razámand hokar us kí mahabbat kí taraf rujú karen. Chunánchi injíl men dekho, ki hamáre Naját-dihinda ne aksar ásmání bádsháhat ká ráz tamsílon men bayán farmáyá;—kahín jál kí tamsíl, kahín kisán kí tamsíl, kahín shádi, kahín khamír kí. Aisí aisí misálon se, jo qaríb ul fahm thín, ásíon ko samjháyá. Usí naqsh i qadam par Púlús rasúl ne bhí jab dekhá, ki Yúnání Rúmíon men lab o bází ká beshtar charchá hai; to jis waqt un men injíl sunáí aur maktúb likhe, to kushtí o

ghúṉse laṟne, aur dauṟne ká rúhání taur par bayán kiyá, táki wuh kalísiyá apne károbár ke wasíle rúhání aur dilí muddá ko samajhkar hayát i abadí ke láiq ṭhahareṉ. Wáh, kalám i Iláhí meṉ kyá hí shíríní hai! Dáúd farmátá hai, ki "Terá kalám shahd se shíríṉ, balki us ke chhatte ke ṭapakne se shíríntar hai." Chunánchi is áyat meṉ bhí ek dauṛ ká mazkúr hai, jo ḳháss díndároṉ kí dauṛ hai, ki is zindagí se hayát i abadí hásil hone tak karte haiṉ:—

Is áyat se tín báteṉ nikaltí haiṉ.

I. Hamárí dauṛ kis ráh meṉ hai?

II. Ham kyúnkar dauṛeṉ?

III. Ham kis ke liye dauṛeṉ?

Ab kyá ḳhúb hotá, agar ham tínoṉ bátoṉ ká mufassal bayán karne se peshtar Yúnáníoṉ o Rúmíoṉ kí dauṛ ká dastúr, ki kab shurú húá, muḳhtasar bayán karte, aur is se yih fáida hotá, ki is áyat ká maqsad ham par sáf roshan ho játá, aur jo tạlím, o targíb o ibrat hamáre wáste nikaltí, us se ham baḳhúbí ágáh ho játe.

Yáwán, Yáfis ká beṭá, aur Núh ká potá qaum i Yúnán ká báp thá. Agarchi Yáfis Khudá i haqíqí kí shináḳht rakhtá thá, magar thoṛe ạrse meṉ ilm i Iláhí us kí nasl se játá rahá; aur áftáb o máhtáb kí parastish karne lage. Gumán i gálib hai, ki ek firqe ne, jo Misr se ákar Asína meṉ basá, apná taríq i bátil Yúnán meṉ phailáyá. Bahar hál un meṉ ek taríq i bátil aisá riwáj páyá, jis meṉ deotá deotan beshumár ban gaíṉ; aur yihí báis thá, ki báwajúde ki we adab o qáide meṉ mashhúr the, aur hamesha ilm o hunar kí taraqqí meṉ koshish karte the, aur aksar shujáạt o ulú himmatí meṉ namúd rakhte, taubhí berahmí aur lazzát i jismání meṉ garq rahte the, garaz koí aubáshí aur fujúr aise na the, jo un ke ḳháss o ạm meṉ járí na húe. Sach hai, ki husn i aḳhláq sirf dín i haqq se mutạlliq hai; wuh ạql kí qúwat se hásil nahíṉ ho saktá. Yúnání saltanat qadím se hai; chunánchi, us ká zikr Ibráhím ke qabl, yạne Masíhí ạhd ke do hazár baras pahle se hotá átá hai. Ab aur báteṉ bahut sí haiṉ, jin ká zikr yaháṉ ạbas hai, par jis maqsad par ham ne un ká hál likhá, so yih hai, ki un meṉ kaí nau kí lab o bází un dinoṉ meṉ muqarrar kí gaí thíṉ; magar baṛí bát yih thí, ki jab un bázíoṉ ká waqt átá, to laṛáíáṉ mauqúf ho játíṉ, aur sab log báham mile jule ittifáq se rahte the. Pas, yih báziáṉ un ke ittihád o mel ká sabab, aur muwáfiqat ke liye bahut hí muassir thíṉ. Un meṉ se Olimpiák kí ek tamáshagáh bahut namúd rakhtí thí, jo pánchweṉ baras saranjám dí játí thí; aur hamesha us ká daur aisá ṭhík o barábar átá, ki Yúnání log us ko apní ibtidá i táríḳh jánte; balki usí ke bamújib barsoṉ ká hisáb karte. Isí tamáshagáh meṉ dauṛte the, jis ká ishára is áyat meṉ hai; aur kúdte aur kushtí ghúṉse bhí laṛte the, aur lohe ke sonṭe phenkte. Par un meṉ is bát kí baṛí tákíd thí, ki koí mujrim o badnám is tamáshagáh meṉ áp ko haríf o sharík na kare. Ạláwa is ke ghoṛe gáṛíáṉ dauṛáte, sháir apne shiạr paṛhte, aur muarriḳh apní tawáríḳh, aur musauwar apní taswíreṉ, o naqqásh sangín paikareṉ ḳhushtarásh láte. Agarchi un ko kuchh naqd i inạm kí ummed o árzú na thí; sirf zaitún kí pattíoṉ ká táj miltá; magar jo un meṉ se gálib hotá, aisí izzat pátá, ki urába par sawár hokar jaháṉ guzartá, log ba áwáz i buland tahsín o áfrín karte. Aur jab wuh

apne shahr meṉ pahunchtá, to phátak se nahíṉ, par shahr-panáh kí díwár toṛkar dákhil hotá. Aur Yúnáníoṉ hí ke dastúr par Rúm meṉ bhí Qaisar A'gustus ne ek tamáshagáh muqarrar kí thí, jis ká daur ádh koss ká thá, jis meṉ tín lákh assí hazár ádmí baiṭhte the; aur bahut se kúdte, phándte, dauṛte aur kushtí laṛte.

Khair; ab gaur kiyá cháhiye, ki is áyat meṉ, jo muqaddas Púlús ne dauṛne ko farmáyá hai, ki "Ham harek bojh aur uljhánewále gunáh ko utárke bardásht ke sáth us ráh meṉ, jo hamáre liye muqarrar kí gaí hai, dauṛeṉ; aur I'sá ko, jo ímán ká shurú aur kámil karnewálá hai, takte raheṉ," kyá matlab hai?

Yaháṉ muqaddas rasúl ká matlab us dauṛ se, jo Yúnáníoṉ meṉ thí, nahíṉ hai; par us ká ek ishára o kanáya hai, táki múminoṉ ke dil uskáe jáweṉ. Púlús farmáte haiṉ, ki "Pas, ham jo gawáhoṉ ke itne baṛe abr se ghire haiṉ," yane jo gyárahwẽṉ báb meṉ ímándároṉ aur un ke amaloṉ aur jazá ká mazkúr ho guzrá, we sab itne bahut se gawáh haiṉ, ki goyá abr kí mánind ham ko ghere húe haiṉ. Jis tarah ki us tamáshagáh meṉ tín lákh assí hazár ádmí kháss o ám un dawindoṉ aur kushtí ghúṉse laṛnewáloṉ ko ghere húe the; usí tarah jab ki ham bhí beshumár gawáhoṉ ke áge haiṉ, to lázim hai, ki ham dauṛeṉ; aur is liye bhí, ki ham dauṛne ko taiyár hokar áe haiṉ. Jab ki we log faqat dunyawí námwarí o fathmandí o surkhrúí ke liye aisí koshish karte the, aur kaise qánún ke sáth, aur kis tarah ke log dauṛte the; to ham, jo na sirf is jahán, balki jahán i áyanda meṉ apne Khudáwand ká jalál o nám karne ko, aur ákhirat kí nekbakhtí páne ko haiṉ, kitní ziyádatar jidd o jihd na kareṉ, aur un se kitne bihtar o umda qánún ke páband hokar na dauṛeṉ?

I. Ab pahlí bát ká bayán kareṉ, ki *ham kis ráh meṉ dauṛeṉ?*

Zurúr hai, jaisá un meṉ dauṛne kí ek ráh thí, ki Masíhíoṉ meṉ bhí ek ráh howe. Chunánchi hámárá Naját-dihinda Isá farmátá hai, ki "Ráh maiṉ húṉ, koí bagair mere wasíle ke Báp pás nahíṉ já saktá;" aur phir farmáyá hai, ki "Darwáza maiṉ húṉ." Pas, áo azízo, ham log jo dauṛá cháheṉ, to Khudáwand I'sá Masíh meṉ dauṛeṉ, ki haqíqí aur zindá ráh wuhí hai. Aur sach hai, ki Shaitán o dil o dunyá ne hamárí ráh ko phátak lagá, aur díwáreṉ uṭhá, o kánṭe bichhákar band kar rakhá thá, aur apní ráh ko, jo chauṛí o kusháda hai, chhiṛkáo karke o sabza lagáke khol rakhá thá. Koí tadbír aisí na thí, na koí yár wafádár thá, ki ham ko us ráh meṉ dauṛne ká qábú bakhshtá, yá madad karke us meṉ hamárí hidáyat kartá. Par hazároṉ shukr I'sá Masíh ke hoṉ, ki us ne ek naí o zindá ráh apne parda i jism ko pháṛkar hamáre liye taiyár kí. Ab áo, bháío, chálák dil aur kámil ímán ke sath dil kí nájásatoṉ par chhiṛkáo karke dauṛeṉ; aur aisá na dauṛeṉ jaisá maqsúd i be sabát kí taraf, par is tarah ki jo kuchh píchhe hai, use chhoṛkar, jo kuchh áge hai, us kí koshish karke, har ek bojh aur uljhánewále gunáh ko utárke bardásht ke sáth us dauṛ meṉ, jo hamáre liye muqarrar kí gaí hai, dauṛeṉ; aur I'sá ko, jo ímán ká shurú aur kámil karnewálá hai, takte raheṉ.

Phir, is se aur ek bát sochná cháhiye, ki ham meṉ dauṛne kí táqat bhí na thí; kyúnki jab ham taqsíroṉ aur khatáoṉ ke sabab murda

the, kahán táqat thí? Aur daurná kám un ká hai, jo zinda o tandurust, aur barhá dam rakhte hain; aur yih sifaten ham men na thín. Jaisá wuh langrá, jo arhtís baras se us hauz ke pás pará thá, aur yih bhí táqat na thí, ki us men utar sake; par jab Masíh ne us ko táqat o tawánáí bakhshí, tab wuh khatolá lekar chal niklá. Aisá hí wuh langrá bhí, jo khushnumá darwáze par baithá bhik mángtá thá, aur jo áp se kabhí wahán na á saká; par jab Patras hawárí ne Khudáwand i tawánáí-bakhsh ke nám se us ko ek naí qúwat bakhshí, to wuh langrá úchhaltá kúdtá daurne lagá. So, ai piyáre bháío, isí tarah ham bhí gunáh karke rúhání langrápan men giriftár, aur daurne se mahrúm the. Par jab us ke fazl i bepáyán aur karam i bekarán ne ham ko zinda kiyá, tad ham men ek nai tawánáí paidá húí, aur yún ham ne daurne kí ráh páí. Pas, ham ko lázim hai, ki husn i taqaddus aur ihsán i firáwán ke zor se Rúh i Quds kí barakaton ká dam barháke har ek bojh aur uljhánewále gunáh ko utárke bardásht ke sáth us ráh men, jo hamáre liye muqarrar kí gaí hai, daúren. Is maqám par Púlús ká muddá yih nahín hai, ki ham pánw se dauren par us ká matlab dil o aql, aur aql kí tamám qúwaton se hai; is wáste, ki jaisá badan men pánw sab azúon se zoráwar, waise bátin men dil o aql sab se qawí aur zabardast hain; kyúnki aql o dil, aur ímán jahán pahunch saken, wahán pánw ká kyá dakhl? Dil to ímán ke, aur ímán aql ke wasíle dozakh aur bihisht tak sair kar sakte; par jism i zaíf men yih táqat kahán? Badan kí qúwat dunyawí chízon kí ziyádatí se nuqsán uthátí hai, jaisá ki súraj kí chamak bahut dekhne se ánkh ko khalal hotá; magar rúh umda chízon men jis qadr mashgúl rahe, utní hí kámil hotí hai. Azízo, qúwat i jismání faqat un chízon ke kám átí, jo ek jagah yá zamáne men mahdúd hain; par rúh, behadd aur abadí chízon ke khiyál men mashgúl rahtí hai. Aur likhá bhí hai, ki hamárí kushtí gosht aur khún ke sáth nahín, par sardáron, aur sáhib i ikhtiyar, aur is dunyá kí táriki ke qudratwálon ke sáth, aur sharír rúhon ke, jo buland makánon men hain. Kyúnki hamárí laráí ke hathyár jismání nahín, par Khudá kí madad se qilaon ke dhá dene par qádir hain; ki ham mubáhason aur har ek bulandí ko, jo Khudá kí pahchán ke barkhiláf áp ko buland kartí hai, girá dete hain; aur har ek khiyál ko qaid karke Masíh ká farmánbardár karte hain. Pas, ham ko kitná batariq i aulá lázim o wájib hai, ki har ek bojh aur uljhánewále gunáh ko utárke, bardásht ke sáth, us ráh men, jo hamáre liye muqarrar kí gaí hai, dauren.

II. *Ham kyúnkar dauren?*

Púlús ne farmáyá hai, ki "Us ráh men, jo hamáre liye muqarrar kí gaí hai, bardásht ke sáth dauren; aur Ísá ko, jo íman ká shurú aur kámil karnewálá hai, takte rahen;" yane, ki ham sabhon kí daur thík nishán kí taraf howe; ba ján o dil o ba ishtiyáq i kámil; aur us ráh men jo azl se muqarrar húí; par hamárí daur kí shart Masíh howe; ki ham usí ko bázígáh i naját ká nishán samjhen. Chunánchi Yúnání bhí jab daúrte, to apní shart o nishán kí taraf. Aur is kí bábat rasúl ne ek maqám men aur farmáyá hai, ki Main un chízon ko, jo píchhe chhútín, bhulákar, un ke liye, jo áge hain, barhá húá, sídhá nishán kí

taraf pilá chalá játá húṉ; aur jis shart ke liye Ḳhudá ne mujhe Ísá Masíh kí maṛifat buláyá, usí ke páne ko muqarrarí ráh meṉ dauṛtá húṉ. Is se kaisá sạríh wázih hotá hai, ki yih nishán, yạne Ísá Masíh, hámárí dauṛ ká ḳháss sabab hai.

Pahle is ká mazkúr ho chuká, ki Yúnáníoṉ meṉ is bát kí baṛí hí tákíd thí, ki koí mujrim o badnám un kí lạb o bází meṉ sharík na howe; to phir aise maqám meṉ kisí langṛe aur zạíf ul ạzá ká kaháṉ guzar hai? Aglab hai, ki aisí án bán ke báis we sálhá sál se us maṛika i námwar ke wáste kasrat baham pahuncháte, aur áp ko dunyawí áláish o buráí se, jo táqat o dam baṛhne kí máni haiṉ, báz rakhte honge; kyúnki har ek kushtígír sab bátoṉ meṉ parhezgár hotá hai. Phir un qawáid ko, jo fathyábí ke wáste waháṉ ke zafar paikaroṉ se ṭhaharáe gae honge, hifz karke dil par naqsh karte honge. Aur yih bhí qiyás qabúl kartá hai, ki we áp ko har nau kí subuk ḳhurishoṉ aur poshishoṉ se árásta karke, har ek bojh, aur uljhánewále asbáb se dúr o pák rahkar, bilánága un wasíloṉ ko kám meṉ láte honge, jo phurtí aur tez-gámí ke liye mufíd hote honge; aur har tarah ke bojh, aur uljháwe se dilí nang o ạr rakhte honge, is ḳhiyál se ki dawinde ko in se siwá mahrúmí aur ruswái ke aur kuchh husúl nahíṉ hogá.

To kyá, ai ạzíz bháío, ham, jo aisí páktarín ráh meṉ dauṛte haiṉ, jise Ḳhudá ke farzand ne apná pák lahú bahákar hamáre liye taiyár kí, yá jis kí fathyábí ke qáïdoṉ ko muqaddas rasúloṉ, aur nabíoṉ, aur shahídoṉ ne bayán kiyá, balki apne lahú se muhr karke us kí rástí par dastḳhatt kí, yá har ek bojh se, jo nafsání asbáb hai, subuksár, aur har ek gunah se, jo dil ko uljháte, yạne shahwat o harámkárí, badnazarí o tamạ, sheḳhí o gazab o ḍáh se apne taíṉ pák na kareṉ, aur jí ján se nae bankar naí ḳhú ko, jo Ḳhudá ke muwáfiq nekí o haqq kí pákízagí meṉ paidá húí, iḳhtiyár na kareṉ? Háṉ, ba taríq i aulá har ek tahárat o mahabbat ko lung banákar, páedárí o burdbárí, ummed o parhezgárí par kaske bándheṉ, aur rástbázána qánún se nekoí, aur nekoí kí cháláki ke sáth dauṛeṉ. Sad haif ki Yúnání dauṛnewále ke muqábale meṉ Masíhí dawinda gairatmand na ho, aur áp ko subuksár na kar ke dunyawí áláish, o bojh, aur anwạ uljháwe meṉ phaṉs jáwe.

Yúnání, báwasf is ke, ki ilm i Iláhí se jáhil i mutlaq the, par taubhí dilí sharíạt ká, jise Ḳhudá Taạlá ne har ek bashar ke dil kí lauhoṉ par kanda kiyá hai, un meṉ ek nishán báqí o záhir thá, ki we log apní lạb o bází meṉ kisí badnám o mujrim ko sharík o haríf na hone dete the. Wáh! gunáh kí kaisí tásír o buráí hai, ki gunahgároṉ ko bhí, jo sharíạt se be ilm hokar use pámál karte, nápasand mạlúm hotí! Is muqaddame meṉ Púlús farmátá hai, ki "Jin ko sharíạt nahíṉ milí, jab we tabíạt se sharíạt ke kám karte haiṉ, to we sharíạt na pákar apne liye áp sharíạt haiṉ. We sharíạt ká ḳhulása apne diloṉ meṉ likhá húá dikháte haiṉ, aur un kí tamíz bhí gawáhí detí, aur un ke ḳhiyál ápas meṉ ilzám yá uzr karte haiṉ." Pas, jis hálat meṉ ham ne sharíạt, balki takmila i sharíạt ko páyá, to kyá ham is bát ko tákídan dost na rakheṉ, ki tum harámkár, o but parast, o lálachí, o gálí baknewále, aur zálim se mel na rakhná? Ek aur bát gaur talab hai, ki Yúnání log badnám o mujrim se qátibatan mel na rakhte the; par jo Masíhí achchhí ḳhaslatoṉ ke páband haiṉ, un ko aisá nahíṉ lázim

hai; par yih wájib hai, kí har ek mujrim o badnám ke liye duạ o minnat karná, aur jis wasíle se ho nek khúí o khush khulqí ke zor se Khudáwand tak us ko khainch láná, táki us ke fazl i lá intihá ke wasíle hamárí tarah un ko bhí naját aur hamesha kí zindagí ká inạm mile.

III. Tísrí bát, ki *ham kis liye dauren?*

Ạzízo, tum ne suná, ki we log sirf jismání námwarí anr táj i fání ke wáste, aur zaitún kí pattí ke, jo murjhá játí, aur us shuhrat ke pás se, jo magrúrí aur látáil khiyál kí khushwaqtí o tahsín i bátil aur tạríf i láhásil se tạlluq rakhtí hai, daurte the; par Masíhí dawinda gairfání táj aur hár ke liye. Kyúnki likhá hai, ki Mubárak wuh hai jo imtihánon men sabr kartá hai, ki wuh imtihán ke bạd zindagí ká táj páwegá, jis ká Khudáwand ne apne piyár karnewálon ke wáste wạda kiyá hai. Khusúsan ham is liye dauren, ki Ísá ko, jo ímán ká shurú aur kámil karnewálá hai, takte rahen; yạne, jis tarah we log tamáshagáh men apní shart ke nishán ko takte húe pesh nazar rakhkar daurte; waisá hí Masíhí is dunyá kí tamáshagáh men daurte húe apní shart aur nishán, yạne Khudáwand Ísá Masíh ko taktá rahe, aur ánkhon se ojhal na hone de; aur wuh peshtar se ásmán par is wáste gayá, táki ahl i kalísiyá kí daur ko, jo is tamáshagáh se daurkar ásmán tak jáyá cháhte, muláhaza farmáwe; ki wuh khud farmáátá hai, ki Main tere kámon aur mahabbat, aur khidmat, o sabr ko jántá hún. Pas hamárí naját kí bázígáh ká wuhí nishán aur shart hai.

Sháyad yih kalám parhkar ham men se koí sust raftár dil kí tarafdárí se aisá dạwá kare, ki Main bhí daurtá hún; to us ká dạwá kyúnkar sábit hogá? Kyúnki daurne, aur áhista chalne men bará faraq hai. Kyá mumkin thá, ki Yúnáníon kí tamáshagáh men koí aisá dạwá kartá? Kyá us ko yih liház ná hotá, ki Agarchi main apní nazar men áp ko daurtá jánún, par tín lákh assí hazár házirán kyá gumán karenge? Yún hí kalísiyá men bhí har ek apne dil ke fareb se wáqif ho, aur áp ko jánche; agar koí áp ko báwájúd sust raftárí ke samjhe, ki Main daurtá hún; to wuh yih yád kare, ki jab ham gawáhon ke itne bare abr se ghire húe hain, yạne ágáz i áfrínish se jitne muqddas o buzurg o shahíd húe, sab ásmán par maujúd hokar, saf ba saf baiṭhkar ahl i kalísiyá kí mashaqqat o mihnat ká liház kar rahe hain; pas main in ko kyúnkar fareb de sakúngá, jo daurnewálon ko nazar daurákar dekh rahe hain! Wuh kyúnkar lákhon muqddason aur firishton se tahsín o áfrín ke láiq ṭhahare? Khabardár, áfrín ke badle nafrín ho. Aur agar koí anwạ hawas aur áláish i dunyawí kí zanjíren pahinkar, aur sir par dunyá ke behúda o befáida asbáb ká bojh ládkar kahne lage, ki Main bhí daurúngá; to kyá wuh us sust raftár se ziyádatar bewaqúf na giná jáegá? Haqq to yih hai, ki sust raftár aur dawinde men itná faraq hai, jitná roshní aur táríkí men. Kyá bojhal aur subuksár ek hí ho sakte hain? Kyá bhaṭkaṭaiye ko angúr, aur bharbhár ko anjír qarár de sakte hain? Rástí o nárástí se kyá munásibat; aur roshní o táríkí se kyá mel hai? Aur Masíh ko Bạl ke sáth kaun sí dostí, aur ímándár ká beímán ke sáth kyá hissa hai? Khudá kí ibádatgáh ko buton se kaun sí muwáfiqat hai? Par daurnewále ká andáz hí nirálá hai; Khudá us ko farmátá hai, ki Tú to zindá Khudá

kí ibádatgáh hai ; chunánchi likhá hai, ki Maiṉ un meṉ rahúngá, aur un meṉ chalúngá, aur maiṉ un ká Ḳhudá hoúngá, aur we mere log honge. Pas, aisá wạda páne se ham ko lázim hai, ki har tarah kí badaní o rúhí nápákí se apne taíṉ sáf kareṉ, aur Ḳhudá-tarsí se kámil hokar ráh i rást ke dauṛnewáloṉ kí mánind subuksár, o parhezgár, aur har ek bojh o uljhánewále gunáh se pák bankar, sirf Ḳhudáwand Ísá ko, jo ímán ká shurú aur kámil karnewálá hai, takte húe bardásht ke sáth dauṛeṉ.

Phir, agar koí kahne lage, ki Ham to kisí ko dauṟtá nahíṉ dekhte ; aur ahl i kalísiyá sab kah sakte, ki Ham sab dauṟte haiṉ ; to Púlús farmáte haiṉ, ki Dauṟte to sab haiṉ, par bází ek hí pátá hai. Phir, jo kahtá, ki Maiṉ Ísá Masíh meṉ húṉ, aur us kí ráh tárikí meṉ hai, wuh jhúṭhá hai—dauṛnewálá nahíṉ ; aur jo apne bhái ko piyár nahíṉ kartá, wuh bhí jhúṭhá hai ; ki jis ko wuh dekhtá hai, jab usí ko piyár nahíṉ kartá, to wuh, jo poshída hai, use kyá piyár karegá ? Phir, hukm hai, ki tum us meṉ har tarah kí koshsih karke, ímán par nekí, aur nekí par irfán, aur irfán par parhezgárí, aur parhezgárí par sabr, aur sabr par díndárí, aur díndárí par birádarána ulfat, aur ulfat par mahabbat baẖháo ; ki agar yih chízeṉ tum meṉ hoṉ, aur taraqqí ke sáth, to tum ko hamáre Ḳhudáwand Ísá Masíh kí pachhán meṉ gáfil aur be phal na hone denge ; par jis ke pás yih chízeṉ nahíṉ, wuh andhá hai, aur ánkheṉ múndtá hai, aur apne agle gunáhoṉ ke dhoe jáne ko bhúl gayá ; yạne, ki aisá shaḳhs dauṛnewáloṉ ke shumár meṉ nahíṉ, balki ḳhárij hai.

Aur na faqat muqaddasoṉ, aur rasúloṉ, aur nabíoṉ, anr firishtoṉ kí ánkheṉ hamárá dauṟná ḍekhtíṉ, par ḳhusúsan wuh ánkhen, jo ág ke shuạla se mushábihat dí gaí haiṉ ; jo dil aur gurde ko jánchtí haiṉ ; aur jo tashaḳhḳhus ko kabhí nahíṉ púchhtíṉ ; to jab ham aisí nazar ke rú ba rú haiṉ, ki koí maḳhlúq us se poshída nahíṉ, par us kí nazaroṉ meṉ, jis ke rú ba rú hamárí dauṛ hai, sárí chízeṉ záhir o uriyáṉ haiṉ ; in ánkhoṉ ko kaun fareb de sake ? Aur yih us kí ánkheṉ haiṉ, jo hamáre ímán ká shurú aur kámil karnewálá hai ; jis ko cháhiye ki bázígáh i nájat ká dáwinda taktá rahe. Yúṉ injíl i muqaddas se faisala hotá hai, ki dauṛnewálá, aur sust raftár, bojhal aur subuksár kalísiyá meṉ kaun haiṉ, aur un ke kyá nishán haiṉ ?

Peshtar mazkúr ho chuká, ki Yúnání tamáshagáh meṉ dauṟne, aur kushtí laṟnewáloṉ ko kuchh zar i naqd kí ummed na thí, magar zaitún kí pattí páte ; waisá hí ham ko Háshá, zar i naqd kí árzú o tamanná na cháhiye. Hamárá ganj o ḳhazána to ásmán par hai. Un ko zaitún kí pattí bebunyád fath ke nishán kí ḳhushwaqtí dikhlátí ; chunánchi jis tarah wuh murjhátí thí, usí tarah un kí fathyábí kí ḳhushí pazhmurda ho játí hogí. Par Ḳhudáwand farmátá hai, ki " Wuh, jo gálib hotá hai, maiṉ use zindagí ke daraḳht se, jo firdaus i Iláhí ke bích o bích hai, phal kháne ko dúngá, aur wuh dúsrí maut se nuqsán na uṭháwegá." Filhaqíqat dunyawí námwarí, aur fathyábí, o galbá se baṟí ḳhushí o ḳhurramí hásil hotí hai, yaháṉ tak ki log aksar us kí kasrat aur wufúr se mar mar gae hain ; jis ko is mulk wále shádí i marg kahte haiṉ ; par dúsrí maut se Yúnání fathmand aur bahádur na bache, go ki unhoṉ ne is jahán meṉ baṛá nám páyá.

Yúnáníoṉ kí tamáshagáh ká daur ḍeṛh hí koss ká thá, par hamárí tamáshagáh ká daur o muhít pachís hazár mail ká hai, jis ko Sarwar i ạlam, yạne Kalmatulláh ne tạmír karke ḳhulú meṉ laṭkáyá; aur is tamáshagáh i ạjíb ká dauṛnewálá Masíhí rástbáz hai, jis ko dunyá Yúnáníoṉ kí mánind izzat nahíṉ baḳhshtí. Wáh! Yúnání pahlawán fathyáb hokar apne shahr men pháṭak se dáḳhil na hote the, par shahr panáh kí díwár toṛkar dáḳhil hote. Lekin Masíhí gálib fathmand hone par, shahr i ḳhudí o gunáh kí shahr panáh aur ạnásir kí chár díwárí ko ḍhákar, us pháṭak se dáḳhil hote, jo ráh, aur haqq aur hayát hai; is liye ki jo us pháṭak se dáḳhil nahíṉ hotá, wuh chor aur ráhzan hai.

Un ke galba kí taswír musauwar khainchte, aur naqqásh us kí sangíṉ paikareṉ taráshte, muarriḳh us ká tazkira tawáríḳh meṉ, sháir us ká hál nazm karte. Par Masíhí gálib ko daftar i hayát meṉ qalam band karte haiṉ, aur us ko sufed patthar dete, jis par ek nayá nám likhá hotá, jise us ke siwá, ki jis ne páyá, aur koí nahíṉ jántá. Us ko subh ká sitárá baḳhshá játá, aur ek sufed poshák se mulabbas karte, aur Sháhansháh i kaun o makáṉ ke huzúr us ke nám ká iqrár kiyá játá hai; háṉ, Masíhí gálib haikal ká sitún banáyá játá, jo phir kabhí báhar nahíṉ nikaltá; aur us par Ḳhudá ká nám, aur Ḳhudá ke shahr, yạne nae Aurshalím ká nám, jo Ḳhudá ke huzúr se ásmán par se utartá hai, aur ek nayá nám us par likhá játá, aur áḳhir ko bádsháhí taḳht par baiṭhtá hai, jis meṉ zawál o tabdíl ne ráh nahíṉ paí.

Ạzízo, laḳht i jigar bháío, zarra gaur karo, ki Yúnání aur Masíhí tamáshagáh ke dauṛnewáloṉ ke inạmoṉ aur niạmaton meṉ kitná faraq hai. Yih, jo Púlús ne un kí rasm o dastúr ká bayán kiyá, so isí garaz par, ki Masíhíoṉ ko un kí niạmatoṉ, aur apne inạm o niạmatoṉ ká muqábala karke uskáwe, aur gairat diláwe, ki ahl i kalísiyá kis darja meṉ haiṉ.

To áo, ham bhí báham hokar apne diloṉ se istifsár kareṉ, ki ham kin meṉ haiṉ? Áyá ham sachche dauṛnewáloṉ meṉ haiṉ, ki nahíṉ? Yá Yunáníoṉ kí mánind faqat jismání aur fání pahlawání karne ke mushtáq haiṉ, aur táj i fání aur inám i nafsání kí tamanná aur árzú rakhte haiṉ? Yá sust raftár haiṉ, aur dauṛnewáloṉ meṉ áp ko shumár karte haiṉ? Yá sir par dunyawí áláish ko rakhkar, aur páoṉ meṉ behúda chízoṉ ká uljháo ḍálkar gáfil haiṉ? Agar aisá hai, to baṛá hí afsos hai; kyúnki jab hameṉ gawáhoṉ ke itne baṛe abr ne á gherá hai, to áo, ham bhí har ek bojh aur uljhánewále gunáh ko utárke bardásht ke sáth, us ráh meṉ, jo hámáre liye muqarrar kí gaí hai, dauṛeṉ; aur Ísá ko, jo ímán ká shurú aur kámil karnewálá hai, takte raheṉ; aur aisá dauṛeṉ, ki ham bhí jíteṉ.

XXVIII.

CHAURÁSÍWÁN ZABUR.

Rev. J. Owen kí tasníf.

Sardár muganní ke liye, baní Qurah ká Zabúr. Al Gittíth.

Ai lashkaron ke Yahowáh, terí bárgáhen kyá hí dilkash hain. Merí rúh Yahowáh kí bárgáhon kí mushtáq aur árzúmand hai; merá man aur merá tan Khudá i hayát ke liye lalkártá hai. Gaurá bhí apná ghonslá aur abábíl apná áshiyána to pátá, jahán we apne bachche rakhen: so main terí qurbángáhon ko apní panáhgáh ke liye hásil karne cháhtá hun, ai lashkaron ke Yahowáh, mere bádsháh, aur mere Khudá! Nekbakht we hain, jo tere ghar men baste hain, aur sadá terá shukr karte hain. Silá. Mubárak wuh insán, jis men qúwat tujh se hai; un ke dil men ráhen hain, jo tujh tak pahunchátí hain. We nesheb i baká men guzar karte húe use purchashma banáte; menh bhí unhen barakaton se chhá detá hai. We taraqqí karte hain, ki ek qúwat se dúsrí qúwat ko pahunchte chale játe hain, yahán tak ki Khudá ke áge Saihún men házir hote hain. Ai Yahowáh, lashkaron ke Khudá, merí duá qabúl kar; ai Yaqúb ke Khudá, kán dhar. Silá. Ai Khudá, ai merí sipar, nazar kar, aur apne masíh ke munh par tawajjuh kar. Ki ek din, jo tere huzúr men kate, ek hazár se bihtar hai; mere liye Khudá ke ghar kí darbání sharárat ke khaimon men rahne se bihtar hai. Yahowáh Khudá ek áftáb hai, aur sipar hai; Yahowáh taufíq aur jalál bakhshnewálá hai; logon se, jo bahut rástkár hain, nekí dareg na karegá. Ai lashkaron ke Yahowáh, nekbakht wuh insán hai, jise terá bharosá hai.—Zab. 84 : 1—12.

Is zabúr men us jagah kí taríf hai, jis men Khudá kí parastish kí játí hai, 1—3. Us jagah ke rahnewále nekbakht hain, 4—7. Minnat Khudá se, ki díndáron kí rakhwálí kare, aur un kí nekbakhtí barháwe, 8—12.

"*Sardár muganní ke liye, baní Qurah ká Zabúr. Al Gittíth.*"

"*Sardár muganní*" wuh shakhs thá, jo ki khímagáh aur haikal men báje aur gít kí nigahbání kartá thá. Jab koí Zabúr likhá játá, to us ke supurd kiyá játá thá, táki use gawáwe. Tirpan Zabúron ke sarnáme aise hí hain, aur Habaqqúq nabí ke 3 : 19 men *sardár muganní* mazkúr hai. "*Al Gittíth*" ek Ibrí lafz hai, jo báje ká nám thá; aur yih nám is liye rakhá gayá, ki us kí súrat kuchh gol thí; yá ki wuh Gáth shahr se liyá gayá. "*Baní Qurah*" Lewí ke firqe men se the, jo ki ibádatgáh men hamesha rahte. Un men se kisí ne is Zabúr ko likhá.

Á. 1. "*Ai lashkaron̲ ke Yahowáh, terí bárgáhen̲ kyá hí dilkash hain̲.*"

Is Zabúr ká musannif kamál ishtiyáq se us makán kí tąríf kartá, jis men̲ Ḳhudá apná fazl dikhátá. Wuh apní kamzorí se wáqif hoke cháhtá hai, ki har ek wasílon̲ se, jo Ḳhudá Taą́lá ne ṭhaharáe hain̲, fáida uṭháwe. Wuh jagah, jis men̲ Ḳhudá Taą́lá apne huzúr kí nisháníán̲ dikhláne ká wąda kartá, sárí jagahon̲ se dilkash aur dilchasp hai. Kyún̲? Is liye, ki Ḳhudá sárí ḳhushí aur barakaton̲ ká chashma hai; insán bizzáthí láchár aur gunáh ke báis se shikastahál hai, aur us kí ihtiyájen̲ bahut baṛh gaín̲. Is wáste wuh makán, jise Ḳhudá muqarrar kartá, ki us men̲ muhtájon̲ ko nią́mat baḳhshe, sáre aur mahallon̲ se dilpazír hai. Wahán̲ Ḳhudá apná jalál bandon̲ par áshkárá kartá; wahán̲ dikhátá, ki naját kí tadbír men̲ us kí sifaten̲ kaisí hamd aur saná ke láiq hain̲; wahán̲ muntaziron̲ ko aisí ḳhúshí o ḳhurramí bhí baḳhshtá, jo ki bayán se báhar hai. Ḳhudá ke huzúr men̲ Masíh ke wasíle se náummed gunahgár bihisht ke ummedwár ban játe; pareshán aur pashemán ḳhatákár mutmainn ṭhaharte; aur we, jo sirisht, aur ḳhawás, aur ą́mál ke sabab se malą́ún hain̲, sádiq gine játe, aur Ḳhudá ke gharáne men̲ maqbúl ho játe hain̲. Taą́jjub to nahín̲, ki musannif kahtá, *Ai lashkaron̲ ke Yahowáh, terí bárgáhen̲ kyá hí dilkash hain̲!* Is lafz ke mą́ne *lashkaron̲ ke Yahowáh* yih, ki ásmání aur zamíní lashkaron̲ ká Málik aur Mą́búd, Rabb-ul-ą́lamín hai. *Terí bárgáhen̲:*—Agle zamánon̲ men̲ ḳhaimagáh aur haikal we jagahen̲ thín̲, jin men̲ Ḳhudá ne muqarrar kiyá thá, ki apne bandon̲ kí ą́rzen̲ sun lewe, aur fazl un par dikháwe. Lekin is zamáne men̲, jab ki Masíh á chuká hai, wuh har jagah apne logon̲ kí munáját, aur tąríf, aur duą́ sunne ke liye taiyár hai. Jahán̲ do yá tín Masíh ká nám leke ikaṭṭhe húe hain̲, wuh un ke darmiyán házir o názir hotá hai. Har jagah, jo ki us kí bandagí ke liye alag kí gaí hai, dilchasp aur dilkash hai. Is se mą́lúm hotá hai, ki we, jo gaflat se Ḳhudá ke ghar se gair házir rahte hain̲, niháyat bewaqúfí karte hain̲; aur apní táqat se síṛhí banáne cháhte, jis se ki we ásmán par chaṛh jáen̲.

Á. 2. *Merí rúh Yahowáh kí bárgáhon̲ kí mushtáq aur árzúmand hai; merá man aur merá tan Ḳhudá i hayát ke liye lalkártá hai.*

Ḳhudá kí bárgáhen̲ musannif bahut cháhtá, is qadr, ki us ká jí zą́íf aur mánda ho gayá. Na sirf bárgáhon̲ ká mushtáq hai, balki zinda Ḳhudá ká árzúmand hai. Usí ko cháhtá, jo ki múrat nahín̲ hai, lekin haiy qaiyúm aur haiy-lá-yamút. Butparaston̲ ke mą́búd rúpá, aur soná, aur pítal, aur patthar, aur miṭṭí hain̲; ádmíon̲ kí dastkáríán̲. "We munh rakhte hain̲, par bolte nahín̲; we ánkhen̲ rakhte hain̲, par dekhte nahín̲; we kán rakhte hain̲, par sunte nahín̲; we pánw rakhte hain̲, par chalte nahín̲; we háth rakhte hain̲, par pakarte nahín̲; un kí náken̲ bhí hain̲, lekin súnghte nahín̲; we apne gale se bhí áwáz nahín̲ nikálte. We, jo unhen̲ banáte hain̲; aur we sab, jo un ká bharosá rakhte hain̲, unhín̲ kí mánind hain̲." Zabúr 115: 5—8. Par zinda aur gairfání Ḳhudá, jis ká mushtáq musannif i mazkúr thá, ásmán par hai; us ne jo kuchh cháhá, so kiyá; wuhí apne tálibon̲ ká madadgár aur un kí sipar hai; aur we, jo ki use ḍhúnḍhte hain̲,

kadhí sharminda na honge. Ḳhudá ke farzand dil o ján se use cháhte hain̲. Jab ki wuh un kí dúạon̲ se chashmposhí kartá hai, we gamgín rahte, jab tak ki wuh̲ apne ko unhen̲ phir nahín̲ dikhlátá. Ḳhudá kí bárgáhon̲ ke árzúmand we hain̲ is wáste, ki Ḳhudá wahán̲ rahtá, aur wahán̲ se ímándáron̲ ko niạmat baḳhshtá. Har ek díndár kahtá, "jis tarah se ki hirní pání ke chashmon̲ kí niháyat piyásí hotí hai, waisá hí merí rúh, ai Yahowáh, terí niháyat piyásí hai. Merí rúh Ḳhudá ke liye, jo zinda hai, tarastí hai: aisá kaun sá din hogá, ki main̲ jáún̲, aur Ḳhudá ke áge hoún̲?" Zab. 42: 1, 2. *Merá man aur merá tan,* yạne, merá tamám dil zinda Ḳhudá ke liye lalkártá hai.

Á. 3. *Gaurá bhí apná ghon̲slá, aur abábíl apná áshiyána to pátá, jahán̲ we apne bachche rakhen̲: so main̲ terí qurbángáhon̲ ko* apní panáhgáh ke liye hásil karne cháhtá hún̲, *ai lashkaron̲ ke Yahowáh, mere bádsháh, aur mere Ḳhudá!*

Jis tarah ki gaurá aur abábíl biná ghon̲slá yá áshiyána náḳhush rahte, usí tarah díndár, yạne Ḳhudá ke farzand, jab ki apne ásmání Báp se dúr rahte, aur us se fazl ká koí nishán nahín̲ páte, hasratzadá, balki hasratálúda hote hain̲. Bagair Ḳhudá ke koí dúsrá itmínán i ḳhátir nahín̲ kar saktá. Insán kí rúh Ḳhudá se baní; aur sirf Ḳhudá us ko ḳhushí kí bharpúrí de saktá hai. Jis tarah ki kabútrí ne sailáb ke úpar panjá ṭekne kí jagah na páí, aur Núh ke pás kishtí men̲ phir áí; usí tarah insán rú i zamín par idhar udhar ḍhúnḍhtá phirtá, aur árám na pátá, jab tak ki apne Ḳhudá ke pás na átá, aur us kí ináyat aur chihra kí roshní nahín̲ pátá. Musannif kahtá, 'Main̲ terí qurbángáhon̲ ke nazdík rahne cháhtá; wuh merá dilchasp makán hogá; kyúnki wahán̲ merá Ḳhudá hai.' Dáúd bhí kahtá, "Main̲ ne Yahowáh se ek bár sawál kiyá, aur main̲ us ká tálib húá, ki main̲ umr bhar Yahowáh ke ghar men̲ rahún̲, aur Yahowáh kí ḳhushnúdí dekhún̲, aur us kí haikal men̲ use ḍhúnḍhún̲. Kyúnki musíbat ke waqt wuh mujh ko apne ḳhaima men̲ chhipá legá; apne ḍere ke parde men̲ mujhe pinhán karegá; wuh mujhe chaṭán par charháwegá. So ab main̲ apne sáre dushmanon̲ men̲, jo mere ás pás hain̲, sarbuland hún̲; main̲ us kí haikal men̲ ḳhushí se qurbáníán̲ karúngá, aur main̲ Yahowáh kí madh aur saná gáúngá; zurúr main̲ Yahowáh kí shukrguzáríán̲ karúngá." Zab. 27: 4—6.

Ai mere bádsháh, aur ai mere Ḳhudá:—Iblís kí tasallut ko chhoṛke, aur sáre jhúṭhe mạbúdon̲ ko tark karke, musannif ne Alláh kí ḳhidmat ko qabúl kiyá, aur sachchhe Mạbúd kí parastish karne lagá.

Á. 4. *Nekbaḳht we hain̲, jo tere ghar men̲ baste hain̲, aur sadá terá shukr karte hain̲. Silá.*

Un kí nekbaḳhtí is men̲ hai, ki Ḳhudá ke nazdík rahte, aur us kí niạmat se ḳhushnúd aur shádmán rahte hain̲. Ḳháliq se alag koí maḳhlúq mubárak nahín̲ ho saktá. Jo ki agle dinon̲ men̲ sadá Ḳhudá ke ghar men̲ baste the, so káhin the; aur jab we ḳhushdilí se wahán̲ Ḳhudá kí ḳhidmat karte rahe, un kí qismat suthrí aur tuhfa thí. In dinon̲ men̲ Masíh ke ḳhádim, jo ki dil o ján se pák nawishton̲ ko paṛhte, un ke mutábiq logon̲ ko tạlím aur nasíhat dete, aur

apne Ḳháwind kí taraf se ádmíon ko bihisht kí ráh dikháte, nekbaḳht hain. We sadá Ḳhudá ká shukr karte hain. Par zurúr nahín, ki hamesha ek hí jagah men rahen, táki Ḳhudá ká shukr karen, aur nekbaḳht howen. Púlús hawárí kahtá, "Merí marzí yih hai, ki mard har jagah men dúạ́ mángen." Jahán kahín howen, Ḳhudá házir o názir hai, duạ́ ká sunnewálá; aur tálibon ko qabúl karne ke liye taiyár hai. Díndár shaḳhs ká dil us kí haikal hai; us men Rúh i Quds rahtá hai. Nekbaḳht hain we, jin ke dilon men us kí haikal hai; jin men wuh hamesha bastá, aur jo sadá us ká shukr karte hain. *Silá*. Gáne yá bajáne ká nishán, jis ká ḳháss mạní *ṭhaharná* hai, yạne *is bát par socho*. Mubárak hain we, jo ki Ḳhudá ke ásmání ghar men sadá baste hain.

Á. 5. *Mubárak wuh insán, jis men qúwat tujh se hai; un ke dil men ráhen* hain, jo tujh tak pahunchátí hain.

Makkár, jo ki faqat ẓáhir men Ḳhudá kí parastish karte, mubárak nahín hain, balki jo ki dil se us par tawakkul karte so mubárak hain. Mubárak hai, wuh jis ká burj Yahowáh hai. Ḳhusháhál wuh insán, jo Yahowáh par apná bharosá rakhtá hai. Jo ki apní qúwat se nahín, balki Ísá Masíh kí qúwat se qadam baṛhátá hai, so haqíqat men nekbaḳht hai. Jab Masíh, jis kí tawánáí láintihá hai, ímándáron ko táqat aur mazbútí baḳhshtá, we sab kuchh kar sakte hain. Sáre rúhání dushman, Iblís aur us ke sab lashkar, un par gálib nahín ho sakte hain. Ímándáron kí laṛáí "jism aur ḳhún se nahín, balki riyásaton se, aur qudraton se, aur dunyá kí táríkí ke sháhansháhon se, aur sharír rúhánion se hai, jo buland makán men hain." Afs. 6: 12. Is wáste zurúr hai, ki we himmat bándhen, aur Ḳhudá se madad mángen, aur us ke sáre hathyár uṭhá lewen, aur us kí dastgírí ḍhúnḍhen.

Un ke dilon men ráhen hain, jo tujh tak pahunchátí hain.

Riyákáron aur ímándáron men yih farq hai, ki un ke dilon men Ḳhudá kí ráhen nahín hain, hálánki us ke ghar men we házir hote hain; par ye, yạne ímándár, rástí aur ikhlás se us kí bandagí bajá láte hain. Jab ki sachche ímándár apne Ḳhudá ke ghar se gair házir rahte, aur bímárí, yá kamzorí yá dúrí ke báis se wahán nahín pahunch sakte, we apne dilon men ráhen banáte, jin se rúh men apne Báp ke pás pahunchen. Ḳhudá kí ráhon ko we bahut pasand karte hain.

Á. 6. *We nasheb i baká men guzar karte húe use purchashma banáte; menh bhí unhen barakaton se chhá detá hai.*

Beriyá parashtish karnewále dushwáríon aur ishkálon se Ḳhudá kí ibádatgáh se báz nahín rakhe játe hain. Is áyat se yih bhí mạlúm hotá hai, ki Ḳhudá kí ibádat sáre kámon se dilchasp hai; aur aisí dilpazír hai, ki díndár musíbaton aur dukhon ko, balki súkhe jangalon ko sahal jánte hain, jab ki us kí ibádagáh kí taraf chale játe hain. *Nasheb i baká*, rone yá musíbat ká nasheb. Jab ki Ḳhudá ke farzand shor zamín aur súkhe bayábán men, jahán ká safar niháyat mushkil hai, apne Báp kí taraf játe, yá us kí ibádatḳháne kí taraf qadam baṛháte hain, aur tishnagí kí hálat men paṛte, lekin ba sabab is ke ki we Ḳhudá ke ishq men aise mubtalá hain, ki goyá we usí ke ishq ke na-

sheb meṉ kúe khodte, aur us se apní piyás bujháte, to yúnhíṉ sárí mushkilát un ke nazdík ásán ho játí haiṉ. Ḳhudá ke ąshiq ḳhushí aur dil kí taiyárí se us kí taraf chale játe haiṉ, hálánki rastoṉ meṉ bahut sí ṭhokareṉ aur ishkál howeṉ. Ġáfil log sustí, nínd, dunyawí ąish o ishrat aur shaukat o shán, lálach, khel aur tamásha ko aisá pasand karte, ki Ḳhudá ke ghar meṉ jáne kí fursat nahíṉ páte haiṉ. Jo ki haqíqat meṉ Ḳhudá ke ḍhúṉḍhnewále haiṉ, us ke ghar kí ráh par chalne meṉ baṟe chálák haiṉ. Is dunyá i fáni meṉ Ḳhudá ke sáre farzand musáfir haiṉ; waqt ba waqt we to musíbatoṉ meṉ paṟte; par un ká Báp unheṉ apne hí háth se sambháltá, aur un ko ḳhushwaqtí aur dil kí tázagí detá hai.

Meṉh bhí unheṉ barakatoṉ se chhá detá hai. Ḳhudá unheṉ pání aur tar o tázagí baḳhshtá, báwajúde ki we registán aur jangal meṉ musáfir haiṉ. "Wuh bárán kí mánind muqatta margzár par názil hota hai, aur phúhí kí meṉh kí tarah, jo zamín ko seráb kartá hai." Zab. 72: 6. Us ke pairau rúhání taur par mewadár hote, aur un kí salámati kámil hoti hai.

Á. 7. *We taraqqí karte haiṉ, ki ek qúwat se dúsrí qúwat ko pahunchte chale játe haiṉ, yaháṉ tak ki Ḳhudá ke áge Saihún meṉ házir hote haiṉ.*

"Sádiqoṉ kí rawish us chamaknewále naiyir kí mánind hai, jo púre din tak roshan hotá chalá játá hai," Amsál, 4: 18; sadá Ḳhudá kí ráh meṉ taraqqi karte chale játe haiṉ. Jo ki ibádatgáh kí taraf játá, aur tamám dil se Ḳhudá ko ḍhúṉḍhtá hai, raste meṉ derí nahíṉ kartá, idhar udhar tamásha kí taraf nigáh nahíṉ kartá, álas, káhilí, áskat nahíṉ kartá, par sídhá girje kí taraf chalá játá hai. Ásmán ke wáris jab ki is dunyá i musáfarat meṉ rahte, apne ásmání makán ke mushtáq haiṉ, aur us kí taraf rujú hote haiṉ. We "jánte haiṉ, ki agar hamárí sukúnat ká ḳhákí makán ujaṟ jáwe, to ham ek imárat Ḳhudá se páwenge; wuh ek maskan hai, jo háthoṉ se nahíṉ baná, aur abadí hai, ásmán par hai." 2 Kar. 5: 1. We "ummedwár haiṉ, ki aise shahr meṉ jáweṉ, jis ke liye bunyád hai, jis ká banánewálá aur basánewálá Ḳhudá hai." Ibr. 11: 10. Us shahr kí taraf taraqqí karte haiṉ, ki ek qúwat se dúsrí qúwat ko pahunchte chale játe haiṉ, yaháṉ tak ki Ḳhudá ke áge Saihún meṉ házir hote haiṉ. Saihún wuh paháṟ thá, jis par Ḳhudá kí ḳhaimagáh dharí thí. Misál ke taur par bihisht bhí pák nawishtoṉ ke chand maqámoṉ meṉ Saihún kahlátí hai. Ásmání Saihún kí taraf Ḳhudá ke sáre farzand chale játe haiṉ. "Fazl aur un ke Ḳhudáwand aur Bachánewále Ísá Masíh kí shináḳht meṉ taraqqí karte rahte haiṉ." 2 Pat. 3: 18. "Rúh kí kumak se we jism kí ądatoṉ ko márte, táki hayát páweṉ." Rúm. 8: 13. "Har ek bojh aur uljhánewále gunáh ko phenkke us musábaqe meṉ, jo un ke liye muqarrar kiyá gayá hai, istiqlál se dauṟte; aur Ísá ko, jo ímán ká peshwá aur mutammim hai, dekh rahte haiṉ." Ibr. 12: 1, 2. We Ḳhudá kí ráh meṉ chálákí se dauṟte haiṉ; aur "aise nahíṉ dauṟte, jaise maqsúd i besabát kí taraf dauṟte haiṉ; we ghúṉse laṟte haiṉ, aur hawá ko nahíṉ márte; balki apne badan ko píse ḍálte haiṉ, aur bándhke ghasíṭe liye phirte haiṉ, na howe ki fazíhat meṉ paṟeṉ." 1 Kar. 9: 26, 27. Ḳhudá kí hidáyat aur dastgírí se we taraqqí karte haiṉ, yaháṉ tak

ki Alláh ke áge ásmání Aurshalím men̲ házir hote hain̲. "We, jo Yahowáh kí ráh takte hain̲, sar i nau zor paidá karenge; we uqábon̲ kí mánind bulandparwází karenge, we daurenge, aur na thakenge, we chalenge, aur sust na ho jáenge." Yas. 40: 31. We fazl par fazl páte hain̲; aur "be parda Ḳhudáwand ke ạks ko áína men̲ dekhke us kí súrat ke mutábiq bane játe hain̲, aur wajd se wajd par taraqqí karte hain̲." 2 Kar. 3: 18.

A'. 8. 9. *Ai Yahowáh lashkaron̲ ke Ḳhudá, merí duạ́ qabul kar; ai Yạqu'b ke Ḳhudá, kán dhar. Silá. Ai Ḳhudá, ai merí sipar, nazar kar, aur apne masíh ke mun̲h par tawajjuh kar.*

In áyaton̲ se musannif kí sargarmí sábit hotí hai. Mujh par nigáh kar, aur merí ihtiyáj ke mutábiq mujh par mihrbán ho. *Lashkaron̲ ká Ḳhudá,* ḳhilqat aur maujúdát ká Ḳhudá, jo sárí maḳhlúqát kí parastish ke láiq hai. *Yạqúb ká Ḳhudá,* jo ạhd ke mutábiq Yạqúb kí rúhání aulád ká Mạbúd aur Háfiz hai. *Hamárí sipar,* kalísiye ká rakhwál, aur hámí, aur pushtíbán. *Hamárí,* na sirf merí, balki sáre ímándáron̲ kí panáh. "Yahowáh ká nám ek baṛá burj hai; sádiq us men̲ dauṛtá hai, aur amn men̲ rahtá hai." Amsál, 18: 10.

Apne masíh ke mun̲h par tawajjuh kar. 'Aurshalím ke bádsháh, yá ahl i ạhd ke bádsháh kí taraf mutawajjih ho.' Jab bádsháh apne kám ke liye alag kie gae, mamsúh the. 1 Sam. 16: 12. Yih dastúr ánewále Masíh kí ạlámat thí. I'sá Masíh ahl i ạhd ke bádsháhon̲ ká bádsháh hai, aur biláshakk is áyat men̲ us kí ek ishárat hai. Faqat usí ke nám ke wasíle se barakaten̲ Ḳhudá kí taraf se hamen̲ mil saktí hain̲. Jab ki Ḳhudá us ke mun̲h par tawajjuh kartá, tab gunahgáron̲ ko, jo us par iạtiqád rakhte hain̲, un kí ḳhatáon̲ kí magfirat kar saktá hai.

A'. 10. *Ki ek din, jo tere huzu'r men̲ kaṭe, ek hazár se bihtar hai; mere liye Ḳhudá ke ghar kí darbání sharárat ke ḳhaimon̲ men̲ rahne se bihtar hai.*

Dunyá ke aksar báshinde be murád zindagání basar karte hain̲; par we, jo sar i nau paidá húe hain̲, apne Ḳháliq aur Naját-dihinde ká jalál záhir karne ke liye, jíte rahte hain̲, aur har ek bát men̲ ḍhúnḍhte, ki us kí marzí par chalen̲. Ek din, jo us kí parastish karne men̲ kaṭe, hazár aur dinon̲ yá barason̲ se bihtar hai. Insán kí paidáish se auwal garaz yih thí, ki Alláh ká jalál záhir kare, aur us se ḳhushí hásil kare, aur wájib hai, ki sadá us ke nazdík rahe. Ḳhudá sárí barakaton̲ ká sotá hai, aur wuhí akelá taskín aur dil kí ḳhushí de saktá hai. "A'smán par kaun hai, magar tú? aur zamín par koí nahín̲, jis ká main̲ mushtáq hún̲, magar tú. Aur merá jism aur merá dil ghaṭá játá hai; par Ḳhudá mere dil ká bútá hai, aur merá abadí hissa hai." Zab. 73: 25, 26.

Mere liye Ḳhudá ke ghar kí darbání sharárat ke ḳhaimon̲ men̲ rahne se bihtar hai. Ḳhudá kí bandagí karná hamárí baṛí izzat hai. We, jo us ke ghar men̲ adná kám karte, sáre dunyawí sardáron̲ yá mansabdáron̲ se izzatdár hain̲. Jo ki farotaní aur ạ́jizí ke sáth Ḳhudá ke huzúr men̲ áte, so maqbúl hon̲ge, aur apne Báp se besh az besh niạmaten̲ páwenge.

A. 11. *Yahowáh Khudá ek áftáb hai, aur sipar hai; Yahowáh taufíq aur jalál bakhshnewálá hai: logon se, jo bahut rástkár hain, nekí dareg na karegá.*

Áftáb apní roshní se jahán ko tázagí detá; áftáb i sadáqat ímándáron ko tar o táza kartá, balki unhen zindagí aur hidáyat bakhshtá hai. *Sipar* se hifázat aur panáh hotí hai; Yahowáh, jo áp se maujúd aur maujúdát ká Kháliq hai, apne kháss burguzídon ká ghernewálá aur Háfiz hai. Rát din, har waqt unhen beshumár khatron aur dushmanon se ártá aur bachátá hai.

Taufíq—sárí niamaten, jin ke gunáhgár muhtáj hain, Khudá unhen bakhshegá—gunáhon kí muáfí, dil ká árám, bihisht kí ummaid, aur abadí khushí kí bunyád. *Jalál*—Khudá ke farzand na faqat fazl páte, balki izzat, na sirf muáf kie játe, balki Khudá ke gharáne men maqbúl ho játe, aur us ká nám un par likhá gayá. "Dekho, kyá mahabbat Báp ne ham se kí, ki ham Khudá ke farzand kahláwen!" 1 Yúh. 3: 1. Áqibat men un ká jalál kámil ho jáegá. Us pák jagah men, jahán Khudá áp rahtá, jahán sáre pák firishte bhí rahte, abad tak rahenge. "Yih to hanoz záhir nahín hotá, ki ham kyá honge; par ham jánte hain, ki jab wuh záhir hogá, ham us jaise honge; kyúnki tab ham use waisá, jaisá wuh hai, dekh lenge." 1 Yúh. 3: 2. Jab Ísá Masíh insáf karne ko áwegá, apne sáre pairauon par bebayán aur láintihá jalál áshkárá karegá. Dunyá kí sárí qaumen aur firqe jama hoke ímándáron ká jalál dekhenge. Khudá apne logon ko taufíq detá, aur taufíq ká anjám jalál hogá.

Logon se, jo bahut rástkár hain, nekí dareg na karegá. Jo un kí bihtarí ke liye achchhá hai, so un se dareg nahín karegá. Un kí hálat se sadá khúb agáh rahtá, aur jab ki we use bhúlte, yá us kí ibádat se gháfil ho játe, wuh un ko tambíh detá; aur agarchi "har ek tádíb bilfial farhatbakhsh nahín, balki gamafzá nazar átí, par áge ko wuh unhen, jo us ke sabab se mihnatkash húe hain, sadáqat ke ráhatafzá mewe degí." Ibr. 12: 11. Khudá ke aksar logon ke liye dhan daulat achchhí chíz nahín; kyúnki is se jál bante hain, jin men phans játe, aur dín kí ráh par achchhí tarah se daur nahín sakte hain. Is wáste Khudá aksar muqarrar kartá hai, ki un ká mál thorá howe, táki ásmání chízon se dil lagáwen, na un chízon se, jo zamín par hain. Par rúhání niamaten un ko bakhshtá, jin se un kí shádmání bayán se báhar hai.

A. 12. *Ai lashkaron ke Yahowáh, nekbakht wuh insán hai, jise terá bharosá hai.*

Beshumár log is bát par gawáhí de sakte hain. Musíbat, tanghálí, yá iqbálmandí, har waqt men, nekbakht hai wuh insán, jise Khudá Taálá ká bharosá hai.

XXIX.

RUHÁNÍ GAM KÍ MUBÁRAKBÁDÍ.

Rev. A. Kreiss kí tasníf.

Mubárak we hain, jo gamgín hain; is wáste ki we tasallí páwenge.—
Matí 5: 4.

Gam do tarah ke hain, dunyawí aur Iláhí. Agar koí kisí dunyawí chíz ke barbád hone ke sabab gamgín hotá, to dunyawí gam khátá hai. Agarchi yih gunáh nahín hai, ki jab hamárá kuchh bará nuqsán howe, maslan koí piyárá dost mar jáwe, to ham gamgín hoke rowen; kyúnki hamárá Khudáwand bhí Lazar kí qabr par khárá hoke royá; lekin cháhiye ki un kí mánind, jo ná ummed hain, gam na kháwen; balki báwar karen, ki hamáre Khudáwand ne apní dánáí aur mahabbat se use le liyá; aur Aiyúb kí tarah kahen, ki Khudáwand ne diyá, Khudáwand ne phir le liyá, Khudáwand ke nám kí taríf howe.

Dunyawí gam maut ko paidá kartá hai; aur jo us ke khánewále hain, un se Khudáwand ne wada nahín kiyá, ki we tasallí páwenge; lekin Iláhí gam, jaisá Púlús hawárí ne likhá hai, tauba paidá kartá hai, jis se naját miltí hai, aur pashemání nahín hotí; is tarah ke gamgínon se Khudáwand ne wadá kiyá hai, ki we tasallí páwenge.

Pas, jis waqt ham ko ghar, aur panáh, aur kháná píná, aur kapre hain, aur ham tandurust hain, aur bahut se dost ham ko piyár karte hain, kyá us waqt bhí hamen gamgín honá cháhiye? Jawáb yih hai, ki jo gamgín nahín hain, we tasallí ná páwenge. Aur gamgín hone ká sabab yih hai, ki ham gunahgár hain; so cháhiye ki ham apne gunáhon ke sabab gam kháwen, aur apní buráíon par afsos karen. Jo log gaflat se apne dilon ko nahín jánchte, aur Khudáwand ko muqaddas Khudá, jo gunáh se nafrat rakhtá, aur jo gunahgáron ke liye bhasam karnewálí ág hai, nahín jánte, so gunáh ke liye gamgín nahín hote hain. Lekin jis ne apne dil ko jánchke daryáft kiyá hai, ki main láchár gunahgár hún, aur roz roz ásmán ke barkhiláf, aur Khudá ke huzúr gunáh kartá hún, wuh jab tak yih bát apne dil men ná jáne, ki Ai bete, tere gunáh muáf kie gae, khushí na karegá, balki niháyat gamgín rahegá; kis wáste, ki us ne apne Khudáwand ke gazab ko bharkáyá, aur Rúh-ul-Quds ko, jis ke wasíle se ham apne Khudáwand Ísá Masih ke din ke liye muhr kie gae hain, gamgín kiyá hai. Jis tarah achchhe larke, jo apne má báp ko piyár karte hain, agar un ko gam diláwen, to áp bhí gamgín hote hain; isí tarah sab, jo Khudá ko piyár karte hain, gamgín howen; is liye ki unhon ne apne ásmání Báp ko, jo unhen piyár kartá, aur har tarah kí barakaten bakhshtá hai,

gamgín kiyá hai. Dáúd ne apne gunáh ke sabab gamgín hoke duạ́ mángí, kí "Ai Khudá, apne kamál karam se mujh par rahm kar, aur apne rahmon kí firáwání se mere gunáh miṭá de. Mujhe merí burái se khúb dho, aur mujhe mere gunáh se pák kar; ki main apne gunáhon ko pahchántá hún, aur merá gunáh hamesha mere sámhne hai. Main ne faqat terá hí gunáh kiyá hai, aur tere hí huzúr badí kí hai; táki tú apní báton men rastkár ṭhahare; aur jab tú hukúmat kare, to tú pák záhir ho." Aur Patras ne, jab apne Khudáwand ká inkár kiyá thá, tab wuh báhar jákar zár zár royá. Aur us bájdár ne, jo duạ́ mángne ke liye haikal men gayá thá, apne gunáhon ke sabab itná bhí ná cháhá, ki ánkh uṭháke ásmán kí taraf dekhe; balki yih kahte húe apní chhátí piṭtá thá, ki Ai Khudáwand, mujh gunahgár par mihrbání kar. So sab ke sab, jo Khudá se milá cháhte hain, gunáh se gamgín hoke us kí muạ́fí mángte hain. We roz roz Khudá ke áge ghuṭhne ṭekke farotaní se duạ́ karte hain, ki Ai Khudáwand, ham ne khiyál, aur bát, aur kám se terá gunáh kiyá hai, aur is láiq nahín, ki tere beṭe kahláwen; lekin tú apní baṛí mihrbání o rahmat se muạ́f kar, aur hamen aisá fazl bakhsh, ki áge ko hoshyárí se chalen, aur tere pák hukmon par ạmal karen.

Phir, gunáh ke sabab is liye bhí gamgín honá cháhiye, ki wuh ádmíon kí halákí hai. Agar kisí ká sárá mál barbád ho jáwe, taubhí use aisá baṛá nuqsán, jaisá gunáh se hotá hai, nahín pahunchtá; kyúnki gunáh ke sabab Khudá kí súrat, jis par ádmí banáyá gayá thá, bigaṛ gaí, aur wuh jahannam ke láiq húá hai. So is liye ki ham gamgín hoke tauba karen, Ísá Masíh ne kahá, ki Un se, jo badan ko márte hain, aur ján ko nahín már sakte mat ḍaro; balki usí se ḍaro, jo ján o badan donon ko jahannam men halák kar saktá hai. Jab tak ádmí begunáh thá, wuh niháyat nekbakht aur saạ́datmand hoke árám aur chain se auqát káṭtá thá; kyúnki bedar thá, ki koí chíz use nuqsán pahuncháwe. Lekin jab se us ne gunáh kiyá, har tarah ke dukh dard aur maut bhí dunyá men dákhil húí; aur marne ke bạ́d ạdálat hogí, jab we, jinhon ne tauba nahín kí, us jhil men, jo ág aur gandhak se jaltí hai, ḍále jáenge; aur yih dúsrí maut hai. Is se záhir hai, ki gunáh ádmíon kí halákí hai; so gunáh ke sabab gamgín honá cháhiye.

Par na faqat is wáste, ki ádmíon kí halákí hai, balki kháss kar is liye, ki wuh Khudá ko náráz kartá hai.

Lekin gam i Iláhí men yih sifat bhí cháhiye, ki ham Masíh par, jo gunahgáron ká bachánewálá hai, bharosá rakhen; aur yaqín karen, ki wuhí hamáre gunáhon ko muạ́f karegá; kyúnki Yahúdá Iskaryútí, jis ne apne Khudáwand ko pakaṛwáyá thá, us ne bhí apní badkárí se tauba kí, aur sardár káhin pás jáke kahá, ki Main ne begunáh ko pákaṛwáke gunáh kiyá. Par agarchi us ne tauba kí, taubhí halák ho gayá; kis wáste, ki us ne Khudá par bharosá na rakhá, aur báwar na kiyá, ki wuh merá gunáh muạ́f karegá. So, jo koí apne gunáhon se gamgín howe, us ko wájib o lázim hai, ki Masíh kí taraf, jo gunáhon ká kafára hai, mutawajjih hoke yaqín jáne, ki wuh, jis ne gunáhon kí muạ́fí ke liye apná lahú baháyá, mujh par bhí rahm karke mere gunáhon ko miṭá ḍálegá. Aisá shakhs náummed na rahegá, balki us

pás, jo gunahgáron ke bacháne ko dunyá men áyá thá, árám páwegá, aur us ká gam khushí ho jáegá.

Lekin hamen na faqat apne, balki auron ke gunáhon se bhí gamgín honá cháhiye; kyúnki hamáre Khudáwand ne farmáyá hai, ki Tú apne parosí ko aisá piyár kar, jaisá áp ko kartá hai. Aur dekh, sab ke sab nikamme hain; koí nekokár nahín, ek bhí nahín; un men se bahut hain, jo apní ján bacháne kí fikr nahín karte, balki gunáh se khush hote, aur gaflat se kusháda rásta par, jo halákat ko pahunchátá hai, chalte hain; aur we na faqat áp ko, balki auron ko bhí fareb dekar halák karte hain.

Un kí gaflat, aur ranj, aur tasdía par, jo gunáh ke phal hain, gamgín honá cháhiye. Injíl men likhá hai, ki jab Ísá Masíh Aurshalím ke nazdík áyá, aur us kí nigáh us shahr par parí, to us par rokar kahá, Kyá khúb hotá, ki tú us din in báton ko, jo terí salámatí kí hain, jántí; par ab we terí ánkhon se chhipí hain; kyúnki tujh par we din áwenge; tere dushman terí cháron taraf khái khodenge, aur tere ás pás muhásara karenge, aur har taraf se tujhe gher lenge, aur tujhe tere larkon ke sath, jo tujh men hain, mittí se barábar karenge; aur we tujh men ek patthar ko patthar par na chhorenge; is wáste, ki tú ne apní salámatí ke waqt ko nahín pahcháná. Pas cháhiye, ki ham bhí auron ke gunáhon par rowen, aur un ko nasíhat karen, ki we tauba karke Khudáwand kí taraf, jo un ká bhí Khudá hai, phiren; aur un ke liye duá mángen, ki Khudá un ko tárikí ke ikhtiyár se churáke apne piyáre Bete kí bádsháhat men dákhil kare. Garaz, jo log is tarah gamgín hote hain, un ke haqq men Khudáwand ne kahá, ki We mubárak hain. Aur Dáúd ne bhí Zabúr men likhá hai, ki Mubárak hai wuh, jis ká gunáh bakhshá gayá, aur khatáen dhámpí gaín. Mubárak hai wuh mard, jis ko Khudá badkár nahín thaharátá, aur jis ke dil men dagá nahín.

Lekin gamgín kyúnkar mubárak ho sakte hain? Is liye, ki we tasallí páwenge. So hamáre Khudáwand ne apne shágirdon se kahá, ki Tum rooge aur nála karoge, par dunyá khush hogí; tum gamgín hoge; lekin tumhárá gam khushí ho jáegá. Tum ab gamgín ho, par main tumhen phir dekhúngá, aur tumhárá dil khush hogá; aur tumhárí khushí tum se koí chhín nahín legá. Main ne tumhen ye báten kahín, táki tum mujh men árám páo. Tum dunyá men tangí dekhoge; lekin khátir jama rakho, ki main ne dunyá ko fath kiyá hai. Jo Ísá Masíh ke shágird hoke us kí pairauí karte hain, so dunyá men tangí aur gam páte hain; par yih bát, ki tumhárá gam khushí ho jáegá, roz roz un kí tasallí ke liye púrí hotí hai; kyúnki we, jo ánsúon men bote hain, khush hoke dirau karenge. Wuh, jo báhar játá hai, aur rotá húá beshqímat bíj le játá hai, beshakk phir áwegá, aur apní púlián khushí ke sáth hamráh legá. Gunáh aur us ke phal un ke gam ká sabab hain; is liye Khudáwand is bát se unhen tasallí bakhshtá hai, ki Ai mere bete, khátir jama rakh; ki tere gunáh muáf kie gae. Aur wuh unhen Rúh-ul-Quds bhí bakhshtá hai, jo tasallí denewálá hoke sab gam men unhen tasallí detá, aur un ke dilon ko árám aur khushí se bhar detá, aur un ká gawáh hotá hai, ki un ke gunáh muáf kie gae. Lekin jahán gunáhon kí muáfí hai, wahán gam nahín, balki zindagí

aur naját hai ; is tarah we is dunyá men bhí bahut tasallí páte hain. Aur agarchi kabhí kabhí rowen, aur Dáúd kí mánind kahen, ki Main ṭhanḍí sánsen bharte bharte thak gayá ; main ánsú baháke sárí rát apná bistar aisá bhigotá hún, ki jaisá pání men bhíg játá hai : lekin áqibat men we aisí khushí karenge, jo dunyá se báhar, aur jalál se bhari hai ; kyúnki Khudá un kí ánkhon se sab ánsú ponchhegá, aur phir maut ná hogí, aur na gam, na nála, na phir dukh hogá ; ki aglí chízen guzar gaín.

So ai piyáro, agar ham kisí dunyáwí chíz ke barbád ho jáne se gam kháwen, taubhí yád karná cháhiye, ki ham sab se ziyáda gunáh ke sabab gamgín howen, táki hamáre gunáhon ke sabab gam áwe, aur naját ke liye ham men aisí taubá paidá kare, jis se koí pashemán nahín hotá. Hamáre Khudáwand ne kahá, ki Mubárak we hain, jo gamgín hain ; ki we tasallí páwenge. So ham ko cháhiye, ki gamgín hoke apne kapron ko nahín, balki apne dilon ko chák karen, aur apne Khudáwand Khudá kí taraf phiren ; kyúnki wuh mihrbán aur rahmán hai, aur jald gussa nahín hotá, aur bará dardmand hai, aur kharábí pahunchne se malúl hotá hai. Ámín.

XXX.

ÍSÁ MASÍH KÁ IQRÁR I WÁJIB KARNÁ.

Rev. A. Kreiss kí tasníf.

Aur Ísá ne Qaisariya Filipí kí sarhadd men ákar apne shágirdon se púchhá, ki Log kyá kahte hain, ki main, jo Ibn i Ádam hún, kaun hún? We bole, ki Baze kahte hain, ki Yúhanná baptismánewálá ; baze Iliyá, aur baze Yaramiyáh, yá nabíon men se ek. Phir un se púchhá, Par tum kyá kahte ho, ki main kaun hún? Shamaún Patras ne jawáb men kahá, ki Tú wuh Masíh, zinda Khudá ká Beṭá hai. Ísá ne jawáb men use kahá, ki Ai Shamaún Bar Yúnáh, tú mubárak hai! ki gosht aur khún ne nahín, balki mere ásmání Báp ne yih tujh par záhir kiyá hai.—Matí, 16 : 13—17.

Ísa' Masíh ká nám tamám Yahúdía men mashhúr thá, na faqat un muajazon ke sabab se, jo us ne dikhláe, balki us ne apne shágirdon ko bhí do do karke bhejá thá, ki khush-khabarí sunáwen, aur is tarah bahut logon ne us kí khabar suní. Jab shágird safar se lauṭe, to us ne un se púchhá, ki Log kyá kahte hain, ki Ibn i Ádam kaun hai? Us ko malum thá, ki we kyá kahte, aur kyá samajte hain. Lekin us ne shágirdon se is liye púchhá, ki we áp sochen, ki Ibn i Ádam kaun hai,

táki we apne ímán par qáim raheṉ; kyúnki bahut ádmí, jo Masíh kí khabar sunte haiṉ, kabhí nahíṉ púchhte, aur daryáft nahíṉ karte haiṉ, ki wuh kaun hai; balki jaisá aur log use jánte haiṉ, waisá hí we bhí samajhte haiṉ. Lekin táki shágird aisá na kareṉ, us ne púchhá, ki Log kyá kahte haiṉ, ki Ibn i Ádam kaun hai? Tab unhoṉ ne pahle auroṉ ká khiyál záhir karke kahá, ki Baze kahte haiṉ, ki tú Yúhanná Báptismánewalá hai, aur baze Iliyá, aur baze Yaramiyáh, yá ek paigambaroṉ meṉ se. So agarchi Ísá Masíh Yahúdíoṉ ke darmiyán thá, lekin we use nahíṉ jánte the; jaisá Yúhanná ne bhí kahá thá, ki Maiṉ pání se istibág detá húṉ; par tum meṉ ek shakhs, jise tum nahíṉ jánte, wuh hai, jo mere píchhe átá hai, aur mujh se áge thá, jis kí jútí ká tasma maiṉ kholne ke láiq nahíṉ. Pas, kis wáste Yahúdíoṉ ne use nahíṉ jáná? Is wáste, ki we Khudá kí chízoṉ ká nahíṉ, balki ádmíoṉ kí chízoṉ ká khiyál karte the; kyúnki we samajhte the, ki Masíh dunyá meṉ shán o shaukat se ákar bara mulkgír hogá, aur ham ko Rúmíoṉ ke qabze se churáwegá. Lekin wuh barí garíbí se záhir húá; is liye unhoṉ ne us se ṭhokar khákar us ko qabúl na kiyá. So baze kahte the, ki wuh Yúhanná Báptismánewálá hai; kyúnki unhoṉ ne khiyal kiyá, ki wuh murdoṉ meṉ se jí uṭhá hai, aur is liye aisí barí karámateṉ dikhlátá hai. Jaisá maslan Herodís bádsháh apne naukaroṉ se bolá, ki Yúhanná Báptismánewálá hai, ki marke jí uṭhá hai, aur is liye us se karámateṉ záhir hotí haiṉ. Phir baze kahte the, ki Wuh Iliyá yá Yaramiyáh hai; kyúnki Yahúdí un ko bare nabí jánke khiyál karte the, ki un meṉ se ek Masíh ke áne ke peshtar záhir hogá, aur us ke liye ráh taiyár karegá. Lekin baze kahte the, Ham ko malúm nahíṉ, ki wuh Iliyá yá Yaramiyáh hai; par us kí karámatoṉ se záhir hotá hai, ki agle nabíoṉ meṉ se ek hai, jo marke jí uṭhá hai. So jinhoṉ ne us kí taríf kí, we bole, ki Wuh bará paigambar hai. Lekin bazoṉ ne dushmaní ke sabab se us ke haqq meṉ burí báteṉ kahíṉ, ki Kyá ham ne sach nahíṉ kahá, ki wuh Samaryúní hai, aur us ke sáth deo hai? So tarah tarah kí bateṉ us ke haqq meṉ kahí gaíṉ. Aur jaisá un dinoṉ meṉ thá, waisá hí ab bhí hai, ki log us kí bábat achchhí burí báteṉ kahte haiṉ. Lekín jo Ísá Masíh ko aisá qabúl nahíṉ kartá, jaisá wuh Khudá se hamáre liye hikmat, aur nekí, aur pákízagí, aur ázádagí hai, so halák ho jáegá. Is liye kisí dúsre meṉ salámatí nahíṉ; kyúnki ásmán ke tale aisá dúsrá nám logoṉ ko nahíṉ bakhshá gayá, jis se ham naját pá sakeṉ. So is liye, ki shágird, logoṉ ke kahne se, us ke haqq meṉ kisí bhúl meṉ na phaṉs jáweṉ, us ne un se puchhá, Par tum kyá kahte ho, maiṉ kaun húṉ? Us ne yih sawál sab shágirdoṉ se kiyá; so Patras ne sab kí taraf se jawáb diyá, ki Tú zinda Khudá ká Beṭá Masíh hai. Aur yih kaisá achchhá iqrár hai. Yihí sawál Ísá Masíh ne Farísíoṉ se bhí kiyá, aur kahá, ki Masíh ke haqq meṉ tumhárá kyá gumán hai? wuh kis ká Betá hai? Tab we bole, Dáud ká. So un ke aur Patras ke jawáb meṉ bará farq hai. Unhoṉ ne kahá, ki Masíh Dáúd ká beṭá, yane sirf ádmí hai; lekin Patras ne khulá khulí iqrár kiyá, ki Tú zinda Khudá ká Beṭá Masíh hai. Agar koí shakhs ádmí kí yá firishtoṉ kí zubán bole, yá nabúwat kí báteṉ kahe, aur gaib kí sárí bátoṉ aur sáre ilmoṉ ko jáne, par na pahcháne, ki Ibn i Ádam kaun hai, us ko kuchh fáidá nahíṉ. Jo cháhtá hai,

ki naját páwe, us ko jánná cháhiye, ki wuh kaun hai. Yih iqrár, ki Tú zinda Ḳhudá ká beṭá Masíh hai, hawáríon kí nasíhaton ká ḳhulása hai. I'sá Masíh zinda Ḳhudá ká Beṭá hai; kyúnki Ḳhudá ne áp us ko aisá kahá hai; ki jab I'sí Yúhanná se báptismá pá chuká, tab nágáh ásmán se ek áwáz áí, ki Yih merá piyárá Beṭá hai, jis se main rází hún Aur Baibal ke kaí maqámon men sáf sáf likhá hai, ki wuh Ḳhudá ká Beṭá, yane Báp ke sáth Ḳhudá hai; aur jis buzurgí ke láiq Báp hai, wuh bhí us ke láiq hai; lekin wuh na faqat Ḳhudá, balki ádmí bhí hai; kyúnki wuh bande kí súrat pakaṛke ádmí kí mánind húá; aur is liye us ne apne taín Ibn i A'dam kahá. So Patras hawárí ne un báton se, ki Tú zindá Ḳhudá ká Beṭá Masíh hai, yih iqrár kiyá, ki tú sachchá ádmí aur wuhí Masíh hai, jo dunyá men áne par thá, aur jis ká Ḳhudá ne nabíon kí marifat wạda kiyá thá, ki apne logon ko un ke gunáhon se bacháwegá; lekin tú na sirf ádmí, balki Ḳhudá bhí hai, jo sab chízon ká Báni aur Nigahbán hai, aur dunyá kí paidáish se áge Báp ke pás hashmat rakhtá thá. So Patras ne use na faqat nabí jáná, balki yaqín máná, ki wuh zindá Ḳhudá ká Beṭá hai; aur aise ímán ke bagair koí naját nahín pá saktá.

I'sá Masíh ne Patras se kahá, ki Ai Shamaún, Yúnas ke beṭe, tú mubárak hai; jis ko wuh mubárak kahe, so beshakk mubárak hai. Lekin Patras is liye bhí mubárak thá, ki us ne us ko jáná, aur us par ímán láyá, jo gunáhgáron ke bacháne ke liye dunyá men áyá thá. Aur wuh is sabab se bhí mubárak thá, ki us ne us ká ádmíon ke áge iqrár kiyá; chunánchi likhá hai, ki Jo koí dil se ímán láwe, so nek ṭhaharegá; aur jo zubán se iqrár karegá, so naját páwegá. Isí tarah I'sá Masíh ne bhí kahá, Jo koí, ki logon ke áge mujhe qabúl karegá, main bhí apne Báp ke áge, jo ásmán par hai, use qabúl karúngá. So tum men se we bhí, jo dil se I'sá Masíh par ímán láte, aur Patras kí mánind iqrár karte hain, ki tú zinda Ḳhudá ká Beṭá Masíh hai, mubárak hain; is wáste ki un ke liye ek Naját denewálá hai, jo un ko halákat se bacháwegá, aur ásmání bádsháhat men dáḳhil karegá.

Lekin sachche ímán ko, jo I'sá Masíh par hai, koí apní táqat se hásil nahín kar saktá; magar Ḳhudá se use baḳhshá játá hai; jaisá hamáre Ḳhudáwand ne Patras se kahá, ki Yih tujhe gosht aur lahú ne nahín, magar mere Báp ne, jo ásmán par hai, záhir kiyá. Is se záhir hai, ki koí ádmí ạql, aur dánáí, aur qudrat se ján nahín saktá, ki Ibn i A'dam zinda Ḳhudá ká Beṭá Masíh hai, sirf Rúh-ul-Quds ke wasíle se ham ko mạlúm hai, ki I'sá Masíh kaun hai. Is par taạjjub na karo, ki faqat thoṛe se us par ímán láte hain. A'dmí ke dil paidáish se tárík hain; kyúnki is dunyá ke sardár ne un ke dilon aur ạqlon ko andhá kiyá, ki roshní se ziyáda andhere ko piyár karen. Pas Rúh-ul-Quds un ko kyúnkar roshan kare, aur tạlím dewe, táki we Masíh ko jánen, aur us par ímán láwen? Jo Rúh-ul-Quds ká sámhná karte, so us kí tạlím aur roshní nahín pá sakte, balki andhere men rahenge, aur I'sá ko zinda Ḳhudá ká Betá Masíh qabúl na karenge. Aur is wáste ki wuh garíbí se dunyá men áyá, aur us ne áḳhir ko bahut dukh uṭháke salíb par apní ján dí, táki hamáre liye naját hásil kare, wuh un ke liye ṭhokar khilánewálá patthar, aur girne ká sabab, aur ḳhiláf kahne ká nishán rahegá; kyúnki jaisá andhá ádmí súraj ko dekh nahín

saktá, waisá hí we, jin kí ạqloṉ ko is dunyá ke sardár ne andhá kar diyá hai, I'sá Masíh kí buzurgí aur hashmat ko dekh nahíṉ sakte haiṉ. Pas, agar kisí se púchhá jáwe, ki Ibn i A'dam kaun hai? aur wuh Patras kí mánind, aur sachái se, jawáb meṉ iqrár kare, ki Wuh zinda Ḳhudá ká Beṭá Masíh hai, to sach jáno, ki Rúh-ul-Quds us meṉ hai; kyúnki us ká kám yih hai, ki I'sá Masíh kí pahchán hameṉ dewe, aur us par ímán láne, aur ádmíoṉ ke áge us ká iqrár karne kí qudrat bakhshe. Aise logoṉ ke haqq meṉ likhá hai, ki We lahú se nahíṉ, na insán kí khwáhish, na mard kí ḳhwáhish se, balki Ḳhudá se paidá húe haiṉ; kyúnki har ek ádmí, jo iqrár kartá hai, ki I'sá Masíh jism meṉ záhir húá, Ḳhudá se hai; aur aise ádmí bahut mubárak haiṉ; kyúnki unhoṉ ne aisí chíz, yạne Masíh ká ímán páyá, jo dunyá kí sárí buzurgí aur daulat se baṛá hai; aur ạdálat ke din I'sá Masíh un se kahegá, ki Ai mere Báp ke mubárak logo, idhar áo, aur wuh bádsháhat, jo dunyá se áge tumháre liye taiyár kí gaí hai, mírás meṉ lo.

Is liye, ai piyáro, jo log I'sá Masíh ko sirf paigambar jánte haiṉ, tum un kí báteṉ na máno; balki us ko aisá qabúl karo, jaisá Ḳhudá Báp ne use záhir kiyá hai, táki tum par yih masl sádiq na áwe, ki Agar andhá andhe ká rahnumá ho, to we donoṉ gaṛhe meṉ gir parenge. So tum áp us kí chalan aur us ke kámoṉ se daryáft karo, ki wuh kaun hai; aur Ḳhudá se bhí duạ́ mángo, ki jo báteṉ lahú aur gosht se záhir nahíṉ ho saktíṉ, wuh un ko tum par záhir kare, yạne tumheṉ samjháwe, ki I'sá Masíh kaun hai. Agar tum aisá karoge, to tum beshakk us kí pahchán páoge, aur Patras kí mánind dilerí se iqrár karoge, ki hamárá Ḳhudáwand zinda Khudá ká Beṭá Masíh hai; aur tum mubárak hoge.

XXXI.

RU'HA'NI' ZINDAGI'.

REV. A. KREISS KI' TASNI'F.

Agar tum Masíh ke sáth jí uṭhe ho, to u'par kí chízoṉ kí talásh karo, jaháṉ Masíh Ḳhudá ke dahine baiṭhá hai.—Kal. 3: 1.

HAM is bát ko tín hissoṉ par taqsím karke,

I. Yih záhir karenge, ki ham apní zát se murde haiṉ, yạne rúhání zindagí ham meṉ nahíṉ.

II. Yih zurúr hai, ki ham aisí hálat meṉ na raheṉ, balki rúhání maut se naí zindagí ke liye jí uṭheṉ. Aur

III. Bayán karenge, ki kis tarah naí zindagí hamárí chalan se záhir hotí hai.

I. Ham apní zát se murde hain; yane, Khudá kí zindagí ham men nahín. Ibtidá men aisá thá; kyúnki Khudá ne ádmí ko apní súrat par banáyá thá; aur jaisá wuh zindagí hai, waisá hí us ne ádmí ko bhí paidá kiyá, ki hamesha zinda rahe. Lekin gunáh ke sabab ádmí kí aslí súrat bigar gaí; kyúnki maut dunyá men ái, aur hamárá badan fání ho gayá. Lekin na faqat yih, balki rúhání zindagí bhí, jo sirf Khudá ke miláp se hásil hotí hai, barbád húí; kyúnki gunáh ke sabab Khudá ne ádmí ko apne huzúr se dúr kiyá. So ham paidáish se murdon kí mánind hain; is liye ki badaní aur rúhání maut ham par gálib húí; balki ham apní insání tabíat se goyá lásh kí mánínd hain; jaisá wuh na phir saktí, na kuchh kám kar saktí hai, waisá hí ham bhí apní qudrat se aisá kám nahín kar sakte, jis se Khudá ko rází karen. Is liye wuh sabhon ko, jo sachchí tauba nahín karte, aur us kí taraf nahín phirte, murda thaharátá hai; jaisá likhá hai, ki Ai sonewále, jág, aur murdon men se uth, ki Masíh tujhe roshan karegá. Khudá ne tumhen bhí, jo taqsíron aur gunáhon ke sabab murde the, zinda kiyá.

Par na faqat Khudá ká kalám, balki hamáre kám bhí, jab tak ham nayá janam na páwen, gawáhí dete hain, ki Khudá kí zindagí ham men nahín; kyúnki ham us ko dil o ján se piyár nahín karte, balki sirf dunyawí chízon ko mánte, aur un ko dhúndhte; aur táríkí ke kám, jo maut ko pahuncháte, karte hain. So jab tak ham gunáh men hain, maut men bhí rahte hain.

II. Is wáste zurúr hai, ki ham Ísá Masíh ke sáth jí uthen, ki jaisá wuh salíb par marke phir jí uthá, waisá hí hamen cháhiye, ki gunáh kí maut men na rahen, balki rúhání zindagí ke liye jí uthen, aur naí waza se guzrán karen. Khudá ká kalám dil kí is tabdílí ko nayá janam aur jí uthná záhir kartá hai. So aisí tabdílí hamen zurúr hai; is liye ki ham is ke siwá Khudá kí bádsháhat men dákhil nahín ho sakte hain; kyúnki gunahgáron ko Khudá ke sáth, jo nek aur pák hai, kuchh mel nahín. Is liye agar ham cháhen, ki Ísá Masíh ke sáth us jahán men jíwen, to lázim hai, ki ham is dunyá men us ke sáth jí uthen, aur marne ke liye gunáh ke bande na ho rahen. Aur Khudá cháhtá hai, ki ham aisá karen, jaisá Kalasíon ke maktúb men likhá hai, ki Tum apne azú, jo zamín par hain, [un ke kámon ko,] yane harámkárí, aur nápákí, aur shahwat, aur burí khwáhish, aur lálach, jo butparastí hai, halák karo. Ek dúsre se jhúth na bolo; balki purání kho ko us ke kám samet phenko; aur naí kho ko, jo dánái men us ke Bání kí súrat par baní hai, pahino. Aur Afsíon ke khatt men bhí likhá hai, ki Garaz, ai bháío, jo kuchh sach hai, aur jo kuchh munásib hai, aur jo kuchh nek hai, aur jo kuchh pák hai, aur jo kuchh dil ke pasand hai, aur jo kuchh námí hai; aur agar aur koí nekí, yá aur koí khúbí hai, sab men gaur karo. Jab aisí tabdílí ham men sabit húí, to ham dunyá ke liye marke Masíh ke sáth jí uthe hain. Púrání chízen guzar gaín, aur sab kuchh nayá ho gayá.

Lekin ham kis tarah gunáh kí maut se jí uṭhen? Yih apní hí qudrat se nahín ho saktá; kyúnki jaisá murde apne taíṉ jilá nahíṉ sakte, waisá hí ham bhí apní qudrat se Ísá ke sáth jí náhíṉ uṭh sakte. Sirf Ḳhudá is kám ko, jo naí paidáish hai, kartá hai; kyúnki wuh apní marzí ke muwáfiq hameṉ cháhne aur karne kí tásír detá hai. So agar ham cháheṉ, ki Masíh ke sáth jí uṭheṉ, to cháhiye ki ham Ḳhudá kí minnat kareṉ, ki hamáre andar pák dil paidá kare, aur ek mustaqím rúh hamáre bátin meṉ ḍále, táki ham gunáh se ázád hoke nekí ke bande ho raheṉ. Ḳhudá yaqínan aísí dúạ ko qabúl karegá; kyúnki wuh nahíṉ cháhtá, ki koí gunáhgár mare; balki cháhtá hai, ki wuh gunáh se báz áwe, aur jíwe; aur jo aisí duạ meṉ sust na howeṉ, Ḳhudá kí Rúh ke wasíle apní bátiní ḳho meṉ baṛe zoráwar ho jáenge, aur kámil insán, yạne Masíh ke kamál qadd tak paunchenge.

III. Jab koí Masíh meṉ nayá maḳhlúq ho gayá, wuh dunyawí chízoṉ kí nahíṉ, balki ásmání chízoṉ kí talásh kartá hai; chunánchi Púlús hawárí ne likhá hai, ki Agar tum Masíh ke sáth jí uṭhe ho, to úpar kí chízoṉ kí talásh karo, jaháṉ Masíh Ḳhudá ke dahine baiṭhá hai. Jaisá ham phal se jánte haiṉ, ki daraḳht achchhá hai, ki nahíṉ, waisá hí ádmí ke kámoṉ se záhir hotá hai, ki wuh gunáhoṉ meṉ murdá, yá Masíh ke sáth zinda hai. We, jo gunáhoṉ meṉ murde hoke jismání haiṉ, sirf jismání chízoṉ, yạne daulat, izzat o hurmat, ạish o ishrat, wagaira ko cháhte haiṉ. Lekin jo zinde haiṉ, so rúhání hoke in chízoṉ ko náchíz jánte, aur kámil chízoṉ kí, jo ásmán par haiṉ, talásh karte haiṉ; aur Ísá Masíh kí nasihat par ạmal karte, jis ne farmáyá hai, ki Mál apne wáste zamín par jamạ na karo, jaháṉ kíṛá aur zang ḳharáb kartá hai, aur chor sendh deke churáte haiṉ. Lekin mál apne liye ásmán par jámạ karo, jaháṉ na kíṛá, na zang ḳharáb kartá hai, aur na chor sendh deke churáte haiṉ. Lekin aisí qímatí chízeṉ is dunyá meṉ nahíṉ haiṉ, balki úpar se miltí haiṉ; jaisá Yạqúb hawárí ne likhá, ki Har ek nek baḳhshish aur har kámil inám úpar hí se hai, aur núroṉ ke Báp se utartí hai. Is liye we log, jo Masíh ke sáth jí uṭhe haiṉ, rúhání chízoṉ ko dhúndhte háiṉ, aur apne Ḳhudawand Ísá Masíh kí taraf, jo Ḳhudá ke dahine baiṭhá hai, phirke usí se duạ mángte haiṉ, ki Ham ko har chíz, yạne har tarah kí ibrat aur dánáí se daulatmand kar, táki hamáre dil ímán, aur mahabbat, aur ummed se bhar jáweṉ, aur ham har ek nek kám meṉ kámil howeṉ. Aur ḳháss kar we Ḳhudá se yih duạ mángte haiṉ, ki wuh apne wạda ke mutábiq Ruh-ul-Quds, jo sab niạmatoṉ se achchhí aur baṛí niạmat aur hamárí mírás páne ká baiạna hai, hameṉ inạm dewe.

Aisí chízoṉ kí we, jo Ísá Masíh ke sáth jí uṭhe haiṉ, talásh karte haiṉ. Wuh, jo un ko nahíṉ ḍhúnḍhtá, agarchi is dunyá meṉ baṛá máldár hotá, aur mihín poshák pahintá, aur roz roz shán o shaukat se ạish kartá, lekin wuh niháyat garíb hai; is liye ki jab maregá, sab chízoṉ ko chhoṛ jáegá, aur láchar hoke Ḳhudá kí ạdálat ke taḳht ke huzúr khaṛá kiyá jáegá. Lekin wuh, jis ne úpar kí chízoṉ ko páyá hai, agarchi is dunyá meṉ máldár nahíṉ hotá, taubhí baṛá daulatmand hai; kyúnki wuh aisí chízoṉ aur ḳhazánoṉ ká málik hai, jin ko chor nahíṉ churáwegá, aur jinheṉ maut bhí us se judá na karegí. So us ke ḳha-

záne báqí rahenge, aur wuh un se árásta hoke ạdálat ke roz sharminda na hogá.

Is liye, ai piyáro, dunyawí chízon̲ kí, jo sab guzar jáengí, taláøh na karo; balki Púlús hawárí kí nasíhat mánke úpar kí chízen̲ ḍhúnḍho, jahán̲ Masíh Ḳhudá ke daihne baiṭhá hai. Úpar kí chízon̲ par dil lagáo; na un chízon̲ par, jo zamín par hain̲; kyúnkı dunyá guzartí hai, aur us kí hirs bhí; lekin jo Ḳhudá kí marzí par chaltá, wuhí hamesha rahtá hai.

XXXII.

SHARÍẠT KÁ ḲHULÁSA.

Rev. A. Kreiss kí tasníf.

Jab Farísíon̲ ne suná, ki Ísá ne Zádúqíon̲ ko lájawáb kiyá, we ek jagah jamạ húe, aur ek ne un men̲ se, jo kátib thá, us kí ázmáish ke liye sawál karke kahá, ki Ai ustád, sharíạt men̲ baṛá hukm kaun sá hai? Ísá, ne use kahá, ki Ḳhudáwand ko, jo terá Ḳhudá hai, apne sáre dil se, aur apní sárí ján se, aur apní sárí ạql se piyár kar. Pahlá aur baṛá hukm yih hai; aur dúsrá, jo us kí mánind hai, yih hai, ki Tú apne paṛosí ko aisá piyár kar, jaisá áp ko kartá hai. Yihí do hukm sárí sharíạt, aur sab nabíon̲ ká ḳhulása hain̲.—Matí 22: 34—40.

Hamáre Ḳhúdáwand Ísá Masíh ne is bát se záhir kiyá, ki sharíạt men̲ baṛá hukm kaun sá hai. Is nasíhat ká sabab yih thá, ki Farisíon̲ men̲ se ek ne áke us se puchhá, ki Sharíạt men̲ baṛá hukm kaun sá hai? Kátib, jo sharíạt ko sikháte the, hukmon̲ men̲ farq karte—ek ko baṛá, ek ko chhoṭá záhir karte the; lekin is par ki sab hukmon̲ se baṛá kaun sá hai, muttafiq na the. Pas, unhon̲ ne jab yih suná, ki Ísá ne Zádúqíon̲ ko, jo qiyámat ke munkir the, lájawáb kiyá, to us kí dánáí par taạjjub karke cháhá, ki wuh batáwe, ki sharíạt men̲ kaun sá hukm baṛá hai. Tab Ísá ne jawáb men̲ kahá, ki Ḳhudáwand ko jo terá Ḳhudá hai, apne sáre dil se, aur apní sárí ján se, aur apní sárí ạql se piyár kar. Farísí ne is jawáb ko achchhá aur barmahal jánkar Ísá se kahá, ki Kyá ḳhúb, ai ustád, tú ne sach kahá; kyúnki Ḳhudá ko sáre dil se, aur sárí ján se, aur sárí ạql se piyár karná, aur apne paṛosí ko apní mánind ạzíz rakhná, sárí soḳhtaní qurbání aur zabáih se bihtar hai.

Pahle hukm men̲ farmáyá hai, ki Tú Ḳhudáwand ko, jo terá Ḳhudá hai, apní sárí qúwat se piyár kar. Har ádmí kisí chíz ko piyár kartá hai; aur hamen̲ cháhiye, ki mahabbat rakhen̲ aur mahbúb howen̲; par pahle hukm men̲ yih farmáyá hai, ki ham Ḳhudáwand ko, jo hamárá

Ḳhudá hai, sab chízon se ziyáda piyár karen; isí sabab wuh, jis ká dil na Ḳhudá kí, balki sirf maḳhlúqát kí taraf máil ho, gunáh kartá hai. So hamen zurúr hai, ki Ḳhudá ko sab chízon se ziyáda piyár karen; kyúnki wuhí is láiq hai, is liye ki wuh sárí chízon ká ḳháliq aur nigahbán hai, aur hamen har chíz us kí mihrbání se miltí hai; kyúnki wuh sab nek aur kámil niạmaton ká baḳhshnewálá hai; aur har kisí ko, jo us se duạ máunge, detá hai. Ham sab us ke háth se kapre aur ḳhurák, aur har chíz, jo badan ke wáste zurúr hai, páte hain; par wuh na faqat hamárí jismání, balki rúhání zurúriyát kí bhí ḳhabardárí kartá hai; kyúnki jab tauba karen, gunáhon kí muạfí baḳhshtá, aur apná Páḳ Rúh hamen detá hai, táki wuh hamárí rahnumáí aur madad kare. So is taur par ham roz roz jismání aur rúhání niạmaten páte hain; aur jis súrat men ham un ko, jo ham se dostí rakhte, aur hamen achchhí chízen dete, piyár karte hain, to wájib o lázim hai, ki Ḳhudá ko, jo harek chíz, jis ke ham muhtáj hain, kyá ján, kyá badan ke liye marahmat kartá hai, un se bahut ziyáda piyár karen.

So ham apní mahabbat kis taur par záhir karen? Faqat záhirí tarah se nahín, balki sáre dil se. Dil hamárí ạql, aur andeshon aur ḳhwáhishon kí jagah hai; lekin we bure hain; kis wáste, ki hamáre dil nápák hain; jaisá Ísá Masíh ne kahá, ki Bure ḳhiyál, aur ḳhún, aur ziná, aur harámkárían, aur chorían, aur jhúṭhí gawáhían, aur kufr dil se nikalte hain. Aise dil men Ḳhudá kí mahabbat nahín; is liye zurúr hai, ki ham az sar i nau paidá hoke Ḳhudá kí taraf rujú howen; kyúnki wuh hamáre dil pák sáf kar saktá hai. Jab hamárá dil gunáh se pák sáf hoke sirf usí kí taraf máil ho, aur ham yih iráda rakhen, ki ham sab chízon se ziyáda usí ko piyár karen, tab ham dil se use piyár karte hain; aur jab hamáre sáre ḳhiyál aur fikr Ḳhudá kí taraf mutawajjih howen, tab sárí ján se us ko piyár karte hain. Ján goyá andeshon ká chashma aur ạdat ká maqám hai; is liye agar ham Ḳhudá ko tamám koshish aur mahabbat se piyár karen, to ham apní sári ján se us ko piyár karte hain, aur Dáud kí tarah kah sakte hain, ki "Jis tarah se hiraní chashme ke pání kí niháyat piyásí hotí hai, waisá hí merí ján terí niháyat piyásí hai." Jab ạql kí sab qúwaten Ḳhudá kí buzurgí aur taṛíf karne men mashgúl rahen, aur ham sab kuchh, jo karte hain, Ḳhudá ke nám se karen, tab ham apní sárí ạql se Ḳhudá ko piyár karte hain. Pas, hamen munásib hai, ki use is tarah piyár karen; kyúnki us ne farmáyá, ki ham aisá karen; aur wuh is láiq hai, is liye ki wuh bhí hamen piyár kartá hai.

Aur us ne apní barí mahabbat is se záhir kí, ki apne eklaute Beṭe ko dunyá men bhejá, táki us ke wasíle se naját páwen. Dáúd bádsháh aisá shaḳhs thá, ki jis ne Ḳhudá ko dil, o ján, aur ạql se piyár kiyá. Us ne Zabúr men likhá hai, ki "Ai Ḳhudáwand, ásmán par kaun hai, jo merá hai, magar tú? aur zamín par koí nahín, jis ká main mushtáq hún, magar tú. Jab merá jism aur merá dil ghaṭ jáwe, to tú, ai Ḳhudá, mere dil ká bútá, anr merá abadí hissa hai. Tú merí qúwat hai; main tujhe dil se piyár kartá hún." Yún hí Púlús hawári ne bhí Ḳhudá ko piyár kiyá hai; jaisá ki us ne Rúmíon ke maktúb men likhá hai, ki Mujhe yaqín hai, ki na maut, na zindagí, na firishte, na sardár aur zoráwar rúhen, na hál, na áyanda ke májare, na bulandí, na

pastí. na aur koí chíz ham ko Ḳhudá kí us mahabbat se, jo hamáre Ḳhudáwand Ísá Masíh meṉ hai, judá kar sakegí. So aisí mahabbat Masíh ke sachche shágirdoṉ meṉ hai; kyúnki Ḳhudá kí mahabbat Rúh-ul-Quds ke wasíle se un ke diloṉ meṉ bhar játí hai; aur Ḳhudá kí mahabbat yih hai, ki ham us ke hukmoṉ par ạmal kareṉ; aur us ke hukm kuchh bhárí nahíṉ haiṉ. So jab tak ham us ke hukmoṉ ko na máneṉ, us kí mahabbat ham meṉ nahíṉ; aur ham ko cháhiye, ki us se duạ́ mángeṉ, ki wuh apní Rúh ke wasíle se hamáre diloṉ ko mahabbat se bhar dewe, aur hameṉ us meṉ kámil kare.

Dúsrá hukm, jo pahle kí mánind hai, yih hai, ki Apne paṛosí ko aisá piyár kar, jaisá áp ko piyár kartá hai. Yih donoṉ hukm aise báham mile haiṉ, ki ek dúsre se judá nahíṉ ho saktá; kyúnki mumkin nahíṉ ki ham Ḳhudá ko piyár kareṉ, aur paṛosí se dushmaní rakheṉ; is liye ki jis ke dil meṉ Ḳhudá kí mahabbat hai, wuh apne paṛosí ko bhí piyár kartá hai. Ab zurúr paṛá, ki jaisá Ḳhudá ne baṛí mahabbat se ham par rahm kiyá, aur kartá hai, waisá hí ham bhí un par, jo hamárí madad ke muhtáj haiṉ, ḳhushí se rahm kareṉ; chunánchi Yúhanná hawárí ne likhá hai, ki Agar koí kahe, ki maiṉ Ḳhudá ko piyár kartá húṉ, aur apne bháí se dushmaní rakhe, to jhúṭhá hai; ki agar wuh apne bháí ko, jis ko dekhtá hai, piyár nahíṉ kartá, to Ḳhudá ko, jise nahíṉ dekhtá, kyúnkar piyár kar saktá hai? Ham ne us se yih hukm páyá hai, ki jo koí Ḳhudá ko piyár kartá hai, so apne bháí ko bhí piyár kare. Jab ham Ḳhudá ko piyár karte, aur us ke hukmoṉ par chalte haiṉ, to yaqínan us ke farzandoṉ ko bhí piyár karte haiṉ; is se záhir hai, ki wuh, jo Ḳhudá se mahabbat rakhtá hai, apne paṛosí ko bhí piyár kartá hai; aur hamáre paṛosí na faqat rishtadár, aur dost áshná, aur we, jo ham se nekí karte haiṉ, balki har ádmí, kyá dost, kyá dushman, jo musíbat meṉ giriftár hoke hamárí madad ká muhtáj ho, hamará paṛosí hai. So hamáre Ḳhudáwand Ísá Masíh ne is ko sábit kiyá, aur kahá, ki Agar tum unheṉ, jo tumheṉ piyár karte haiṉ, piyár karo, to tumhárí kyá fazílat hai? Gunahgár bhí apne dostoṉ ko piyár karte haiṉ. Aur agar tum un se, jo tum se nekí karte haiṉ, nekí karo, to tumhárí kyá fazílat hai? Gunahgár bhí aisá hí karte haiṉ. Aur agar tum unheṉ, jin se phir páne kí ummed hai, qarz do, to tumhárí kyá fazílat hai? Gunahgár bhí gunahgároṉ ko qarz dete haiṉ, táki us ká badla páweṉ. Lekin tum apne dushmanoṉ ko piyár aur un kí minnat karo; aur phir páne kí ummed na rakhke qarz do, to tumheṉ bahut phal hogá, aur tum Alláh Taạ́lá ke farzand hoge; kyúnki wuh náshukrguzároṉ aur badkároṉ par mihrbán hai; is wáste jaisá tumhárá Báp rahím hai, tum bhí rahím ho. Wuh sab ke liye bhalá, aur us kí rahmat sárí ḳhilqat par hai. Wuh apne súraj ko badoṉ aur nekoṉ par táli kartá, aur rástbázoṉ aur nárástoṉ par meṉh barsátá hai.

Ham ko zurúr hai, ki har kisí se dostí o mahabbat rakheṉ, aur jab koí musíbat meṉ paṛe, to yih na púchheṉ, ki Kyá wuh dost hai, yá dushman? balki jaisá Ḳhudá sabhoṉ par rahm kartá hai, waisá hí ham bhí us par rahm kareṉ. Chunánchi us ne farmáyá hai, ki Tú apne paṛosí ko aisá piyár kar, jaisá ap ko kartá hai. Záhir hai, ki koí apná dushman nahíṉ; kyúnki jab hamárá bhalá hotá, ḳhush hote; aur jab

tasdíq páte gamgín hoke cháhte hain, ki auron se tasallí o madad páwen; lekin jaisá ham cháhte hain, ki log ham se karen, ham ko bhí waisá hí un se karná munásib hai. Is liye ham ko cháhiye, ki na faqat apne parosí ká nuqsán na karen, balki us ke liye bihtarí cháhen. Par aisí mahabbat un ke siwá, jo Rúh-ul-Quds ke wasíle us se bhare hain, kisí men nahín; we hí Masíh ke sachche shágird hain, jaisá ki us ne kahá, Agar tum ápas men piyár karo, to us se sab jánenge, ki tum mere shágird ho. Jo is dunyá men har ádmí ko Khudá kí mahabbat hotí, aur har ek apne parosí ko aisá piyár kartá, jaisá áp ko kartá hai, to kyá khúb hotá! Us waqt ham dunyá ko aisí jagah se tashbíh de sakte, jo wírán aur újar maqám thá; phir khushnumá bág banáyá gayá. Par we, jo is hukm ko mánte, thore hain, ki Tú apne Khudáwand ko, jo terá Khudá hai, apne sáre dil se, aur apní sárí ján se, aur apní sárí aql se piyár kar; aur apne parosí ko aisá piyár kar, jaisá áp ko kartá hai. So kis wáste adálat ke roz bahut log halák ho jáenge? Jawáb yih hai, ki Unhon ne mahabbat nahín rakhí. Sach hai, ki jinhon ne sakht-dilí se rahm aur mahabbat nahín kí, we bhí rahmat na páwenge; chunánchi likhá hai, ki "Jis paimáne se tum ne paimáish kí, usí se tumháre liye bhí paimáish kí jáegí." Is se záhir hai, ki faqat we, jo mahabbat rakhte hain, fazl ke waqt ke liye achchhá bíj bote hain; kis wáste, ki we sharíat ko púrá karte hain; kyúnki yihí do hukm, yane Khudá ko, aur apne parosí ko piyár karná, sárí sharíat aur sab nabíon kí kitábon ká khulása hai.

Is liye hamen munásib hai, ki ham na lafzí aur zubání, balki haqíqí aur tahqíqí mahabbat rakhen; aur yih bát bhí mánen, ki mahabbat ke siwá kisí ke qarazdár na raho. Jo dúsre se mahabbat rakhtá, wuh sharíat ko púrá kartá hai; kyúnki yih hukm jo hain, ki tú ziná na kar, qatl na kar, jhúthí gawáhí na de, lálach na kar, yá jo koí aur hukm hai, sab ká khulása is bát men hai, ki tú jaisá áp ko waisá parosí ko piyár kar. Mahabbat parosí se kuchh badí nahín, kartí; is liye sharíat mahabbat se púrí hotí hai; aur wuh jo mahabbat men rahtá, Khudá men rahtá hai, aur Khudá us men. Faqat.

XXXIII.

SABAB KI JIN SE DUNYÁ MASÍHÍ MAZHAB SE DUSHMANÍ RAKHTÍ HAI.

Rev. J. Wilson kí tasníf.

Aur sárí qaumen tum se mere nám ke wáste dushmaní rakhenge.—Matí 24: 9.

Koí, jo Masíh ke ahwál ko Injíl men parhe, aur khúb us par gaur

kare, albatta apne dil meṉ samjhegá, ki sab koí us kí sárí báteṉ aur kámoṉ se khush honge, aur us ke sáre pairauoṉ ko mubárakbád kahenge; aur we pahchánenge, ki Masíh pák aur be ạib aur gunáh aur badí se mubarra thá, aur har kisí se nekí aur bhaláí karke phirá kartá thá. Jaháṉ kahíṉ játá, taháṉ baní Ádam kí bihtarí hí meṉ mashgúl rahtá thá, aur kisí ek shakhs kí badí yá bad khwáhí hargiz na kí. Us kí har ek bát mihr, aur mahabbat, aur shafaqat, aur muláimat se bharí thí, aur us ká har ek kám rástí aur bhaláí ká thá. To kaun apne dil meṉ khiyál karegá, ki koí insán us se ạdáwat rakhegá, yá us kí khátir us ke pairauoṉ se dushmaní rakhegá?

Lekin Masíh ne, jo shurú se ákhir tak dekhtá hai, jo insán ke dil se wáqif hai, aur ihtiyáj nahíṉ rakhtá, ki koí insán ke hál yá mansúboṉ par gawáhí de, áge se apne shagird aur pairauoṉ ko is bát par muttalạ kiyá. Us ko achchhá nahíṉ lagá, ki we is haqíqat se bekhabar raheṉ; kyúnki wuh jántá thá, ki we apne tajriba i talkh se mạlúm karenge, ki dunyá un se dostí yá miláp kar nahíṉ saktí. Aur us ne us ká *sabab* bhi bayán kiyá, jo thoṛí der bạd mazkúr meṉ áwegá. Bahut log apne apne dil meṉ Yahúdíoṉ ke káhin aur sardároṉ kí, jinhoṉ ne us se ạdáwat rakhí, aur use maslúb kiyá, shikáyat karte; aur khiyál karte haiṉ, ki agar maiṉ us waqt házir hotá, to un ká sharík nahíṉ hotá; taubhí agar we apne apne dil ko aur thoṛá sá jánch lete, to apne hí dil meṉ usí ạdáwat kí jaṛ ko páte.

Ab zará sá daryáft kiyá cháhiye, ki sabab kyá hai, ki Yahúdíoṉ ne Masíh se aisí dushmaní rakhí, aur dunyá áj tak us ke pairauoṉ se dushmaní kartí játí hai.

1. *Pahlá* aur baṛá sabab wuhí hai, jo Masíh ne áp apne shágirdoṉ se bayán kiyá, yạne "Agar dunyá tum se dushmaní kare, to tum jáno, ki us ne tum se áge mujh se dushmaní kí. Agar tum dunyá ke hote, to dunyá apnoṉ ko piyár kartí; par is liye ki tum dunyá ke nahíṉ, balki maiṉ ne tumheṉ dunyá se intikháb kiyá, is wáste dunyá tum se dushmaní kartí hai." Masíh ne, jab Yahúdiyá meṉ zuhúr kiyá, tab un ke díní aur dunyáwí sardároṉ ko zálim, aur zar dost aur khud garaz, aur bahuterí nafsání aur burí ạdatoṉ par ạmal karte páyá. Unhoṉ ne sárí díní aur dunyáwí izzat, aur martabat, aur manfaạt bhí apne hí háthoṉ meṉ rakhí, aur auroṉ par bhárí bhárí bojh láde, jin ke uṭháne meṉ we áp apní ek unglí bhí nahíṉ lagáte the. Unhoṉ ne Tauret ko apne pás rakhá, lekin apní aur bápdádoṉ kí hadísoṉ se us ke mazmún ko chhipáyá, aur aisí tadbír ṭhahráí thí, ki ạwámm jitní mihnat aur kharch kareṉ, apne apne gunáhoṉ ke dafaiye ke liye, itná nafạ sardároṉ aur izzatdároṉ ko howe. Masíh rástí aur sacháí kí rúh se un kí dagábází aur híloṉ hawáloṉ, aur hadísoṉ kí batálat aur baháṉoṉ ko bayán karke haqíqat i hál ko áshkárá kartá thá; aur sáf sáf sábit kiyá, ki aise híloṉ aur baháṉoṉ se we ásmání bádsháhat ke darwáze ko band karte, aur na áp us meṉ dákhil hote, na auroṉ ko us meṉ dákhil hone dete the. We rafta rafta ján gae, ki agar yih shakhs jítá rahe, aur sab kahíṉ is taur par tạlím detá rahe, to hamárá nafạ aur neknámí, hamárí izzat aur martabat jaldí játí rahengí. Zurúr se zurúr ham kisí tadbír se us ko rú i zamín par se uṭhá ḍáleṉ, us se peshtar ki dunyá us kí pairawí ikhhtiyár kare. Apne nafạ, aur

neknámí, aur izzat ke fikr se un kí ánkhen mund gaín, yahán tak ki we us kí chál chalan, aur namúna, aur tạlím kí haqíqat ko daryáft nahín kar sakte the. So unhon ne árám yá ráhat ko qabúl nahín kiyá, jab tak ki kisí tadbír yá baháne se use salíb par khínchwá na liyá.

Aur bạd us ke maslúb hone ke, us ke hawárín us ke naqsh i qadam par chalte the. We rástí aur sacháí se tạlím dekar chhoṭon baṛon ke áge gunáh kí ạin badí aur sharárat ko záhir karte rahe; aur sabhon ke liye naját kí ek hí ráh aur ek hí tadbír batáte rahe; yạne, har ek qism aur har ek darja ke gunáh ko chhoṛná, aur Masíh ke kafáre par bharosá rakhná. Ahl i dunyá is tadbír ko sakht aur mushkil samajhte hain, aur us kí bardásht kar nahín sakte.

Masíhí mazhab dunyá men akelá, aur sab mazhabon se alag rahtá hai. Jitne mazhab, ki dunyá men járí húe, yá járí ab hain, un sabhon men kisú tarah kí tadbír húí, jis se un ke pairau nafsání khwáhishon men rahne páwen;—aisí koí tadbír, ki kisí tarah ká jarímána dene se, yạne paṇḍá logon ko paisá kauṛí dene, yá khairát dene, yá hajj yá tírath men mihnat aur kharch karne se, yá naháne se, yá kisú tarah ke rít aur rasm ke bajáláne se, ádmí apní nafsání khwáhish par chalne páwe.

Aur un kí kitábon men Khudá kí sifaten, jo mazkúr men átí hain, ádmíon kí sifaton ke muwáfiq banáí játí hain. Yạne un men bhalí burí, pákízagí aur nápákí, qúwat aur kamzorí sachchí aur jhúṭhí milí húí hain.

Lekin dín i Masíhí un sabhon se alag hai. Us men koí tadbír nahín hai, ki jis se koí ádmí apní nafsání khwáhishon ke uzr karne, yá un par chalne páwe. Sabhon ke liye ek hí hukm hai, yạne "bagair dilí, bátiní pákízagí ke námumkin hai, ki koí Khudá ko dekh sake"—aur "Tum pák hoo, kyúnki main pák hún, Yahowáh tumhárá Khudá farmátá hai." Aur yún kisí darje yá kisí tarah kí nafsání nápák khwáhish ká uzr yá ijázat hargiz háth nahín átí. Isí liye ahl i dunyá us se bezár hote hain, aur use ek mazhab i sakht aur anmel ṭhahráte hain.

Hawáríon ke waqt se leke tín sau baras ke arse tak Masíhí mazhab púrab pachchhim, uttar dakkhin ke mulkon men baṛhtá phailtá chalá gayá. Un sab mulkon ke rájá, bádáháh, umará, ahl i iqtidár sab ke sab us se ạdáwat rakhte the, aur use dabáne aur miṭáne cháhte the. Un kí raíyat sab kí sab butparast hokar ek ek mulk yá zilạ men apní apní khushí par dewtá aur devián banátí thí, aur jis tarah kí rít aur rasmon se cháhtí, un kí pújá kartí thí. Aur jahán jahán Injíl aur Masíh ke pairau phailte aur maujúd hote the, logon ne unhen kahá, ki "Tum hamáre dewton ko máno, aur un kí pújá men sharík hoo, to ham bhí tumháre mánenge, aur tumhárí pújá men sharík honge. Dunyá mazhabon, aur dewton, aur mạbúdon se bharí húí hai. Tum log káhe ko un sabhon se alag rahte ho, aur un sabhon kí nindá karte ho?" Masíhíon ko faqat ek hí tarah ká jawáb dene kí ijázat thí, yạne "Ham aisá kar nahín sakte hain. Pákízagí nápákí se kyá mel rakhtí hai? Sach aur jhúṭh men kyá miláp hai? Bhale bure men kyá muwáfaqat hai? Ham Khudáwand ke aur dewon ke piyále kis

tarah píenge? Tum apne dewton aur devíon ko chhoṛo; hamáre Ḳhudá kí sifaton ko ádmíon kí banáí húí chízon par lagáne se báz áo; apní be mauqa rít aur rasmon ko chhoṛo; apne apne sáre gunáhon, aur bad chálí, bad ḳhwáhí, nafsání, ghinaune kámon se, jo tumhárí dewton kí pújá men mustạmal hain, pachhtáo, aur dil kí sidhái aur durustí se hamáre fidákár Masíh par ímán láo; to ham tumháre sáth Ḳhudá hí kí ibádat aur hukmbardárí men sharík honge."

Lekin butparast hargiz aisí sharton ko qabúl kar nahín sakte. We bezár hoke kahte the, "Kyá ham apne bápdádon ke mazhab ko chhoṛenge, aur apne buzurgon ke taríqe ko behurmat karenge? Kyá ham apne dewton kí ráh se, jo sahaj hai, aur un kí pújá se, jo hamáre dil ke muwáfiq hai, báz áwenge, aur tumháre taríqon ko, jo sakht mushkil hain, iḳhtiyár karenge? Nahín! agar tum hamáre dewton ko máno, aur hamárí pújá men shámil ho, to bhalá; aur nahín, to ham tumhen sazá denge, aur tang karenge, yahán tak ki tum unhen qabúl karne cháhoge." Aur Masíhíon kí chál chalan bhí unhen sharmátí thí. Kyúnki butparaston ke darmiyán shahwat, lálach, chorí, jhúṭhí qasam, jhúṭhí gawáhí, gálíán, bad ḳhwáhí, bad goí, kíná, ḍáh, jhagṛe, qaziye—har ek burí bát aur burá kám jáiz aur járí bhí thá. Aur Masíhí aise sab kámon se pare rahte, aur unhen tádíb aur ilzám dete the. Pas, isí sabab se ahl i Masíh jis mulk men maujúd the, satáe játe, aur jitní tarah ke haulnák dukh aur ízá aur taklífon se, ki un ke dushman íjád kar sakte, hazáron aur lákhon ján se máre játe the. Lekin we injíl se aur Masíh hí ke namúne se sabr aur bardásht karná síkhte, anr maut ke dukhon men sambhále játe the. Aur jahán do chár, yá das bís ádmí, itne hazáron ke rú ba rú ázmáe játe, aur ján se máre játe, tahán un kí nek chálí, aur sabr, aur safái, aur ímán kí qúwat maut ke ḳhatron men saikaṛon ke dilon ko qáil kartí thí, ki yih dín sachchá hai, aur Ḳhudá kí taraf se; aur unhon ne bhí us mazhab ko iḳhtiyár kiyá. Aur yún hí yih kaháwat járí ho gaí, ki "Díndáron ká ḳhún kalísiyá ká tuḳhm hai."

Aur qaríb tín sau baras ke ạrse men, jab mulkon ke rájá, aur bádsháh, aur umará, aur ahl i iqtidár, sab ke sab mutaffiq hokar Masíhí mazhab ko satáne, aur dabáne, aur nest nábúd karne kí koshish men the, yih satáyá aur dabáyá húá mazhab yahán tak baṛhá, aur phail gayá, ki Kansṭanṭín sháhansháh i Rúm ne pahcháná, ki Masíhí log un ke dushmanon se shumár men ziyáda ho gae hain, aur mere liye nafạ hogá, ki main bhí un kí ḳhátir Masíhí ho jáún.

Us waqt se leke áj tak dín i Masíhí Yúrap ke mulkon men phailtá aur járí hotá chalá játá hai. Lekin har waqt dín i Masíhí ádmíon se pák aur kamál matábiạt ká dạwá kartá hai, aur kisú tarah kí nápákí yá nafsání aur náqis tábidárí ká uzr nahín mántá, balki har ek qism ke nuqs aur nápákí ko manạ kartá, aur músjib i halákat ṭhaharátá hai; isí liye har ek ádmí, jab tak apní zátí hálat men rahtá hai, us se ạdáwat rakhtá hai. Har ek laṛká, jo dunyá men paidá hotá, so gunáh se haml men liyá játá, aur gunáh hí men paidá hotá, aur jab tak zátí hálat men rahtá, aur nauzáda na hotá, tab tak zurúr wuh Injíl aur Masíhí dín ko apná dushman aur ilzám denewálá samjhegá, aur us kí taraf píṭh pherkar kisí mazhab, yá taríqe ko ḍhúnḍhegá, jo us kí

kamzorí, aur nápákí, aur náqis tábidárí ká uzr karke use qabúl karegá.

Jab kisí ádmí ká dil Khudá kí taraf se is qadr raushan kiyá jáe, ki Injíl kí haqíqat ko pahcháne, aur us kí salámatí aur naját ke liye láiq aur kámil taiyárí, jo Injíl men hai, bújhe, aur Rúh i Pák ke wasíle se nauzáda howe, tab apní dushmaní chhorkar Injíl kí dawat ko qabúl kartá hai. Lekin wuh jántá hai, aur usí din se leke apne tajribe se pahchántá hai, ki dunyá kí dostí mujh se játí rahí hai, aur áge ko dunyá mujh se dushmaní rakhegí.

2. *Dúsrá* sabab ahl i dunyá kí dushmaní ká yih hai, ki Injíl har ek ádmí ko zát hí se kullí nápák aur tabáh thaharátí hai, aur kuchh nekí yá bhaláí karne ke liye apne áp se be qúwat. Har chand ki bahut log zubán se is bát ká iqrár karte hain, tau bhí jab tak dil zátí hálat men hai, is ko nápasand aur nágawár jántá hai.

Aur Injíl sikhlátí hai, ki insán apne ámál se hargiz naját ko hásil kar nahín saktá : aur námumkin hai, ki koí áp se aisí nekí kare, yá sawáb hásil kare, ki jis ke úpar takiya kar sake, yá Khudá ke nazdík us ká tazkira bhí kar sake ; kyúnki naját sarásar Khudá ke fazl hí se hai Aur yih talím insán kí zátí khudbíní, aur magrúrí ko jagah nahín detí, balki use ukhártí, aur urá detí hai. Isí liye jo log ki Khudá kí tadbír se náwáqif hain, aur apní rástí aur sadáqat ko sábit karne, aur usí par kifáyat karne cháhte hain, us se bezár howenge.

3. *Aur* ek sabab dunyá kí adáwat ká yih hai, ki dín i Masíhí istiamál men rúhání hai, aur har ek khiyál aur fial ko Khudá kí tábidárí men dabátá hai ; aur báhirí rít aur rasmon ko jagah thorí detá hai. Lekin zátí insán kí tabíat báhirí rít aur rasmon ko barí aur bhárí jántí hai. Aur wuh naháne, aur dhone, aur tahárat, aur dán pun karne, aur khairát zakát dene, aur buzurgon ke khiláne, cháhe, we zinde, cháhe murde howen—aur aisí aisí záhirí rasmon aur mihnaton kí khwáhán hai, jin ke wasíle se we khiyál karte hain, ki itná sawáb hásil howe, ki Khudá zurúr un ke gunáhon ko muáf karegá, aur unhen azíz aur izzatdár jánegá. Injíl ke rú se qasd aur ummaid is qism kí Khudá ke nazdík aisí hain, jaise nák men dhúán. Injíl kí tadbír yih hai, ki apne ámál ke sawáb par takiya karne se báz áwen, aur Masíh kí rástí aur sawáb i kámil par bharosá rakhen, aur apní chál chalan men us ímán ke láiq phal dikháwen. Lekin zátí, nafsání insán, us nek chalan ke báb men, jo ímán ká samara yá phal hotá hai, kuchh nahín jántá. Wuh aisí rít aur rasmon ká mushtáq hai, ki jin ke bajá láne se wuh apne liye pun yá sawáb jama kar sake ; aur apní wahmí nekí aur sawáb par takiya karke Masíh ke fidá aur kafáre ko haqír jántá hai.

4. Ek *aur* sabab dunyá kí dushmaní ká yih hai, ki har ek ádmí apne taín kisú tarah ke mat yá mazhab men shámil hote samajhtá hai. Aur dunyá ke logon ne, jo jhúthe aur bátil mazhabon men shámil hain, bhale bure kí imtiyáz karne kí táqat ko kho diyá hai. Un ke zihn aur tamíz un kitábon se, jo bhale bure ká faraq nahín kartí hain, aur Khudá hí kí sifaton men bhaláí buráí ko milá detí hain, yahán tak madhosh ho gae hain, ki Injíl ke parhne sunne men, un ke liye, na maza na lazzat hai. Pas, we us se dúr rahte hain, aur us kí pák aur khális karnewálí talím se náwáqif rahte hain. Yá ki jo we use kuchh kuchh sunen, parhen, tau bhí un kí rúhání samajh Shástron aur Purá-

non, aur Qurán, aur Hadíson ke sunne se kund ho gaí hai, yahán tak ki we Injíl kí ḳhássiyat aur fazílat ko pahchánte nahín. Aur agar us kí ḳhássiyat aur fazílat ko zará pahchánen, tau bhí un ke dil men, jahán laṛkáí se jismání, nafsání khwáhishen ráij ho rahí hain, Injíl kí ḳhássiyat nágawár mạlúm hotí hai. Yih ḳhiláf i tabạ hai, ki koí us kitáb ko, yá us mazhab ko pasand kare, jo us ke dil aur hál, aur chál ko ilzám detá hai. Isí sabab se bahutere Injíl se náwáqif aur dúr rahte hain. Masíh ne un ke hál ko kaisá ḳhúb bayán kiyá, jab farmáyá, ki "Jo koí burá kartá hai núr se dushmaní rakhtá hai, aur núr ke nazdík nahín átá, na howe, ki us ke kám záhir howen; par jo koí bhalá kartá hai, núr ke pás átá hai, táki us ke kám záhir howen, ki we Ḳhudá men kie gae hain." Injíl har ek ádmí ke kám par roshní chamkátí hai; aur kuchh taạjjub nahín, ki we, jo burá karte, aur apne dil kí cháh par chalte hain, us se ạdáwat rakhte hain.

5. *Aur* ek sabab dunyá kí ạdáwat ká yih hai, ki ahl i dunyá aksar samajhte hain, ki naját kí ráh chauṛí hai, aur sahaj se páí játí; par Injíl kahtí hai, ki tang hai, aur mushkil se páí játí, aur ṭhoṛe hain we, jo us men chalte hain. Ahl i dunyá aksar samajhte hain, ki har kisí mazhab par chalne se áḳhir ko ek hí ásmán men pahunch játe hain. Aur kahte hain, ki "sab nahr aur nadíán samundar men bahtí hain—kyá púrab, yá pachhim, kyá uttar yá dakhin kí taraf se;—jidhar se bahen, sab kí sab samundar men áḳhir ko já miltí hain.—Aur usí tarah se ek mazhab ek mulk ke wáste achchhá hai, aur dúsrá mazhab dúsre mulk ke wáste, par jitne mazhab hain, un ke pairau ek hí ásmán men áḳhir ko pahunch játe hain." Yih butparaston ká dạwá aur bahána i ḳhássa hai. Lekin Injíl kí har ek áyat use jhúṭhlátí, aur uṛátí hai. Yih sharạ i ḳhilqat hai, ki sab nadíon ke pání níche ko bahte jáwen, aur samundar men já milen. Aur tabạí ráhen bahut hain, aur chauṛí hain, aur sahaj se páí játí hain; aur sab ke sab jo un men játe hain, níche ko bahte chale játe, aur jis taraf se áte *jahannam* men já milte hain. Aur ek hí ráh hai, jo ásmán kí taraf játí hai; aur wuh chauṛí nahín, balki tang hai; aur níche, pání ke muwáfiq, utartí nahín; aur jo jo us par chalne cháhe, to ahl i dunyá ke sáth níche ko bahne nahín pátá, balki úpar úpar akelá ek tang aur mushkil aur kanṭíla rasta par mihnat karní paṛtí hai. Aur yih jism aur ján ke liye mushkil aur nápasand hai. Aur ahl i dunyá us se bezár hokar kahte hain, ki chauṛí, rangín ráhon men dil-ḳhush sáthíon ke sáth, níche níche bahte jáná hamen achchhá lagtá hai.

6. *Aur* ek ṣabab jis se dunyá ke log dín i Másíhí se dushmaní rakhte hain, so yih hai, yạne we ḳhiyál karte hain, ki gunáh faqat báhirí, záhirí shárárat men hai; maslan zinákárí, zulm, aur chorí, qaziye, jhagṛe, jhúṭh bolne men, wagaira. Aur samajhte hain, ki in ká dafiya aur safáí sahaj hai. Lekin Injíl dil kí safáí bhí talab kartí hai; aur bátiní burí ḳhwáhish ko bhí, jo hargiz ạmal men láí nahín gaí, gunáh ṭhahrátí. Par we, jo Ḳhudá kí sharíạt ke dạwe se náwáqif hain, aisí taftísh kí bardásht kar nahín sakte. We bezár ho játe jab un ke bátiní ḳhiyál záhir men láe játe, aur maut ke sazáwár ṭhaharáe játe hain.

7. *Aur* ek sabab, jis se dín i Masíhí Hindustán men námaqbúl hai,

so yih hai. Hindustán ke log aksar Masíh ke nám se wáqif hain; aur samajhte hain, ki Masíhí mazhab faqat ek mazhab hai, mánind un ke, jo áge Hindustán men maujúd the. Hunúd samajhte hain, ki Masíh faqat un ke Vishnu ke samán hai, jis ke báb men bahut sí katháen hain, ki us ne bhí dunyá men autár liyá. Aur ahl i Mahammad samajhte hain, ki wuh faqat ek nabí thá Mahammad kí mánind, yá us se bhí adná. Is liye we áge hí se, aur biná daryáft kiye apne apne dil men ṭhaharáte hain, ki apne dín ko chhoṛná, aur is nae dín ko qabúl karná, kuchh fáida na karegá. Aur isí liye we Injíl aur dín i Masíhí kí haqíqat ko daryáft karne se báz rahte, aur us kí ḳhássiyat aur fazílat se náwáqif rahte hain.

8. Ahl i dunyá kí bezárí ká *aur* ek sabab yih hai, ki Angrezon kí chál par ṭhokar kháte hain. Un ko mạlúm nahín—aur jab mạlúm bhí hotá hai, us par ḳhiyál nahín karte—ki Angrezon men bahutere hain, jo díndárí yá Ḳhudáparastí ká fikr nahín karte, lekin apne apne dil kí cháh par chalte hain, aur náhaqq aur galatí se *Masíhí* kahláte hain. Agar Injíl par gaur karte, to pahchánte, ki faqat we hí, jo Masíh ke naqsh i qadam par chalte hain, Masíhí hain. Lekin jis tarah ki we Hindú aur Mahammadíon ko un ke kapṛe kí kiswat se pahchánte hain, usí tarah Angrezon ko bhí un ke rang aur kapṛe kí kiswat se Masíhí ṭhaharáte hain. Injíl ká qánún yih hai, ki "daraḳht apne *phal* se pahcháná játá hai." Insán apní *chál* se jáná játá hai, ki Masíhí hai, yá nahín. Lekin dunyá ká dastúr hai, ki us ke *kapṛe* kí súrat se us kí haqíqat i hál ko ṭhaharáwe. Angrezon men bahutere hain, jo Injíl ke rú se ahl i nifáq hí ṭhaharte hain. Aur un ká kuchh uzr nahín hai. Un ke hál men Injíl kí ek kaháwat púrí hotí hai, yạne "Burí suhbaten achchhí ạdaton ko bigáṛtí hain." Unhon ne bahut dinon se Hindú aur Musalmán, aur aison kí suhbat kí hai, aur un kí suhbat ne Injíl ke asar ko un ke dilon men se dafạ kiyá hai. Aise Angrezon par wuhí ilzám hai, jo agle zamánon men Ḳhudá ne Yahúdíon ke haqq men kahá, jab we gair qaumon men phail gae; yạne "Jab we gair qaumon men, jahán we rawána húe the, dáḳhil húe, tab mere muqaddas nám ko nápák kiyá, jab un se kahte the, ki ye Ḳhudáwand ke log hain, aur usí kí zamín se nikal áe hain." Usí tarah se aise Angrezon ke sabab se Ḳhudá ke pák nám aur Injíl kí, gair qaumon ke nazdík, tahqír kí játí hai. Aur Ḳhudá hí un se is bát ká hisáb kar legá. Lekin jo jo Injíl ko chhoṛ un kí chál par ṭhokar kháte hain, so ján bújhke shikárí ke dám men dauṛte hain; to un ká kyá uzr hai?

Aur dunyá ke log nae aur dáḳhilí Ísáíon kí chál par ṭhokar kháte hain. Yih bhí baṛí sharm aur afsos kí bát hai. Bahut bahut log Injíl ko paṛhte, aur sunte, aur qabúl bhí karte hain, aur muddat tak us ke muwáfiq chalte hain; lekin bạd us ke we rafta rafta apne pahle hál se gáfil ho játe, aur duạ́ mángne men sust ho játe; apní chál chalan men barábar aur bedár rahná bhúl játe. Aur bạd us ke ziyáda talab ke ḳhwáhán, aur náshukrguzár aur náḳhush ho játe. Aur jab un ká koí dostdár, yá Kalísiyá ke ạmil, un ko saláh dene cháhen, to bezár hote, aur kuṛkuṛáná aur shikáyat karná shurú karte. Tab apne ḳhiyál men áne dete, ki Kalísiyá ke ạmil hamáre shákir hone ke iwaz

ham ko níche rakhne, aur dabáne cháhte haiṉ. Aur apní sárí haqíqí barakatoṉ aur niąmatoṉ par dhiyán karne ke badle, we apní wahmí, aur ḳhud banáí húí mushkil, aur taklífoṉ par dhiyán karte, aur unheṉ baṛháte haiṉ. Aur yih bezárí hote hote yaháṉ tak baṛh játí, ki unheṉ tádíb dená lázim átá. Tab we ḳhafá ho karke Masíhí dín ko chhoṛ dete, aur Kalísiyá kí badgoí karke apne díní iqrár ko, aur ąhd o paimán ko latáṛte, aur dunyá ke jangal meṉ phirke áwára ho játe haiṉ. Us hálat meṉ we Injíl aur dín i Masíhí kí sachái aur fazílat ke báb meṉ itná jánte haiṉ, ki us se judá hoke hargiz apne dil meṉ árám yá ráhat pá nahíṉ sakte; tau bhí un ke dil Masíhíoṉ se kaṛwáhaṭ aur zahr se yaháṉ tak bhare húe haiṉ, ki un kí badgoí karne se báz á nahíṉ sakte. Aur yúṉ apne se, aur Kalísiyá se, Injíl se, aur Masíh se, bezár hokar we dunyá meṉ áwára hote, par hargiz kahíṉ árám yá ráhat nahíṉ páte haiṉ. Is hálat meṉ ahl i dunyá, jo niháyat ṭhokar kháne par mustaid haiṉ, kahte haiṉ, ki "Ísáí mazhab ká yihí phal hai. Masíhí honá niháyat mushkil hai, aur nikálá jáná sahaj. Maiṉ apne dín meṉ rahá karúngá, jaháṉ dil kí taftísh kam hai, aur man ke bháune par chalná jáiz hai." Kaun batá saktá hai, ki abhí Hindustán meṉ kitne aise bagí aur bargashta Masíhí áwára hote haiṉ?—aur Masíh un ke wasíle se kitne bár "apne dostoṉ ke ghar meṉ zakhmí hotá hai?"

Yih to wájib nahíṉ, ki nae aur dáḳhilí Masíhíoṉ kí chál meṉ kamáliyat jaldí se dekhne ke muntazar howeṉ; yá ki we har tarah ke ṭhokar kháne se ázád howeṉ. Balki un kí kamzoríoṉ ko yád rakhná, aur un par sabr karná, aur rúh i muláimat se unheṉ tąlím aur tádíb dená, aur un kí dastgírí karke sambhálná aur rahnumáí karná wájib hai.

Lekin is ke muntazar rahná wájib hai, ki we ilm aur díndárí aur nek chálí, aur Injíl kí wáqifíyat meṉ taraqqí kareṉ, aur ápas meṉ ulfat, aur mahabbat, aur ham-dilí, aur birádaráná nigahbání meṉ taraqqí kareṉ. Kyúnki ye báteṉ ąin díndárí ke pahle aur zurúrí phal haiṉ.

Agle zamánoṉ meṉ jab Masíhí shumár meṉ kam húe, aur dushmanoṉ se ghire rahe, to dushmanoṉ ne mutąjjib hokar ápas meṉ kahá, ki "Dekho, ye Masíhí ápas meṉ kaisí ulfat rakhte haiṉ!" Aur jab un kí chál aisí thí, tab Shaitán, aur insán sab milke Masíhí dín ko phailne aur baṛhne se rok nahíṉ sakte the. Aur agar Hindustán meṉ Masíhí ápas meṉ aisí ulfat rakhte, to un ká mazhab phir aisí qúwat se baṛhtá aur phailtá játá, ki Shaitán aur sáre dushman milkar use rok nahíṉ sakte.

Ab is ke ḳhatm meṉ merí árzú aur iltimás is ke har ek paṛhnewále se yih hai, ki apne hál, aur apní chál par ḳhúb gaur kare, tá mąlúm kare, ki dunyá us se dushmaní rakhtí hai, yá nahíṉ? Agar dushmaní rakhtí hai, aur use sáf záhir kiyá hai, to sabab kyá húá? Kyá Masíh ke nám kí ḳhátir húá, yá nahíṉ? Masíh ne apne shágirdoṉ ko chitákar ḳhabar dí, ki "sárí qaumeṉ mere nám kí ḳhátir tum se dushmaní karengíṉ"—aur isí sabab se ki we dunyá ke nahíṉ, balki us ne unheṉ dunyá meṉ se chun liyá thá. Aur Púlús ne injíl meṉ sáf ḳhabar dí hai, ki "sab koí, jo Masíh Ísá meṉ díndárí se guzrán kiyá cháhte

hain, satáe jáenge." Lekin Patras ne usí injíl men shágirdon ko chitáyá, ki baze apne gunáh aur khatáon ke máre tasdía páte, aur is men na fazílat, na fáida hai. Us ne kahá, ki "Agar tum gunáh karke thonke gae, aur sabr kiyá, to kaun sá fakhr hai? Lekin agar nekí karke dukh páte ho, aur sabr karte ho, to is men Khudá ke nazdik fazílat hai; kyúnki tum isí ke liye buláe gae ho." Pas, har ek Masíhi ko lázim hai, ki khabardár rahe, na ho ki wuh apní khatá, aur bhúl chúkon ke liye tasdía páwe; lekin agar páwe, to Masíh ke naqsh i qadam par chalne kí khátir páwe. Agar tum apní khatáon aur bhúl chukon ke máre tasdía páo, to ruswáí aur sharm, aur harj aur nuqsán hí honge. Lekin agar bhaláí karke Masíh kí pairawí kí khátir tasdía utháte ho, to Injíl hí tumhárí tasallí yún kartí hai:—"Agar tum Masíh ke nám ke sabab se ruswá ho, to tumhárí saádat hai; kyúnki jalál kí aur Khudá kí rúh tum par rahtí hai; wuh un ke—yane satánewálon ke bais se maurid i takfír hai, lekin tumháre sabab se mahmúd hai. Aur khabardár, tum men se koí qátil, yá chor, yá badkár, yá harzagard ká sá dukh na páwe. Par agar koí Masíhí hone ke sabab se dukh páwe, to na sharmáwe, balki us sabab se Khudá ká shukr kare. Kyúnki ab waqt á pahunchá, jis men Khudá ke khándán par qahr kí ibtidá hogí; pas, agar ham se shurú hai, to un ká, jo Khudá kí injíl ke mahkúm nahín, kyá anjám hogá? Aur agar sádiq mushkil se bacháyá jáe, to bedín aur gunahgár ká thikháná kahán? Pas, jo Khudá kí marzí se dukh páte hain, so us ko Kháliq i amín jánke nekokárí karte húe apní jánon ko us ke supurd karen."—"Aur Khudá wafádár hai, ki wuh tum ko aise imtihán men, jo tumhárí táqat se báhar ho, parne na degá; balki wuh imtihán ke sáth nikalne kí ráh bhí banáwegá, ki tum us kí bardásht kar sako."

XXXIV.

MASÍH KÍ BHEṚEN KAUN HAIN?

Rev. P. Hœrnle kí tasníf.

Merí bheren merí áwáz pahchántí hain, aur main unhen jántá hún, aur we mere píchhe píchhe chaltí hain, aur main un ko hayát i abadí bakhshtá hún; aur we abad tak halák na howengí, aur koí unhen mere háth se chhín na legá.—Yúh. 10: 27, 28

Ai azízo, jab tak ádmí tauba na kare, aur Ísá Masíh ke nám par ímán láke Khudá se na mile, tab tak gunáh, aur us ke sabab abadí halákat, us ki haqíqi hálat hai.

Is wáste we gunahgár, jo tauba nahín karte, Injíl men bhatkí húi bheren, jo halák hone ke bare khatre aur dar men hain, kahláte hain.

Ísá Masíh ne Matí kí injíl ke 10 : 6 men apne shágirdon ko yún farmáyá hai, Tum chalo, Isráil ke ghar kí gumráh bheron ke pás jáo, aur chalte húe khushkhabarí do, aur kaho, Tauba karo, kyúnki ásmán kí bádsháhat nazdík áí. Aur Patras hawárí ne yún likhá hai, ki Ham sab bhatkí húí bheron ke muwáfiq the, lekin tauba karke apne achchhe garariye ke pás áe hain; aur yih sachchá garariyá Masíh hai, jo ásmán se áyá, aur apní ján apní bheron, yane gunahgáron ke liye dí. So sab gunahgár jab tak tauba na karen, bhatkí húí bheron kí mánind hain. Par un ke galle men se baze aise hain, jinhen Ísá Masíh apní bheren kahtá hai. Aur mubárak we hain, jo us kí hain. Lekin afsos un par, jo us kí nahín hain. Is wáste main tín sawál kartá hún, jin ká jawáb koshish se dená cháhiye :—

I. Masíh kí bheren kaun hain ?
II. Un kí ummed kis se hai ?
III. Ham log kyá karen, jis se Masíh kí bheren banen ?

I. Masíh kí bheren kaun hain ?

Jawáb yih hai, ki we sab, jo Ísá Masíh ke nám par púre dil se ímán lákar aur us ke pák hukmon ko mánke us kí pairawí karte hain, we Masíh kí bheren aur us ke sachche shágird hain ; kyúnki Ísá Masíh ká sachchá shágird na faqat nám aur zubán se Ísáí hai, aur is se rází nahín, ki Khudáwand ká nám us par hai, aur wuh Ísáí kahlátá hai ; Ísá Masíh ká sachchá shágird is bát se bhí rází nahín, ki us ne istibág páyá, aur nasíhat sunne ko girje men játá hai ; balki Masíh ká sachchá shágird jántá hai, ki injíl men yún likhá hai, ki Na har ádmí, jo mujhe Khudáwand, Khudáwand, kahtá hai, ásmán kí bádsháhat men dákhil hone páwegá ; balki faqat wuhí, jo Báp ke iráde ke muwáfiq amal kartá hai.

Aur yih kám khud ádmí ke zor se nahín, balki ímán láne se miltá hai ; is wáste sachchá shágird sab se ziyáda yih cháhtá hai, ki púre dil se apne ásmání Ustád, yane Masíh ke nám par ímán láwe, aur us ke kalám ko girje men na faqat sun le, balki tauba karke us ko dil men rakhe, máne, aur us ke muwáfiq chale ; so us ko roz roz ziyáda malúm hotá hai, ki main bará gunahgár, aur is wáste Khudá ke gazab aur jahannam ke láiq hún. Aur us ko yih bhí yaqín hai, ki wuh apní kamzorí ke sabab apne taín bachá nahín saktá, balki ek achchhá zoráwar, aur mihrbán, aur ásmání bachánewálá zurúr hai ; aur yih, ki wuh ásmání bachánewálá faqat Ísá Masíh Khudá ká Betá hai, jo gunahgáron ko bacháne ke liye dunyá men áyá.

So wuh Masíh kí taraf rujú hoke koshish se us par, aur us ke sab kámon par, jinhen wuh hamen bacháne ke liye amal men láyá, ímán látá ; aur ímán kí marifat nae sir se paidá hotá hai ; kyúnki naí paidáish ke bagair koí naját nahín pá saktá ; jaisá ki likhá hai, ki jab tak ádmí nae sir se paidá na howe, wuh Khudá kí bádsháhat nahín dekh saktá. Aur wuh, jo sachchá ímán láke nae sir se paidá húá, sach jántá aur yaqín kartá hai, ki main haqíqat men bará gunahgár aur halakat ke láiq hún ; par is liye, ki main halák na hoún, balki naját aur hayát i abadí páún, Masíh áyá, apní ján dí mere liye, Khudá ke hukmon ko púrá kiyá, aur salib par mar gayá, aur yih sab mujh

gunahgár ke liye húá ; kyúnki jo Masíh na átá, to sárí dunyá kharáb ho játí. So wuh Ísá Masíh ko dil se piyár, aur us se dostí aur us kí shukrguzárí kartá, par Iblís, aur dunyá, aur badí, aur gunáh se dushmaní karke kahtá hai, ki Yih kyúnkar ho sake, ki main gunáh karún ? Háe, main kabhí gunáh na karungá ! Balki Masíh ko piyár aur us kí shukrguzárí karke rástbází aur pákízagí se chalúngá, aur ímán láke dilerí se Khudá kí pairauí karúngá.

So Masíh ká sachchá shágird yún kahtá, aur is tarah se chaltá hai ; aur jis ká yih chalan hai, wuhí Masíh kí bheṛ aur us galle men se hai, jis ká gaṛariyá khud Masíh hai. Tum bhí koshish se socho, aur Khudá ke sámhne apne apne dilon se púchho, ki Main kis ká hún ? Áyá Khudá ká, yá Shaitán ká ? Dekho, agar tum log aise aise kám karte ho, jin ká bayán húá, to tum beshakk Masíh kí bheṛen ho. Agar nahín, to tum log na us kí bheṛen ho sakte, aur na wuh tumhárá gaṛariyá aur khabardárí karnewálá hai ; aur tum ko yih baṛá khauf hai, ki bheṛiyá, jo Shaitán hai, tum ko khá jáwe.

II. Is wáste, ai azízo, bahut zurúr hai, ki ham sab dil se koshish karen, ki Masíh ke sachche shágird howen ; aur jaisá bheṛ gaṛariyá kí, waisá hí ham us kí pairawí karen ; kyúnki hamen isí se zamín par, aur kháss karke ásmán par, baṛá fáida hogá. Masíh ne kahá hai, ki Merí bheṛen merí áwáz pachchántí hain, aur main un ko jántá hún. Khudá kare, ki ham sab ko bakhúbí malúm ho jáwe, ki yih kyá hí achchhí bát, aur hamáre liye zurúrí aur káfí hai. Agar Masíh tujh ko jántá, aur apná kahtá, aur qabúl kartá hai, to sach much yih tere liye bas hai ; aur tú zamín o ásmán par mubárak aur nekbakht hogá. Dekh, jo Khudá tujh ko jáne, to terí sab zurúriyát bhí jántá hai ; aur us ne wada karke kahá, ki " Dúá mángo, aur minnat karo, to tumhen diyá jáegá ; ḍhúnḍho to tum páoge ; khaṭkhaṭáo, to tumháre liye kholá jáegá. Kyúnki jo mángtá, so letá ; aur jo ḍhúnḍhtá, so pátá hai ; aur jo khaṭkhaṭátá, us ke wáste kholá jáegá." So ai azízo, duá mángo, Khudá kí minnat karo, to tum jo kuchh zurúr, aur darkár, aur badan aur ján ke liye achchhá aur fáidámand ho, páoge. Agar tum dukh men ho, to Khudá tumhárá hákim aur tasallí denewálá hai. Agar kangál ho, to Khudá Masíh ke wasíle se tumhárá ásmání Báp hai. Jo tum ko sachchá dost zurúr ho, to Masíh ke pás jáo, aur apní sab zurúriyát us se bayán karo, jo zamín aur ásmán ká málik hai. Aur main sach kahtá hún, ki tum, jo kuchh tumháre liye achchhá aur darkár hai, jis men tumhárá bhalá ho, páoge. Aur jo koí nahín pátá, us kí nisbat malúm hotá, ki wuh ímán se duá nahín mángtá, aur Khudá ko nahín ḍhúnḍhtá hai. Aur jo Khudá kí yih marzí ho, ki jo kuchh tú ne us se mángá, tujhe na bakhshe, balki tujh ko dukh men rahne de, to Masíh ká yih wada sun le, aur yád rakh, us ne farmáyá hai, ki Merí bheṛen mere píchhe píchhe chaltí hain, aur main un ko hamesha kí zindagí bakhshtá hún, aur we kabhí halák na howengí, aur koí unhen mere háth se chhín nahín le saktá. Suno, Masíh kí bheṛen, jo dil se us kí pairawí kartí hain, hamesha kí zindagí páwengí ; aur jis men dukh, kambakhtí, roná, bímárí, aur mar jáná, wagaira na hogá ; kyúnki ásmán men gunáh nahín ; aur jahán gunáh nahín, ta-

hán̲ dukh bhí nahín̲ ; balki ásmání ḳhushí aur shádmání Ḳhudá ke sámhne hamesha hogí.

III. Dekho, yih Masíh ke shágirdon̲ kí ummed hai ; aur jo koí un men̲ se hai, so yihí ḳhushwaqtí hásil karegá. Is liye púchhná cháhiye, ki Ham log kyá karen̲, ki Ísá Masíh kí bheṛen̲, yạne us ke sachche shágird howen̲. Main̲ bahut sá kah chuká ; aur jo kuchh rahá, so bhí bayán kartá hún̲. Masíh kahtá hai, ki Merí bheṛen̲ merí áwáz, yạne merí bát suntí hain̲. So us kí awáz kyá hai ? Jawáb—us kí áwáz bahut tarah se mạlúm hotí hai. Ham log use apne dilon̲, aur sárí maujúdát, aur kitáb i muqaddas men̲ sunte hain̲. Dekho, jo tú bad kám aur gunáh karne par ho, aur terá dilí munsif tujh ko manạ kare, ki yih kám mat kar ; yih Ḳhudá ke kalám ke barḳhiláf, aur is wáste gunáh hai ; to yád kar, ki yihí Ḳhudá kí áwáz hai, jo Rúh-ul-Quds se dil men̲ nasíhat kartí hai. Yá jo koí bímár yá dukh men̲, yá baṛí taklíf men̲ paṛá ho, to yih bhí us kí áwáz hai, jo yún̲ kahke tum ko nasíhat kartí hai, ki "Ai beṭe, ai beṭí, apná dil mujhe somp, aur merí ráhon̲ se ḳhush ho." Am. 22 : 26. Aur isí tarah roz roz hamáre sab kámon̲ men̲ us kí áwáz mạlúm hotí hai ; aur jo ham ḳhabardár hain̲, to sunenge, aur pahchánenge, ki wuh Ísá Masíh kí áwáz hai. Par ḳháss kar Masíh pák injíl men̲ ham se boltá hai, jis men̲ us ke sáre hukm aur báten̲ ham se bayán kí gaí hain̲ ; aur jis waqt ham us ko paṛhen̲, to goyá Masíh ham se boltá, aur bát chít kartá hai ; aur jo tum log us kí bát, kyá dil, kyá maujúdát, kyá muqaddas kalám, kyá girje men̲ sunte aur mánte, aur us ke muwáfiq chalte ho, to tum Masíh kí bheṛen̲ ho.

Par ek aur chíz cháhiye, jis kí bábat Masíh ne injíl men̲ yún̲ farmáyá hai, ki Koí mere pás á nahín̲ saktá, jab tak Báp, yạne Ḳhudá us ko mere pás na láwe; aur siwá Rúh-ul-Quds ke fazl ke koí mujh ko Ḳhudáwand nahín̲ kah saktá. Is bát se mạlúm hotá, ki ham log apní táqat se Masíh ke shágird nahín̲ ho sakte. Zurúr hai, ki Ḳhudá Báp Rúh-ul-Quds kí hidáyat se ham ko Ísá ke pás le awe, nahín̲, to ham gaṛariye ke pás na áwenge ; balki khoí húí bheṛ kí mánind ḳharáb ho jáwenge. Aur jo Ḳhudá kí madad darkár hai, to ham ko yih duạ mángná cháhiye, ki Ai Ḳhudáwand, yih mujh se nahín̲ ho saktá, ki terá shágird banún̲ ; tú madad karke mujh ko apná shágird baná.

Ab main̲ púchhtá hún̲, ki kyá tú Masíh kí bheṛ hai, yá Shaitán kí ? Tú us ká shágird hai, yá Shaitán ká ? Tú Masíh kí áwáz pahchántá, us ke hukmon̲ ko mántá, aur yád rakhtá, us kí pairawí kartá hai, yá Iblís ke píchhe píchhe ho letá hai ? Aur jo girje men̲ átá, to kis iráde se átá hai ? Kyá is liye, ki Ísá kí áwáz sunkar us kí pák báton̲ ko máne, aur un ke muwáfiq chale ? Yá kis wáste átá hai ? Phir tum se yih kahtá hún̲, ki jo koí faqat nám aur zubán se Ísá kí bandagí kartá hai, so sachchá Masíhí nahín̲ ; balki wuh ek bheṛiyá hai, jo bheṛ kí poshák apne úpar pahine hai. Par yih riyákárí ạḳhirí roz mạlúm hogí ; kyúnki yún̲ likhá hai, ki Masíh insáf karne ko áwegá ; aur jis tarah gaṛariyá bheṛon̲ ko bakríon̲ se, waisá hí wuh achchhe ádmíon̲ ko bure admíon̲ se judá karegá ; aur wuh bheṛon̲ ko dahní taraf, lekin bakríon̲ ko báin̲ taraf rakhegá. Tab we, jo dahní taraf hain̲,

ásmán aur us kí abadí ḳhushí meṉ jáenge, aur Ísá Masíh ke sáth hamesha tak rahenge; lekin we, jo báíṉ taraf haiṉ, jahannam aur us kí ág meṉ phaṉsenge, aur abad tak dukh meṉ rahenge. Ḳhudá cháhe, ki ham sab us roz dahní taraf jagah páweṉ; Ísá Masíh ke wasile se howe. Ámín.

XXXV.

ÍMÁN KÍ ZURÚRAT.

Rev. P. Hœrnle kí tasníf.

Maiṉ kyá karúṉ, kí naját páúṉ? Ḳhudáwand Ísá Masih par ímán lá, ki tú aur terá gharáná naját páwegá.—Ám. 16 : 30, 31.

Ai mere ạzízo, har ek ádmí kyá baṛá, kyá chhoṭá, ḳhush húá cháhtá hai; isí wáste chaltá phirtá, aur roz roz mihnat, aur talásh, aur púchh páchh kartá hai, táki kis tarah se dunyá ká mál asbáb, bahut sá rupáyá, zindagí kí ạish o ishrat, náfís kháná píná, latíf kapṟe, wagaira páwe; aur jo sháyad koí apní murád ko pahunchke dhaní, máldár ho jáwe, tau bhí rází aur ḳhush nahíṉ rahtá. Kis wáste nahíṉ? Is liye, ki wuh apní ḳhushí sachchí ráh, yạne rúhání báton meṉ nahíṉ ḍhúṉḍhtá, aur hargiz nahíṉ púchhtá hai, ki Maiṉ kyá karúṉ, ki abadí ḳhushí páúṉ?

Háe, afsos! Agarchi bahut bakbak, púchh páchh, behúda bátchít ádmíoṉ ke darmiyán hai, par thoṟe, balki niháyat thoṟe, yih sawál, jo sab se zurúr aur munásib hai, karte haiṉ; niháyat thoṟe us ḳhushí kí talásh, jo sárí dunyá kí sab ạish o ishrat se bihtar hai, karte haiṉ. Lekin jo koí tum meṉ se áj kí bandagí meṉ, dil o ján se púchhe, ki Maiṉ kyá karúṉ, táki na sirf dunyá kí, balki ḳháss kar ásmán kí ḳhushí, yạne naját páúṉ? us ká Púlús yih jawáb detá hai, ki "Ḳhudáwand Ísá Masíh par ímán lá, ki tú aur terá gharáná naját páwegá." So ímán láná zurúr hai, aur jo koí ímán láwe, wuh bachegá. Lekin sach máno, ki haqíqí aur sachchá ímán cháhiye; kyúnki jo koí riyákár aur sust hoke sirf nám se, bát se, zubán se ímán láwe, par dil o ján se nahíṉ, wuh kabhí kuchh na páwegá; aur sachchá ímándár tín báteṉ ạmal meṉ láke,

I. Apne gunáhoṉ ká iqrár karke farotaní ke sáth un se tauba kartá hai.

II. Kisí dúsre ke pás nahíṉ, magar faqat Ísá Masíh pás jáke us se naját cháhtá hai.

III. Rúh-ul-Quds kí madad ke wáste sadá duạ́ mángtá hai.

Aur in bátoṉ ko ab Ḳhudá kí madad se ziyáda bayán karenge.

I. Suno—Ḳhudá ne ádmí ko achchhá aur gunáh se pák sáf banáyá;

lekin ádmí Shaitán ke bahkáne se gunahgár aur ḳhatákár húá. Us waqt se áj talak sab ádmí gunáh ke sáth paidá hoke tabíạt se bure hain; aur ham log bhí sab ke sab aise hain; roz roz kám, aur bát, aur ḳhiyál se bahut gunáh karte hain; aur jaisá ki likhá hai, ham logon men kuchh durustí aur rástí nahín hai.

So jo koí ímándár húá cháhe, us ko sab se peshtar yih zurúr hai, ki apne gunahgár hál ko pahchánke us se ḳhúb wáqif howe, aur jáne, ki main haqíqat men Ḳhudá ke áge gunahgár, aur is sabab se halákat ke láiq hún; aur is bát ko pahchánke cháhiye, ki apne gunáh ke sabab dilgír ho, aur mátam kare, aur miskíní, aur garíbí, aur farotaní ke sáth apne gunáhon ká muqirr howe, aur dil o ján se tauba kare, aur phir jáke jo jo wájib hai, use bajá láwe. Jo koí aisá kare, so apní ján bacháwegá; nahín, to us kí tauba sachchí nahín; balki riyákárí se hai, aur wuh nahín bachegá. Afsos karná, aur duạ mángke dil se púchhná cháhiye, ki ham kyá karen, tá ki naját páwen? Aur yih sawál sab ko, balki har ek ko zurúr hai; tujh ko, aur tum ko, tum larkon, aur larkíon ko, mardon, aur ạuraton ko. Aur sach máno, ki Ḳhudáwand, jo bará karím aur mihrbán hai, jab ham aisí aisí duạ mángen, sunegá. Ai mere piyáro, Ḳhudá tum sab ko yih fazl baḳhshe, ki tum hayát kí sachchí ráh ko talásh karke páo, aur us men hoshyárí aur koshish se chalte raho; táki tum sab burái se naját hásil karke áḳhir ko ásmán kí ḳhushí men dáḳhil ho.

II. Phir ímándáron ko, jo bachne ká iráda rakhte hain, cháhiye, ki apní murád ko pahunchne ke wáste Masíh pás áwen, aur kisí dúsre pás na jáwen; usí par ímán láwen; kyúnki us ne farmáyá hai, ki "Ráh aur haqíqat, aur hayát main hún; koí Báp ke pás á nahín saktá, magar mere wasíle se." Aur yih bhí likhá hai, ki kisí aur se naját nahín hai, magar Masíh se; kyúnki ásmán ke tale ádmíon ko koí dúsrá nám nahín baḳhshá gayá, jis se ham naját páwen. Pas, zurúr aur munásib hai, ki ham log naját ke wáste Ísá Masíh ke pás áwen, jaisá ki Púlús hawárí kahtá hai, ki "Ḳhudáwand Ísá Masíh par ímán lá, ki tú aur terá gharáná naját páwegá." Ísá Masíh Ḳhudá kí marzí ke muwáfiq Naját-denewálá thaharáyá gayá, aur dúsrá koí nahín; wuhí hamárá baḳhshnewálá, aur shafí, aur wásita hai, jo un sab ko, jo us par ímán láke apná bharosá rakhte hain, piyár aur qabúl kartá, aur kisí ko láchár nahín chhortá hai. Ísá Masíh barí mihrbání se gunáhgáron ke bacháne ke wáste ásmán se utrá; us ne apní ján dí, aur salib par bahut dukh sahkar mar gayá; táki ham ko gunáh kí sazá se bacháke Ḳhudá ke farzand aur naját ke wáris banáwe. Ísá Masíh bacháne kí ḳhwáhish aur qúwat rakhtá hai, yạne bacháne cháhtá, aur bachá saktá hai; aur ab bhí taiyár hai, ki tum men se un sab ko, jo dil se ímán lánewále hain, apní barakat aur ruhání fazl baḳhshe; kyúnki wuh mátam dilon kí áh aur gamgínon kí árzú ko haqír nahín jántá, balki un kí duạon ko rahmat se suntá hai.

Suno—Masíh in sab niạmaton ko baḳhshtá hai; is liye, ímándáron ko munásib hai, ki shukrguzár howen. Jo tum men se koí bhúkhá ho, aur koí dost us ko rotí dewe; yá jo piyásá ho, use pání dewe; yá jo bare ḳhauf, aur ḳhatre, aur dukh, aur taklif men ho, mihrbání se use

bacháwe ; aur jo kuchh darkár hai, dewe ; to kyá wuh ḳhush o ḳhurram nahíṉ hogá ? Albata hogá, aur apne dost kí shukrguzárí karegá. Ab dekho, Ísá Masíh in sab chízoṉ ko, háṉ, un se bahut ziyáda ham ko baḳhstá hai ; kyúnki jaisá ki injíl meṉ likhá hai, wuh zindagí kí roṭí hoke ham ko na sirf dunyawí, balki ásmání roṭí detá hai ; aur zindagí ká pání hoke un ko, jo rástí ke bhúkhe aur piyáse haiṉ, pilátá hai ; jaisá ki ḳhud us ne farmáyá hai, ki " Jo koí yih, yạne is dunyá ká pání pítá hai, so phir piyásá hogá ; par jo koí wuh pání, jo maiṉ use dúngá, pítá hai, so kabhí piyásá na hogá ; balki jo pání maiṉ use dúngá, us meṉ pání ká ek sotá ho jáegá, jo hamesha kí zindagí tak bahtá rahegá." Aur yih bhí likhá hai, ki Ísá ne khaṟe hoke kahá, ki " Agar koí piyásá ho, to mere pás áwe, aur píe ; aur jo mujh par ímán látá hai, us meṉ se jíte pání ki nadíáṉ bahengí."

So ai mere yáro, dekho, Masíh ásmání roṭí aur zindagí ká pání detá hai ; aur wuh na faqat is zindagí ke ḳhauf, aur dukh, aur ḳhatre se bachátá hai, balki gunáh ke ḳhatre aur hamesha kí halákat, yạne Shaitán aur jahannam se bhí chhuṛátá hai. Naját-denewálá sirf wuh hai, aur sachchá wasíla hoke hamáre aur Ḳhudá ke, hamárí jánoṉ aur hamesha kí maut ke bích meṉ khaṛá húá ; aur apní ján dene, aur maut ká dukh uṭháne ke sabab hameṉ Ḳhudá se miláyá ; is wáste cháhiye, ki bilkull us par ímán láweṉ, aur us kí shukrguzárí aur us ke pák nám kí baṟáí kareṉ.

III. Sachche ímán láne ke wáste cháhiye, ki ham log sadá dil lagáke duạ́ mángeṉ, ki Masíh apná wạda púrá karke hamáre diloṉ meṉ Rúh-ul-Quds bheje ; ki wuh jo sachái ká Rúh hai, madad karke ímán kí sab bátoṉ meṉ hamárí hidáyat kare ; aur fazl baḳhshe, ki ham sáre dil o ján se Masíh ko piyár karke sab hukmoṉ ko bajá láweṉ. Rúh-ul-Quds kí madad ham sab ko bahut zurúr hai ; kyúnki us ká kám yih hai, ki hamáre diloṉ ko sab buráíoṉ aur zabúníoṉ se pák aur sáf kare ; aur hameṉ narm dilí, aur farotaní, aur miskíní baḳhshe ; aur burí khwáhishoṉ aur bad andeshoṉ se bacháwe ; aur gunáh ká zor aur táqat miṭá ḍále. Phir Rúh-ul-Quds ká kám yih hai, ki ham meṉ nayá pák dil páidá kare, ki wuh apne fazl se hamáre diloṉ ko gunáh se alag karke Ísá Masíh kí taraf rujú kartá, aur táqat baḳhshtá hai, ki ham khushí se duạ́ mángeṉ, aur achchhí tarah máng sakeṉ : aur injíl meṉ har ek barakat ká wạda us ko, jo dil se mángtá, diyá hai. So ai mere ạzízo, mardánagí aur jurat karke Rúh-ul-Quds kí roshní aur hidáyat ke liye duạ́ mángo, ki tum sab burái se bach jáo.

Ab tum ko sachche ímán aur naját páne kí bábat maiṉ ne kaí ek báteṉ kahíṉ ; aur yih merá kám hai, ki in sab bátoṉ ko tum se kahúṉ, aur Ḳhudá aur naját kí ráh sikhláúṉ ; par máṉná, aur dil meṉ naqsh karná tumhárá kám hai. Aur maiṉ bahut cháhtá, aur isí liye duạ́ mángtá húṉ, ki Ḳhudá, jo sab ká Málik aur Parwardigár hai, tum ko apná bahut sá fazl baḳhshe, ki tum log na sirf nám aur zubán se, aur ádmíoṉ ke huzur meṉ ; balki sachái se aur Ḳhudá ke áge rástbáz bano. Bahut cháhtá húṉ, ki áj tum meṉ se ek bhí gunáh ke wáste

dilgír hoke dil se púchhe, ki Main kyá karún, táki naját páún? Ḳhudá cháhe, ki na faqat ek, balki bahut, hán, tum sab ke sab yih sawál karo, dil se ímán láo, aur naját aur hamesha kí ḳhushí páo, Ísá Masíh ke wasíle se, jis ko, aur Báp ko, Rúh-ul-Quds samet sab jalál aur buzurgí abad tak hújíyo. Ámín.

XXXVI.

DIL KÍ PÁKÍZAGÍ KIS TARAH HÁSIL HO SAKTÍ HAI?

Rev. P. Hœrnle kí tasníf.

Nekbakht we hain, jo dil ke pák hain; is liye, ki we Ḳhudá ko dekhenge. Matí 5 : 8.

Ai mere piyáro, ádmí tabíat se gunahgár, aur is sabab se Ḳhudá ke huzúr nápák hai. Us ká dil ek táláb kí mánind har tarah kí nápákí aur mail se bhará hai. Yih bát to sach hai; lekin bahut ádmíon se poshída hai; ki we apní nádání aur beímání se samajhte hain, ki hamáre dil achchhe hain, bure nahín. Par we is bát ko mánen, yá na mánen, ádmí ká dil to tabíat se burá hai. Us ke sab kám is bát par gawáhí dete hain; aur Ḳhudá ke kalám se bhí sábit hotá hai. Kyúnki bure ḳhiyál, aur ḳhúnrezí, aur ziná, aur harámkáríán, aur choríán, aur kufr, wagaira dil se nikalte, aur ádmí ko nápák karte hain, jaisá ki Matí 15 : 19 men likhá hai. Aur jáná cháhiye, ki yih nápákí badan kí nahín, balki dil kí hai. Dil burá aur nápák hai, aur jo jo us se nikaltá, so so ádmí ko nápák kartá hai; aur ádmí jitná ziyáda gunáh kartá, utná hí ziyáda us ká dil nápák aur láchár hotá hai. Tum log is bát ke subút ke wáste thorí der apne butparast aur tárík dil parosíon par nazar karo. Itná un ko malúm hai, ki ham gunáh ke sabab Ḳhudá ke áge dil se nápák hain, aur cháhiye, ki phir pák banen; nahín, to Ḳhudá ko nahín dekh sakte. Lekin Ḳhudá ke kalám ke na jánne ke sabab har tarah ke náqis aur behúda kám karke aur bure dastúron ko mánke apne taín bacháyá cháhte hain. Dúr dúr se daryá naháne ko áte hain; aur nahín sochte, aur báwar nahín karte, ki aise námunásib aur riyákárí ke kámon se koí Ḳhudá ke áge pák nahín ṭhahar saktá hai; kyúnki na Gangá, na Jamná, na kisí dúsre daryá ká pání dil kí nápákí ko dúr kar saktá hai. So is liye, ki ham sab dil se nápák hain, aur is hálat men yaqínan koí Ḳhudá ko nahín dekh saktá, ham ko ḳhúb daryáft karná cháhiye, ki hamáre nápák dil kis tarah pák sáf banen?

I. Jawáb—hamáre dilon ke pák hone ke wáste pahle yih zurúr hai, ki ham log dil o ján se jí kholke ímán láwen; kyúnki jo chíz sab se pahle zurúr aur darkár hai, so dilí ímán hai. Ham sabhon ko cháhiye, ki Ísá Masíh ke nám par sachchá ímán láke apne gunáhon kí muáfí páwen; aur zurúr hai, ki Naját-denewále Masíh ká qímatí lahú, jo hamáre liye baháyá gayá, ímán kí marifat hamáre dilon ko lagáyá jáwe, aur un ko gunáh ke mail, aur buráí, aur nápákí se sáf kare. Sirf is tarah ham log dil kí pákízagí pá sakte hain, áp se áp nahín; kyúnki záhir hai, ki rúhání nápákí faqat rúhání kámon aur báton se mitáí jáegí. Jo shakhs bímár ho, us ko zurúr hai, ki hakím ko buláwe; aur jo dawá us kí bímárí ke mutábiq ho, us se leke lagáwe. Par jo dil ká bímár ho, use cháhiye, ki Ísá Masíh ke pás áwe; aur jo rúhání dawá wuh detá hai, dil ko lagáwe, ki zinda howe. Bagair Isá Masíh aur us ke pák karne kí qúwat ke, ham log roz ba roz ziyáda gunahgár aur gunáh ke sabab dil se nápák hokar ákhir ko halákat men parenge; par jo koí Khudáwand kí taraf, jis ne hamáre wáste apná qímatí lahú baháyá, rujú karke dil se us par ímán láwe, so dil se sáf pák banegá.

II. Dúsrí chíz, jo zurúr hai, so Rúh-ul-Quds ká fazl hai. Ham ko us kí marifat nae sir se paidá honá cháhiye, jaisá ki Khudáwand ne Injíl men farmáyá hai, ki Main tujhe sach sach kahtá hún, ki jab tak ádmí pání aur Rúh se paidá na howe, wuh Khudá kí bádsháhat men dákhil ho nahín saktá; kyúnki jo jism se paidá húá, so jism hai; aur jo Rúh se paidá húá ho, sirf wuh Rúh hai. Aur yih naí paidáish dil se honí cháhiye, táki sab bure khiyál, aur nápák hawá o hawas, aur mansúbabázíán, aur insání tabíat kí khwáhishen, jo nafsaniyat se hamáre dilon men rahtín, aur Shaitán se sambhálí játí hain, nikálí jáwen; aur bajáe un ke achchhe khiyál aur nek árzúen, jo Khudá ke láiq aur us kí bát ke muwáfiq hain, paidá kí jáwen. Zurúr hai, ki hamáre dil girje ke muwáfiq banen, jis men Khudá ká Rúh sukúnat kartá hai. Par yih kám faqat Khudá kí kháss madad aur fazl se bantá hai; is liye ham ko Dáúd kí tarah yih duá mángná cháhiye, ki Ai mubárak Khudá, tú mujh men ek pák dil paidá kar, aur ek naí rúh mujh ko ináyat farmá; kyúnki,

III. Tísre, har ek ko, jo dil kí pákízagí kí talásh men hai, duá mángná zurúr hai. So ai piyáro, kabhí gáfil mat ho, balki jágte raho, aur yád karo, ki Shaitán garajte húe bágh kí mánind dhúndhtá phirtá hai, ki kis ko khá jáwe. Lekin jo ham log duá mángne aur Khuda ke áge hoshyárí se chalne men koshish karen, to ujiyále men hoke apne jání dushmanon ko dekhenge, aur Khudá ke fazl se zor páwenge, ki un ko satáwen, aur muqábala karke un par gálib áwen. Phir Khudá ke kháss fazl se, jise wuh duá mángnewálon ko bakhshtá hai, sab buráíán aur nápákíán pai dar pai kamzor ho hoke dil se nikaltí hain, aur nae khiyál aur achchhí khwáhishen un ká badlá letí hain. So Injíl ká likhá is tarah un par púrá hotá hai, ki dekho, Rúh ke phal jo hain, so mahabbat, mihrbání, khushí, salámatí, nekí, ímándárí, parhezgárí, pákízagí aur mátamdilí, wagaira, hain.

So ai piyáro, jo tum duá mángne men sustí na karoge, balki us men lage, aur gunáh se dúr rahoge, to yih sab rúhání phal tumháre dilon men lagenge. So Khudá ko yád karo, aur us ke pák kámon ko apne dil men naqsh karo; kyúnki,

IV. Chauthí bát, jo dil kí pákízagí hásil karne ke wáste zurúr hai, so yih hai, ki ham gunáh karne kí fursat aur us ke imtihán se dúr rahen. Jo ham log yih na karen, balki gunáh ke sáth hansen khelen, gunahgáron kí ráh men chalen, un kí majlison men baithke un se suhbat aur behúda bát chít karen, to sach máno, ki gunáh se na chhúțenge, balki hamesha us ke tábi rahenge. Yúsuf se, jis ká ahwál Tauret men bayán hai, síkho; ki jab wuh imtihán men dálá gayá, ki burá kám kare, to yún kahte húe bhág gayá, ki Yih kyúnkar ho saktá hai, ki main aise bure kám ká murtakib hoke Khudá ke huzúr gunáh karún? Yún Yúsuf ne kahá, aur us ke kám aur báten hamárí tálím ke wáste likhí gaín. Is liye, jab bure ádmí tumhárá imtihán karke tum ko gunáh ke jál men pakarwáyá cháhen, tab tum Yúsuf kí pairauí karke duá mángo, aur kaho, ki Kyúnkar main gunáh karún? kyúnkar Khudá ke hukmon ko torún? Nahín, nahín! main Khudá kí ráhon men chalúngá, aur sirf usí kí báton ko mánúngá. Pas, bure ádmíon se alag hoke un kí majlison se dúr raho; un kí mat suno; un se behúda bát chít mat karo; un kí țhațțhebází, jo bemunásib hai, mat suno; un kí nápák kitábon ke mazmúnon ko mat parho; aur burí chízon par nazar mat dálo; kyúnki in sab burí chízon se burí khwáhishen, hawá o hawasen, bure khiyál dil men paidá hoke us ko nápák karte hain. Balki us kí iwaz Khudá ká kalám parho, us par dhiyán karo, aur us ke pák hukmon ko dil men rakho. Par gunáh ke nazdík mat jáo; is liye ki wuh sámp kí tarah mártá aur ádmí ko halák kartá hai.

Ab ai azízo, dil kí pákízagí kí ráh in thorí báton se tumhen dikhái gaí. Pas, jo koí tábidár hoke hoshyárí, aur koshish. aur díndárí, aur ímán ke sáth is ráh men chalegá, wuh mubárak hai; aur jo sust na hoke qáim rahegá, to sach much apní murád ko pahunchegá; aur Rúh-ul Quds, jo pákízagí aur sachái ká Rúh hai, us ká dil pák karegá, aur us ko sárí sachái men pahuncháwegá; aur wuh shakhs, jaisá ki Khudáwand ne farmáyá hai, Khudá ko dekhegá,—is dunyá men ímán se Khudá ke Bețe Ísá Masíh men, aur us dunyá men rú ba rú, jaisá ki Yúhanná hawárí ne likhá hai, ki Abhí záhir nahín hotá, ki ham kyá honge; lekin ham yih jánte hain, ki jab wuh záhir hogá, to ham us kí, yane Masíh kí mánind howenge; kyúnki jaisá ki wuh hai, waisá hí ham use dekhenge; aur jo koí yih ummed rakhtá hai, wuh apne dil ko pák kartá hai, jaisá ki wuh áp pák hai. Ámín.

XXXVII.

ÍSÁ MASÍH APNÍ UMMAT KÁ BACHÁNEWÁLÁ HAI.

REV. P. HŒRNLE KÍ TASNÍF.

Tú us ká nám Ísá rakhná, is wáste ki wuh apní ummat ko un ke gunáhon̲ se bacháegá.—Matí 1 : 28.

Ai mere piyáro, jab ham log koshish se muqaddas kitáb men̲ parhte hain̲, tab ham ko malúm hotá hai, ki us men̲ aksar ádmí aur makánon̲ ke aise nám, jo kháss mane aur matlab rakhte hain̲, páe játe hain̲. So Ádam ke nám ke mane zamín se banáyá gayá; aur Hauwá ke mane sab zindon̲ kí má; Núh ke tasallí denewálá; Ibráhím ke bahut logon̲ ká báp. Isí tarah be shumár aur nám Khudá ke kalám men̲ hain̲, jo faqat nám hí nahín̲, balki ek mane ek matlab rakhte hain̲.

Lekin un ke darmiyán koí nám nahín̲, jo hamáre Khudáwand ke nám ke muwáfiq ho. Wuh, sab se achchhá, aur bará, aur maqbúl hai; kyúnki us ke mane Bachánewálá, Naját-denewálá hai; jaisá ki Khudáwánd ke firishte ne Yúsuf ko khwáb men̲ farmáyá thá, ki Ai Yúsuf Dáúd ke bete, tú apní jorú Maryam ko apne pás rakhne se mat dar; kyúnki wuh, jo us men̲ paidá huá, so Rúh-ul-Quds se hai; aur tú us ká nám Ísá rakhná, is wáste ki wuh apní ummat ko un ke gunáhon̲ se bacháegá. Hán̲, Ísá Masíh bachánewálá hai, wuhí apne logon̲ ko bachátá hai.

Ab thorí der sochke do báton̲ ká dhiyán karte hain̲; yane,

I. Ki Ísá bachánewálá kahlátá, yane wuh bacháne cháhtá, aur bachá saktá hai.

II. Ki wuh apní ummat, yane apne logon̲ ko bachátá hai.

I. Ísá Masíh bachánewálá hai, wuh bacháne cháhtá, hán̲, bacháne se niháyat khush hai; kyúnki wuh mihrbán o karím hai, aur us kí rahmat, aur mihrbání, aur mahabbat kí intihá nahín̲. Suno—jo ham log kisí Naját-denewále kí khaslat, aur khássiyat ko sochte hain̲, to albatta us ko karím aur mihrbán samajhte hain̲; nahín̲, to wuh kyúnkar bacháne kí khwáhish rakh sakegá? kyúnkar kisí kí bhaláí karne se khush hogá? hán̲, jab tak us ke dil men̲ rahmat aur ham-dardí na ho, wuh bacháne kí tabdír na karegá. Main̲ is bát ko tam-síl se sábit karúngá.

Agar koí shakhs daryá men̲ wahán̲ gir pare, jahán̲ pání bahut gahrá hai, aur dúbne aur halák hone par howe, aur tum kisí dúsre ádmí ko apní bhí ján khatre men̲ dálke pání men̲ kúdte, aur us láchár ko kanáre par khainchte dekho, to tum kyá kahoge? Yih kahoge, ki Áfrín̲! Yih kyá bát hai. Sach much yih barí mihrbání aur rahmat ká kám hai.

Pas, ham Másíh ke haqq men kyá kahen, jis ne ásmán aur us kí khushí o shádmání, hán, apná jalál o hashmat aur shán o shaukat sab kuchh chhor diyá, aur is gunahgár dunyá men paidá húá? Us ne ranj aur taklíf aur barí barí musíbat, aur har tarah ke tasdía uthác, aur ákhir ko apní ján de dí, maut ká dukh páke salíb par mar gayá. Aur wuh yih sab faqat is liye amal men láyá, aur púrá kiyá, ki ham láchár gunahgáron ko hamáre gunáhon, aur un kí sazá, aur tambíh, aur lanat, aur Khudá ke gazab, aur Shaitán ke qabze, aur jahannam, aur hamesha kí halákat se bacháwe. Pas, ham us ke haqq men kyá kahen? Wuh haqíqat men sab se karím aur niháyat mihrbán hai. Us kí mahabbat aur piyár kí intihá nahín, balki hamáre sab khiyálon aur aqlon se báhar hai.

Par Ísá Masíh na faqat bacháne se khush hai, balki wuh bachá bhí saktá hai. Suno—jo koí kisí bare aur achchhe kám ko púrá kiyá cháhe, to us ko zurúr hai, ki na faqat us ke karne se khush ho, balki qudrat, aur zor, aur hikmat o dánish bhí rakhe. Yane, zurúr hai, ki jaisá ki wuh mihrbán aur karím, waisá hí qádir, aur qábil, aur bahádur bhí howe. Zurúr hai, ki wuh na faqat kám karne se rází howe, balki kám karne ke láiq bhí ho; nahín, to jo kuchh wuh kiyá cháhe, amal men na lá sakegá. So bachánewále ko na faqat bacháne kí khushí, aur marzí, aur mihrbání cháhiye; lekin qúwat o qudrat bhí zurúr hai, aur yih sab Masíh men hai. Wuh Qádir i Mutlaq Khudá ká Betá, aur áp bhí qudrat rakhnewálá hai. Wuh bádsháhon ká Bádsháh, aur hákimon ká Hákim, aur sab ádmíon par akelá hukúmat rakhnewálá hai. Ásmán o zamín par sab kuchh us ke qabze men hai; kyúnki sárí chízen us kí marifat banáí gaín, jaisá ki Yúh. 1 men likhá hai, ki "Shurú men kalama thá, aur wuhí kalama Khudá ke sáth thá, aur wuhí kalama Khudá thá. Sárí chízen us se paidá kí gaín, aur paidáish men us ke biná koí chíz paidá na huí;" aur wuh jo cháhtá, so kartá hai; koí us ke zoráwar háth ko rok nahín saktá.

In báton se khúb malúm aur sábit hotá hai, ki Ísá Masíh men bacháne kí khushí, aur bacháne kí qudrat, donon maujúd hain. Is wáste us ne Ammánúíl nám bhí páyá, jis ke mane yih hain, ki Khudá hamáre sáth. Hán, wuh hamárí súrat par paidá hoke hamárá Naját-denewálá húá, jo sab ko, jo dil se ímán láke us pás áte hain, bachátá, aur Khudá se milátá hai. Lekin yih sach máno, ki jo koí naját páná cháhe, us ko zurúr hai, ki Ísá Masíh ke pás áwe; kyúnki aur koí dúsrá nahín, na ásmán, na zamín par, ki bachá sake. Ádmí dúsre ko gunáh se chhurá nahín saktá; is liye, ki sab gunahgár hain. Aur ásmán ke firishte bhí ham ko nahín bachá sakte. We Khudá ke khádim to hain, aur Khudá ne unhen barí qudrat bakhshí; par bachánewále nahín thaharáe gae. Aur kyúnkar but, jo lakrí, patthar, yá pítal, wagaira se bane, bachá saken? We sab murda chízen hain, jin men kuchh jí nahín hai; aur jin ke haqq men zabúr men likhá hai, ki Un ká munh hai, lekin bol nahín sakte; un ke kán hain, lekin nahín sunte; un kí ánkhen hain, par nahín dekhte; un ke háth hain, lekin kuchh nahín kar sakte; un ke pánw hain, par nahín chal sakte; aur we, jo unhen banáte hain, waise hí hain. Faqat Ísá Masíh

bachá saktá hai. Us biná aur koí nahíṉ ; jaisá ki Ám. 4 : 21 meṉ hai, ki Kisí dúsre se naját nahíṉ ; kyúnki ásmán ke tale ádmíoṉ ko koí dúsrá nám nahíṉ bakhshá gayá, jis se ham naját páweṉ.

II. Lekin suno—ek aur bát hai, jis ká dhyán karná munásib hai. Dekho, yúṉ likhá gayá hai, ki wuh apní ummat ko un ke gunáhoṉ se bacháwegá. Pas, koshish se púchhná aur daryáft karná cháhiye, ki us kí ummat, us ke log, us ke ádmí kaun haiṉ? Dunyádár ádmí aksar kahte haiṉ, kí Ham sab ke sab Khudá kí ummat aur Khudá ke log haiṉ ; kyúnki us ne to ham sab ko paidá kiyá, yane zindagí bakhshí, aur is din tak hamárí rakhwálí kí hai. Yih bát agarchi sach hai, tau bhí us ke yih mane nahíṉ, ki we sab naját páwenge ; is liye, ki sab ímán nahíṉ láte. Us ke log, jin ko wuh naját bakhshtá hai, na faqat we haiṉ, jo Ísá Masíh ká nám lete haiṉ ; kyúnki bahutere us din áke Masíh ko apná Khudáwand kahenge ; par wuh un ke jawáb meṉ kahegá, ki Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ, ki tum ko nahíṉ pahchántá ; mujh se dúr ho, ai badkáro. Balki khláss kar we Ísá kí ummat haiṉ, jin ko haqíqat meṉ malúm húá, ki háṉ, ham sab ke sab bare láchár aur gunáhgár ádmí hoke sazá ke láiq haiṉ. Us kí ummat ye haiṉ, jo isí sabab se Masíh kí taraf rujú hoke aur us ko akelá Naját-denewálá qabúl karke dil o ján se us par ímán láte haiṉ. Us kí ummat ye haiṉ, jo tauba karke apne sab gunáhoṉ se báz áte haiṉ. Us kí ummat ye haiṉ, jo har bát meṉ Ísá kí pairawí karke us ko piyár, aur piyár se us kí shukrguzárí karte, aur shukrguzárí se us kí bát mánte haiṉ, aur us ke hukmoṉ ke muwáfiq chalte haiṉ. Faqat ye Ísá ke log haiṉ, aur Ísá un ká Khudáwand hai ; faqat ye najat páwenge.

Ab ai mere piyáro, khúb socho, aur púchho, aur daryáft karo, ki tum us ke logoṉ meṉ se ho, ki nahíṉ? Koshish aur sachái se daryáft karo, ki tum mátam-dilí, aur tauba, aur ímán, aur pákízagí rakhte ho, ki nahíṉ? Dekho, yih chízeṉ Ísá Masíh ke logoṉ ke nishán haiṉ, jin se we pahcháne játe haiṉ, jaisá ki darakht apne phal se pahcháná játá hai. Agar tú un chízoṉ meṉ se kuchh rakhe, to tú us ká hai, aur naját páwegá ; nahíṉ, to apne taiṉ fareb mat de, balki sach mán, ki tú us ká nahíṉ, aur naját na páwegá ; aur jab tak ki tú tauba na karegá, halák hone par ho rahegá. Jo nae sir se paidá na ho, wuh Khudá kí bádsháhat meṉ dakhil na hogá. Kyúnki jo jism se paidá húá hai, so jism hai, aur jism ke sáth kharáb ho jáegá. Pas, apne dil sakht mat karo ; balki dil se duá mángo, ki we chízeṉ, yane tauba, ímán, aur pákízagí Rúh-ul-Quds ke fazl se tumheṉ mileṉ. Háṉ, naját bakhshish hai ; is liye yih khiyál mat kar, ki tú apne taiṉ ákhirí roz bachá sakegá. Yih kabhí na hogá ; kyúnki tujhe bacháne kí qudrat nahíṉ ; faqat Ísá Masíh Naját-denewálá thaharáyá gayá ; sirf wuh bacháne cháhtá, aur bachá saktá hai ; isí sabab se wuh kahtá hai, ki Ráh, aur Haqq, aur Zindagí maiṉ húṉ ; mujh bagair koí Báp pás nahíṉ já saktá. Ab ai piyáro, bare, aur chhote, larke, aur larkiáṉ, tum meṉ jis ká ek kán sunne ke liye ho, sune, aur jis ká dil mánne ke liye ho, máne. Ámín.

XXXVIII.

PAHLÁ ZABUR.

Rev. J. Owen kí tasníf.

Kyá mubárak wuh ádmí, jo sharíron kí mashwarat par nahín chaltá, aur khatákáron kí ráh par khará nahín rahtá, aur thatthá karnewálon kí baithak par nahín baithtá; lekin Yahowáh kí sharíat men us kí ishrat hai, aur din rát us kí sharíat men soch kartá hai. Aur wuh us darakht kí mánind hai, jo nahron ke pání ke kanáre par lagáyá jáwe, aur apne waqt par mewe láwe, jis ke patte murjháte nahín, aur wuh apne har ek kám men kámyáb hogá. Sharír to aise nahín, balki bhúse kí mánind hain, jise hawá urá le játí hai. Is wáste sharír adálat men, aur khatákár sádiqon kí jamáat men khare na rahenge. Kyúnki Yahowáh sádiqon kí ráh pahchántá hai, par sharíron kí ráh nest o nábúd hogí.—Zab. 1 : 1—6.

Is Zabúr ká khulása yih hai, ki we mubárak hain, jo sachchí aur Iláhí dánáí ko maqdúr bhar qabúl karte, aur us par amal karte hain; par ledín aur náfarmánbardár, agarchi chand baras tak we apne taín nekbakht samjhen, tau bhí niháyat khaufnák intihá tak pahunchenge.

Is Zabúr ki ibtidá men musannif sádiq ádmí ko nekbakht kahke us kí tarif kartá; yane, ki wuh sharíron kí mashwaraton aur bandishon aur ráhon ko chhorke, á. 1. apne dil kí bunyád ko sharíat i Iláhí par dáltá hai, á. 2.

Tab latíf aur dilpazír misál ke taur par us amn o salámatí aur khushhálat ká bayán kartá, jis men sádiq apní sárí rawishon men rahtá hai, á. 3. aur muqábale men is ke, us halákat ká zikr kartá, jo sharárat ká lázim o malzúm hamráh hotá hai, á. 4. Sádiq mubárak hai, sharír malaún; in báton se, jo abad tak sachchí aur qáim rahengí, musannif iatiqád rakhtá, ki jo wáqiát in ke barkhiláf záhir men hotí hain, Khudá unhen uthá legá; yane, ki Khudá apní adálat se sharíron ko, jin kí adáwat ke báis se sádiq is dunyá men dukh uthánewále hain, ákhir ko tor girá degá, aur apní kalísiyá ko, jis men cháhiye ki sirf sádiq shámil howen, sharíron kí ámezish se ázád karegá; kyúnki jab á. 3, 4 men likhá hai, ki Khudá sádiqon kí kháss rakhwálí kartá, aur is liye unhen bemadad chhor na saktá, aur halákat sharíron kí qismat hai, to zarúr wuh unhen apní qismat degá, á, 5, 6.

Is Zabúr ke tín qita jin ke ek ek men do do áyaten hain.

Is Zabúr kí khássiyaten do, yane *nasíhat* kí, aur *tasallí* kí khássiyaten hain.

Zabúr se is taur se *nasíhat* miltí: chunánchi naját sadáqat kí aur halákat sharárat kí hamráh hai, cháhiye ki koshish karen, táki us kí pairauí aur is ko radd karen. Tamám jahán ke kháss o ámm men

ek pursish o istifhám hai nekbakhtí ke haqq men, aur rú i zamín par koí insán nahín hai, jo na cháhtá ki nekbakht o khushhál rahe, aur badnasíbí se hasratzada na howe. Par is Zabúr ká musannif, jo ásmán se hamen pukártá, girá detá aur aibdár thaharátá us sab ko nekbakhtí kí bábat men, jise insání khiyálát aur tasauwurát atkal yá daryáft kar saktí hain, aur salámatí ká ek hí mahz durust bayán detá, jis se ahl i dunyá bilkull náwáqif hote hain, yane, ki mubárak hai wuh, aur suthrí hai qismat us kí, jo Alláh kí sharíat ká áshiq hai, aur us men shauq-zauq rakhtá. Yih bayán to mukhtasar hai, lekin filhaqíqat aisá ki jab sáre hiss o fahm ke barkhiláf hai, khusúsan baraks idrák i álimán o fázilán i dunyá. Matlab, musannif púchhtá, 'Tum áge ko kaun sí mashwarat karoge? Káhe ko tum befáida ashyá kí pairauí karne se báz na áoge? Yihí ek nirálá beshqímatí motí hai, jo koí use hásil kare, yane, ki Alláh kí sharíat men masrúr rahe, aur apne tain badkáron se alag rakhe, so hí iqbálmand rahegá. Lekin jo ki is motí se mahrúm rahe, báwujúde ki niháyat mihnat o mashaqqat ke sáth ráh i naját ko dhúndhe, tis par bhí hargiz use na pakregá.'

Phir, is Zabúr se hamen nasíhat miltí, kháss karke pichhle qita se záhir hotí hai: sádiq Khudá ke fazl par mazbút bharosá rakhen, aur yaqín láwen, ki sáre hádise, jo záhir men is bharose ke barkhiláf hain, nibarenge, játe rahenge aur ákhir honge, ki Khudá kí adalat uthá legí aur nest karegí sáre thokaron ko, jinhen shaíron kí dunyawí khurramí o farhat detí, jis farhat ke báis se un ke liye ziyáda áyanda áfat o balá taiyár ho játí hain.

Jis tarah ki yih Zabúr Wasíqa i Qadím ke waqt sachchá thá, waisá ab Wasíqa i Jadíd ke zamáne men haqq rahtá hai. Hamesha sach hai, ki gunáh halákat kí ráh hai, aur naját o khushhálí sadáqat ká lázim o malzúm hamráh hotá hai. Dunyá men to bahut wáqiát hain, jo záhir men is qaul ke barkhiláf hain; magar yád kiyá cháhiye, ki aisá sádiq shakhs, jis ká bayán yahán hai, yane, jis ká behadd shauq-zauq Alláh kí sharíat men hai, aur jis ká din-khiyál aur rát-khwáb, yá jis kí tasauwurát shab o roz us men hai, sáre baní Ádam ke darmiyán nahín miltá. Balki jad naját sadáqat se lázim taur par muttasil hai, tis par is Zabúr ká wada kisí ádmí ko láshart nibáh nahín ho saktá. Aláwa, jab ki dil kí bátiní garaz sirf sadáqat kí taraf lagtí, tau bhí kamzoríán aur gunáh aise bakasrat hain, ki tarah tarah ke ranj aur áfaten hamen zurúr hain, na faqat azáb i mukáfát aur tambíh ke taur, par siwá táki dín kí ráh par taraqqí karne ke wasíle howen. Ye hádise to is masla ká muqábala nahín karte, lekin mazbút aur mustahkam karte hain. Har ádmí jitná wuh sádiq hai, apní sadáqat ke andáze aur miqdár ke mutábiq har ek amal men kámyáb aur bakhtyár hogá; par hamárí sadáqat kámil yá beaib nahín hai, is liye wada ki sárí barakaten hamen nahín miltí hain. Har waqt wuh tasallí kí bát sachchí rahtí, "Sárí chízen un kí bhaláí ke liye, jo Khudá ke muhibb hain, milke kám men mashgúl hain." Jo insán kí kharábí se, aur naját hásil karne kí sachchí tadbír, yane, Masíh ke salíb se náwáqif rahte, unhín se is Zabúr ká ráz i latíf makhfí rahtá hai. Qiyás un ká yih hai, ki insán ká dil áp se nekí kí taraf lagtá, par báhirí ahwál aur dunyawí iláqe ke báis se ádmí gunáh ke jál aur

phande meṉ phans játe haiṉ. Lekin Kalám Ulláh aur har ímándár ke tajribe se sábit hotá hai, ki baní Ádam ká dil áp bittabạ ḳharáb aur gunáh se álúda hai, aur Ḳhudá Taạlá jahán ká Kháliq, Sambhálnewálá, aur Hákim, "har ek ko us ke kámoṉ ke muwáfiq mukáfát degá; unheṉ, jo nekí kí ráh meṉ páedár hoke majd, aur izzat, aur baqá ke tálib haiṉ, hayát i abadí degá: par un ke liye, jo fasádí, aur rástí ke mukhálif, aur nárástí ke tábi haiṉ, gussa aur gazab hogá. Ki har nafs i bashar ko, jo burá kartá hai, siyásat aur ạzáb hogá; aur har shaḳhs ko, jo bhalá kartá hai, buzurgí, aur izzat, aur árám milegá: is liye ki Ḳhudá kuchh záhirbín nahíṉ hai." So jab ki ham musíbatzade yá dukh uṭhánewále howeṉ, aur is Zabúr meṉ paṟhte, á. 3. "Wuh us darakht kí mánind hogá, jo nahroṉ ke páni ke kanáre par lagáyá jáwe, aur apne waqt par mewe láwe, jis ke patte murjháte nahíṉ, aur apne har ek kám meṉ kámyáb hogá," na kuṟkuṟáweṉ yá Taạla-lláh kí rást hukúmat ká inkár kareṉ, magar á. 1, 2 par liház i gaur karke taftísh kareṉ, kyá ham us kámil sádiq ádmí kí mánind haiṉ, jis ká bayán wahíṉ hai? aur apne ạiboṉ se ágáh hokar "yih kahke apní chhátí píṭeṉ, ki Ai Ḳhudá, mujh gunahgár par rahím ho," aur áge sargarmí se koshish kareṉ, ki hamáre dil kí garaz o murád Ḳhudá kí sharíạt ke mutábiq howe, aur bilkull us sádiq ádmí kí mánind baneṉ. Beshakk wuh, jo aisá kartá, Khudá kí naját ko dekhegá, apne ásmání Báp kí niạmat o madad se phúlte phalte daraḳht kí mánind hogá, us ko zindagání kí ráh záhir hogí, jis par wuh taraqqí kartá rahegá; Alláh ke huzúr ḳhushíoṉ se ser hogá, aur us ke dahne háth abad tak ạish o ishrat-afazá chakhegá, balki ásúdá rahegá.

Yih Zabúr i auwal sáre Zabúr ká muḳhtasar díbája sá ján paṟtá hai. Sháyad agle zamánoṉ meṉ tamám kitáb kí peshání par díbája ke taur par thá, kyúnki Ám. 13: 33 wuh, jis ko ham ab dúsrá zabúr kahte haiṉ, pahlá kahlátá hai, aur kaí qadím naqloṉ meṉ yih pahlá Zabúr misl díbája kí miltá hai, chunánchi bạze Masihí mufassir qiyás karte, ki Zabúr ke jamạ karnewále aur muallif ne gaur karke, ki sáre Zabúr ká ḳhulása is pahle meṉ mundarj hai, use kitáb kí peshání par idḳhál ke taur par rakhá. Záhir hotá hai, ki yih pahlá Zabúr tamám kitáb ká iḳhtisár hai, kyúnki sáre Zabúr aur sáre nawishta i Iláhí kí garaz yih hai, ki Nekoṉ ke liye naját, sharíroṉ ke liye halákat, muqarrar húí hai.

1. *Mubárak wuh ádmí, jo sharíroṉ kí mashwarat par nahíṉ chaltá, aur ḳhatákároṉ kí ráh par khaṟá nahíṉ rahtá, aur ṭhaṭṭhá karnewáloṉ kí baiṭhak par nahíṉ baiṭhtá.*

Sáre ádmí nekbaḳhtí aur ḳhushhálí ke tálib haiṉ, lekin bagair az Ḳhudá kí barakat ke sab koí ḳhwár, tabáh, aur shikastahál haiṉ. Tamám dunyá meṉ aisí ḳharábí phail gaí hai, ki aksar ádmíoṉ se nekbaḳhtí kí ráh gáib rahtí. Is liye nabí is ráh ko batátá, pahlá, bis-salb, dúsrá, bis-sabút. Insán bittabạ bedíní kí taraf máil hotá hai, aur jahán kí chál náfarmánbardár hotí hai. So zarúr ki wuh, jo mubárak hone cháhtá, dunyá kí badí se, jo chároṉ taraf nazar meṉ átí hai, parhez kare, aur us se bilkul báz áwe; zarúr wuh sharíroṉ ke dastúroṉ ko chhoṟ dewe, táki bhar maqdúr Alláh kí ráh par chale. Jis tarah

das ahkám meṉ Alláh farmátá, Jiṉ ḳharáb fiạloṉ kí taraf terá ḳharáb dil máil hotá hai, un se tú parhez kar, waisá hí nabí yaháṉ kahtá, Mubárak hai wuh, jo bad ḳhiyál o fiạl se bilkull báz átá hai. *Mashwarat* ke mạne is maqám meṉ na sirf saláh, balki *tadbír, bandish* hai. *Kisí kí mashwarat par chalná* yih hai, us kí tadbíroṉ yá bandishoṉ par chalná, yá un ke mutábiq kám káj karná. Wuh, jo gunahgároṉ kí mashwarat par chaltá, na sirf un kí pairauí kartá, balki áp apne dil meṉ un kí ḳhiyálát aur tadbíreṉ qabúl kartá, apne dil se burí bandisheṉ kartá, wuh ḳhud gunahgár hotá hai. Us kí aur un kí zát ek hí hai. Yih to insán kí aslí zát hai, par mubárak wuh ádmí, jo is se mutanaffir hokar Rúh i Quds kí niạmat se Ḳhudá-zád baná hai. Wuh, jo gunahgároṉ kí mashwarat par chaltá, *ḳhatákároṉ kí ráh par* bhí *khaṛá rahtá hai*, yạne, áp gunahgár aur ḳhatákár hai. Us ká dil badí kí taraf lagtá; na faqat auroṉ ke bahkáne se wuh gunáh kartá, par usí ká dil gunáh se álúda hokar burái kí taraf máil hotá hai. Aisá ḳharáb shaḳhs bhí *ṭhaṭṭhá karnewáloṉ kí baiṭhak par baiṭhtá;* wuhí Alláh, aur ạqibat, aur sárí díndárí se ṭhaṭṭhebází kartá, Ḳhudá se kuchh ḳhauf yá mahabbat nahíṉ rakhtá, lekin ahmaq bankar apne dil meṉ kahtá, Ḳhudá nahíṉ. Aksar baní Ádam yúṉ hí beráh aur bigaṛ gae, ruswá ho gae, aur apne kámoṉ se ghinaune hote haiṉ. Jo kisí shahr ke bazár meṉ jáeṉ, kitne bedín aur ṭhaṭṭhebáz dekhenge, jo josh meṉ haiṉ, bátil ḳhiyál aur Ḳhudá ká sámhná karte, aur Masíh ke muqábil mansúba bándhte haiṉ. Afsos ki is mulk meṉ itne bakasrat log apne diloṉ meṉ burí tadbíreṉ aur bandisheṉ banákar, yá qabúl karke un par ạmal karte haiṉ, bad ráhoṉ par khaṛe hote, aur unheṉ pasand karte haiṉ, aur ráh i naját se istihzá aur ihánat karte haiṉ. Is mulk ke har ek bázár meṉ is qadr ke ṭhaṭṭhá karnewále haiṉ, ki Masíh aur Islám i Masíhí ko haqír jánte, Kalám Ulláh, aur Ḳhudá kí sharíạt, ạdálat, aur Ḳhudá kí sárí sifát par haṉste, aur ṭhaṭṭhe márte haiṉ. Jab koí wạ́iz ạqibat kí bábat unheṉ talím yá nasíhat detá, we, agle Yahúdíoṉ kí mánind, kahte, "Wuh jaldí kare, aur phurtí se apná kám kare, ki ham dekheṉ, nazdík ho, aur á pahunche, táki ham use jáneṉ," Yas. 5: 19; yá kahte haiṉ, "Alláh ká kalám kaháṉ hai? wuh abhí áwe," Yar. 17: 15. Lekin un ke haqq meṉ ek qadím peshḳhabarí púrí ho gaí, yạne, "Áḳhirí zamáne meṉ mazhaka karnewále záhir honge, jo nafs kí pairauí karenge, aur kahenge, ki Us ke áne ká kyá wạda ho gayá?" 2 Pat. 3: 3. 4. Ab nabí kahtá, Mubárak, kyá mubárak! wuh ádmí, jo har tarah kí aisí burí chál ko chhoṛ detá, jis ke dil kí garaz bilkull alag rahtí, jis ke kám aur kalám dunyá kí chál se judá rahte haiṉ, jis ke dil kí cháh, háth aur paṉw kí chál, aur munh kí báteṉ mubaddal aur pák ho gaí haiṉ.

2. *Balki Yahowáh kí sharíạt meṉ us kí ishrat hai, aur din rát us kí sharíạt meṉ soch kartá hai.*

Sharíroṉ kí sharákat ko chhoṛke sádiq ádmí Yahowáh aur us kí sharíạt ke sáth suhbat rakhtá hai. *Sharíạt* kí mạní is jagah meṉ *Tauret* hai, kyúnki Dáúd ke waqt meṉ faqát Músá kí páṉch kitábeṉ aur siwá tín chár likhí gaíṉ thíṉ. Lekin ye báteṉ tamám Iláhí nawishtoṉ ke muwáfiq haiṉ. Ḳhudá ká har ek banda Kalám Ulláh meṉ

aish o ishq rakhtá hai, aur na sirf use parhtá, balki aisá sochtá, ki kalám kí tásír dil men rahtí. Chunánchi Músá ne baní Isráíl ko farmáyá: "Aur ye báten, jo áj ke din main tujhe farmátá hún, tere dil men rahen. Aur tú ye báten taqaiyud se apne larkon ko sikhlá, aur tú apne ghar men baithe, aur ráh chalte, aur sote, aur jágte unhen wird kar," Istisná 6: 6, 7. Alláh ke firishte ne bhí Yashú ko farmáyá: "Is sharíat kí kitáb ká zikr tere munh se chhút na jáwe, balki tú rát din us kí tiláwat kiyá kar, táki tú us sab par, jo us men likhá hai, dhiyán rakhke amal kare; tab tú apní ráh men kámyáb aur mudabbir hogá," Yas. 1: 8. Phir, baní Isráíl ke bádsháh ke liye yún hukm hai: "Wuh us ke sáth rahá kare, aur jab jíe use parhá kare, táki wuh Yahowáh apne Khudá se darná síkhe, aur us Tauret kí sab báton kí muháfazat kare, aur in huqúq ko amal men láwe," Istisná 17: 19. Sádiq ádmí, jis ká yahán zikr hai, na sirf parhtá aur Alláh ká nám letá, balki tamám kalám ko amal men látá. Kalám us ke dil men mahfúz rahtá, us ke dil kí takhtí par likhá gayá, aur us ke man se wuh mil játá hai. Us kí dánist men Kalám Ulláh "sone se, balki bahut kundan se beshqímat hai, aur shahd aur us ke chhatte ke tapaknewále se shiríntar hai." Zabúr 19: 10. Us ke sáre andeshe aur dil kí khwáhishen sharíat i iláhí ke ás pás hain, shab o roz wuh us ko mántá aur us men masrúr rahtá. Wuh parhtá aur sochtá, táki rakhe aur kare. Wuh sharíat men ishrat rakhtá, na is liye ki us ko mánne se ajr hai, yá us ke udúl karne se azáb hai, par is liye ki wuh pák, durust, achchhá hai. Sharíat ke shauq ke báis se sádiq ádmí ke dil men aisí khurramí hai, ki sárí dunyá se yá az hákimán i dunyá nahín mil saktí, jise tamám jahán rok nahín saktá, jo garíbí, pastháli, tanghálí, bímárí, shikanja, yá musíbat, yá qaht, yá waswás, yá maut ke waqt men mazbút aur qáim, balki afzá rahegí. Yihí sachchí díndárí hai. Is men aur dín i Mahammad, yá Brahmanon ke mantar jantar, yá Hindúon ke maton men itná farq ki ásmán aur pátál men hai. Har waqt, har ek kám men, Khudá ká banda, jo khátá yá pítá, yá khetíbárí, yá naukarí, yá kharíd o farokht, yá jo kuchh kartá howe, sab sharíat i iláhí ke mutábiq kartá, aur hamesha us men mashgúl rahtá. Gaur kiyá cháhiye ki na bedilí yá kashídagí se sádiq ádmí sadáqat kartá, lekin dil o ján se, farmánbardárí men us kí kullí khushí hai,—*Yahowáh kí sharíat men us kí ishrat hai,* us kí marzí Khudá kí marzí ke mutábiq hotí hai. Dekhá cháhiye bhí, ki sachchí díndárí Kalám-ulláh ke mutábiq hai, yane Tauret, nabíon ke nawishte, Zabúr aur Injíl, na Qurán yá Purán yá Bed yá Upa-bed, ya Bedáng yá Upáng, yá kisí insání bandish ke mutábiq hai. Us sachche kalám ke muwáfiq Alláh kí khidmat kiyá cháhiye, na jhúthe paigambaron yá gúrúon kí khushí par. Pas, malúm hotá, ki jo Khudá ke tálib aur áshiq hain, jhúthí kitábon aur rahnumáíon ko chhorke sirf Iláhí nawishton kí pairauí karte, aur un men masrúr o mahzúz rahte hain. Jo ki pák nawishton men masrúr nahín rahtá, aur shab o roz un men soch nahín kartá, so Khudá kí kalısiyá, yane, us kí bádsháhat men shámil hone ke láiq nahín hotá hai. Sach ki rú i zamín par koí aisá kámil shakhs nahín, jis ká bayán yahán hai; kyúnki gunáh ke báis se sab koí nátáqat ho gae, aur har ek insán aib-

dár rahtá hai. Tau bhí jab Rúh i Quds se koí insán pherke paidá hotá, aur us ke dil kí tabdíl ho játí, tab wuh Alláh kí shariạt men kuchh kuchh, balki bahut magan rahtá, agarchi beạib na howe, aur wuh hamesha koshish o mashaqqat kartá, ki bilkull shariạt i Iláhí par chál chalan kare. Tajribe se us ko khúb mạlúm hotá hai, ki Púlús hawárí kí báton ke kyá mạne hain, jab kahtá: "Main apní insániyat i mạnawí men Khudá kí shariạt se rází hún; par dúsrí shariạt ko apne band band men dekhtá hún, jis ko merí khirad kí shariạt se jang hai; aur main gunáh kí shariạt ká, jo mere band band men hai, asír hún." Rúm. 7: 22, 23. Ab sábit hotá hai, ki Yahowáh kí shariạt men ishrat rakhná sahl nahín, balki dushwár kám hai, aur begair az Khudá kí madad ke koí insán yih kám nahín kar saktá. Wuh jo sar i nau paidá nahín húá hai, agarchi ạlim, yá dunyawí fázil shakhs howe, aur andak miqdár tak shariạt kí pákizagí aur durustí dekhe, har chand us par chalne aur us men mahzúz rahne ke liye kamqadr aur kamtáqat hai. Wuh apne badan kí ạdaton se kushtí kar nahín saktá, yahán tak ki Yahowáh kí shariạt men ishrat rakhe, kyúnki is rúhání laráí aur jang men Rúh i Quds kí kumak zarúr hai. Jis kí kámil ishrat Alláh kí shariạt men hai, wuhí kámil shakhs hai, us ke dil men se badí kí jar ukhárí gaí; kyúnki jitní badí, shariạt se itní karáhiyat hai, aur us kí cháh aur chál har ek bát men durust aur pák hain. Par koí aisá shakhs dunyá men nahín hai; so taạjjub nahín, ki koí shakhs na miltá, jo hamesha kámyáb aur iqbálmand rahtá. Faqat ek hí beạib, begunáh ádmí kabhí dunyá men thá, yạne Ísá Masíh; aur agarchi wuh is barakat i mazkúr ká mustahiqq thá, tad bhí us ne sárí dunyawí barkaton ko náchíz jáná, táki salíb ká mutahammil howe. Pas, agarchi baní Ádam ke darmiyán koí beạib ádmí nahín hai, tau bhí har nek shakhs kí ishrat shariạt i Iláhí men hai, aur "us ke liye yih shariạt hazáron ashrafíon aur rupayon se bihtar hai." Khudá ke "labon ke sukhan ke sabab wuh apne taín halák karnewálí ráhon se nigáh rakhtá," Zab. 17: 4. Yih sukhan sadá us ke dil men mahfúz rahtá, jab "sharír log bátil khiyál karte hain," 2: 1. wuh *Yahowáh kí shariạt men soch kartá hai*, rát ko apne bistar par shariạt ká khiyál karne se wuh khush hotá, aur din ko jab ki báhar bhítar áyá jáyá kartá hai, Khudá ká kalám us ke dil ká bútá aur us kí chál ká qánún hai. Wuh na sirf Alláh aur Parameshwar ká nám bak bak kartá riyákáron ke taur par, lekin us ká dil kalám par aur Alláh kí taraf lagtá. Jab ki so rahtá, us ká dil shariạt ke mutábiq durust rahtá; jab jág uṭhtá, tab bhí sukhan i Iláhí ko ạzíz jántá hai. Kabhí yih sukhan us kí ánkhon se ojhal na hotá, balki us ke dil kí chaukhaṭon aur darwázon par likhá rahtá; rát ko us kí ján Khudá ká shauq rakhtí, wuh apne dil se har sahar Khudá kí talásh kartá hai. Dáúd nabí sá wuh kahtá, "Áh! main terí shariạt se kaisí mahabbat rakhtá hún; merá tafakkur sáre din wuhí hai," Zab. 119: 97.

3. *Aur wuh us darakht kí mánind hai, jo nahron ke pání ke kanáre par lagáyá jáwe, aur apne waqt par mewe láwe, jis ke patte murjháte nahín, aur wuh apne har ek kám men kámyáb hogá.*

Sádiq mubárak hai. Musannif ne pahlí áyat men kahá, *Mubárak*

hai wuh ádmí, wg. Is áyat men̲ batátá, ki nek ádmí *kaisá* mubárak hai. Alláh kí taraf se us par beshumár barakaten̲ názil hotí hain̲. Musannif hasín aur fasíh misál kí madad se sádiq ádmí kí ḳhushhálí bayán kartá hai. Us kí ḳhushí o salámatí ek dam kí nahín̲, balki qáim aur aṭal rahegí. Sharír kabhí kabhí bahut shándár hain̲, jo áp ko us hare daraḳht kí mánind, jo apne khet men̲ uge, phailáte hain̲; par káṭe játe, guzar játe, goyá the hí nahín̲. We to us sarfaráz daraḳht kí mánind hain̲, jo ki agarchi apní baṟí baṟí ḍálíon̲ ko cháron̲ taraf phailáwe, tis par zamín men̲ us kí kuchh jaṟ nahín̲; yá jo jaṟ howe, tad bhí súkhe registán men̲ rahtá. Basabab is ke we tar o táza rah nahín̲ sakte, balki un kí shaukat guzar játí, we hí faná ho játe, aur un ká nám o nishán nest ho jáegá. Par sádiq ádmí phúlte phalte daraḳht kí mánind hai, jis kí jaṟ seráb khet men̲, balki bahte pání ke kanáre par lagtí hai, jo mausim i mewa men̲ mewadár hotá hai. Barakat i Iláhí ke báis se wuh aisá mubárak hai, asl se wuh to janglí daraḳht thá, aur faqat ág ke láiq, par Ḳhudá ke háth ne use aisí ḳhushhálat men̲ lagáyá. Wuh angúristán, jis men̲ sáre sádiq ádmí lagáe játe hain̲, Ḳhudá kí kalísiyá, yá bádsháhat hai, aur buzurg Bágbán ke fazl se, na ba sabab i liyáqat apní, we us men̲ shámil hote hain̲. "We, jo Yahowáh ke ghar men̲ lagáe gae hain̲, hamáre Ḳhudá ke diyár men̲ phúlenge," Zab. 92: 13. "Un kí ḍálián̲ phailengí, un ká jamál zaitún kí mánind, aur un kí ḳhushbú Lubnán kí sí hogí," Húsíá 14: 6. Un ke phalon̲ se maḷúm hogá, ki we Ḳhudá ke tákistán men̲ lagáe gae hain̲, kyúnki kánṭon̲ se angúr, yá bhaṭkaṭaiyon̲ se anjír nahín̲ milte hain̲, par har ek achchhá daraḳht achchhá phal látá hai. Misl is áyat kí, Yar. 17: 8 men̲ likhá hai, ki "Mubárak hai wuh ádmí, jo Yahowáh par bharosá rakhtá hai, aur jis kí ummedgáh Yahowáh hai: kyúnki wuh us daraḳht kí mánind hogá, jo páníon̲ ke kanáre par lagáyá játá, aur dhárá ke pás apní jaṟ phailátá, aur garmí áne se beḳhabar rahtá, balki us ká pattá hará hogá; aur ḳhushksálí men̲ beḳhatra hogá, aur phal láne se báz na áegá." Yún̲ sábit hotá hai, ki Ḳhudá kí barakat ke phal kaise ạql-árásta, ḳhirad-afroz, dil-farez, aur bilkull pasand ke láiq hain̲. "Sádiq ḳhurme ke daraḳht kí mánind lahlaháegá, wuh Lubnán ke saro kí tarah sabz hogá," Zab. 92: 12. Sádiq shaḳhs apne waqt men̲ mewe látá; yạne, har waqt us kí nekí o Ḳhudátarsí lahlahátí aur sabz rahtí; us ke har ek kám se maḷúm hotá hai, ki Ḳhudá se ḳhauf aur mahabbat rakhtá, aur usí mubárak ummed ke, aur apne buzurg Ḳhudá, yạne apne bacháneuwále Ísá Masíh ke zuhúr i jalál ká muntazir rahtá. Apne ásmání Báp kí niạmat i pinhán, aur ráz i latíf se nek ádmí har roz ábpásh bantá, aur táza rahtá hai; sárí chízen̲ us kí bhalái ke liye milke kám men̲ mashgúl hain̲. Wuh baṟhtá, taraqqí kartá, aur apne Báp ke abadí tákistán men̲ lagáyá jáne ke liye taiyár hotá chalá játá hai. Sadáqat ke phalon̲ se, jo Ísá Masíh ke sabab se hain̲, wuh ladá rahtá, táki Ḳhudá kí madh aur hamd kí jáwe. Ye phal jo hain̲, so mahabbat, aur surúr, aur árám, aur sabr, aur muláyamat, aur ḳhushḳhoí, aur ímán, aur farotaní, aur parhez hain̲. Jis ke dil men̲ ye hain̲, so hasad, yá názebáí, yá badgúmání nahín̲ kartá; kínawar, yá láfzan, yá magrúr, yá apne nafạ ká tálib, yá ḳhud-garaz, ḳhud-bín, ḳhud-numá, ḳhud-sar, ḳhud-

saná, ḳhud-pasand, yá ḳhud-parast nahín̲ hotá; tund-ḳho, tund-mizáj, yá tund-wazạ nahín̲, badḳárí se ḳhush nahín̲, balki rástí se ḳhush hai. Kám men̲ wuh sústí na kartá, rúh se chálák hotá, Ḳhudáwand kí bandagí men̲ rahtá; ummed men̲ shádmán, balá men̲ sábir, duạ́ men̲ páedár, aur sáre ádmíon̲ ká ḳhair-andesh aur ḳhair-ḳhwáh hai. Isí tarah sádiq *apne waqt men̲ mewe látá*, us ke in kámon̲ se sábit hotá, ki us kí nekí lahlahátí hai, ki us ke patte na murjháte aur us ke phúl na kumhláte hain̲. *Aur wuh apne har ek kám men̲ kámyáb hogá.* Yạne, wuh sádiq ádmí, jo beạib hai, har waqt, har ek kám men̲ baḳhtyár aur iqbálmand rahegá. Ḳhudá us ke sáth hai, is wáste wuh sáhib i iqbál hai. Jab koí shaḳhs nákámyáb yá hasratzadá howe, wuh apne taín̲ parakhe, aur dil men̲ pursish kare, 'Kyá main̲ wuh kámil ádmí hun̲, jis ká bayán pahlí aur dusrí áyáton̲ men̲ hai, jis kí tamám ishrat Alláh kí sharíạt men̲ hai?' aur apne gunáhon̲ se wáqif hokar kamál farotaní aur ạjizí se taḳht í fazl ke pás jáke Masíh ke wasíle se gúnáhon̲ kí magfirat mánge. Sádiq ádmí ke kám sadáqat ke mutábiq hain̲, aur marzí i Iláhi ke muwáfiq, is liye wuh un men̲ kámyáb hogá. Wuh apne tamám matlab ko mukammal karegá.

4. *Sharír to aise nahín̲, balki bhúse kí mánind hain̲, jise hawá úṛá le játí hai.*

Ḳhudá kí taraf se sharír ádmí kí qismat yihí hai; wuh gunahgáron̲ ko jíne nahín̲ detá. We tamám ho jáenge, aur hamesha ke liye un ká zikr miṭ jáegá. Gunahgár pátál men̲ ḍále jáenge; aur sárí qaumen̲, jo Ḳhudá ko farámosh kartí hain̲; we apne háthon̲ ke kám ke phande men̲ phan̲s jáenge. Badí sharír ko halák karegí, ek án kí án men̲ sharír na hogá, agarchi tú gaur karke us ká makám ḍhúnḍhe, wuh maujúd na hogá, kyúnki ḳhatákár sab ke sab halák ho jáenge, dhúán̲ kí mánind játe rahenge, aur un ká anjám nestí hogá. Dekho, sádiqon̲ aur sharíron̲ ke anjám men̲ kyá tafáwat hai! sádiq abad tak mubárak, aur sharír abad tak malạún rahegá. "Agarchi gunahgár sau bár buráí kare, aur umr daráz howe, tad bhí main̲ jántá hún̲, ki un ká bhalá hogá, jo Ḳhudátars hain̲, aur us ke huzúr ḍarte hain̲. Lekin gunahgár ká bhalá kahín̲ na hogá, aur sáya kí mánind wuh apne dinon̲ ko na baṛháwegá, is liye ki wuh Ḳhudá ke áge nahín̲ ḍartá thá." Wáiz 8: 12, 13. Sádiqon̲ kí qismat suthrí hai, lekin sharíron̲ ká hissa ánewálá gazab hogá. Sádiq apne har ek kám men̲ kámyáb hogá, par sharír to aise nahín̲. Yunání, Rúmí, aur Ạrabí tarjumon̲ men̲ yih talaffuz bazor do bára átá hai, *sharír to aise nahín̲, aise nahín̲*, Ạrabí ليس كذالك المنافقون ليس كذالك! Un ke ghamanḍ kí báten̲, gustáḳhí áur takabbur, aur taish aur jhúṭhí sheḳhián̲ nest ho jáengí. Sádiq abadí bunyád par qáim rahte hain̲, par sharíron̲ kí kuchh jaṛ nahín̲, is liye we to *bhúse kí mánind* hain̲, *jise hawá uṛá le játí hai.* "Un ká pahlawán san ho jáegá, aur us ká kám sharára, aur we donon̲ báham jal jáenge, aur koí un kí ág na bujháwegá." Yas. 1: 30. We to us janglí pazhmurde peṛ kí mánind honge, jo bhaláí áne se beḳhabar hai, aur we bayábán kí tapishnák

jagahon men sukúnat karenge, aisí khárí zamín men jis men, koí basnewálá nahín hai." Yar. 17: 6. Agarchi ab we dunyawí mál o ạish se ásúdá howen, un par wáwailá! Kyúnki is jahán men we apní tasallí pá chukte hain. Jahán i áyanda men we ruswá aur ḳhajil honge; "jaisí bhúsí hawá ke áge hotí hai, waisá hí we honge, aur Yahowáh ká firishta unhen hánkegá." Zab. 35: 5. Un par nágaháni tabáhí paṛegí, jab ki sádiqon ká jí Alláh se ḳhushwaqt rahegá. "Ḳhudá unhen ḍánṭegá, aur we dúr bhág jáenge, aur us kúṛe kí tarah, jo ándhí se uṛtá phire, yá us patte kí tarah jo bagúle men ghúme, máre máre phirenge." Yas. 17: 13. Ḳhudá gehún, yạne sádiqon ko, gole men jamạ karegá, par bhúse, yạne sharíron ko us ág se, jo hargiz nahín bujhtí jaláwegá. "We kitní bár bád kí mánind barbád hote hain, aur bhús kí mánind bawanḍar se uṛáe játe hain." Aiyúb 21: 18. Ai paṛhnewále! jab ki tú aisí bát paṛhtá, apne taín parakho, ḳhabardár! aisá na howe, ki tú Ḳhudá ke khaliyán par se bazor i girdbád i Iláhí uṛáyá jáwe. Har nek ádmí Ḳhudá kí aisí ḍaráni báton se ḳhauf rakhtá, aur ziyáda sargarmí se koshish kartá, ki sádiqon kí suthrí mirás men hissa páwe.

5. *Is wáste sharír ạdálat men, aur ḳhatákár sádiqon kí jamáạt men khaṛe na rahenge.*

Yih áyat 3 aur 4 áyaton se yún nisbat rakhtí hai. Un men yih áín marqúm hai, ki sádiq hamesha mubárak, aur apne har ek kám men kámyáb hogá; sharír har waqt malạún, aur bhúse kí mánind hánká jáegá. Is áyat men likhá hai, ki us áín ke mutábiq har ek shaḳhs apná hissa pawegá; yạne hálánki sádiqon ke liye naját aur sharíron ke liye halákat muqarrar húí hai, zurúr Ḳhudá kí ạdálat inhen girá degí, aur unhen apní wájib mirás men qáim karegí. Agarchi Ḳhudá ká ạdl har waqt insán ke dekhne men nahín átá, tau bhí us kí ạdálat i mukáfát harek shaḳhs ke liye apná púrá aur munásib kám karegí. Yahín har tarah kí ạdálat i ạzáb ká ishára hai, ḳhwáh is jahán men, ḳhwáh jahán i áyanda men howe. Jahán i hál men Ḳhudá kabhí kabhí tarah ba tarah apní ạdálat baní Ádam par záhir kartá hai, báwujúde ki us ká insáf ab bilkull dekh nahín paṛtá; lekin ạqibat men ạdl i iláhí sáre ádmíon par baḳhúbí áshkárá hogá. Tab sabhon ko mạlúm hogá, ki Ḳhudá insáf karnewálá hai. "Ḳhudá har ek fiạl ko ạdálat men láwegá, aur har ek maḳhfí kám ko, kyá bhalá kyá burá." Wáiz 12: 14. Aksar sharír ádmí to sheḳhí aur istihzá karte, aur kahte, ki Insáf ke áne ká kyá wạdá ho gayá? Jis tarah kí chor yá ráhzan nále yá jangal men chhipke ummedwár hain, ki hákim hamen na pakṛáwegá, waise hí gunahgár ạdálat i Iláhí se maḳhfí hone ke ḳhiyálát i lá-táil karte hain. Par nek o badon kí ámezish i hál ạdálat men na rahegí. Jis waqt ki Ḳhudá insáf karne ke liye khaṛá hogá, us kí kalísiya badkáron se pák ho jáegí. Tab har shaḳhs, jaisá wuh hai, waisá hí záhir hogá; sádiqon kí sadáqat aur sharíron kí sharárat áge ko chhip na rahegí, balki ạlam i úlwí aur ạlam i suflí ko áshkárá hogí. "Ḳhudá ne ek din muqarrar kiyá hai, ki ek mard kí wasátat se, jise us ne muaiyan kiyá hai, ạlam kí sachchí ạdálat karegá." Yih mard to Ḳhudáwand Ísá Masíh hai, jis ek hí shaḳhs men ulúhiyat aur

insániyat hain;" kyúnki ham sab ko zarúr hai, ki Masíh kí masnad i ạdálat ke áge házir howen, táki har ek muwáfiq us ke, jo us ne kiyá, kyá bhalá kyá burá, apne badan ke kie ko páe." 2 Kar. 5: 10. "Sab qaumen us ke áge jamạ kí jáengí, aur wuh un ko ek dúsre se júdá karegá, jaisá charwáhá bheron ko bakríon se judá kartá hai. Tab wuh un se, jo báen hain, farmáwegá, ki Dúr ho, ai malạúno; us abadí ág men jáo, jo Shaitán aur us ke firishton ke wáste taiyár kí gaí hai. Aur ye ạzáb i abadí men jáenge, par sádiq hayát i abadí men," Matí 25: 32, 41, 46. *Khatákár sádiqon kí jamáạt men khare na rahenge;* garaz we, jin ke dil Khudá se beráh ho gae, aur jo bátin men us kí bádsháhat se khárij hain, Khudá kí rást ạdálat se haqíqat men us men se káṭe aur hánke jáenge. Riyákáron kí riyákárí aur badkáron kí badkárí abad tak makhfí na rahegí,par záhir hogí,aur un ke karnewále mardúd honge. Faqat thorí muddat tak chún hál hai, Khudá kí kalísya men nek o bad báham rahenge. Khudá ká irádá hai, ki apní ạdálat se sádiqon ko sharíron kí ámezish se sáf o táhir kare, aur yihí iftiráq aur tahárat kháss taur par ạqibat men aur us muqarrar kie húe ạzím roz i ạdálat men hogí. Khudá ká iráda hai, ki us kí kalísiya pák howe, us ke is iráde se sábit hotá hai, ki sharír log us kí jamáạt men se khárij kie jáenge aur halák honge. Tauret ke kaí maqámon men yih qaul miltá sharíạt i Iláhí ke udúl karnewále ke haqq men, "Wuh shakhs apní guroh men se kaṭ jáegá." Yih áyat us qaul se ishára, ímá o ramz kartí. Jo buráí kartá, so haqíqat men aur bilfiạl Khudá kí bádsháhat se kaṭ gayá hai; aur jab ki Khudá kí ạdálat záhir hogí, tab us kí hálat bittahqíq malúm hogí, tab khatákár sádiqon kí jamáạt men khare na rahenge. Jo sachchái men kalisiyá-wále hain, so hí sádiq hain; agarchi kaí sharír banám aur záhiran yahán kí bádsháhat i Iláhí men shámil húe hain, tau bhí ạdl i Iláhí ke zuhúr ke waqt men khárij kie jáenge, aur Khudá kí ásmání kalísiya men dákhil na honge; pahlauṭhon kí jamáạt men, jin ke nám ásmán par likhe hain, khare na rahenge. Yún malúm hotá, ki sádiqon kí jamáạt i mazkúr is áyat kí Khudá ke qadím ahl i ạhd the, un kí kháss taswír ke mutábiq, yane we, jo sachche bemakr Isráílí the; chunánchi baní Isráíl aur maqámon men *sádiq* kahláte hain, dekho Ginti 16: 3, 23: 10. Zab. 111: 1, aur Khudá ne unhen farmáyá, "Tum pák bano, ki main pák hún." Yasaiyáh nabí ne peshkhabarí dí, ki is pák taswír ke mutábiq ahl i ạhd sádiq ho jáenge, "Aur tere sab farzand Yahowáh se muạllam honge, aur tere farzandon kí salámatí kámil hogí." 54: 13. So is áyat ká yih lafz *jamáạt* Isráíl kí jamáạt se ạláqa o munásabat rakhtá, chúnki we *sádiqon kí jamáạt* the. Hiz. 13: 9 sab ahl i Isráíl *sádiqon kí jamáạt* kahláte hain, "Aur merá háth un nabíon par, jo dhokhá dekhte hain, aur jhúṭh ke peshgo hain, phailegá. We *mere logon kí jamáạt* men na rahne páwenge, na we *Isráíl ke khándán ke daftar* men likhe jáenge, aur na we Isráíl ke mulk men pahunchenge." Is áyat ke masla ke mutábiq Qurah aur us ke pairau sádiqon kí jamáạt men khare na rahe, lekin zamín, jo un ke níche thí, phaṭí, aur "we *jamáạt ke darmiyán* se faná ho gae." Gintí 16: 33. Is ạín ke mutábiq Sáúl aur us ke pairau, agarchi banám kalísiya men the, *sádiqon kí jamáạt men khare na rahe,* balki faná ho gae. Aur yún hí Khu-

dá ke muqarrar waqt par har ek sharír yá riyákár sádiqon kí jamáat se khárij kiyá jáegá. Khudá kí ánkhen sadá us kí kalísiya par nigáh kartí hain, aur us kí pákizagí ke liye tajwíz kartí hain, hálánki insán gáfil howen. Khudá kí adálat ke waqt men sharír mardúd, aur sádiq maqbúl ho jáenge. Sáre sádiqon kí sadáqat sirf Khudáwand Ísá Masíh kí taraf se átí hai: we to apní bigrí húí asl ke bais se gair sádiq hain, par "wuh hamáre badal gunáh thahará, táki ham us ke sabab se sadáqat i Iláhí banen." 2 Kar. 5: 21.

6. *Kyúnki Yahowáh sádiqon kí ráh pahchántá hai, par sharíron kí ráh nest o nábúd hogí.*

Zabúr men *ráh* ke do mane milte hain; pahlí *chalan*, tab *anjám, hissa, qismat, hálat.* Yih dúsre mane aksariya milte; dekho Zab. 37: 5. "Apní ráh Yahowáh par chhor de," yane, apní qismat, hálat, Yahowáh par chhor de." Phir Yas. 40: 27.. "Ai Yaqúb, tú kyún kahtá hai, aur ai Isráíl, tú kis liye boltá hai, ki merí ráh," yane merá anjám, merí qismat, "Yahowáh se poshída hai," wg. Is áyat ke dúsre hisse se malúm hotá hai, ki yahán *ráh* ke mane *chalan* nahín, lekin *muámala o ahwál*; "*Sharíron kí ráh,*" muámala o ahwál, "*nest o nábúd hogí.*" So pahle hisse men ráh se yihí múrád hai. Tísrí aur chauthí áyaton men sádiqon aur sharíron kí qismat, muámala o ahwál ká bayán hai; sádiq mubárak, sharír malaún, is wáste sharír adálat men khare na rahenge. Sharír khare na rahenge, *kyúnki* sádiq mubárak, par sharír malaún; yane, *Yahowáh sádiqon* kí ráh pahchántá hai, par sharíron kí ráh nest o nábúd hogí. Is áyat men tísrí aur chauthí áyaton ká khulása marqúm hai, pánchwín áyat ke subút ke taur par. Jyún yahán likhá hai, ki sharíron kí *ráh* nest o nábúd hogí, tyún aur kahín likhá hai, ki un kí *ummed* nest o nábúd hogí. Dekh Ayúb 8: 13; Amsál 10: 28. Khudá sádiqon kí qismat aur hálat, un ká muámala o ahwál pahchántá hai, *isí liye* un ko har tarah kí barakat milegí. Us kí ánkhen har waqt un par nigáh kartí, aur un kí rakhwálí kartí hain. Nekon kí ráh khabír i mutlaq, dáná o bíná, aur hamadán Khudá Taálá ko malúm hai; so zarúr sádiq ádmí us kí taraf se, jo sádiq-ul-qaul hai, mubárak howen; Khudá un ke "dukh par nigáh kartá, aur un kí ján ko sakhtíon ke waqt pahchántá," yane, un kí ján kí khabardárí kartá, Zab. 31: 8. "Yahowáh achchá hai, aur tangí ke waqt ek panáh hai; wuh apne mutawakkilon ko pahchántá hai, yane, un kí himáyat kartá hai, Naham. 1: 7. "Khudá kí bunyád ustawár hai, aur us par yih muhr hai, ki Khudáwand unhen, jo us ke hain, pahchántá hai, 2 Tim. 2: 19. Khudáwand Ísá Masíh, jis kí taraf se sádiqon kí sadáqat átí hai, apnon ko pahchántá, un kí rakhwálí, hifázat, aur hidáyat kartá, aur hamesha unhen har tarah kí barakat detá hai. Us ká qaul yih hai, "Achchá charwáhá main hún, aur apnián jántá hún, aur apníon se jáná játá hún, aur main bheron, yane, sádiqon ke liye, apní ján detá hún," Yúh. 10: 14, 15. Yahowáh hamesha sádiqon kí ráh pahchántá hai; un ká anjám bihisht, aur un ká bhalá abad tak hogá; par sharíron ká bhalá kahín na hogá, balki us kí ummed játí rahegí. In pánchwín aur chhathwín áyaton kí peshkhabarí tamám álam par qáim hogí, aur dunyá ke ákhir tak púrí

hotí rahegí, Ḳhudá sádiqon ke liye wạda-wafá hogá aur sharíron ko bhí apná qarz adá karegá.

Is Zabúr ke áḳhir men parhnewále ko nasíhat kí ek bát detá hún main, ki jab tú Zabúr ko parhtá, yá gátá, ḳhabardár kí terí garaz pák howe, aur kalám kí tásír tere dil men rahe, táki tú ziyáda roshan-ráe o zamír ban jáwe, terá ímán mazbútí pakṛe, aur har hálat men terí rúh ḳhush aur mustahkam howe. Yún Zabúr kí tamám kitáb tere pánw ke liye chirág, aur terí ráh kí roshní hogí.

THE OFFICES OF CHRIST

FROM

FLAVEL'S FOUNTAIN OF LIFE.

MASÍH KE MANSAB.

Rev. J. Warren se tarjuma kiyá gayá.

ÁṬHWÁN BÁB.

MASÍH KÍ MIYÁNJÍGARÍ KÍ KHÁSSIYAT.

Is liye, ki Ḳhudá ek hai, aur Ḳhudá aur insán men ek insán, yane Masíh Ísá, wásita hai.—1 Tim. 2 : 5.

Jab kisí kám ke liye barí der se bahut sí taiyárí hotí hai, tab us se wuh kám bará aur ạzím mạlúm hotá hai. Agar koí shaḳhs soná chándí aur sab asbáb, jo Dáúd ne haikal banáne ke liye jamạ kie the, dekhtá, to sahaj se mạlúm kartá, ki yih barí imárat hogí. Aur dekho, yahán Ḳhudá ke ek iráda ká zikr hai, jo us haikal ke iráda se aisá ạzímtar hai, jaisá ásmán zamín se; kyúnki haqíqatan wuh haikal faqat Masíh ká ek nishán thí; aur us rúhání aur zinda haikal kí, jo wuh banáne ko thá, peshḳhabarí. Us haikal men Ḳhudá ká zuhúr thá; is men Qádir i Mutlaq Alláh bastá hai. Us haikal kí taiyárí men bárah baras lage; is kí taiyárí azal se hotí rahí. Aur jaisá dunyá kí paidáish se peshtar is kí taiyárí hone lagí; waisá hí jab dunyá nest o nabúd ho jáegí, tab bhí sadá tak yih hamd o taajjub ká sabab aur sháyán hogá. Úpar kí sanad se mạlúm hotá hai, ki yih jalálí kám kyá hai; yane, Ḳhudá aur insán ke darmiyán miyánjígarí; aur yahán Ísá miyánjí ká bayán hai.

1. Us ká zikr us ke kám se hotá hai. Wuh ek wásita, yá darmiyání hai.

2. Us ke zikr men wahdániyat mazkúr hai. Wuh ek miyánjí hai; aur koí dúsrá nahín hai. Jaisá ek Ḳhudá hai, waisá hí ek miyánjí.

3. Us ke is zikr men us kí ek ḳhássiyat maḳhsús kí gaí hait *Insán* kahlátá hai. Yih is maqám men is wáste hai, ki us ne insániya. men kafára kiyá. Aur is se yih fáida bhí hotá hai, ki gunahgár use aisá sardár káhin jánen, jo hamárá hamdard hai, aur hamárá ranj jántá hai; táki us kí taraf khínche jáwen, aur ímán láwen.

U

4. Wuh *apne námon* se mazkúr hai, yane Masíh aur Ísá. *Ísá* se naját dihinda murád hai; aur *Masíh* se us ká niyáz honá. Pas, natíja yih hai—

Ísá Masíh akelá sachchá miyánjí Khudá aur insán men hai.

Wuh miyánjí yá darmiyání kahlátá hai, Ibr. 9 : 15, aur 12 : 24. Pas, ab taammul karná cháhiye, ki

I. Miyánjí ká matlab kyá hai?

II. Is lafz se kyá murád hai, jab Masíh ke zikr men istiamál kiyá játá?

III. Kis tarah sábit hotá hai, ki wuhí akelá miyánjí hai?

IV. Kyá wuh insán hoke miyánjígarí kartá hai, aur us men Ulúhiyat sharík nahín?

I. *Miyánjí ke matlab kí bábat.* Aslí Yúnání lafz ká matlab darmiyání, yá bichwaí hai; yane ek, jo do shakhson ke bích áke sulh un men karwátá hai. Zát men bhí, aur kám men bhí Masíh aisá hí hai: *zát* men; ki wuh Khudá kí, aur ádmí kí zát men sharík hai: aur *kám* men; ki wuh Khudá aur hamáre bích sulh karwátá hai. Aslí lafz ke kaí mane hain; yane munsif, aur qásid, aur tarjumán, aur sulh karwánewálá. Masíh ye sab udhe rakhtá, aur ye sab kám kartá hai.

II. Is ká kyá matlab hai, *jab Masíh ke haqq men istiamál kiyá játá hai? yá Masíh ke miyánjí hone se kaun kaun bát nisbat rakhtí hain?*

1. Is se yih bát nisbat rakhtí hai, ki *Khudá se ham se niháyat bará bigár hai;* nahín, to miyánjí kuchh zurúr na hotá. Ek waqt Khudá se aur insán se niháyat shírín sulh aur mel thá; lekin basabab gunáh ke jaldí se judá ho gae; Khudá insán se nipat bezár húá, Zab. 5 : 5; aur insán Khudá se ajab tarah kí dushmaní rakhne lagá, Rúm. 1 : 18, 32.

Koí na kahe, ki ek hí gunáh se, jo chhotá malúm hotá hai, aisá bará bigár nahín ho saktá hai; aur Khudá aise adná sabab se apne hí háth ke kám se náráz na hogá. Ádam ká gunáh chhotá na thá. Wuh kámil aur rást thá; us kí aql men kuchh kamtí na thí; us ká ikhtiyár ázád thá; wuh imtihán ká sámhná kar saktá thá; us kí tamíz álúda na thí; aur wuh jántá thá, ki us kí aulád ká hál usí ke kám ke muwáfiq hone ko thá. Wuh achchhí hálat men thá: kisí tarah kí hájat na thí, ki jis se imtihán zoráwar ho jáe; wuh rahmaton se ghirá thá, aur Khudá hí se muláqát kiyá kartá:—aur is hálat men gunáh karne lagá. Jab aisí hálat thí, to saríh náfarmánbardárí aur behukmí ká kyá uzr ho saktá hai?

2. Is se malúm hotá hai, ki *Khudá ká insáf zurúr badlá legá.* Masíh kí miyánjigarí ká nirá matlab yihí hai, ki insáf ko púrá badlá deke sulh karwáwe. Beshakk ham Khudá kí rahmat ke sabab se bachte hain; lekin yih rahmat Ísá Masíh ke wasíle se hotí hai, Afs. 1 : 3—5. Ám. 4 : 12. Yúh. 6 : 40. Khudá ke dil men rahm jumbish kar rahá; lekin Masíh ke dil ke lahú ke wasíle se bah niklá. Ek buzurg ne achchhí tarah se kahá hai, ki "Khudá ne na apne insáf kí sakhtí rahm kí muláimí men, aur na rahm kí muláimí

insáf kí saḳhtí meṉ. maglúb kí." Agar ho saktá, ki Ḳhudá aur koí tadbír insán kí naját ke liye nikále, tau bhí bagair Masíh ke kisí ko ummaid nahíṉ ho saktí ; kyúnki wuh yihí ráh muqarrar kar chuká hai. Pas, agar koí ḳhiyál kare, ki maiṉ aur kisú tarah se sulh Ḳhudá ke sáth kar saktá, to yih kaisí bewaqúfí hogí. Kyá Ḳhudá kí dánái aur tadbír har ek insán kí ḳhwáhish aur ạql ke muwáfiq badlegí ? Jaháṉ shariạt hotí hai, waháṉ sazá zurúr hai ; aur jaháṉ sazá ká hukm hai, to us se kyá fáida hogá, agar hukm kabhí kám meṉ na áwe ? Pas, mạlúm húá, ki Masíh kí miyáṉjigarí dunyá kí sárí ummed hai.

3. Masíh ke miyáṉjí hone se us ke lahú kí beniháyat qímat mạlúm hotí hai ; kyúnki wuhí akelá qádir thá, ki Ḳhudá ke insáf ká daur roke, aur Ḳhudá ko un se, jo áge dushman the, rází kare ; jaisá likhá hai, Kal. 1 : 21, 22, " Aur tum ko, jo badkirdárioṉ ke sabab ajnabí, aur bátin meṉ makrúh the, us ne ab wajúd i jismání meṉ mar jáne ke sabab se phiráyá, táki wuh tumheṉ apní nazar meṉ muqaqdas, aur beạib, aur bejurm ṭhaharáe." Beshakk wuh niháyat mufíd aur latíf chíz hai, jis se Ḳhudá i quddús, jab ki wuh insáf ke sáth gunahgároṉ se náráz húá, apne gazab ko dhímá kare, aur apní god meṉ apne dushman ko lewe, aur us ke sáth abadí sulh ká ạhd bándhe, aur us ke úpar gít ke sáth shádmání kare, Safaniyáh, 3 : 17.

4. Masíh ke miyáṉjí hone se *us ká behadd piyár láchár* gunahgároṉ kí taraf záhir hotá hai. Agar wuh hamáre wáste sirf minnat kartá, to us ká piyár o rạhm sábit hotá ; par siwáe is ke wuh hamárá zámin ho gayá, aur hamáre qarz adá karne ko áyá. Jab ki us ne insáf ke háth ko, hameṉ halák karne ke liye uṭháe húe dekhá, tab us ke dil meṉ piyár ne kaisí jumbish kí, ki wuhí áp insáf kí talwár ká zarb sahtá, agarchi jántá thá, ki us ke sahne se qabr meṉ girná hogá.

III. Kis tarah sábit hotá hai, ki *wuhí akelá miyáṉjí hai ?*

1. Kyúnki wuhí, aur sirf wuhí Ḳhudá se *záhir kiyá gayá hai.* Agar Ḳhudá ne sirf usí ko záhir kiyá hai, to hameṉ use, aur na aur kisú ko, qabúl karná cháhiye. Pák nawishtoṉ ke do maqám sochná cháhiye : yạne 1 Kar. 8 : 5—ki but-parast " bahutere Ḳhudá aur bahutere Ḳhudáwand" mánte haiṉ. Is ká matlab yih hai, ki but-parast log bahut Ḳhudáoṉ ko pújte the, aur bahut baháduroṉ aur darmiyání Ḳhudáwandoṉ ko mánte the : " Par (hawárí kahtá hai) hamárá ek Ḳhudá hai, jo Báp hai, jis se sárí chízeṉ húíṉ, aur hamárí báz gasht us tak hai ;" yạne ek hí chashma i barakát o niạmát : " aur ek Ḳhudáwand hai, jo Ísá Masíh hai, jis ke sabab se sárí chízeṉ húíṉ, aur ham us ke wasíle se játe haiṉ ;" yạne wuhí akelá hamárá darmiyání hai, jis ke wasíle se Báp kí taraf se hameṉ sárí niạmateṉ miltí, aur hamárí sárí minnateṉ Báp ke huzúr meṉ kí játí haiṉ. Waisá hí Ạ́m. 4 : 12 meṉ, " Aur kisí dúsre se naját nahíṉ : kyúnki ásmán ke tale ádmíoṉ ko dúsrá nám nahíṉ baḳhshá gayá, jis se ham naját pá sakeṉ." Is meṉ nám se shaḳhs murád hai—aur koí shaḳhs nahíṉ muqarrar kiyá gayá hai, jis ke wasíle se naját ho saktí hai. Ásmán ke tale se murád nahíṉ hai, ki sháyad ásmán ke úpar aur koí miyáṉjí hai ; kyúnki ásmán meṉ aur zamín meṉ us ko sárá iḳhtiyár diya gayá hai, aur wuhí akelá naját-dihinda hai. Yih faqat ek muháwara hai, jis ká matlab yih hai,

ki siwáe us ke aur koí mutlaq hai nahíṉ. Ek súraj dunyá ke liye káfí hai; aur ek darmiyání sáre ádmíoṉ ke liye.

2. Kyúnki wuhí akelá *is uhde ke láiq, aur is kám par qádir hai. Us* ke siwáe, jo Rabbání aur insání hai, kaun is ke láiq hai? Khudá ke siwáe kaun Khudá ke insáf ko badlá de saktá hai? Aur koí shakhs, kitná hí zoráwar aur buzurg kyúṉ na ho, agar gharí bhar Masíh ke us bojh ko, jo bág meṉ us par thá, sambháltá, to wuh aisá nest ho játá, jaisá parwána, jo mashal ke shuale meṉ urtá hai.

3. Kyúnki us ká lahú har zamáne aur har ádmí ke liye káfí hai. Us ke kafáre ká fáida Ádam ke waqt se leke dunyá kí intihá tak járí hai. Wuh is meṉ súraj kí mánind hai, jis ki roshní pesh átí hai, aur din us ke tulú hone se pahle hotá, aur us ke gurúb hone ke pichhe rahtá hai: waisá hí Masíh ke kafáre se har zamáne ko roshní miltí hai. Wuh áj aur kal, aur az azl tá abad eksáṉ hai. Pas, us ko chhorke koí dúsrá muqarrar nahíṉ kiyá gayá; koí dúsrá is kám ke qábil nahíṉ hai; koí dúsrá darkár nahíṉ hai.

IV. Pichhlí bát yihí hai, ki *Kyá wuh insán hoke miyáṉjígarí kartá hai, aur us meṉ Ulúhiyat sharík nahíṉ?* Aur ham yaqín karte haiṉ, ki wuh donoṉ khássiyat meṉ, Khudá-insán hoke, miyáṉjígarí kartá hai. Rúmí pápá ke pairau kahte haiṉ, ki wuh apní Rabbání khássiyat ke mutábiq yih kám nahíṉ kartá hai; lekin is kahne se we us kí miyáṉjígarí ko kamzor o beizzat thaharáte haiṉ; kyúnki us kí izzat o qadr sirf us kí Rabbání khássiyat se hotí haiṉ. We kahte haiṉ, ki Púlús hawárí is sanad meṉ, ki ek Khudá aur ek wásita hai, Darmiyání aur Khudá ke bích tafríq kartá hai; aur ham jawáb dete haiṉ, ki wuhí hawárí Masíh aur insán ke bích tafríq, Gal. 1 : 1 meṉ, kartá hai, ki Na ádmí se, balki Ísá Masíh ke farmúde se. Kyá is se murád hai, ki Ísá haqíqatan insán nahíṉ hai? yá ki us ne sirf apní Rabbání khássiyat meṉ Púlús ko buláyá? Kabhí nahíṉ. Matlab hai, ki Masíh ne, jo Khudá-insán hai, use buláyá. Masíh na sirf ádmí hai, na sirf Khudá hai; lekin Khudá-insán hai. Par is bát par derí karni kyá zurúr hai? Kyá Masíh, miyáṉjí hoke, apní ján par, aur Rúh-ul-Quds par, aur sárí rúhání niamatoṉ par, iqtidár o ikhtiyár nahíṉ rakhtá thá? Kyá qiyámat usí se na hogí? To ye kám sirf us kí insániyat hí se nahíṉ ho sakte haiṉ; aur agar sirf Ulúhiyat se húe hote, to káhe ko Khudá akele ko mansúb na hote? Sach yih hai, ki Masíh, Khudá-insán ye sab kám kartá hai.

Ha'sil i kala'm.—1. *Ísá Masíh ko,* jo akelá Khudá aur insán ke bích wásita hai, *radd karná khatarnák kám hai.* Afsos tujh par! kyúnki aur koí tujhe abadí shualoṉ se bachá nahíṉ saktá hai. "Jíte Khudá ke háthoṉ meṉ giriftár honá haibatnák hai." Aur tú us ke háthoṉ meṉ giriftár hogá, agar Masíh meṉ panáh na leke mar jáegá! Álí kí báteṉ, jo 1 Sam. 2 : 25 meṉ likhí haiṉ, yaháṉ yád átí haiṉ. Jab ki us ke betoṉ kí badchálí se Isráílí log qurbáníoṉ se nafrat karne lage, tab us ne unheṉ kahá, "Agar insán insán ká gunáh kare, to qází us ká insáf kartá hai; lekin agar insán Khudáwand ká gunáh kare, to us kí shafáat kaun kar saktá hai?" Jab unhoṉ ne qurbáníoṉ kí bábat

gunáh kiyá, aur un ke gunáh ke sabab log haikal meṉ bandagí karne se nafrat karne lage, to un ke gunáh bahut baṛe ho gae. Ye qurbáníáṉ Masíh kí nisháníáṉ thíṉ; aur jab unhoṉ ne un kí tahqír kí, to Masíh kí tahqír kí. Pas, un ke báp Á́lí kí bátoṉ ká matlab yih hai, ki agar koí is tarah se Najat-dihinda i mạúd kí nisháníáṉ haqír jáne, to us ke liye shafáạt báqí nahíṉ hai. Aur agar un ká gunáh aisá bhárí húá, to kyá un ká gunáh halká hai, jo Masíh ko abhí haqír jánte haiṉ?—Beshakk jaisá ki Á́lí ke beṭe halák húe, waisáhí Masíh ke dushman aur bisránewále halákat i abadí meṉ mátam karenge. Bagair wásita ke koí Ḳhudá ke huzúr nahíṉ á saktá hai. Shaitán aur us ke pairau kyúṉ nahíṉ bach játe haiṉ? Kyúnki un ká koí wásita nahíṉ hai. Kyá tum apne taiṉ un kí hálat meṉ ḍál doge?

2. Jáno, ki *Masíh ke sáth aur kisú ko miyáṉjí samajhná niháyat baṛá gunáh hai.* Jáno, ki jab Rúmí Qátúlik Maryam ko miyáṉjí ṭhaharáte haiṉ, to baṛá gunáh karte haiṉ. Aur buzurgoṉ, aur hawáríoṉ, aur muqaddasoṉ, aur firishtoṉ ko is tarah se mánná aisá hí hai. We hamárí sun nahíṉ sakte haiṉ; aur unhoṉ ne aisá kuchh nahíṉ kiyá hai, ki jis se we hamárí madad kar sakeṉ. Aur jab ki Masíh hamáre wáste kámil shafí hai, to is kám meṉ auroṉ ko us ke madadgár samajhná us kí beizzatí karní hai.

3. Agar Masíh akelá miyáṉjí hai, to munásib hai, ki ham sárí niạmateṉ o barakateṉ us ke wasíle se mángeṉ; aur us ke wasíle se apná shukr bhejeṉ; aur un ke liye us ko piyár kareṉ; aur us kí ḳhidmat meṉ mashgúl raheṉ. Hamesha yád rakhá cháhiye, ki har ek barakat ke liye Ḳhudá Báp kí mihrbání ká, aur Ḳhudá Beṭe kí shafáạt ká shukr kareṉ.

Jab Á́dam ne guṇáh kiyá, tab fauran rahm ká darwáza band ho gayá; aur agar Masíh use na kholtá, to hameṉ árám, balki us kí ummaid bhí na hotí. Abhí rahm us ke toṛe húe jism ke darwáza se ham gunahgároṉ tak átá hai, Ibr. 10: 20. Pas, dilí mahabbat se us kí yád kí cháhiye. Kásh ki tum apne Ḳhudáwand Í́sá ká, apní hál kí tassallí aur bihisht kí ummaid ke liye, nit shukr karo!

4. Un ká hál kaisí salámatí ká hai, jo aise miyáṉjí par bhorosá rakhte haiṉ! Ḳhúdá rází ho chuká hai. Hameṉ use rází karná nahíṉ paṛtá hai; aur jo ham Masíh ke wasíle se us ke sáth sulh kareṉ, to us meṉ ḳhatá nahíṉ ho saktí hai. Aur wuh ásmán meṉ iqtidár rakhtá hai, ki is sulh ko qáim aur abadí kare, Ibr. 9: 24.

5. Í́sá ne hamáre liye Ḳhudá ke insáf kí már sahí; apne ko hamárí sipr kiyá; aur kyá ham us ke liye ḳhatra aur badnámí qabúl na kareṉ? Cháhiye ki ham us kí izzat ke liye bol uṭheṉ, aur us kí nisbat meṉ apní izzat náchíz jáneṉ, aur apne taiṉ sipar ṭhaharáweṉ, ki us ke nám ká jalál aur us kí bádsháhat nuqsán na páweṉ. Hazár ádmíoṉ ke nám, us ke nám kí banisbat, hech haiṉ. Kisí ne us kí izzat ke liye nuqsán qabúl na kiyá, jis ne niháyat baṛá ajr na páyá.

NAWÁN BÁB.

MASÍH KÍ NABÚWAT KÁ PAHLÁ HISSA.

KHUDÁ KÍ MARZÍ KO ZÁHIR KARNÁ.

Khudáwand tumhárá Khudá tumháre bháíon men se merí mánind ek nabí tumháre wáste uṭháwegá: tum sab báton ke, jo wuh tum se kahe, shinawá ho.—Ám. 3 : 22.

Khudá Báp aur Beṭe ne iráda i mubárak kiyá, ki hamáre wáste Masíh kí qábil miyánjígarí ke wasile se naját kí ráh khol dewe. Ham ne us miyánjígarí kí kháṣṣiyat aur sifaten sochín. Ab bayán karná hai, ki Masíh kis tarah apní miyánjígarí, apne nabí, aur káhin, aur bádsháh ke mansabon men, kartá hai.

Us ká mansab i nabúwat yá nabúwat ke kám, ke do hisse hain; ek *záhirí, yane insán par Khudá kí marzí ká sachchá aur púrá zuhúr karná;* jaisá ki Yúh. 17 : 6 men likhá hai;—dúsrá *bátiní, yane aql ko raushan karná, aur dil ko Rabbání marzí o tarbiyat ke dakhl ke wáste kholná.* Yih pahlá hissá hamárí sanad men hai, ki "Khudáwand tumhárá Khudá," wg.

Ye Músá kí báten hain, jo Istisná, 18 : 15 men likhí gaí hain; aur Patthras Hawárí ne, beímán Yahúdíon ko yaqín diláne ke liye, ki Ísá hí akelá sachchá Masíh hai, apne us waz men unhen mundarj kiyá, jo Ám. 3 báb men mazkúr hai; aur unhen Masíh se mansúb kiyá. Us ne Yahúdíon ko is tarah se sikháyá, ki Ísá kalísiyá ká wuh bará Nabí hai, jis ke kalám kí tahqír karní bahut khatarnák hai. Agarchi wuh kalám past aur miskín shakhson kí marifat se, jaise ki hawárí the, kahá jáwe, tau bhí us kí na sunná bará gunáh hai.

1. Is sanad men *Masíh ká, us ke mansab i Nabúwat kí bábat, bayán hai:* "Ek Nabí uṭháwegá," wg. Nabí ká kám Khudá kí marzí záhir karní hai; aur is ke siwáe shariat ká matlab batláná, aur pesh-khabarí dená us ke zimme men hai. Dekho, Yúh. 1 : 18. Matí 5 : 21, wg. 1 Pat 1 : 11.

Ek Nabí *Músá kí mánind,* jo Masíh ká pesh-nishán thá. Sháyad koí kahegá, ki Istisná, 34 : 10 men likhá hai, ki "Ab tak Baní Isráíl men Músá kí mánind koí nabí qáim nahín húá, jis se Khudáwand ámhne sámhne muláqát kartá;" aur púchhegá, ki Masíh kis kis bát men Músá kí mánind húá. Músá Masíh kí banisbat aisá hai, jaisá ek sitárá súraj ke muqábale men; tau bhí kaí ek bát men un men muwáfiqat hai; yane, Músá Khudá aur logon ke darmiyán áyá jáyá kartá thá, aur Khudá kí marzí unhen sikháí, aur un kí khwáhish Khudá ke huzúr men záhir kí; kyúnki we Khudá hí kí áwáz, khauf ke sabab se, nahín sun sakte the, Is. 18 : 16. Phir Músá ímándár aur wafádár nabí thá, aur har bát men, balki ahd ke khíme kí mekh banáne men, farmánbardár thá, Ibr. 3 : 5, 6. Músá ne apní talím ko, muajizon se, jinhen munkiron ke sámhne dikhláyá, yahán tak ki we

qáil húe, sábit kiyá. Phir Músá ne Khudá ke Isráíl ko dunyáwí Misr se chhuṛáyá, aur gulámí ke ghar se nikál láyá. In sab báton meṉ Masíh us kí mánind hai, balki us se ạlá: wuh darmiyání hai; wuh maut talak farmánbardár húá; us ne aise muạjize dikhláe, ki jin se apne taíṉ Qádir i mutlaq záhir kiyá; aur ímándároṉ ko, jo haqíqí Isráíl haiṉ, Shaitán kí tasallut se, aur gunáh kí gulámí se, jis ká Misrí gulámí sirf nishán thí, chhuṛá liyá.

Phir is meṉ *wuh asl*, jis se Masíh húá hai, mazkúr hai; yạne wuh, jis se jism yá insániyat kí nisbat se Masíh húá—"Tumháre bháíoṉ meṉ se." (Rúm. 9 : 5. Ibr. 7 : 14). Mahammadí is sanad kí bábat dạwa karte haiṉ, ki Mahammad ki peshkhabarí hai; aur kahte haiṉ, ki "tumháre bháíoṉ meṉ se" murád haiṉ Ạrabí log, jo Isráílíoṉ ke bháí haiṉ; lekin Ísáíoṉ ke liye kuchh zurúr nahíṉ hai, ki is bát kí námuwáfiqat záhir kareṉ. Faqat yih kahná cháhiye, ki Peshkhabarí aur us kí tafsír donoṉ ek hí tarah se mánṉá cháhiye. Agar kitab barhaqq hai, ki jis se peshkhabarí ko sach jánná ham par farz howe, to usí se us kí tafsír ko bhí sach jánná zurúr hai. Agar Mahammadí hamárí kitáb se ek bát kí bábat dalíl láwenge, to na cháhiye ki ham unheṉ aur bátoṉ ko, jo usí kitáb meṉ haiṉ, galat ṭhaharáne deweṉ. Agar we kitáb ko galat ṭhaharáweṉ, to bhalá, we us se kuchh madad nahíṉ pá sakte haiṉ; aur agar galat nahíṉ ṭhaharáweṉ, to peshkhabarí us kí tafsír se ạláhida na karná cháhiye.

2. Is sanad meṉ sáf hukm hai, ki Tum sab bátoṉ ke, jo wuh tum se kahe, shinawá ho. Shinawá hone se tábidár honá murád hai. Yih tábidárí sirf is hí Nabí ká haqq hai; aur sabhoṉ ko us ke tábidár honá munásib hai; aur náfarmánbardárí par baṛí dhamkíáṉ kí gaí haiṉ. Us ke hukmoṉ ke tábi honá cháhiye; un kí bábat hujjat karní nahíṉ. Daryáft karná lázim hai, ki us kí marzí kyá hai, Rúm. 12 : 2; lekin jab us kí marzí mạlúm húí, tab hamárá ikhtiyár nahíṉ hai, ki us se gáfil raheṉ, yá kisú farz ko, kitná hí mushkil kyúṉ na ho, ṭál deweṉ; yá kisú gunáh ko, kitná hí shírín kyúṉ na ho, kareṉ. Aur is bát par ek baṛí dhamkí yih hai, ki Jo na sunegá, maiṉ us se mutálaba karúngá. Aur jab Khudá gunáh ká mutálaba karegá, to us ke huzúr kaun khaṛá rah sakegá? Natíja is ká yih hai—

Ísá Masíh Khudá se muqarrar kiyá gayá hai, ki kalísiyá ká baṛá Nabí aur ustád howe.

Khushkhabarí detá hai, Yas. 61 : 1.
Báp ko záhir kartá hai, Mat. 11 . 27.
Wuh áftáb i sadáqat hai, Mal. 4 : 2. Yúh. 1 : 9.

I. Daryáft karná cháhiye, ki *Masíh ke kalísiyá ká Nabí hone se kaun kaun bát nisbat rakhtí haiṉ.*

1. Is se mạlúm hotá hai, ki *insán asl se Khudá kí bábat nádán aur andhiyáre meṉ haiṉ.* Jab ki Ádam gunáh meṉ girftár nahíṉ húá thá, tab wuh Khudá ko pahchántá thá; lekin ab us kí raushní bujh gaí hai, aur insán rúhání bátoṉ ko qabúl nahíṉ kar sakte, balki unheṉ nahíṉ ján sakte haiṉ. Fazl, aur Masíh kí tạlím, aur Rúh i Pák kí tásír o tarbiyat zurúr haiṉ, ki ádmí Khudá ká jalál dekheṉ, aur us kí bábat koí wájibi khiyál kareṉ.

2. Is se mạlúm hotá hai, ki *Masíh men haqíqatan Ulúhiyat hai;* kyúnki aur koi Khudá ke bhed nahín batá sakte hain. "Iklaute Beṭe ne, jo Báp kí god men hai, usí ne us ko záhir kiyá," Yúh. 1: 18. "Tumáre ábá kahán? aur ambiyá, kyá we sadá jíte hain?" Zak. 1: 5. Par Masíh qáim aur abadí áftáb hai; kyúnki wuh áj, aur kal, aur abad tak eksán hai. Us ke dushmanon ne us ke kámon ko dekhke qabúl kiyá, ki insán ne us kí mánind kabhí tạlím na dí. Yúh. 7: 46.

3. Masíh *us sab raushní ká sotá hai,* jo insán ke wasíle se dí játí hai. Khádim i dín faqat saiyáre hain, jo usí áftáb i sadáqat kí dí húí raushní se chamakte hain. Unhen, jo ádmíon ko sikháte hain, zurúr hai, ki pahle Masíh se sikháe jáwen. Jo Púlús ne páyá, so us ne kalísiyá ko diyá, 1 Kar. 11: 23. Ísá Masíh Sardár Chárwáhá hai, aur sab charwáhe usí se mukhtárí páte hain.

II. Phir daryáft karenge, ki *wuh kis tarah se apní nabúwat kartá hai,* aur ádmíon ko kyúnkar Khudá kí marzí sikhátá hai?

1. Hamárá buzurg Nabí *tarah tarah se* Báp kí marzí ko batlátá hai, Ibr. 1: 1. Kabhí kabhí wuhí áp záhir hoke sikhlátá thá, Yúh. 18: 20. Kabhí kabhí apne khádimon ke wasíle se; jaisá lihká hai, ki us ne Núh ke wasíle se un rúhon ko, jo nazarband thín, jáke wạz kahá; yạne un ko jo tufán se peshtar jíte the, 1 Pat. 3: 19. Aur Masíh bayábán men Isráílíon ko Harún aur Músá kí marifat se sikhlátá rahá, Ám. 7: 37, 38; aur isí tarah se us ne apne logon ko, apne ásmán par urúj farmáne ke bạd, sikhláyá hai; aur is wáste khádimon ko kalísiyá men muqarrar kiyá hai, Afs. 4: 11, 12.

2. Us ne apní kalísiyá ko apní mubárak raushní *rafta rafta* bakhshí hai. Agle zamáne men wạde kie; phir peshkhabríán, jo rafta rafta sáf se sáftar ho gaín; aur ákhir ko apne hí zuhúr se kámil dín ká jalál. Koí nahín kah saktá hai, ki pahle hí se sab kuchh kyún záhir nahín kiyá; lekin ham ko munásib hai, ki us ke shákir howen, ki hamáre auqát is manauwar zamáne men hain.

3. Us kí tạlím *sáf aur salís* hai. Us ko naját talak samjhne ke liye baṛí ạql aur ilm zurúr nahín hain. Agar zurúr hote, to aksar ádmí naját nahín pá sakte. Aur jab ki pák nawishton ke mazmún aise ạlá aur buzurg hain, ki sab se baṛe firishte mutaạjjib hoke us kí gahráí daryáft karte hain, tab bhí miskín aur beilm us men bhúlte nahín; aur koí, jo us ke pate ḍhúnḍte hain, kabhí láhásil na rahenge.

4. Wuh *qudrat ke sáth* kalám kartá hai. Us ká kalám zinda aur do dhárí talwár se tez tar hai, Ibr. 4: 12. Kitáb-ul-Quds sab gunahgáron ko, jo tauba nahín karte hain, nákhush kartí hai; is se us kí qudrat záhir hotí hai. Aur jab wuh apní Rúh ke wasíle se sikhlátá hai, to gunahgár us ke mahkúm ho játe hain; hán, dushman us ke níche dab játe hain. Us ke tír us ke dushmanon ke dil men tez hain.

5. Us ne *púrá kalám* kiyá—naját ke liye aur kuchh darkár nahín hai.

Ha'sil i kala'm.—1. Agar Masíh hamárá baṛá ustád hai, to sáf mạlúm hotá hai, ki un kí sunná cháhiye, jo us ká nám leke áte hain.

Kyúnki wuh áp ham ko abhí nahíṉ sikhátá hai, jis tarah ki apne shágirdoṉ ko sikháyá. Us ne apne shagirdoṉ ko muqarrar kiyá hai, ki har zamáne meṉ us kí marzí ko kholeṉ. Wạz karnewáloṉ ká haqq nahíṉ hai, ki koí naí bát kholeṉ yá sikháweṉ. Aur tum ko cháhiye, ki jo bát suno, use kalám i Ḳhudá se parkho. Lekin usí kalám ko kholne aur bayán karne ke liye ạlim aur ustád zurúr haiṉ; aur jo koí un kí, jab we pák nawishtoṉ ke muwáfiq bolte haiṉ, nahíṉ suntá hai, so Masíh ká kalám radd kartá hai.

2. Agar Masíh kalísiyá ká baṛá ustad hai, to sab se miskín aur nádán ímándár ko ḍarná aur apní nádání se hairán honá kuchh zurúr nahíṉ hai; kyúnki us ke kalám meṉ, aur us kí Rúh kí tạlím meṉ sab kuchh aisá salís hai, ki ahmaq ko bhí bhúlná aur bhaṭakná zurúr nahíṉ hai. Aur Masíh magrúr ustád nahíṉ hai, jo kamtarín ko haqír jáne.

3. Agar Masíh hamárá sikhlánewálá hai, to duạ ke wasíle se us kí tạlím ḍhúnḍhní cháhiye. Wuh ásmán par gayá hai, aur ham zamín par haiṉ; aur agar ham na mángeṉ, to kyúnkar milegá?

4. Cháhiye ki ḳhádim i dín usí kí mánind howeṉ: ki we us kí mánind jánfishání se apne kám meṉ mashgúl raheṉ, garíboṉ ko ḍhúnḍheṉ, miskínoṉ ko tasallí deweṉ; aur nit koshish kareṉ, ki Masíh ke galle ko táza charágáh aur sáf pání ke sotoṉ ke pás le jáweṉ.

DASWÁṈ BÁB.

MASÍH KÍ NABÚWAT KÁ DÚSRÁ HISSA.

AQL KO RAUSHAN KARNÁ.

Tab us ne un ká zihn kholá, ki kitáboṉ ko samjheṉ.—Lúká, 24 : 45.

Rúhání bátoṉ kí pahchán do tarah kí hai—ạqlí aur kárgar yá muạssir;—pahlí ká maqám sirf ạql hai—dúsrí ká, dil. Is dúsrí kí bábat ulama kahte haiṉ, ki wuh ḳháss karke muqaddasoṉ meṉ pái játí hai; aur Púlús hawárí us ko "Masíh kí pahchán kí ḳhúbí" kahtá hai, Fil. 3: 8. Aur haqíqatan un sab bátoṉ meṉ, jin kí bábat zubáneṉ boltí haiṉ, kuchh fáida nahíṉ hai, magar jab we tamíz aur ḳhwáhishoṉ ko Masíh kí tabídárí meṉ, ek qúwatwar kashish se, khínch láweṉ. Dil kí bihishtí aur shírín kashishoṉ se pahle ạql meṉ raushní zurúr hai: kyúnki jitní dúr ki koí sachchái kí raushní se rahtá, wuh sachchí ibádat, aur dilí ḳhidmat aur mahabbat se utní hí dúr rahtá hai. Jab áftáb i sadáqat ạql ko sachchái kí jot baḳhshtá hai, tab rúh meṉ ásmání ḳhiyál o mahabbat paidá hote haiṉ; tau bhí agarchi injíl kí sárí raushní ạql meṉ chamakti rahe, wuh kabhí dil ko changá na kar sakegí, agar Masíh wuh kám na kare, jis ká bayán hamárí sanad meṉ hai; yạne ạql ko kholná, ki ham kitáboṉ ko samjheṉ.

In bátoṉ meṉ yih mazmún hai:

1. Masíh ká kám ạql meṉ: wuh ạql ko kholtá hai. Ạql se yaháṉ

sirf samajh murád nahín hai: marzí aur dil ke sáre ásár murád hain. Ạql dil ká darwáza hai: jo dil men átá hai, so ạql kí ráh se átá hai. Kabhí kabhí sachchái darwáze par ṭhaharke dil men paiṭh nahín játí hai; lekin jab kahá gayá, ki Masíh ạql ko kholtá hai, to beshakk murád hai, ki sachchái dil hí men jagah pátí hai.

Mufassir is sanad ko us ke muwáfiq samajhte hain, jo Ám. 16: 14 men hai; yane "Ludiyá—us ke dil ko Ḳhudáwand ne kholá."—Pák kitábon ko kholná, yá tafsír karná, jaisá ki Púlús ne kiyá, Ám. 28: 23 men, aur bát hai; aur ạql yá dil ko kholná aur bát hai. Ek álim ne achchhí tarah se kahá hai, ki Rúh ke do darwáze hain, jo Masíh ke zidd band kiye gae hain; yane ạqlí darwáza, nádání se band kiyá húá hai; aur dilí darwázá, saḳhtí se: in donon ko Masíh kholtá hai. Pahlá injíl kí manádí ke wasíle se kholá játá hai; dúsrá Rúh-ul-Quds kí bátiní hidáyat o tásír se. Pahlá Masíh kí nabúwat ke pahle hisse se, jo is se pahle wạz men bayán húá hai, nisbat rakhtá hai; dúsrá us nabúwat ke us bátiní hisse se, jo is wạz ká mazmún hai, nisbat rakhtá hai.

Záhir hai, ki un kí ạql kholná, sirf un kí samajh ko raushan karná nahín thá; balki un ke dil par asar húe; kyúnki 52, aur 53 men likhá hai, "Aur we us kí parastish karke baṛí ḳhushí se Yarúsalam ko phire; aur hamesha haikal men Ḳhudá kí sitáish aur saná karte rahe." Farz kiyá gayá hai, ki us waqt se pahle Masíh ne un ke dil ko nae janam ke wasíle se kholá thá; aur yih kholná, jo sanad men mazkúr hai, un ḳháss haqíqaton se nisbat rakhtá hai, jinhen we us waqt talak na jánte the, aur isí sabab se un ke dil par un se wájibí asar nahín húe. We Masíh kí maut aur jí uṭhne kí bábat andhiyáre men the; aur is sabab se we us waqt ke wáqiạt se bahut gamgín ho gae. Lekin jab us ne Pák nawishton, aur un kí samajh ko báham kholá, tab un ke nazdík sab báton kí aur súrat ho gaí, aur we Ḳhudá ká shukr o tạríf karte húe lauṭe.

2. Phir samajhná cháhiye, ki is kám ká iráda kyá thá, yane, ki "kitábon ko samjhen." Is se mạlúm hotá hai, ki jab Masíh kí Rúh ádmíon ko sikhátí hai, to iráda nahín hai, ki we pák kitábon ko paṛhne se báz áwen; aur agar koí aisá ḳhiyál kare, to baṛí galatí karegá. Pák nawishton ko paṛhná, sochná, hán, gayá un men khodke talásh karná niháyat lázim hai; aur we bidạtí aur jáhil hain, jo unhen haqír jánte hain; aur we ahmaq hain, jo apne taín un ká muhtáj nahín jánte hain. Pas, mạlúm hai—

Dil aur zihn ko kholná, ki Rabbání sachchái us men ḳhúb dákhil hoke tásír kare, Masíh hí ká kám hai, aur aur kisí se nahín hotá.

Gunahgár insán kí musíbaton men rúhání nábínái ek musíbat i garán hai. Faqat Masíh wuh surmá de saktá hai, jis se wuh bíná ho jáwe, Mush. 3: 18. Jin ko Rúh i Quds ne yih inám diyá hai, we kah sakte hain, ki "Ham jánte hain, ki Ḳhudá ká Beṭá áyá, aur hamen yih fahmíd baḳhshí, ki us ko, jo haqq hai, jánen; ham to us men, jo sach hai, rahte hain, yane Ísá Masíh men, jo us ká Beṭá hai. Ḳhudá i haqíqí aur hayát i abadí yihí hai," 1 Yúh. 5: 20.

Insán ko rúhání taur par raushan karne ke liye káfí nahín hai, ki use ilhám kí báten sikháwen, yá us kí ạql durust howe; balki zurúr

hai, ki Ruh i Quds use sikháwe, aur us ká dil khol karke muláim kare, aur use rúhání báton ká mazá chakháwe, aur un kí khwáhish dil men paidá karáwe.

Masíh kí nabúwat ke is hisse ke bayán karne men main bayán karúngá, ki un ká zihn kholná kyá hai, aur Masíh kis tarah se yih kám kartá hai.

I. Insán ke zihn ko kholne men kaun kaun bát pái játí hain?

1. Is se malúm hotá hai, ki *rúhání báten sab chízon se afzal hain*, aur insání aql kí táqat se niháyat álá aur dúr. Agar Ísá Masíh, apne Rúh ke wasíle se, ádmí ká zihn na kholtá, to we kabhí aisá bhed na samajhte. Baze ádmí bare tezfahm hain, aur khilqat ke bhed achchhí tarah se daryáft karte hain. Kaun Yunání failsúfon se ziyádatar aqlmand hain? Tau bhí un ke nazdík injíl himáqat thí, 1 Kar. 1: 18. Agastín ek námwar buzurg ne iqrár kiyá, ki jab main Isáí na húá thá, tab main injíl kí barí tahqír kartá thá, aur kaí bár kahá, ki main phir larká nahín hone ká. Hán, mumkin hai, ki álim pák nawishton ko parhte parhte, síkhte síkhte, un ká matlab bayán karne men aisá hoshyár ho jáwe, ki aur logon ko raushan karne ká wasíla thahare, jaisá ki (Matí, 7: 22) kátib aur farúsí Tauret se khúb wáqif the; tau bhí Masíh unhen andhe rahnumá kahtá hai, Matí, 23: 16. "Nafsání ádmí Khudá ke Rúh kí báton ko qabúl nahín kartá, ki we us ke áge himáqaten hain; aur na wuh un ko ján saktá hai, kyúnki we rúhání taur par daryáft kí játí hain. Par wuh, jo rúhání hai, sab kuchh daryáft kartá hai," 1 Kar. 2: 14, 15.

2. Jab zurúr hai, ki Masíh insán ke zihn ko khole, to malúm hotá hai, ki *manádí, aur aur sab záhirí báten is kám ke liye káfí nahín hain.* Jab Masíh dil ko khol detá hai, tab díní záhirí barakaten aur rasúmát fáidamand hotí hain. Yasaiyáh Nabí kahtá hai, ki "Hamárí khabar par kaun ímán láyá, aur Khudáwand ká háth kis par záhir húá?" Yas. 53: 1. Yaramiyáh kahtá hai, "We sab ke sab niháyat sarkash hain," Yar. 6: 28. In áyaton se malúm hotá hai, ki agarchi we nabí the, aur logon ko achchhí tarah se sikhláyá, tau bhí un kí qaum men bahut thore ímán láe. Aur dekho, Masíh ke jíte jí, aur Hawárion ke dinon men kitne Yahúdí beímán rahe.

Is ká sabab yihí hai, ki Khudá ká kalám aur díní rasúm maujúdát ke wasılát kí mánind nahín hain. Jab maujúdát men koí sabab hotá hai, tab us ká hásil, agar koí aur chíz báhar se na rok rakhe, píchhe zurúr ho letá hai; lekin rúhání báton men sab wasılát ke hásil Khudá ke Rúh i Quds kí tásír par mauqúf hain. Jaisá súraj maujúdát men hai, waisá hí Rúh i Quds rúhání báton men hai. Agarchi zamín men bíj dálá jáwe, aur kisán sawere se rát tak us kí khabar lewe, aur sab kuchh taiyár howe, magar súraj us par na chamake, to na ugegá; isí tarah se agar Masíh, jo áftáb i sadáqat hai, dil par na chamake, to kalám ká bíj, jo dil men boyá jáwe, zurúr be phal rahegá.

3. Is se malúm hai, ki *insán láchár hai.* Wuh apne taín Shaitání kho khaslat se phirá nahín saktá. Jab ki Khudá kahtá, ki Unjiyálá ho! to ho játá. Gunahgár insán apná dil, bagair Iláhí madad ke, khol nahín saktá hai, balki na rúhání báten ján saktá, 1 Kar. 2: 14,

na ímán lá saktá, Yúh. 6 : 44, na tábidárí kar saktá, Rúm. 8 : 7, na ek nek kám kar saktá, Yúh. 15 : 5, na ek durust bát bol saktá, Matí, 12 : 34, na ek nek khiyál kar saktá, 2 Kar. 3 : 5. Is wáste phirává jáná, yane dil ká khul jáná, yá sachchá Isáí ho jáná, naí paidáish, Yúh. 3 : 3, aur hashr, Afs. 2 : 5, aur fath, 2 Kar. 10 : 5, kahlátá hai.

4. Jab ki Masíh ke mansab men insán ke dil ko kholná hai, to is se *us kí Rabbání qudrat áshkára hai.* Khudá ke siwá kaun dil ko jántá hai? Us ke siwá kaun use apní marzí ke mutábiq khol aur band kar saktá hai? Na ádmí, na firishte is kám ke qábil hain? Agar ham ádmí ke dil ke darwáze par khare hoke khatkhatáwen jab tak ki hamáre hí dil ranjída ho jáwen, tau bhí na khulegá, jab tak ki Masíh use na khole. Agar dil ko qufl ke muwáfiq samajhen, aur wuh nafs, aur badparhezí, aur kufr, aur shekhí, aur sarkashí se kitne hí zor se band howe, tau bhí Masíh us ko chábí de saktá hai, ki wuh sahaj se khul jáwe.

II. Phir daryáft karen, ki Masíh *kis tarah* se dil ko khol detá hai.

1. Apne *kalám* se. Púlús is wáste bhejá gayá thá, ki ádmí kí ánkhen khol dewe waz karne se, Ám. 26 : 18. Khudáwand yih kám bagair wasíle ke kar saktá hai; lekin yih us ká dastúr nahín hai. Jab Ludiyá ko bacháne cháhtá thá, to us ká dil khol diyá, ki ímán láwe. Jab ki Karnilius ko bacháne cháhtá thá, to hukm kiyá, ki ek rasúl ko buláwe, aur us kí sune. Khudá use bagair Patthras ke wasíle ke bachá saktá thá; lekin Patthras ko buláná pará. Agar Khudá cháhtá, to dunyá kí paidáish ke waqt ke muwáfiq zamín se, be bíj boe, sab qism ke mewe aur anáj ugá saktá hai; lekin boná partá hai: aur jo fasl kí ummaid be boe, rakhtá hai, aur jo naját kí ummaid be wasílát ke istiamal kiye, rakhtá hai, donon ek hí sáth jihálat aur bewaqúfí karte hain.

2. Lekin kalám aur rasúm akele yih kám nahín kar sakte hain. *Rúh i Pák zurúr hai.* Jab us ke tásír hotí hai, to ádmí kí khudgarazí aur shekhí tút játí, aur wuh khushí se Masíh ko qabúl kartá hai. Jab yih húá, tab dil khul gayá, aur rúh Khudáwand men raushan húí.

Hásil i kalám.—1. Is se *un kí bad hálat* malúm hotí hai, jin ká zihn Masíh ne nahín kholá hai. Dekho, injíl un kí hálat ká kaisá khaufnák zikr kartí hai: "Aur hamárí khushkhbarí agar kisí par poshída howe, to unhín par, jo halák hote hain, poshídá hai: ki is jahán ke mabúd ne un ke fahmon ko, jo beímán hain, andhá kar diyá hai, tá na howe, ki khushkhabarí kí raushní un par pare," 2 Kar. 4 : 3. 4. Jab yih kisí insán ke haqq men húá, to wuh kabhí injíl ko qabúl nahín kar saktá. To us kí kaisí hálat hai? Abadí halákat kí muhr us par kí gaí hai. Wuh goyá andhiyáre men hai, aur ánkh nahín rakhtá hai, ki jis se roshní ko malúm kare. Yih burí hálat beímání aur injíl ko haqír jánne se hotí hai. To bháío, khabardár! na ho ki tumháre fahm rúhání báton men andhiyáre ho jáwen aur tum mahrúm ho jáo.

2. Phir kitná hí munásib hai, ki we, jinhen Masíh ne apní najátbakhsh pahchán dí hai, us kí tábidárí aur ijlál karen. Kásh ki tum

háth aur dil uṭháke Masíh ke fazl i kasír kí ṭaríf karte ! Kitne bahut hain, tumhárí cháron taraf, jin kí ánkhen bigarín, aur dil band hai ! Kitne bahut andhiyáre men hain, aur us men rahá karenge jab tak ki jahannam kí abadí táríkí kí siyáhí un par chhá jáwe. Agar tum Masíh kí roshní dil o rúh se dekhte ho, to mubárak ho. Jaisí ḳhushí jism ko súraj kí roshní se hotí hai,—jaisí tandurustí us kí roshní se tamám dunyá ko hotí hai,—waisí hí ḳhushí aur bhaláí ádmí kí rúh ko Masíh ki roshní aur pahchán se hotí hai.

To aur roshní cháho, aur ḍhúnḍho. Roshní se tábidárí hotí, aur tábidárí se roshní bhí baṛhtí hai.

GYÁRAHWÁN BÁB.

MASÍH KÍ KAHÁNAT KÍ QISM AUR ZURÚRAT.

So zurúr thá, ki ásmání chízon ke utáre aisí chízon se, aur ásmání chízen áp aisí qurbánı́on se, jo un se afzal hain, pák kí jáwen.—Ibr. 9 : 23.

Masíh nabí hoke naját ko záhir kartá, aur káhin hoke use taiyár karwátá, aur bádsháh hoke use detá hai. Us ke záhir kie jáne ká taur mazkúr húá hai ; aur ab ham Masíh kí, jis ne hamárá káhin hoke hamáre wáste naját ḳharídí hai, kahánat ká zikr karenge. Sirf Masíh ke is uhda aur kám men wuh dil, jo gunáh se ranjída o mazlúm hai, maḳhlasí pátá hai. Jab ki aur sab tadbíren chúktín, to is káhin ke lahú ke chhiṛkáo se dil ká buḳhár miṭ játá hai. Is wáste, ki is uhda ke kám par aisí bhárí bát mauqúf hai, Púlús is ḳhatt, aur ḳháss karke us ke 9 báb men, baṛí ḳhabardárí se us ká zikr aur ṭaríf kartá hai ; aur záhir kartá hai, ki kis tarah se dunyá ko us kí pesh-ḳhabarí qurbánı́on se kí gaí thí ; aur áp sárí qurbánı́on se kaisá afzal hai ; aur un qurbánı́on se sirf ásmání chízon ke utáre pák kie játe the, par is se ásmání chízen áp, jo utáron se áshkára hain.

In báton men Masíh kí is baṛí qurbání kí zurúrat kí ek dalíl hai, yane ásmání chízon aur un ke utáron kí nisbat. Agar ibádatgáh, aur rahmat ke taḳht aur ibádatgáh ke sáre asbáb ko lahú se muqaddas karná zurúr thá, to kitná zurúr ki ásmání chízen, jin ká ye chízen faqat sáya thín, us se afzal lahú se maqaddas kí jáwen.

Pas, is men do báten yád karní chahiye ; yane, 1. Masíh kí maut aur tasdíq kí ḳhássiyat, jo qurbání kí ḳhássiyat aur matlab hai ; aur 2. us ko guzránne kí zurúrat. Wuh zurúr thá, táki puráne ahd ke nishánon aur sáyon se mel kare ; aur ḳháss karke zurúr thá, táki gunáh ká kafára howe, aur Ḳhudá rází ho jáwe, aur hamáre wáste us ke pás jáne kí ráh khul jáwe. Pas,

Masíh hamáre baṛe káhin kí qurbání bahut mufíd hai, aur hamáre liye niháyat zurúr.

Merá iráda hai, ki Masíh kí kahánat kí qism bayán karún ; aur sábit

karún, ki wuh har tarah se zurúr hai, táki ham apní hálat i ranjídagí o gunáh se ḳhalásí páweṉ.

I. Ham daryáft kareṉ, ki *Masíh kí qurbání se kaun kaun bát jatáí játí haiṉ ?*

1. Masíh kí qurbání se ṃalúm hotá hai, ki *insán Ḳhudá se sarkashí karke gir gayá.* Agar yih hál na hotá, to kafára kuchh zurúr na thá. Jab ek sab ke wáste múá, to sab murda ṭhahare, 2 Kar. 5 : 14,—sharíạt ke rú se murda ṭhahare, aur abadí maut ká hukm un par guzar chuká thá. Ádam ke ạhd se leke Masíh ke waqt tak jitní qurbáníáṉ guzrání gaí thíṉ, sab kí sab yihí tạlím detí thíṉ, ki Ḳhudá aur insán ke darmiyán ḳhaufnák judáí húí hai ; aur is wáste insáf hamárá ḳhún cháhtá hai. Aur mazbah kí ág us gazab ká nishán thí, jo muḳhálifoṉ ko khá letá hai. Ḳháss karke jab Masíh qurbán húá, tab ham ko sab se sáf raushní milí, jis meṉ ham apne gunáhoṉ kí badí, aur Ḳhudá kí gunáh se nárází, aur ádmí kí judáí, jo gunáh ke sabab húí, baḳhúbí dekh leweṉ.

2. Masíh kí kahánat se ṃalúm hotá hai, ki *Ḳhudá ká iráda i betabdíl yih hai, ki gunáh ká intiqám lewe.* Maiṉ nahíṉ kah saktá húṉ, ki Ḳhudá kaun sí tadbír kar saktá hai ; so sháyad wuh gunahgároṉ ko aur kisú tarah se bachá saktá thá ; lekin aglab hai, ki khud gunahgár se yá us ke zámin se intiqám lená zurúr thá. Jo dalíl karte haiṉ, ki Ḳhudá mahabbat se ṃuáf kar saktá hai, so us ká insáf yád nahíṉ karte haiṉ. Beshakk Ḳhudá kí ḳhássiyat aur sachchái ke sabab us ko gunáh ká intiqám lená zurúr hai. Ḳhássiyat us kí is bát se ṃalúm hotí hai, ki "Ánkheṉ terí pák haiṉ, ki tú badí ko dekh nahíṉ saktá," Hab. 1 : 13 ; aur ạláwa is ke us ke muṉh se fatwá nikal chuká hai, ki gunahgár mar jáegá.

3. Masíh kí kahánat se ṃalúm hotá hai, ki *ádmí bilkull láchár hai,* aur Ḳhudá ko na apne kám se, na apne tasdíạ se, kabhí rází kar saktá hai. Beshakk agar hamárí muḳhlasí aur kisú tarah se ho saktí, to Khudá kabhí mujassam hoke hamáre liye qurbán na bantá ; aur kisí tarah se ádmí ko bachání aur Ḳhudá ko rází karná muhál thá.

4. Masíh kí kahánat se ṃalúm hotá hai, ki *us ká Ḳhudá-insán* honá zurúr thá. Us ká insán honá zurúr thá, ki wuh tasdíạ pá sake, aur us kí sadáqat aur pákízagí ham ko mahsúb howe. Agar wuh ádmí na hotá, to na qurbán ho saktá, aur na us ká badan, na us kí rúh hotí, jis meṉ tasdíạ ho sake ; kyúnki Ulúhiyat amar hai, aur aise tasdíạ aur dukhoṉ se, jaise Masíh ne hamáre liye sahe, niháyat dúr hai. Tau bhí zurúr thá, ki hamárá Sardár Káhin Ḳhudá ho ; kyúnki isí se us ke qurbán kí qadr aur zor hotá hai.

5. Is kahánat se sábit hai, ki *Ḳhudá ká iráda rahm karná hai.* Jis gunáh ke liye qurbán muqarrar na húá, so niháyat burá gunáh hai, aur gunahgár kí hálat ummaid se ḳhálí ; lekin jab Ḳhudá ne aisá qurbán taiyár kiyá, to beshakk us ká iráda thá, ki rahm kare.

Masíh káhin hoke hamáre nám aur jagah meṉ áyá, aur Ḳhudá ke huzúr apne taíṉ qurbán karke hamáre liye kafára kiyá ; aur apní sifárish se hamesha us qurbán ke fáide un ko, jin ke liye wuh qurbán kiyá gayá thá, dilátá hai. Yih sab Ibr. 10 : 7—14 se murád hai. Bạd is

ke us kí kahánat ke hisson aur phalon ká zikr karenge; so yahán kuchh zurúr nahín hai, ki bayán túl karen.

II. *Masíh ká káhin honá zurúr thá.* Pák nawishton se zurúr malúm hotá hai, ki aisá káhin howe, jo aisá qurbán karke hamáre liye Khudá ke huzúr men dákhil howe. Yih bát do hálon se sábit hai; yane, Khudá kí khássiyat se záhir hai, ki wuh gunáh ká púrá intiqám lenewálá hai; aur gunahgár insán Khudá ko gunáh ke badle men kuchh nahín de saktá hai: is wáste agar Masíh se rihái na hotí, to ham zurúr halák ho játe.

1. Khudá gunáh ká púrá badlá letá hai, aur bagair us ke ek gunáh nahín bakhshtá. Yih bát gunáh kí khássiyat, aur Khudá kí sachchái aur dánái se sábit hotí hai.

Gunáh kí khássiyat aisí hai, ki sazá wájibí hai. Cháhiye ki dukh kí badí sharárat kí badí ká pichhá kare.

Khudá kí sachchái se munásib hai, ki gunáh, be badlá lie, muáf na kiyá jáwe. Us ke munh se yih bát niklí hai, "Jis din tú us se kháegá, to zurúr maregá," Paid. 2: 17. Usí dam se insán jismání aur rúhání maut ke khatre men pará. Shariat se wuh, jo us ke sáre hukmon ko har waqt nahín mántá hai, lanatí hai, Gal. 3: 10. Ádmíon ki dhamkíán bárhá bátil aur haqír hain; lekin Khudá kí kabhí nahín: na ek shosha, na ek nuqta shariat se tal jáegá, jab tak ki wuh sab púrí na kí jáe, Matí 5: 18. Khudá apní báton ká sachchá rahegá, agar beshumár ádmí halák howen.

Khudá kí hikmat, jis se dunyá ká intizám hotá hai, ádmí kí hikmat se ziyáda hai; aur sab ádmí jánte hain, ki na dhamkíon, na qánún se kuchh fáida hogá, agar ye sachchái se khálí hon. To Khudá kí dhamkíán haqíqí hain.

Sháyad koí kahegá, ki agar Khudá biná badlá lie gunáh muáf nahín kartá, to us ká fazl kahán? aur is talím se malúm hotá hai, hamáre nazdík Khudá bakhshne men ázád nahín hai, ki be intiqám lie qusúr muáf kare, jaisá ki ádmí kar saktá hai. Jawáb yih, ki hamen, biná hamáre badlá die, muáf karná, aur Ísá Masíh se hamáre liye púrá badlá lená, ye do báten ápas men mel kartí hain. Aur ádmí ádmí ke barábar hai; is wáste ádmí se ádmí ká aisá qusúr nahín ho saktá hai, jaisá ádmí Khudá ká kar saktá. Ádmí ká nuqsán karná, aur Khudá ká gunáh karná niháyat farq hain. Aláwa is ke ádmí sirif aisá qusúr muáf kar saktá hai, ki jis se faqat us hí ká nuqsán húá hai; aur jab wuh hákim yá munsif hotá hai, to cháhiye ki púrá insáf kare. Agar munsif kisí ke qarzdár ko muáf kartá, to kaisá tamásha hotá! aur agar chor yá khúní ko muáf kartá, to mulk ke intizám men kaisá fasád hotá! To kyá Khudá munsif hoke bemunsifí haregá?

2. Ádmí bizzátihí Khudá ko apne qusúron ká koí badlá nahín de saktá hai,—na karne se, na sahne se.

Na *karne* se; kyúnki sáf záhir hai, ki hamáre sab se tuhfa kám najis hain:—Hamárí sári sadáqat gandí dhajjí kí sí hai," Yas. 64: 6. Bare taajjub kí bát hai, ki koí shakhs ek gunáh se dúsre gunáh ká badlá dená mumkin jántá. Aur jo hamáre kámon men achchhá hai, so Khudá ká haqq hai; aur jab ham kisí bát men Khudá ká haqq adá

karte hain, to *aur* báton kí kamtí us ke sabab se kyúnkar adá hotí? Ham har tarah se Khudá ke qarzdár hain; aur jab ek bát men chúk karen, aur dúsrí ko adá karen, to pahlí kí chúk us se kyúnkar muáf ho saktí? Yaqín hai, ki Púlús ham sab se pák o muqaddas thá; lekin us ne kahá, ki Merá nafs kisí bát men mujhe malámat nahín kartá; par main us se kuchh sádiq nahín ṭhahartá, 1 Kar. 4; 4. Kyún? Is waste ki wuh jántá thá, ki merí sadáqat aisí nahín hai, ki us men koí aib na páyá jáwe.

Ádmí apne gunáhon kí sazá *sahne* se Khudá ko rází nahín kar saktá hai; kyúnki Khudá gunahgár ke dukh se razí nahín ho saktá, jab tak ki dukh qusúr ke barábar na ho. Jab yih hál hai, to malúm hotá hai, ki gunáh kí sazá behadd hogí; kyúnki gunáh behadd sharárat hai. Khudá behadd hai; gunáh behadd badí hai, is wáste ki us behadd Málik kí nafarmání hai; aur sazá us kí behadd hogí. Sazá kyúnkar behadd ho saktí hai? Do tarah se; ek to yih, ki niháyat sakht howe—sab hisáb aur andáz se báhar—Khudá kí behadd táqat ke barábar—us ká behadd gussa aur qahr sahná;—aur dúsrí yih, ki sazá waqt kí bábat beintihá howe—kabhí tamám na howe. Pahlí tarah se koí makhlúq nahín sah saktá hai—táqat nahín hai. Dúsrí tarah se jahannamí sahte hain—aur jab ki un kí sazá kabhí tamám nahín hogí, to we Khudá ko us se rází kyúnkar kar sakenge? Pas, na karne se, na sahne se Khudá ko rází kar sakte hain. Is se Masíh kí kahánat kí zurúrat sáf záhir o raushan hotí hai.

HÁSIL I KALÁM.—1. Is mazmún se *Masíhí mazhab kí khubí o fazílat záhir* hotí hai. Jo aur sab Mazhab talab karte hain, so Masíhí mazhab páke záhir kartá hai, yáne dilí árám aur sulh i tamíz kí sachchí bunyád. Jab Yahúdí shariat ke kámon se, aur Musalmán apne sawáb se, aur Hindú apní pújá páṭ se, aur Rúmí Qátúlik apne aur buzurgon ke sawáb se, yihí ḍhúnḍhte hain, tab ímándár Masíh ke khún se páte hain; aur sirf yihí khún bárbardáron ko rihái de saktá hai. Tamíz hamesha púchhtí hai, kyá Khudá rází hai, ki nahín? Aur jab khúb bharosá howe, ki Khudá rází hai, tab tamíz bhí rází hai: aur jis chiz se Khudá rází nahín hai, us se tamíz bhí kabhí rází na hogí. Khaufnák hai us ká hál, jis ke dil ko tamíz ká kirá khátá játá hai, aur jise kámil bacháo kí bunyád nazar nahín átí; goyá us ke dil men Khudá ká niháyat gazab asar kartá hai, aur koí iláj nahín, jis se us ká jalan miṭ jáe. Suno, tum, jo aisí báton ko khiyálí aur udásí samajhke fikr nahín karte ho. Agar tum faqat ek din gunáh kí badí pahchánke is dilí bímárí ko malúm karte—agar wuh sharm, aur ḍar, aur ghabráhaṭ, aur náummaidí, jo gunáh kí pahchán se hotí hai, pahchánte, to kaisí khushi o khurramí se rihái kí khabar sunte. To jáno, ki rihái sirf is hí khún se hotí hai.

2. Is se *ímán kí zurúrat* záhir hotí hai. Masíh ká khún ham ko kuchh fáida nahín pahunchá saktá hai, jab tak ki wuh goyá ham ko lagáyá na jáe. Aur yih ímán se hotá hai. Yahúdíon ke ahd men, jab koí shakhs qurbán látá, to apná háth jánwar ke sir par rakhtá, jis se wuh usí ká qurbán ṭhaharke us ke kafára karne ke liye maqbúl hotá, aur us ke gunáh goyá jánwar par utar ke mazbah kí ág se jaláe játe.

Isí tarah se tum bhí ímán ká háth Masíh ke sir par rakho, aur use apná hí qurbán ṭhaharáo ; tab tumháre gunáh us ke sabab tumhen mahsúb na honge.

Tamám injíl yihí sikhátí hai ; yane, ki ham Masíh aur us ká ḳhún apní dilí bímárí ká iláj banáwen. "Jis tarah Musá ne bayábán men sámp ko buland kiyá, usí tarah zurúr hai, ki Insán ká Beṭá buland kiyá jáwe, táki jo koí us par ímán láwe, halák na howe, balki hayát i abadí páwe," Yúh. 3: 14, 15. Is men gunáh káṭnewále sámpon ke dánton se murád hai, aur barinjí sámp se Masíh. Músá ne barinjí sámp ko bulandí par rakhá, ki jo koí us par nigáh kare, sámpon ke nesh se na mare ; aur usí tarah se jab ham Masíh par ímán ke wasíle nigáh karte hain, to hamárí rúhon kí bímárí játí rahtí hai. Jo koí us sámp ko na dekhtá, zurúr mar játá ; aur jo koí Masíh ko na dekhtá, so abadí halákat men par játá. Kásh ki tum sharíạt ká ḍank mạlum karte! Kásh ki tumhare dilon men ranj kí rát aur gam ká din gunáh ke sabab guzarte ; tab tum zurúr is bare iláj kí nit talásh karte.

3. Munásib hai, ki tum apní kamzorí aur lachárí iqrár karte. Agar Masíh ká ḳhún zurúr hai, to beshakk tum bilkull láchár ho. Aur jab is láchárí ko farotaní ke sáth qabúl karoge, aur Masíh ko apní naját kí sárí tạríf o jalál deoge, tab tumhárá dil us ke nazdík áne ko taiyár hogá.

4. Phir, main bahut cháhtá hún, ki tum sab is bare Káhin kí zurúrat se wáqif ho jáo. Tum men se sab se achchhá jo hai, so ek tabíạt, jo gunáh se zahrdár hai, rakhtá hai ; aur is tabíạt ko yih qurbání zurúr hai ; agar is ḳhún se tum sáf o muạ́f kie na jáo, to hamesha mulzim rahoge. Agar tum is ḳhún se pák ná kie jáoge, to bihtar thá ki tum haiwán paidá hote. Haiwán kí tabíạt past hai, lekin tumhárí tabíạt ke muwáfiq gunáh se álúda nahín.

Ạláwa is ke, is burí tabíạt ke sabab se tum ne bahut se gunáh kie, jinhen tum kisú tarah se miṭá nahín sakte. Pas, zurúr hai, ki tum us ke pás áo. Apne taín bímár samajhke us se shifá mángo. Apne taín murda jánke us se jíne kí táqat talab karo. Agar tumháre gunáh utáre na jáwen, to tumháre liye Khudá bhasam karnewálí ág ṭhaharegá, jis kí bardásht na kar sakoge.

BÁRAHWÁN BÁB.

HAMÁRE SARDÁR KÁHIN KÍ QURBÁNÍ KÍ KHÚBÍ.

US KÍ KAHÁNAT KÁ PAHLÁ HISSA.

Kyúnki us ne ek bár qurbán dene se unhen, jo muqaddas hote játe hain, abad ke liye mukammal kiyá.—Ibr. 10: 14.

Masíh kí kahánat thorí sí daryáft húí hai ; ab us ke hisson par gaur karná cháhiye. Us ke do hisse hain ; qurbání, aur sifárish. Jis tarah

ki sardár káhin haikal men qurbání karke logon ke liye sifárish kartá thá, usí tarah se Masíh ne hamáre wáste kiyá hai; aur sardár káhin ke sáre kám Masíh ke kám ke nishán the.

Is waqt hamen Masíh kí qurbání par gaur karná hai. Kitáb ul Quds ke us maqám men, jis se yih sanad lí gai hai, is kí kámgárí aur fazílat sáf bayán o ayán hai; kháss karke us kí khúbí is qaul se, *ek bár* qurbán dene se, záhir hotí hai. Wuh ek hí qurbán hai; ek hí bár guzráná gayá; aur kabhí nahín duhráyá jáegá; kyúnki maut Masíh par phir musallit na hogí, Rúm. 6: 9. Us kí kámgárí kí taríf bhí is men hotí hai: us ne *mukammal* kiyá—ímándáron ke liye kámil sadáqat taiyár kí—kafára kámil kiyá, yahán tak ki kuchh báqí nahín hai—kámil naját kharídí. Áláwa is ke, us kí taríf men yih bát bhí hai, ki wuh sirf thore logon ke liye nahín, balki tamám dunyá aur har zamáne ke ímándáron ke liye káfí hai. Phir, us kí taríf men yih bhí hai, ki wuh abad tak rahegá—us ká phal aur tásír zamánon aur muddaton ke guzarne se nahín ghatne ke. In báton ká yih latíf natíja nikaltá hai—

Masíh kí qurbání niháyat beshqímat hai, anr un sabhon ko, jo dunyá kí intihá tak muqaddas kie jáenge, mukammal karne ko qádir hai.

Is chashma se sárí barakaten, jo ímándár rakhte hain, aur jin ke ummedwár hain, bahtí hain. Agar yih na hotá, to na sádiq gine jáná, na lepálak honá, na naját, na Khudá ke sáth miláp, na jalál kí ummaid, na gunáh kí muáfí, aur na Khudá ke nazdík maqbúl honá hotá. Jab yih bát aisí bhárí hai, to cháhiye ki ham achchhí tarah se is umda káhin ko, jo Khudá ke áge hamáre liye átá hai; aur us ká qurbán; aur us ko, jis ke huzúr men wuh use guzrántá hai; aur un ko, jin ke liye guzrántá hai; aur us ke guzránne ká iráda, gaur karen.

I. *Wuh káhin, jo Khudá ke áge hamáre liye hadia guzrántá hai, Ísá Masíh hai*—Khudá-insán; jis kí shakhsiyat kí fazílat se us kí qurbání kí qadr beniháyat hotí hai. Aur káhinon ko zurúr thá, ki pahle apne hí gunáhon ke liye, tab logon ke liye, hadia láwen, Ibr. 5: 3—lekin wuh "pák, betaqsír, námulauwas, aur gunahgáron se judá thá," Ibr. 7: 26. Wuh, jaisá beaib barra, Khudá ke insáf ke áge khará ho saktá thá. Yahúdíon ke káhin marnewále insán the, Ibr. 7: 23; par Masíh abad tak káhin hai, Zab. 110: 4.

II. *Us ká qurbán* haiwán ká lahú na thá, *balki usí ká lahú,* Ibr. 9: 12. Aur is men wuh aur káhinon se afzal thá, ki us ká kuchh thá, jo guzrán sake. Aur káhin Khudá ke mál se leke qurbáníán guzránte hain; magar us ne gunáh na karke apne badan ká ikhtiyár rakhá, aur us ko, Ibr. 10: 10, balki apní ján ko, Yas. 53: 10, gunáh ke liye qurbán kiyá. Ham gunáh ke sabab se ázád na the; so agar qurbání men guzráne játe, tau bhí us qurbání se kuchh fáida na hotá. Jab Masíh hamárá káhin húá, tab hamárá iwazí bhí húá, aur ázád hoke ham gulámon ke badle men apne taín diyá. Is wáste yih hadia

1. *Niháyat beshqímat hai.* Ek hawárí kahtá hai, ki tum ne Masíh ke beshqímat lahú se, jo bedág aur beaib barre kí mánind hai, naját pái, 1 Pat. 1: 18. 19. Yih lahú aisá beshqímat thá, ki

2. *Us ká qurbání honá* un sabhon̲ ke gunáhon̲ ke liye, jin ke wáste wuh guzráná gáyá thá, *kámil kafára* ho saktá hai. We ímándár, jo us ke mujassam hone se peshtar jíte the; we, jo usí waqt us par ímán láe; aur we, jo roz i hashr tak ímán láwenge, sab ke sab, basabab us kí maut ke, maut ke band se chhúṭ gae hain̲. Yih bát Ibr. 11 : 40 se murád hai:—Ki Ḳhudá ne peshbíní karke ham par tafazzul i ḳháss kiyá, táki we hamáre bagair mukammal na howen̲. Is ká matlab yih hai: 'Ḳhudá ne Masíh ká áná pichhle zamáne men̲ muqarrar kiyá, ki we, jo Masíh ke waqt se peshtar the, mukammal na howen̲, yạne sádiq kie aur bacháe na jáwen̲, kisí kám se, jo unhín̲ ke ạhd men̲ húá, balki hamáre zamáne kí taraf rujú láne se, yạne ánewále kámil kafára kí taraf; jis kafára se we aur ham mukammal hote hain̲.'

3. Jab yih qurbán aisá beshqímat hai, aur gunáh káṭne ke liye aisá kámgár, to zurúr wuh *Ḳhudá ke nazdík bahut hí pasandída hai.* Aur likhá hai, ki Masíh ne apne tain̲ Ḳhudá ke áge charháwá aur qurbán kiyá, táki use ḳhushbú mạlúm ho, Afs. 5 : 2. Beshakk Ḳhudá Masíh kí niháyat tasdíạ se ḳhush na thá, magar is sabab se, ki wuh hamárí ázádagí aur naját ke wáste thá;—isí sabab se ḳhush thá,—na sirf us ke dukh se, lekin us dukh ke anjám aur iráda se Aur jab kahá gayá hai, ki Masíh ká dukh aur maut Ḳhudá ko ḳhushbú mạlúm húe, to matlab hai, ki jis tarah badbú se ádmí ghin karte hain̲, usí tarah se Ḳhudá gunáh se;—aur jis tarah badbú ke bạd ḳhushbúdár ạtr bahut ḳhush mạlúm hotá hai, usí tarah se Masíh ká kafára Ḳhudá ko ḳhush átá hai.

III. Masíh ne yih hadia *Ḳhudá ke áge* láke guzráná. Púlús hawárí yihí kahtá hai:—"apní tain̲ beạibí ke sáth Rúh i abadí se Ḳhudá ke áge qurbání kiyá," Ibr. 9 : 14. Masíh zámin ṭhahará; Ḳhudá Báp qarz ḳhwáh, jis ne zámin se badlá cháhá;—aur jab wuh hamárá zámin ṭhahará, to Báp ne us se hamárí ḳhatáon̲ ká intiqám liyá. To Ḳhudá se aur Masíh se kám thá; aur is kám ká sabab hamárá gunáh thá, jis se Ḳhudá niháyat náráz hoke hamáre zámin par us sáre qahr ká bojh, jo hamen̲ sahná thá, ḍálá. Isí bhasam karnewálí ág men̲ Masíh ne apní qurbání ḍálí;—yạne áp hamáre wáste us men̲ bhasam húá.

IV. *Jo use Báp se die gae the, un ke liye* us ne apne tain̲ Ḳhudá ke áge qurbání kiyá; yạne un sab ke liye, jo us par ímán láne ko the. Us ne apní ján apní bheron̲ ke liye dí, Yúh. 10 : 15; kalísiya ke liye, Ạm. 20 : 28; Ḳhudá ke farzandon̲ ke liye, Yúh. 11 : 50—52. Farz kiyá gayá hai, ki is qurbání men̲ itní táqat hai, ki jis se tamám dunyá bach sake; aur is sabab se wuh dunyá ká Naját-dihinda kahlátá hai, Yúh. 4 : 42, wg.; lekin koí inkár nahín̲ kar saktá hai, ki wuh sirf ímándáron̲ ke bacháne men̲ qádir hai: yih bát pák nawishton̲ se sáf sábit hai, Afs. 5 : 23; Yúh. 17 : 2, 9, 19, 20; 10 : 26—28; 1 Tim. 4 : 10.

V. Is qurbán ká iráda yih thá, ki Ḳhudá ke insáf ko hamáre gunáhon̲ ká púrá badlá mile: is tarah likhá hai,—"Aur us ḳhún ke sa-

bab, jo salíb par bahá, sulh karke," wg., Kal. 1 : 20 ; aur "Ḳhudá ne Masíh ke sabab dunyá ko yúṉ milá liyá," wg., 2 Kar. 5 : 19. Ab milá lená yih hai, yane us judáí ko, jo gunáh ke sabab húí, nest karná ; aur yih bhárí kám Masíh kí qurbání se húá. Isí wáste Masíh ne apne taíṉ Ḳhudá ke áge qurbání kiyá.

Ha'sil i kala'm.—1. Is mazmún se yih natíja nikaltá hai, ki ímándár apne gunáhoṉ kí sazá ke ḳhatre se kámil riháí páte haiṉ, aur *un par phir koí ilzám nahíṉ*, Rúm. 8 : 1. Wuh qarz, jo gunáh se húá thá, hamáre zámin se bilkull adá ho gayá. Jab Masíh hamárá qurbán húá, to hamáre gunáhoṉ ko uṭháyá, aur le bhí gayá. We pahle us par dhare gae ; tab us ne un ká kafára kiyá : itná to in bátoṉ se murád hai, "Masíh ek bár qurbání hokar, táki wuh bahutoṉ ke gunáhoṉ ko uṭháwe," wg., Ibr. 9 : 28. "Uṭháná," is maqám meṉ, baṛí bát hai, jis ká matlab hai, *uṭháná,* aur *le jáná ;* chunánchi Yúh. 1 : 29 meṉ likhá hai, Dekho, Ḳhudá ká barra, jo dunyá ke gunáh ko uṭhá le játá hai. Kaisí tasallí kí bát hai, ki us ke wasíle se un sab bátoṉ se, jin se Músá kí sharíạt meṉ sádiq ho na sakte the, har ek, jo ímán látá hai, sádiq hotá hai, Ạ́m. 13 : 39. Mubárak hai wuh, jis ká gunáh baḳhshá gayá, aur ḳhatá ḍhámpí gaí, Zab, 32 : 1. Ai dost, agar tú muạ́f kie húoṉ meṉ ká ek hai, to maiṉ terí minnat kartá húṉ, ki us qarz ke bojh ko, jis se tú ne riháí páí hai, bárhá mutálạ kare : sháyad terá zikr us siyáh fihrist meṉ thá, jo 1 Kar. 6 : 9, 10 meṉ hai : aur agar aisá húá ho, to tujhe shukrguzárí aur tạríf karne ká kaisá sabab hai ! Pas, Ísá kí qadam-bosí karke apne taíṉ us ke liye zinda qurbání guzrán ; kyúnki us ne tujhe apní ján dene se yih baṛí muḳhlasí baḳhshí.

2. Is mazmún se ham síkhte haiṉ, ki *Ḳhudá ká insáf badaltá nahíṉ*. Agar Masíh ne apne taíṉ pesh na kiyá hotá, to insáf hameṉ kabhí na chhoṛtá : aur jab ki wuh Ḳhudá ke áge hamárá zámin húá, to insáf ne use kabhí na chhoṛá, balki use maut talak dabáyá. Agar kisí se rahm páne kí ummaid i qawí hotí, to beshakk Ḳhudá se hotí ; lekin Ḳhudá ne use na chhoṛá. Agar koí rahm kí ummaid rakh saktá, to beshakk Masíh apne Báp se yih ummaid kar saktá ; lekin Báp ne apne Beṭe ko na chhoṛá. Agarchi wuh bág meṉ girá, aur us ká pasína lahú sá ho gayá ; aur us ne salíb par pukárá, ki Ai mere Ḳhudá, tú ne mujhe kyúṉ chhoṛ diyá ? tau bhí insáf ne use kuchh ḍhíl na diyá.

Agar Ḳhudá ke Beṭe ká yih hál húá, to ai merí ján, terá kyá hál hogá ? Agar tú panáh na le, to insáf tujhe kyá karegá ? Are, Masíh ke pás á ! us meṉ chhip já, ki insáf kí ág tujhe bhasam na kare.

3. Jab Masíh ne apne taíṉ tumháre liye qurbán kiyá hai, to koshish karo, ki tumháre dil is baṛe bhed se ḳhúb wáqif hoke ímán ke wasíle se use qabúl kareṉ. Kásh ki hamáre dil narm hoke gunáh se pachhtáte ; aur us par ímán láne se har dukh aur ranj ke waqt tasallí aur zor páte.

Ḳhudá ká nám Ísá ke liye mubárak howe !

TERAHWÁṈ BÁB.

MASÍ'H KÍ SIFÁ'RISH KARNÍ'.

US KÍ KAHÁ'NAT KÁ DÚ'SRÁ HISSA.

Is liye wuh unheṉ, jo us ke wasíle se Ḳhudá ke pás áte haiṉ, intihá tak bachá saktá hai; kyúnki wuh un kí shafáạt ke wáste hamesha jítá hai.—Ibr. 7 : 25.

Masí'h kí kahánat ká pahlá kám, yạne us kí qurbání, gaur karke, abhí us ká dúsrá kám, yạne us kí sifárish yá shafáạt, daryáft karenge; aur yih kám sirf us kí qurbání ká tamám karná hai.

Us kí kahánat ke is dúsre hisse ká pesh-nishán sardár káhin ká quds ul aqdas meṉ lahú aur ḳhushbú ke sáth dáḳhil honá thá: jaisá ki Ahbár ke 16 : 12—24 meṉ likhá hai. Qurbán ko báhar márne se Masíh ká apne taíṉ zamín par qurbání karná murád hai; aur sardár káhin ke quds ul aqdas meṉ lahú aur ḳhushbú ke sáth dáḳhil hone se Masíh ká ásmán meṉ shafáạt karne ko jáná murád hai. Pas, yih Masíh kí kahánat ká ek zurúrí hissa hai, yaháṉ tak ki agar yih na hotá, to us ká sárá kám zamín par befáida aur ạbas hotá. Aur agar wuh zamín par rahtá, to wuh hamáre liye kámil káhin na ho saktá; kyúnki us ke apne lahú ko zamín par bahá dene ká iráda yihí thá, ki use Ḳhudá ke sámhne ásmán meṉ guzráne. Is liye is hisse se us kí kahánat kámil hotí hai. Us ká pahlá hissa pastí aur zillat meṉ húá: yih hissa jalál meṉ hotá hai, ki hamárí naját kámil howe. Yih sab is qaul se murád hai, ki "Wuh intihá tak bachá saktá hai."

Ye báteṉ ímándároṉ ko Ḳhudá ke pás ímán ke wasíle se áne kí targíb detí haiṉ. Ummaid Masíh kí shafáạt se qawí hotí hai. Is meṉ

1. Un logoṉ kí qism mazkúr hai, jinheṉ targíb dí játí hai; yạne, we Ḳhudá ke pás ímán ke wasíle se áte haiṉ, aur apne taíṉ bilkull náláiq jánte haiṉ.

2. Ímándároṉ kí tasallí, jo Masíh kí qudrat se hotí hai, jis ke nám se we Báp ke pás áte haiṉ. Wuh qádir hai, ki unheṉ "intihá tak" bacháwe, yạne unheṉ púrí, kullí, kámil naját dewe.

3. Us kí qudrat kí bunyád: "wuh un kí shafáạt ke liye hamesha jítá hai;" yạne us ne sirf qurbání na kí, balki maujúd hai, ki apní qurbání ke fáida apne ímándároṉ ko pahuncháwe. Pas,

Ísá hamárá sardár káhin hamesha jítá hai, aur apne ímándároṉ ke liye ásmán meṉ shafí i qádir hai.

Yaháṉ daryáft karná hai, ki Masíh ká shafí honá kyá hai? aur wuh kis tarah se apní shafáạt ásmán meṉ kartá hai? aur kis bát meṉ us shafáạt kí qudrat aur galaba hotá hai?

I. *Masíh ká hamáre liye shafí honá kyá hai?* Shafáạt karná do shaḳhs ká darmiyání honá hai, ki ek se dúsre ke liye minnat kare. Jab ek díndár dúsre ke liye Ḳhudá se minnat kartá hai, yih ek tarah kí shafáạt hai, 1 Tim. 2 : 1; aur jab Masíh hamáre liye Báp se min-

nat kartá hai, to yih aur tarah kí hai. In donon̲ shafáạt men̲ baṛá farq hai. Ham Ḳhudá se apne nám men̲ kuchh nahín̲ máng sakte hain̲; par sab Masíh ke nám men̲ mángná cháhiye, Yúh. 16 : 23; lekin jab Masíh Báp se hamáre liye kuchh mángtá hai, to apne hí nám men̲, aur apne hí sawáb ke sabab se mángtá hai. Hamárá shafáạt karná faqat mahabbat ká ek kám hai; Masíh kí shafáạt us ke uhde ká kám hai. Wuh Ḳhudá ke darbár men̲ hamárá Wakíl hai, jaisá ki Shaitán tuhmatí hai. Shaitán Ḳhudá ke sámhne ham par tuhmat lagátá hai, 1 Pat. 5 : 8; aur Masíh hamáre liye minnat kartá hai, ki Ḳhudá aur hamáre bích sulh howe, 1 Yúh. 2 : 1.

Pas, shafáạt karná ḳháss karke Masíh ká kám aur uhda hai, jo aur kisí ko diyá nahín̲ játá hai: koí Ḳhudá ke pás já nahín̲ saktá hai, magar us ke nám men̲. Jis tarah ki pháṭak, Hiz. 44 : 2, 3, sardár ke liye maḳhsús kiyá gayá, usí tarah se hamárá Sardár Káhin apne hí pháṭak se, yạne apne nám aur sawáb se, áyá jáyá kartá hai; aur aur sab log aur pháṭakon̲ se áke mazbah kí taraf, yạne us sardár kí qurbání kí taraf rujú láte hain̲.

Agarchi Ḳhudá ne yih pháṭak band kar diyá, tau bhí bahutere cháhte hain̲, ki use toṛke dáḳhil howen̲; maslan apne nám se áne cháhte hain̲;—pír paigambar aur muqaddason̲ ke nám se áne cháhte hain̲;—lekin yih sab láhásil hogá; kyúnki Ḳhudá ne apne pás áne kí ráh ko band kar diyá hai, aur sirf Masíh use khol saktá hai.

II. Ab daryáft karná hai, ki Masíh kí shafáạt ásmán men̲ *kis kis bát men̲* hotí hai, aur wuh *kis kis kám se* apná jalálí uhda púrá kartá hai. Pák nawishton̲ se mạlúm hotá hai, ki yih tín kámon̲ men̲ taqsím ho saktá hai.

1. *Us ká hamáre nám men̲ aur hamáre liye Ḳhudá ke áge házir honá.* Ibr. 9 : 24 men̲ likhá hai, ki "Wuh Ḳhudá ke huzúr hamáre wáste házir howe." Yih aisá hai, jaisá Sardár Káhin ká apní chhátí par Baní Isráíl ke bárah firqon̲ ke nám leke Ḳhudá ke huzúr haikal ke bích házir honá, Ḳhur. 28 : 9, 12, 28, 29. Jab Ḳhudá Masíh ko dekhtá hai, wuh rahm ke sáth hamen̲ yád kartá hai; jaisá ki dhanuk ko dekhke zamín par rahm farmátá hai, aur use pání ke túfán se gárat nahín̲ kartá hai, Paid. 9 : 13.

2. Masíh hamáre liye shafáạt karne men̲ Ḳhudá ke áge sirf házir nahín̲ hotá, balki *apná lahú aur tasdíq mazkúr karke* un kí ḳhátir hamáre liye *minnat kartá hai.* Us ká ḳhún goyá boltá hai. Ibr. 12 : 24 men̲ likhá hai, ki us ká ḳhún Hábil ke ḳhún se bihtar báten̲ boltá hai; yạne Hábil ká ḳhún intiqám mángtá—Masíh ká ḳhún muạfí cháhtá hai. Ek naql hai, ki do bhái the; ek ne apne mulk ke liye baṛí bahádurí kí thí, aur laṛái men̲ apne ek háth men̲ zaḳhm kháke ṭunḍá húá. Dúsre ne koí qusúr kiyá, jis ke sabab se wuh ạdálat men̲ láyá gayá, aur ján ke ḳhatre men̲ thá. Us ká bhái áyá, aur us ke liye minnat karne cháhá; lekin báten̲ na kín̲; sirf apná ṭunḍá háth uṭháyá. Sab logon̲ ne us ká baṛá sawáb yád karke us ke bhái ko rihái dí. Isí tarah se Masíh ká lahú hamáre liye minnat kar saktá hai. Aur Mush. 5 : 6 men̲ Masíh zabh kiye húe barre kí misál se mazkúr hai; yạne, wuh apne jalálí jism men̲ apní maut ke nishán rakhtá hai; goyá

we zakhm, jo zamín par hamáre gunáhon ke sabab se páe, abhí tak lahú luhán hain, aur us rahmat kí barí dalíl hain, jo wuh Báp se hamáre wáste mángtá hai.

3. Aur wuh *muqaddason kí duáen Khudá ke áge házir kartá hai,* aur apní hí khátir se darkhwást kartá hai, ki Khudá unhen pasand kare. Is tarah se goyá khushbú Khudá ke huzúr uṭhtí rahtí hai, Mush. 8 : 3. Sardár Káhin ká khushbú ke sáth maqdis men jáná is ká peshnishán thá, jaisá ki Ibr 7 aur 9 báb men mazkúr hai.

III. Masíh kí yih shafáat bahut, balki bilkull *kám átí hai.*

1. Hamárá shafí har tarah se *apne is kám ke qábil o qádir hai.* Jo kuchh shafí men darkár hai, so khusúsan usí men hai. Jo auron ke liye minnat o shafáat kare, us ko dáná, aur wafádár, aur narm-dil, aur jánfishán honá zurúr hai. Hamárá shafí dánish men kam nahín hai, balki wuh dánish i Iláhí, hán, akelá dánishmand hai, Yahúdáh, 25. Wuh wafádár bhí hai : chunánchi wafádár Sardár Káhin kahlátá hai, Ibr. 2 : 17. Aur us ke barábar narm-dilí men koí nahín hai ; chunánchi wuh hamárí mánind ázmáyá gayá thá, Ibr. 4 : 15. Aur jánfishání us kí is se malúm hotí hai, ki hamárí naját us kí garaz hai ; us ne is ke liye apní ján dí ; aur jis ke wáste aisí barí qímat dí, us ke wáste zurúr jánfishání ke sáth minnat karegá.

2. Báp ke nazdík *wuh kaisá mahbúb* hai. Masíh us ká piyárá beṭá hai, Kol. 1 : 13 ; us kí ján ká piyárá, Afs. 1 : 6. Wuh aur Báp na sirf asl men, balki marzí men ek hain ; is wáste Báp hamesha us kí suntá hai, Yúh. 11 : 42. Hán, us ne Beṭe ko kahá hai, ki Mujh se máng, aur main dúngá, Zab. 2 : 8.

3. Yád karná cháhiye, ki *kin ke liye yih shafáat kí játí hai.* We Khudá ke dost aur farzand hain, jinhen Báp áp piyár kartá hai, Yuh. 16 : 27. Sárí rahmaton kí bunyád Báp hí ke iráda i fazl hain. Us ne apná Beṭá bhí bakhshá hamáre wáste ; aur us ke sáth hamen kyún sab chízen kasrat se na degá ? Rúm. 8 : 32. So kuchh shakk nahín hai, ki Masíh kí shafáat bilkull phaldár hogí.

HA'SIL I KALA'M.—1. Kyá Masíh hamesha bihisht men zinda rahtá hai, ki apná lahú Khudá ke áge guzrán ke ímándáron ke liye shafáat kare ? To *un ká kaisá bad hál* hai, jo us men kúchh bakhra nahín rakhte hain ! Wuh un ke liye minnat nahín kartá, balki Khudá ko intiqám lene ke liye pukártá hai ; kyúnki we use haqír karte hain. Har ek beímán ádmí use haqír jánke páemál kartá hai. Ádmí ke khún ke liye mulzim honá haulnák bát hai ; aur Masíh ke khún kí tahqír karná kaisá ziyáda khaufnák hogá ! Beshakk jab Khudá ke intiqám ká din áwegá, to sáf záhir hogá, ki aise gunáhgár se badlá liyá jáegá, aur wuh use jahannam ke sab se niche gahráo tak hánkegá. Áh ! jab insán Masíh ke fazl kí dawat tark karte hain, tab kyá karte hain ! Afsos us par, jis ke zidd men yih lahú pukártá hai !

2. Kyá Masíh hamesha zinda hoke shafáat kartá hai ? To Masíhí apne sab dar aur imtihánon ke waqt *ís se tasallí lewen* ; kyúnki yih bát har marz ká iláj hai.

Jab ki kamzorí se gunáh men giriftár hote hain, to is bát se tasallí

lewen. Tumháre gunáh niháyat badí to hain; we Khudá kí Rúh ko ranjída, aur tumháre dilon ko udás, aur tumhárí maqbúliyat kí gawáhí ko kamzor karte hain; lekin jab tumhárá aisá Sardár Káhin hai, to náummedí men phans jáne kí zurúrat nahín. "Ai mere bachcho, main tumhen ye báten likhtá hún, táki tum gunáh na karo; aur agar koí gunáh kare, to Ísá Masíh, jo ádil hai, Báp ke pás hamárá Shafí hai; aur wuh hamáre gunáhon ká kafára hai; faqat hamáre gunáhon ká nahín, balki tamám dunyá ke gunáhon ká, 1 Yúh. 2 : 1. 2. Jab larke log pahle pánw pánw chalne lagte, tab har chhotí chíz se thokar kháte hain; aur wasáhí nae Masíhí bahut sahaj se gamgín hote hain. Munásib nahín hai, ki koí Masíh kí shafáat se gunáh karne men himmat pakre; lekin agar ittifáqan gunáh men girifár howe, to bilkull náummed na honá cháhiye; Masíh shafí hai, aur apne gire húon ko utháne jántá hai. Aur jab koí tauba karnewálá Báp kí khafagí se dartá hai, to yád kare, ki agarchi Báp gunáh se khafá hai, tau bhí us ká piyárá Betá us ke áge minnát kartá hai, aur gamgín táib ke liye muáfí hásil karne ko kullí qádir hai.

Jab duá karne men sust ho, to náummed mat ho. Tum apne dil kí bábat shikáyat karte ho, ki wuh murda, aur sun, aur bhataknewálá hai; lekin yád karo, ki Masíh ká khún boltá hai, jab tum apne munh khol nahín sakte ho. Masíhíon kí duáen Khudá ke áge gunáh ke báis najis áti hain, lekin Masíh unhen murr se khushbúdár kar detá hai; aur us ke sabab se tumhárá chíkhen márná, jab tum kuchh nahín bol sakte, duá i qawí ho játá hai.

Masíh kí shafáat un ká iláj hai, jo Khudá ke insáf se burá aur gulámí khauf rakhte hain. Us shafáat par ímán láne se adab ká dar barhtá, aur beímán náummedí ghattí hai; aur is kám ke liye aur koí chíz aisí qawí o qádir nahín. "Pas, ai bháío, jab ki ham ko ijázat milí," wg., Ibr. 10 : 19—21.

Agar Masíhí is shafáat ko yád kartá, to kabhí dín se tal jáne ke khatre men na partá. Ai mere dosto, yihí tumhárí salámati hai. Masíh ne isí bát se Patthras hawárí ko tasallí dí. "Ai Samaún, dekh, Shaitán ne cháhá hai, ki tumhen gehún kí tarah phatke; lekin main ne tere wáste duá mángí, ki terá ímán náqis na ho," Lúká, 22 : 31, 32.

Ham jánte hain, ki ham sab ímán, aur mahabbat aur nek-mizájí, aur farotaní, aur gyán men kam hain. Tau bhí agar fazl ká shurú húá, to zurúr Masíh kí shafáat se wuh barhegá, aur kámil ho jáegá. Wuh na sirf hamáre ímán ká bání hai, balki us ká kámil karnewálá, Ibr. 12 : 2. Wuh har waqt hamáre liye naí aur táza rahmaten mángá kartá hai; aur khatam na karegá, jab tak ki hamárí sári hájaten rafa na ho jáwen.

3. Kyá Masíh hamesha shafáat kartá hai? To *ye farz* farámosh na karo:—

Masíh ko mat bhúlo. Wuh apne jalál men tumhen farámosh nahín kartá hai. Wuh apne sáre bháíon ko yád kartá hai. Lekin afsos hai, ki bárhá ham sukh ke sabab se use bhúl játe hain. Bahut Ísáí hain, ki agar unhen sukh kabhí na miltá, to un ke liye bihtar hotá; kyúnki jab Masíh se gáfil ho gae, to apní khushí ki bunyád se phisal gae, aur aise nuqsán men giriftár húe, ki tamám dunyá us ká iláj nahín ho saktí.

Khudá kí pairauí men qáim raho. "Pas, az baski hamáre liye ek bará sardár káhin, jo ásmán se pár guzar gayá, yane Khudá ká Betá Ísá hai, apne iqrár ko tháme rahen," Ibr. 4 : 14. Wuh hamárá sir hai ; aur jab sir bihisht men pahunchá hai, to wuh apná badan, yane apne log, zurúr us men láwegá. Aur wuh hamáre liye minnat kartá hai ; is wáste ham bhatakke parágauda nahín ho sakte.

Masíh kí shafáat se himmat hásil karo, ki duá men nit mashgúl raho. Jab ki wuh tumháre liye minnat kartá hai, tab tum kyún nahín apne liye ? Hawárí isí natíja ko is bát se nikáltá hai : "Is wáste áo, ham fazl ke takht ke pás beparwá áwen, táki ham par rahmat howe, aur niamat, jo waqt par madadgár ho, páwen," Ibr. 4 : 16.

Masíh ke liye dunyá men minnat karo, jaisá ki wuh tumháre liye bihisht men kartá hai. Agar Shaitán tum par tuhmat kare, to Masíh maujúd hai, ki tumháre liye minnat kare ; aur agar koí zamín par use behurmat karne cháhe, to khabardár ! tum us kí izzat ke liye koshish karo ; us ke liye bolo ; us ke liye gunahgáron ke sáth minnat karo, ki we apní dushmaní se tauba karke us ke dost ho jáwen, aur us kí shafáat ke muhásil men sharík howen.

Khudá ká nám Ísá ke liye mubárak howe !

CHAUDAHWÁN BÁB.

MASÍH KÁ HAMÁRE LIYE BADLÁ DENÁ.

US KÍ KAHÁNAT KÁ PAHLÁ HÁSIL.

Masíh ne hamen mol lekar shara kí lanat se chhuráyá, ki wuh hamáre badle maurid i lan húá.—Gal. 3 : 13.

Ab Masíh kí kahánat kí qism, aur zurúrat, aur hisse, yane qurbání aur shafáat, bayán ho chuke hain. Jab ki is mazmún ko na chhoren munásib hai, ki us ke muhásil sochen, jo ye hain, yane gunáh ká kámil badlá dená, aur ek abadí mírás apne logon ke liye hásil karná. Wuh badlá, jo us ke khún baháne se húá hai, záhiran hamárí sanad men mazkúr hai, jis men hawárí 10 áyat men bayán kar karke, ki "Har ek shakhs, jo un báton ke karne par, jo shara kí kitáb men likhí hain, páedár nahín rahtá, malaún hai," farmátá hai, ki kis tarah se ímándár shara kí lanat se chhút játá hai ; yane, Masíh ke hamáre liye wuh lanat sahne se, aur is tarah se Khudá ke insáf ko badlá dene se, aur ímándár ko sazá kí liyáqat se ázád karne se.

Kháss karke is áyat men Masíhí ká chhutkárá shara kí lanat se ; aur us ká taur, mazkúr hain.

1. Ímándár ká chhutkárá : "Masíh ne hamen shara kí lanat se mol lekar chhuráyá." Shara i Iláhí ke tín hisse hain—hukm, wade, aur dhamkíán yá lanaten. Shara kí lanat us ká ilzám dene ká fatwá hai,

jis se gunahgár ján aur badan kí maut ke band men̲ á játá hai. Zanjír, jis se wuh use bándhtá hai, so gunáh kí náláiqí hai; jis se Masíh ke siwáe koí chhuṛá nahín̲ saktá. Shara kí yih lạnat haulnák chíz hai; kyúnki wuh us kí rúh ko már ḍáltí hai; aur wuh kabhí dhímí nahín̲ hone kí—na ánsúon̲, na tauba, na chál ke sudhárne se gunahgár ko chhoṛne kí. Masíh is lạnat se ímándár ko chhuṛátá hai; aur wuh us se abad tak aur kuchh kám nahín̲ rakhtá.

2. Is ká taur mazkúr hai; yạne púrá dám diyá gayá hai, aur gunahgár kí jagah diyá gayá, jis se kámil badlá húá. Aur jaisá ki dám púrá thá, waisá hí hamáre badle men̲ diyá gayá hai;—aur hamári sanad yihí kahtí hai: "wuh hamáre badle maurid i lạn húá;" jis ká matlab nahín̲ hai, ki Masíh áp lạnatí húá; jaisá ki jab kahá gayá hai, ki "Kalima mujassam húá," tab matlab nahín̲ hai, ki Ulúhiyat jism húí. Ulúhiyat ne jism liyá; aur Masíh ne lạnat apne úpar lí;—is wáste likhá gayá hai, ki "Us ne us ko, jo gunáh se wáqif na thá, hamáre badal gunáh ṭhaharáyá." Is ká matlab yih hai, ki hamáre gunáh us ko mahsúb húe, ki wuh hamárá zámin hoke un ká kafára dewe, aur sazá uṭháwe, hamáre badle men̲. Is se yih natíja nikaltá hai:—

Masíh kí maut se ímándáron̲ ke sáre gunáhon̲ ká kámil badlá húá; aur Ḳhudá ká insáf phir un kí bábat kuchh dạwa nahín̲ karegá.

I. *Masíh ká badlá dená kyá hai?* Jawáb yih, ki badlá dená Masíh ká wuh kám hai, jo us ne, hamárá zámin hoke, Ḳhudá kí tábidárí se, aur hamáre piyár se, kiyá; yạne, Ḳhudá-insán ne apne taín̲ házir kiyá, ki sab kuchh kare, aur sab kuchh sahe, jo hamen̲ shara se karná aur sahná thá; jis kám se us ne hamen̲ us gazab aur lạnat se, jo gunáh ke sabab wájibí the, riháí baḳhshí.

1. Yih *Ḳhudá-insán* ká kám hai; aur koí is qábil na thá, ki Ḳhudá ko gunáh kí beniháyat badí ká badlá dewe. Basabab donon̲ ḳhássiyaton̲ ke ek hí ạjíb shaḳhsiyat men̲ báham hone ke wuh yih kám kar saktá thá, balki kiyá hai. Insániyat se jo kuchh ho saktá, so húá—wuh qurbání ká mádda húá: Ulúhiyat se us kí aisí qadr húí, ki wuh kámil badlá thá. Is tarah se wuh kám Ḳhudá-insán ká kám thá; lekin aisá ki har ek ḳhássiyat apní apní sifaten̲ rakhtí thí, agarchi donon̲ is kám men̲ báham húín̲. Agar sab firishte ján dete, aur sáre ádmíon̲ ká ḳhún baháyá játá, to bas na hotá. Ḳhudá ne apne ḳhún se, Ạ́m. 20 : 28, kalísiyá ko mol liyá.

2. Agar wuh Ḳhudá ke insáf ko hamáre liye rází kare, to zurúr hai, ki hamárá zámin hoke *Ḳhudá ke áge hamáre liye házir howe;* nahín̲, to us kí tábidárí se ham ko kuchh fáida nahín̲ pahunchtá. Is anjám ke liye wuh shara ká mahkúm húá, Gal. 4 : 4; yạne aise hí faráiz ká mahkúm húá, jaise ki hamen̲ farmáe gae,—aur is men̲ hamárá zámin húá; chunánchi wuh zámin kahlátá hai, Ibr. 7 : 22. Haqíqat men̲ aur kisú sabab se wuh tábidár aur ranjída nahín̲ ho saktá thá. Wuh apne kisí kám ke sabab se maurid i lạn nahín̲ húá. Us kí bábat ek peshíngoí húí, "Masíh munqata kiyá jáegá, aur us ká kuchh nahín̲;" yạne, apne wáste nahín̲, Dán. 9 : 26; aur pák nawishte sáf sáf kahte hain̲, ki hamáre wáste,—Masíh, jaisá ki nabíon̲ kí kitábon̲ men̲ likhá gayá hai, hamáre gunáhon̲ ke wáste múá, 1 Kar. 15 : 3.

Yád karná cháhiye, ki Masíh hamárá badlá húá. Baze kahte hain, ki Masíh hamáre fáida ke wáste múá, lekin hamáre badle men nahín. Par us ká hamárá zámin aur badlá honá hamáre sádiq gine jáne kí bunyád hai, balki us ke kone ká sirá. Agar wuh hamárá badlá na húá, to hamáre gunáh us par kyúnkar láde gae? Yas. 53 : 6. Agar wuh hamáre badle men sádiq na hotá, to kyúnkar "Khudáwand hamárí sadáqat" kahlá saktá? Yar. 33 : 16. Agar hamárá badlá na hotá, to us se hamen kyá fáida hotá?

3. Masíh *Khudá ká tábidár* thá, aur *hamen piyár* kiyá; isí sabab se hamáre liye insáf ko rází kiyá. Fil. 2 : 8 se sáf záhir hai, ki us ká kám tábidárí se thá; "maut tak, salíbí maut tak farmánbardár rahá." Farmánbardárí hotí hai sirf jab hukm húá hai; aur Masíh áp kahtá hai, ki aisá hukm húá,—"Us ká dená (yane ján ká dená) mere ikhtiyár men hai, aur us ká phir lená mere ikhtiyár men hai; yih hukm main ne apne Báp se páyá, Yúh. 10 : 16. So wuh is men Khudá ká tábidár thá; tau bhí apní hí marzí se sab kuchh kiyá; aur mihrbání aur mahabbat se kiyá; kyúnki "Masíh ne ham se mahabbat kí, aur apne taín Khudá ke áge charháwá aur qurbán kiyá, táki use khushbú malúm ho," Afs. 5 : 2. Jaisá ki us ke hamárá badlá hone ká sabab i báharí hamárí shikasta-hálí thí, waisá hí sabab i bátiní us kí mahabbat thí.

4. Masíh ne insáf ko rází kiyá *sahne se*, aur *karne se*; yane jo kuchh Khudá kí shara ke mutábiq ham ko karná aur sahná thá, so us ne kiyá aur sahá. Masíh ká yih duhrá kám ádmí ke duhre farz ke mutábiq hai; yane us ne sab kuchh kiyá, jo Khudá ádmí se cháhtá hai; aur wuh sazá sahí, jo Khudá ne hamárí náfarmábardárí ke liye thaharáí. In do báton se wuh kámil tábidárí húí, jis se Khudá rází hai, aur ham ko sadáqat mahsúb hotí hai.

5. Us ke hamáre badle hone ká hásil aur phal yih hai, ki ham us gazab aur lanat se, jo hamáre gunáhon ke liye wájibí the, chhút játe hain. Masíh ke kafára kí qadr, aur qímat, aur kamáliyat aisí thín, ki hamárí ázádagí aur kámil chhutkárá us ká wajibí phal thá; us se hamárí naját sirf mumkin nahín, balki munásib húí. Agar wuh hamáre badle men maurid i lan húá, to zurúr ham ne lanat se riháí pái; aur isí tarah hawárí bhí dalíl kartá hai:—"Alláh ne us ke taín aisá záhir kiyá, ki wuh un ke liye, jo us ke lahú par ímán láwen, sulh ká sabab ho, táki wuh apní sadáqat zuhúr men láwe; is wáste ki Khudá pahle gunáhon se muhlat ke dinon men guzar gayá, so us ne yih kuchh kiyá, ki wuh is zamáne men apní sadáqat zuhúr men láwe, ki wuh áp hí sádiq thahare, aur us ko, jo Ísá Masíh par ímán látá hai, sádiq thaharáwe," Rúm. 3 : 25, 26. Jab Khudá ne Masíh se gunáh ká intiqám liyá, tab us ká matlab kyá thá? Is mazmún par dhiyán karná cháhiye. Us ká matlab thá, ki apní sadáqat ko gunáh kí bakhshish men záhir kare; aur yih bát aisí bhárí hai, ki Hawárí ne use duhráyá: wuh cháhtá thá, ki ham bakhúbí yád karen, ki na sirf rahmat, balki insáf aur sadáqat bhí gunahgáron ke bakhshne men zuhúr men átí hai. Yih kaisí tasallí kí bát hai! Khudá ne Masíh ko hamáre kafára ke liye záhir kiyá hai. Kyá insáf ko záhir aur rází karná zurúr hai? Wuh Masíh kí maut se aisá záhir aur rází kiyá gayá hai, ki

jaisá tumhárí halákat se kabhí nahín ho saktá. Is tarah se Masíh ke insáf ko rází karne ká mukhtasar bayán húá.

II. Masíh ká insáf ko rází karná haqíqí hai; khiyálí nahín. Is kí subút men jo kuchh ham kah chuke hain, so kám átá hai. Bazon ne samajhá hai, ki wuh misálí hai; lekin wuh sach, púrá aur maqbúl hai. Us ká lahú ek zámin ká lahú hai, Ibr. 7: 22, jo shara ke faráiz men thá, Gal. 4: 4; aur agarchi usí ká kuchh gunáh nahín thá, tau bhí Khudá ke áge hamárá zámin hoke hamárí badkáríán us par ládín, Yas. 53: 6; aur usí se Khudá ne hamáre gunáhon ká intiqám liyá, Rúm. 8: 32, us kí ján kí tasdía men, Matí, 27: 46, aur badan kí, Ám. 2: 23; aur apne Bete kí is tábidárí se wuh bilkull khush aur rází hai, Afs. 5: 2, aur is liye use murdon men se jiláyá, aur apne dahne háth bitháyá, Afs. 1: 20; aur us kí sadáqat kí khátir se ímándáron ko sádiq aur ázád kiyá, yahán tak ki we phir kabhí mulzim na honge, Rúm. 8: 1, 34. Yih sab pák nawishton se sáf záhir hai: hamárá ímán is kafára kí bábat ádmíon kí tajwíz kí húí báton par nahín, lekin Khudá kí muhr kí húí sachcháí par qáim hai; lekin insán kí tabíat aisí nádurust hai, aur us ke dil ká aisá gurúr hai, ki wuh Khudá ke fazl kí, jo hamáre liye aisí mukhlasí bakhshne se áshkára húá, taríf na karke, aur sárí iatirázen, jo us ká kharáb dil Shaitán kí madad se nikál saktá hai, pesh láke nit koshish men rahtá hai, ki us bunyád i mubárak ko, jis par Khudá ne apní izzat o jalál, aur apne logon kí naját muqarrar kí hai, dhá dále!

Ha'sil i kala'm.—1. Agar Masíh kí maut wuhí hai, ki jis ke sabab Khudá ham se rází húá, to *gunáh niháyat badí hai;* kyúnki us ká beniháyat intiqám liyá gayá hai. Ahmaq gunáh se thatthá karte hain; aur ádmíon men bahut thore hain, jo us kí badí kí tháh páte hain. Gunáh aisí kharábí hai, ki agar Khudá tumháre ek bad khiyál ke badle men hamesha ká azáb detá, to sazá gair wájibí na hotí. Sháyad tum gumán karte ho, ki Khudá ká gunáh ke badle aisí sazá dená, aur kabhí gunáhgár se rází na honá, barí sakhtí hai; lekin gaur karo, ki wuh, jis ke gunáh karte ho, pák aur mubárak Khudá hai, jis ká haqq kámil hai, aur jis ká insáf badaltá nahín; tab sháyad aur tarah ká gumán karoge. Afsos! gunáh kí badí kí gahráí kaisí! Agar tum us kí badí pahchánne cháhte, to Khudá kí sifaten socho, jis ke khiláf men gunáh karte ho; yá Masíh kí tasdía o maut se us kí gahráí nápo: tab tum sáf sáf dekhoge, ki wuh kaisí burí aur karwí chíz hai. Masíh kí maut ek áíná hai, jis men insán apne gunáh kí bebayán o behadd badí dekh saktá hai.

2. Admíon kí *rúhen beshqímat* hain. Yih us dám se, jo un kí naját ke liye diyá gayá, malúm hotá hai. Masíh ke khún se afzal kyá! "Kyúnki tum yih jánte ho, ki tum ne jo apní maurúsí ádat i behúda se naját pái, yih kuchh fání chízon ke, yane rúpe sone ke sabab se nahín, balki us ke, jo bedág aur beaib barre kí mánind hai, yane Masíh ke beshqímat lahú ke sabab se hai," 1 Pat. 1: 18, 19. Sirf Masíh ká khún insán kí rúhon ke kafára karne kí liyáqat rakhtá hai. Sone rúpe se dunyawí ázádagí ho saktí hai, lekin rúh ká chutkárá jahannamí

band se nahín. Khudá kí sárí khilqat ek hí rúh ke barábar nahín hai; jis ne un kí naját kharídí, us ne yih bát bakhúbí jání; lekin afsos, hazár afsos! gunahgár apní rúhen kaisí sastí bechte hain! Agar tum apní rúhen sastí becho, to pachhtáwá mahangá kharídoge.

3. Is mazmún se wuh *mahabbat, jo Masíh ne ham se kí, bahut afzal* malúm hotí hai. Ek naql hai, ki ek bádsháh ne hukm kiyá thá, ki jo koí zinákárí men pakrá jáegá, us kí donon ánkhen nikálí jáwen. Kuchh arsa guzrá, aur usí ká betá isí gunáh men pakrá, aur us ke sámhne láyá gayá. Bádsháh us kí adálat karne lagá, aur bát sábit húí. Tab sab log kahne lage, ki Wuh hazrat ká akelá betá hai: afsos kí bát hai, ki wuh andhá kiyá jáwe: aur bádsháh se minnat karne lage, ki use muáf kíjiye. Ákhir ko bádsháh ne apní ek ánkh, aur apne bete kí ek, nikálí; aur is tarah se sab logon ke áge apná hukm sábit rakhá, aur apní mahabbat apne bete se záhir kí. Lekin Masíh kí mahabbat ham se is bádsháh kí mahabbat se zíyáda thí: us ne na sirf ádhá bojh utháyá, belki sab kuchh. Us bádsháh ne apne piyáre bete ke wáste ízá utháí: Masíh ne apne dushmanon ke liye, balki dushmanon ke liye, jo us ke khiláf larte chale játe the, Rúm. 5: 8.

4. Jab ki Masíh ne hamáre liye kámil badlá diyá hai, to Khudá ká insáf hamáre gunáhon kí muáfí rok nahín saktá. Wuh ádil hai, ki hamáre gunáhon ko muáf kare, 1 Yúh. 1: 9. Is barí tasallí kí bát se gamgín o miskín gunáhgár ummed i qawí pátá hai. Wuh Khudá se kámil bharose ke sáth faryád kar saktá hai; aur jab Masíh ke lahú kí qadr yád kartá, to apne gunáh se kadhí maglúb na hogá.

5. Cháhiye ki har ek apne kám aur apní nekí ká bharosá chhorke Masíh ke kámil kám par ásrá rakhe. Ham kabhí aisá iráda na karen, ki apne kámon se Khudá ko rází karen. Ham apne gunáhon ke badle kuchh nahín kar sakte hain. Hamárá pachhtáwá, hamárí udásí aur gamgíní, hamárí koshish apne dil ko pák karne men, hamárá sab kuchh, ek hí gunáh ko utár nahín saktá hai. Másíh ká kám aisá kámil hai, ki goyá Khudá har ek se, jo use us ká kafára yád dilátá hai, rází hai. Kásh ki tum sab khúb iatibár karte, ki Masíh par ímán láná Khudá ko aisá khush kartá hai, jaisá ki tumhárí sárí mihnat aur koshish kabhí nahín kar saktí hain.

PANDRAHWA'N BA'B.

MI'RA'S MASI'H KI' QURBA'NI' SE KHARI'DI' HU'I'.

US KI' KAHA'NAT KA' DU'SRA' HA'SIL.

Par jab waqt ákhir húá, tad Khudá ne apne Bete ko bhejá; wuh aurat ke pet se shara ká mahkúm hoke paidá húá, táki wuh ahl i shariat ko mol le, aur ham lepálak hone ká darja páwen.—Gal. 4: 4, 5.

Hama'ra' qarz adá karná, yane shara kí lanat se hamárí ázádagí kharídná, pichhle wáz men mazkúr húá.

Masíh ká hamáre liye ek mírás kharídná is waqt ká mazmún hai. Sanad men is ká zikr aisá hai, "ki ham lepálak hone ká darja páwen." Lepálan kisí ko beṭe kí jagah lená hai. Lepálan i Iláhí wuh kám hai, jis men Khudá, Masíh kí khátir se, hamen farzand ṭhaharáke Masíh ke sáth hayát i abadí ká wáris banátá hai.

Ham ne Ádam ke girne men apní mírás kho dí; aur, úpar kí sanad ke mutábiq, Masíh kí maut se use phir páte hain. Us kí maut se hamárá nayá aur mazbúttar haqq húá hai. Is se yih natíja nikaltá hai, ki—

Masíh kí maut ne na sirf hamáre qarz adá kie, balki Khudá ke farzandon ke wáste ek tuhfa mírás kharídí hai.

"Aur wuh usí wáste nae ahd ká wásita hai, táki maut ke wasíle se un taqsíron ke liye, jo pahle ahd men thín, muáfí howe; aur we, jo buláe gae hain, mírás i abadí ke wade ko hásil karen," Ibr. 9 : 15.

Ab is men daryáft karná hai, ki Masíh ne kyá diyá; kyá mol liyá; aur kin ke liye.

I. *Masíh ne kyá diyá?* Musannifon ne Masíh kí kahánat ke phal do qismon men taqsím kie hain, yane qarz ko adá karná, aur mírás ko mol lená. Is ke mutábiq Masíh kí tábidárí kí do nisbaten hain; yane, ek sharaí sadáqat se, aur ek sawáb se, jo shara ke dawe se ziyáda hai.

Is bát men musannifon ne, wájibí tarah se, Masíh kí maut kí, aur us ke ahwál o nisbaton kí tafríq kí hai. Jab Masíh kí maut ko aur báton se aláhida karke sochte hain, to malúm hotá hai, ki wuh shara ke dawe se kuchh ziyáda na thí; kyúnki na Báp kí mahabbat, na us ká insáf Masíh ko us tasdía se, jo insán ke badlá dene ke liye use sahná zurúr thá, ziyáda kabhí nahín dene ká; lekin jab us ke ahwál, aur sahnewále kí zát i pák, wg., sochte hain, to malúm hotá hai, ki us ká sawáb shara ke dawe se niháyat álá o bálá thá; kyúnki agarchi shara ne gunahgáron kí maut cháhí, jo kíre makore hain, tau bhí wuh betaqsír kí maut na cháhtí thí; wuh na cháhtí thí, ki Khudá apná khún baháwe; wuh kabhí nahín cháhtí thí, ki aisá beshqímat lahú, jaisá Masíh ká, baháyá jáwe. Shara ne yih nahín cháhá; lekin Khudá ko achchhá lagá, ki apne insáf aur rahmat ke zuhúr ke liye yihí badlá ṭhaharáwe, ki Masíh hamáre liye marne se hamárá ázád karnewálá howe. Aur haqíqatan jab Khudá ne shara aisí ḍhílí ki, ki hamárá badlá ho saktá, tab ham par bará fazl kiyá; kyúnki is se insáf bilkull rází húá hai, aur tau bhí ham jíte aur bachte hain. Agar yih májara haqíqat men na hotá, to insán us ká khiyál na kar saktá. Ab ham ne Masíh ke us kámil badle se, jo hamárí khatáon ke liye us ke khún aur tasdía se húá, kámil ázádagí pái; balki ek jalwagar mírás, jo us ke khún se kharídí gaí hai, hamárá haqq hai; kyúnki wuh betaqsír ká, balki Khudá ká khún hai; aur is wáste shara ke dawe se ziyáda tuhfa aur kámgár. Is se ham par áshkára hai, ki Masíh men kaisí daulat ká khazána hai, jo us ne hamárí ázádagí kí qímat se ziyáda hamáre wáste diyá. Jitná ki us kí ján aur badan ham se bihtar hain, jin ke badle wuh qurbán húá, itná yih khazána hai; aur na ádmí, na firishte us ká shumár kar sakte hain. Masíh ne isí behadd khazána

ko kharch kiyá, ki ímándáron ke wáste sab se achchhí mírás mol lewe. Ham is tarah se khazána ká khiyál kar karke, ab mírás kí taraf rujú láwen.

II. *Yih mírás* aisí láintihá hai, ki khalq us kí baṛái samajh nahín saktá ; kyúnki us men sab chízen hain. "Sab kuchh tumhárá hai ; aur tum Masíh ke ho, aur Masíh Khudá ká," 1 Kár. 3 : 22, 23. "Jo gálib hotá hai, so sab ká wáris hogá," Mush. 21 : 7. Khâss karke

1. *Is dunyá kí sárí barakaten* ímándáron ke liye Masíh kí maut se kharídí gain. "Us ne hamen sab kuchh kasrat se diyá," 1 Tim. 6 : 17. Yih nahín, ki sab chízen haqíqatan ímándáron ke qabze men hain ; lekin sab chízon se tasallí o fáida unhen milte hain. Auron ko is zamáne ká mál ḍank, aur karwáhaṭ, aur jál hain : muqaddas logon ko sirf us ká fáida ;—chunánchi likhá hai, "Thoṛá sá, jo sádiq ká hai, bahutere shaníron ke amwál se bihtar hai," Zab. 37 : 16 ; aur yih bát goyá kunjí hai, jis se hawárí ká yih qaul khultá hai, ki "Nádár kí mánind hain, par sárí chízon ke málik hain," 2 Kar. 6 : 10. Sirf we dunyá ko qabze men rakhte hain ; par dunyá auron ko rakhtí aur un par gálib átí hai. Muqaddas log dunyá ko istiamál karke us men Khudá se khushí hásil karte hain : aur log dunyá ke sabab se fareb kháte, aur álúda hoke halák ho játe hain.

2. *Rúhání barakaten* Masíh ke khún se un ke liye kharídí gain ; chunánchi *bariyat*, yane sádiq giná jáná, jis men hamáre gunáhon kí muáfí aur hamárí maqbúliyat shámil hain : "So we us ke fazl ke sabab se Masíh Ísá ke fidá hone ke wasíle se sádiq gine játe hain," Rúm. 3 : 24. *Pákízagí* bhí un ke liye kharídí gaí hai ; chunánchi "wuh hamáre liye Khudá se pákízagí hai," 1 Kar. 1 30. Ye do, yane hamárí bariyat aur pákízagí fazl i kasrat ke khazáne ke sab se achchhe pairáhan hain. Jo rúh unhen pahintí hai, so kaisí jalwagar aur khushnumá hai ! *Khudá ká lepálak honá* us ke khún se hamáre liye kharídá gayá : "Kyúnki tum sab ke sab us ímán ke sabab se, jo Masíh Ísá par hai, Khudá ke farzand ho," Gal. 3 : 26. Masíh ke Beṭe hone se, ham, ímán ke wasíle se us men hoke, farzand ho játe hain ; aur agar farzand, to wáris. Wáh ! yih kaisí mahabbat hai, ki ham Khudá ke farzand kahláwen ! 1 Yúh. 3 : 1 :—ki ham garíb o láchár wáris howen, balki Khudá ke wáris Masíh ke sáth ! Hán, wuhí *ímán*, jis se ham Masíh ke sáth paiwasta hote hain, us ke khún se kharídá gayá. Yih beshqímat fazl Masíh ne hamáre wáste mol liyá ; hán, wuh sárí sulh, aur khushnúdí, aur rúhání tasallí, jo ímán ke phal hain, ímán ke sáth isí lahú se kharídí gaí hain, 2 Pat. 1 : 1 ; Rúm. 5 : 1—3. Aláwa is ke *Rúh ul-Quds* áp, jo sáre fazl aur tasallí ká báni aur sotá hai, Masíh kí maut aur jí uṭhne se ham ko miltí hai, Gal. 3 : 13, 14. Agar Masíh nahín múá hotá, to Rúh i Pák tumháre dilon ko na pák kartí, na tasallí bakhshtí.

3. Sárí *abadí barakaten* us ke lahú se kharídí gaí hain. Bihisht aur us ká jalál isí qímat se ímándáron ke liye kharíde gae. Is sabab se wuh jalál ek "mírás, jo bezawál, aur namulauwas, aur pazhmurda nahín hotí, aur ásmán men tumháre liye rakh chhoṛí gaí," kahlátá hai ;

jis kí jítí ummaid ke liye Masíh ke jí uṭhne ke báis tum phirke paidá húe, 1 Pat. 1 : 3, 4. Na sirf abhí kí, balki ánewálí rahmaten bhí hamáre liye kharídí gaí hain, usí ke khún se, 1 Kar. 3 : 22.

III. Yih sab kuchh *ímándáron* ke liye kharídá gayá hai; is wáste wuh "muqaddas logon kí mírás raushní men" kahlátá hai, Kal. 1 : 12. "Sab kuchh tumhárá hai; kyúnki tum Masíh ke ho;" haqq is tarah se ṭhahartá hai, 1 Kar. 3 : 22, 23. Aur waisá hí Rúm. 8 : 30 men likhá hai, "Aur jin ke liye us ne taqdír kí, us ne un ko talab kiyá; aur jinhen talab kiyá, un ko sádiq jáná; aur jinhen sádiq jáná, un ko jalál bakhshá." Sirf wuhí farzand o wáris hain, Rúm. 8 : 17. Nárást us ke wáris nahín ho sakte, 1 Kar. 6 : 9. "Chhoṭe gol" ko "Báp kí khushí" hai, ki "bádsháhat dewe," Lúká, 12 : 32.

Ha'sil i kala'm.—1. Kyá Masíh ne tumhen ázád kiyá, balki tumháre wáste aisí abadí mírás mol lí hai? To kaisá zurúr hai, ki ímándár log is zindagí men us hissa se, jo us kí parwardigárí men un ke liye ṭhaharáyá gayá hai, *qináat karen*. Kyá sirf qináat karen? Yih to bahut adní bát hai. Cháhiye ki we dilshád, aur taríf, aur shukrguzárí se mamúr howen, un kí hálat kitní hí past aur muflis kyún na ho. Kurkuráná aur Khudá kí parwardigárí se iatiráz karná is mírás ke muntaziron men kabhí na páyá jáwe! Agar tum bázár se kisí muhtáj bhíkh mángnewále ko leke apná lepálak aur wáris ṭhaharáte, aur bad us ke wuh thoṛe se dukh ke sabab tum se jhagrá kartá, to tum us kí bardásht kyúnkar kar sakte?

2. Cháhiye ki Khudá ke log is dunyá men apná daur aisá karen, jaisá ki un kí *khwáhishen* sab chízon se, jo dekhne men átín, *chhuṛáí gaí hon*. Cháhiye ki jíne ko aur marne ko bhí rází howen; kyúnki agar jíte rahen, to hál kí sab chízen un kí hain; aur agar mar jáwen, to áyanda kí sab chízen un kí hain. Púlús is ká zikr baṛí beparwáí ke sáth kartá hai: "Main nahín jántá, main kyá ikhtiyár karúngá," Fil. 1 : 22. Bahutere, jo ab jalál men hain, maut kí khwáhish karke zindagí ko sabr ke sáth káṭte the, jab ki yahán jism men ḍerá karte the.

Aur Khudá kí dánáí aur hikmat is men záhir hotí hai, ki wuh nae makhlúq ko aisá mizáj i bejumbish detá hai, jaisá ki 2 This. 3 : 5 men mazkúr hai: "Khudáwand tumháre dilon ko hidáyat kare, ki tum Khudá ko piyár karo, aur Masíh kí ráh tako." Mahabbat se khwáhish paidá hotí hai; aur sabr se khwáhish kí shiddat tham játí hai. So khwáhish i shiddatí adab o bardásht se, aur mahabbat i garán baṛe sabr se mel kartí hai. Aur agar Khudá Ísá ke mizáj men aisá mel paidá na kartá, to ímándár apne taín hamesha ízá detá.

3. Is mazmún se, natíja ke taur par, malúm hotá hai, ki *un kí naját, jo Masíh ko nahín pahchánte, aur us ke láhú men kuchh bakhrá nahín rakhte hain, námumkin hai.* Tamám dunyá ke liye jalál men dákhil hone kí sirf ek hí ráh hai. "Koí bagair mere wasíle ke Báp ke pás nahín á saktá," Yúh. 14 : 6. Abirahám kí barakat ímán se gair qaumon par átí hai, Gal. 3 : 14. Bagair Ísá Masíh ke koí kám Khudá ke nazdík nek nahín ṭhaharegá; "mujh se judá tum kuchh nahín

kar sakte," Yúh. 15 : 5. Aur bagair ímán ke Ḳhudá ko razámand karná muhál hai, Ibr. 11 : 6. Kitáb i Quds ke mutábiq naját hamesha dạwat se nisbat rakhtí hai, Rúm. 8 : 30 ; aur yih dạwat injíl kí ḳhushḳhbabarí se. Rúm. 10 : 10. Jo Ísáí taqrír karte haiṉ, ki butparast aur ḳharáb Masíhí naját pá sakte haiṉ, un se wuhí kah sakte haiṉ, jo ek shaḳhs ne Aflátún ke tạríf karnewáloṉ ko kahá, ki Jab tum koshish karte ho, ki Aflátún ko Ísáí ṭhaharáo, to ḳhabardár! na ho, ki tum áp butparast aur beráh na ṭhaharo!

4. Kaisí baṛí bát hai, ki is abadí mírás meṉ *hamárá haqq beshakk o shubha howe!* Bahutere nit koshish karte haiṉ, ki is dunyá meṉ ek fání hissa páweṉ ; par us abadí mírás se bilkull gáfil rahte haiṉ. Yih haulnák hai. Is se mạlúm hotá hai, ki insán kí buzurg rúh kaháṉ tak gunáh ke sabab past o badzát ho gaí hai, ki sirf is dunyá aur jism kí parwá kartí hai. Merí suno, ai tum, jo is dunyá ke liye aisí mihnat karte, ki goyá bihisht us meṉ hotí. Jab maut áwegí, aur tum un sab chízoṉ kí, jin ke wáste mihnat o mashaqqat karte ho, baḳhúbí behaqíqatí pahchánoge, tab kyá karoge? Jab áge nazar karke ạqibat ko dekhoge, tab kyá karoge? Maut kí hálat meṉ tum hayát i abadí kí ummaid i qawí ke wáste kyá na dete!

Pas, agar apní bechárí rúh kí kuchh parwá karte ho, to abhí apne abadí sukh aur dukh se beparwá na raho. "Ziyáda jidd o jihd karo, ki tumhárá talabída aur barguzída honá sábit ho," 1 Pat. 1 : 10. "Ḍarte aur thartharáte apní naját ke kám kie jáo ; kyúnki Ḳhudá hai wuh, jo tum meṉ íjád kartá hai, ki tum us kí marzí ke muwáfiq cháho aur kám karo," Fil. 2 : 12, 13. Yád karo, ki tum apní hí naját ke liye kám karte ho ; aur naját chhoṭí aur adní chíz nahíṉ hai. Tum apní hí láchár rúh ke wáste mihnatkash ho-o ; aur is rúh se bihtar tumhárí kaun chíz hai?

Yád karo, ki Ḳhudá abhí madad o fazl tumheṉ dene cháhtá hai ; Rúh-ul-Quds tumhárí hidáyat karne cháhtí hai ; lekin sháyad wuh tumheṉ chhoṛ degí ; tab kyá karoge? Kám kíjiyo! apní naját ke kám kíjiyo! Bihisht beshqímat hai ; us ke liye láiq kám kíjiyo!

Aur tum, jo sachchí aur qawí gawáhí páte ho, ki yih mírás tumhárí hai, háth aur ánkh uṭháke us fazl kí tạríf karo, jo tumheṉ bihishtí mírás ká haqq detá hai! Ḳhudá ke wárisoṉ, balki Masíh ke hamwárisoṉ ke láiq chál chalo. Jab yaháṉ hájateṉ mạlúm hotíṉ, tab bihisht kí taraf rujú láo. Us ko dekhne se ḳhátirjamạ ho. Yád karo, ki Masíh ne tumháre liye kyá mol liyá ; aur is ko sach karke kaho, Masíh ke liye Ḳhudá ká nám mubárak howe!

SOLAHWÁṈ BÁB.

MASÍH KÁ BÁDSHÁHÍ MANSAB.

US KÁ RÚHÁNÍ ASR INSÁN KE DIL PAR.

Ki ham tasauwaroṉ ko, aur har ek bulandí ko, jo Khudáshinásí kí mukhálifat se áp ko bálá kartí hai, girá dete haiṉ, aur har ek khiyál ko asír karke Masíh ká farmánbardár karte haiṉ.—2 Kar. 10: 5.

Ab Masíh ke bádsháhí mansab ká bayán karná hai. Is se hamárá jalál wálá Naját-dihinda hameṉ ázád karne ká iráda púrá kartá hai. Agar wuh nabí hoke baní Ádam ko hayát i abadí kí ráh na batlátá, to we kabhí use pahchán na sakte; aur agar wuh káhin hoke un ke kafára karne ke wáste apne taíṉ qurbání na kartá, to un ko mukhlasí na miltí; aur agar bádsháh na hotá, ki unheṉ apne lahú kí kharídí húí mírás dewe, to un ko us kí maut se koí haqíqí fáida na hotá. Jo ki us ne nabí hoke záhir kiyá, aur káhin hoke mol liyá, so wuh bádsháh hoke kám meṉ látá hai. Wuh pahle apne logoṉ ke diloṉ ko apní rúhání hukúmat ke maglúb kar detá hai; aur bad us ke un ká hákim o panáh hoke sárí chízoṉ ká intizám unhíṉ ke fáida ke liye kartá hai. So Masíh kí bádsháhat goyá duhrí hai: ek to rúhání, aur bátiní, jis se wuh apne logoṉ ke díloṉ ko maglúb o mahkúm kar detá hai; aur dúsrí intizámí aur báharí, jis se dunyá ke sáre muamaloṉ ká bandobast un kí naját aur mubárakbádí ke wáste kartá hai. Is waqt us kí rúhání aur bátiní bádsháhat ká zikr kiyá jáegá. Úpar kí sanad meṉ

1. *Gunahgároṉ ká* injíl kí *mukhálifat karní* mazkúr hai. Kis tarah se karte haiṉ? Tasauwaroṉ se; yane taqrír, uzr, tadbír, wagaira, ki jin se nafsání ádmí koshish karte haiṉ, ki kalám se qáil na ho jáweṉ. Phir, bulandí, yane gurúr se, jis ke sabab se nádán insán nahíṉ cháhtá hai, ki naját muft howe; aur jis ke sabab se wuh injíl se nafrat kartá hai, is wáste, ki wuh ádmí kí fazílat o khud parastí nest kartí hai. Yih takrár i nafsání aur nádán bulandí wuhí mukhálifat hai, jo nafsání dil Masíh ke zidd meṉ karte haiṉ.

2. Phir is men wuh *fath* mazkúr hai, jo injíl gunahgároṉ par pátí hai. Wuh in burjoṉ aur panáhgáhoṉ ko girá detí hai. Is tarah se Masíh Shaitán ke baktar ko, jis par wuh tawakkul kartá thá, lúṭtá hai; yane, gunáhgár ko chitátá hai, ki us ke sab tasauwar aur bulandí use Khudá ke gazab se panáh nahíṉ de sakte haiṉ.

3. Is fath ká *anjám o fáida* mazkúr haiṉ. Masíh apne dushmanoṉ ko na sirf lúṭke le játá hai, balki únheṉ apne mahkúm kar detá hai, yaháṉ tak ki we khushí se us kí bádsháhat ke tábi hote, aur us kí khidmat karte haiṉ. Yih to fath se bihtar hai. We na sirf Masíh kí mukhálifat karne se báz ate haiṉ, balkí us ke liye larne lagte. Wáh! fath i mubárak! basabab jis ke gálib o maglub báham shádmání karte haiṉ!

Is se yih natíja nikaltá hai:—

Masíh bádsháhí ikhtiyár o iqtidár un sabhon ke dilon par, jinhen injíl us ke tábidár kar detí hai, rakhtá hai.

Jab ádmí táríkí ke qabze se riháí páte, usí waqt Masíh kí tasallut men dákhil hote hain, Kal. 1 : 13. Yih tasallut rúhání aur bátiní hai, Lúká 17 : 20, 21. Masíh apne logon ke dil, tamíz, aur khwáhishon men takht-nishín hai, Zab. 110 : 3 ; aur us kí bádsháhat sadáqat, aur árám, aur Rúh-ul-Quds men khurramí hai, Rúm. 14 : 17.

Ab daryáft karen, ki Masíh ádmion ke dil men apná takht kyúnkar pátá hai ; kis tarah se wuh apná bádsháhí uhda istiamál kartá hai ; aur un ke kyá kyá haqq hain, jin par wuh bádsháhí kartá hai.

I. Masíh apná takht ádmí ke dil men *kyúnkar pátá hai?* Dil ko fath karne se. Agarchi we, jo bachenge, us ke hain, aur Báp ne unhen use diyá, aur wuh un ke liye múá hai, tau bhí Shaitán pahle un par qábiz hai. Khudá ne Kanaán kí zamín Abirahám ko dí thí, lekin Kanaání, aur Parizzí, aur baní Ánák us par qábiz the ; aur Abirahám kí aulád ko us ke liye larná pará. Isí tarah se ghar us ká hai, jis ne use tamír kiyá ; lekin zoráwar ádmí hathyár leke us par qábiz hai, aur jab tak ki ek us se mazbút áke use na nikále, wuh rahegá, Lúká 11 : 20—22. Isí tarah se Masíh ko apní ráh gunahgáron ke dil men laráí karke kholná hai. Dil us ká haqq hai ; lekin use bajabr lená partá hai. Aur wuh yihí kám kartá hai. Us ke log us kí qúwat ke din ikhtiyárí qurbánián láte hain, Zab. 110 : 3. Us kí qúwat ká din wuhí hai, jab ki wuh apne kalám se dil par tásír kartá hai ; kyúnki us kí Rúh us ke kalám ko leke, jo har kisí do dhárí talwár se teztar hai, dil ko kholtá hai, Ibr. 4 : 12. Tab tamíz us ke tíron ke sabab ghabrá uthtí hai ; aur we bolte hain, ki Ham kyá karen? Ám. 2 : 37. Dil chhid játa. Masíh ke tír us men tez hain, jin se log us ke áge girte hain, Zab. 45 : 5, 6. Wuh is tarah se gunáhgáron kí sárí jhúthí panáhgáhon ko dhá detá hai. Tab un ke sáre khiyal, aur uzr, aur bahána sirf kágaz kí sí díwár thaharte hain. Un ke dil thartharáte, aur har ek bulandí, jo Khudáwand kí mukhálifat kartí, gir játí hai.

Jab Masíh dil men aise paigám bhejtá, to us dil men niháyat tasdía hotá hai ; goyá Shaitán ne us men aisí shahrpanáh banáí hai, ki dil pahle hí se maglúb nahín hotá ; balki dartá rahtá, jab tak ki us ká sárá jhúthá bharosá játá rahtá, aur wuh apne taín Masíh ká muhtáj malúm kartá. Tab wuh Masíh se rahm mángtá ; aur Khudá, jis ká iráda sirf yihí thá, ki dil hí kí bihtarí ke liye us par gálib áwe, rahmat kí ummaid dikhátá ; aur dil khushí se maglúb hoke apní gardankashí chhor detá, aur us kí tábidárí kartá hai.

Kabhí kabhí dil men shakk aur dar bashiddat hote hain, aur kuchh ummaid nahín. Lekin kaun us Naját dihinda ke pás kabhí gayá hai, jis ne rahm na payá? Aur ádmíon ne us ke maglúb hoke apní ummaid se bartar rahmat páí hai. Lekin sháyad koí kahe, ki Main us ká sakht dushman húá hún. Bhalá ; tau bhí Bádsháh áp kahtá hai, ki Sharír apní ráh chhore, aur main us par rahm karúngá, aur bakasrat muáfí bakhshúngá, Yas. 55 : 7. Phir sháyad kahe, Rahm ká mausim guzar gayá hogá : main ne der tak mukhálifat kí hai. Lekin yih socho,

ki agar aisá huá, to Masíh ne kyún intiqám nahín liyá? Kyún jahannam men nahín bhejá? Wuh abhí tak rahm dikháne ke waqt kí intizárí kartá hai: wuh buland hai, ki rahm kare.

Ákhir ko malúm hotá hai, ki agar main sarkashí men rahún, to zurúr halák ho jáúngá; aur agar Masíh ke pás jáún, to merá hál kaisá badtar hogá? Tab rahm ke paigámon se tasallí aur himmat pátá hai; chunánchi is bát se Masíh kí taraf khinchá játá, ki Wuh intihá tak bachá saktá hai, Ibr. 7 : 25, aur Jo mere pás átá hai, main use hargiz nikál na dúngá, Yúh. 6 : 37; aur Ai sab mihnat kasho, aur bárbardáro, mere pás áo, aur main tumhen árám dúngá, Matí 11 : 28. Tab ádmí kí marzí Masíh kí maglúb ho játí, aur us kí khwáhishen darwáze ko kholke Masíh ko andar áne detín. Jis tarah ki Zabúr men Isráel ká Kanaán zamín men dákhil honá mazkúr hai, yane "Ai daryá, tujhe kyá húá, jo tú bhágá? aur ai Yardan, kyá húá, ki tú ultí bahí? Aur kyá húá, ai paháro, ki tum mendhon kí mánind chhalángen márte ho?" Zab. 114: 5, 6; usí tarah ke misál se Masíh ká dil men dákhil honá bayán ho saktá hai. Tujhe kyá húá, ai gardan kash marzí, jo tú Masíh kí maglúb ho gaí? ai sakht dil, tujhe kyá húá, jo tú narm hoke tauba ke páníon ko bahá detá?

Is tarah se dil Masíh ke pás khushí se átá hai, aur kuchh nahín cháhtá hai, magar yih, ki us kí tábidárí aur khidmat men áyanda ko zindagí guzrán kare.

II. Ab daryáft karenge, ki Masíh un ke dil men, jo us ke maglúb hote hain, *kis tarah se hukmráni kartá hai.*

1. Wuh unhen *naí sharíat* detá hai; aur kámil tábidárí farmátá hai. Áge dil kisí tarah ke rok ṭok kí bardásht nahín kar saktá thá: us ká nafs us kí sharíat thá. "Ham bhí áge bewaqúf, sarkash, fareb khánewále, aur gúnágún shahwaton aur ishraton ke bande the," Fil. 3 : 3. Lekin abhí nafs bhí us ke hukm men áyá. Dil ke aur Masíh ke bích yihí ahd bándhá gayá hai. Masíh ká hukm hai, ki "Merá júá apne kandhe par le, aur mujh se síkh," Matí 11 : 29. Is men kharáí to hai, lekin gulámí nahín; kyúnki Masíh ke qánún sirf kitáb i quds men nahín, balki us ke sachche pairauon ke dilon par likhe gae hain; is wáste tábidár honá sahaj aur khushí kí bát hai. Masíh ká júá halká hai. Jo dil Masíh ká tábidár howe, zurúr hai, ki us ká har ek khiyál us ke hukmon se rází howe.

2. Masíh unhen *tambíh* detá hai. Jinhen piyár kartá hai, unhen dhamkátá, aur tambíh detá hai, Ibr. 12 : 6, 7. Yih tambíh kabhí badan se, aur kabhí mál se, aur rishtadáron se, aur kabhí dilhí se mutaalliq hai. Kabhí bímárí yá dunyawí nuqsán se unhen chitátá hai; aur kabhí apne chihre kí tajallí un se chhipátá hai. Lekin sab un ke fáida, na un kí halákat, ke wáste hai. Hamen tambíh kí chharí ke sáth barakat milná is se bihtar hai, ki betambíh hoke gardankashí ke sáth halákat kí ráh men dauren.

3. Wuh apne logon ko us se *phir jáne se bachátá hai.* We isí khatre men hain. Un ke dil kí aslí kharábí aisí hai, ki agar wuh unhen na roktá, to we us se píchhe haṭ játe. Imtihán ke waqt wuh un ko fazl detá hai. Wuh un ke dilon men gunáh kí khwáhish kamzor

kar detá hai. Har tarah se wuh unhen Shaitán kí ráh men phir jáne, aur us ke jál men phir phansne se bachátá hai. Wuh unhen apní barí qudrat se mahfúz rakhtá hai, ki koí unhen us ke háth se na chhín lewe, Yúh. 17 : 12. 1 Pat. 1 : 5. Yar. 32 : 40.

4. Wuh *un kí tábidárí ká phal detá hai.* Agarchi we kámil khidmat nahín kar sakte hain, tau bhí wuh fazl se khidmat men tasallí bakhshtá hai. Sachche díndár us ko jánte hain, ki wuh kasrat se talab detá hai. Us kí khidmat ká phal gunáh kí khushíon se bihtar hai.

5. Masíh *bhítarí kashishon anr jumbishon* par hukúmat kartá hai. Jab dil men kíná, aur hasad, aur gurúr fazl se larne lagte, tab wuh fazl ko fathmand kar detá hai. Jo koí apná dil us ká mahkúm kar detá hai, so gunáh kí khwáhishon se riháí pátá hai.

Us kí hukúmat *kámgár* hai. Us kí bádsháhat bát men nahín, balki qudrat se hai, 1 Kar. 4 : 20.

Wuh bajabr hukúmat nahín kartá hai, lekin *mahabbat kí kashish se.* Kalísiyá Barra kí jorú hai, Mush. 19 : 7. Wuh ikhtiyárí tábidárí se khush hai, aur na us se, jo bajabr hotí hai. Wuh ham par, jaise larkon par, hukúmat kartá hai; na jaise gulámon par ; aur is tarah se us ká bádsháhi iqtidár báp kí sí mahabbat se mil játá hai.

III. Ab un ke *haqq aur fáida,* jo is bádsháhat ke mahkúm hain, bayán karenge.

1. Jis jis par Masíh hukúmat kartá hai, *we sab shara kí lanat se bilkull chhút gae hain.* We shara kí lanat se chhút gae hain ; lekin shara unke liye chál chalan ká qánún hai. Agar shara se bilkull chhút játe, tau bhí aisí ázádagí se kuchh fáida na hotá. Sachche Ísáí nahín cháhte, ki gunáh karen ; is wáste nahín cháhte hain, ki shara se chhút jáwen. Lekin us kí gulámí o lanat se chhutkárá páná barí bát hai ; aur us kí khabar barí khushkhabarí hai. We, jo Masíh men hain, shara ke hukm men nahín ; yane, unhen naját ke liye shara ko púrá karná nahín hai, Gal. 5 : 18. Mubárak hain we, jo is khushí kí bát sunte hain Zab. 89 : 15.

2. *We gunáh kí qudrat se bach játe hain.* Gunáh áge ko un par hukúmat na karegá, Rúm. 6 : 14. Ek hí falak men do áftáb nahín ho sakte hain : jis dil men Masíh hukúmat kartá hai, us men gunáh kí qudrat tút gaí. Sach to hai, ki gunáh us men báqí hai ; us kí álúda karnewálí táqat báqí hai ; lekin us kí hukúmat shikast ho gaí hai. Wáh ! kaisí khushkhabarí ! kaisí khushí ká din !

3. Aur ek fáida *panáh* hai. Masíh apne logon ko un ke dushmanon se, aur khatron se, riháí detá hai. Wuh apne sab ímándáron ko naját tak bachátá hai, Yúh. 17 : 12.

4. Masíh apne logon ke *bojh sambháltá hai.* Wuh barron ko apne háth se faráham karegá, aur apní god men uthàke le chalegá, Yas. 40 : 11.

5. *Sulh aur dilí-árám* unhen milte hain. Us kí bádsháhat "rástí, aur árám, aur khushwaqtí" hai, Rúm. 14 : 17. Aur jab tak us ke así kí panáh nahín lete, tab tak arám muhál hai. Lekin is bát men saho na karná cháhiye. Yih árám barábar nahín hotá játá hai.

Gunáh se yih árám bárhá bigar̤ játá hai. Tad bhí jab Masíh ke pás tauba karke játe hain̤, tab hamesha use sachche aur púre árám kí bunyád páte hain̤. I'mán ke sabab rást gine jáke Ḳhudá se sulh páte hain̤, Rum. 5 : 10. Yih har roz bar̤í ziyáfat hai; aur sirf we, jo gunáh se ranjída hain̤, is kí ḳhúbí jánte hain̤.

6. *Abadí naját* un ká haqq hai. Bádsháh aur bachánewálá ek hí hai, A'm. 5 : 31. Masíh kí bádsháhat is dunyá men̤, aur ạqibat men̤, ek hí hain̤. Jo yahán̤ us ke mahkúm hain̤, we wahán̤ us ke sáth bádsháhí karenge.

Ha'sil i kala'm.—1. *Un kí kaisí ḳharáb hálat hai, jo Shaitán kí gulámí men̤ rahte hain̤, aur Masíh kí hukúmat radd karte hian̤.* Shaitán apne pairauon̤ par, un ke nafson̤ aur hawásson̤ ke wasíle se, bar̤á zulm kar karke áḳhir ko badle men̤ abadí halákat detá hai: Masíh, árám, aur abadí jálál. Tau bhí kitne hí thor̤e Masíh kí taraf rujú láte hain̤! Kitne bahut Shaitán kí abadí gulámí men̤ rahne cháhte hain̤! O, kab gunahgár us ḳhabís kí ḳhidmat se náráz hoke ázádagí ke liye áh márenge? Agar koí sunnewálá yihí cháhtá ho, to main̤ apne bádsháh ke nám men̤ use kahtá hún̤, ki Masíh kabhí taubakár ko radd na karegá.

2. Kaun *hamárá bádsháh* hai? Yih bát púchhná har ek ko munásib hai. *Merá* bádsháh kaun hai? Yih sab se bar̤í bát hai. Kyá Masíh hamárá hai? yá ham abhí talak Shaitán ke tasallut men̤ hai? Apní apní rúh kí taftísh karo. Ạdálat ke din Masíh har ek ke dil kí taftísh baḳhúbí karegá. Tab wuh kalísiyá men̤ se har ek ko, jis ká dil us ká mahkúm na húá, nikál ḍálegá. Pas, ḳhabardár! na ho ki us waqt tumhárá dil Shaitán ká mahkúm howe, aur tum Masíh kí bádsháhat men̤ kabhí nahín̤ áne páo.

Tum *kis kí tábidárí* karte ho? Usí ke tábi tum hí ho, Rúm. 6 : 16. Jab tak ki Shaitán kí tábidárí karoge, tab tak Masíh ko Ḳhudáwand kahne se kuchh fáida na hogá. Tum use fareb nahín̤ de sakoge.

Kyá tumhárí *díndárí haqíqí* hai, ki sirf záhirí? Kásh ki tum baḳhúbí yád karte, ki Ḳhudá har tarah kí díndárí se nafrat kartá hai, magar us se, jo dil se hai.

Kyá tnm Masíh ko *aisá* pahchánte ho, ki *us pahchán se naját* howe? Masíh ke sachche mahkúm use is tarah se jánte hain̤; aur Shaitán ke mahkúm andhiyáre men̤ rahte hain̤. Kyá tumháre dil men̤ Masíh raushní, aur zindagí, aur jalál mạlúm hotá hai? Kyá wuh tumhen̤ is sabab se ạzíz hai? Kyá tum us se aur miláp karne cháhte ho? Aise nishánon̤ se tum apní hálat kí taftísh kar sakte ho.

Tum *kaun se logon̤ kí suhbat* karne se *ḳhush* hote ho? Kaun se log tumháre barguzíde dost hain̤? Tum apne ḳháss doston̤ kí sifaten̤ jánte ho, aur unhen̤ beshakk pasand bhí karte ho;—to tum isí se apne taín̤ jáncho. Masíh ke tábidáron̤ ko Shaitán ke mahkúmon̤ ke bích kyá kám? Pardesí log apne hí mulk ke ádmíon̤ kí suhbat cháhte hain̤; aur waise hí Masíh ke log. We ek ḳháss log hain̤; aur agar tum men̤ se kisí ko un kí suhbat se nahín̤, balki dunyá ke logon̤ se ḳhushí hai, to wuh Masíhí kyúnkar ho saktá? Sach hai, ki donon̤ bádsháhaton̤ ke mahkúm is dunyá men̤ mile jule rahte hain̤; lekin

tau bhí ham apne jání dost chun sakte hain; aur jo koí unhen dunyawí logon se chuntá, so záhir kartá hai, ki Masíh kí mahabbat us men nahín. Agar hotí, to zurúr Masihíon kí suhbat se khush hotá. Muqaddason aur kámilon se khushí hásil karni cháhiye, Zab. 16: 3.

Kyá tumhárí *chál durust aur pák* hai? Us kí bádsháhat ká ạsá ıástí ká ạsá hai; aur agar tumhárí chál durust nahín hai, to tum kyúnkar us ạsá ke mahkúm malúm hote?

3. Ham sab ko cháhiye, ki aise Bádsháh ke mahkúm hoke *us ke láiq zindagí guzrán karen*. Us ke namúna par chalo: us kí lík dekhke qadam máro. Har bát men, jahán tak ho saktá hai, usí ke muwáfiq sab kuchh karo. Jo koí yih qasd karegá, aur us se madad mángegá, zurúr, us ká sachchá mahkúm záhir hogá, aur auron ko qáil karegá, aur áp apne dil men us kí bádsháhat kí tasallí hásil karegá.

SATRAHWÁN BÁB.

MASÍH KÁ BÁDSHÁHÍ MANSAB.

US KÁ INTIZÁM O PARWARDIGÁRÍ BARGUZÍDON KE WÁSTE.

Aur sab kuchh us ke zerpá kiyá, aur us ko jamáạt ke liye sab ká sir banáyá.—Afs. 1: 22.

Is sanad se pahle thorí áyaton men Púlús shukrguzárí ke sáth Khudá ke fazl kí taríf kartá thá, jis se Afsí logon ne Masíh par ímán láne kí niạmat páí. Us kí qudrat ká yih hásil ek dúsre jalwagar hásil ke sáth, yạne Masíh ká murdon men se jí uṭhne ke sáth, mushábih kartá hai; donon ek hí sabab i muassir se hain. Us qudrat ne Masíh ko pastí ke gahráo se, balki maut kí pastí se uṭháke, use tamám dunyá aur kalísiyá par sarbuland kiyá—"us ko jamáạt ke liye sab ká sir banáyá." Yahán chár báten gaur karná cháhiye.

1. Masíh kí buzurgí aur iqtidár: "sab kuchh us ke zerpá kiyá," jis ká matlab yih hai, ki us ká ikhtiyár o iqtidár, apne sab mahkúmon par, kámil hai. Yih qudrat us ko Báp se dí gaí hai; kyúnki us zátí aur aslí qudrat o iqtidár ke siwáe, jo ki wuh Khudá hoke rakhtá hai, dar hále ki wuh Darmiyání hai, ek iqtidár diyá gayá hai, jo us kí tasdíạ ká phal yá ajr hai. Fil. 2: 8.

2. Jis ne yih iqtidár páyá, so sirf Masíh hai: wuh sáre iqtidár aur qudrat par auwal qábiz hai. Makhlúq men se jis kisí ne kuchh iqtidár páyá hai, us hí se páyá. Sirf wuhí Khudáwand hai, (Yahúdáh, 4), sárí qudrat ká chashma.

3. Sáre makhlúqát is iqtidár ke mahkúm hain: "sab kuchh" us ke zerpá kiyá gayá hai: us kí hukúmat samundar se samundar tak, balki

ạlam kí hadd tak hai. "Tú ne use sab bashar par iḳhtiyár diyá hai:" sárí gair zírú chízon̤, kíṛon̤ makóṛon̤, haiwánon̤, par, firishton̤ aur insán par: sab ke sab us ke bas men̤ hain̤.

4. Ḳháss karke yád karo, ki wuh kis wáste is tarah se kull káínát par hukúmat kartá hai; yạne, kalísiyá ke wáste; un ke fáida, aur tasallí, aur naját ke liye, jin ke badle men̤ wuh áp múá. Us ne kalísiyá ko mol liyá; aur Ḳhudá Báp ne us ke háth sab kuchh supurd kiyá, táki us ke lahú ká hásil zurúr howe. Is se yih natíja nikaltá hai:—

Parwardigárí aur intizám kí bádsháhat par Ísá Masíh, apne ḳharíde húon̤ ke fáida aur abadí bhaláí ke liye, kámil iḳhtiyár o iqtidár rakhtá hai.

Chunánchi tú ne use sab bashar par iḳhtiyár diyá hai, táki wuh un sab ko, jinhen̤ tú ne use baḳhshá, hayát i abadí baḳhshe, Yúh. 17: 2. Aur ham jánte hain̤, ki sárí chízen̤ un kí bhaláí ke liye, jo Ḳhudá ke muhibb hain̤, milke kám men̤ mashgúl hain̤.

Pák nawishton̤ ke kahe se, aur dunyá ke muạmalon̤ ko dekhne se sáf záhir o raushan hai, ki Masíh sab chízon̤ ká intizám kartá hai.

Hizqiel nabí kí kitáb ke pahle báb men̤ Ḳhudá ke intizám ká ek ḳhúb naqsha hai. Us se mạlúm hotá hai, ki sab chakkaron̤ kí rahnúmáí aur intizám, us rúh se, jo un men̤ rahtí hai, kie játe hain̤; yạne, is jahán ke sáre muạmale aur sab chízon̤ kí gardish us Rúh i ạzím ke iḳhtiyár men̤ hain̤. Aur 26 áyat men̤, jo goyá sab kí kunjí hai, Masíh ká ek ímá miltá hai;—sab ke úpar ek *insán sá gálib* baiṭhá hai, aur sab chízon̤ ke intizám ke wáste hukm diyá kartá hai. Agar aisá na hotá, to kis tarah se sab chízen̤ báham milke us ke irádon̤ ko púrá kartín̤, aur anjám tak pahunchátín̤; jaisá ki Isráel kí riháí se, aur bahut aur kámon̤ se záhir húá hai? Beshakk, agar das ádmí, mutafariq jagahon̤ se, be saláh kie, ek hí waqt, ek hí jagah par, aur ek hí kám ki bábat, jamạ hote, to mạlúm hotá, ki kisí poshída tásír ke sabab se yih húá. Kis tarah se aise ạjíb májare aise adna wasílát se húá karte hain̤? Ámús 5: 9; 1 Kar. 1: 27; balki jab we wasílát, jo mạqúl mạlúm hote hain̤, bilkull ạbas nikalte? Zab. 33: 16. Agar Masíh ká yih iqtidár na hotá, to us ke log apne lákhon̤ qúwatwar aur saḳht-mizáj dushmanon̤ ke bích, jaise bheṛen̤ bheṛíyon̤ ke bích, salámat rahte? Lúká 10: 3. Kis tarah se búṭá jal karke ghaṭtá nahín̤? Khur. 3: 2.

Lekin merá iráda nahín̤ hai, ki sábit karún̤, ki intizám kiyá játá hai; par iráda yih hai, ki Masíh ke intizám ke hisse aur taur bayán karún̤.

I. Wuh intizám kartá hai is tarah se, ki wuh un ko, jo us ke hukm men̤ hain̤, sambháltá, ijázat detá, roktá, ghertá, panáh detá, aur sazá o jazá detá hai.

1. Wuh dunyá ko, aur jo kuchh us men̤ hai, apní qudrat se *sambháltá hai.* "Merá Báp ab tak kám kartá hai, aur main̤ bhí kám kartá hún̤," Yúh. 5: 17. "Us se sárí chízen̤ báham milín̤," Kal. 1: 17. Masíh ke jalál ká ek baṛá hissa yihí hai, ki us par jahán bhar ke maḳhlúqát kí hastí o zindagí har ghaṛí mauqúf hai. Wuh diyá gayá hai, táki zamín ko bahál kare, Yas. 49: 8.

2. Wuh apní bádsháhat men badon kí bardásht karke *ijázat* detá hai, ki apne fial karen. "Farefta aur farebinda us ke ikhtiyár men hain," Aiy. 12: 16. Hán, we, jo Masíh aur us ke logon kí mukhálifat karte hain, us se táqat aur ijázat páte hain. Mat kaho, ki Qudús ul Qudsín ko munásib nahín hai, ki badí karne kí ijázat dewe, jis ko agar cháhe wuh rok saktá hai; kyúnki wuh faqat wuhí hone detá hai, ki jis se wuh apná jalál záhir karegá; aur is tarah se us kí bardásht karná aur ijázat dená nek aur rást hai. Masíh ká kám khilqat ke kám se mubtalá nahín hotá hai. Súraj kí nirálí jot zamín ke nápák bháp se álúda nahín hotí hai. Masíh kí qudsí ádmíon kí badíon se kuchh miláp nahín kartí hai; aur un ke gunáhon ká uzr us kí ijázat se nahín ho saktí. "Wuh chattán hai, aur us ká kám kámil; par unhon ne apne taín kharáb kiyá," Ist. 32: 4, 5. Tau bhí agar wuh badon ko un kí sárí bad kháwishon ke muwáfiq chalne detá, to dunyá men na árám na intizám báqí rahtá; is wáste

3. Wuh apne intizám ke lagám se unhen *roktá hai,* taki we apne dil kí púrí khwáhishon par chalne na páwen. "Tú báqí ke qahr ko rok legá," Zab. 76: 10. Jab usí ká nek iráda un kí badí ke wasíle se anjám i nek tak pahunchá, tab wuh unhen roktá, aur kuchh ziyáda karne nahín detá hai. Yihí intizám ká jalwagar bhed hai, jis se gaur karnewálá mutaajjib hotá hai. Jab ki ham gunahgár ko badí karne ko mustaid dekhen; jab malúm hotá hai, ki us ke liye use táqat hai; jab roknewálá koí nazar nahín átá; aur tab bhí wuh apná maqsad púrá nahín kar saktá hai; yihí ráz i azím hai. Gunahgár kí kharáb marzí kí koshishen ruktín; jaisá ki Lában men húá, Paid. 31: 24; yá un kí ráh men ajíb tarah se inhiráf dálá játá hai, jaisá ki Sanheríb ruk gayá, 2 Salátín 19: 8; aur is tarah se we apne maqsad púrá karne se phiráe játe. Júlian sháhansháh ke do bare iráde the: pahlá, Fars ke bádsháh par gálib honá; aur dúsrá, Jalílíon, ko, jis nám se wuh haqír se Masíhíon ká zikr kartá thá, nest o nábúd karná. Us ne thaharáyá, ki Fars wále se shurú kare; aur bad us ke Masíhíon ko apne buton ke mazbah par qurbán kare;—par Khudá kí hikmat se us ne apne pahle qasd men maglúb hoke wafát pái. Wáh! Masíh ká intizám kaisá azím!

4. Masíh insán ko *ghertá hai,* aur un kí hadden bándhtá hai, ki we un se pare na jáwen. "Un chízon men se, jinhen tú sahegá, kisí ká khauf na rakh. Dekh, Iblís tum men se kaí ek ko qaid men dálegá, ki tum ázmáe jáo, aur tum das din tak tasdíq páoge, Mush. 2: 10. Dushman qabr men dálne cháhte, par sirf qaid men dál sakte; we sabhon par zulm karne cháhte, par sirf bazon ko háth lagá sakte; we abad tak unhen qaid men rakhne cháhte, par sirf das din tak rakh sakte. Chár sau tís baras Khudá ke logon par Misr men thaharáe gae: aur tab hí, balki us hí rát men, Khudá unhen nikál láyá; kyúnki tab hí wada ká waqt púrá húá, Ám. 7: 17.

5. Dunyá bhar ke khatron aur dushmanon ke bích men Khudáwand Ísá apne logon kí panáh kartá hai. Masíh thá, jo búte men Músá ko nazar áyá, jis ke sabab se bútá jalke mahfúz rahá. Us búte se sháyad Khudá ke log, jo Misr men the, murád the; aur us ke jalne se un kí niháyat musíbaten; aur us búte ká mahfúz rahná, ág ke shualon ke

bích, Ḳhudáwand ke apne logon kí ḳhabargírí aur panáh karne kí mánind hai. Koí apne mahbúb ke liye aisá fikrmand nahín hai, jaisá Masíh. "Jaisá parinda phurphurátá hai, waisá hí Rabb ul afwáj Yarúshalam par sáya karegá," Yas. 31 : 5; yane, jaisá ki chiriyáen kámptín, aur apne bachchon ko ḳhatre se bacháne ke liye chilláke jald urtín; waisá hí Ḳhudáwand apne logon ko jald panáh degá, aur bacháegá. Masíh men we mahfúz hain.

Hamárá apne ghar men, aur apne bistar par árám karná; hamárá kisú tarah se sukh men rahná, sirf usí se hai. Agar sharír ádmí apní sárí dilí sharárat kám men lá sakte, to kaun bhalá changá rahtá; aur kis ká ghar mahfúz rahtá; aur kis ká ḳhún baháyá na játá? Sháyad hamárí halákat ká mansúba hazáron bár kiyá gayá hai. Ham apní zindagí, aur gharáne, aur mál asbáb, aur ázádagí, aur jo kuchh hamen azíz hai, us ke liye ham usí kí parwardigárí aur intizám ke qarzdár hain. Kyúnki ham kabhí kabhí Zabúr ke likhnewále ke muwáfiq kah sakte hain, ki "Merí ján sheron ke bích hai," Zab. 57 : 4. Aur Ḳhudá ke logon ke bacháo, aise sharír ádmíon se, kaisí tadbír se hotí hai? Ḳhudá sheron ke dánt un ke munh men tor dáltí hai, Zab. 58 : 6. Wuh bazon ko halák kartá hai,—bazon kí táqat nest kartá hai,—bazon se un kí sharárat ke wasílát chhín letá hai,—bazon ko un ke tajwíz kie húe qábú se roktá hai,—bazon ke gumán ko aur kámon par phirátá hai,—aur bazon ko ek dúsre ke sáth larátá hai, ki we is tarah se apná zor ḳharch karen. "Ai Ḳhudáwand, terí sanaten kyá hí bahut hain! Tú ne un sab ko hikmat se banáyá; zamín tere mál se púr hai, Zab. 104 : 24.

6. Wuh *badon ko sazá detá hai*, aur apne intizám se unhen unhín ke phande men pakarwátá hai. Firaún, Sanherib, Júlian, aur bahut aur bare sharír, us ke badlá lene ke gawáh hain. Sach to hai, ki bahut sharír is dunyá men sazá nahín páte; taubhí kabhí kabhí Ḳhudá sharíron ke sáth is dunyá men aisá sulúk kartá hai, ki auron ko un ke hál se ibrat hotí hai. Ḳhudá ne bárhá apne dushmanon ko aisí már khiláí hai, ki we kabhí us se change na húe. Masíh lohe ke asá se qaumon men hukúmat kartá hai, Zab. 110 : 2.

7. Wuh unhen, jo us kí ḳhidmat, aur jo us ke logon kí madad, karte hain, *jazá detá hai*.—Wuh apne intizám men, apne ḳhazána i latíf se, isí zindagí men, kabhí kabhí apne bandon ko un kí ḳhidmat ke badle sau gune detá hai, Matí 19 : 29. Parwardigár kí ánkh hamesha apne logon kí hájaton, aur tangíon, aur dukhon par nigáh kartí hai. Wáh! agar us ke ḳháss logon ke tajriba ká bayán likhá játá, to kaisí jilden hotín! aur kaisí ḳhushí hotí us ke parhne se! Us kí Parwardigárí kaisí achambhá, páedár aur ajíb hai; ḳháss karke un ke haqq men, jo apne taín use supurd karte hain!

II. Ab hí daryáft karná hai, ki *Masíh apní bádsháhat men intizám kis tarah se* kartá hai.

Firishte aur insán donon us ke wasílát hain: firishte ḳhidmatguzár rúhen hain, jo naját ke wárison kí ḳhidmat ke liye bhejí gaín, Ibr. 1 : 14. Lúthar ne kahá, ki un ke do kám hain; yane, bihisht men gáná, aur zamín men nigahbání karná. We hamáre liye mahabbat ke se bahut

se kám karte hain, aur muqaddason se bahut sí mahabbat rakhte hain. We is zindagí men Khudá ke farzandon kí barí hifázat karke ákhir ko unhen un ke Báp ke pás le játe hain.

Aur jaise firishte, waise hí ádmí Parwardigár ke khádim hain; hán, nek aur bad. Khusrau is sabab se Khudá ká banda kahlátá hai. Bad ádmí apní nápák khwáhishon par chalte húe Khudá kí marzí ke wasílát hain. Na ásmán, na zamín, na jahannam men koí makhlúq hai, jise Masíh apne irádon ko púrá karne ká wasíla nahín kar saktá hai. Lekin wasíla khwáh nek ho, khwáh bad, Masíh ká kám zurúr nek hai; aur wuh sab kámon men dáná, aur khud-mukhtár, aur be band; aur us ke sáre kám us ke muqaddason kí bhaláí ke liye hain.

1. Us ke sáre kám *nek* hain. Agarchi wuh badon ke wasíla se bahut kámon ko anjám detá hai, taubhí us ke kám usí kí mánind hain—biłkull pák o muqaddas. Súraj kí jot se raushní judí karná is se sahaj hai, ki Masíh ke kám aur intizám se qudsí judí kare.

2. Masíh ke intizám ke kám *dánish ke sáth* kie játe hain. "Chakkar ánkhon se bharí húí hain," Hiz. 1: 17. We bazor i nábíná nahín, balki dánish o khirad se chalte hain. Masíh kí dánish kháss karke is men záhir hotí hai, ki wuh apne logon ke liye aise hál o hisse chuntá hai, ki jin se un kí abadí bhaláí howe. Is bát men us kí dánish hamárí samajh se báhar hai. Nuqsán se hamárá fáida nikáltá hai; aur hamárí khwáhish ke dabáne se hamárí naját.

3. Masíh apne intizám karne men *khud-mukhtár* hai. Yih bát kitáb ul quds ke bahut maqámon se záhir hotí hai. Dekho, Zab. 135: 6; Mush. 19: 16; Ams. 8: 15, 16.

4. Koí us ká sámhná nahín kar saktá hai, Yas. 43: 13. Wuh apne matlab ke mutábiq sab kuchh kartá hai, Afs. 1: 11. Is sabab se us ke wasílát ká yih zikr hai, ki Gárián pítal ke paháron ke bích men se áín, Zak. 6: 1; yane, paháron se us ke iráde murád hain. Jab ki Yahúd ne Masíh ko marwá dálá, tab sirf wuhí kiyá, jo Khudá ke pesh-iráda ke mutábiq thá, Ám. 4: 28.

5. Us ke sáre kám us ke muqaddason kí bhaláí ke liye hain. Us ke kám ek dúsre se nisbat rakhte hain; aur sab ke sab us ke logon ke liye kie játe hain.

Ha'sil i kala'm.—Pas, malúm hotá hai, ki ham apní zindagí, aur ázádagí, aur sárí tasallíon ke liye Masíh ke qarzdár hain. Masíh hamáre liye sab chízon kí bandobast kartá hai. Sach to hai, ki wuh hamárí nazar se gaib hai; tau bhí wuh hamen dekhtá, aur sab báton men hamárí khabargírí kartá hai. Wuh ásmán se sabhon par, jo us se darte hain, nigáh kartá hai; wuh jántá hai, ki ham kab imtihán ke sabab se khatre men hain, aur kisú tarah se us khatre ko roktá hai, jab ham us se wáqif nahín hain. Wuh hamen udás dekhke koí khushí názil kartá hai. Wuh apne logon men badí kí kasrat dekhke ranj aur taklíf bhejtá hai, táki unhen chitáwe aur pák kare. Jo kuchh ham ne umr bhar páyá, so usí se páyá; aur munásib hai, ki ham us ke wadon ko, aur us kí parwardigárí ko dekhke tajwíz karen, ki un men kaisí muwáfiqat hai.

2. Jab Masíh tamám dunyá ká intizám kartá hai, to munásib hai,

ki ham apná hál o hissa us par chhoren, aur kuchh fikr na karen. Us par bharosá rakhá cháhiye; kyúnki wuh har bát men ham se dánishmand aur qúwatwar hai; aur zurúr hamáre liye aisí tadbír karegá, ki jaisí ham kabhí nahín kar sakte.

3. Makhlúqát men se kisí se na darná cháhiye. Masíh hamárá aur un ká Khudáwand hai; aur beshakk hamárí aisí kumak kar saktá hai, ki we hamárá sámhná kabhí nahín kar saken; yá unhen aisá rok saktá, ki we hamen zarrar pahunchá na saken; yá un kí badí se hamárí bihtarí nikál saktá.

4. Masíh ko ták raho. Us ke kám aur intizám ajúba hain. Us ká ikhtiyár aur qudrat, us kí dánáí aur mihrbání, aisí hain, ki wuh har tarah se is láiq hai, ki ham apná sab kuchh, is dunyá aur áqibat ke liye, us par chhoren.

Masíh ke liye Khudá ke nám kí taríf kí jáwe.